VIRTUTUM VITIORUMQUE EXEMPLA, EX VNIUERSO VTRIUSQUE LEGIS...

Nicolas : de Hanappes, Massimo Trocheo

BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE V. E. II
ROMA
204
17 A
11

mou po re Scell

ad uso di F. Luigi
Madda Città di Cas-
tello Lett. de Capp.

VIRTVTVM VITIORVMQVE EXEMPLA, EX VNI-

uerſo vtriuſq; legis promptuario decerpta per Reuereñ. Dominum D. Nicolaum Hanapum Almi ordinis Prædicatorũ, Patriarchã olim Hieroſolymitanũ, nunc tertio poſt alias impreſſiones, duobꝰ antiq̃ſſimis exẽplaribus reformata, Quibus et & Authoris ꝓhæmiũ, & Alphabeticus materierũ ordo acceſſerunt.

HAC AQVA, NON

QVI BIBERIT EX

SITIET IN AETERNVM.

Sub ſigno Putei. M D XXXVII.

F. MAXIMVS TROCHAEVS

Taruisinus Almi prædicatorum ordinis feruentissimo
Diuini eloquii declamatori. S. D.

Vum superioribus diebus, duo antiqssima exẽplaria Diuini opusculi huius, quod paulo ante bis iam impressum fuerat, casu ad manns deuenissent, hoc ipsum illis comparandum censui. Et id quidem non magno sine labore, summaqꝫ uigilantia peregi. Prima itaqꝫ facie Authoris prohæmium, deinde, toto libelli corpore per lustrato, alia non nulla ipsi deesse comperi. Quæ omnia congruis propriisqꝫ locis maxima diligentia collocaui. Verum Prohæmium ipsum, & scriptoris inscitia & vetustatis causa adeo confusum adeoqꝫ cor-

ruptum reperi, vt vix mente, quid cō-
tineret, eo, quo cernis, modo, collige-
re valuerim. Materias insuper in li-
belli capitibus confuse tantum assi-
gnate fuerant, Ordine alphabetico, ita
digessi, vt, quæ desyderas, primo intui
tu sese tibi offerant. Margineas po-
stremo quotationes, fideles ac (vt ita
dixerim) veridicas habes, quæ omnes
in aliis antea impressis mendacissimæ
inueniuntur. Hunc autem laborem,
eo libentius suscepi, quo libellum
ipsum tam salubrem, tamq; rebus spi
ritualibus ac diuinis, refertum com-
peri. Author namq; ipsius, vt verus
Dei cultor & amator, hominum vtili
tati & saluti consulens, fertili ac flori-
gero vtriusq; legis agro perlustrato,
validissimis sententiis, efficacissimis
testimoniis, veracissimusq; exemplis
in vnum coaceruatis, ipsum, veluti
quoddam copioso florum cumulo, in
star iucundissimi hortuli exornauit.
Quibus omnibus quasi expeditissi-
mis armis, pro vitæ Christianæ instau
ratione simul & componendis mori-

bus vti possis. Hunc itaq; libel-
lum simplici corde benignoq; su
scipe vultu, Sciens hac fideli-
bus Christi magis profutu
ra, q̃ philosophorum scri
pta, qui semper ad-
discentes, nun-
quã ad scientiã
veritatis per
uenerũt.
Vale.

Authoris Prohæmium

TAnta pollet excellentia officium prædicationis, quod CHRISTVS Dominus & Saluator noster (dum vitam hanc viueret) illud exercere nunquã dedignatus fuerit, Quod & discipulis suis, ante eius in cœlũ Ascensionẽ, ad vniuersorũ salutem, exercẽdũ faciẽdũque præcepit. Euntes, inquit, in mundum vniuersum, prædicate EVANGELIVM omni creaturæ. Mar. 16 EVANGELIVM quippe prædicandum instituit, non inutiles Phylosophorũ ac Poetarũ vanitates aut proprias fictiones, vt nunc a multis, EVANGELIVM erubescentibus, fieri perspicue cernitur. Contra quos CHRISTVS ait. Qui me erubuerit & meos sermones, hunc filius hominis erubescet, cũ venerit &c. Luc. 9. At cur sic obsecro? Nonne DEVS huius mundi sapientiam stultam fecit? Nonne sapientissimus PAVLVS vas electionis, Prædicator veritatis & doctor gẽtium EVANGELIVM prædicabat? Ait eni se nõ erubescere EVAN Ro. 1.

GELIVM. Prædicator itaq; assum
Notet p̄dicator pto tantæ dignitatis munere, omni studio & vigilantia totoq; mentis affectu, CHRISTVM eiusq; discipulos imitari studeat, vtilia magis q̄ subtilia diligentius exquirendo. Diuinā igitur Sanamq; doctrinam & non indoctas sequi fabulas conetur, vel (ob inanem gloriam) per polito sermone diuersas & pene infinitas inuoluendo sententias, sciolus videri. Nam, quæ scientia tam digna, tam nobilis, tam præclara tamq; sublimis inueniri poterit, quæ Diuinæ æquiperari valeat? Quū ipsa (vt Diuus quoq; testatur AV
De ciuita. dei GVSTINVS) omnium Gentiliū Sciētiis, tum subiecti nobilitate, tum etiam solidæ omnino & indubiæ veritatis excellentia præstet, ac e mediis Phylosophorum tenebris, ceu Sydus fulgētissimū, elucescat? Tot insup ac tanta in se vberrime cōtinet, vt vel indocto cuilibet fecundissimā suppeditet p̄dicationē. Quæ tn̄ oia eo maioris sunt ponderis & valoris, quo sublimiori authoritate, ac certiori (vt statim dixi) veritatis lumine nitere con-

ſpiciunt. Cōcionator igit ſermones ſuos tutius, copioſius, & nobilius dilatare poterit, ſacratiſſimū exponēdo ſcripturā, ipſiuſq; ſaluberrimis verbis, ſentētiis ac exēplis vtēdo, q̄ ſi cuiuſuis alterius ſciæ (licet exq̄ſitæ) materias, vł cuiuſcūq; Hiſtoriæ geſta ꝑtractaret. Et qm̄ (vt clare patet) antiquorū geſta & exépla, ad excitandas hoium mētis, aioſq; mouēdos, tanti ſunt roboris & poteſtatis, vt nil aptius nilue fortius iueniri queat, Siquidē maiorē vim ſecū ad ferre videnť, & eorū, q̄ dicuntur pleniorē tribueř cognitionē q̄ verba. Q̄d ego ꝑpēdens, zelo Charitatis ductus, vniuerſa fere Exēpla, in vtriuſq; teſtamēti libris diſpſa, quadā breuitate, ac ſub diuerſarū materiarū titulis, eo, quo ſciui ordine, in vnū redigere laboraui. Formalia vero textuum verba hic nō inuenies, ſed breuitatis cā factū eſſe cognoſces. Cæterū non te moueat optime lector, Si aliquod me hic exēplū, qđ ad hanc vel illā materiā applicari potuerat, omiſiſſe, vel aliquođ etiā vni materiæ, quod fortaſſe alteri congruentius tribuendū erat, dediſſe

Exēpla magis mouēt q̄ verba

deprehenderis, qm̄ homo sum. Satisq; tibi videatur, hoc in libello nobiliora & vtiliora omnia copiosissime contineri? Quæ, profecto, mirumimodū, vtriq; hominum saluti conducent, si (habita nihilominus semper loci, tēporis & audientium ratione) eo modo & ordine, quo sermonis materia expostulare videbitur, fuerint enarrata. Nam placidis aliquando mitioribusq; verbis vtendum erit, durioribus interdum, & fortiori seu vehementiori quoddā spiritu prolatis. His enim modis & auscultantium animi deliniri & allici facile poterunt, & eorū mentes admiratione quadam maxima repleri, ac ingenti stupore concuti, Quo fit vt ea, quæ dicis adeo tenaciter memoriæ infigātur, vt nulla possint obliuione deleri. Hoc vnum postremo te admonitū velim, idem exemplum diuersis tam virtutū q̄ vitiorum materiis nonnunq̄ deseruire posse. Quod, vt clarius apertiusq; intelligas, vnico duntaxat exemplo declarabo. Ioseph optimus adolescēs (vt habetur in Genesi) procaci Pharaonis vxori ipsum
Gen. 39

ſolicitāti,vt ſuis inhoneſtis voluptati bus indulgeret, acquieſcere noluit & hac de cauſa carceri traditus fuit,&c. Hoc quippe exemplū multa continet & reſpicit,vt puta Iuuenū conſtantiā aduerſus res venereas & caſtitatem,ac ſeruorū fidelitatē,Item mulierum in- fidelitatē,falſitate,volubilitatē,inſa- tiabilitatē,mendacitatem, malitiā,ar rogantiam,& crudelitatem maximā. Reſpicit rurſus inconſideratos hoīes eorūq; nimiam & credulitatem & leui tatem atq; imprudentiā, Nam Pharao mentitæ vxori cito & leuiter credidit ac innocentem(nulla præmiſſa inqui ſitione veritatis)damnauit. Sup hoc deniq; poteris de occultis dei iudiciis & iuſtitia atq; miſericordia verba face re. Qui,quum æquiſſimus ſit iudex & miſericors, in ſe ſperantium dereliqt neminem,at potius inopinatis ſuble- uat ſubſidiis,quemadmodum Ioſeph huic,quem ita exaltari voluit, feciſſe legitur.

FINIS.

Index alphabeticus capitulorũ.

CAPITVLO.

VOCABVLO.

FINIS

CATALOGVS TAM

illuſtrium q̃ obſcurorum Virorum mulierũq; vtriuſq; Teſtamenti

Adam	Iepte	Iob
Abel	Abeſſan	Naaman
Seth	Ahialon	Eſaias
Enos	Abdon	Hieremias
Enoch	Sanſon	Ezechiel
Noha	Eſrom &c.	Prophetæ. 12.
Thare	Helchana	Iechonias
Abraham	Samuel	Abdemelech
Iſaac	Nathan	Mathatias
Iacob	Dauid	Eleazarus
Ioſeph	Salomon	Septem fratres
Moſeh	Ahias	Baruch
Aaron	Hieu ꝓpheta	Viri illuſtres
Ietro	Helias	Teſtam̄ti noui
Eleazar	Micheas	Matthæus
Fhineas	Heliſeus	Ioſeph
Iehoſua	Hieu rex	Ioannes Bapti.
Calb	Ezechias	Marchus
Othoniel	Ioſias	Zacharias
Aioth	Zorobabel	Apoſtoli Xp̄i
Sangar	Ieſus ſacerdos	Ioſeph ab Ari
Gedeon	Eſdras	mathia
Thola	Tobias	Ioannes Ap̄ls.
Iayr	Mardochæus	Lucas

Lazarus

Lazarus	Her	Soboam
Nicodemus	Abia	Hieroboam
Paulus	Nadab	Ioachim
Gamaliel	Achab	Sedechias
Cornelius	Ochozias	Iudices ſuſanæ
Apollo	Achas	Sacerdo. Belis
Dionyſius	Manaſſes	Phaſſur
Aquila	Ammon	Semeias
Septē diacōes	Onan,	Iſmael
Philippus	Pharao	Aman
Agabus	Adoniſedech	Nabuchodon.
Stephanus	Beniamitæ	Antiochus
Ananias	Filii Heli	Alchimus
Timotheus	Filii Samuelis	Tryphon
Titus	Saul	Andronicus
Ioſeph	Doech	Giezi
Mathias	Goliath	Viri Obſcuri
Ioſes	Agag	Teſtamti noui
Viri	Obſcuri Nabal	Herodes
Veteris	Teſti Ioab	Iudas
Cain	Baana	Caip. cum ſuis
Gigantes	Rechab	Pilatus
Nimrod	Abſchalon	Bariehu
Cham	Ammon	Simon
Hiſmael	Semei	Alexander
Eſau	Achitophel	Hyemeneus
Sichem	Siba	Iamnes

Iambres
Diotrephes
Demetrius
Ananias
Illustres Mu
lieres Vete-
ris Testa-
menti.
Heua
Sara
Rebecca
Rachel
Lya
Sephora
Maria
Delbora
Ruth
Rachab
Betschaba
Susanna
Iudith
Esther
Anna Helcãæ
Abigail
Olda
Regina Saba
Sunamitis

Sara Rague-
lis
Illustres Mu
lieres Te-
stamenti
Noui.
Maria mater
Christi
Elisabeth
Anna prophe
tissa
Martha
Magdalena
Ioanna vxor
Chusæ procu
ratoris Hero-
dis & Susan-
na quæ mini-
strabant Sal-
uatori de fa-
cultatibus su-
is Lucæ. 8.
Samaritana
Syrophœnissa
Lydia
Tabita
Obscuræ Mu

lieres Veteri
Testamenti
Dalida
Vxores Sam-
sonis
Iezabel
Athalia
Vxor Putipha
ris
Moabitides
Vxores & con-
cubinæ
Salomonis
Michol
Vxor Tobiæ
Vxor Iob
Obscuræ Mu-
lieris Testa-
menti
Noui
Herodias
Saphyra
Babylon me-
retrix ma-
gna forni-
cationum
Finis

DE MIRACVLIS DIVINA Potestate factis.

CREATIO rerum fuit ita mirabilis, quod eius notitia, non nisi per reuelationem venire potuit ad hominem. Nam secundum Gregorium, de præteritis Moyses pphetauit, dicēs. In principio creauit Deus cœlū & terrā, non, qa prædixit ventura, sed qa prodidit occulta. Gen. 1. Grego. sup Eze. Omil. 1

Tēpore diluuii saluauit Dominus Noe, cum vxore, & tribus filiis suis, & vxoribus eorum, tum etiam de cunctis animalibus masculum & fœminā fecit seruari per Archam. Gen. 7.

Præsumptionē hoium turrim vsq; ad cœlum ædificare volētiū, repressit Dominus, cōfundendo linguas eorū. Gen. 11

Mirabiliter natus est Isaac idē mirabiliter liberatus, quando debuit imolari, ariete inter vepres hærente. Gen. 21 & . 22.

Quam multa fecerit Dominus miracula per Moysen, cū eduxerit filios Israel de Aegypto: patet. Ex. 7. 8. 9. & . 10.

Exo.13. &.14. Grande miraculũ fuit, quod nũquã defuit colũna nobis per diem, nec colũna ignis per noctẽ, populo exeunti de Aegypto ad terram promissionis.

Exo.14 Memorãdũ & terribile miraculum fuit in diuisione & exiccatione maris rubri, quãdo trãsierunt filii Israel sicco pede, ægyptii vero in mediis fluctibus obuoluti.

Exo.15 Per lignum Moysi ostensum, dulcoratæ sunt aquæ.

Exo.16 Misit Dominus murmuranti populo coturnices. Et postea pluit illis Mãna ad mãducãdũ: & eduxit aquam de petra in abundantia ad bibendum.

Exo.17 Murmurãtibus, & desiderio carniũ flagrãtibus ĩ deserto filiis Israel, misit deus carnes in abũdãtia, licet in malũ eorum Nume.11. Vbi notari potest ꝙ miracula non sunt semper signa diuine dilectionis in eos quibus fiunt.

Nũ.16. &.17. Occasione seditiõis Chore & cõplicũ suorũ, multa miracula cõtingerũt.

Nu.21. Percussi filii Israel a serpẽtib⁹ ignitis, & aspiciẽtes serpẽtẽ æneũ, curabãtur.

Nu.22. Veniẽs Balaã ad maledicendũ ppło dei, redargut⁹ fuit ab Asina, cui isidebat

POTESTATE FACTIS

Adduxit dominus filios Israel ꝑ desertũ quadraginta annis, & nõ sunt attrita vestimenta eorum, nec calciamẽta vetustate consumpta. Deu.29

Ingressis filiis Israel fluuiũ Iordanis, intumescebant aquæ superiores ad instar montis, inferiores in mare mortuum descenderunt. Iosu.3.

Post septẽ circumitus filiorũ Israel muri Hiericho corruerunt. Iosu.6.

Obediuit Dominus voci Iosue, dicenti. Sol cõtra Gabaõ nõ mouearis. Iosu.10

Immisit Dominus gladiũ in oĩbus castris Madian, & mutua se cæde trun cabãt: sic que per paucos multi debellati fuerunt. Iudic.7

Per arcã domini a Philistæis captã, multa fuerunt facta miracula. 1.Re.5

Ionathas & armiger eius tot de Philistæis ꝑcusserunt, quod factum est miraculum & turbata sunt castra. 1.Reg. 14.

Magnũ fuit & hoc: Dauid iuuenis inexpertus, inermis, præualuit aduersus Philistæũ fortẽ, armatũ Goliath. 1.Reg. 17.

Cũ extenderet Ieroboã brachium vt virũ dei capi faceret exaruit manus eius, & altare scissum est. 1.Reg.13.

Helias legitur fecisse miracula ĩpe
tendo fieri siccitatẽ, ita quod nõ plue
rit super terram annos tres, mẽses sex.
Corui quoq; detulerũt ei panẽ & car.
nes his ĩ die. Oleũ & farinã nõ defecit.
3. Reg. Cõsequẽter suscitauit filiũ mris fami.
17. 18. lias. Postea ignẽ, holocaustũ mirabilr
& 19. cõsumẽtẽ, adño pcib' ĩpetrauit. Demũ
post orone eius facta ẽ pluuia grãdis.
De hinc angelus dñi panem & aquã
ei ostendit.
4. Re. 1. Itẽ ad preces eius, duos qnquagena.
rios ignis de cœlo consumpsit: quin.
quaginta viros similiter cũ vno quoq;
4. Re. 2 Tãdẽ diuisit pallio aquas Iordanis
& in curru igneo receptus est in cœlũ.
4. Re. 4 Similia multa de Eliseo, quoq;. Eli
seus mulieris viduæ debitis obligatæ
oleum augmentauit.
Idẽ mulierẽ Sunamitẽ filiũ habere fe
cit. Deinde eundẽ mortuũ suscitauit.
Apposita farina in olla, prius amara
olera dulcorauit. Et panes multiplica
uit, filiis prophetarum. Ibidem.
4. Re 5 Sanauit idem a lepra Naamã Syrũ.
Fecit sup aquas natare ferrũ. 4. Re. 6.
Absens tanquam præsens multa co.

gnouit. Currus igneos angelorum a puero suo videri fecit Ibidem.

Item exercitum regis Syriæ cæcitate percussit. Ibidem.

Idē multoties futura pdixit, vt patet. 4. Reg. 7. 8. 13.

Cadauer hominis mortui tāgens, ipsius ossa defunctus resurrexit. 4. Reg. 13.

Obsidēte rege Sēnacherib ciuitate Lachis, pcussi fuerūt vna nocte cētūoctogintaqnq3 millia virorum tpe Ezechiæ. 4. Reg. 19.

Mirabile fuit valde, quādo ad petitionem Ezechiæ Sol retrocessit, per decem lineas in horologio Achaz. 4. Reg. 20.

Cōgregati sunt cōtra Iosaphat filii Amnon & Moab, & de mōte Seir, cū canerent laudes Deo Leuitæ in exercitu Iosaphat, aduersarii in semetipsos versi, mutuis concidere vulneribus. 2. Pa. 20

Tobias quatuor annis fuit cæcus, & deinde, iuxta cōsiliū angeli ad linitionem de felle piscis lumen recepit. To. 11.

Memorandū fuit miraculū de tribus sociis Danielis, de fornace ignis ardentis, tam magnifice liberatis. Dan. 3.

Tū ēt & qd Daniel, ipse cū leōib' vno die & postea septē dieb' remāsit illesus Dan. 6. & 14.

Ion.1.2 Occasione Ione, mare fuit cōmotū, quo proiecto piscis eū glutiuit, & per triduū ibi vixit, & postea sanus exiuit.

2.Ma.3 Expertus est Heliodorus diuinā virtutem quando voluit spoliare tēplū, fuitq; a duobus iuuenibus grauissime verberatus.

2.Ma.8 Aduersus Galatas ī Babylōia.6000 hominum perimerunt.12000. hominū, propter auxiliū illis e cœlo datū.

Luc.1. Angelus Domini apparuit zachariæ, nuncians ei ex parte Dei, qđ vxor eius Helisabeth sterilis & anus pareret ei filium, qui incredulus ad verbū Angeli, mutus effectus est vsq; ad circuncisionem pueri, & tunc loquela restituta est ei.

Eodem Mirum, dulce, & piū valde fuit, quādo ad salutationē beatæ Mariæ, quæ nouiter conceperat saluatorem. Ioannes in vtero matris existens, exultauit beataq; Helisabeth hoc cognoscens, exaltauit dicens.

Benedicta tu in mulieribus, &c.

Mat.2. Idē & quod Magi venerūt ab oriente, stella duce, Hierosolymam.

Lu.4.6. Quātū ad miracula, quæ Saluator

noster

noster cum hominibus conuersatus, dignatus est operari, ex Euãgelica colligitur historia.

Qui vocatus ad nuptias Dominus Iesus, initio signorum, aquam in vinum vertit. Ioan. 2.

Non fuit paruũ Dñi miraculũ quãdo illi de Nazareth ira repleti, duxerunt eum ad supercilium montis, vt præcipitarent eum ipse autem transiens per medium illorum ibat. Luc. 4.

Circum ibat Iesus, obtuleruntq; ei omnes male habentes & curauit eos. Mat. 4. Mat. 9.

Itẽ ipse tres mortuos suscitauit, videlicet, filiã archisynagogi, filium viduæ extra portam ciuitatis delatum: Luc. 7. tertium Lazarum. Mar. 5. Luc. 8. Ioã. 11.

Deinde leprosos vndecim. De vno Mat. 8. Lucæ. 5. De aliis decem simul mundatis Lucæ. 17. Leprosi

Postea sex cæcos legit illuminasse. De duobus simul Mat. 9. De aliis duobus Mat. 20. De vno alio Mar. 8. Venĩt Bethsaida, &c. de cæco nato. Ioã. 9 cæci

Dæmoniacos autẽ septẽ specialiter liberauit. De duobus Mat. 8. quorum vnus, qui erat famosior, & nomen sibi Demoniaci

Legionē eē dicebat: Tāgit id Lucæ. 8
De vno alio, qui erat cæcus & mutus
Mat. 12. De quodā Lunatico, q nō po
terat liberari, nisi ieiunio & oratione
Mat. 17. Mar. 9. Luc. 9. Et de quodam
spiritu īmūdo ab homine, in synagoga
Iudæorū eiecto, tangit Mar. 1. Luc. 4.
Et de filia mulieris Chananææ ad in-
stantiam matris sanata. Mat. 15.

Tum & secūdum literam narratur,
Lucæ. 8. eiecisse septem dæmonia de
Maria. Et hoc ipsum dicitur Mar. 16.

Mat. 8. Mar. 1. Luc. 4. Cum socrus Simonis teneretur ma
gnis febribus, imperauit Iesus febri, &
continuo surgens, ministrabat eis.

Paralyticū p regulas & tectū demis
sum sanauit. Mat. 9. Mar. 2. Luc. 5.

Luc. 13. & 14. Hydropicū quoq;, dū sabbato i domo
Pharisæi comederet, incuruatāq; mu-
lierē nec sursū respicere valētē erexit.

Hominē manū aridā habētē, exten
dere fecit. Mat. 12. Mar. 3. Luc. 6.

Mat. 8. Sanauit quoq; verbo seruum Cētu
rionis, qui iacebat paralyticus.

Mat. 15 Turbæ multæ hñtes secū mutos, cæ
cos, claudos, dbiles, & alios mltos, &
piecerūt eos ad pedes ei⁹ & curauit eos

Itē surdū fecit audire, & mutū loq. Mat. 7.

Filiū Reguli de Capharnaū, icipiētem mori, ad vitam reduxit. Ioan. 4.

Fluxū sanguinis in muliere Emorrhoissa cessare fecit tactu fimbriæ. Mar. 5. Luc. 8.

Tēpestate valida in mari, ipso dormiente cōmota, imperauit ventis, statimq; venti & mare obediunt ei. Mat. 8. Mar. 4. Luc. 8.

Ambulauit discip^lis admirātib^9 supra mar̄, & Petrū ābulare fecit sup eodē, & icipiēte mergi, manu extēsa, saluauit. Mat. 14. Mar. 6. Ioan. 6.

Pulchrū miraculū oñdit illis trib^9 discipulis ī sua trāsfiguratiōe. Mat. 17. Mar. 6. Luc. 9.

Item & de quinq; panibus & duobus piscibus, quinq; milia hominum satiauit, & sublati fuerūt duodecim cophini. Mat. 14. Mar. 6. Luc. 9. Ioan. 6.

Quatuor milia hominū alia vice refecti de septē panibus & paucis pisciculis, superfuerunt septem sportæ. Mat. 15. Mar. 8.

Idem ficum habētem folia sine fructu maledixit, & continuo aruit. Mat. 21. Mar. 11.

Auriculā ꝑ Petrū suo pricipis āputatā, bēigne r̄stituit, & petrū sup hoc icrepauit. Mat. 26. Mar. 14. Lu. 22. Io. 18.

Cū aūt Saluator pēderet in cruce, a sexta hora diei vsq; ad horam nonā Mat. 27

tenebræ factæ sunt per vniuersam terram, Luna existente decimaquinta, & in parte cœli opposita, quod Sol per illam Lunam nullatenus poterat eclypsari. Et velum templi scissum est, & monumenta aperta.

Mat. 28 Resurgente Domino, terræmotus factus est magnus. Angelus Domini descendit de cœlo, & accedens, reuoluit lapidem &c. Præ timore autem exterriti sunt custodes.

Luc. 24 Deinde apparuit discipulis ianuis
Ioã. 20. clausis.

Ioã. 21. Et ad mare Tyberiadis, vbi ad præceptum eius mittentes rete in mare, impletum est magnis piscibus, centum quinquaginta tribus: & cũ tanti essent, non est scissum rete.

Mar. 16 Tandem quadraginta dies post re
Luc. 24 surrectionem suam, apparens discipu
Act. 1. lis, & eos increpans & instruens, Vidẽtibus illis, atq; admirantibus illis, eleuatus est in cœlum, & nubes suscepit eum ab oculis eorum.

Prædicta miracula ĩ specialĩ tãgunt: alia vero plurima fuisse facta in generali legũtur, sicut apparet in diuersis

locis,in Math. Marc. Luc. V ñ Ioã. 20 Ioã. 20
Multa quidẽ alia signa fecit IESVS, quæ si scriberentur, totus mundus nõ caperet libros. &c.

Miro modo fuit magnũ miraculũ de effusione Spiritus sancti super discipulos i die Pẽtecostes: Vnde fuerũt ita roborati, cõsolidati, & illustrati. Act. 2.

Videns Petrus hominẽ claudũ iuxta portam speciosam templi, In nomine Iesu dixit. Surge, & ambula, & apprehensa manu eius dextera, alleuauit eũ & cõsolidatæ sunt bases eius & plãtæ. Act. 3.

Ananias, & Saphira vxor eius ob defraudatũ agri pretiũ, morientes ad pedes Petri ceciderunt. Act. 5.

In plateis ponebãt infirmos in lectis & grabbatis, vt veniẽte Petro, saltem vmbra illi⁹ obũbraret quẽquã illorũ. concurrebat autem multitudo vicinarum ciuitatum, & sanabat omnes. Eodem

Princeps sacerdotũ, & qui cum illo erant iniecerũt manus in Apostolos, posueruntq; eos in custodia publica. Angelus autẽ domini per noctem carcerem reclusit, & eduxit eos. Act. 5.

Prædicãte Philippo in samaria, mul Act. 8

ti qui habebant spiritus immundos, clamantes exhibant. Multi etiam paralytici & claudi curati sunt.

Act.9. Mirabile & amabile factum fuit, qđ Saulus dũ iret Damascũ, ad capiendũ Christi discipulos, cœlesti lumie circũ fultus, in terrã ꝓstratus est, sed iterius illustratus, quãuis extra occœcatus.

Act.9. Aenæã paralyticũ ab annis septem iacentem ĩ grabbato Petrus sanauit, dicendo: Aenea, sanet te dominus Iesus

Act.9. Eiectis oĩb' foras Petrus ponens genus orauit. Et cõuersus ad corp' Thabitæ mortuũ, dixit: Thabita surge. At illa aꝑuit oculos, & viso Petro resedit.

Act.12 Petrũ ĩcarceratũ catenis duabus vinctũ & sedecim militibus diligẽtissime custoditũ: angelus Dñi solutũ eduxit, & porta ferrea vltro aperta est eis.

Act.13 Elymam magum, pseudo prophetã Iudæum Paulus priuauit lumine oculorum, eo quod ipse procõsulem Paulũ a fide auertebat, & Apostolis verbũ Dei prædicantibus resistebat.

Act.14 Ciuitate Lystris erat quidã vir claudus ex vtero matris suæ, qui nunquã ambulauerat, quem ĩtuens Paulus di-

xit voce magna. Surge ſuper pedes tuos rectus. Et exiliuit, & ambulauit.

Quædã puella habẽs ſpiritũ Phytonẽ, magnũ quæſtũ præſtabat dominis ſuis diuinãdo. Hæc ſequebatur Paulũ & Lucã, clamãs & dicens: Iſti homines ſerui Dei excelſi ſunt. Paulus aũt dixit ſpiritui. Præcipio tibi in nomine Ieſu exire ab ea. Et exiuit eadem hora. Act. 16

Cũ eẽnt Paulus & Silas ĩ carcere laudãtes Dñm, ſubito terræ motus fact' eſt magnus, ita vt mouerent fundamẽta carceris & ſtatim apta ſunt oſtia oĩa & vniuerſorũ vincula ſoluta ſunt. Eodem

Virtutes nõ modicas faciebat Deus per manus Pauli, ita vt ẽt ſuper lãguidos deferrent a corpore eius ſudaria, vel ſemicinctia: & recedebãt ab eis lãguores, & ſpiritus nequã egrediebantur. Act. 19

Quidã Iudæi tentauerũt ĩuocare ſuper eos, q hẽbant ſpiritus malos, nomẽ Dñi Ieſu Chriſti dicẽtes: Adiuro vos per Ieſum, quem Paulus prædicat. Rñdens ſpiritus dixit. Ieſũ noui, & Paulũ ſcio, vos autẽ q eſtis? Et inſiliens hõ in quo erat dæmonium, dominatus eſt eorũ ita, vt nudi & vulnerati effugerent. Eodem

Act.20 Vna Sabbati Paulus disputãs ꝓtraxit sermonẽ vsq; ad mediã noctẽ. Sedẽs aũt quidã adolescẽs sup fenestrã, cũ vrgeretur somno grauij, cecidit de cœnaculo tertio deorsum, & sublatus est mortuus. Ad quẽ cum descẽdisset Paulus ĩcubuit sup eũ. Adduxerũt aũt puerũ viuẽtẽ, & consolati sunt nimis.

Act.28 Tẽpore hyemali cũ euasissent Paulus & socii eius de cõfracta naui, & calefacerẽt se ad ignẽ, vipera a calore ꝓcedens inuasit manum Pauli, quã ille excutiens in ignem nihil mali passus fuit, cum tamẽ crederetur ab hominibus regionis illius, illico moriturus.

Eodem Patrẽ Publii febribus, & dissenteria laborantem, Paulus facta oratione, & manuũ ipositione sanauit: quo facto, omnes qui in insula illa habebant infirmitates accedebant & curabantur.

De ꝓuidẽtia dei & occultis eiꝰ iudiciis

Ge.1. SCiebat dñs hominẽ peccaturum & tamẽ ipsum liberũ ad bonũ vel malum fecit eiq; ne peccaret præcepit cum ne peccaret facere potuisset. Sed sciebat quantum bonum occasione illius culpæ elici debuisset.

Labam mercedem Iacob frequēter mutauit, vt lucrū ei subtraheret, sed tn̄ dei ꝓuidētia aliter disposuit. Gen. 30

Filii Iacob, fratrē Ioseph vēdētes, nomē eius extīguere crediderūt, sed deo disponēte ipsū sup̄ seipsos exaltauerūt. Gen. 37 41. 45.

Mirāte Ioseph, & causam ignorāte Iacob in filiorum benedictione eius super Ephraim, posuit manū dextrā, super Manassem sinistram. Gen. 48

Postquā Moyses percusserat Aegyptiū & offenderat corripiēdo quēdā Iudeū, fugit a facie Pharaonis, & exulauit in terra Madian multis annis, ita quod videbatur ne de cætero auderet cōparere in terra Aegypti Et tamē ibi pascēdo oues soceri sui, habuit maiores occasiones vacādi deo, & vidit visionē illā grandē, ac missus fuit a deo ad filios Israel, & ad Pharaonem. Exo. 23

Sciebat dominus Pharaonē nō obediturū mandatis suis, & tamen ipsum per Moysen faciebat requiri. Exo. 5. 6

Antequam educeret dominus filios Israel, ī Aegypto, lōgo tēpore, & multoties eos affligi & flagellari ꝑmisit. Ex. 1. 2. & 5.

Magi & malefici Pharaonis deo per Exo. 7.

mittente fecerunt signa in Aegypto, sicut Moyses, quo ad plura.

Permittit dñs reprobos indurati & electos affligi, vt supra aliqua miraculosa opet & inde cognoscat amplius, & laudetur. Vnde dicit Dñs Moysi.

Exo.9. Idcirco posui te, vt ostēdā in te fortitudinē meā, & narretur nomē meū, in omni terra.

Exo.3. & .13. Nu. 14. Iosu. 3. & .14. Toties ꝓmisit dñs filiis Israel terrā illā lacte & melle manātē, & tñ duo tātū de illis, q viginti ānos habebāt Caleph & Iosue, ad illā ꝑuenerūt: reliqui vero nō, sed tantū paruuli eorum.

Nu. 20. Moyses q toties populū peccātē reconciliauit Deo, peccauit semel ad Aquas cōtradictiōis: & nō obtinuit ꝓ seipso, vt intraret terrā promissionis.

Exo. 16 Nu. 14. & .32. Deu. 29 Iosu. 2. Hoc ipso, qđ filii Israel ꝓpter peccata supmāserūt quadragita ānis i deserto & amplius, magnificatus ē deus, q eos tādiu pauit, & eorū vestimēta a cōsumptione seruauit, & tādē eos i terrā promissionis mirabiliter introduxit.

Exo. 34. Deu. 7. Iosu. 11 De gentibus q habitabāt in terra ꝓmissionis dicit. Domini sentētia fuerat, vt indurarentur corda eorū, & pu

gnarent cōtra Israel & caderent, & nō mererent vllā clementiā, & perirent.

Postquā Gedeō tā mirabilem victo riā de inimicis habuerat, & dominari populo recusauerat, fecit Ephot, quod factū est ei & domui eius in ruinam. Iudic.7 & .8.

Iratus dominus filiis Israel propter peccata eorum, dixit eis. Nō addā, vt vltra vos liberem: ite & īuocate deos, quos elegistis. Dixerūtq; ad dominū: Peccauimus. Et sequitur. Quod doluit super miseriis eorum. Iudi.10

Samson, angelo nuntiante, de sterili matre cōceptus, postea fuit pluries per mulierem deceptus: & ad vltimū ruina domus depressus. Iudi.16.

Filii Israel cōtra filios Beniamin de consilio & voluntate domini prælian tes, bis debellati fuerunt: sed illos postea pene penitus deleuerunt. Iudi.20

Permisit Deus arcam capi ab incircumcisis, vbi multa miracula fecit: Et cum reduceretur, Bethsamitæ cū gaudio receperunt eam. Quia vero viderunt eam, percussit Dominus septuaginta viros de prīcipibus, & quinquaginta millia plebis. 1.Re.4 5.&.6.

1.Re.9 Saule melior nõ erat in populo, qñ
&.15. fuit a domino signanter electus: & tñ
cito post peccauit, & fuit a deo ꝓiect⁹
1.Reg. Dauid erat minimus iter fratres, &
16. quasi nullius reputationis inter eos.
2.Re.7 Vnde qñ vocati fuerũt filii Isai, iste ne
glectus vel contẽptus fuit: tamẽ ꝑ illũ
dñs totũ populũ gubernauit, & totã
illius progeniem sublimauit.
2.Reg. Satis est mirabile, quãdo Samuel ꝓ
28. pheta a muliere phytonissa legitur su
scitatus. Augusti. lib. de do. Chri. di
cit. Q đ fuit imago Samuelis, nõ ipse
propheta vel anima eius: Apparuerit
vero arte dæmonum sacrilega.
2.Re.7 Notãdũ, ꝙ expresse locutus est deus
11. 24. ad Nathan de bonitate Dauid, & filii
3.Reg. eius, q ædificaturus erat tẽplum, & tñ
11. ambo ĩ peccatũ tã turpiter corruerũt.
2.Reg. Mirabile videtur ꝙ pro adulterio &
11. 12. homicidio Dauid, vnus tñ paruulus
mortuus ẽ pro numeratione vero po
puli septuaginta millia hominũ cor
ruerunt. 2. Reg. 24.
4.Re.2 Moriturus Dauid ordinationẽ fecit
satis mirabilẽ: sed qa scriptura ita cõ
mendat eũ, supponẽdũ est, quod licet

crudelis in parte fuerit, nõ tamẽ iniu-
sta ratione fecisse, aut factum fuisse.

Salomoni dedit dominus tãtã pro 3.Re.3
speritatẽ & pacẽ, quod nõ erat Sathan 4.5.9.
in occursum. Sapiẽtiã quoq; & gloriã 10.11.
præ cunctis regibus, & tandem pmisit Eccle.2
eum dominus infatuari, deprauari & ei multiplices aduersarios suscitari.

Præcepto dñi p Ahiã prophetã præ 3.Reg.
fectus est Hieroboam super decem tri 11.12.
bus, qui tamen populum ad idolola-
triam malitiose induxit.

Occidit Leo virũ dei, qui prædixit 3.Reg.
Hieroboam destructionẽ altaris, & de 13.
carnibus ipsius mortui nõ comedit.

Cũ esset Achab sceleratissimus, & 3.Reg.
audiret pœnã sibi pro criminibus infli 21.
gendam, cœpit exterius humiliari, & dñs pœnã infligere prorogauit.

Terribile fuit, quod duos prĩcipes 4.Re.1
quinquagenarios, cũ quinquaginta viris, fecit Helias igne descendente desuper subito deuorari.

Iehu rex Israel maximo zelo perse 4.Reg.
cutus est Baal cultores, ita quod dñs 10.
ipsius opera cõmẽdauit, & tñ ab idololatria vitulorũ Ieroboã, non recessit.

4.Reg. 21. 2.Pa.33 Manasses rex i Hierusalē, terribilissima facinora ꝑpetrauit, postea catenis vinctus, & in Babylonē ductus, pœnitētiā agēs orauit dominū, & exauditus fuit

4.Reg. 23. 2.Pa.35 Iosias rex Iuda, cū sanctissimā vitā duxisset, tādem perrexit vt dimicaret cōtra Nechao regē Aegypti, dicentem ei. Desine aduersus dominū facere, q mecū est, ne interficiat te, Non acquieuit sermonibus Nechao ex ore Dei, & male successit ei, sagittis fixus periit.

Exo.3. & infra. Iosu.3. 4.Reg. 17.18. Hie.25. Ciuitatē sanctam, electam, specialiter dilectā, peculiarē populum, quē de Aegypto mirabiliter eduxerat per desertum, in terram promissionis introduxerat permisit Deus per Chaldæos & Assyrios deuastari & mirabiliter captiuari, videbaturq; quod de illis penitus nō curaret, dicitur tamē Tob. 13.

To.13. Cōfitemini domino filii Israel, quoniam ideo dispersit vos inter gentes q̄ ignorant Deum, vt enarretis mirabilia eius, & faciatis scire eos, quia non est alius Deus præter eum.

Tob.2. Tobias post tā pia opera misericordiæ, quibus solicitus erat, excæcatus est, cuius causam nō intelligentes co-

gnati eius scandalizati insultabant ei.

Satis mirabile potuit reputari, qua re tot regna permisit Deus ab Holoferne nequissimo subiugari. Iudit. 2 &. 3.

Item de Aman qui fuit supbissimus & crudelissimus, & tamen fuit post regē super cunctos principes exaltatus. Esthe. 3

Mirabātur & scandalizabātur amici Iob super eum, quod videbant, tam grauibus flagellis afflictum. Cuius tota vita & liber, diuinā manifeste indicat prouidentiam. Iob. 1. 2

Diuina iustitia punit interdum malos homines per peiores, sicut filios Israel & Iuda per Nabuchodonosor, & Chaldæos. Vt de Esai. 10. Væ assur virga furoris mei, &c. Non solum sup populum fidelem & bonum instituit dominus principem, vel prælatū, verum etiam super omnes. 4. Reg. 25. Hie. 32 & 37.

Non enim est potestas, nisi a Deo. Ro. 13.

Præcepit dñs Ionæ. vt pdicaret: Adhuc quadragita dies. & Niniue subuertet, Et tamē sciebat dñs Niniuitas pœnitētiā acturos, & nō taliter puniēdos Ionæ. 3

Permisit Dominus, vt Antiochus pphanaret illud venerabile tēplum, & 1. Ma. 1

succenderet ciuitatem sanctam, & face
ret ibi innumeras cædes innocentũ.
1.Ma.1 Tempore Antiochi, qui tẽplũ Hie
2.3.6. rusalem destruxit, prophanauit, mul
2.Ma.5 tos Iudæos torsit crudeliter, & occi
&.6. dit, poterat videri multis, quod ma
gna confusio erat & deordinatio in re
gimine vniuersi, Verũtamen ex illis
malis elicuit dominus, malorũ puni
tionẽ, quorũdã correptionẽ, multorũ
etiã tunc interfectorũ virtutes & me
rita fuerunt multipliciter augmẽtata.
Unde. 2. Mach. capitulo. 6. ita legit.
2.Ma.6 Obsecro autẽ eos qui hunc librũ le
cturi sunt, ne abhorrescãt propter ad
uersos casus, sed reputẽt eas quæ acci
derunt non ad interitũ, sed ad corre
ptionem esse generis nostri.
Nã & Iudas Machabæus, Ionathas,
& Simõ fratres eius, fuerint viri quo
ad deũ & hoies fidelissimi & strenuissi
mi, & tamẽ satis miserabilr mortui.
1.Ma.9 Nã Iudas ĩ bello cõtra Bacchidẽ ceci
1.Mac. dit: Ionathan vero cum duobus filiis
13. Tryphon occidit: Simonem autem &
1.Mac. duos filios eius Ptolemæus fili⁹ Abo
16. bi inebriatos proditorie iugulauit.
Mirum

Mirum fuisse videtur, quod Eleazarus vir ætate prouectus, & illi septem fratres tam crudelia sustinuerunt pro diuina lege tormēta, nec tamen deus ibi aliquā vindictā in tyrānos ostēdit. 2. Mac. 6. & 7.

Voluit dominus, puer existens, in Aegyptum deferri a facie Herodis: & permisit loco sui innocentes occidi. Sed in hoc ipsis infantibus melius prouidit. Nunquam enim tantum bonum prouenisset ijs, si Herodes eos honorare curasset, quantum prouenit eis ex hoc, quod eos occidi mandauit. Mat. 2.

Audita fide Centurionis miratus est dominus, & sequentibus se dixit. Multi venient ab oriente & occidente, & recumbent cum Abraham, Isaac & Iacob, in regno cœlorum, filij autem regni huius eiicient foras in tenebras exteriores. Mat. 8.

Quidam scriba obtulit se ad sequendum dominum, & non fuit admissus. Alium vero inuitauit ad sequendum, qui non voluntarius videbatur, vnde dixit, Permitte me sepelire patrē meū. Luc. 9. Mat. 8.

Fecit dominus virtutes in Chorozaim & Bethsaida vbi parum profuit: & Mat. 11 Luc. 10

Habetur etiam ex hoc quod nullus de bet de sua firmitate præsumere. Et qđ siue quis ceciderit a fide, siue dubitaue rit non debet de Dei misericordia, & consequenda venia desperare. Ex hoc quod Iudas Apostolus & dispensator Domini in enorme peccatum cecidit nec resurrexit, retunditur omnis præsumptuosa securitas, qua nullus pro statu quem habeat, vel pro actu quem faciat, debet altum sapere, sed timere. Mat. 26 & 27.

Quoniã Apostoli duces fidelis populi fuerunt, tamen in carcere cum diligentia custoditi, poterat videri aliquibus infirmis, quod Deus tempore nouellæ fidei, non debebat talia permisisse, sed ex hoc ipso fideles fuerunt mirabiliter consolati, & aduersarii fidei confutati. Act. [illegible]

Simile accidit de solo Petro, quãdo fuit ab Herode captus, & incarceratus, & per angelum miraculose eductus. Act. 12.

Magna fuit iniquitas Stephanum lapidare, & tamen inde multa bona supna prouidente clemẽtia, prouenerunt. Nam ipse fuit in cœlo gloriosæ corona tus, in terra abundantius honoratus, Act. 7.

oratio autem ſua, quã ibi fecit, nobis Paulum acquiſiuit & omnibus poſteris reliquit miræ patientiæ & charitatis exemplum.

Act. 8. Lapidato Stephano, facta eſt magna perſecutio in eccleſia, quæ erat Hieroſolymis, & omnes diſperſi ſunt per regiones Iudææ & Samariæ, p̃ter Apoſtolos, ita quod videbatur ad cultum chriſtianæ religionis ingerere detrimẽtum, ſed diſperſi diſcipuli euangelizabant verbum dei, ita quod hoc ipſo eccleſia fuit amplius dilatata.

Act. 13. Prædicantibus Paulo & Barnaba Iudæis, & illis repellentibus verbũ Dei, aſſumpſerunt ipſi occaſionem gẽtibus prædicandi.

Act. 15 Facta eſt diſſenſio inter Paulũ & Barnabam propter Ioannẽ Marcũ, quem Paulus nolebat recipere, eo quod defeciſſet ab eis. Barnabas autem volebat illum ſecum aſſumere, ita quod ab inuicem deceſſerunt, ex quo videbatur ſcandalum debere ſequi. Sequi diſponẽte Deo, magnus ſecutus eſt fructus, qa pluribus prædicatum eſt verbũ Dei.

Grandia facinora comitebant illi qui

egregium doctorem Paulum incarce- Act. 19.
rabant, & a prædicatione ipsum cessa- 16. 17.
re cogebant, poterat etiam multis vi- 18. 13.
deri, quod hoc magnum incõueniens 22. & 23.
erat, & quod Deus hoc permittere non
debebat. Et tamẽ notandum est valde,
quod ex tantis impedimentis, & dam-
nis diuina prouidentia multas vtilita-
tes ostẽdit & effecit. Nam inde meritũ
Pauli creuit, sic etiã maiora virtutum
exempla reliquit, & melius docuit per
opera, ꝗ prius fecisset per verba, puta,
in carcerem positus scripsit absentibus
& remotis, nec tantum profuit. Eccle-
siæ prædicando, quantum profuit epi-
stolas transmittendo. Vnde si in vna
ciuitate, vel prouincia fuisset ab om-
nibus honoratus, & libenter auditus,
non habuisset occasiones ad diuersos
populos transeundi, quando ergo per
sequebantur eum Iudæi, vel quicunque
alii, de ciuitate in ciuitatem verbum
Dei pluribus prædicabat. Quando in
carcere tenebatur, epistolas faciebat.
Quando resistebant ei Iudæi, ad gen
tes cõuertebat. Vt Act, 13. Qm̃ repel- Act. 13.
litis &c. ecce conuertimur ad gentes. & 18.

ſicut loqui ſolet homo ad amicum Nu. 12.
ſuum, ipſumq; ab æmulis ſuis & detra &. 14.
ctoribus defendebat.

Balach vocauit Balaã, vt maledice- Nu. 23.
ret filiis Iſrael, ſed dñs ecõtrario p illũ Ioſu. 2.
benedixit eis, vt recitatur Ioſue. 24.

Obediuit dominus voci Ioſue dicẽ Ioſu. 10
ti, Sol contra Gabaon non mouearis.

Gedeon a domino bis petiit ſignum Iudic. 6
in vellere, vtrum deberet victoriam de
hoſtibus obtinere.

Mirũ fuiſſe dicitur de hoc quod dñs 1. Re. 8
plerũq; nõ fuit indignatus ĩ abiectiõe
ſui, ſed cõtẽptu ſeruorũ Dei, ipſe repu-
tauit ſe contẽni, vt patet in Samuele,
Nõ te abiecerunt, ſed me dicit dñs.

Nota etiam q̃ pie locutus ſit domi- 2. Re. 7
nus ad Nathan de Dauid & domo eius
in futurum.

Quamuis poſteri Dauid multiplici 3. Reg.
ter & grauiter peccauerunt, tamen ope 12. &
ra eius bona frequenter memorantur, 15.
& propter illa multoties pepercit do-
minus peccatis illorum.

Ex præcepto domini corui defere- 3. Reg.
bãt panẽ & carnes Heliæ, & poſtea an- 17. &
gelus dñi panem & aquã eidẽ oſtẽdit. 19.

2,Pa.30 Ezechia rex Iuda dixit, dominus bonus propitiabitur cunctis, qui in toto corde requirunt dominum, & nõ imputabit eis quod minus sanctificati sunt.

Tob. 5. 7.8.& 11. Misit dominus angelum suum, qui Tobiam iuniorem duxit & reduxit, dæmonium ab eius vxore cõpescuit, gaudium parentibus eius fecit seniorẽ, Tobiam a cæcitate curauit, & totam domum eius omnibus bonis repleuit.

Videbatur quasi, Dñs timere offensam Hieremiæ, cum vellet populum propter peccata sua omnino delere, dicebat enim cap. 7. Proiiciam vos a facie mea &c. Tu ergo noli orare pro populo hoc, nec assumas pro eis laudem & orationem & non obsistas mihi quoniam non exaudiam te.

Hiere. 7

Dani. 3 Planum est, quod deus est cum seruis suis in tribulatione. Vnde Nabuchodonosor vidit cũ Azaria & sociis suis, similem filio Dei in fornace candenti.

Dan. 13 Exaudiuit dominus vocem Susannæ, & quia per impudicos senes præsbyteros iniuste fuerat condẽnata, per continentem puerum Danielem fuit iusto iudicio liberata.

Cum Daniel esset in Babylone in lacu leonum misit ei de longinquo scilicet de Iudæa, prādiū p Habacuc pphetam. Dan. 14

Præparauit dominus piscem grandē vt deglutiret Ionā, qui tametsi propter inobedientiā videbatur iuste meruisse pœnam, tamen ipsum liberauit. Ionæ. 2

Machabæus, & qui cum eo erant, pugnantes contra Timotheū, habuerunt manifeste de cœlo auxilium, apparuerunt enim viri, quinq; in equis &c. Postea vero alia vice euntes ad prælium contra Lysiā. apparuit præcedens eos eques in veste candida armis aureis hastam vibrans. 2. Mac. 10. & 11.

Mira erat benignitas in Saluatore, q circuibat sanans omnem languorem, & omnem infirmitatem, qui nisi fecisset, multi infirmi accedere ad eum non potuissent. Mat. 4. 8. & 9. Lucæ. 8

Leproso dicēti. Domine si vis, potes me mundare: pie respondit, & benigne fecit, extendens enim Iesus manum, tetigit dicens, Volo mundare, Sacerdotes autem huiusmodi homines habebant horrori. Mat. 8.

Statim post vocationem Matthæi Mat. 9.

discubuit dominus in domo eius.
Mar. 2. Cum secessisset dñs in desertũ, vidit
Lucæ. 5 turbã multã & misertus est eius, & cu-
rauit languidos eorum, vespere autẽ
Mat. 14 facto, dixerunt discipuli. Dimitte tur-
bã, Iesus autem tanq̃ liberalissimus, ait
illis, Date eis vos manducare.
Mat. 14 Petrus incipiens mergi, clamauit di-
cens. Domine saluum me fac, & conti-
nuo Iesus extendens manum apprehẽ-
dit eum.
Mar. 26 Saluator bis in domo Simonis le-
Mar. 14 prosi benigne discubuit.
Luc. 7. Mariã Magdalenã pie defendit & cõ-
Ioã. 12. tra Pharisæũ, male de ea cogitantem, &
contra sororẽ propriã de illa conquerẽ-
tẽ, & cõtra discipulos propter effu-
sionem vnguenti in eam frementes.
Luc. 15 Ineffabilis pietas Dei multũ ostẽdi-
tur, in exemplo de filio prodigo, vbi di-
citur. Cũ adhuc longe esset filius vidit
illũ pater suus & misericordia motus
est, & occurrens cecidit super collum
eius, & osculatus est eũ. Idem petebat
fieri sicut vnus de mercenariis, pater
interrupit verba, & recepit eũ in filiũ.
Ioan. 9. De facili dominus recipit illos quos

mũdus eiici. Vnde cæcus ille natus, a dño illuminatus postq̃ fuit a synagoga eiectus, statim a domino receptus est.

Mira fuit Christi benignitas, quãdo ad domum publicani zachæi, qui eũ videre cupiebat seipsum inuitauit, & eiusdem domui benedixit. Luc. 19

Cum protulisset Dominus indistincte, vnus ex vobis me tradet, sequitur, Cum recubuisset Ioãnes super pectus Iesu, ait. Domine quis est? ecce q̃ magna benignitas & familiaritas. Mat. 26 Mar. 14 Luc. 22 Ioã. 13.

Promisit saluator discipulis, de suo recessu cõtristatis, q̃a Pr̃ aliũ paracletũ daret eis qđ adipletũ optime, die Pẽtecostes, qñ spũs sanctus eos taliter roborauit, cõsolat⁹ ẽ, illustrauit, vł docuit. Ioã. 14. &. 15. 16. Act. 2.

Veniẽtibus ad capiẽdũ Dominũ ministris Pontificũ dicitur eis. Si me q̃ritis sinite hos abire, Sciebat enim qđ nõ erãt parati ad martyriũ sustinẽdum. Iccirco clementer infirmitati eorũ cõdescendens, voluit quod parceret eis. Ioã. 18.

Petiit latro vt Dominus meminisset eius cũ venisset in regnum suũ. Dñs autem plus concessit q̃ ille peteret. Dicens, hodie mecum eris in paradiso. Luc. 23.

& oues pascenti, qđ nō accidit ei quan diu nutriebatur in domo Pharaonis. Filiis Israel pluit manna in deserto e cœlo, carnes quoq;, & aquā pluries dominus miraculosæ dedit. Exo. 16 17. & Nu. 11.

Moyses in monte existens bis quadraginta diebus & totidem noctibus, non manducauit, nec bibit, reficiebat enim diuino eloquio. Exo. 24 & 34.

Dixit dominus ad Iosue, non dimittā nec relinquam te, confortare, & esto robustus. Iosue. 1

Præcepit domin', vt corui portarent bis in die panem & carnes Heliæ. 3. Reg. 17. Post hoc apparuit Dñs ei, cum fugeret Iezabel, cuius ꝓphetas fecerat occidi. 3. Reg. 19. Efficaciter dominus cōsolatus est Hezechiam regem per prophetam & per angelum, qui occidit centum octoginta quinq; millia de exercitu regis Assyriorum. 4. Reg. 19.

Exauditæ sunt eodem tempore orationes Saræ & Tobiæ, & missus est angelus domini qui curaret ambos, Sarā videlicet a dæmonio, viros illius interficiente, & Tobiam seniorem a cæcitate & paupertate. Tob. 3. 8. & 11.

Susannã, calũniose dãnatã, eripuit deus ex insperato ꝑ puerũ Danielem. Dan. 13

Machabeus & qui cum eo erant videntes adiutorem a Deo sibi missum, benedixerunt misericordem dominũ, & conualuerunt animis. 2. Mac. 10. & 11.

Bene impleuit dñs promissionẽ apostolis factã, quando dixerat eis, aliũ se missurum paracletũ, qñ misit eis spiritum sanctum, qui eos tam copiose docuit consolatus est, & roborauit. Ioã. 14. Act. 2.

Fœlix Paulus in hac vita, qui dicebat secure. Benedictus Deus & pater domini nostri Iesu Christi & pater misericordiarum, & deus totius consolationis, qui consolatur nos in omni tribulatione nostra. Et sicut abundant passiones Christi in nobis, ita per Christum abũdat consolatio nostra, & repletus sum consolatione. 2. Cor. 1. & 7.

Ecclesia habebat pacem, & ædificabatur ambulans in timore domini, & cõsolatione Spiritus sancti replebatur. Act. 9.

Petro in carcere Herodis vincto, misit Dominus angelum suum, qui de manu Herodis & Iudæorum liberauit eum. Act. 12

Act,16. Paulo & Sila laudantibus deum in carcere, subito terræmotus factus est magnus & aperta sunt ostia, & omnium vincula sunt soluta.

Act. 18 Dixit dominus per visionē nocte Paulo cum prædicaret Corinthi, Noli timere, sed loquere & ne taceas, propter quod ego sum tecum.

Act.23. Cum esset Paulus in custodia Claudii Tribuni detentus, nocte assistens ei dominus ait.

Cōstans esto Paule, sicut enim testificatus es de me in Hierusalē, ita oportet te & Romæ testificari.

Act. 27 Confortare volens eos Paulus qui secum in naui erant, ait. Astitit mihi hac nocte angelus Dei dicens. Ne timeas Paule, Cæsari oportet te assistere, & ecce donauit tibi Deus omnes qui nauigant tecum.

Apo.1. Cum beatus Ioannes Apostolus esset in Pathmos, insulā relegatus, diuina reuelatiōe fuit multipliciter cōsolat⁹.

De bñdictiōe quā Deus dat Homini.

Gen.1. CReauit Dominus hominem ad imaginē & similitudinem suam, masculum & fœminam creauit illos,

benedixitque

benedixitq; eis, & ait. Crescite & multiplicamini & replete terram.
Benedixit dominus Noe, & filiis, & dixit ad illos, Crescite &c. terror vester &cæ. sit super cuncta animalia &c. Gen. 9.
Dixit dominus ad Abraham, Egredere de terra tua, benedicam tibi & magnificabo nomē tuum, erisq; bñdictus. Gen. 12
Super Hismael exaudiui te, dixit dñs ad Abrahā. Et ecce benedicā ei, & augebo, & multiplicabo eum valde. Gen. 17
Dominus benedixit Isaac & locupletatus est & ibat proficiens. Gen. 26
Loquens Iacob domino & auunculo suo Laban ait. Modicum habuisti antequam venirē ad te, & nunc diues es effectus benedixitq; tibi dominus, ad introitum meum. Gen. 30
Iacob i oratiōe luctās cū Angelo ait. Nō dimittā te, nisi benedixeris mihi, sequitur. Et benedixit ei in eodē loco. Gen. 32
Benedixit dominus domui Aegyptii propter Ioseph, & multiplicauit tam in ædibus q̄ in agris, cunctam substantiam eius. Gen. 39
Habitauit arca domini, in domo Obededom Gethæ in tribus mēsibus, & be

ſup nos maledictio. Et nota, qđ maledi Dan. 9.
ctio ſup peccatores dr̃ ſtillare, ſed ſup Eccl. 39
iuſtos benedictio inundare, Eccleſ. 39.
Bñdictio illius, quaſi fluuius inũdabit.

Sacedotibus malis loquens domi- Mala. 2
nus per Malachiam prophetam, dixit.
Maledicam benedictionibus voſtris.

Ficus habens folia ſine fructu, male- Mat. 21
dicta fuit a Domino, & cõtinuo aruit. Mar. 11
Nimis erit terribilis illa maledictio Mat. 25
cõtra reprobos proferenda, in die iudi-
cii, Ite maledicti in ignem æternum.

De benedictione qua homo
benedicit Deum.

MElchiſedech rex Salem occurrẽs Gen. 14
Abrahã reuertẽtia cæde, ait. Bñ-
dictus dominus excelſus, quo ꝓtegen-
te, hoſtes in manibus tuis ſunt.

Obtenta victoria de Siſara, Debora Iudi. 5.
& Barach cecinerunt dicentes. Qui ſpõ-
te obtuliſtis de Iſrael animas veſtras ad
periculum, benedicite domino.

Videntes mulieres ꝙ Booz acceepiſ- Ruth. 4
ſet Ruth vxorem, congratulantes Nœ-
mi ſocrui eius dixerunt. Benedictus do
minus qui non eſt paſſus, vt deficeret
ſucceſſor familiæ tuæ.

1. Reg. 17. Post victoriã quam dedit Deus Dauid de Goliath Phylistæo, dicitur fecisse
Psa. 147 psalmum, Benedictus dominus Deus meus, q docet manus meas ad p̄lium.

3. Re. 5 Cum audisset Hyran verba Salomonis lætatus est valde, & ait. Benedictus Deus qui dedit Dauid filium sapientissimum super populum hunc.

3. Re. 8 Aedificato tẽplo dixit Salomon corã vniuerso populo, Benedictus Deus Israel, qui locutus est ex ore suo ad Dauid patrem meum.

1. Pa. 16 Fecit Dauid principem ad confitendũ domino, Asaph & fratres eius. seqtur, Benedictus dominus Deus Israel ab æterno vsq; in æternum extremum, & dicat omnis populus Amen.

1. Pa. 29 Dauid rex lætatus ẽ gaudio magno, & bñdixit dño corã vniuersa multitudie.

1. Esd. 7 Videns Esdras animum Artaxeris bonũ erga Iudæos, dixit, Bñdictus Deus patrum nostrorum, qui dedit in corde regis, vt glorificaret domũ domini.

Esd. seu. Nehe. 8. Cum apparuisset Esdras librũ Legis, stetit omnis populus, & benedixit Esdras Domino Deo voce magna, & respondit omnis populus. Amen.

Cōpleto muro ciuitatis Hierusalē sub Esdra, & Nehemia, dixerunt Leuitæ, Surgite & benedicite Deo nostro ab æterno & vsq; in æternum. 2. Esd. seu Nehe. 9

Sara filia Reguelis cū compleret orationē dixit. Benedictum est nomē tuū Deus patrum nostrorum. Tob. 3.

Filium suum instruens Tobias, dixit inter cætera, Omni tēpore bn̄dic deū, & pete ab eo vt vias tuas dirigat. Tob. 4.

Raguel & vxor eius vidētes, quod Tobiam iuniorem nō læserat dæmoniū, dixerunt. Bn̄diximus te domine Deus Israel quia non contigit nobis, quemadmodum putabamus. Tob. 8.

Occultæ monuit Tobiā, & filium eius Raphael vt benedicerent deum cœli, dices. Benedicite deum cœli, & coram omnibus viuentibus confitemini ei. Tob. 12

Recuperato visu & auditis sermonibus Raphaelis, aperiēs Tobias os suū, benedixit dominum, & dixit. Magnus es domine in æternum &c. Tob. 13

Orias princeps populi Israel, videns Iudith cū capite Holofernis dixit. Bn̄dictus dominus, q creauit cœlū & terrā. Iudith. 13.

Danieli nocte per visionem mysteriū Dan. 2.

in vlnas, & benedixit deũ dicens. Nunc dimittis seruum tuum domine &c.

Post ascẽsionem domini erant in tẽplo laudantes & benedicentes deum. Luc 24.

Tribulationes patiens Paulus dicebat, Benedictus Deus & pater domini nr̃i Iesu Christi. Similiter Petrus dixit. 2. Co. 1. 1. Pet. 1.

Benedicere deũ est q̃si opus, vel officiũ paradysi Nã Ioãnes in Apoc. dicebat. Et omnẽ creaturã, quæ i cœlo est, sup terrã, & sub terra, & q̃ in mare, & quæ in eo: omnes audiui dicentes. Sedenti in throno & Agno, benedictio & honor & potestas in secula seculorum. Apo. 5.

De benedictione, qua homo hominibenedicit.

MElchisedech rex Salem, occurrit Abrahæ benedicens & ait. Benedictus Abraham Deo excelso &c. Gen. 14

Benedixit Isaac Iacob dicẽs. Det tibi Deus de rore cœli & pinguedine terræ, abundantiam frumenti & vini, &c. Et in capitulo sequenti eidẽ benedixit. Gen. 27 & 28

Cũ Esau eiulatu magno fleret, Isaac dixit ad eum, In pinguedine terræ & rore cœli desuper erit benedictio tua, viues in gladio, & fratri tuo serules. Gen. 27

Gen.47 Introduxit Ioseph patrem suū Iacob ad Pharaonem, qui benedicens illi, & interrogatus ab eo quot sunt dies annorum vitæ suæ, respondit &c.

Gen.48 Bn̄dixit Iacob filiis Ioseph, & ait. Deus in cuius conspectu ambulauerunt patres mei, benedicat pueris istis, loquebatur de Manasse & Ephraim, quos pater eorum rogauerat per patrem bene-
Ibi.49. dici. Postmodum etiam benedixit Iacob singulis filiis suis benedictionibus propriis.

Leui.9. Extendens Aaron manum ad populum benedixit eum.

Num.6 Locutus est dominus ad Moysen dicens. Sic benedicetis filiis Israel. Benedicat tibi dominus & custodiat te, ostē dat tibi dominus faciem suam.

Nu.23. Dixit Balaam filius Beor ad Balach, ad benedicendum adductus sum, benedictionem prohibere non valeo.

Deu.24. Non pernoctabit apud te pignus pauperis, sed statim reddes ei ante solis occasum vt dormiens in vestimento suo benedicat tibi.

Deu.33 Moyses homo Dei bn̄dixit filiis Israel ante mortem suam, & ait. Dominus

de Syna venit & de Seir ortus ē nobis.
Vocauit Iosue Rubenitas & Gaddi tas & dimidiam tribum Manassen, dixitq; ad eos. Fecistis omnia quæ vobis præcepit Moyses, benedixitq; eis, & dimisit eos. Iosu.22
In cantico pro victoria habita de Sisara dicitur. Benedicta inter mulieres Iahel vxor Aber Cinæi, & benedicatur in tabernaculo suo. Iudic.5
Noemi videns Ruth nurum suam a Booz fuisse honoratam dixit. Benedictus sit a domino, quoniam eandem gratiam quam præbuerat viuis, seruauit mortuis. Ruth.2
Cōmendauerat Booz Ruth, quæ ad deum Israel confugerat, & ait. Benedicta es a Domino filia, quia priorē misericordiam posteriore superasti. Ruth.3
Heli benedixit Elcanæ & vxori eius, dixitq; ei, Reddat tibi dominus semē de muliere hac pro fœnore quod commodasti domino. 1.Re.2
Nuntiauerunt Ziphæi Sauli quod Dauid latitaret apud eos, Dixitq; Saul. Benedicti vos a Domino, quia doluistis luctum meum. 1.Reg. 23.

2.Re..2 Nuntiatum est Dauid quod viri lab
bes Galaad sepelissent Saul, dixitq; ad
eos Benedicti vos a Domino, qui feci
stis hanc misericordiam cum domino
vestro Saul & sepelistis.

3.Re.8 Conuertit rex Salomon faciem suã
& benedixit omni ecclesiæ Israel, Om
nis autem ecclesia Israel stabat.

1.Para. Cum cõplesset Dauid, offerens ho
16. locausta & pacifica, benedixit populo
in nomine domini, & dimisit vniuer
sis per singulos a viro, vsq; ad mulie
rem tortam panis.

Apprehendens Raguel dextrã filiæ
Tob.7. suæ, dextræ Tobiæ tradidit, dicens.
Deus Abraham, Isaac, Iacob, vobiscũ
sit, & ipse cõiungat vos, impleatq; be
nedictionem suã in vobis, Osculatus
est Tobiam, & plorans super collum
eius dixit. Benedictio tibi sit fili mi, qa
boni & optimi viri filius es.

Tob.9. Gabelus ingressus domum inuenit
Tobiam & fleuit dicens, Benedicat te
Dominus Israel, qa filius es viri opti
mi & iusti, timentis Deum.

Iudith. Ozias princeps populi Israel, dixit
13. ad Iudith. Benedicta es tu filia a DO

mino Deo excelso, præ omnibus mulieribus super terrã. Et postea vniuersi præsbyteri oẽs vna voce dicentes, Tu gloria Hierusalẽ, tu lætitia, Israel &c. Iudith. 15.

Factum est cũ audiret salutationem Mariæ Elisabeth, exclamauit & dixit. Benedicta tu inter mulieres &c. Luc. 1.

De maledictione, qua homo homini maledicit.

PRimus inter homines Noe legitur maledixisse Chanaan nepoti suo. pro eo, quod Cham pater eius nuditatem ipsius Noe cæteris fratribus nunciauit, cum magis eã tegere debuisset. Gen. 9.

Inter verba benedictionis, quæ dedit Isaac Iacob filio suo, Qui maledixerit tibi, sit ille maledictus. Gen. 27

De Simeon & Leui dixit Iacob patri eorum Maledictus furos eorum, quia pertinax, & indignatio eorũ, quia dura. Gen. 49

Qui maledixerit patri, aut matri. morte moriatur. Leu. 20

Balach misit nuntios ad Balaam, vt veniret & malediceret populo Israel audierat enim. quod maledictus erat in quem maledictio deuenisset. Nu. 22.

Multas maledictiões ponit Moyses. Deu. 27

sunt. Tu discipulus illius sis.

Arguebant Iudæi Paulum, dicentes. Act. 23
Sũmo sacerdoti Dei maledicis? Sed ille excusauit se & dixit, nesciebã fratres quod princeps esset.

De seueritate Dei erga delinquentes. Gen. 3.

GRauiter puniuit Deus peccatum primorũ parẽtũ, qđ ipsi credebãt veniale, nec ita dure puniendum fore.
Neq; Cain peccatum dissimulauit dominus, sed dãnationis sententiam in eum proferens, ait. Nunc igitur maledictus eris super terram. Cũq; operatus fueris eam non dabit tibi fructus suos, vagus & ꝓfugus sup terram eris. Gen. 4.
Originali item mundo Deus non pepcit, sed ipsum bene totum diluuii inundatione deleuit. Gen. 7.

Quinq; ciuitates propter peccatũ Sodomiticũ fœtente ignis cõflagratione, cõsumptæ sunt ꝑ ãgelos a Deo missos. Gen. 19

Aegiptii persequentes filios Israel, submersi sunt iubente Deo, quasi plumbum in aquis vehementibus. Exo. 14 15.

Quia populus Amalech voluit impedire filios Israel euntes in terram promissionis, dixit dominus ad Moysen, Exo. 17

delebo memoriã Amalech ĩ sub celo.
Exo. 32 Propter vitulũ quẽ adorauerũt ppl'i, ceciderũt vna die, q̃si tria mil. hoium.
Leu. 10 & Nu. 3 & 26. Egressus ẽ ignis a Dño & deuorauit Nadab & Abiu filios Aarõ, qa arreptis thuribulis ignẽ alienũ & incensũ desup posuerũt, & corã Domino obtulerũt.
Leu. 24 Iussit Dñs puerũ blasphæmũ extra castra educi, & ab vniuerso populo lapidari. Cum ortum esset murmur populi Israel quasi dolentium præ labore contra Dominum accẽsus in eos ignis domini, deuorauit extremam partem castrorũ. Ac postea cũ mãna fastidirent.
Nu. 11. Carnibus quas miserat dominus videntibus filiis Israel, adhuc existentibus in dentibus eorum, percussit Dominus populum plaga magna nimis, vt exponunt propter ingluuiem, & voracitatem seu crapulam.
Nu. 12. Percussit dominus Mariam lepra, quia locuta est contra Moysen.
Nu. 14. & 26. De sexcẽtis millibus virorũ & mille septingentis triginta q numerati sunt, nullus intrauit terrã promissionis propter eorum murmur, præter Caleb & Iosue, sicut minatus est dominus.

Ligna colligens in sabbato fuit, præ Nu. 15.
cepto domini, lapidatus.
Terribili morte occidit dñs Chore Nu. 16.
& complices eius, terra eos deglutien-
te, eo q̄ stetissent contra Moysen &
Aaron. Ac Paulopost cõsumptis ducē-
tis qnquaginta viris, q̄ p̄ ei offerebãt in
censum. xiiii. millia, & septingentos ho
mies, q murmurauerũt aduersus Moy
sen & Aaron ignis de cœlo combussit.
Hæsitantẽ, ad aquas cõtradictionis, Nu. 20.
Moysen, dñs dure icrepans puniuit, cũ
tñ vsq; tunc, tã sancte & fideliter se ges-
sisset, supple, tã ad deũ, q̃ ad populum.
Dixit enim ad ipsum & Aaron. Quia
non credidistis mihi, vt sanctificaretis
me corã filiis Israel, non introducetis
hos populos in terram, quam dabo eis
Misit dñs serpẽtes ignitos in pplm, Nu. 21.
qa teduerit eos itineris & laboris & di-
xerãt, cur eduxisti nos de Aegypto &c.
Acham filius Charmi, cũ tota sup Iosue. 7
pellectile sua periit, quia abstulerat de
Anathemate Hiericho.
Pro peccato in vxore Leuitæ cõmis Iudi.
so tota tribus Beniamin, exceptis sexcē
tis hoibus, fuit a Dño iubente, deleta.

Hieroboam successionem officiorum sacerdotum eius, occisus fuit a Leone, eo qđ cõtra imperiũ domini comedit panem in domo cuiusdam prophetæ.

Quadraginta duo pueri, a duobus vrsis sunt lacerati, pro eo quod illuse- rant Eliseo dicentes, Ascende calue. 4. Re. 2

Si tam grauiter punitũ fuit Gihezi pueri Elisei peccatũ qui cum posteris lepra percussus fuit, eo ꝙ clam domi- no suo accepit munera a Naamam a le pra per Eliseum curato, satis ei volun- tarie data, quid erit de illis, qui accipi- unt multa fraudulenter exacta, vel vio lenter extorta? 4. Re. 5.

Ozias rex Iuda cœpit thuribulum, & more sacerdotũ voluit adolere incẽ sum, statimq; est orta lepra in fronte. 2. Pa. 26

Quia Hezechias ostendit thesauros suos nunciis regis, Babilonis, amisit eos, cum tamẽ illi de terra longinqua venissent, & videbatur quod lætanter recipi debuissent. 4. Reg. 20.

Populum peculiarem & dilectũ tra- didit dominus in manus Nabuchodo nosor, qui totam gentem crudeliter ca ptiuauit, sanctam ciuitatem cõbussit, 4. Reg. 24. 25. Hie. 39. & 52.

& templum destruxit.

Esaie. 3 Pro eo qđ eleuatæ sunt filiæ Siō &c. erit pro suaui odore fœtor, pulcherrimi quoq; viri tui gladio cadent, & fortes tui in prælio.

Esa. 14. Hie. 30 &. 51. Reges Babylonis filios israel, crudeliter tractauerunt, postea etiam ipsi cū inclita ciuitate sua fuerunt destructi sicut minatur dominus.

2. Ma. 3 Heliodorus fuit grauiter flagellatus eo quod viduarum & pupillorum deposita voluit apportare.

2. Ma. 9 Antiochus rex fuit tam graui plaga percussus, vt de corpore impii, vermes scaturirent, odore etiam illius ac fœtore, exercitus grauaretur.

Mat. 18 Seruum nequam qui noluit dimittere conseruo centum denarios, dominus iratus, tradidit tortoribus, quoad vsq; redderet vniuersum debitum.

Mat. 25 Inutilem seruum, qui traditum sibi non studuit multiplicare talentum, pcepit dominus illo qđ habuerat spoliari, & in tenebras exteriores eiici.

Act. 5. Fraus illa, quam commisit Ananias conscia Saphira vxore sua, graui fuit vltione punita.

Herodes vestitus veste regali, sedet protribunali, populus autē acclamabat. Dei voces & nō hominis. Confestim ergo percussit eū angelus, eo qd non dedisset honorem Deo, & consumptus a vermibus expirauit. Act. 12

De ira & furore Dei.

ATtēde qd̄ ſm Augustinum. 15. de ciui. Dei, Ira Dei, non pturbatio animi eius est, sed iudiciū, quo irrogatr pœna peccato, cogitatio vero eius & recogitatio mutādarū rerū, est īmutabilis ratio. Neq; enim, videlicet, sicut hominē iratū ita Deum facti sui pœniteret, cuius est de oībus oīno rebus, tā fixa ſnia, q̄ certa pſciētia. Sed si non vtatr scriptura talibus verbis, nō se quodam modo familiarius insinuat oī generi hominū, quibus vult esse cōsultū, vt & pterreat ſupbiētes, & excitet negligentes, & exerceat q̄rētes, & alat ītelligentes, qd nō faceret, si nō se prius īclinaret & quodāmō descēderet ad iacētes. Augu. 15. de ci. dei ca. 25.

Quod Moyses ducatū populi recipe iubente domino, multoties recusauit, Iratus est dominus in Moysen. Exo. 4.

Iratus est dominus ī Aegyptios, qui Exo. 14 & 15.

xit ad Moysen. Tolle cunctos princi-pes populi & suspende illos.

Propter hæsitationem ad aquas con tradictionis, iratus est dominus cõtra Moysen, sicut ipse dicit Deut. 1. Mihi iratus est dominus (.s. Moysi) propter vos dixit mihi. Nec tu ingredieris il-luc, scilicet, in terram promissionis. Nu. 20. Deu. 1.

Cauete, dixit Moyses, ne forte deci-piatur cor vestrũ, & ne recedatis a do-mino, seruiatisq; diis alienis, & adore-tis eos, iratusq; dominus claudat cœlũ. Deu. 11

Filii Israel præuaricati sunt manda-tum & vsurpauerunt de Anathemate, Sequitur. Iratusq; contra filios Israel dominus, propter peccatum Acham. Iosue. 7

Iratus est dominus cõtra Ozam & p cussit eũ, eo quod tetigisset arcã Dei. 2. Reg. 6. & 1.

Et addidit furor domini irasci cõtra Israe. quem cum Dauit numerari fecis-set peste puniuit septuaginta millia vi-rorum interficiens. 2. Reg. 24. Par. 13.

Iratus est etiã Dominus Salomoni, eo quod auersa esset mens eius a Do-mino propter mulieres qua mauit in quarum gratiam dolis immolauit. 3. Reg. 11.

Iratus est furor Domini cõtra Israel, 4. Reg. 13.

& tradidit eos in manu zachaelis regis Syriæ, & hoc propter peccatum Idolatriæ, quia adorabant vitulos, quos fecerat Hieroboam.

4. Reg. 17. Post idolatriā & auguria & alia peccata diuersa irritauerunt Dominū filii Israel, Iratusq; est Dñs vehemēter Israeli, & abstulit eos de conspectu suo.

2. Para. 19. Propheta Iehu dixit Iosaphat regi Iuda qui venerat ad prælium cū Achab rege Israel. Impio præbes auxilium, & iis, q oderunt Dominum, amicitia iungeris, & iccirco iram Domini merebaris, sed bona opera inuenta sunt in te.

2. Pa. 24 Ioas rex Iuda, & principes eius seruierūt lucis & sculptilibus, & facta est ira Dñi cōtra Iudam, pp peccatū hoc.

2. Pa. 25 Amasias rex Iuda, diuino fretus auxilio Idumæos superauit in bello, & attulit Deos eorū, & adorauit eos, quāobrē iratus est Dominus contra eū.

2. Pa. 32 Ezechias non iuxta beneficia, quæ acceperat a Domino, retribuit, qa eleuatum est cor eius, & facta est ira contra eum, & contra Hierusalem.

2. Pa. 34 Magnus furor Dñi stillauit sup nos, eo quod nō custodierunt patres nostri

verba dñi, dixit Iosias rex Iuda, auditis verbis quæ scripta erant in libro legis.

Oẽ qđ ad ritũ Dei cœli ptinet tribuat diligẽter ĩ domo Dei cœli ne forte irascat contra regnũ regis & filiorũ eius, ita præcepit Artaxerxes gentilis. 1.Esd.7

Comederunt & saturati sunt, & impinguati & abundauerunt in delitiis, in bonitate tua magna, prouocauerũt autem te ad iracundiam. 2.Esd.9

Dixit dñs ad Eliphat Themanitẽ. Iratus ẽ furor meus ĩ te, & ĩ duos amicos tuos, qm̃ nõ estis locuti corã me rectũ Iob.24

De Babylone dicitur, ecce erit nouissima in gẽtibus & diserta inuia, & arens, ab ira Domini non habitabitur, sed tota redigetur in solitudinem. Hie. 50

Machabæus Iudas cõgregata multitudie, ĩtollerabilis gẽtibus efficiebat. Ira enim Dñi in misericordiã versa est. 2.Ma.8

In parabola đ seruo nequã, q noluit misereri conseruo suo, dicitur. Iratus Dñs eius tradidit eum tortoribus. Mat.18

Contra illos, qui se excusauerunt ne irent ad cœnam dicitur. Tunc iratus paterfamilias dixit seruo &c. Luc.14

Qui credit in filium Dei, habet vitã Ioan.3

ceptauit incensionem eorum, cum ad hunc respexerit, illos vero igne de cœlo consumpserit.

Eleuantes oculos Bethsamitæ, viderūt arcā domini, & gauisi sunt, & obtulerunt domino holocaustum, quāuis autem bonum opus facere viderentur, percussit eos dominus graui plaga, eo quod viderunt arcam, quam videre nō debebant, ita irreuerenter. 1. Re. 6

Saul quando fuit inter prophetas, expoliauit se, & prophetare cœpit, sed parum ei profuit. 1. Reg. 19.

Oza extendens manum tenuit arcā ne caderet, qui statim percussus a Domino, mortuus est. 2. Re. 6 1. Pa. 13

Licet offerre incensum Domino sit bonum, non tamen cōpetit omni homini. Vnde Ozias rex Iuda percussus est lepra a Domino, eo quod ipse voluit incensum thymiamatis adolere. 2. Pa. 26

Reprobat dominus p Esaiam oblationes, quas offerri instituit, & hoc propter offerentium prauitates. Quo mihi multitudinem victimarum vestrarum, dicit dominus? Sequitur, manus enim vestræ sanguine plenæ sunt. Esaie. 1

Luc. 21 Prætulit dominus oblationẽ viduæ quæ posuit duo æra minuta in Gazophilacium, muneribus diuitum.

Luc. 23 Herodes cupiebat uidere Iesum, & viso eo gauisus est valde, sed nullũ fructũ assequutus est inde, qa curiositas, vel vanitas erat in cã, non pietas, vel charitas. Vide infra in capitulo de recta intentione habenda quæ & huic cõueniunt.

Quod Deus interdũ probat hoĩes siue de tẽtatione Dei qua tentat vel tẽtari pmittit homines.

Gen. 22 TEntauit Deus Abraham, & dixit ad eum, tolle filium tuum.

Exo. 16 Dixit Dñs ad Moysen, Ecce ego pluã vobis panes de cœlo, egrediatur populus & colligat &c. sequitur. Vt tentem eũ, vtrũ ambulet in lege mea vel nõ.

Exo. 20 Loquente domino cum Moyse cunctus populus audiebat voces & lampades, & sonitum buccinæ, monteq́ʒ fumigantem & perterriti ac pauore percussi, dixerũt Moysi Loquere tu nobis &c. & ait Moyses. Nolite timere, vt enĩ probaret vos, venit Deus, & vt terror illius esset in vobis & non peccaretis.

Nõ deleuit Dñs penit' gẽtes oẽs de terra ꝓmissionis, vt in ipsis experiret Israel, vtrũ custodiret eius mandata. Iudic. 2

Dereliquit Dominus Ezechiam vt tentaretur, & nota fierent omnia, quæ erant in corde eius, qñ venerant nuntii regis Babilonis ad eum. 4. Reg. 20. 2. Pa. 32

Postq̃ Tobias fuerat excæcatus, dicitur ibi. Hanc aũt tentationem, ideo Deus fieri permisit, vt posteris daretur exemplum patientiæ eius. Tob. 2.

Dixit Iudith, loquens de filiis Israel quos illo tempore Holofernes destruere cogitabat. Memores esse deberent quia tentati sunt patres nostri, vt probarentur, si vere colerent Deum. Iudit. 8

Propter grauissimas tribulationes, quas passus est Iob, ipse dicebat de se ipso, probauit me quasi aurum, quod per ignem transit. Iob. 23.

Petebat Dauid a Domino dicẽs. Proba me Domine & tenta me. Domine probasti me &c. Psal. 25. &. 138.

Ambulãs Dominus Iesus sup aquas iussit Petrum venire ad se. Videns aũt ventum validum, timuit. Ma. 14.

Dixit Dominus ad Philippũ, vnde Ioan. 6.

Deus coram Philistiim, & duxerunt secum arcam domini ad prælium, quæ capta fuit, & illi magna plaga pcussit. 1. Re. 4.

Sciebat Dauid se esse vnctum in regem & qd' deberet regnare post Saul, iuxta id, quod promiserat Samuel, nõ tamen committebat se discrimini tentans Deum, sed faciebat ad sui custodiã quod poterat. 1. Reg. 22.

Cum magnus piscis inuasisset Tobiam, non expectauit quod angelus eũ liberaret, qui tamen velociter hoc facere potuisset, sed apprehẽdit branciam eius, & traxit eum in siccum. Tob. 6.

Ozias statuit cum populo, vt transactis quinq; diebus, nisi veniret adiutorium traderent se Holoferni. Dixit aũt Iudith præsbyteris ciuitatis. Et q estis vos qui tentatis dominum. Nõ est' iste sermo, qui misericordiam prouocet. Iudit. 8

Tentatus dominus a diabolo, vt ipse se de pinnaculo templi præcipitaret respondit. Nõ tentabis dominũ deum tuum, poterat enim aliter descendere. Mat. 4. Luc. 4.

Pharisæi volẽtes capere Iesum in sermone, fecerunt ab eo quæri. Vtrum liceret dare tributa Cæsari an non. Co- Mat. 22

gnita Iesus nequitia, ait, Quid me ten-
Luc. 11 tatis Hyppocritæ &c.

Cum eiecisset dæmoniũ dominus, & loqueretur mutus, quidam tentantes, signum de cœlo quærebant ab eo.

Act. 5. Dure increpãdo dixit Petrus Saphiræ vxori Ananiæ. Quid cõspirastis inter vos vt tentaretis spiritum domini?

Act. 9. De re, qua Paulus potuit ꝑ humanã industriã facere, nolebat miracula expectare. Vnde apud Damascum cum insidiarentur ei Iudæ fecit se per murum in sporta dimitti.

Act. 22 23. & 25. Rem cum astrictum loris vellet tribunus eum facere torqueri, dixit se eẽ ciuem Romanum, rursum dixit se esse Pharisæum, vt poneret dissentionem inter Iudæos, & cum haberet iniquum iudicem, Cæsarem appellauit.

DE VOTO.

Gen. 28 IAcob vadens ad domũ Labam auũculi sui post ostẽsam sibi a domino visionem, vouit votum dicens. Si fuerit dominus mecum.

Nu. 21. Rex Arad pugnauit contra Israel, & victor existens tulit ex eo prædam, At Israel voto se obligauit domino,

& postea vicit eum.

Pugnaturus Iepte, cōtra filios Amō votum vouit dño dicens. Si tradideris filios Ammō in manus meas, quicūq; primus fuerit egressus de foribus domus meæ mihiq; occurrerit cū holocaustum offerā dño. Vnde postea flens filiam, quæ prima ei occurrit immolare coactus est. Iudic. 9

Orauit Anna dñm flēs largiter & votū vouit, dicēs. Dñe exercituū, si dederis mihi sexū virilē, dabo eū domino. 1. Re. 1.

Absalō volēs rebellare patri suo Dauid, dixit ad Dauid. Vadā & reddā vota mea, quæ voui dño in Hebron. Vouens vouit seruus tuus cū eēt in Gessur Syriæ, dicēs. Si reduxerit me dñs ī Hierusalem, sacrificabo domino. 2. Reg. 15. 13.

Lætatus est populus, cūvota sponte promitteret, qa corde toto offerebant ea dño, sed & Dauid rex lætatus est. 1. Pa. 29

Asa rex Iuda, ea quæ vouerat pater suus obtulit in domum domini, argentum, aurum, vasorūq; diuersam supellectilem. 2. Pa. 15

Filii israel & Iuda obtulerunt decimas, quas vouerant domino. 2. Pa. 31

Beata virgo Maria, virginitatem vo- Luc. 1.
luisse videtur, p hoc qd ait. Q ũo fiet
istud. quoniam virum nõ cognosco.

Crudele votum & impium fecerunt Act. 23
illi Iudæi, qui accedentes ad principes
sacerdotum dixerunt. Deuotione de-
uouimus nos nihil gustaturos, donec
occidamus Paulum, vota mea reddam
in conspectu.

De oratione.

HVmiliter & discrete, constanter & Gen. 18
pie orauit Abraham Dominum,
vt parceret Sodomitis.

Pro rebus, quas etiã Dominus præ- Gen. 25
destinauit facere, interdũ debemus dee
orare. Vnde Isaac deprecatus est Do-
minum pro vxore sua sterili, quam pa-
rituram fore disposuerat Dominus.

Pensandum valde est, q̃ gratus, q̃ hu- Gen. 32
milis, etiam importunus, in oratione
fuit Iacob, dicens. Domine minor sum
cunctis miseratiõibus tuis. Postea quo
modo ipse se ab vxoribus & tota fami-
lia sequesttauit & solus de nocte remã-
sit ibidem.

Orauit multoties Dominum Moy- Exo. 7.
ses, vt amoueret plagas de Aegypto, 9. & 10

& exaudiebatur, licet illi mali essent.

Exo. 14 Oratio mētalis clamat in aureis dei sicut apparet, quando dixit Moysi, nihil loquenti, quid clamas ad me.

Exo. 17. In bello quod habuerunt filii Israel contra Amalech, plus fecit Moyses orando, q̄ Iosue pugnando.

Exo. 32 Post adorationem vituli, videbatur velle Dominus populum delere, sed Moyses per orationis instantiam obtinuit ei veniam, & nota ibi modum orandi. Aut, inqt, dimitte eis hanc noxam, aut dele me de libro vitæ.

Nu. 11. Per orationem Moysi absorptus est ignis qui deuorauit castra murmurantium & dolentium pro labore.

Eodem Petiit populus carnes in deserto, & Dominus iratus cōcessit eis, Per quod liquet, q̄ non semper exauditio orationis signum est, diuinæ dilectionis.

Nu. 12. Curata est Maria a lepra per orationem Moysi.

Nu. 21. Afflictus populus ab ignitis serpentibus dixit ad Moysen. Ora pro nobis, orauit Moyses pro populo.

1. Re. 1. Cum esset Anna amaro animo orauit Dominum flens largiter & votum

vouit, loquebatur autē in corde ſuo, & vox penitus non audiebatur.

Pugnaturi filii Iſrael contra Phili-ſtæos, dixerunt Samueli. Ne ceſſes pro nobis clamare ad Dominum, vt ſaluet nos de manu Philiſtinorum. Qui cla-mauit ad dominum, & exauditus eſt. 1.Re.7.

Diſplicuit Samueli, q filii Iſrael pete-rent ſibi regem, tamē orauit ad domi-num. Qui dixit ei. Audi vocem popu-li tui in omnibus q̄ loquuntur tibi. 1.Re.8

Dixit Samuel ad populū, abſit a me hoc peccatū vt ceſſem orare p vobis. 1.Reg. 12.

Dauid dixit ſe inueniſſe cor ſuum, vt oraret dominum. 2.Re.7.

Deprecatus eſt dominum Dauid p paruulo, & ieiunauit, & ingreſſus ſeor ſum, iacuit ſuper terram, Bonus fuit modus orandi, ſed tunc Dauid nō fuit dignus exaudiri. 2.Reg. 12.

Orans Helias p pluuia dixit puero ſuo, vt pſpiceret cōtra mare, Vnde ſpe rabat nubē conſurgere pluuioſam, ſed vſq; ad ſeptē vices nihil penitus appa-rebat ſeptima aūt vice apparuit nube-cula & data eſt pluuia, in quo oratione diuturnitas & inſtantia cōmendantur. 3.Reg. 18.

uimus Dominũ pro hoc, & euenit nobis prosperè.

Nehemias quoq; dum ꝓspere daret regi bibere, orat deum cœli. Cũ debuit ad interrogata respõdere, orauerat valde humiliter. Nehe. 1 &. 2.

Tobias auditis duris sermonibus vxoris, cœpit orare cum lachrymis, & exauditus est. Tob. 3.

Sara filia Raguelis audita ab ancilla sua grandi cõtumelia, perrexit superius in cubiculum domus suæ, & tribus diebus in oratione persistens, cum lachrymis deprecabatur dominum, vt ab illo improperio liberaret eã quod factũ est. Eodem

Raphael angelus monuit Tobiam iuniorem ne dæmonium haberet potestatem in eum, vt cũ accepisset Saram vxorem, ingressus cubiculum per tres noctes cõtineret se ab ea, & nihil aliud faceret, nisi quod orationibus vtriq; vocarent. Quod cum fecissent exauditi fuerunt. Tob. 6.

Audientes filii Israel potentiam Holofernis clamauerunt ad dominum, Eliachim vero summus sacerdos commemorabat eis, quomodo Moyses cõ Iudit. 4

fidentem in virtute sua Amalech, non ferro pugnando, sed præcibus sanctis, orãdo deiecit. Vnde occisa Iudith Holoferne liberati sunt. 13.

Iudit. 8 Multũ cõfidebat Iudith in orationibus aliorũ, vnde ꝓponens ire ad Holofernẽ, dixit p̄sbyteris. Orate, vt firmum faciat cõsiliũ meũ deus, Seqtur. Nihil aliud fiat ꝓ me, nisi oro ad dominum.

Iudith. 13. Similr qñ debuit ãputare caput Holofernis, orauit cũ lachrymis ad lectũ.

Esth. 4 Esther locutura ad regem Ahasuerũ, dixit Mardochæo. Congrega omnes Iudæos, quos reperies, & orate ꝓ me. Quã vero deuote & humiliter orauerit, postea habetur, ca. 14. De oratione Mardochæi quomodo deprecatus est Dominũ ꝓ se & ꝓ populo, vide. c. 13.

Hie. 11. Magnæ reputationis apud deũ erat oro Hieremiæ, quando dicebat ei Dominus, ca. 11. Noli orare ꝓ pplo hoc.

Dan. 3. Azarias stans in medio fornacis, orauit sic. Benedictus es Domine deus patrum nostrorum & liberati fuerunt.

Dan. 6. Nõ dimisit Daniel, propter impium Darii regis decretum, quin oraret ter in die deum suum, genibus flexis, sicut

ante facere cõsueuerat. Ecce q̃ pretio-
sum & vtile reputabat orare Dominũ.

Intelligens Daniel tẽpus captiuita- Dan. 9
tis esse cõpletũ, instantius orauit pro
populo, in captiuitate detento. Et no-
ta q̃ humiliter & feruenter orauerit.

Videns Susanna, omne humanũ si- Dan. 13
bi deesse cõsiliũ, recurrit ad orationis
suffragiũ, & oratio eius fuit exaudita.

Orauit Ionas ad dominũ de vtero Ionæ. 2
piscis, & dixit. Clamaui de tribulatio-
ne mea ad Dominũ, & exaudiuit me.

Cũ vidisset Iudas, & fratres eius q̄ 1. Ma. 3
appropinquarẽt hostes cõgregatus est
cõuentus, vt essent parati in p̄liũ, & vt
orarent & peterent misericordiã & mi
serationes. Ac paulo post idem.

Iudas Machabæus cõmissurus p̄liũ 1. Ma. 4
contra Gorgiã ait. Clamemus in cœlũ
& miserebit nr̃i Dominus, & congressi
sunt, & cõtritæ sunt gẽtes. Item postea
cũ reliquum exercitu Lysiæ p̄liaturus
orauit, & dixit. Benedictus es saluator
Israel & victoria potitus est.

In duobus autẽ præcipuis bellis nõ 1. Ma. 6
legitur orasse. Vno scilicet, contra re- & 9.
gem Antiochum Eupatorem, & tunc

nominis eius super ipsos, & ira Dei in misericordiam conuersa est.

Orabat scelestus Antioch⁹ dominũ a quo nõ eēt misericordiã cõsecutus. 2.Ma.9

Nicanor & qui cum eo erant, cum tubis & canticis admouebant, Iudas vero cum suis, inuocato Deo per orationes, congressi sunt. Manu quidem pugnantes, sed cordibus dominum orantes, prostrauerunt non minus triginta quinq; millia hominũ, præsentia Dei magnifice delectati. 2.Mac. vlti.

Dominus & Saluator noster in euãgeliis nos orare docuit verbo, Sic ergo orabitis, Pater noster &c. Oportet semper orare & nunquam deficere. Mat. 6. Luc. 11

Breuem, Vtilem & humilem modũ orandi habuit leprosus ille, qui genu flexu, adorauit dominũ Iesum dicens. Domine, si vis, potes me mundare. Qui tangens dixit. Volo Mundare. Et mundatus est. Mat. 8. Mar. 1. Luc. 5.

Similem modum orandi, per modũ insinuationis, habuit Centurio, cum dixit, Domine puer meus iacet paralyticus. Et sanatus est puer ex illa hora. Mat. 8.

Itẽ Martha & Maria pro Lazaro iã Io ã. 11.

ſepulto. Quem quatriduanum ſuſcita-
uit dominus.

Mat. 9. Etiam de eo, quod Dominus facere
propoſuit, vult per nos ipſe quandoq;
Luc. 10 rogari, vnde ait Rogate dominũ meſ-
ſis, vt mittat operarios in meſſem ſuã,
Statim ſequitur, Conuocatis &c.

Mat. 14 Dimiſſa turba, aſcẽdit Dominus in
montẽ ſolus orare. In quo docemur,
quod dum orare volumus, turbã debe
mus fugere, ne turbemur.

Ioã. 14. Item animauit ꝓmiſſione. Luc. 11.
&. 16. Petite & accipietis. Itẽ, Si quid petieri
tis patrem in nomine meo, faciam.

Mat. 14 Informauit exemplo Ipſe enim, qui
Mat. 1. poterat imperare, volebat orare.
Luc. 9. Specialiter autem, inſtante perſecu
Mat. 26 tione paſſionis ſuæ, orauit, & orare
Luc. 22 monuit. Vigilate & orate, aiebat.

Lucæ. 7 Quãdo Maria Magdalena veniam
obtinuit a Domino dicente. Remittũ
tur tibi peccata. Nihil vocaliter oraſſe
dicitur, ſed fleuiſſe. Vbi apparet effica-
tia mentalis deſiderii, etiam ſine ora-
tione vocali,

Luc. 11. Ad inſtantiam orationis, Dominus
nos inducit, exemplo amici ad amicũ

media nocte euntis.

Et exẽplo viduæ, quæ ab iniquo iu-dice, cũ importunitate multa, ſeſe vin-dicari petebat. Luc. 18

Ad humiliter orãdũ & iactãtiã cõtẽ-nendã, inducit Dominus exemplũ, de ſupbo Phariſæo & humili publicano. Humilr orandũ Luc. 18

Poſt aſcenſionẽ domini in cœlum, re-uerſi ſunt diſcipuli ĩ Hieruſalẽ, & erant omnes perſeuerantes in oratione vna-nimiter, cum mulieribus & Maria. Act. 1.

Apoſtolo volẽtes vnum de diſcipu-lis eligere in apoſtolum, loco Iudæ, ſta-tuerunt duos Ioſeph & Mathiã, & orã-tes dixerũt. Tu domine, qui noſti omnium corda, oſtende quem elegeris. Act. 1.

Oẽs fideles ĩ primitiua Eccl'ia, pſeue-rãtes erãt ĩ doctrina Apoſtolorũ, & cõ-municatiõe fractiõe panis, & orõnib'. Act. 2.

Item Petrus & Ioãnes aſcenderũt in templum, ad horam orationis nonã. Act. 3.

Cum oraſſent diſcipuli vnanimiter vna voce, motus ẽ locus, in quo erant cõgregati, & repleti ſunt oẽs ſpũ ſctõ, & loquebantur verbũ dei in fiducia. Act. 4.

Lapidabãt Stephanũ Iudæi, inuocã-tem & dicentem. Domine Ieſu, accipe Act. 7.

ad quod assumpsi eos. Sequitur. Tunc ieiunantes & orantes, eisq; manus imponentes, dimiserunt illos. Et fecerunt mirabilem fructum.

Cum iret Paulus ad orationem obuiauit puellæ, quæ spiritum phytonẽ habebat, quem Paulus expulit, præcipiens ei in nomine Iesu. Act. 16

Recedēs Paulus a fratribus de Achaia, post paucos sermones & pia verba, positis genibus, cum omnibus illis orauit. Magnus autem fletus factus est omnibus. Act. 20

Cum orasset in tēplo Paulus, factus est in stuporem mentis, vidit Dominũ Iesum, dicentem. Festina & exi velociter de Hierusalem. Act. 22

Patre Publii febribus & dissenteria laborante, cum orasset Paulus, & imposuisset ei manus, sanauit eum. Act. 28.

Apostolus Paulus orādũ esse, sine intermissione, monebat, hoc ipsumq; solicitus faciebat Rom. 1. Sine intermissione memoriam facio vestri semper, in orationibus meis. Sine intermissiõe orādum. 1. Th. 5

A deo grāde & arduum opus est orare, quod; ipse Paulus, ad id agendum, Arduũ op' orõ

Rom. 8 dicebat se sufficientē nō esse, cum ait.
2. Th. 3 Nam quid oremus sicut oportet ne- scimus, Propter qđ ipse orōnis aliorū frequenter & humiliter flagitabat.

Orandū p malis amonē- dis. Fratres orate pro nobis.

Petebat etiam Paulus orationes fie- ri pro malis amouēdis, & p bonis ob- tinendis. De primo q crederet se alio- rum orationibus iuuari dicit.

Ro. 15. Obsecro vos fratres, vt adiuuetis me, in orationibus vestris ad deum, vt liberer ab infidelibus.

2. Co. 1 Et de tātis piculis eripuit nos deus, & eripiet adiuuātibus vobis in orōne.

Colo. 4 De secundo, quod bona obtinere per aliorum orationes optabat, ait. Oran- tes pro nobis, vt Deus aperiat nobis
2. Thes. 3. ostium sermonis, ad loquendum my- sterium Christi. Et alio loco, Fratres orate pro nobis, vt sermo Dei currat & clarificetur.

Orandū p aliis. Ro. 1. Orabat Paulus pro aliis, vt eos vide- re & in eis fructificare posset. Memo- riā vestri facio semper in orationibus meis, obsecrans, si quando prosperum iter habeam, in voluntate Dei, venien- di ad vos.

Et ad Titum. Sine intermissione ha beo tui memoriã, ĩ orationibus meis, nocte ac die, desiderans te videre. Titũ. 1.

Itẽ pro Thessalonicẽsibus, vt Deus eos ad viã salutis vocaret. Oramus sẽ ꝑ vobis, vt vos dignos habeat ista vocatione dominus deus noster. 2. Thes. 1.

Et pro Philippensibus, vt ipsi de bono in melius ꝓficerẽt. Hoc oro, vt charitas vestra magis ac magis abundet. Phil. 1.

Itẽ vt plenitudinẽ diuinæ cognitionis haberent. Nõ cessamus, pro vobis orantes & postulantes, vt impleamini agnitione voluntatis eius. Col. 1.

Apl's Iacobus oṙonẽ dicit valere, ꝓ obtinẽda corpali salute. Oṙo fidei, saluabit ĩfirmũ. Itẽ & ꝓ æterna, q̃ ẽ salus simpl'r vera. Orare pro inuicẽ, vt saluemini, multũ enim valet depcatio iusti. Orandũ ꝓ salute corpali æterna. Iaco. 5.

DE FLETV.

FLeuit Agar longe ab Hismaele discedens, nec voluit videre puerũ morientium. Gen. 21

Venit Abraham, vt plangeret Sarã vxorem suam defunctam. Gen. 23

Eiulatu magno fleuit Esau, quod benedictionem patris haberet Iacob. Gen. 27

Gen. 29 Eleuata voce, fleuit Iacob, postquam recognouerat Rachel consobrinam suam.

Gen. 33 Stringens Esau collũ Iacob, & oscu- lans eum fleuit.

Gen. 37 Scissis vestibus Iacob, indutus est ci- licio lugens filiũ suũ multo tempore.

Gen. 42 Aduertit se parumper & fleuit postq̃ audiuit fratres suos dicentes. Merito hæc patimur, quia peccauimus in fra- trem nostrum.

Gen. 43 Cõmota fuerunt viscera Ioseph sup fratre suo Beniamin, & erupuerunt la- chrymæ, & introiens cubiculũ fleuit.

Gen. 45 Eleuauit vocem Ioseph cum fletu, &
46. & dixit fratribus suis. Ego sum Ioseph,
50. Item cum amplexatus recidisset in col lum Beniamin fleuit, & osculatus plo- rauit super singulos fratres, Idẽ fleuit cum assendisset obuiam patri irruens super collum eius, Itẽ super patre suo mortuo, iterum fleuit quem etiam fle uit Aegyptus septuaginta diebus.

Nu. 11. Vulgus promiscuum, quod ascendẽ rat ex Aegypto flagrauit desiderio car nium, sedens & flens, ait. Quis dabit nobis carnes ad vescendum?

Vociferans

Vociferans omnis turba, fleuit, murmurantes & dicentes. Vtinam mortui essemus in Aegypto. Nu. 14.

Omnis multitudo videns occubuisse Aaron, fleuit sup eo triginta diebus. Nu. 20.

Filii Israel Moysen mortuum, fleuerunt triginta diebus. Deu. 34

Angelus Domini venit ad locū flentium, & improperauit filiis Israel beneficia quæ a Deo receperunt, & peccata, quæ commiserunt, & leuauerunt vocē suam & fleuerunt. Iudi. 2.

Pugnaturi filii Israel, cōtra filios Beniamin fleuerunt coram Domino. Iudi. 20

Et postmodum, obtenta victoria, fleuerunt propter destructionem fratrum suorum. Iudi. 21

Recedēte Nohemi, nurus eius flere cœperunt. Ruth. 1

Orauit Anna dominum, flens largiter. 1. Re. 1

Audita obsidione Iabes Galaad, leuauerunt vocem filii Israel, & fleuerunt. 1. Reg. 11.

Lugebat Samuel Saulem, quoniam dominum pœnitebat, quod constituisset eum in Regem. 1. Reg. 15. & 16.

1.Reg. Dauid & Ionathas osculantes se, fle
20. uerunt pariter.

1.Reg. Saul audiens vocem Dauid, qui pe
24. percerat ei, eleuata voce fleuit.

1.Reg. Videns Dauid ciuitatē Sicelag esse
30. succensam, & abductos homines inde
captiuos, planxerunt ipse & populos,
qui erat cū eo, donec deficerent in eis
lachrymæ.

2.Re.1 Planxit Dauid sup Saul & Ionathā,
& alios interfectos.

2.Re.3 Dauid & omnis populus fleuerunt
super Abner, quem occiderat Ioab.

2. Reg. Noluit Dauid flere ꝓ filio paruulo
12. mortuo & tamen fleuit pro infirmo.

2. Reg. Quamuis Absalon exhibuerit se pes
18. simum erga patrem, tamen Dauid fle
uit eum miserabiliter mortuum.

4.Re.8 Eliseus videns Azaelem coram se,
cœpit flere, propter mala, quæ ille erat
facturus filii Israel, cum esset futurus
rex Syriæ.

4.Reg. Fleuit Ezechias fletu magno, orans
20. Dominum pro morte, quā ibi immine
re in proximo putabat.

4.Reg. Cum audisset Iosias rex Iuda cōmi
22. nationes scriptas in libro Legis Do

mini, propter peccata, scidit vestimenta sua & fleuit, & multũ Deo placuit.

Cum reædificabatur templũ ab iis, qui redierunt de Babylone, non poterat quisquam agnoscere vocem clamoris lætantium, & vocem fletus populi. 1. Esd. 3

Orante Esdra & flente, propter commixtionem populi Gentilis cum Iudæis, collectus est ad eum cætus grandis virorum & mulierum & fleuit populus multo fletu. 1. Es. 10

Cum audisset Nehemias miserabilẽ statum ciuitatis Hierusalem fleuit diebus multis, & ieiunabat & orabat, ante faciem Dei cœli. Nehe. 1

Flebat populus cum audiret verba legis. Nehe. 8

Tobias manducauit panem cum luctu & tremore, quia corpus iugulari ꝓximi, in domo habebat, quod nocte sepelire volebat. Tob. 2.

Postea auditis sermonibus vxoris, ingemuit & cœpit orare cũ lachrymis. Tob. 3.

Sara filia Raguelis, audita ab ancilla graui contumelia, orauit ad Dominum cum lachrymis, vt ab illo improperio eam liberaret. Eodem

Tob.5. Cum recessisset a parētibus suis Tobias iunior, cœpit flere mater eius, & dixit. Baculū senectutis nostræ tulisti.

Tob.7. Raguel cognoscens Tobiam iuniorem, cum lachrymis osculatus est eū, & plorauit super collum eius.

Tob.9. Veniens Gabelus ad domū Raguelis, videns Tobiam iuniorem discumbentem, fleuit & benedixit eum.

To.10. Moram faciente Tobia, fleuit mater eius irremediabilibus lachrymis, atque dicebat. Heu mihi, vt qd misimus peregrinari lumen oculorum nostrorum &c.

To.11. Exurgens cæcus Tobias, occurrit filio suo redeunti & suscipiens, osculatus est eum cum vxore sua, & cœperūt flere præ gaudio.

Iudit. 6 Cū exposuisset Achior omnia, quæ dixerat Holofernes, omnis populus cō muni lamentatione & fletu, vnanimes preces Domino effuderunt.

Iudit. 7 Factus est fletus & vlulatus magnus in Ecclesia, per multas horas vna nocte clamauerunt ad dominum, dicentes. Peccauimus cū patribus nostris.

Iudi.13 Stetit Iudith ante lectum Holofer-

his orans cum lachrymis, Vt, deus id quod cogitabat, perficere dignaretur.

Cum audisset Mardochæus iniquã sententiam contra Iudæos prolatam, scidit vestimenta sua & indutus est sacco spargens cinerem capiti suo, & cum eiulatu clamans animi sui amaritudinem ostẽdebat. In omnibus quoq; prouinciis, ad quas crudele regis dogma ꝑuenerat, planctus ingens erat apud Iudæos, ieiunium, vlulatus & fletus. Esth. 4.

Postquã Amã vidit Mardochæum tam magnifice honoratum, festinauit ad domum suã lugens operto capite. Esth. 6.

Sanctus Iob fleuit pro miseriis propriis. Versa est in luctum cithara mea, & organum meum in vocem flentiũ. Cuius fletus vehementia, apparet per hoc, quod dixerat. Iob. 30.

Facies mea intumuit a fletu, & palpebræ meæ caligauerunt. 16.

Fleuit idem pro miseriis alienis. Flebam super eo quõdã qui afflictus erat, & compatiebatur anima mea pauperi. Et post. Mœrens incedebam &c. Iob. 30.

Rex & propheta Dauid habebat de lachrymis suis lauachrum. Lauabo, ꝑ Psal. 6.

ſingulas noctes, lectum meum, lachry-
mis meis ſtratum meum rigaui.

Pſal. 41 Fuerunt ei alimentum & potus. Fue-
79. runt mihi lachrymæ, panes die ac no-
Pſa. 101 cte. Potum nobis dabis in lachrymis,
in menſura. Et alibi. Poculum meum
cum fletu miſcebam, Vnde verſus vul
gatus habet. Huic lachrymæ, lauachrũ
panis, potuſq; fuerunt.

Pſal. 55. Plorauit etiam Dauid vitam ſuã re-
colendo Deus vitam meam annuncia
ui tibi, poſuiſti lachrymas meas in con
ſpectu tuo.

Pſal. 94 Item orando dominum. Exaudi ora
tionem meam Domine & deprecatio-
nem meam auribus, percipe, & ad la-
chrymas meas ne ſileas. Et alibi. Plore
mus coram Domino, qui fecit nos.

Pſa. 136 Item cœleſtis patriæ recordãdo. Su
per flumina Babylonis illic ſedimus &
fleuimus.

Eſai. 22 Videns Eſaias deſtructionem popu
li ſui, dicebat. Recedite a me, amare
flebo. Nolite incumbere. Vt cõſolemi-
ni me, ſuper vaſtitate filiæ populi mei.

Hier. 13 Dixit Hieremias. Audite & Auribus
percipite; Nolite eleuari, qa dominus

locutus est. Sequitur. Quod si hoc non audieritis in abscondito, plorabit anima mea a facie superbiæ. Plorans plorabit &c.

Copiosi fletus in Hieremia ipso signa erant multæ lachrymæ. Quis dabit capiti meo aquam & oculis meis fontem lachrymarum. Hier. 9.

Item & multi gemitus. Idcirco ego plorãs & oculus meus deducens aquã. Sequitur. Multi enim gemitus mei & cor meum mœrens. Thre. 1

Et clamosi singultus. Diuisiones aquarũ deduxit oculus meus, Seqtur. Ne auertas faciem meam a singulto meo & clamoribus. Thre. 3

Et oculorum defectus, defecerũt præ lachrymis oculi mei & cõturbata sunt viscera mea. Thre. 2

Ego Daniel lugebam trium hebdomãdarum diebus, panem desiderabilẽ non comedi, & caro & vinum non introierunt in os meum. Dan. 10

Flebant amici Susannæ, cũ viderẽt p̃sbyteros aduersus eã testimoniũ platuros, & ipsa ẽt flens inspexit in cœlũ, erat enim cor eius habens fiduciam. Dan. 13

1.Ma.1 Antiochus fecit in Hierusalem cædem magnam hominum, & factus est planctus magnus ĩ Israel, & omnis maritus sumpsit lamentum, & quæ sedebant in thoro maritali lugebant.

1.Ma.2 Planxit Israel planctu magno, pro morte Matathiæ.

1.Ma.9 Fleuerunt omnes de Israel Iudã Machabæũ, planctu magno dies multos, dicentes.

Quomodo cecidit potens, qui saluum faciebat Israel.

1.Mac. 12.& 13. Interfecto Ionatha & duobus filiis eius cum mille viris, quos retinuerat sibi, a Tryphone, luxit Israel luctu magno.

2.Ma.4 Contristatus est Antiochus, propter iniquam mortem Oniæ, & flexus ad misericordiam, lachrymas fudit, & recordatus est defuncti sobrietatem & modestiam.

Mat. 2. Occisis bimatis pueris per Herodẽ, impletum est, quod dictũ est per Hieremiam prophetã. Vox in Rama audita est, ploratus & vlulatus multus. &c.

Mar. 9. Pater, pueri lunatici exclamans cũ lachrymis, aiebat. Credo Domine, ad-

iuua incredulitatem meam.

Maria Magdalena legitur ter fleuisse, pro peccatis suis ad pedes Domini. Secũdo pro morte fratris. Tertio, pro passione Domini. Luc. 7. Ioan. 11 & 20.

Saluator noster Inuenitur tribus vicibus lachrymis fudisse, super Lazarũ quem ad mortalem vitam reuocabat. Ioã. 11.

Super Hierusalem ciuitatem, quam propter peccata destruendam sciebat. Luc. 19

Et in cruce, quãdo seipsum pro mundi peccatis hostiam offerebat, Vt ait Paulus, preces cum lachrymis & clamore valido offerens. Heb. 5.

Post negationem tertiã, Petrus egressus foras, fleuit amare. Sed nota. Q̃d Lucas præmisit, dicens. Respexit dominus Petrum. Luc. 22

Eundem dominum ad crucem, sequebatur multa turba populi, & mulierum, quem plangebant, & lamentabantur eum. Luc. 23

Cũ aduenisset Petrus in Ioppen circunsteterunt eum omnes viduæ flentes, & ostendentes ei tunicas & vestes, quas faciebat illis Dorcas. Act. 9.

Paulus Apostolus cũ lachrymis do- Act. 20

mino seruiebat, ait enim, cum vale di- ceret fratribus. Vos scitis qualiter vo- biscum per omne tempus fuerim, ser- uiens Domino cũ humilitate & mul- tis lachrymis.

Act. 20 Item cum lachrymis proximos mo- nebat, & ipsos ad lachrymas prouoca- bat, per triennium, ait, Nocte & die nõ cessaui cum multis lachrymis, mouẽs vnumquemq; vestrum, Sequitur. Ma- gnus fletus factus est.

2. Co. 2 Item cum lachrymis scribebat epi- stolas suas. Ait enim.

Phili. 3. Nam ex multa tribulatione & angu- stia cordis scripsi vobis, per multas la- chrymas. Multi ambulabant, quos sæ- pe dicebam vobis, nunc aũt flens dico.

Ro. 8. Et ad Romanos ait. Spiritus postu- lat pro vobis gemitibus inenarrabili- bus, tales autem gemitus, non solent esse sine fletu.

De iuramento.

Gen. 21 Dixit Abimelech Abraham. Deus tecum est in vniuersis, quæ agis: Iura ergo mihi. Dixitq; Abraham. Ego iurabo.

Gen. 31 Iacob & Laban inierunt fœdus, & iu

rauit Iacob p̃ timorē patris sui Isaac.

Moyses iurauit, quod habitaret cũ Ietro, & acciperet Sephoram filiã eius in vxorem. Exo. 2.

Pepigit Ionathas fœdus cum Dauid in Domino, & iurauerunt ambo. 1. Reg. 18. 20.

Audiens Dauid duritiam Nabal, ait. Hoc faciat Dominus inimicis Dauid, & addat, si reliquero de omnibus, quæ ad eum pertinent vsq; ad mane, etiam mingentem ad parietem. 1. Reg. 25.

Flente Dauid pro morte Absalon filii sui, dixit Ioab. Surge & procede, & alloquens satisfac seruis tuis. Iuro eñi tibi per Dñm, q̃d si nõ exieris, ne vnus quidē remansurus sit tecũ, nocte hac. 2. Reg. 19.

Dauid iurauit Bethsabæ matri Salomonis, q̃d Salomon regnaret post eũ. 3. Re. 1

Rex Salomon, audita petitione matris pro Adonia, iurauit p̃ Dñm. Hoc faciat mihi Deus, & hoc addat, q̃a contra animã suã locutus est verbum hoc. 3. Re. 2

Dixit Helias Thesbytes ad Achab regē Israel Viuit Deus meus Israel, in cuius cõspectu sto, si nouerit his annis ros & pluuia, nisi iuxta os meum. 3. Reg. 17.

Benadab rex Syriæ indignatus ad re 3. Reg. 20.

ſponſionē Achab, ait. Hoc faciãt mihi dii, & hoc addant, ſi ſuffecerit puluis Samariæ pugillis omnis populi, qui ſequitur me.

9. Reg. 19. Simile iuramentũ fecerat impia Iezabel, quod occidere Heliã prophetã.

4. Re. 2 Dixit Helias ad Eliſeum. Sede hic qa Dominus miſit me vſq; ad Bethel, cui ait Eliſeus.

Viuit Deus, viuit anima tua, quia non derelinquam te.

Iudit. 11 Nabuchodonoſor iurauit per thronum & regnum ſuum quod defenderet ſe.

1. Ma. 6 Rex Antiochus filius Antiochi, miſit ad Iudæos pacem facere, & iurauit illis, rex & princeps, Sequitur. Et rupit citius iuramentum.

Mar. 6. Herodes Tetrarcha iurauit filiæ Herodiadis. Quicquid petieris, dabitur tibi, licet dimidium regni.

Mat. 26 Petrus dicentibus ſibi. Et tu ex illis es, nam & loquela manifeſtum te facit. Cœpit deteſtari & iurare, quia non nouiſſet hominem.

2. Cor. 11. Apoſtolus Paulus multoties legit iuraſſe in epiſtolis, ſic enim ait. Deus

& pater Domini nostri Iesu, scit, quia non mentior.

Item ad Coloss. Testem deum inuoco, in animam meam. 2. Co. 16.

Et ad Gala. Ecce coram deo, qđ non mētior, testis est mihi deus, cui seruio. Gala. 1.

De Sabbati obseruatione.

Obseruatio Sabbati originem trahit ex eo, quod dicitur. Benedixit Dominus diei septimo, & sanctificauit illum, quia in ipso cessauit ab omni opere suo. Gen. 2.

Sexto die filii Israel in deserto colligebant Manna, in duplici quantitate, vt die sabbati vacarent ab omni ope. Exo. 16

Item in præceptis decalogi, solius mandati de obseruatione Sabbati, ratio redditur. Quia minus de ratione habere apud carnales homines videbatur. Exo. 20

Præceptum, de obseruatione Sabbati, frequenter in lege reperitur, vt homo id diligenter obseruet, & vt veram requiem adipisci laboret. Eodē. 31. Leu. 19 24. 26.

Homo deprehensus colligere ligna in Sabbato, fuit præcepto Domini, a toto populo, lapidatus. Deu. 5. Nu. 15.

Nu. 28. Die Sabbati offerebantur duo Agni vltra illos qui quotidie in iugi sacrificio offerebātur, diebus aliis Domino tantum, nisi in solennitatibus & calendis, Ad designandū quod in festis abundantius deum laudare debemus.

2.Es.13 Videns Nehemias homines torcularia calcantes, & onera portantes venalia in Sabbatis, obiurgauit eos, tāquā diem Sabbati prophanantes.

1.Ma.2 Gentiles, ex parte Antiochi, constituerunt prælia in diebus Sabbatorū, aduersus quosdam, qui fugerant de Iudæa. At illi non miserunt lapidem, nec oppilauerunt loca occulta, dicentes. Moriamur omnes in simplicitate nostra. De quibus est aduertendū, Quod licet in hoc erga mandatum Domini deuotionem ostenderint, tamen attendentes postea, quod in hoc populus domini dispergi poterat, cogitauerunt

Eodem. saniori consilio, dicentes. Omnis homo quicunq; venerit ad nos in die bello Sabbatorum, pugnemus aduersus eum: Non enim dicitur opus seruile, pugnare pro tuenda vita, vel pro lege Dei.

Machabæus Iudas & socii sui, pugnātes contra Nicanorem & exercitū suū; interfecerunt nouem millia hominū, cæteros autem fugere compulerunt: sed non perseuerauerunt insequentes, eo quod erat ante sabbatum. 2. Ma. 9

Nicanor cogitauit cum omni impetu, die sabbati bellum committere: sed Iudæi qui eum per necessitatem sequebantur, dixerunt ei. Ne ita ferociter, ac barbare feceris, sed honorē tribue diei sanctificationis. 2. Mac. 15.

Discipuli Domini, vellentibus spicas & manducantibus, dixerunt Pharisæi Ecce faciunt quod non licet facere sabbatis. At ille dixit ei. Non legistis, quod fecit Dauid, Sequitur. Dominus est filius hominis, etiam sabbati. Mat. 12

Saluator noster legitur, in sabbatis multa fecisse miracula, vt patet p oīa Euangelia. Cuius ratio triplex assignari potest. Vna, vt se Dominum ostenderet, vt supra Mat. 12. Secunda, vt verā intelligentiam præcepti daret: quia nō ab omni opere cessandū. Mat. 12. Luc. 6. An licet sabbato benefacere an male? animam saluam facere, an perdere? Mat. 12 Luc. 6.

Luc. 13 Tertia, vt plures homines, audiētes eum & vidētes, ædificaret vt Luc. 13. Cum curasset inclinatam mulierē,
Eodem Archisynagogus indignans, quia curasset Sabbato, Iesus dicebat turbæ. Sex dies sunt, in quibus oportet operari, in his ergo venite & curamini, & nō in die Sabbati.

Respondens Dominus Iesus Archisynagogo, dixit. Hypocritæ, vnusquisq; vestrum Sabbato non soluit bouem suum aut asinum a' præsepio, & ducit adaquare? Hanc autem filiam Abrahæ quam alligauit Satanas, ecce decem & octo annis, nō oportuit solui a' vinculo isto die Sabbati? Et cum hæc diceret, erubescebam omnes aduersarii eius, & oīs populus gaudebat in vniuersis q̄ gloriose a' Christo Iesu fiebāt.

Luc. 23 Mulieres sanctę, quæ parauerāt aromata, ad vngendum corpus dominicū ita districte seruabant Sabbatum, vt tali die noluerint tam sanctum corpus inungere. Vnde Sabbato quidem siluerunt, secundum præceptum.

Ioā. 19. Sabbato requieuit Dominus in sepulchro.

Dies

Dies Sabbati, erat apta specialiter & conueniens, ad audiendum verbum & legem Dei, vnde Actuum. 13. dicitur. Voces prophetarum, quæ per oē Sabbatum leguntur. Act. 13

De reuerentia templo exhibenda.

LOcutus est Dominus ad Moysen dicens. Facies labium æneum ad lauandum, & missa aqua, lauabunt in eo Aaron & filii eius, manus suas ac pedes, quando ingressuri sunt tabernaculum testimonii. Exo. 30 & 40.

Nō licebat, nisi paucis, intrare tabernaculum, nec vasa ipsius tangere. Nu. 4.

Diligentior & feruentior fuit Salomon, in ædificatione templi Dei, q̄ in ædificatione domus propriæ. Nam domum Dei compleuit septē annis, domum vero propriam, tredecim annis. Præterea citius cœpit ædificare templum q̄ domum suam. 3. Re. 6 & 7.

Magnam fecit Salomon solemnitatem, in dedicatione templi, quod Dominus sanctificauit. 3. Re. 8 & 9.

Præcepit Ioiada Pontifex, vt Athalia educeretur extra templum, & non 4. Reg. 11.

occideretur in templo Domini.

1. Esd. 1 Magnam curā videbatur Dominus habere de templo, quādo præcepit Cyro regi Persarum. Vt ædificaret ei domum in Hierusalem. Et intelligitur de templo materiali, sicut patet in textu.

Esa. 45. Et hoc per Esaiam, per ducētos annos ante prædictum fuerat.

1. Esd. 3 Reuersi de Babylonica captiuitate Iudæi prius cœperunt ædificare templum, q̄ muros ciuitatis. Licet multos haberent iniquos, de quibus die ac nocte timebant.

1. Esd. 6 Darius rex præcepit vt ædificaretur domus Domini in Hierusalem, & darentur sumptus de arca regis, ne opus impediretur.

Tob. 1. Commēdatur Tobias, quia ibat in Hierusalem ad templum Domini, & ibi orabat Dominum.

1. Ma. 4 Obtenta victoria de inimicis, q contaminauerunt templum, dixit Iudas & fratres eius, anteq̄ de domibus propriis aliquam facerent mentionem. Ecce contriti sunt inimici nostri, ascendamus nunc mundare sancta, & renouare.

Rex Demetrius statuit, qđ quicunq; confugerit in templum, quod est Hierosolymis, & in omnibus finibus eius, obnoxii regi in oĩ negocio, dimittant. 1. Mac. 10.

Euntibus Iudæis ad bellum, contra Nicanoris exercitum, erat pro vxoribus & filiis, item pro fratribus & cognatis minor solicitudo, maximas vero & primus, pro sanctitate, timor erat templi. 1. Mac. 15.

Quadragesimo die, voluit Dominus in templum deferri & offerri. Luc. 2.

Item duodecim annorum factus, disputans in templo, fuit inuentus. Eodem

Postea de templo, vendentes & emẽtes, pluries eiecit. Mat. 21. Luc. 19. Mar. 11. Ioan. 2.

Idem in templo frequenter docuit, & miracula quædam fecit. Matt. 21. Mar. 11. & 12. Lucæ. 19. & 21. Ioã. 7.

Arguit Dominus Pharisæos, qui dicebant, aurũ templi sanctius eẽ tẽplo. Mat. 23.

Recepto sancto spiritu, Petrus & Ioãnes ascenderunt in tẽplum, ad horam orationis nonam. Et tunc factum est primũ sanitatis miraculum, qđ factũ legantur post ascensionem Domini. Act. 3.

Act. 5. Angelus Domini p nocte, aperiens ianuā carceris & abducens apostolos, dixit. Ite, & stantes loquimini in templo plebi, omnia verba vitæ huius.

Act. 8. Cōmendatur Eunuchus ille Candacis reginæ Aethiopū. quia de Aethiopia venit adorare in Hierusalem. Sed nota: quod etiam sedens in curru, legebat Esaiam prophetam. Quod est contra multos qui euntes ad loca sancta, non legunt, vel referunt sacra documēta, sed multiplicant vana verba.

Ibidem

Act. 21 Quamuis Iudæi, graui odio persequerentur Paulum, tamen in templo noluerunt occidere sed traxerunt eum extra templum, vt foris occiderent.

De adoratione & cultu Dei.

Gen. 4. FActum est vt offerret Cain de fructibus terræ munera Dño: Abel quoq; obtulit de primogenitis gregis sui, & de adipibus eorum. Et respexit Dominus ad Munera Abel. Enos fili' Seth, cœpit inuocare nomē domini.

Ibi.

Gen. 8. Aedificauit Noe altare Domino: Et tollens de cunctis pecoribus mundis & volucribus, obtulit holocaustum: odoratusq; est Dñs odorē suauitatis.

Apparuit Dominus Abraham inter ra Chanaam, & dixit ei. Semini tuo dabo terram hanc. Qui ædificauit ibi altare Domino, qui apparuit ei. Gen. 12

Cum eleuasset oculos Abraham apparuerunt ei tres viri, stantes prope ipsum: quos cum vidisset, adorauit in terra, & dixit. Domine si inueni gratiam in oculis tuis, ne transeas seruum tuum. Gen. 18

Paratus fuit Abraham offerre Deo, vnicum filium suum Isaac in holocaustum. Sed domino aliter prouidente, arietem obtulit. Gen. 22

Apparuit dominus ĩ Bersabeæ Isaac dicens. Noli timere, quia ego sum tecũ. Sequitur itaq; ædificauit ibi altare Domino & inuocato nomen Domini erexit tabernaculum. Gen. 26

Locutus est Deus Iacob dicens. Surge & ascende Bethel, & habita ibi, facq; altare Deo, qui apparuit tibi, quando fugiebat Esau fratrem tuum. Qui ædificauit ibi altare. Gen. 35

Audierũt filii Israel, quod visitasset eos Dominus, & quod respexisset afflictionem eorũ, & proni adorauerunt. Exo. 4.

Exo. 12 Postq̃ locutus est Dominus ad Moy
sen, de religione Phase, & percussione
primogenitorũ Aegyptii. Sequitur: in
curuatus populus adorauit.

Exo. 18 Iethro dixit Moysi. Esto tu populo
in his, quæ ad deũ sunt, vt referas, quæ
dicuntur ad eũ, ostendasq́ populo ceri
monias & ritum colendi. &c.

Exo. 24 Dixit Dominus ad Moysen. Ascen-
de in montẽ tu & Aarõ, Nadab & Abi-
hu & septuaginta senes ex Israel, & ado
rabitis procul. Sequitur, Moyses ma-
ne consurgens ædificauit altare ad ra-
dices montis, & duodecim titulos p
duodecim tribus Israel. Et post pauca
sequitur. Obtuleruntq́ victimas pacifi
cas Domino, vitulos.

Exo. 25 Præcepit Dominus sibi fieri taber-
naculũ, variis vtẽsilibus, & ministros,
ad ministeria ordinari, ad cultũ ipsius.
Vt patet in multis ca. Exo.

Exo. 20 Primũ præceptũ decalogi est. Non
habebis deos alienos: Non facies tibi
sculptile: Non adorabis ea, neq́ coles.

Deu. 5. Et alibi. Dominum Deum tuum time
6. & . 10 bis, & illi soli seruies.

Iudi. 13 Angelus Domini dixit ad Manue,

patrem Sansonis. Si vis holocaustum facere, offer illud Domino, Et ita fecit.

Elcana pater Samuelis, ascendebat de ciuitate sua, statutis diebus, vt adoraret & sacrificaret Domino Deo exercituum in Silo. 1. Re. 1

Erat peccatum, filiorum Heli, grande nimis coram Domino, quod detrahebant homines a sacrificiis Domini, ideo Dominus male perdidit eos. 1. Re. 2

Cum Samuel offerret Domino holocaustum pro populo, Philistiim inierunt prælium contra Israel. Intonuit autem Dominus fragore magno, super Philistiim, & exterruit eos: & cæsi sunt a filiis Istael. 1. Re. 7

Rex Dauid, sollicite Dei cultum in cantoribus, & sacerdotibus, studuit ampliare. 1. Pa. 15 vsq. 25.

Abiit Salomon, vt immolaret Domino in Gabaon, mille hostias in holocaustum obtulit, apparuitq; ei Dominus per somnium. 3. Re. 3 4

Salomon ædificato tēplo, stetit ante altare Domini, in conspectu ecclesiæ Israel, expandens manus suas in cœlū. 3. Re. 8

vtrũq; genu in terram fixit, & orauit.

Nehe. 9 Reuersi filii Israel, de captiuitate Babylonis, legerunt in volumine legis Dei sui, quater in die & quater ĩ nocte, confitebantur dominum deum suum.

Tob. 1. Cum irent omnes filii Israel ad vitulos aureos, Tobias fugiebat consortia eorum, & pergebat in Hierusalem ad templum Domini: & ibi adorabat Dominum deum.

Iob. 1. Cum audisset Iob nuntiorũ verba, dicentium sibi perditionem rerũ suarum, surrexit, & corruens in terrã adorauit & dixit. Nudus egressus sum de vtero &c.

Dan. 6. Quamuis esset prohibitũ, quod nullus aliud peteret ab aliquo deo, vel homine, vsq; ad triginta dies, nisi à solo rege Dario. Tamen Daniel tribus temporibus in die, flectebat genua sua in cœnaculo suo, & adorabat, confitebaturq; coram Domino deo suo.

Mat. 2. Magi intrantes domum, inuenerunt puerum, cũ Maria matre eius, & procidentes adorauerunt eum. Ecce miræ humilitatis deuotio. Quid ergo debent facere christiani, Domino iam

regnanti si sic fecerunt gentiles puero vagienti?

Cum descendisset Iesus de monte, leprosus veniens, genuflexo, adorauit eum. dicens. Domine, si vis, potes me mundare. Mat. 8. Mar. 1.

Cæcus natus, procidens, adorauit eum. Ioan. 9.

Discipuli post resurrectionem, dominum adorauerunt. Mat. 28

Sacerdos & populus de Lystris, vidêtes Paulum & Barnabam, deos eos esse credentes, voluerunt sacrificare eis, quod illi prohibuerunt. Act. 14

Cecidit Ioannes ante pedes angeli, vt adoraret eum. Respondit ei angelus. Vide ne feceris, conseruus tuus sum. &c. Deum adora. Apo. 19 & 22.

De Idololatria.

Videns populus, quod moram faceret descendendi de monte Moyses congregatus omnis populus aduersus Aaron, dixit. Fac nobis deos qui nos præcedant. Qui fecit vitulum conflatilem. Exo. 32

Fornicatus est populus filiorum Israel, cum filiabus Moab, quæ vocauerunt Nu. 25.

eos ad sacrificia sua. At illi commen-
derunt, & adorauerunt Deos earum.
Iudi. 2. Mortuo Iosue filio Nun, filii Israel
fecerunt malum in conspectu Domi-
ni, & seruierunt Baalim & Astaroth, ac
dimiserũt Dñm Deũ patrum suorum.
Iudit. 8 Fornicatus est Israel in Ephor, quod
fecerat Gedeon: Et factum est Gedeoni
& omni domui eius in ruinam.
3. Reg. Cum iam esset senex Salomon, de-
11. prauatum est cor eius per mulieres, vt
sequeretur Deos alienos: nec erat per-
fectum cor eius.
3. Reg. Cogitato consilio, Hieroboam fe-
12. cit duos vitulos aureos, & dixit. Ecce
dii tui Israel, qui eduxerunt te de terra
Aegypti.
3. Reg. Aedificauerunt viri de Iuda aras, sta-
14. tuas, & lucos, super omnem collem ex-
celsum, & subtus omnem arborẽ fron-
dosam.
3. Reg. Non sufficit Achab regi Israel, vt am-
16. bularet in peccatis Hieroboam, sed in-
super seruiuit Baal, & adorauit eum.
4. Reg. Achaz rex Iuda, ambulauit in via re-
16. gum Iuda & Israel. Insuper & filiũ suũ
consecrauit, transferens per ignem.

Filiis Israel translati de Samaria in Asyrios fecerunt sibi statuas & lucos. Ac postea fecerũt duos vitulos, & adorauerunt vniuersam militiam cœli, vnde iratus dominus abstulit eos a cõspectu suo, & non remansit nisi tribus Iuda. 4. Reg. 17.

Translatis filiis Israel in Assyrios, collocatæ sunt diuersæ gentes, in ciuitatibus Samariæ, & vnaquaq; fecit deũ suum. Et cum Dominũ colerent, diis quoq; suis seruiebant, iuxta consuetudinem gentium. 4. Reg. 17.

Confusus & vituperatus Sennacherib rex Assyriorum, reuersus est in Niniuen, ab impugnatione Ezechiæ regis Iuda. Cumq; oraret in templo Nesrach deum suum. Adramelech & Sarasar filii eius, percusserunt eum gladio, & fugerunt. 4. Reg. 19.

Manasses rex Iuda, erexit aras Baal, & adorauit omnem militiam cœli, & coluit eam. 4. Reg. 21.

Holofernes ĩdignatus cõtra Achior, qui cõmẽdauerat potẽtiã dei Hebræorum, dixit. Quod ostenderet ei, quod non esset Deus nisi Nabuchodonosor. Iudit.

orabit pro eo?

Nathan Propheta, multum exaggerauit peccatum Dauid, ex eo, quod blasphemare fecerat inimicos nomen Domini. 2. Reg. 12.

Vir dei dixit ad regem Israel. Quia dixerunt Syri, Deus montium, est Dominus eorum, & nõ est Deus vallium, dabo omnem multitudinem grandem hanc in manu tua. 3. Reg. 20.

Videtur quod maius peccatum nequiuit excogitare nequissima Iezabel, ad cito lapidandum Nabaoth, quam blasphemiam, quam illi fecit imponi. 3. Reg. 21.

Multum displicuerunt deo blasphemiæ quas dixerunt serui Sennacherib Regis Assyriorum, vnde percussit angelus Domini, centũ octoginta quinque millia hominum de exercitu eius. 4. Reg. 19.

Non expedit simplices homines cõtra blasphemias infidelium disputare, propter hoc prohibuit Ezechias, ne populus imperitus, blasphemiæ Rabsacis Assyrii responderet. 4. Reg. 18. Esa. 36.

Holofernes idignatus, eo q̃d Achior potentiam Dei cœli commẽdauerat, dixit ad eum. Quoniam prophetasti, Iudit. 6

quod gens Israel defendatur a deo suo, ostendam tibi quod non est deus, nisi Nabuchodonosor, quum percusserimus eos omnes, quasi hominem vnum.

Iudi. 13 Verùm postea per vnius femine manum eius caput amputatur.

Hie. 44 Cum argueret Hieremias populũ, pro eo quod sacrificabant omnes diis alienis, responderunt. Sermonem Domini nõ audiemus, sed sacrificabimus reginæ cœli, sicut fecimus nos & patres nostri, & bene nobis fuit. Quia malum non vidimus. Sed gladio, & fame consumpti sunt.

Dan. 3. Nabuchodonosor rex Babylonis, dixit sociis Danielis. Qui statuam aureã noluerunt adorare. Quis est deus, qui eripiat vos de manu mea. Sed postea viso miraculo benedixit.

1. Ma. 1 Quidam iniqui ex Israel in diebus Antiochi, suaserunt dicentes. Eamus & disponamus testamẽtum cum gentibus. Quia ex quo recessimus ab eis, inuenerunt nos multa mala. Sed postea peiora secuta sunt.

2. Ma. 9 Blasphemus, & superbus Antiochus

insanabili, & inuisibili plaga percussus est.

Obsidente Iuda Machabæo quoddã præsidium, quidam gentiles intus existentes, verba blasphemiæ nephanda iactabant, tamen Cito postea concremati fuerunt. 2. Mac. 10.

Dicentibus Iudæis Nicanori. Est dominus potens in cœlo, qui iussit agi septimam diem solennem, ille infœlix ait, Et ego potens sum super terram, qui impero sumi arma, & negotium regis impleri. Sed fuit cum armis suis. 2. Mac. 15.

Cum eiecisset dæmonium, Dominus cæcum & mutum, stupentibus turbis, Pharisæi blasphemabant, dicentes. Hic non eiicit dæmones, nisi in Beelzebub principe dæmoniorum. Mat. 12. Luc. 11.

Pendente Domino in cruce, prætereuntes blasphemabant eum, mouentes capita sua. &c. Mat. 27 Luc. 23

Contradicebant Iudæi his, quæ a Paulo dicebantur, blasphemantes ac contradicentes. Actuum. 13. & 18.

occideretur in templo Domini.

1.Esd.1 Magnam curã videbatur Dominus habere de templo, quãdo præcepit Cyro regi Persarum. Vt ædificaret ei domum in Hierusalem. Et intelligitur de templo materiali, sicut patet in textu.

Esa.45. Et hoc per Esaiam, per ducẽtos annos ante prædictum fuerat.

1.Esd.3 Reuersi de Babylonica captiuitate Iudæi prius cœperunt ædificare templum, q̃ muros ciuitatis. Licet multos haberent iniquos, de quibus die ac nocte timebant.

1.Esd.6 Darius rex præcepit vt ædificaretur domus Domini in Hierusalem, & darentur sumptus de arca regis, ne opus impediretur.

Tob.1. Commẽdatur Tobias, quia ibat in Hierusalem ad templum Domini, & ibi orabat Dominum.

1.Ma.4 Obtenta victoria de inimicis, q contaminauerunt templum, dixit Iudas & fratres eius, anteq̃ de domibus propriis aliquam facerent mentionem. Ecce contriti sunt inimici nostri, ascendamus nunc mundare sancta, & renouare.

Rex Demetrius statuit, qđ quicunq; confugerit in templum, quod est Hierosolymis, & in omnibus finibus eius, obnoxii regi in oī negocio, dimittant. 1. Mac. 10.

Euntibus Iudæis ad bellum, contra Nicanoris exercitum, erat pro vxoribus & filiis, item pro fratribus & cognatis minor solicitudo, maximas vero & primus, pro sanctitate, timor erat templi. 1. Mac. 15.

Quadragesimo die, voluit Dominus in templum deferri & offerri. Luc. 2.

Item duodecim annorum factus, disputans in templo, fuit inuentus. Eodem

Postea de templo, vendentes & emētes, pluries eiecit. Mat. 21. Luc. 19. Mar. 11. Ioan. 2.

Idem in templo frequenter docuit, & miracula quædam fecit. Matt. 21. Mar. 11. & 12. Lucæ. 19. & 21. Ioã. 7.

Arguit Dominus Pharisæos, qui dicebant, aurū templi sanctius eē tēplo. Mat. 23.

Recepto sancto spiritu, Petrus & Ioãnes ascenderunt in tēplum, ad horam orationis nonam. Et tunc factum est primū sanitatis miraculum, qđ factū legantur post ascensionem Domini. Act. 3.

Act. 5. Angelus Domini p̄ noctē, aperiens ianuā carceris & abducens apostolos, dixit. Ite, & stantes loquimini in templo plebi, omnia verba vitæ huius.

Act. 8. Cōmendatur Eunuchus ille Candacis reginæ Aethiopū. quia de Aethiopia venit adorare in Hierusalem. Sed nota: quod etiam sedens in curru, legebat

Ibidem Esaiam prophetam. Quod est contra multos qui euntes ad loca sancta, non legunt, vel referunt sacra documenta, sed multiplicant vana verba.

Act. 21 Quamuis Iudæi, graui odio persequerentur Paulum, tamen in templo noluerunt occidere sed traxerunt eum extra templum, vt foris occiderent.

De adoratione & cultu Dei.

Gen. 4. FActum est vt offerret Cain de fructibus terræ munera Dn̄o: Abel quoq; obtulit de primogenitis gregis

Ibi. sui, & de adipibus eorum. Et respexit Dominus ad Munera Abel. Enos fili' Seth, cœpit inuocare nomē domini.

Gen. 8. Aedificauit Noe altare Domino: Et tollens de cunctis pecoribus mundis & volucribus, obtulit holocaustum: odoratusq; est Dn̄s odorē suauitatis.

Apparuit Dominus Abraham inter ra Chanaam, & dixit ei. Semini tuo dabo terram hanc. Qui ædificauit ibi altare Domino, qui apparuit ei. Gen. 12

Cum eleuasset oculos Abraham apparuerunt ei tres viri, stantes prope ipsum: quos cum vidisset, adorauit in terra, & dixit. Domine si inueni gratiam in oculis tuis, ne transeas seruum tuum. Gen. 18

Paratus fuit Abraham offerre Deo, vnicum filium suum Isaac in holocaustum. Sed domino aliter prouidente, arietem obtulit. Gen. 22

Apparuit dominus ī Bersabeæ Isaac dicens. Noli timere, quia ego sum tecũ. Sequitur itaq; ædificauit ibi altare Domino & inuocato nomen Domini erexit tabernaculum. Gen. 26

Locutus est Deus Iacob dicens. Surge & ascende Bethel, & habita ibi, facq; altare Deo, qui apparuit tibi, quando fugiebat Esau fratrem tuum. Qui ædificauit ibi altare. Gen. 35

Audierũt filii Israel, quod visitasset eos Dominus, & quod respexisset afflictionem eorũ, & proni adorauerunt. Exo. 4.

Exo. 12 Postq̃ locutus est Dominus ad Moysen, de religione Phase, & percussione primogenitorũ Aegyptii. Sequitur: in curuatus populus adorauit.

Exo. 18 Iethro dixit Moysi. Esto tu populo in his, quæ ad deũ sunt, vt referas, quæ dicuntur ad eũ, ostendasq; populo cerimonias & ritum colendi. &c.

Exo. 24 Dixit Dominus ad Moysen. Ascende in montẽ tu & Aarõ, Nadab & Abihu & septuaginta senes ex Israel, & adorabitis procul. Sequitur, Moyses mane consurgens ædificauit altare ad radices montis, & duodecim titulos p duodecim tribus Israel. Et post pauca sequitur. Obtuleruntq; victimas pacificas Domino, vitulos.

Exo. 25 Præcepit Dominus sibi fieri tabernaculũ, variis vtẽsilibus, & ministros, ad ministeria ordinari, ad cultũ ipsius. Vt patet in multis ca. Exo.

Exo. 20 Primũ præceptũ decalogi est. Non habebis deos alienos: Non facies tibi sculptile: Non adorabis ea, neq; coles.

Deu. 5. 6. & 10 Et alibi. Dominum Deum tuum timebis, & illi soli seruies.

Iudi. 13 Angelus Domini dixit ad Manue,

patrem Sansonis. Si vis holocaustum facere, offer illud Domino, Et ita fecit.

Elcana pater Samuelis, ascendebat de ciuitate sua, statutis diebus, vt adoraret & sacrificaret Domino Deo exercituum in Silo. 1.Re.1

Erat peccatum, filiorum Heli, grande nimis coram Domino, quod detrahebant homines a sacrificiis Domini, ideo Dominus male perdidit eos. 1.Re.2

Cum Samuel offerret Domino holocaustum pro populo, Philistiim inierunt prælium contra Israel. Intonuit autem Dominus fragore magno, super Philistiim, & exterruit eos: & cæsi sunt a filiis Istael. 1.Re.7

Rex Dauid, sollicite Dei cultum in cantoribus, & sacerdotibus, studuit ampliare. 1.Pa.15 vsq.25.

Abiit Salomon, vt immolaret Domino in Gabaon, mille hostias in holocaustum obtulit, apparuitq; ei Dominus per somnium. 3.Re.3

Salomon ædificato tẽplo, stetit ante altare Domini, in conspectu ecclesiæ Israel, expandens manus suas in cœlũ. 3.Re.8

vtrũq; genu in terram fixit, & orauit.

Nehe. 9 Reuersi filii Israel, de captiuitate Babylonis, legerunt in volumine legis Dei sui, quater in die & quater ĩ nocte, confitebantur dominum deum suum.

Tob. 1. Cum irent omnes filii Israel ad vitulos aureos, Tobias fugiebat consortia eorum, & pergebat in Hierusalem ad templum Domini: & ibi adorabat Dominum deum.

Iob. 1. Cum audisset Iob nuntiorũ verba, dicentium sibi perditionem rerũ suarum, surrexit, & corruens in terrã adorauit & dixit. Nudus egressus sum de vtero &c.

Dan. 6. Quamuis esset prohibitũ, quod nullus aliud peteret ab aliquo deo, vel homine, vsq; ad triginta dies, nisi a' solo rege Dario. Tamen Daniel tribus temporibus in die, flectebat genua sua in cœnaculo suo, & adorabat, confitebaturq; coram Domino deo suo.

Mat. 2. Magi intrantes domum, inuenerunt puerum, cũ Maria matre eius, & procidentes adorauerunt eum. Ecce miræ humilitatis deuotio. Quid ergo debent facere christiani, Domino iam

regnanti si sic fecerunt gentiles puero vagienti?

Cum descendisset Iesus de monte, leprosus veniens, genuflexo, adorauit eum. dicens. Domine, si vis, potes me mundare. Mat. 8. Mar. 1.

Cæcus natus, procidens, adorauit eum. Ioan. 9.

Discipuli post resurrectionem, dominum adorauerunt. Mat. 28

Sacerdos & populus de Lystris, videntes Paulum & Barnabam, deos eos esse credentes, voluerunt sacrificare eis, quod illi prohibuerunt. Act. 14

Cecidit Ioannes ante pedes angeli, vt adoraret eum. Respondit ei angelus. Vide ne feceris, conseruus tuus sum. &c. Deum adora. Apo. 19 & 22.

De Idololatria.

VIdens populus, quod moram faceret descendendi de monte Moyses congregatus omnis populus aduersus Aaron, dixit. Fac nobis deos qui nos præcedant. Qui fecit vitulum conflatilem. Exo. 32

Fornicatus est populus filiorum Israel, cum filiabus Moab, quæ vocauerunt Nu. 25.

eos ad sacrificia sua. At illi commenderunt, & adorauerunt Deos earum.

Iudi. 2. Mortuo Iosue filio Nun, filii Israel fecerunt malum, in conspectu Domini, & seruierunt Baalim & Astaroth, ac dimiserũt Dñm Deũ patrum suorum.

Iudit. 8 Fornicatus est Israel in Ephor, quod fecerat Gedeon: Et factum est Gedeoni & omni domui eius in ruinam.

3. Reg. 11. Cum iam esset senex Salomon, deprauatum est cor eius per mulieres, vt sequeretur Deos alienos: nec erat perfectum cor eius.

3. Reg. 12. Cogitato consilio, Hieroboam fecit duos vitulos aureos, & dixit. Ecce dii tui Israel, qui eduxerunt te de terra Aegypti.

3. Reg. 14. Aedificauerunt viri de Iuda aras, statuas, & lucos, super omnem collem excelsum, & subrus omnem arborẽ frondosam.

3. Reg. 16. Non sufficit Achab regi Israel, vt ambularet in peccatis Hieroboam, sed insuper seruiuit Baal, & adorauit eum.

4. Reg. 16. Achaz rex Iuda, ambulauit in via regum Iuda & Israel. Insuper & filiũ suũ consecrauit, transferens per ignem.

Filiis Israel translati de Samaria in Assyrios fecerunt sibi statuas & lucos: Ac postea fecerũt duos vitulos, & adorauerunt vniuersam militiam cœli, vnde iratus dominus abstulit eos a cõspectu suo, & non remansit nisi tribus Iuda. 4. Reg. 17.

Translatis filiis Israel in Assyrios, collocatæ sunt diuersæ gentes, in ciuitatibus Samariæ, & vnaquæq; fecit deũ suum. Et cum Dominũ colerent, diis quoq; suis seruiebant, iuxta consuetudinem gentium. 4. Reg. 17.

Confusus & vituperatus Sennacherib rex Assyriorum, reuersus est in Niniuen, ab impugnatione Ezechiæ regis Iuda. Cumq; oraret in templo Nesrach deum suum. Adramelech & Sarasar filii eius, percusserunt eum gladio, & fugerunt. 4. Reg. 19.

Manasses rex Iuda, erexit aras Baal, & adorauit omnem militiam cœli, & coluit eam. 4. Reg. 21.

Holofernes ĩdignatus cõtra Achior, qui cõmẽdauerat potẽtiã dei Hebræorum, dixit. Quod ostenderet ei, quod non esset Deus nisi Nabuchodonosor. Iudit.

orabit pro eo?

Nathan Propheta, multum exagge- 2. Reg.
rauit peccatum David, ex eo, quod 12.
blasphemare fecerat inimicos nomen
Domini.

Vir dei dixit ad regem Israel. Quia 3. Reg.
dixerunt Syri, Deus montium, est Do 20.
minus eorum, & nō est Deus vallium,
dabo omnem multitudinem grandem
hanc in manu tua.

Videtur quod maius peccatum ne- 3. Reg.
quiuit excogitare nequissima Iezabel, 21.
ad cito lapidandum Nabaoth, quam
blasphemiam, quam illi fecit imponi.

Multum displicuerunt deo blasphe- 4. Reg.
miæ quas dixerunt serui Sennacherib 19.
Regis Assyriorum, vnde percussit an-
gelus Domini, centū octoginta quinq;
millia hominum de exercitu eius.

Non expedit simplices homines cō- 4. Reg.
tra blasphemias infidelium disputare, 18.
propter hoc prohibuit Ezechias, ne po
pulus imperitus, blasphemiæ Rabsa- Esa. 36.
cis Assyrii responderet.

Holofernes idignatus, eo q̄ Achior Iudit. 6
potentiam Dei cœli commēdauerat,
dixit ad eum. Quoniam prophetasti,

quod gens Israel defendatur a deo suo, nisi ostendam tibi quod non est deus, nisi Nabuchodonosor, quum percusse‑rimus eos omnes, quasi hominem vnum.

Iudi. 13 Verum postea per vnius feminę manum eius caput amputatur.

Hie. 44 Cum argueret Hieremias populū, pro eo quod sacrificabant omnes diis alienis, responderunt. Sermonem Domini nō audiemus, sed sacrificabimus reginæ cœli, sicut fecimus nos & patres nostri, & bene nobis fuit. Quia malum non vidimus. Sed gladio, & fame consumpti sunt.

Dan. 3. Nabuchodonosor rex Babylonis, dixit sociis Danielis. Qui statuam aureā noluerunt adorare. Quis est deus, qui eripiat vos de manu mea. Sed postea viso miraculo benedixit.

1. Ma. 1 Quidam iniqui ex Israel in diebus Antiochi, suaserunt dicentes. Eamus & disponamus testamētum cum gentibus. Quia ex quo recessimus ab eis, invenerunt nos multa mala. Sed postea peiora secuta sunt.

2. Ma. 9 Blasphemus, & superbus Antiochus

insanabili, & inuisibili plaga percussus est.

Obsidente Iuda Machabæo quoddã præsidium, quidam gentiles intus existentes, verba blasphemiæ nephanda iactabant, tamen Cito postea concremati fuerunt. 2. Mac. 10.

Dicentibus Iudæis Nicanori. Est dominus potens in cœlo, qui iussit agi septimam diem solennem, ille infœlix ait, Et ego potens sum super terram, qui impero sumi arma, & negotium regis impleri. Sed fuit cum armis suis. 2. Mac. 15.

Cum eiecisset dæmonium, Dominus cæcum & mutum, stupentibus turbis, Pharisæi blasphemabant, dicentes. Hic non eiicit dæmones, nisi in Beelzebub principe dæmoniorum. Mat. 12. Luc. 11.

Pendente Domino in cruce, prætereuntes blasphemabant eum, mouentes capita sua. &c. Mat. 27 Luc. 23

Contradicebant Iudæi his, quæ a Paulo dicebantur, blasphemantes ac contradicentes. Actuum. 13. &. 18.

DE PRAECEPTIS DEI
& obseruatione eorum.

Gen. 2. PRæceptum leue adimplendum dedit Dominus primo parēti, dicens. Ex omni ligno paradysi comede, de ligno autem scientiæ boni & mali ne comedas. Male tñ ille custodiuit, & graues pœnas incurrit. Gene. 3. & 5.

Gen. 2. & 5. Mandata Dei, licet videantur interdum esse de re parua, non tamen parua diligentia seruanda sunt. Quia puniuntur grauiter transgressores. Vñ dñs dixit Adamo. Quacūq; hora comederis de ligno scientiæ boni & mali, morte morieris. Qua vltra alias pœnas punitus est cum posteris.

Gen, 6. & 7. Fecit Noe omnia quæ mandauerat ei dñs Ideo a' diluuio saluatus est.

Exo. 19 Nu. 15. Recepturi filii Israel mandata Dei, iussi sunt sanctificari. Ait Dominus ad Moysen. Vade ad populum, & sanctifica eos hodie & cras. Vnde præcepit filii Israel, vt ponerēt vittas hyacithinas per angulos palliorum, quatenus continuam haberent memoriam cœlestiū mandatorum,

Nu. 14. Filii Israel parantes expeditionē cōtra Amalechitas, & Chananeos, vincuntur,

cuntur. Quia contra præceptum ascen derunt occisi sunt.

Item homo qui contra Præceptum Domini in die Sabbati collegit ligna lapidatus est. Nu. 15.

Balaam Ariolus, dixit Balach regi. Nonne dixit tibi quodcunq; mihi deus imperaret hoc facerem? Ecce quantam reuerentiam habebat homo malus ad imperium Dei. Nu. 23.

Specialem monitionem fecit Dominus Iosue, de meditatione & obseruatione legis, quando constituit eũ principem super populum Iosue. 1

Acham sumens, de anathemate contra præceptum, lapidatur. Iosue. 7

Non prætermisit Iosue de vniuersis mandatis Domini, ne verbum vnum. Iosu. 11

Saul signanter electus, propter transgressionem diuini mandati, irreuocabiliter est reiectus. 1. Reg. 15.

Vir Dei quidam comedens contra præceptum Domini, panem in loco sibi vetito, a leone occiditur. 3. Reg. 13.

Rex Dauid instruens Salomonem filium suum post se regnaturum, dicebat. Tunc proficere poteris, si custo- 2. Pa. 12

dieris mandata, quæ præcepit Dominus Moysi.

2.Pa.23 Ordinante Ioiada Pontifice, eduxerunt filium regis, & imposuerunt ei diadema, dederuntque in manu eius tenendam legem, si constituerunt eum regem.

1.Esd.1 Cyrus rex Persarum gentilis monarcha totius mundi, non verecundabatur, dicere. Præcepit mihi Deus cœli & terræ, vt ædificarem ei domum in Hierusalem.

Hie.25. Conquerendo dicit Dominus, Præualuerunt sermones Ionadab, filii Rechab, quos præcepit filiis suis, vt non biberent vinum qui obedierunt præcepto patris sui. Ego autem locutus sum ad vos, & non obedistis mihi.

Dan.13 Melius iudicauit Susanna incidere in manus hominum, quam derelinquere legem Domini exponens periculo vitam & famam.

Ione.2. & 3. Ionas deglutitur à pisce, quia cõtra præceptum fugeret a facie Domini.

1.Ma.1 Antiocho maluerunt trucidari, quam infrigere legendi.

2.Ma.6 Duæ mulieres delatæ sunt natos cir

cuncidisse quas infantibus ad vbera suspensis cum publice per ciuitatem perduxissent, per muros præcipitauerunt.

Eleazarus vir ætate prouectus, duros corporis dolores sustinuit, & tandem occisus fuit, quia carnes porcinas noluit manducare contra legem, nec etiam simulare se nullatenus manducasse. Eodem

Propter legem Dei, septem fratres cum matre sua grauia tormenta passi sub Antiocho. 2.Ma.7

Parentes Ioannis Baptistæ, erant incedentes in omnibus mandatis & iustificationibus Domini sine quærela. Luc.1.

Quærenti a' Saluatore, quid boni faceret vt vitam æternã haberet respõsum est a' Domino. Si vis ad vitam ingredi, serua mandata. Mat.19 Ma.10 Luc.18

Ad obseruandum præcepta Domini, inducunt nos aliæ creaturæ, quæ obediunt ei. De bonis angelis non est dubium, qui sunt ministri eius faciẽtes voluntatem & verbum illius, vt videre licet. 2.Reg. vlti. 2.Pa.21 Psa.102

De angelis vero malis. Præcipiebat spiritui immũdo vt exiret ab homine. Luc.8.

Ioh.9. Item præcipit Soli & non oritur.
3.Reg. 17. Præcipit coruis vt pascerent Heliã & fecerunt.
Luc.8. Ventis,& mari imperabat Dominus & obediebant ei.
Psa.148 Generaliter dicit Psalmus. Præceptũ posuit,& non præteribit. Ignis, grãdo, nix, glacies, spiritus procellarum, quæ faciunt verbum eius.

De obedientia & inobedientia.

Ge.2.3. HOminem Deus volens sub obediẽtia viuere, etiam in statu innocentiæ, statim vt conditus est, ipsum præceptis astrinxit, & eum contra obedientiam viuentem seuere puniuit. Eum nãq; de paradiso expulit, mortiq; & cæteris ærumnis, cum tota posteritate subiecit.

Gen.6. & 7. Prompte obediuit Noe Domino in omnibus quæ ei facienda præcepit tẽpore instantis diluuii, & saluatus est.

Gen.17 Præceptum Dei de circũcisione, quãuis esset graue & insolitum, non distulit Abraham implere vsq; in crastinũ. Et bene ei cessit.

Gen.22 Præceptũ Abraham de immolatione filii, sine mora exequi voluit. Ecce

considera mirabilem eius obedientiã. Ideo multiplicatum est semen eius.

Prompte obediuit Ioseph patri ad fratres eũ mittenti, quamuis prius eos accusasset, ob quod merito timere debuerat. Et Deus exaltauit eum. Gen. 37 &. 41.

Obediuit Moyses Domino imponẽti ducatum populi, Sed attende cum quanta difficultate, quinquies enim excusat se. Vnde magnificatus est. Exo. 3. 4. & ĩfra

Magnam obedientiam promiserunt filii Israel dicentes. Omnia quæ locutus est Dominus faciemus, & erimus obedientes, Sed post operibus contrarium fecerunt, vitulum adorantes, sed pœnas dederunt. Exo. 24 &. 32.

Filii Israel per desertum ambulãtes, ad imperium Domini erigebant tentoria, & ad imperiũ eius deponebant, Et bene illis erat. Nu. 9.

Item filii Israel ad terram promissionis iuxta mandatum Domini timuerunt ascẽdere: sed postea Domino prohibente ascendere conati sunt, sed male successit eis. Nam percussi sunt ab hostibus. Nu. 14. Nu. 14. 21. 31.

Euntes ad bellum contra mandatũ

Domini & Moysi, multi victi a paucis. Cum autem ex obedientia pugnauerunt, pauci vicerunt.

Iosue. 7 Quia trãsgressus est Achan mãdatũ Iosue populus in ꝑlio fuit superatus, & ipse postea a populo lapidatus.

1. Reg. 13. Saul offerens holocaustum contra mandatum Samuelis, reprobatus est. Similiter qa pepercit Agag regi Amalech, & gregibus ouium, & cæteris rebus pratiosis & tunc dixit ei Samuel.

1. Reg. 15. Melior est obedientia, q̃ victimæ.

1. Reg. 17. Dauid licet per Samuelem esset vnctus in regem, tamen obediebat parti mittenti eum vt portaret victualia fratribus, quibus tunc fuerat præ electus. vnde prospere ei cessit.

3. Re. 9 Prædixit Dominus Salomoni, quod si faceret omnia quæ præceperat ei, po

2. Pa. 7. neret thronum regni eius in Hierusalē in sempiternum, si autem auerteretur & non custodiret eius mandata, auferret Israel de superficie terræ.

3. Reg. 13. Vir Dei, qui prædixit Hieroboam destructionem altaris sui, a Leone occisus fuit, quia contra præceptum Domini in domo alterius Prophetæ co-

medit.

Obedientia etiam interdum comen datur in iis, quæ videntur sine ratione mandari. Vnde percussus est a Leone il le, qui noluit percutere quendam de fi liis Prophetarum. 3.Reg. 20.

Cum ad mādatum Helisei Naaman indignatus abiret, dixerūt ei serui sui. Pater, etiam si rem grandem dixisset ti bi Propheta, certe facere debueras. Vn de fecit & mundatus est. 4. Re. 5

Tobias iunior auditis exhortationi bus patris, respondit & dixit. Omnia quæcunq; præcepisti mihi, faciam pa ter. Et ita fecit, & successit ei bene. Tob. 5.

Quicqd pcipiebat Mardochæus ob seruabat Hester, & ita cūcta faciebat, vt eo tpe solita erat, quo eam paruulam nutriebat Vnde reginam assumpta est. Esth. 2.

Commendantur a Domino Recha bitæ, pro eo quod noluerunt vinū bi bere, præcepto patris obedientes, Di centis: Non bibetis vinum. Hie. 35.

Ionas insipienter refugiebat obedi re Domino præcipienti, vt iret ad præ dicandum in Niniue, sed refugiendo deuenit quo Dominus miserat. Ionæ. 1 2. 3.

1.Ma.2 Matathias dixit nuntio regis Antio chi. Et si omnes obediunt Regi, ego & filii mei obediemus legi patrum no strorum.

2.Ma.7 Dixit vnus illorum septem fratrum. Parati sumus mori magis, quã patrias Dei leges præuaricari.

Luc. 2. Descendit puer Iesus cum Maria & Ioseph in Hierusalem, & erat subditus illis.

Mat.4. Luc. 5. Mat.9. Cito & perfecte obedierunt illi Apostoli, qui a Domino vocati, continuo, relictis omnibus, secuti sunt eum. Similiter & Matthæus relictis omnibus, secutus est.

Ma.21. De obedientibus verbo & nõ facto, seu facto plus q̃ verbo, proponit Dominus exemplum duorum filiorum, quorum vnus dixit, se iturum in vineã patris, & operaturum & nõ iuit, alius negauit & iuit.

Mat.23 Etiam malis prælatis obediendum esse, præcepit Dominus. Super cathedram Moysi sedebũt, omnia quæcũq; iusserint facere, facite.

Luc.2. &.22. Saluator noster, legis dominus, legi voluit obedire, in circuncisione, & ob-

lationefacta in templo,& etiam in esu agni paschalis. Mat.26

Exemplum obedientiæ proponit nobis Apostolus, in Saluatore nostro dicens. Factus est obediens vsq; ad mortem. Vbi etiã insinuat obedientiæ fructum. Sequitur. Propter quod exaltauit Deus illum &c. Phil.2.

Principes sacerdotũ, cõminati sunt Petro & Ioanni, ne vltra loquerentur in nomine Iesu. Qui respõderunt eis: Si iustum est, vos potius audire q̃ dominũ, iudicate. Non enim possumus. quæ vidimus, & audiuimus nõ loqui. Deinde cum arguerentur Apostoli, a principibus sacerdotum, quia non seruassent eorum mandatum, responderunt Petrus & alii Apostoli. Obedire oportet Deo magis q̃ hominibus. Act. 4. Act.5.

Saulus in terram prostratus, audiẽs verba Iesu Nazareni, prompte ait. Domine, quid vis me facere. Act.9.

Cornelius dixit Beato Petro. Oẽs nos in conspectu tuo sumus parati audire omnia, quæcunq; tibi præcepta sunt a Domino. Act. 10

Paulus electo sibi Sila in socium per Act.15. & 16.

ambulabat Syriam & Cilitiam, confirmans ecclesias & præcipiens custodire præcepta Apostolorũ & seniorum.

De Sacra Scriptura.

Exo. 31 MAgnam reuerentiam habere debemus ad sacram scripturã, quã ipse Deus voluit scribere, vel tradere specialiter, & docere.

Exo. 32 Reuersus est Moyses de monte portans duas tabulas, scriptas digito dei.

Ipse etiã Dominus Iesus dicit, se missum fuisse ad euangelizandum, & misit discipulos ad hoc ipsum. Mat. 10. Mar. 1. Luc. 4. Ioan. 5.

Ioan. 1. Gal. 3. Act. 7. Sic ergo potest dici, quod lex vetus fuit data a deo Moysi, mediantibus angelis, vt ait Apostolus, & beatus Stephanus hoc ipsum testatur. Accepistis ait, legem dei, in dispositione angelorum. Reliqua vero pars veteris testamenti, data fuit, inspiratione spiritus sancti, vt Petrus ait. Non enim voluntate humana allata est aliquando Prophetia, sed spiritu sancto inspirati, locuti sunt dei homines. Nouum autem

Pet. 1. testamentum continet, verba & facta Domini Iesu Christi in Euãgeliis, ver-

ba Apostolorũ in epistolis, & in Apocalypsi: facta ipsorũ in libro Actuum Apostolorũ. Christus ergo vero Deus & homo partẽ Euangeliorũ protulit per seipsum, & per spiritũ sanctũ, per ipsumq; alia verba, quæ dixerunt Apostoli & Euangelistæ instructi, vt act. Repleti sunt omnes spiritu sancto, & cæperunt loqui variis linguis. Act.2.

Sapientiam omnium antiquorum exquiret sapiens, & in Prophetis vacabit, quasi diceret. Sapientiam quidem sapientum debet sapiens exquirere, sed specialiter debet ad Prophetarum scripturas intendere. Eccl.39

Ionathas summus sacerdos, & seniores Iudæorũ licet essent rebus bellicis intenti scripserunt Spartiatis epistolã. Nos enĩ qñ nullo horũ ĩdigerem⁹, hñtes solatio sctõs libros, q sũt ĩ maĩb⁹ nrĩs. 1.Mac. 12.

Principes sacerdotum, scribas, Pharisæos iniuste arguentes Dominum, ipse multoties per scripturas conuicit. Mat.9. & .21.

Et per scripturam respondens, defendit discipulos suos contra Pharisæos. Nõ legistis, ait, quid Dauid fecerit quãdo esuriit. 1.Reg.21. Mat.12 & .15.

Mat.4. Saluator noster, tentatus a diabolo, per scripturam respondit, & ipsum tentatorem, scripturæ authoritate confudit. Idem scripturam esse completam,
Luc.4. in aduentu suo, dixit: Hodie hæc scriptura impleta est in auribus vestris.

Mat.5. Magnam authoritatem tribuit Dominus veteri testamento, quando dixit. Donec transeat cœlum & terra, iota vnũ, aut apex vnus, non præteribit. Et Ioã. 10. Non potest solui scriptura.

Ioã.10. Non minoris authoritatis, sed maio
Luc.21 ris est nouum testamentum de quo Dominus ait: cœlum & terra transibunt, mea autem verba non transibunt.

Luc.10 Legisperitum sciscitantem, quid agẽdo, acquireret vitam æternam, remittit Dominus ad scripturam. Quomodo legis, in lege quid scriptum est?

Mat.22 Arguit dominus Saducæos de ignorantia scripturarum. Erratis, nescientes scripturas.

Act.2. Petrus in prima prædicatione sua,
Iohe.2. post missionem spiritus sancti. Auctoritatem Iohelis exponens, tria millia hominum conuertit ad Christum.

Act.8. Valde commẽdandus est Eunuchus

ille, qui veniens de Aethiopia Hiero-solymam, legebat Esaiam Prophetam, in curru existens. Et Philippus praecepto Domini occasionē assumpsit, praedicandi ei Euangelium Christi, ex auctoritate, quā legentem inuenit, & credentem ilico baptizauit.

Veniens Paulus Berrhaeam, intrabat synagogam Iudaeorum, quidam autem susceperunt verbum cum omni auiditate, quotidie scrutantes scripturas, an haec ita se haberent. Et crediderūt multi ex eis, Graecae mulieres honestae & viri non pauci. Act. 17

Apollo vir eloquens, potens in scripturis, contulit multum his, qui crediderunt per gratiam. Vehementer enim Iudaeos reuincebat publice, ostendens per scripturas esse Christum Iesum. Act. 18

Non voluntate humana allata est ꝓphetia, sed spiritu sancto inspirati locuti sunt sancti dei homines. 2. Pet. 1

De exhortatione bona, & praedicatione verbi Dei.

CAin admonitus exteriori voce Dei ab accepta iniquitate, non destitit. Hinc patet quod exterior ex- Gen. 4.

hortatio sine interiori, parũ ẽ efficax.

Gen. 19 Iustus Loth pie admonebat Sodomitas dicens: Nolite q̄so fratres mei, nolite malum hoc facere: cui illi contumaciter respõderunt. Recede illuc. hinc patet, quod peruersi difficile corriguntur, vt dicitur ecclesia. 1.

Gen. 27 Bene successit Iacob, qui acquieuit consiliis matris suæ.

Gen. 37 Audiens Ruben iniqua fratrum verba contra Ioseph, dixit. Non interficiamus eum nec effundamus sanguinem eius. Iudas etiam consuluit, quod non occideretur, sed venderetur, & sic saltẽ minus malum committeretur.

Exo. 2. Soror Moysi bene suasit filiæ Pharaonis, vt mulier Hebræa, pro nutriendo paruulo vocaretur.

Exo. 18 Ad vtilitatem populi, & alleuiationem Moysi, bene consuluit ei Iethro, vt minores iudices cõstitueret in populo.

1. Reg. 25. Bona exhortatione Abigail, conuersus est Dauid a proposito fundendi sanguinem Nabal.

2. Re. 2 Bonum cõsiliũ dedit Abner Asaeli sequẽti, dicẽs. Noli me sequi, ne cõpel-

lar te confodere in terrã. Quod quia ille audire cõtempsit, ab eodẽ occisus est.

Consilium bonũ dederunt seniores Roboam filio Salomonis, ille vero in malũ suũ acquieuit cõsilio iuniorum. 3. Reg. 12.

Cum Naaman Syrus ad verbũ Elisei abiret indignans, serui sui suaserunt ei, vt prophetæ facile mandatũ impleret: quorum monitis acquieuit, & sanatus est a lepra. 4. Re. 5

Quãdiu vixit Ioiada Pontifex, qui bene instruebat Ioas regem Iuda, tãdiu fuit ille bonus, quo mortuo, factus est pessimus, & periit pessime. 4. Reg. 12. 2. Pa. 24

Perrexerunt cursores cum epistolis, ex regis Ezechiæ imperio, & principũ eius in vniuersum Israel & Iudam prædicantes, filii Israel, reuertimini ad Dominũ deũ Abraham, & Isaac, & Israel, & reuertetur ad reliquias, quæ effugerunt manus Assyriorum. 2. Pa. 30

Aedificantibus Iudæis templum reuersi de Babylone, exhortabantur, & adiuuabant eos Aggæus & Zacharias prophetæ. 1. Esd. 5

Desiderans Nehemias ædificare in Hierusalem murũ, dixit optimatibus Nehe. 2

& magistratibus. Surgamus & ædificemus. Et cõfortatæ sunt manus eorum in bono.

Nehe. 5 Ad exhortationem Nehemiæ ii, qui vsuras accipiebant a populo, & acceptas reddere, & vltra non accipere, consenserunt.

Tob. 1. Tobias in captiuitate positus, pergebat per omnes qui erant in captiuitate, & monita salutis dabat eis. Item bene p̄dicauit filio suo, Cap. 4. & 14.

Tob. 6. Bene cessit Tobiæ, quia Raphaelis, quem hominem putabat, consiliis acquieuit: Specialiter in extractione piscis, & in petendo vxorem, & de matrimonio habendo cum ea.

To. 10. Parentes Saræ vxoris Tobiæ iunioris, monuerũt eam, honorare soceros, diligere maritum, regere familiam, gubernare domum, & seipsam irreprehensibilem exhibere.

Iudi. 8. Iudith bonam exhortationem fecit populo, arguens quod indiscrete ordinatum erat, & docens quid faciendum esset.

Esth. 4. Efficaciter persuasit Mardochæus Esther, vt cum periculo suo ingrederetur

retur ad regem, precatura pro salute gentis suæ.

Post ostensam Esaiæ mirabilem visionem dixit ipse Propheta. Væ mihi, quia tacui. Et postea, quando labia sua cũ calculo, de altari sumpto, vidisset fuisse mundata, dixit Domino quæren ti quem mitteret ad populum. Ecce ego, mitte me. Esaie. 6.

Dixit Dominus eidẽ: Clama, necesses, quasi tuba exalta vocem tuam, & annuncia populo meo scelera eorum, & domui Iacob peccata eorum. Esa. 58.

Hieremias primo excusauit se a prædicatione, & postea diuinæ voluntati acquieuit. Hie. 1.

Abimelech æthiops dixit Sedechiæ regi Iuda. Domine mi rex, male fecerunt viri isti tui, omnia quæcunq; pertractauerunt contra Hieremiam prophetam mittentes eum in lacum. Et præcepit ei rex. Leua eum de lacu ante quam moriatur. Hie. 38.

Bonum consilium dedit Daniel Nabuchodonosor regi Babylonis, dicens. Consilium meum tibi placeat, & peccata tua eleemosynis redime. Dan. 4.

Ionæ. 2 &. 3. Factum est verbum Domini, ad Ionam, dicens Surge & vade in Niniuen, & prædica in ea, prædicatione quam loquar ad te.

1.Ma.2 Morlturus Matathias filios suos efficaciter adhortatus est ad agendum viriliter, pro lege Dei.

1.Ma.3 4.9.&. 3.Ma.8 &.15. Iudas Machabæus pugnaturus, exhortabatur, & etiam animabat populū suum, in sermonibus bonis. Et speciali ter. 2. Macha. 15. Vbi dicit: Quod singulos armauit, non clypei, & hastæ munitione vincere, sed sermonibus optimis & exhortationibus. Vnde gloriosa secuta est victoria.

1.Ma.7 Cum primus, septem illorum fratrū in sartagine torreretur, cæteri vna cū matre se hortabantur mori fortiter, dicentes. Dominus aspiciet veritatem, & cōsolabitur in nobis. Et specialiter, ipsa mater, mirabiliter & efficaciter exhortabatur filios suos.

Mat. 3. Mar. 1. Luc. 3. Mar. 6. Ioannes Baptista multa exhortans, euangelizabat populo. Lucæ. 3.

Cuius exhortatio ita efficax erat, vt non solum multi baptizarentur, confitentes peccata. Sed & ipse Herodes

audito eo multa faciebat, & libenter eum audiebat.

Misit Dominus Discipulos suos di cens. Euntes, prædicate dicētes. Quia appropinquabit regnum cœlorum. Si mile habes, Mac. 16. Mat. 10

Petrus Apostolus in die Pētecostes, tam efficaciter prædicauit, quod bapti zabantur vna die circiter tria millia hominum. Et alia vice, similiter ad prædicationem ipsius, factus est nume rus virorum credentium quasi quinq; millia. Act. 2. Act. 4.

In domo Cornelii prædicante Pe tro, cecidit spiritus sanctus super oēs, qui audiebant verbū Dei, & iussit eos baptizari. Act. 10

Ministrantibus & ieiunantibus pro phetis, & doctoribus, qui erant Antio chiæ dixit spiritus sanctus. Segregate mihi Paulum & Barnabam. Sequitur: Ipsi quidem missi a Spiritusancto, præ dicabant verbum Dei, in synagogis Iu dæorum. Act. 13

Reuersi sunt Paulus & Barnabas Ly stram, Iconium, & Antiochiam, con firmantes animas discipulorū, exhor Act. 14

tantes, vt permanerent in fide.

Act. 14 Factum est Iconii, vt Paulus & Barnabas introirent in synagogam Iudæorum & loquerentur, ita vt crederent Iudæorum & Græcorum copiosa multitudo.

Act. 16. Visio per noctem Paulo visa est. Vir Macedo quidam erat stans, & deprecans, dicens: Profectus in Macedoniã succurre nobis. Sequitur: Vt autem visum vidit, statim quæsiuimus proficisci in Macedoniã, certi facti, quod vocasset nos Dominus ad euangelizandum eis.

Act. 18. Multi Corinthiorum audiẽtes Paulum prædicantem, prædicationem credebant & baptizabantur. Dixit autem Dominus nocte Paulo per visionem. Noli timere sed loquere, ne taceas, qa ego sum tecum & nemo apponet vt noceat tibi.

Eodem Apollo vir Iudæus Alexandrinus genere erat edoctus viam Domini, feruens Spiritu loquebatur & docebat diligenter ea quæ sunt IESV.

Act. 19 Apud Ephesum Paulus intrans Synagogam Iudæorum cum fiducia lo-

quebatur, disputans & suadens de regno Dei.

Quadam die cum in crastinum profecturus sermonem protraxisset vsque ad mediam noctem quidã adolescens oppressus somno cecidit de fenestra, & sublatus est mortuus. Ad quem cũ descẽdisset Paulus, & suscitasset eum, rursus ascẽdit, & allocutus est eos vsque in lucem & sic profectus est. Act. 20

Recessurus Paulus de Asia dixit maioribus natu. Per triennium non cessaui die ac nocte cũ lachrymis, monens vnumquemque vestrum. Act. 20

Cum Paulus vinctus coram Agrippa Rege & Festo præside, causam diceret, Agrippa dixit ei. In modico suades mihi Christianum fieri. Act. 26.

De consiliis & persuasionibus malis.

EVa de ligno vetito dedit viro suo qui comedit. Præsumendum est, quod ipsa persuaserit viro. Gen. 3.

Domina cui seruiebat Ioseph, male ipsum solicitabat ad peccatum. Gen. 39

Sapientes consiliarii Pharaonis, dederunt insipiens consilium. Exo. 7. & infra.

Exo. 32 Moram faciente Moyse cum Domi-
no in mõte, dixit populus Aaroni. Fac
nobis deos alienos, q nos præcedant.
Quibus suggestionibus populi Aaron
stulte acquieuit.

Nu. 24. Balaam docuit Balaac, quomodo p
&. 25. mulieres posset filios Israel ad peccatũ
Apo. 2. trahere, & sic contra se Dominum pro-
uocare.

2. Reg. Filii Ammõ male suaserũt regi suo,
10. vt honestaret nuncios Dauid.

2. Mac. Ionadab nepos Dauid malum consi-
13. lium dedit Ammon, vt defloraret so-
rorem suam: de quo postea multa ma-
la euenerunt.

2. Reg. Detestandum & turpe consilium de-
17. dit Achitophel Absalon, & tamẽ erat
consilium, quod ille dabat in diebus il-
lis, quasi quis consuleret Deum.

3. Reg. Auerterũt mulieres cor Salomonis
11. & ita deprauatum per eas, vt sequere-
tur deos alienos, & coleret eos.

2. Pa. 22 Ochozias rex Iuda, ingressus est per
viã domus Achab, quæ erat pessima.
Mater enim eius Athalia, impulit eũ,
vt impie ageret.

1. Esd. 4 Aedificantibus templũ Iudæis post

reditum de Babylone, hostes eorũ, scri-
pserũt Artaxerxi regi, & ipse persuasus
ab eis prohibuit opus fieri.

Amici Aman audientes ipsum con Esth. 5.
querentẽ de Mardochæo, qui ei genua
nõ flectebat, responderunt. Iube parari
excelsam trabẽ, & mane dic regi, vt ap-
pendatur Mardochæus super eam. Iob. 2.

Stultum consilium, vxor Iob dedit
ei. Sed ille tãquam prudens & sanctus
homo tali consilio non acquieuit. Hie. 38

Quia Hieremias prophetauit, capiẽ
dam esse ciuitatẽ Hierusalem a Chal-
dæis, dixerunt principes populi Sede-
chiæ regi. Rogamus vt occidatur ho-
mo iste. Qui stulte acquiescens, respon
dit eis. Ecce in manibus vestris est. Nõ
enim fas ẽ regẽ vobis quicquã negare.

Ad malam suggestionem principũ Dan. 6.
& Satraparum, Darius rex Persarum,
constituit decretum, vt quicunque pete-
ret qd, a Deo vel homine, nisi ab ipso
rege, mitteretur in lacum Leonum.

In diebus Antiochi, exierũt ex Israel 1. Ma. 1
filii iniqui, & suaserunt multis, dicen-
tes. Eamus & disponamus testamentũ
cum gentibus.

1.Ma.4 Tantum suasit Menelaus Andronico, quod ille occidit Oniā sacerdotē.

Eodem Cum aduersus Menelaum iudiciū agitaretur coram Antiocho, Ptolomæus pecunia corruptus per Menelaum, persuasit regi, & eum ad sententiam deduxit, qui Menelaum absoluit, & multos iustos eius accusatores morte damnauit.

Mat.14 Mar. 6. Iniquum consilium dedit Herodias filiæ dicens. Nihil aliud petas, nisi caput Ioannis Baptistæ.

Act. 13 Proconsul Paulus, desiderabat audire verbum Dei, quod Paulus & Barnabas prædicabant. Resistebat autem illis Elymas magus, quærens auertere proconsulem a fide.

Act. 14 Cū Paulus & Barnabas essent in ciuitate Lystris in tanto honore, quod homines illis tāquam diis sacrificare vellent, quidam Iudæi superuenerunt, & persuasis turbis, lapidantes Paulū, traxerunt extra ciuitatem existimantes eum esse mortuum.

Act. 16 Occasione cuiusdam puellæ, a qua Paulus spiritum Phytonem eiecit, Domini illius dolentes de amisso quæ-

ſtu tot & tāta dixerunt magiſtratibus, quod fecerunt Paulum & Silam virgis cædi & incarcerari.

Dei auditione verbi Dei.

AAron locutus fuit omnia verba, quæ dixerat Dominus ad Moyſen. Et credidit populus. Audieruntq; quod viſitaſſet Dominus filios Iſrael, & proni adorauerunt. Exo. 4.

Dixit Moyſes coram Domino. Ecce filii Iſrael non me audiunt, & quomodo audiet Pharao? Exo. 6.

Cunctus populus dixit Moyſi vna voce. Omnia verba domini, quæ locutus eſt faciemus. Et paulopoſt aſſumēs Moyſes volumen fœderis legit audiente populo, qui dixerunt. Omnia quæ locutus es faciemus. Exo. 24.

Eglon rex Moab ſedebat in æſtiuo cænaculo, dixit ad eū Ehud, ſiue Aod. Verbum Dei habeo ad te. Qui ſtatim ſurrexit de throno, quaſi reuerentiam exhibens verbo Dei. Iudi. 3.

Bene docuit Samuelem Heli, vt diceret Domino loquenti ſibi, Loquere Domine, quia audit ſeruus tuus. 1. Re. 3

Achab rex Iſrael nolebat audire Mi 2. Reg. 22.

chæam prophetam Domini, quia non
prophetabat bonum, ſed malum. Vo-
catus tamen Michæas, dixit ei: Audi
ſermonem Domini.

2.Eſd.8 Eſdras attulit librũ legis, & legit in
eo aperte, de mane vſq; ad mediã diẽ,
& aures omnis populi erant erectæ ad
librum. Et ſequitur. Flebat omnis po-
pulus cum audiret verba legis.

Iob.42. Reſpondens Iob Domino dixit. Au
ditu auris audiui te, nunc autem ocu-
lus meus videt te Idcirco me repræhẽ-
do, & ago pœnitẽtiã ĩ fauilla & cinere.

Hie.26. Factum eſt verbum Domini ad Hie-
remiam. Noli ſubtrahere verbum Dei,
ſi forte audiãt, & auertatur vnuſquiſq;
a via ſua mala, & pœniteat me mali qđ
cogito facere eis, propter malitiam ſtu-
diorum eorum.

Eze.3. Dixit Dominus Ezechieli. Vade ad
domum Iſrael, & loqueris verba mea
ad eos. Sequitur Domus Iſrael nolunt
audire te, quia nolunt audire me.

Ionæ.3 Verbũ Ionæ peruenit ad regẽ Nini-
uæ, & ſurrexit de ſolio ſuo, & abiecit
veſtimentum ſuum a ſe, & indutus eſt
ſacco, & ſedit in cinere.

In fine sermonis in monte, dixit dominus. Omnis qui audit verba mea, & facit ea assimilabitur viro sapienti, qui ædificauit domum suam super petrã. Mat. 7.

Herodes Tetrarcha metuebat Ioannem Baptistam, & custodiebat eum, & audito eo, multa faciebat, & eum libẽter audiebat. Mar. 6.

Cum turbæ irruerent in Dominũ Iesum, vt audirent verbum Dei, sedens docebat de nauicula turbas, Petrus cũ sociis, deductis ad terram nauibus, iis relictis, ipse cum sociis secuti sunt Dominum. Luc. 5.

Maria soror Marthæ sedẽs secus pedes Domini, audiebat verbum illius, & audiuit tandem Dominũ dicentem. Maria optimam partem elegit &c. Luc. 10

Extollenti vocem mulieri, & dicẽti. Beatus venter qui te portauit. Respondit Dominus. Quinimo: Beati qui audiunt verbũ Dei, & custodiunt illud. Luc. 11

Instante dominica passionis, legitur. Erat docens cotidie in templo: & post pauca. Omnis populus suspensus erat, audiens illum. Luc. 9.

Duo discipuli domini Iesu, eũtes in Luc. 2.

castellum nomine Emaus, loquentes ad inuicem de iis, quæ tempore Dominicæ passionis acciderant, meruerunt habere societatem illius, de quo loquebantur.

Act.2. Facto sermone ad plebem in die Pẽtecostes post aduẽtum spiritus sancti, dicitur. H[illegible] auditis, compuncti sunt corde, & dixerunt ad Petrum, & ad reliquos apostolos. Quid faciemus viri fratres? Et baptizati sunt, circiter tria millia hominum.

Act.3. & 4. Post sanationem claudi, & sermonẽ Petri. Sequitur: Multi qui audierant verbum, crediderunt. Et factus est numerus virorum circiter quinq; millia hominum.

Act.6. Cõuocãtes duodecim apostoli multitudinem discipulorum, dixerunt. Nõ est æquum nos derelinquere verbum Dei, & ministrare mensis. Nota tamẽ, quod illæ mensæ erant pauperum viduarũ. Per quod datur intelligi, quod opus prædicationis verbi dei, præfert, operi misericordiæ corporalis.

Eodem Non poterant resistere Iudæi sapientiæ & spiritui, qui per beatum Stepha-

num loquebatur.

Philippus descendens in ciuitatem Samariæ, prædicabat illis Christum. Intendebant autem turbæ his, quæ à Philippo dicebantur vnanimiter audientes. Act. 8.

Aperiens Philippus os suum, euangelizauit Eunucho Iesum, & venientes ad quandam aquã, confessus est Eunuchus se credere, & baptizauit eum. Act. 8.

De Saulo quem Dominus Iesus excæcauerat corporaliter, & illuminauerat spiritualiter, dixit ipse Dominus in visu Ananiæ. Vade quoniam vas electionis est mihi iste, vt portet nomen meum coram gentibus. Act. 9.

Noluit Dominus instruere Corneliũ per angelũ, sed mãdauit ei vt accersiret Simonem Petrum, & ille doceret eũ, & diceret, qđ eũ facere oporteret. Act. 10

Loquente Petro, cecidit spiritus sanctus super omnes qui audiebant verbum illius. Eodem

Audientes gentes quod Iudæi repellebant verbum Dei, & quod Paulus & Barnabas volebant prædicare eis, & gauisi sunt, & crediderunt quotquot Act. 13

erant præordinati ad vitam æternam.
Act. 14 Factum est Iconii, vt Paulus & Barnabas ingrederentur synagogam & loquerentur, ita vt crederet Iudæorum & Græcorum copiosa multitudo.
Act. 16 Quædã mulier nomine Lydia purpuraria audiuit Paulũ loquẽtẽ, cuius cor dñs apuit & baptizata ẽ cũ domo sua.
Act. 17 Cum audissent Athenieſes Paulum loquentẽ de resurrectione mortuorũ, quidã irridebant, quidã vero dixerunt. Audiemus te de hoc iterum. Sic Paulus exiuit de medio eorum quidam vero adhærentes ei crediderunt, in qbus Dionysius Areopagita, & mulier nomine Damaris, & alii cum eis.
Act. 17. Veniẽs Paulus Berrhæam, intrauit synagogã Iudæorũ, & quidam susceperunt verbũ, cum omni auiditate, quotidie scrutantes scripturas, si hæc ita se haberent. Et multi crediderunt ex eis.
Act. 19 Mansit Paulus Ephesi per biẽnium, quotidie disputans in schola tyranni cuiusdam, ita vt omnes, q habitabant in Asia, audirent Verbum Dei.
Act. 26. Postquam rex Agrippa audierat Paulum, dixit ei. In modico suades me

Christianum fieri.

De apparitionibus factis san ctis patribus.

ANte peccatum, locutus est Domĩnus ad Adam, post peccatum, ad Adam & Euam, & ad serpentem. Cain etiam monuit ante fratricidiũ, & post dure arguit eum. Gen. 2. & .4.

Noe præcepit Dominus, vt faceret arcam, deinde, vt ingrederetur in eam. Et post exiccationem terræ, præcepit vt egrederetur de arca. Deinde benedixit Dominus Noe & filiis eis, & dixit ad eos. Crescite & multiplicamini. Gen. 6. 7.8.&.9

Dixit dñs ad Abrahã. egredere de terra tua, & de cognatione tua. Eodem Capi. Apparuit dñs Abrahæ, & dixit ei. Semini tuo dabo terram hanc. Gen. 12

Post captiuitatẽ, & liberationẽ Loth proximo cap. Factus est sermo domini ad Abrahã per visionem. Deinde apparuit ei Dominus, & dedit ei præceptũ circuncisionis. Gen. 14 & . 15.

Apparuerunt ei tres viri &c. Tũc audiuit certum tempus filii nasciturI. Gen. 18

Venerunt duo angeli, sedente Loth in foribus ciuitatis, q cũ vidisset eos, Gen. 1.

ſurrexit, & iuit obuiam eis, & adorauit eos.

Gen.20 Venit Dominus ad Abimelech per ſomnium & ait illi. En morieris propter mulierem quã tuliſti, habet enim virum.

Gen.21 Cum dure accepiſſet Abraham verba Saræ, conquerentis de ancilla & filio eius, dixit ei Dominus. Non tibi videatur aſperum ſuper puerum.

Gen.21 Apparuit angelus in deſerto Agar ancillæ & filio.

Gen.22 Tentauit Deus Abrahã, & dixit ad eum. Tolle filium tuum. &c. Et poſtq̃ extendiſſet gladium, ecce angelus Domini. &c.

Gen.26 Apparuit Dominus Iſaac in Gerara ac poſtea in Berſabeæ, dicens. Ego ſum Deus Abraham patris tui. &c.

Gen.28 31.32. Apparuit Iacob multoties, eunti ad Laban. Gen.28. & redeunti. Cap.31. vbi etiam dixit Laban in ſomnis. Caue ne quicquam aſpere loquaris contra Iacob. Et poſt locutus eſt Dominus pluries ad Iacob.

Exo.p totum Quoties apparuerit Moyſi, & locutus ei fuerit, nimis longũ eſſet dicere,

videatur

videat Exodus Cap.3. & sequentibus.

Legitur quoque Dominus fuisse locu Nu. 22.
tus Balaam dormienti, & eidem seden
ti super asinam, quæ vidit angelum,
quem Balaam non vidit.

Pluries etiam locutus est Dominus Iosue. 1
ad Iosue, sicut apparet Iosue. Cap. 1.
4.5.7.&.13.

Post mortem Iosue, consuluerunt Fi Iudic. 1
lii Israel Dominũ dicentes. Quis ascẽ
dit ante nos? Dixitque Dominus. Iudas
ascendet.

Ascendit angelus Domini ad locũ Iudic. 2
flentium & ait: Eduxi vos de Aegypto.

Venit angelus Domini, & apparuit Iudic. 6
Gedeoni, & ait: Dominus tecum.

Apparuit angelus Domini vxori Iudi. 13
Manuæ, & alia vice, apparuit Manuæ
pariter & vxori eius.

Filii Israel congregati vt pugnarent Iudi. 20
contra Beniamin, consuluerunt Domi
num, quibus ait, Quod Iudas eẽt dux
exercitus, Licet autem bis fuerint de
bellati, tamẽ dixit eis Dominus quod
pugnarent.

Vocauit Dominus Samuel quater, 1. Re. 3
tandem ait, Loquere domine, quia au

dit seruus tuus, iuxta consilium quod dederat ei Heli sacerdos sequitur. Addidit Dominus vt appareret in Sylo.

Quando Dauid debebat committere prælium frequenter consulebat Dominum, qui semper legitur ei respondisse, vt patet in multis locis. 2. Reg. per totum.

3. Re. 3 Apparuit Dominus Salomoni dicens: Postula quod vis.

3. Re. 9 Cum perfecisset Salomon ædificiũ domus Domini, & domus regis apparuit ei Dominus, dixitq; ad eum. Exaudiui orationem tuam.

3. Reg. 11. Eidem locutus est, increpans eũ dure propter scelera ab eo commissa.

3. Reg. 19. Heliæ fugienti a facie Iezabel, apparuit angelus Domini, qui ei panem & aquam ostendit. Dominus quoq; in sibilo auræ tenuis.

4. Re. 5 Eliseo ab exercitu Syrorum circundato, apparuerunt multi angeli, defendentes eum, quos & puer eius vidit, ad similitudinem equorum & curruum igneorum.

Longo tempore durauit apparitio Raphaelis angeli, quẽ dñs misit ad cu-

rādū Saram. Tob. 5. & infra vsq; ī finē.

Multas mirabiles visiōes diuersi ꝓphetæ viderunt. Esaiæ. 6. Hiere. 1. De virga vigilāte, & de olla succensa. Item Hiere. 24. De duob' Calathis ficubus plenis. Præcipue vero Ezechiel, Daniel, Amos, Zacharias, pleni sunt imaginariis visionibus, quas exprimere longum esset.

Volēte Heliodoro spoliare tēplū, & deposita asportare, apparuit quidam equus, terribilem habens sessorem. 2. Ma. 3

Cum vehemēs pugna esset inter Timotheū & Iudā Machabæū, apparuerunt qnq; viri in equis, frenis aureis decorati, ducatū Iudæis pstantes, e qbus duo Machabæū mediū habētes armis suis circūseptū, incolumen seruabant. 2. Mac. 10.

Euntes Iudæi ad præliū cōtra exercitū magnū Lysiæ, Machabæo duce, apparuit præcedens eques in veste candida, armis aureis, hastam vibrans. 2. Mac. 11.

Angelus Domini legit ter apparuisse Ioseph. Primo. Cum esset adhuc Dominus in matris vero. Secundo. Cum natus ex vtero. Tertio Cum esset in Aegypto. Mat. 1. 2.

Mat. 3. Luc. 3. Super Dominum baptizatum, spiritus sanctus in columbæ specie visus est, paterna vox audita est. Hic est filius meus dilectus.

Mat. 17 Luc. 9. Item in trãsfiguratione, apparuerũt Moyses & Helias cum Domino loquẽtes, & vox de cœlo facta est.

Mat. 27 Resurgente Domino Iesu Christo, multa corpora sanctorum, qui dormierant, resurrexerunt, & exeuntes de monumentis, venerunt ad sanctam ciuitatem, apparueruntq; multis.

Mar. vlti. Surgens Iesus mane prima sabbati, apparuit primo Mariæ Magdalenæ. Deinde mulieribus redeũtibus a monumento. Tertio Petro. Quarto discipulis duobus euntibus in Emaus. quarto decem discipulis congregatis, sexto Thomæ, & aliis decẽ. septimo ad mare Tiberiadis.

Mat. 28 Ioã. 20 & 21.

Luc. 24 Nouissime, recumbẽtibus vndecim discipulis, apparuit, & exprobrauit eis incredulitatem eorum.

Item angeli apparuerũt mulieribus vt patet Mat. 28. Mar. vltimo. Ioan. 20.

Act. 1. Post passionem suã; Dominus Iesus præbuit seipsum viuum, in multis ar-

gumentis per quadraginta dies appa-rens eis, & loquens de regno dei. Sequitur in eodem capit. Cumq; intuerentur in cœlum, ecce duo viri astiterunt iuxta illos.

Cum cōplerentur dies Pentecostes, erant omnes discipuli pariter in eodē loco, Et apparuerunt eis dispartite linguæ, tanquam ignis. Act. 2

Stephanus plenus spiritusancto, intendens in cœlum, vidit gloriam dei, & ait. Ecce video cœlos apertos, & filium hominis stantem, a dextris dei. Act. 7.

Cū appropinquaret Saulus Damasco, vt caperet christianos, subito circunfulsit eum lux de cœlo, & audiuit Dominum Iesum Nazarenum dicentē sibi. Saule quid me persequeris? & consequenter apparuit Ananiæ. Act. 9.

Cornelius Centurio vir religiosus & timens Deum, vidit manifeste, quasi hora diei nona angelum Domini dicētem sibi. Corneli, mitte viros in Ioppen, & accersit Simonem Petrum, hic dicet tibi, quid te oporteat facere. Act. 10

Orante Petro & esuriente, cecidit super eum mentis excessus, & vidit cœ- Eodem

DE AVDI

erant

Act. 14

Act.

Act.

DE APPA. FAC. SAC.

Act. 12

Cæsariste ...
fuit ibi D...
Beatus Ioannes Apostolus ...
exilio relegatus, in Patmos ...
et Christi ...
um aureorum, ...
ionibus, ...

De bonis angelis.

geli apparuerunt Abrahæ, ... Gen.18
... Lot hospitio ... Gen.19
... Gen.22
... Gen.28
... Gen.32
... Exo.14
... te
... tur.
... gelū
... via,
... raui
... i

... Reg.
... 9.
... ob. 5.
... p. 10.
... m.
... li. 13
... e. 6.
... 1. 3.
... Dan. 6.
... Dan. 9.
... 11.

Nu. 22. Stetit angelus Domini in via cõtra Balaam, qui sedebat super asinam.

Iudic. 2 Angelos Domini increpauit filios Israel qui iurauerant amicitiam cum habitatoribus terræ Chanaan, memorans beneficia eis a deo collata.

Iudi. 6. Apparens Gedeoni angelus Domini cõfortauit eum, & animauit eum ad liberationem populi.

Iudi. 13 Vxori Manue sterili apparuit angelus, conceptionem filii prædicans, & abstinentiam indicens, ac postea iterũ eidem coram viro eius apparuit.

2. Reg. 24. Numerato populo ad mandatũ Dauid, misit dominus pestilẽtia in Israel. Cumq; extendisset manum suam angelus Domini super Hierusalem, vt disperderet eam, videns Dauid angelum cædentem populum, ait. Ego sum qui peccaui.

3. Reg. 19. Fugientẽ Heliam a facie Iezabel pessimæ reginæ, angelus Domini confortauit, & sobrio cibo eum refecit.

4. Re. 1 Et angelus reuelauit eidem, quid respondere deberet nunciis Ochoziæ.

4. Re. 6 Plures angeli boni erant cum Eliseo, ad eum defendendum, q̃ cum aduer-

sariis essent mali homines ad nocēdū.

Venit angelus Domini, & percussit vna nocte, centum octoginta quinq; milia hominū, de exercitu regis Assiriorum. 4. Reg. 19.

Raphael angelus, qui fuit dux Tobiæ ipsum a deuoratiōe piscis eripuit, vxorem eius a dæmonio liberauit, patri cæco visum restituit, & per eū tam parentes, q̄ socii fuerunt multiplici cōsolatione repleti. Tob. 5. & p. totum.

Viuit Dominus, ait Iudith. Quoniā custodiuit me angelus eius, & hinc euntem, & ibi commemorantem, & inde huc reuertentem. Iudi. 13

Volauit ad Esaiā vnus de Seraphin, & mundauit eum calculo, quem forcipe tulerat de altari. Esaie. 6.

Angelus Domini descēdit cū Azaria, & sociis eius in fornacem ignis. Dan. 3.

Daniel in lacu leonum existens, dixit Dario regi ad ipsum veniēti Deus meus misit angelum suum, qui cōclusit ora leonum. Dan. 6.

Reuelata sunt Danieli, multa & magna mysteria, p ministeriū angelorum. Dan. 9. 10. 11.

Postmodū angel' Domini Habacuc Dan. 14

prophetam de Iudæa, in Chaldeā transtulit, vt ferret prandium Danieli.

2. Mac. 11. Machabæus, & qui cū eo erant, rogabant Dominū, vt bonū angelum mitteret, ad salutē Israel Sequitur: Apparuit præcedens eos eques, in veste candida.

Luc. 1. Ad annunciandam conceptionem Ioannis Baptistæ, apparuit angelus domini Gabriel zachariæ.

Eodem Ad annunciandam conceptionem Saluatoris, missus est idem angelus a deo in ciuitatem Dauid.

Luc. 2. Rursus etiam nato Domino, angelus Domini stetit iuxta pastores, facta est cum angelo multitudo militiæ cœlestis exercitus laudantium. &c.

Mat. 1. 2. Angelus Domini legitur etiā apparuisse Ioseph, & ei locutus esse. Primo ante natiuitatē Domini. Mat. 1. Noli timere accipere Mariam coniugem tuam. Secundo. Post adoratione Magorum. Surge & accipe puerum tuum, & fuge in Aegyptū. Tertio. Post mortem Herodis. Accipe puerum & matrem eius, & vade in terram Israel.

Mat. 4. Post recessum tentatoris a Domino legitur. Ecce angeli accesserunt, & mi-

nistrabant ei.

Post cœnam, in oratione facta in hor to, apparuit illi angelus de cœlo confortans eum. Luc. 22

In eius resurrectione, angelus Domini descendit de cælo. Ioã. 20. Mat. 28. Marci. 16. Lucæ. 24.

In eius ascensione. Ecce duo viri astiterunt. Act. 1.

Principes sacerdotum, & oẽs qui cũ illis erant, iniecerũt manus in apostolos, & posuerunt eos in custodia publica. Angelus autẽ Domini per noctem aperiens ianuã carceris, eduxit eos, & dixit. Ite, & loqmini in templo plebi. Act. 5.

Angelus Domini dixit ad Philippũ. Surge & vade meridiẽ versus. &c. Act. 8.

Cornelius vidit manifeste angelum hora diei nona, introeuntem ad se, & dicentem sibi. Corneli. &c. Act. 10

Et dormiente Petro in Herodis carcere, angelus astitit. Act. 12

Herodes rex vestitus veste regali, sedebat pro tribunali, populus ei acclamabat: voces dei, nõ hoĩs. Confestim autẽ percussit eum angelus dñi, & consumptus a vermibus exspirauit. Eodem

Act. 27 Astitit angelus Paulo in naui, suadens eum bono animo esse, dicens. Ne timeas Paule &c.

Apo. 1. Significauit Deus quæ oportet fieri cito. Post hoc loquens seruo suo Ioanni, qui testificatus est sermonē dei &c. Et totus liber ille plenus est angelicis reuelationibus.

De spiritibus malis.

Spiritus mali, dicuntur esse dei, quia sunt in potestate dei, & per deum possunt quicquid possunt.

Spiritus dei malus exagitabat Saul. 1. Reg. 16.

To. 3. 6 & . 8. Dæmonium occidit septē viros Saræ filiæ Raguelis, sed fuit eiectum per boni angeli Raphaelis, aduentum.

Iob. 1. 2 Super animalia Iob, & domum, vbi filii comedebant, & super corpus ipsius Iob Sathan tantum potuit, quantum prouidentia diuina permisit.

Mat. 8. Spiritus malus, fecit hominē sæuū, vel crudelē. Occurrerunt enim Domino duo habētes dæmonia sæui nimis.

Luc. 8. Facit quoq; hominem immundum, nam illi quo dæmoniaci sæui nimis, habitabant in monumentis, & dæmo-

nes petierũt intrare porcos, nõ agnos.

Vnum eorum famosior, vestimẽto non induebatur, in domo habitabat, vinciebatur catenis & compedibus custoditus, etiam ruptis vinculis agebatur a dæmonio in deserto. Luc. 8.

Facit'quoq; hominem cæcum & mutum. Item cum apprehẽderit eum, allidit eum, & spumat, & stridet dentibus, & arescit, & frequenter eum in aquam & in ignem mittit, vt eum perdat. Mat. 9. & 17. Mar. 9. Luc. 9.

Laudes malignorum spirituum Dominus recusabat. Obmutesce, & exi ab eo. Mar. 1. Luc. 4.

Potestatem dæmonium paruam esse ex hoc patet, quod nec in porcos potuerunt intrare, nisi petita a Christo licentia, & obtenta. Mat. 8. Luc. 8.

Prohibuit Dominus ne gauderent discipuli, si spiritus maligni subiicerentur eis, quasi hoc magnum ab eis non debuisset reputari. Luc. 10

Puella quædam habens spiritũ Phytonem, clamabat multis diebus post Paulum & socios eius. Dolens autem Paulus conuersus est ad spiritum, & dixit. Præcipio tibi in virtute, & in no- Act. 16

ſurrexit, & iuit obuiam eis, & adorauit eos.

Gen.20 Venit Dominus ad Abimelech per ſomnium & ait illi. En morieris propter mulierem quã tuliſti, habet enim virum.

Gen.21 Cum dure accepiſſet Abraham verba Saræ, conquerentis de ancilla & filio eius, dixit ei Dominus. Non tibi videatur aſperum ſuper puerum.

Gen.21 Apparuit angelus in deſerto Agar ancillæ & filio.

Gen.22 Tentauit Deus Abrahã, & dixit ad eum. Tolle filium tuum. &c. Et poſtq̃ extendiſſet gladium, ecce angelus Domini. &c.

Gen.26 Apparuit Dominus Iſaac in Gerara ac poſtea in Berſabeæ, dicens. Ego ſum Deus Abraham patris tui. &c.

Gen.28 31.32. Apparuit Iacob multoties, eunti ad Laban. Gen.28. & redeunti. Cap.31. vbi etiam dixit Laban in ſomnis. Caue ne quicquam aſpere loquaris contra Iacob. Et poſt locutus eſt Dominus pluries ad Iacob.

Exo.p totum Quoties apparuerit Moyſi, & locutus ei fuerit, nimis longũ eſſet dicere,

videatur

videat Exodus Cap.3. & sequentibus.

Legitur quoq; Dominus fuisse locu tus Balaam dormienti, & eidem seden ti super asinam, quæ vidit angelum, quem Balaam non vidit. Nu. 22.

Pluries etiam locutus est Dominus ad Iosue, sicut apparet Iosue. Cap. 1. 4. 5. 7. & 13. Iosue. 1

Post mortem Iosue, consuluerunt Filii Israel Dominũ dicentes, Quis ascẽdit ante nos? Dixitq; Dominus, Iudas ascendet. Iudic. 1

Ascendit angelus Domini ad locũ flẽtium & ait: Eduxi vos de Aegypto. Iudic. 2

Venit angelus Domini, & apparuit Gedeoni, & ait: Dominus tecum. Iudic. 6

Apparuit angelus Domini vxori Manuæ, & alia vice, apparuit Manuæ pariter & vxori eius. Iudi. 13

Filii Israel congregati vt pugnarent contra Beniamin, consuluerunt Dominum, quibus ait, Quod Iudas eẽt dux exercitus, Licet autem bis fuerint debellati, tamẽ dixit eis Dominus quod pugnarent. Iudi. 20

Vocauit Dominus Samuel quater, tandem ait, Loquere domine, quia au- 1. Re. 3

dit seruus tuus, iuxta consilium quod dederat ei Heli sacerdos sequitur. Addidit Dominus vt appareret in Sylo.

Quando Dauid debebat committere prælium frequenter consulebat Dominum, qui semper legitur ei respondisse, vt patet in multis locis. 2. Reg. per totum.

3.Re.3 Apparuit Dominus Salomoni dicens: Postula quod vis.

3.Re.9 Cum perfecisset Salomon ædificiũ domus Domini, & domus regis apparuit ei Dominus, dixitq; ad eum. Exaudiui orationem tuam.

3.Reg. 11. Eidem locutus est, increpans eũ dure propter scelera ab eo commissa.

3. Reg. 19. Heliæ fugienti a facie Iezabel, apparuit angelus Domini, qui ei panem & aquam ostendit. Dominus quoq; in sibilo auræ tenuis.

4.Re.5 Eliseo ab exercitu Syrorum circundato, apparuerunt multi angeli, defendentes eum, quos & puer eius vidit, ad similitudinem equorum & curruum igneorum.

Longo tempore durauit apparitio Raphaelis angeli, quē dñs misit ad cu-

rādū Saram. Tob. 5. & infra vsq; ī finē.

Multas mirabiles visiões diuersi ꝓphetæ viderunt. Esaiæ. 6. Hiere. 1. De virga vigilāte, & de olla succensa. Item Hiere. 24. De duob' Calathis ficubus plenis. Præcipue vero Ezechiel, Daniel, Amos, Zacharias, pleni sunt imaginariis visionibus, quas exprimere longum esset.

Volēte Heliodoro spoliare tēplū, & deposita asportare, apparuit quidam equus, terribilem habens sessorem. 2. Ma. 3

Cum vehemēs pugna esset inter Timotheū & Iudā Machabæū, apparuerunt quoq; viri in equis, frenis aureis decorati, ducatū Iudæis ꝓstantes, e qbus duo Machabæū mediū habētes armis suis circūseptū, incolumen seruabant. 2. Mac. 10.

Euntes Iudæi ad præliū cōtra exercitū magnū Lysiæ, Machabæo duce, apparuit præcedens eques in veste candida, armis aureis, hastam vibrans. 2. Mac. 11.

Angelus Domini legit ter apparuisse Ioseph. Primo. Cum esset adhuc Dominus in matris vero. Secundo. Cum natus ex vtero. Tertio Cum esset in Aegypto. Mat. 1. 2.

Mat. 3. Super Dominum baptizatum, spiritus sanctus in columbæ specie visus est,
Luc. 3. paterna vox audita est. Hic est filius meus dilectus.

Mat. 17 Item in trãsfiguratione, apparuerũt
Luc. 9. Moyses & Helias cum Domino loquẽtes, & vox de cœlo facta est.

Mat. 27 Resurgente Domino Iesu Christo, multa corpora sanctorum, qui dormierant, resurrexerunt, & exeuntes de monumentis, venerunt ad sanctam ciuitatem, apparueruntq; multis.

Mar. vlti. Surgens Iesus mane prima sabbati, apparuit primo Mariæ Magdalenæ. Deinde mulieribus redeũtibus a monumento. Tertio Petro. Quarto disci-
Mat. 28 pulis duobus euntibus in Emaus. quin-
Ioã. 20 to decem discipulis congregatis, sexto
& 21. Thomæ, & aliis decẽ. septimo ad mare Tiberiadis.

Luc. 24 Nouissime, recumbẽtibus vndecim discipulis, apparuit, & exprobrauit eis incredulitatem eorum.

Itẽ angeli apparuerũt mulieribus vt patet Mat. 28. Mar. vltimo. Ioan. 20.

Act. 1. Post passionem suã, Dominus Iesus præbuit seipsum viuum, in multis ar-

gumentis per quadraginta dies appa-rens eis, & loquens de regno dei. Sequi-tur in eodem capit. Cumq; intuerentur in cœlum, ecce duo viri astiterunt iuxta illos.

Cum cōplerentur dies Pentecostes, erant omnes discipuli pariter in eodē loco, Et apparuerunt eis dispartite lin-guæ, tanquam ignis. Act. 2.

Stephanus plenus spiritusancto, in-tendens in cœlum, vidit gloriam dei, & ait. Ecce video cœlos apertos, & fi-lium hominis stantem, a dextris dei. Act. 7.

Cū appropinquaret Saulus Dama-sco, vt caperet christianos, subito cir-cunfulsit eum lux de cœlo, & audiuit Dominum Iesum Nazarenum dicentē sibi. Saule quid me persequeris? & con-sequenter apparuit Ananiæ. Act. 9.

Cornelius Centurio vir religiosus & timens Deum, vidit manifeste, quasi hora diei nona angelum Domini dicē-tem sibi. Corneli, mitte viros in lop-pen, & accersit Simonem Petrum, hic dicet tibi, quid te oporteat facere. Act. 10

Orante Petro & esuriente, cecidit su-per eum mentis excessus, & vidit cœ- Eodem

lum apertum, ac descendens ad se, vas quoddam velut linteum magnũ, quatuor initiis alligatum, summitti e cœlo in terram, in quo erant omnia quadrupedia terræ, bestiæq; & reptilia, & volatilia cœli.

Act. 12 Angelus Domini astitit, & refulsit lumen in habitaculo carceris, in quo erat dormiens Petrus, vinctus catenis duabus, percussoq; latere Petri excitauit eum, dicens. Surge velociter.

Act. 16 Cum Paulus & Sylas trãsissent Mysiam, descenderunt Troiadem, visio p noctem Paulo ostensa est. Vir Macedo quidam erat, stans & deprecans eum, dicens. Transiens in Macedoniam, adiuua nos. Dixit Dominus nocte per visionem Paulo. Noli timere, loquere. ne taceas.

Act. 23 Quadam nocte Dominus assistens Paulo, ait illi. Constans esto Paule, sicut testificatus es de me in Hierusalẽ, sic & Romæ te oportet testificari.

Act. 27 Cõsolari volẽs Paulus socios suos, tempore tempestatis, suasit eis bono animo esse, dicens. Astitit mihi angelus hac nocte dicẽs. Ne timeas Paule,

Cæsaris te oportet assistere, Et ecce donauit tibi Deus oẽs, q nauigant tecũ.

Beatus Ioãnes Apostolus & Euãgelista exilio relegatus, in Pathmos insula vidit Christũ in medio septẽ candelabrorum aureorum, & mirabilibus reuelationibus, totus liber plenus est. Apo.1.

De bonis angelis.

Angeli apparuerũt Abrahæ, & erga eũ se familiariter habuerunt. Gen.18

Apud Loth hospitati fuerũt angeli, & quasi piam ei violentiam facientes, ipsum de periculo extraxerunt. Gen.19

Angelus dñi vocauit Abrahã, & prohibuit, ne filium immolaret, & magna ei propter obedientiam promisit. Gen.22

Fugiẽs Iacob Esau frem suũ, vidit angelos ascẽdẽtes, & descẽdẽtes p scalã. Gen.28

Redeũti Iacob a seruitio Laban, ad Isaac patrem suum, angeli ad eũ, scilicet, protegendum obuiauerunt ei. Gen.32

Angelus dñi, q p̃cedebat castra Israel, qñ recedebat populus de Aegypto, stetit iter castra Aegyptiorũ, & castra Isrl. Vñ in Exodo, Ecce ego mitto angelũ meũ q præcedat te, & custodiat in via, & introducat ad locũ quẽ præparaui. Exo.14

Nu. 22. Stetit angelus Domini in via cōtra Balaam, qui ſedebat ſuper aſinam.

Iudic. 2 Angelos Domini increpauit filios Iſrael qui iurauerant amicitiam cum habitatoribus terræ Chanaan, memorans beneficia eis a deo collata.

Iudi. 6. Apparens Gedeoni angelus Domini cōfortauit eum, & animauit eum ad liberationem populi.

Iudi. 13 Vxori Manue ſterili apparuit angelus, conceptionem filii prædicans, & abſtinentiam indicens, ac poſtea iterū eidem coram viro eius apparuit.

2. Reg. 24. Numerato populo ad mandatū Dauid, miſit dominus peſtilētia in Iſrael. Cumq; extendiſſet manum ſuam angelus Domini ſuper Hieruſalem, vt diſperderet eam, videns Dauid angelum cædentem populum, ait. Ego ſum qui peccaui.

3. Reg. 19. Fugientē Heliam a facie Iezabel peſſimæ reginæ, angelus Domini confortauit, & ſobrio cibo eum refecit.

4. Re. 1 Et angelus reuelauit eidem, quid reſpondere deberet nunciis Ochoziæ.

4. Re. 6 Plures angeli boni erant cum Eliſeo, ad eum defendendum, q̄ cum aduer-

sariis essent mali homines ad nocēdū.

Venit angelus Domini, & percussit vna nocte, centum octoginta quinq; milia hominū, de exercitu regis Assiriorum. 4. Reg. 19.

Raphael angelus, qui fuit dux Tobiæ ipsum a deuoratiōe piscis eripuit, vxorem eius a dæmonio liberauit, patri cæco visum restituit, & per eū tam parentes, q̃ socii fuerunt multiplici cōsolatione repleti. Tob. 5. & p. totum.

Viuit Dominus, ait Iudith. Quoniā custodiuit me angelus eius, & hinc eūtem, & ibi commemorantem, & inde huc reuertentem. Iudi. 13

Volauit ad Esaiā vnus de Seraphin, & mundauit eum calculo, quem forcipe tulerat de altari. Esaie. 6.

Angelus Domini descēdit cū Azaria, & sociis eius in fornacem ignis. Dan. 3.

Daniel in lacu leonum existens, dixit Dario regi ad ipsum veniēti Deus meus misit angelum suum, qui cōclusit ora leonum. Dan. 6.

Reuelata sunt Danieli, multa & magna mysteria, p ministeriū angelorum. Dan. 9. 10. 11.

Postmodū angel' Domini Habacuc Dan. 14

prophetam de iudæa, in Chaldeã transtulit, vt ferret prandium Danieli.

2. Mac. 11. Machabæus, & qui cũ eo erant, rogabant Dominũ, vt bonũ angelum mitteret, ad salutẽ Israel Sequitur: Apparuit præcedens eos eques, in veste candida.

Luc. 1. Ad annunciandam conceptionem Ioannis Baptistæ, apparuit angelus domini Gabriel zachariæ.

Eodem Ad annunciandam conceptionem Saluatoris, missus est idem angelus a deo in ciuitatem Dauid.

Luc. 2. Rursus etiam nato Domino, angelus Domini stetit iuxta pastores, facta est cum angelo multitudo militiæ cœlestis exercitus laudantium. &c.

Mat. 1. 2. Angelus Domini legitur etiã apparuisse Ioseph, & ei locutus esse. Primo ante natiuitatẽ Domini. Mat. 1. Noli timere accipere Mariam coniugem tuam. Secundo. Post adoratione Magorum. Surge & accipe puerum tuum, & fuge in Aegyptũ. Tertio. Post mortem Herodis. Accipe puerum & matrem eius, & vade in terram Israel.

Mat. 4. Post recessum tentatoris a Domino legitur. Ecce angeli accesserunt, & mi-

nistrabant ei.

Post cœnam, in oratione facta in hor to, apparuit illi angelus de cœlo confortans eum. Luc. 22

In eius resurrectione, angelus Domini descendit de cœlo. Ioã. 20, Mat. 28. Marci. 16. Lucæ. 24.

In eius ascensione. Ecce duo viri astiterunt. Act. 1.

Principes sacerdotum, & oẽs qui cũ illis erant, iniecerũt manus in apostolos, & posuerunt eos in custodia publica. Angelus autẽ Domini per noctem aperiens ianuã carceris, eduxit eos, & dixit. Ite, & loqmini in templo plebi. Act. 5.

Angelus Domini dixit ad Philippũ. Surge & vade meridiẽ versus. &c. Act. 8.

Cornelius vidit manifeste angelum hora diei nona, introeuntem ad se, & dicentem sibi. Corneli. &c. Act. 10

Et dormiente Petro in Herodis carcere, angelus astitit. Act. 12

Herodes rex vestitus veste regali, sedebat pro tribunali, populus ei acclamabat: voces dei, nõ hoĩs. Confestim autẽ percussit eum angelus dñi, & consumptus a vermibus exspirauit. Eodem

Act. 27 Astitit angelus Paulo in naui, suadens eum bono animo esse, dicens. Ne timeas Paule &c.

Apo. 1. Significauit Deus quæ oportet fieri cito. Post hoc loquens seruo suo Ioanni, qui testificatus est sermonē dei &c. Et totus liber ille plenus est angelicis reuelationibus.

De spiritibus malis.

SPiritus mali, dicuntur esse dei, quia sunt in potestate dei, & per deum possunt quicquid possunt.

Spiritus dei malus exagitabat Saul. 1. Reg. 16.

To. 3. 6 & 8. Dæmonium occidit septē viros Saræ filiæ Raguelis, sed fuit eiectum per boni angeli Raphaelis, aduentum.

Iob. 1. 2 Super animalia Iob, & domum, vbi filii comedebant, & super corpus ipsius Iob Sathan tantum potuit, quantum prouidentia diuina permisit.

Mat. 8. Spiritus malus, fecit hominē sæuū, vel crudelē. Occurrerunt enim Domino duo habētes dæmonia sæui nimis.

Luc. 8. Facit quoq; hominem immundum, nam illi quo dæmoniaci sæui nimis, habitabant in monumentis, & dæmo-

nes petierũt intrare porcos, nõ agnos.

Vnum eorum famosior, vestimẽto non induebatur, in domo habitabat, vinciebatur catenis & compedibus custoditus, etiam ruptis vinculis agebatur a dæmonio in deserto. Luc. 8.

Facit quoq; hominem cæcum & mutum. Item cum apprehẽderit eum, allidit eum, & spumat, & stridet dentibus, & arescit, & frequenter eum in aquam & in ignem mittit, vt eum perdat. Mat. 9. & 17. Mar. 9. Luc. 9.

Laudes malignorum spirituum Dominus recusabat. Obmutesce, & exi ab eo. Mar. 1. Luc. 4.

Potestatem dæmonium paruam esse ex hoc patet, quod nec in porcos potuerunt intrare, nisi petita a Christo licentia, & obtenta. Mat. 8. Luc. 8.

Prohibuit Dominus ne gauderent discipuli, si spiritus maligni subiicerentur eis, quasi hoc magnum ab eis non debuisset reputari. Luc. 10

Puella quædam habens spiritũ Phytonem, clamabat multis diebus post Paulum & socios eius. Dolens autem Paulus conuersus est ad spiritum, & dixit. Præcipio tibi in virtute, & in no- Act. 16

mine Domini nostri Iesu Christi, exire ab ea, & exiit eadem hora. Nota: Non curabat Paulus doctrinā veritatis confirmari, per spiritum falsitatis.

Act. 19 Quidam Iudæi tentauerunt inuocare super eos qui habebant spiritus malos, nomē Domini nostri Iesu Christi, dicentes. Adiuro vos per Iesum, quē Paulus prædicat. Respondens autem spiritus nequam, dixit. Iesum noui, & Paulum scio, vos autem qui estis? & insiliens homo in eos, in quo erat dæmoniū pessimū dominatus est eorū, & inualuit cōtra eos, adeo quod nudi & vulnerati recederent a domo illa.

De imortalitate rationalis aīæ.

Gen. 25 PEr hoc quod dicitur de Abraham. Congregatus est, ad populum suū, innuitur quod in alio sæculo haberet populum, scilicet homines qui bene vixerant, sicut & ipse.

Gen. 35 Simile habetur de Isaac, oppositus est populo suo. Et de Iacob. Gen. 49.

Gen. 37 Quum crederet Iacob mortuum esse Ioseph. Descendam, inquit, ad filium meum lugens in infernum. Vnde credebat eum ibi esse secundū spiritum.

Fratres Ioseph volētes dicere, quod vnus fratrum suorum mortuus esset, dicebāt. Duodecim fratres sumus filii viri vnius, minimus cum patre nostro est, alius non est super. Gen. 42

Apparens Dominus Moysi in Rubo, dixit Ego sum Deus Abrahā, Isaac, &c. Per hoc probat Saluator noster, resurrectionem mortuorum, non est, inquit, deus mortuorum, sed viuentium. Exo. Ma. 22.

De Chore & complicibus eius dicitur. Descenderunt viui in infernum, operti humo, & perierunt de medio multitudinis. Per hoc patet quod in inferno viuant mali secundum animas. Nu. 16.

Si Saul credidisset Samuelem penitus, quantum ad animam fuisse extinctum non petiuisset ipsum suscitari. 1. Reg. 28.

Mirantibus seruis Dauid, quod ipse pro mortuo paruulo non ploraret, dixit. Ego vadam ad eum, ille vero non reuertetur ad me. 2. Reg. 12.

Cū suspēsus & tribus lanceis cōfossus Absalon interiisset, Dauid lachrymabiliter plāxit eū. Et vt Augustinus in libro, De doctrina Christiana, ait. Chri. 2. R. 18 Aug. 3. de doc.

Non orbitatē filii doluit, sed quia nouerat in quas pœnas tam impie adultera, & parricidalis anima raperetur. Namq; alio prius filio, qui innocens erat pro quo ægrotante affligebatur, moriente, lætatus est. Vt secundo Regum. 12. habetur.

3. Reg. 17. Orauit Helias pro suscitatione filii hospitæ suæ, dicens. Domine Deus meus reuertatur oro anima huius pueri in viscera eius.

Frequenter legitur in lib. Regum. Dormiuit cum patribus suis. Quod quidem nullatenus de brutis animalibus potest dici. Vnde probatur eos viuere post mortem, & postea resurrecturos esse, sicut in dormiente apparet.

Tob. 2. Ex verbis quæ dixit Tobias, increpans stultitiam propinquorum, patet manifeste, quod anima viuat post separationem a corpore. Filii, inquit, sanctorum sumus, & vitam illam expectamus, quam Deus daturus est his, qui fidem suam nunquam mutant ab

Eodē. 3 eo. Item in oratione postea, dixit. Domine secundum voluntatem tuam fac mecum, & præcipe in pace recipi spi-

ritum

ritum meum.

Addidit Dominus omnia, quæcũq; fuerant, Iob duplicia, sed tantum dedit ei septem filios, & tres filias sicut prius. eo q secundum Grego. primi non reputabantur mortui, cum eorũ animæ viuerent. Iob.1. &.42. Grego. vl. mo.

Valde expresse dixit Salomon in fine Ecclesiastes li. Reuertatur puluis in terram suam, vnde erat, & spiritus redeat ad deum, qui dedit illum. Eccl.vl.

Ex verbis illis, scilicet, Nos insensati vitam illorum estimabamus insaniã, &c. quæ dicunt dãnati in inferno ostenditur tam malos, q̃ bonos in alio sæculo viuere. Sapiẽ.5

De Nabuchodonosor rege Babylonis dicitur ad literam. Ex quo dormisti, in morte scilicet, non ascendit qui succidat nos. Infernus subter te conturbatus est in occursum aduentus tui. Et postea. Detracta ẽ ad inferos superbia tua. Et plura ponuntur ibi, per quæ patet illum non penitus interiisse, sed ad infernum eius animam descendisse. Esa.14.

Dum suaderetur Eleazaro, vt simularet se de carnibus sacrificii comedis- 2.Ma.6

ſe, dixit. Et ſi in præſenti tempore ſup-
pliciis hominum eripiar, ſed manum
omnipotentis, nec viuus nec defun-
ctus effugiam.
2. Ma. 7 Vnus ſeptem illorum fratrum dixit.
De cœlo iſta poſſideo, ſed & propter
Dei leges hæc ipſa deſpicio, Quoniam
ea ab ipſo me receptum ſpero. Simili-
ter ex verbis matris eius & aliorum pa
tet, quod quantum ad animam, nõ cre
debant ſe perire.
2. Mac. 14. Razias complexus inteſtina ſua, ꝓ-
iecit ſuper turbas inuocans dominato
rem terræ ac ſpiritus, vt hæc illi iterũ
redderet, & ſic obiit.
Ma. 10 Monens, ac etiam muniens diſcipu
los, quos mittebat Saluator, ait. Noli-
te timere illos, qui occidũt corpus, ani
mam vero non poſſunt occidere, ſed
potius timete eũ, q poſtquã occidit, ha
bet poteſtatẽ mittendi in gehennam.
Luc. 16 Nota in eo quod narrat Dominus de
diuite & Lazaro, non videtur parabo-
la aliqua vel ſimilitudo. Vnde vide-
tur fuiſſe hiſtoria manifeſta, & ſic ap-
paret eſſe, ſiue bonorum, ſiue malorũ
animas immortales, & recipere poſt

ſeparationem a corpore, prout in cor pore meruerunt.

Exemplo villici iniquitatis, qui fecit amicos de bonis Domini ſui, concludit Dominus dicens. Facite vobis amicos de mãmona iniquitatis vt cum defeceritis, recipiant vos in æterna tabernacula. Quod fruſtra eſſet dictũ, ſi anima poſt ſeparationem a corpore, ſeu poſt mortem corporis nullum haberet receptaculum. Eodem

Deuotam & rectam fidem de anima habebat Beatus Stephanus. Qui cum lapidaretur dicebat Domine Ieſu, ſuſcipe ſpiritum meum. Act. 7.

Ex verbis egregii doctoris Pauli, animam viuere poſt ſeparationem a corpore, manifeſte apparet.

Cum dicit Infœlix homo, quis me liberabit de corpore mortis huius. Ro. 7.

Idem ſcimus, inquit, quoniã ſi terreſtris domus diſſoluatur, quod ædificationem habemus ex deo domum non manufactum, ſed æternam in cœlis. 2. Co. 5

Et ad Philip. Deſideriũ habẽs diſſolui & eſſe cũ Chriſto. Talia certe nõ diceret, niſi certus eſſet de alia vita. Phili. 1

De fide quam homo debet habere ad Deum.

Gen. 15 & Ro. 4 CRedidit Abraham Deo, & reputatum est ei ad iustitiam. Nota: Quod credidit Deo promittenti, rem valde difficilem.

Exo. 14. Tranato mari rubro, & exercitu Pharaonis submerso, timuit populus Dominum, & crediderunt Domino & Moysi.

Nu. 20. Vsque ad aquas contradictionis, fideliter credidit Moyses cunctis verbis Domini, sed ibi aliqualiter hæsitauit.

1. Reg. 14. Credidit Ionathas cum dixit armigero suo. Non est Domino difficile saluare, vel in multis, vel in paucis.

1. Reg. 17. Magnam fidem habuisse ostenditur Dauid, cum pugnaturus contra Goliath gigantem, dixit. Tu venis ad me cum gladio & hasta & clypeo, ego autem venio ad te in nomine Domini.

2. Pa. 14 Magnæ fidei verbum protulit Asa, cum dixit Domine, non est apud te vlla distãtia, vtrum in paucis auxilieris, aut in pluribus.

2. Pa. 20 Dixit Iosaphat rex Iuda exercitui suo ad pugnam cõgregato. Credit in Do-

mino deo vestro, & securi eritis: Credite prophetis eius, & cuncta venient prospera.

Fide Esdras vēturus in Hierusalem, propter magnam & periculosam viā, noluit petere conductum ab rege, sed conuertit se ad ieiunium, & orationē Deo se comendans. 1. Esd. 8

Videns Nehemias tot iminere pericula & labores, ædificantibus magna fide dixit. Deus noster pugnabit pro populo, & non ipsi faciamus opus. Nehe. 4

Magnæ fidei verbum protulerūt socii Danielis regi Nabuchodonosor dicētes. Deus noster quem colimus, pōt nos eripe de camino ignis, & de manu tua liberare, quod si noluerit, notū sit tibi, quod deos tuos non colimus. Dan. 3.

Multa fide orauit Susanna dicens. Deus æterne, qui absconditorum es cognitor &c. Dan. 13

Magnæ fidei fuerunt Niniuitæ, qui credētes Ionæ pœnitētiam ægerunt. Ionæ. 3

Fide Iudas Machabæus sociis suis timentibus dixit. Facile est cōcludi multos in manibus paucorum, & non est differentia manus Dei liberare in mul 1. Ma. 3

tis aut in paucis. Quia non in multi tudine exercitus victoria belli, sed de cœlo fortitudo est.

2.Ma.6 Fide Eleazarus dixit his, qui volebāt eum mortem euadere, simulādo se de sacrificii carnibus manducare. Manus Omnipotentis, nec viuus nec defunctus effugiam.

2.Ma.7 Ex abundanti fide mentis procedebant verba illorum septem fratrum, & matris ipsorum, qui variis suppliciis interire maluerūt, q̄ patrias leges præuaricari.

Luc.1. Zachariæ patri Ioannis Baptistæ, dixit angelus. Ecce eris tacens, & non poteris loqui, vsq; in diem quo hæc fiant, pro eo qđ non credidisti verbis meis.

Eodem Elisabeth repleta spiritu sancto beatam virginē specialiter laudauit, beata ait, quæ credidisti &c.

Mat.2. Mira fides in illis tribus magis fuisse probatur, qui in Bethlehem ab oriente venerunt & inuenientes puerum cū paupercula matre, humiliter adorauerunt, & mysticas ei munerum species obtulerunt.

Mat.8. Merito cōmēdatur a Domino fides

Centurionis, qui dixit. Domine nõ sum dignus &c. Sequitur: Non inueni tantam fidem in Israel. Luc. 7.

Multum potest valere cuilibet fides propria si tantum Paralytico valuit fides aliena. Videns Iesus fidem illorum dixit: Cõfide fili, remittuntur tibi peccata tua, & statim integraliter sanauit. Mat. 9. Luc. 5.

Mulier fluxum sanguinis patiens, intra se ait. Si tetigero tãtum vestimẽta eius salua ero, Sequitur. Confide filia fides tua saluam te fecit. Mat. 9.

Duo ceci fide sanantur. Ibidem

Non fecit Dominus Iesus virtutes multas in patria sua propter incredulitatem illorum. Mat. 13

Quãdo Petrus ambulans sup aquas cœpit mergi, arguit eum Dominus de defectu fidei dicens. Modice fidei, quare dubitasti? Mat. 14

Commendatur a Domino mulier Chananea cui dixit. O mulier magna est fides tua, fiat tibi sicut vis. Mat. 15 Mar. 7.

Magnæ fidei verbum dixit Petrus Domino interroganti, quid homines dicerent de eo. Tu es, inquit, filius Dei viui. Mat. 16

Luc. 7. Mira fides fuit Magdalenæ, idcirco iuste a domino exaudiri meruit. Fides tua te saluam fecit.

Mar. 9. Credens iã pater pueri lunatici, humiliter sibi fidem augeri petebat, & cũ lachrymis aiebat. Credo Domine, adiuua incredulitatem meam.

Ioã. 20 Thomæ Dominus dixit. Infer digitũ tuũ &c. noli esse incredulus sed fidelis. Quia vidisti, credidisti. Beati q non viderunt & crediderunt.

Act. 2. Die Pentecostes post primam Petri prædicationem, post spiritus sancti receptionem, circiter tria millia hominum crediderunt.

Act. 3. & 4. Cum sanatus esset claudus, allocutus est mirantem & stupentem turbã. Multi autem qui audierunt verbum crediderunt. Et factus est numerus virorum quinq; millia.

Act. 6. Elegerunt Apostoli Stephanum virum plenum fide & spiritu sancto.

Act. 8. Eunuchus ait Philippo. Ecce aqua, quis prohibet me baptizari? Dixit autem Philippus. Si credis ex toto corde, licet. Et respondens Eunuchus, ait. Credo Dei filium esse Iesum Christũ.

Et tunc Philippus baptizauit eum.

Saulus & Cornelius modo vario, sed vtroq; ædificatorio ad fidem Christi. fuerunt adducti. Act. 9. & 10.

Quidam Ciprii & Cirenæi, cum introissent Antiochiam, loquebantur ad Græcos annunciantes Dominum Iesum, multusq; numerus conuersus est ad dominum. Act. 11

Proconsul Paulus, videns quomodo ad verbū Pauli Apostoli Elymas magnus, qui resistebat ei excæcatus fuit, credidit, admirans sup doctrina Dñi. Act. 13

Paulo & Barnaba, dicētibus Iudæis, vobis oportebat primū loqui sermonem Dei, sed quoniam repellitis illū, ecce conuertimur ad gentes. Audientes autem gentes gauisæ sunt, & glorificabant nomen Domini, & crediderūt quotquot erant præordinati ad vitam æternam. Eodem

Factum est Iconii, vt Paulus & Barnabas simul introirent in synagogam Iudæorum & loquerentur ita, vt crederet Iudæorum & Græcorum copiosa multitudo. Act. 14

Quidam vir de ciuitate Lystris, qui Eodem

nunquã ambulauerat, audiuit Paulum loquentem. Paulus autem videns qꝫ fidem haberet, vt saluus fieret, dixit ei. Surge super pedes tuos rectus, & exiliuit, & ambulabat.

Act. 16 Transeuntibus Paulo & Barnaba ꝑ diuersas ciuitates Ecclesiæ, confirmabantur in fide, & abundabant numero quotidie.

Eodem Custos carceris in quo detinebant Paulus & silas, vidēs terremotū fieri, & carcerem aperiri, tremefactus procidit ad pedes eorum dicens. Domine, quid me oportet facere, vt saluus fiam. At illi dixerunt. Crede in Dominum Iesum, & saluus eris.

Act. 17. Cum Paulus disputasset Athenis cōtra idololatriam, quidam viri, adhærentes ei, crediderunt, in quibus Dionysius &c.

De fidelitate homini seruanda.

Gen. 24 SEruus Abrahæ Eliezer fideliter egit nuncium a Domino suo sibi commissum, quando iuit pro Rebecca ad domum Bathuelis.

Gen. 31 Fideliter seruiuit Iacob auūculo suo

Laban quando gregem ipsius pascendo die nocteq; æstu vtebatur & gelu.

Ioseph erga Dominum suum fideliter se habuit, qui vxorem eius tangere noluit. Gen. 39

Idem erga Pharaonem in consilio quod ei dedit, & in ministerio quod ei exhibuit, scilicet, Ioseph. Gen. 41

Rachab meretrix fideliter egit cum exploratoribus, quos miserat Iosue, & ipse Iosue egit postea fideliter cum eadem. Iosue. 2 6.

Quamuis Gabaonitæ fefelissent Iosue, & filios Israel, tamen iuramenta & pacta eis seruauerunt, & eos, contra hostes, postea fideliter adiuuerunt. Iosue. 9. & . 10.

Fideliter indicauit Dauid Ionathas iram patris tui, & ipsum quantum potuit excusauit, & postea confortauit. 1. Regum. 20.

Occiso patre Abiathar occasiõe Dauid. Ego, inquit, Dauid sum reus omnium animarum patris sui, mane mecum, ne timeas, si quis quæsiuerit animam meam, quæret & animam tuam, mecumq; seruaberis. 1. Re 22.

1. Reg. 20. 26. Noluit Dauid percutere Dominum suum, licet malum & persequentem eum, cum tamen si voluisset his eum percutere potuisset.

1. Reg. 31. Magnum fidelitatis signũ fuit, licet indiscrete egerit armiger Saul, quãdo videns Dominum suum esse mortuũ, noluit vltra viuere, sed irruit sup gladium suum, & mortuus est cum eo. Quid ergo facere debemus pro Domino, pro nobis crucifixo?

1. Reg. 31. Viri Iabes Galaad fideliter se habuerunt ad Saul Dominum suũ, licet malum, reuerenter sepelientes eum.

2. Reg. 11. Vrias Ethæus nolebat eẽ in delitiis, quãdiu Ioab Dominus suus laborabat in exercitu.

2. Reg. 12. Instãte captione ciuitatis Rabath, quandiu obsederat, Ioab misit ad Dauid, vt veniret, & illam caperet, vt Domino suo, non sibi honor victoriæ deferretur.

2. Reg. 15. Cum fugeret Dauid a facie Absalõ dixit illi Ethai. Viuit Dominus, quoniam in quocunque loco fueris, Domine mi rex, siue in morte, siue in vita, ibi erit seruus tuus.

Noluerunt viri Dauid, quod ipse exi 2. Reg.
ret cum eis ad prælium, dicentes. Tu 18.
vnus pro decem milibus computatis.
In quo apparuit quod fideliter dilige-
bant eum.

Et infra Cap. 21. Iam non egredieris 2. Reg.
nobiscum ad prælium, ne extinguas lu 21.
cernam in Israel.

Separatus omnis Israel a Dauid se- 2. Reg.
cutusq; est Sebam filium Bochri. Viri 20.
autem Iuda adhæserunt regi suo tanq̃
fideles, videlicet, & constantes.

Tres viri robustissimi fideliter defen 2. Reg.
derunt Dauid pugnantem contra Phi- 23.
listim, & attulerunt ei de aqua cisternæ &. 1. Pa.
Bethleem, quã cum desiderio magno 11.
petierat.

Valde fideliter egit Ioiada Pontifex, 4. Reg.
cum Ioas filio Ioram regis Iuda, licet 11.
male recognouerit postea.

Onias summus Pontifex, & alii sacer 2. Ma. 3
dotes laborauerunt fideliter viduarũ,
& pupillorum deposita custodire.

Comendat Dominus fidelitatem Ma. 25.
seruorum, qui multiplicauerunt sibi Luc. 19.
tradita.

Cum multa fidelitate procurabat 2. Co. 9

capiti suo dormiuit in eodem loco, viditq; in somnis scalam stantem.

Cum mature surrexisset Iacob, transiuit vadum Iaboch, transductisq; oĩbus quæ ad se pertinebant remansit solus, & ecce vir luctabatur cũ eo &c. Gen. 32

Moyses pascebat oues soceri sui, cũq; minasset gregem ad interiora deserti venit ad montẽ Dei Oreb, apparuitq; ei Dominus in flamma ignis. Exo. 3.

Videns Ietro Moysen occupatũ iudicando populum expectantem ad vesperam, dixit ei. Stulto labore consumeris, & populus qui tecum est, esto tu populo in his, quæ ad dominũ ptinẽt. Exo. 18

Descẽdit Dñs super montẽ Sinai, & vocauit Moysen in cacumine eius, ibi reuelauit ei Deus, iudicia & pcepta, & cerimonias, q̃ populũ docer̃ debebat. Exo. 19

Loquebatur Dominus ad Moysen, facie ad faciem, sicut solet loqui homo ad amicum suum.

Fuit Moyses cum Domino p quadraginta dies, & totidem noctes, panẽ non comedit, & aquam non bibit. Exo. 33 &. 34.

Dixit Dominus ad Moysen. Ascẽde ad montem istum Abarim, in montẽ

Nebo, qui est in terra Moab contra
Deu.32 Hiericho & vide terram quam daturus
sum filiis Israel.
1.Re.3 Samuel dormiebat in templo Domini, & vocauit Dominus Samuelē.
2.Re.7 Cum sedisset rex Dauid i domo sua & Dominus sedisset ei requiem, vndiq; ab vniuersis inimicis, dixit ad Nathan prophetam. Vides quod habitem in domo cedrina.
3.Reg. 19. Eliæ fugienti a facie Iezabel ostensum est, quod Dominus non erat in spiritu grandi, nec in cōmotione, nec in igne, sed in sibilo auræ tenuis.
4.Re.3 Per similitudinem rerum corporalium debet anima sumere iudicium, vel ferri in Deum, in quo inseparabiliter melius inuenitur, quicquid delectabile in creatura videtur? Vnde cū caneret psaltes coram Eliseo. Facta est manus Domini super eum.
4.Re.3 Cū Eliseus attente, voluit orare pro mortuo filio Sunamitis, non fecit hoc coram aliis, sed clausit hostium.
Tob.3. Sara filia Raguelis, audito grandi improperio ab vna de ancillis suis, perrexit in superius cubiculū domus
suæ,

ſuæ, & tribus diebus & tribus noctibus nõ manducauit, neq; bibit, ſed in oratione perſiſtens cũ lachrymis deprecatur Dominum.

Videns Iudith populum ſuum in arcto poſitum, ingreſſa eſt oratorium ſuum, & induens ſe cilicio poſuit cinerem ſuper caput ſuum, & proſternens ſe clamauit ad Dominum. Iudit.9

Eſther regina confugit ad Dominũ, pauens periculum, quod imminebat. Quumq; depoſuiſſet veſtes, fletibus & luctu indumẽta apta ſuſcepit, & deprecabatur Dominum, Adiuua me ſolitariam. Eſth.14

Poſt tribulationes & turbationes, quas ſuſtinebat Dauid, Dicebat. Quis dabit mihi pennas ſicut columbæ, & volabo, & requieſcam. Et ſubdit modum acquirendi pennas & requiem. Ecce elongaui fugiens & manſi in ſolitudine. Pſal.54

Cum eſſet Ezechiel in medio captiuorum, facta eſt ſuper eum manus domini, & vidit quod ventus turbinis veniebat ad Aquilone. Ezec.1

Audiens Dauid crudelem ſentẽtiã Dan.

contra sapientes Babylonis latam, ingressus est in domum suã, & de nocte per visionẽ mysterium reuelatũ est ei.

Dan. 9. Dixit Gabriel angelus ad Danielẽ miro feruore orantem. Egressus sum vt docerem te, & intelligeres quia vir desideriorum tu es.

Haba. 2 Super custodiam meã stabo ait Habacuc, & figam gaudium meum super munitionem & contemplabo, vt videam quod dicatur mihi, & quid respondeam ad arguentem me?

Mat. 14 Dimissa turba ascẽdit Dominus in montem solus orare. Vespere autem facto solus erat ibi. In quo exemplum dedit turbas fugiendi, & solitudinem inquirendi.

Luc. 1. Ingressus est Zacharias tẽplum Domini, vt incensum poneret, & omnis multitudo populi erat orans foris. Tunc ei apparuit angelus Domini.

Luc. 10 Martha circa ministerium solicita & turbata erat, Maria autẽ sedens secus pedes Domini, audiebat verbum illius. Et est notabile valde, quod tam pio & deuoto misterio præfert quies, audientia verbi Domini.

Videns Iesus Mariam plorãtem, & Iudæos qui venerant cum ea plorantes, infremuit spiritu, & lachrymatus est, quod nequaquam fecerat, quando locuta est ei Martha. Ioã. 11.

Miro & ineffabili modo fuerunt discipuli Domini, docti & illustrati in aduentu Spiritus sancti. Act. 2.

Postq̃ lux de cœlo Saulũ circũfulsit & ipse cadens in terrã excæcatus fuit: Deinde p triduũ ieiunans, & orans, excellẽtes reuelatiões habuit a Christo. Act. 9.

Cum hospitaretur Petrus in domo Simonis coriarii, ascendit quadam vice in superiora domus, vt oraret. Ad hoc videlicet, vt posset vacare quietius, a turba inferius existẽte remotus. Et tunc reuelauit ei Dominus in mẽtis excessu, qđ gentiles nõ erant repellendi a prædicatione Euangelii. Act. 10

Raptus fuit Paulus vsq; ad tertium cœlum, & audiuit arcana verba, quæ non licet homini loqui. 2. Cor. 12.

Altissima vero eius sapientia apparet in Epistolis suis præcipue autem Roma. 1. 9. 10. 11. Tum etiã ad Ephesios. 1. & 2. & c. Coloss. 1. 2. Heb. 1.

Apo.1 Beato Ioanni sequestrato a tumul-
tu & cõsolatione mundi. Quando in
Insula Pathmos exulauit, reuelauit
Dñs facta cœlestia. Vt in Apo. patet.

De longanimitate, spe seu confi-
dentia in Deum.

Gen.15 & .21. MVltis annis expectauit Abrahã,
antequã haberet filium de Sara
qui iam centenarius erat, quando na-
tus est Isaac.

Gen.12 & .15. Act.7. A ꝓmissione primo facta Abrahæ,
vsq; ad ingressum seminis sui, fluxerũt
anni.440.

Psal.93. Permisit dñs filios Israel in Aegy-
pto flagellari longo tempore & affli-
gi, & postea per desertũ tẽtari quadra-
ginta annis, anteq̃ veniret ad terram
promissionis, sicut apparet in Exodo.
& lib. Numerorum quasi per totum.
Qui ergo longaninimes fuerunt ser-
uati sunt cæteri vero perierunt.

Iudi.20 Filii Israel contra tribũ Beniamin
pugnantes, multi contra paucos bis
bellati fuerunt, tandem præualuerũt
longanimitate.

Tob.2. Parentibus Tobiæ irridentibus eũ
& dicẽtibus. Vbi est spes tua pro qua

eleemosynas & sepulturas faciebas, Tobias increpabat eos dicens Nolite ita loqui, quoniam filii sanctorum sumus, & vitam illam expectamus, quã Deus daturus est his, qui fidem suam nunquam mutant ab eo.

Afflictus corpore, orbatus filiis, derisus ab amicis, & rebus omnibus spoliatus Iob, dicebat. Et si occiderit me, in ipsum sperabo. Iob.1.2 &.13.

Cum esset Susanna duorũ præsbyterorum iniquo condẽnata testimonio dicitur tamen de ea. Quod erat cor eius habens fiduciam in domino. Dan.13

Vnus illorum septem fratrũ postulatus a tyranno, linguam cito protulit, & manus constanter extendit, & cũ fiducia ait. E cœlo ista possideo. 2.Ma.7

Machabæus Iudas misit Hierosolymam, duodecim millia drachmas argẽti, offerri eas ibi pro peccatis mortuorum, iustę & religiose de surrectione cogitans. 2.Mac. 12.

Homo erat in Hierusalẽ, cui nomẽ Simeon, & homo iste iustus & timoratus expectans consolationẽ Israel. Luc.2.

Ascensurus in cœlũ Saluator præ Act.1.

cepit discipulis suis, vt non discede-
rent ab Hierosolymis sed expectarent
promissum patris.

Act. 23 Videns Paulus quod vna pars erat
Pharisæorum, & alia Saducæorum, ex
clamauit in consilio. Viri fratres, ego
Pharisæus sum, filius Pharisæorum,
de spe & resurrectione mortuorū ego
iudicor.

1. Ti. 6. Monet Apostolus Timothæū, vt
præcipiat diuitibus, non sublime sa-
pere nec sperare in incerto diuitiarū,
sed in Deo viuente.

De vana & stulta confidentia.

Gen. 11 FRustra & stulte nimium in se con
fidebant ædificatores turris Ba-
bel, quorum linguam merito cōfudit
Dominus.

Exo. 14 Pharao & Aegyptii in curribus &
equis stulte cōfidentes, dum aduersus
Dominum persequerentur Hebræos
submersi sunt in mari rubro.

1. Reg. Nimis in viribus suis cōfidentē Go
17. liath gigantem occidit Dauid adhuc
puerulus.

Iudit. 6 Nec minus vana fuit Holophernis
& 13. in potentia & armis cōfidentia, dicen

tis non esse deum nisi Nabuchodono
sor cuius tamen caput amputauit im
bellis fœmina.

Qui cõfidunt in virtute sua & ĩ mul titudine diuitiarum gloriantur. Seq tur & relinquent alienis diuitias suas, & sepulchra eorum domus illorum in æternum. Psal. 48

Qui cõfidit in diuitiis suis corruet, iusti autem quasi virens folium ger minabunt. Pro. 11.

Qui cõfidit in cogitationibus suis impie agit. Pro. 12.

Qui cõfidit in corde suo stultus est, qui autem graditur sapienter ipse sal uabitur. Pro. 28

Stultissime valde in se cõfidebat, si ue Lucifer, siue Nabuchodonosor, cui hæc verba ascribuntur. Esa. 14.

In cœlum ascendã super astra dexal tabo solium meum &c. Vnde merito illi respondetur verũtamen a infernũ detraheris in profundum laci.

Maledictus homo, qui confidit in homine, & ponit carnem brachium suum, & a Domino recedit cor eius. Hieremi. 17.

Amo.6 Væ, qui opulenti estis in Sion, & cõ
fidiris in monte Samariæ, optimates
capita populorum ingrediẽtes Pom-
patice domum Israel.

Ma.25. Stulta & inanis fuit confidentia vir-
ginum fatuarum, quæ accẽsis lampa-
dibus non sumpserunt oleum secum.
Ideo audire meruerunt. Amen dico
vobis, nescio vos.

Ma.26 Petrus quoq; nimis in se cõfidebat,
Ma.14 cum dixit. Et si omnes scãdalizati fue-
rint in te, ego nunq̃ scandalizabor.
Luc.22 Et tecum paratus sum & in carce-
rem, & in mortem ire.

Ma.10 Difficile est cõfidentes in pecuniis
in regnum cœlorum introire ait dñs.

Luc.12 Vnde diuiti illi qui stultissime con
fidẽs in diuitiis dicebat, anima habes
multa bona posita ĩ annos plurimos,
requiesce, comede bibe, epulare, respõ
sum est. Stulte, hac nocte animã tuã,
repetẽt a te, quæ parasti cuius erunt.

Luc.18 Nec etiã in operibus que sunt de ge
nere bonorum si sint absq; charitate
confidendum est. Nõ enim Phariseus,
qui orans dicebat, Ieiuno bis in sab-
bato, decimas do omnium que possi-

deo, descendit iustificatus, sed publicanus, qui non audebat oculos ad cœlum leuare, sed pcutiebat pectus suũ dicens. Deus esto propitius mihi peccatori.

De timore Dei.

VSq; ad beatitudinem cõfirmatã non potest esse securitas, nam & angeli in cœlo empyreo, & primi parẽtes ĩ terrestri paradyso peccauerũt. Gen. 9.

Loth inter peccatores pessimos bonus fuit, & exiens inde cũ filiabus propriis in mõte peccauit. Vnde beatus homo, qui semper est pauidus. Gen. 19 Pro. 28

Defectus timoris diuini est causa peccati, ideo dixit Abraham ad Abimelech. Cogitaui mecũ dicens. Forsitam non est timor Dei in loco isto, & interficient me. Gen. 20

Timuerunt obstetrices dominum, & ædificauit illis domos. Exo. 1.

Post trãsitũ maris rubri & submersionẽ exercitus Pharaonis dicitur. Timuit populus Dominum, & crediderunt Domino, & Moysi seruo eius. Exo. 14

Voluit Dominus ĩ filios Israel multum timorem incutere, ideo cum to- Exo. 19 &. 20.

nitruis, & igne, & signis terribilibus legem dedit.

3.Re.8 Abdias dispensator domus Achab, timebat Dominum Israel valde, nam cũ interficeret Iezabel prophetas Domini, tulit & ille centum prophetas, & abscondit eos, & pauit.

4.Reg. 17. Homines quos misit rex Babyloniis ad habitandum Samariam, non time bant Dominum & immisit eis Domi nus Leones, qui interficiebant eos.

2.Pa.19 Constituit Iosaphat iudices in cun ctis ciuitatibus Iuda, præcipiens eis inter cætera. Sit timor Domini vobi scum, & cum diligentia cuncta facite. Nõ enim apud Dominum Deum no strum iniquitas.

Tob.1. Tobias senior ab infantia filiũ suũ, timere Dominum docuit, & timẽtes Tob.2. deum ad cõuiuium suum fecit vocari. Sequitur. Plus timens deum, q̃ regem, rapiebat corpora occisorum, & sepelliebat.

Tob.3. Confitendo in oratione Domino, dicebat Sara filia Raguelis. Virum cum timore tuo, non cũ libidine mea conseni accipere.

Tobias iunior, & amici sui timore Domini nuptiarũ cõuiuiũ exercebãt. Tob.9.

Erat Iudith in omnibus vidua famosissima, quoniam timebat deum valde, nec erat qui loqueretur de ea verbum vnum malum. Iudi.8.

Inter alia, de qbus cõmẽdatur Iob, signãter tãgit timor Dei Cap.1.&.2. Vnde ipse dixit. Semp enim timentes quasi super me fluctus timui Deum. Iob.1.2 &.31.

De muliere forti dicit specialiter. Mulier timens deũ ipsa laudabitur. Pro.31.

Commota tempestate magna, nautæ cum quibus erat Ionas, miserunt ipsum in mare, & stetit mare a furore suo, & timuerunt viri timore magno Dominum, & immolauerunt hostias, & vouerunt vota Domino. Ionæ.1

Cũ plagis perimeretur Eleazarus, ait, domine, tu scis quia cum a morte possem liberare, duros corporis sustineo dolores, secũdũ animã vera, propter timorem tuũ, libẽter hæc patior. 2.Ma.6

Si timendus est aliquis Dominus, qa potest multa bona donare, multo magis summe timendus est Deus, qa summa bona donare potest. Tob.3.

Mat.10 Vnde Tobias. Noli timere fili, multa bona habebimus, si timuerimus deum. Et quia potest mala inferre, propter hoc Christus dicit. Timete eum, qui potest animam & corpus perdere in gehennam.

Mat.25 Luc.19 Si grauiter est punitus seruus ille, q talentũ sibi creditum non multiplicauit, sed ligatum in sudario integrũ reportauit, qd fiet de illo, qui omnia dissipat luxuriose viuendo, & quantũ in ipso est Dominũ impugnando. Si non conuertatur & pœniteat?

Mat.25 Valde grauiter puniẽtur illi q opa iniqtatis & nequitiæ ppetrauerunt. Ex quo apparet quod ita cõfundẽtur, qui opera misericordiæ nõ fecerunt. Ite, dicetur, maledicti in ignẽ æternũ.

Luc.2. Simeon erat homo iustus, & timoratus expectans redemptionẽ Israel.

Act.8. Viri timorati curauerunt Stephanum a Iudæis lapidatum, & fecerunt planctum magnum.

Act.9. Post cõuersionem Pauli scriptũ est. Ecclesia ædificabatur, ambulans in timore Domini, & consolatione spiritus sancti replebatur.

Occasione Cornelii deū timentis, dixit Petrus, In omni gēte, qui timet deum, & operatur iustitiam acceptus est illi. Act. 10

De timore, quo mali timēt bonos.

Dixit Abimelech ad Abrahā. De' tecum est in vniuersis, quæ agis. Iura ergo per Deum, ne mihi noceas. Gen. 21

Aegyptii persequentes filios Israel, q ibant per medium mare, dixerunt. Fugiamus Israel. Deus enim pugnat pro eis. Exo. 14

Videns Saul quod Dominus esset cum Dauid, cœpit timere eum. 1. Reg. 18.

Princeps quinquagenarius, qui tertio venit ad Heliam, reuerenter locutus est ei, quod & quia non fecerant, duo alii fuerunt ab igne de super veniente consumpti. 4. Re. 1

Factum est cū completus esset murus Hierusalem, vt timerent vniuersæ gentes, quæ erant in circuitu. Nehe. 6

Cecidit timor Iudæ & fratrū eius, & formido super omnes gentes in circuitu eorum, & peruenit nomen eius ad regem. 1. Ma. 3

Audierunt aduersarii, quia paratus 1. M. 12

est Ionathas cũ suis in bello, & timuerunt, & formidauerunt in corde suo.

2.Mac. 11. Postq̃ Lysias fuit debellatus a Iuda Machabæo, voluit pacem facere cum eo, & promisit consensurum se omnibusq; iusta erant, quasi ad voluntatem Iudæ.

Mar.6. Herodes metuebat Ioãnem, sciens eum virum iustum & sanctum, & custodiebat eum.

Act. 5. Post terribilem mortem Ananiæ, & Saphiræ, erant oẽs discipuli in porticu Salomonis: Cæterorum autem nemo audebat se illis coniungere, sed magnificabat eos populus.

Act. 16 Cum Paulus & Silas essent in carcere pariter positi, & pedes eorum ligno stricti, subito terræ motus factus est magnus: Custos autẽ carceris tremefactus procidit Paulo & Sila ad pedes & ait. Domini, quid me oportet facere vt saluus fiam?

De dilectione Dei.

Exo.20 DAturus legem Moysi, dominus dixit ei. Ego sum Dominus deus tuus, faciens misericordiã, his q diligũt me, & custodiunt præcepta mea.

Præcipuum omnium mandatorum legis eſt dilectio dei. Nam dixit Moyſes poſt decem mandata populo repetita. Diliges Dominum deum tuum, ex toto corde tuo &c. Deu.6.

Timorem Dei & amorem, volens ſpecialiter imprimere ĩ populo, Moyſes ait. Et nunc Iſrael, quid Dominus Deus tuus petit a te? niſi vt timeas Dominum Deum tuũ, & ambules in viis eius, & diligas eũ, ac ſeruias Domino deo tuo, in toto corde tuo. &c. Deu.10

Longæuus Ioſue & ꝓgreſſioris ætatis, vocat omnem Hieruſalem, & monens eos de multis dixit inter cætera. Hoc tantum diligẽtiſſime præcauete, vt diligatis Dominũ deum veſtrum. Ioſu.23

De rege Dauid dicitur. De omni corde ſuo laudauit deum, & dilexit dominum, qui fecit illum. Vnde ipſemet dicebat. Diligam te Domine fortitudo mea. Et diligite dñm oẽs ſancti eius. Eccl.47 Pſal. 17 Pſal. 30

Legiſperito interroganti de mandato magno legis reſpondit Dominus. Diliges dominum deum tuum. &c. Ma.22.

Magdalenæ remittuntur peccata multa quoniam dilexit multum. Luc.7.

Ioã.21 Petrus respondit Domino sæpius rogantí amas me. Domine tu scis qa amo te.

Ro. 8. Multum dilexit Iesum Paulus Apostolus, qui ait. Quis nos separabit a charitate Christi &c.

Idem Apostolus talem tulit de dilectione Iesu sententiam.

1. Co. 16. Si quis nõ amat Dominum Iesum Christum sit anathema maranatha.

Item quia amor est virtus vnitiua, magnum amorem ad Christum ostẽ-

Gala. 2 ditur Habuisse Paulus cũ ait. Vt Deo viuam Christo confixus sum cruci.

Et potest dici q̃ Christus in eo viuebat.

Ibidem Viuo autem iam nõ ego viuit vero ĩ me Christus, & mihi viuere Christus est.

Phili. 1 Erat Christus ei sapiẽtia & iustitia.

1. Co. 1 Factus est nobis Sapiẽtia a Deo, & iustitia.

Ibi. 2. Non enim iudicaui me scire aliqđ inter vos, nisi Iesum Christum, & hũc crucifixum.

Phili. 3. Item eius diuitiæ. Omnia, inqt, detrimentum feci & arbitror vt stercora, vt

ra, vt Christo lucrifaciam.

Potest dici, quod Christus in eo lo- 2. Cor. 13.
quebatur. An experimentum quæri-
tis eius, qui in me loquitur Christus.

Item Christus in eo operabatur.
Non audeo aliquid loqui eorum quæ Ro. 15.
per me non efficit Christus.

Item Deus eum triumphat. 2. Co. 2.
Deo gratias, qui semper triumphat
nos, in Christo.

Potest quoque dici Christi seruus. Rom. 1
Paulus seruus Iesu Christi.

Et Christi Apostolus. 2. Co. 1
Paulus Apostolus Iesu Christi per vo
luntatem Dei.

Item Christi legatus & vicarius. 2. Co. 5
Pro Christo legatiõe fungimur, tanq̃
Deo hortante p nos, obsecramus, pro
Christo reconciliamini Deo.

Et Dei adiutor erat. 1. Co. 3
Dei sumus adiutores.

Etiam pugil, vel certator. 2. Ti. 4.
Bonum certamen certaui, cursum
consumaui.

Et alibi. Sic pugno, non quasi aerẽ 1. Co. 9
verberans. Et prima Corinthiorũ. 15
Si secundum hominem ad bestias de

pugnaui.

Item cursor.

Sic curro non quasi in incertum.

1.Co.9 Cursum consumaui.

1. Cor. Item specialis imitator.

11. Imitatores estote mei, sicut ego Chri.

1.Ioã.4 Pulchram facit exhortationẽ de dilectione beatus Ioannes, dicens. Nos. diligamus deum, quoniam ipse prior dilexit nos. &c.

De dilectione proximi.

Gen. 4. Reprehensus est Cain a Domino grauiter, & punitus, quia contra fratrem suum inique egit, & se nõ esse custodem dixit eius.

Gen. 18 Nota, q̃ diligẽter & solicite orabat Dominum Abraham, vt parceret Sodomitis, quod erat magne dilectionis signum.

Exo. 32 Tantam dilectionẽ erga proximos sibi subditos Moyses habebat, quod ipse orans Dominum, dicebat. Aut dimitte eis hanc noxam, aut dele me de libro quem scripsisti.

Nu. 11. Idem optabat, vt omnes quotquot erant in castris prophetarent, licet honor eius inde minui videretur.

Idem recuſat maius Dominiū, qđ ei Dominus promittebat, intantum proximos ſuos, qbus p̄erat, diligebat. Nu. 14

Diliges ꝓximū tuū ſicut te ipſum. Deu. 6.

Filii Iſrael poſt occiſionem filiorū Beniamin, magno vlulatu cœperunt flere dicentes. Quare Domine Deus noſter factum eſt hoc malum? Iudi. 21

Anima Ionathæ colligata eſt aīæ Dauid, & dilexit eū quaſi animā ſuā. 1. Reg. 18.

Oſtēdit Dauid ſe diligere inimicū, in planctu Saul. Amicum, in planctu Ionathæ. Similiter in planctu Abner. 2. Re. 1 & 3.

Filium quoq;, licet malum, & ſibi aduerſarium fleuit. 2. Reg. 18. 19.

Magnam dilectionem oſtēdit ſe habere Nehemias ad filios tranſmigrationis, quod patet in his, quæ eis fecit. Neemi per totum.

Quia Tobias multis, multa opera charitatis exhibeat, multi diligebant eum. Vnde cum iuſſus eſſet occidi a rege, latuit, & inuentus non fuit. Tob. 1.

Tantam dilectionē vult Dominus ad proximos nos habere, vt dixerit. Diligite inimicos vr̄os, bn̄facite his q oderūt vos. Et Petro reſpōdit, nō eſſe Mat. 5.

dimittendum septies peccanti fratri,
Mat.22 sed vsq; septuagiessepties. Dixitq;. Di
liges proximum tuũ sicut te ipsum.
Luc.10 Ad proximum magnam dilectionẽ
habuisse laudatur Samaritanus ille, q
appropians semiuiuo, misericordia
motus est, & eius vulnera alligauit,
infundens oleum & vinum. Per quem
significatur Christus, qui de Cœlo de
scendens genus humanum a Diabolo
vulneratum sanauit, pro quo mortẽ
sæuissimam crucis passus est, & vt p-
fectissimæ charitatis exemplũ daret,
& pro crucifixoribus suis orauit.
Luc.23 Miram quoq; dilectionem ad pxi-
mum habuisse mõstratur beatus Ste-
Act.7. phanus, q dominum imitatus & ipse
pro lapidatoribus suis deuotius, q̃ p
se orasse videtur. Nam pro illis genua
posuit, & voce magna clamauit. Pro
se vero simpliciter dixit. Domine Ie-
su suscipe spiritum meum.
Ro.9. Ineffabilr Paul' pximos diligebat.
Qui p frib' sui anathema fieri optabat
Erat erga eos vt pater corripiens.
1.Co.4 Nam in Christo Iesu per euangeliũ
ego vos genui.

Et Paulo post in virga veniã ad vos. Ibidem
Et ad Thessalo. Sicut pater filios de 1. Th. 2.
precantes vos, & consolantes testifica
ti sumus.

Item vt mater parturiens. Nam di Gala. 4
cebat Galatis.
Filioli mei quos iterum parturio.

Tanq̃ nutrix fouens & blandiens. 1. Th. 2
Facti sumus, ait tanq̃ si nutrix foueat
filios suos.

Et alibi. Tanq̃ paruulis in Christo, 1. Co. 3
lac potum dedi vobis.

Itẽ tanq̃ magister & doctor erudiẽs. 2. Ti. 1.
Positus sum prædicator, & apostolus
& magister gẽtium in fide & veritate.

Item tanquam frater & socius col- Phili. 4.
laborans, & coadiuuans.
Fratres mei dilectissimi. & desideratis
simi, rogo te Germana compar. &c.

Et cap. 1. ad Philip. Habeo vos, in Phili. 1.
confirmatione Euangelii, socios gau-
dii mei &c.

Et secunda Corinth. 1. Non domi 2. Co. 1
namur fidei vestræ, sed adiutores su-
mus gaudii vestri.

Item tanq̃ legatus reconciliatis. 2. Co. 5
Pro Christo legatione fungimur.

Act.20 Et Apostolus, bona annuncians. Vos scitis qualiter nihil subtraxerim vobis vtilium quo minus annunciarem vobis, & docerem vos publice per domos.

Act.17 Et alibi. Quod ignorantes colitis: ego annuncio vobis.

1.Co.3 Item architectus ædificans. Vt sapiens architectus posui fundamentum.

Per aliam nihilominus viã potest dici, quod Paulus ostendit se esse proximorum feruentissimum dilectorẽ, per hoc videtur, quod ipse multa pro eis faciebat. Siquidem vel sustinebat, vel dabat ea, quæ non habebat, ab habentibus, pro indigentibus procurabat: Quod enim suadet ad vtilitatem

Act.20 proximorũ, ipse testatur. Ad ea, quæ opus erant mihi, & his q mecũ sunt, ministrauerũt manus istæ. Sequitur: Quoniam beatius est dare q̃ accipere. Quãuis autẽ super erogationis esset, cum ab ipsis accipere posset, in hoc faciebat. Vt illis qbus prædicabat, par-

2. Cor. 12. ceret. Vnde ad Corinthios. Paratus sum venire ad vos, & non ero vobis

grauis. Non enim quæro quæ vestra sunt, sed vos.

Secūdo, vt pseudo apostolis gloriā di occasionem auferret. In oībus sine onere me seruaui, & seruabo. Q đ faɫcio & faciā, vt amputē occasionē eoɫrū, q volunt occasionē, vt ī eo, de quo gloriantur, reperiantur, sicut & nos. 2. Cor. 11.

Tertio. Vt exinde maiorem mercedem haberet. Non vsi hac potestate, vt accipiamus (scilicet) sumptus a vobis, sequit͛, Quæ ē ergo merces mea, vt prædicans sine sumptu ponā Euangelium Christi. 1. Co. 9 Ibidem

Rursus etiam ipse procurabat ab ecclesiis de Achaia, ad donādum pauɫperibus de Iudea ob quā causam colɫlectas fieri faciebat, & fideles ad hoc efficaciter inducebat. 1. Cor. 16.

Item, Qui parce seminat, parce metet. 2. Corinthiorum. 9. 2. Co. 9

Dabat proximis verba dei, quibus copiosissime abundabat: Imo etiam seipsum eorū vtilitatibus dedicabat. Volebamus tradere vobis nō solum Euangeliū, sed & animas nostras, proɫpterea quod chari nobis facti estis. 1. Th. 2

2. Cor. 12. Sic & Corinthi. Ego ipse libētissime impendam, & super impendar pro animabus vestris.

Professio Pauli. Gala. 1. & 2. Act. 9. 11. 13. Mira insup de corpore suo fecit ꝓximis ad fidem & salutem conuertendis, prædicando, videlicet, disputādo, discurrendo a Damasco in Arabiam, in Hierusalem, in Antiochiam. Deinde nunc iussu spiritus sancti cum Barnaba de Antiochia in Ciprum. Inde nauigantes per Pamphhyliam, & post euntes in Pisidiam, Iconium, Licaoniam, constituerunt præsbyteros per singulas ecclesias. Et tandem post factum multiplicem fructum, Antiochiam redierunt. De his habetur in Actib. Postmodū vero Paulus volens visitare fratres, quibus prædicauerat verbum Dei, assumpto Sila in sociū profectus est in Syriam & Ciliciam. Inde transiens Phrygiæ & Galatiæ regionem, venerunt Misiam, & postea vocatus in Macedoniam nauigauit. & tunc Philippis, Thessalonicæ, & in multis aliis ciuitatib⁹, regiōis illius, multum fructum faciens, consequenter peruenit Athenas, vbi cum Philo

Act. 14 15. & infra vsq; in finē.

sophis curiosis salubriter disputauit. Ex quo transtulit se Corinthum, & ibi multum populũ domino acquisiuit. Inde profectus est Ephesum, & ingressus Synagogas, disputauit cũ Iudæis. Inde egressus descendit Cæsaream, de Cæsarea venit Antiochiam, & facto ibi aliquanto tempore, profectus est Galatiam regionem, & Phrygiam, cõfirmans omnes discipulos. Et postea, peragratis superioribus partibus, iterum venit Ephesum, ibiq; biennio cõmoratus disputans & suadẽs de regno Dei fecit vt oẽs qui habitabãt ĩ Asia, audirent verbum Domini, tam gentiles q̃ Iudæi. Inde reuersus per Macedoniam & Troadẽ, & Miletũ, & per plures alias ciuitates & insulas transiens applicuit Tyro, & de Tyro Ptolomaidam, & Cæsaream iter faciens. Deinde Hierusalem cum multa flagitatione peruenit. Vbi comprehensus a Iudæis, tractus & verberatus fuit, & coram diuersis iudicibus nequiter accusatus, a manifesto grauamine Cæsarem compulsus appellare. Traditus autem Centurioni, post naufragia &

multa pericula ad vrbem Romanã catenis vinctus accessit, ibiq; prædicationi ac doctrinæ insistens, ire etiam in Hispaniã ꝓponebat. Ecce quomodo amabat illos, pro quibus tot & talia sustinebat. Vnde ait. Omnia, charissimi, ad ædificationem vestram. Roma. 15. 2. Cor. 12.

Apparent etiã signa dilectionis, cũ quis vult sustinere, vel pati grauie pro amicis. Vnde Ecclesiastici dicit. Amicũ salutare, non confundaris. Et si mala tibi euenerint, per illum sustine. Eccl. 22

Ex iam dictis vero Paulum mira sustinuisse liquet, pro vtilitatibus proximorum. Vnde ait. Omnia sustineo propter electos, vt & ipsi salutem cõsequantur. De hoc require in capite. De tribulationibus. Ibi enim de his multa inuenies. 2. Ti. 2.

Magnam dilectionem ad proximos habuisse Ioannẽ Euangelistam, patet ex verbis suis. Ex abundãtia enim cordis, os eius loquebatur, quando dilectionem, vel charitatem toties repetebat. Sicut apparet præcipue in prima epistola cap. 3. & 4.

De inuidia.

INuidia diaboli, mors intrauit ĩ or bem terrarum. Quia scilicet, vidit diabolus hominẽ in statu fœlici esse, & ad illum posse ascendere, vnde ipse corruerat. Ideo tentauit hominem, & vicit. Sapiẽ. 2 Gen. 3.

Inuidia motus Cain, fratrem suum Abel occidit, quãdo vidit munera acceptari a Deo, & non sua. Gen. 4.

De Isaac dicitur. Benedixit illi Dominus & locupletatus est homo. Ob hoc inuidẽtes ei, Palestini puteos eius obstruxerunt. Gen. 26

Per hoc patet, quod prosperitas hominis causat inuidiam malis, occasionaliter tamen.

Rachel sterilis sorori fœcundæ inuidit. Ecce quomodo inuidia, nec ꝓpinquis parcit. Ge. 30.

Fratres Ioseph inuidebãt ei animo pessimo & crudeli, vidẽtes quod a patre plus cunctis fratribus amaretur, & audientes somnia quæ narrabat. Et nota ibidem, ad quantum facinus ex illa inuidia proruperunt. Gene. 37.

Io. 21 Petrus respondit Domino sæpius roganti amas me. Domine tu scis q̃a amo te.

Ro. 8. Multum dilexit Iesum Paulus Apostolus, qui ait. Quis nos separabit a charitate Christi &c.

Idem Apostolus talem tulit de dilectione Iesu sententiam.

1. Co. 16. Si quis nõ amat Dominum Iesum Christum sit anathema maranatha.

Item quia amor est virtus vnitiua, magnum amorem ad Christum ostẽ

Gala. 2 ditur Habuisse Paulus cũ ait. Vt Deo viuam Christo confixus sum cruci.

Et potest dici ꝙ Christus in eo viuebat.

Ibidem Viuo autem iam nõ ego viuit vero ĩ me Christus, & mihi viuere Christus est.

Phili. 1 Erat Christus ei sapiẽtia & iustitia.

1. CO. 1 Factus est nobis Sapiẽtia a Deo, & iustitia.

Ibi. 2. Non enim iudicaui me scire aliq̃d inter vos, nisi Iesum Christum, & hũc crucifixum.

Phili. 3. Item eius diuitiæ. Omnia, inq̃t, detrimentum feci & arbitror vt stercora, vt

ra, vt

sa, vt Christo lucrifaciam.

Potest dici, quod Christus in eo lo- 2. Cor. 13.
quebatur. An experimentum quæri-
tis eius, qui in me loquitur Christus.

Item Christus in eo operabatur.
Non audeo aliquid loqui eorum quæ Ro. 15.
per me non efficit Christus.

Item Deus eum triumphat. 2. Co. 2.
Deo gratias, qui semper triumphat
nos, in Christo.

Potest quoq; dici Christi seruus. Rom. 1
Paulus seruus Iesu Christi.

Et Christi Apostolus. 2. Co. 1
Paulus Apostolus Iesu Christi per vo-
luntatem Dei.

Item Christi legatus & vicarius. 2. Co. 5
Pro Christo legatiõe fungimur, tanq̃
Deo hortante p̃ nos, obsecramus, pro
Christo reconciliamini Deo.

Et Dei adiutor erat. 1. Co. 3
Dei sumus adiutores.

Etiam pugil, vel certator. 2. Ti. 4.
Bonum certamen certaui, cursum
consumaui.

Et alibi. Sic pugno, non quasi aerẽ 1. Co. 9
verberans. Et prima Corinthiorũ. 15
Si secundum hominem ad bestias de

pugnaui.

Item cursor.

Sic curro non quasi in incertum.

1.Co.9 Cursum consumaui.

1.Cor. Item specialis imitator.

11. Imitatores estote mei, sicut ego Chri.

1.Ioã.4 Pulchram facit exhortationẽ de dilectione beatus Ioannes, dicens. Nos. diligamus deum, quoniam ipse prior dilexit nos: &c.

De dilectione proximi.

Gen.4. Reprehensus est Cain a Domino grauiter, & punitus, quia contra fratrem suum inique egit, & se nõ esse custodem dixit eius.

Gen.18 Nota, q̃ diligẽter & solicite orabat Dominum Abraham, vt parceret Sodomitis, quod erat magne dilectionis signum.

Exo.32 Tantam dilectionẽ erga proximos sibi subditos Moyses habebat, quod ipse orans Dominum, dicebat. Aut dimitte eis hanc noxam, aut dele me de libro quem scripsisti.

Nu.11. Idem optabat, vt omnes quotquot erant in castris prophetarent, licet honor eius inde minui videretur.

Idem recusat maius Dominiũ, qđ ei Dominus promittebat, in tantum proximos suos, qbus p̄erat, diligebat. Nu.14.

Diliges ꝓximũ tuũ sicut te ipsum. Deu. 6.

Filii Israel post occisionem filiorũ Beniamin, magno vlulatu cœperunt flere dicentes. Quare Domine Deus noster factum est hoc malum? Iudi. 21.

Anima Ionathæ colligata est aĩæ Dauid, & dilexit eũ quasi animã suã. 1. Reg. 18.

Ostẽdit Dauid se diligere inimicũ, in planctu Saul. Amicum, in planctu Ionathæ. Similiter in planctu Abner. 2. Re. 1 & 3.

Filium quoq;, licet malum, & sibi aduersarium fleuit. 2. Reg. 18. 19.

Magnam dilectionem ostẽdit se habere Nehemias ad filios transmigrationis, quod patet in his, quæ eis fecit. Neemi per totum.

Quia Tobias multis, multa opera charitatis exhibeat, multi diligebant eum. Vnde cum iussus esset occidi a rege, latuit, & inuentus non fuit. Tob. 1.

Tantam dilectionẽ vult Dominus ad proximos nos habere, vt dixerit. Diligite inimicos vr̃os, bñfacite his q oderũt vos. Et Petro respõdit, nõ esse Mat. 5.

dimittendum septies peccanti fratri,
Mat. 22 sed vsq; septuagiessepties. Dixitq;. Di
liges proximum tuũ sicut teipsum.
Luc. 10 Ad proximum magnam dilectionẽ
habuisse laudatur Samaritanus ille, q
appropians semiuiuo, misericordia
motus est, & eius vulnera alligauit,
infundens oleum & vinum. Per quem
significatur Christus, qui de Cœlo de
scendens genus humanum a Diabolo
vulneratum sanauit, pro quo mortẽ
sæuissimam crucis passus est, & vt p-
fectissimæ charitatis exemplũ daret,
& pro crucifixoribus suis orauit.
Luc. 23 Miram quoq; dilectionem ad pxi-
mum habuisse mõstratur beatus Ste-
Act. 7. phanus, q dominum imitatus & ipse
pro lapidatoribus suis deuotius, q̃ p
se orasse videtur. Nam pro illis genua
posuit, & voce magna clamauit. Pro
se vero simpliciter dixit. Domine Ie-
su suscipe spiritum meum.
Ro. 9. Ineffabilr Paul' pximos diligebat.
Qui p frib' sui anathema fieri optabat
Erat erga eos vt pater corripiens.
1. Co. 4 Nam in Christo Iesu per euangeliũ
ego vos genui.

Et Paulo post in virga veniã ad vos. Ibidem
Et ad Thessalo. Sicut pater filios de 1. Th. 2.
precantes vos, & consolantes testifica
ti sumus.

Item vt mater parturiens. Nam di Gala. 4
cebat Galatis.
Filioli mei quos iterum parturio.

Tanq̃ nutrix fouens & blandiens. 1. Th. 2
Facti sumus, ait tanq̃ si nutrix foueat
filios suos.

Et alibi. Tanq̃ paruulis in Christo, 1. Co. 3
lac, potum dedi vobis.

Itē tanq̃ magister & doctor erudiēs. 2. Ti. 1.
Positus sum prædicator, & apostolus
& magister gētium in fide & veritate.

Item tanquam frater & socius col- Phili. 4.
laborans, & coadiuuans.
Fratres mei dilectissimi. & desideratis-
simi, rogo te Germana compar. &c.

Et cap. 1. ad Philip. Habeo vos, in Phili. 1.
confirmatione Euangelii, socios gau-
dii mei &c.

Et secunda Corinth. 1. Non domi 2. Co. 1
namur fidei vestræ, sed adiutores su-
mus gaudii vestri.

Item tanq̃ legatus reconciliatis. 2. Co. 5
Pro Christo legatione fungimur.

Act20 Et Apostolus, bona annuncians. Vos scitis qualiter nihil subtraxerim vobis vtilium quo minus annunciarem vobis, & docerem vos publice per domos.

Act.17 Et alibi, Quod ignorantes colitis, ego annuncio vobis.

1.Co.3 Item architectus ædificans. Vt sapiens architectus posui fundamentum.

Per aliam nihilominus viā potest dici, quod Paulus ostendit se esse proximorum feruentissimum dilectorē, per hoc videtur, quod ipse multa pro eis faciebat. Siquidem vel sustinebat, vel dabat ea, quæ non habebat, ab habentibus, pro indigentibus procurabat: Quod enim suadet ad vtilitatem
Act.20 proximorū, ipse testatur. Ad ea, quæ opus erant mihi, & his q mecū sunt, ministrauerūt manus istæ. Sequitur: Quoniam beatius est dare q̄ accipere. Quāuis autē super erogationis esset, cum ab ipsis accipere posset, in hoc faciebat. Vt illis qbus prædicabat, par-
2. Cor. ceret. Vnde ad Corinthios. Paratus
12. sum venire ad vos, & non ero vobis

grauis. Non enim quæro quæ vestra sunt, sed vos.

Secũdo, vt pseudo apostolis gloriã di occasionem auferret. In oĩbus sine onere me seruaui, & seruabo. Q d' fa cio & faciã, vt amputẽ occasionẽ eo rũ, q volunt occasionẽ, vt ĩ eo, de quo gloriantur, reperiantur, sicut & nos. 2. Cor. 11.

Tertio. Vt exinde maiorem merce dem haberet. Non vsi hac potestate, vt accipiamus (scilicet) sumptus a vo bis, sequit', Quæ ẽ ergo merces mea, vt prædicans sine sumptu ponã Euan gelium Christi. 1. Co. 9 Ibidem

Rursus etiam ipse procurabat ab ecclesiis de Achaia, ad donãdum pau peribus de Iudea ob quã causam col lectas fieri faciebat, & fideles ad hoc efficaciter inducebat. 1. Cor. 16.

Item, Qui parce seminat, parce me tet. 2. Corinthiorum. 9. 2. Co. 9

Dabat proximis verba dei, quibus copiosissime abundabat: Imo etiam seipsum eorũ vtilitatibus dedicabat. Volebamus tradere vobis nõ solum Euangeliũ, sed & animas nostras, pro pterea quod chari nobis facti estis. 1. Th. 2

2. Cor. 12. Sic & Corinthi. Ego ipse libētissi-
me impendam, & super impendar pro
animabus vestris.

Profe- ctio Pauli. Mira insup de corpore suo fecit pro-
ximis ad fidem & salutem conuerten-
Gala. 1. & 2. dis, prædicando, videlicet, disputãdo,
discurrendo a Damasco in Arabiam,
Act. 9. 11. 13. in Hierusalem, in Antiochiam. Dein
de nunc iussu spiritus sancti cum Bar-
naba de Antiochia in Ciprum. Inde
nauigantes per Pamphhyliam, & post
euntes in Pisidiam, Iconium, Licao-
niam, constituerunt præsbyteros per
Act. 14 15. & in fra vsq; in finē. singulas ecclesias. Et tandem post fa-
ctum multiplicem fructum, Antio-
chiam redierunt. De his habetur in
Actib. Postmodū vero Paulus volens
visitare fratres, quibus prædicauerat
verbum Dei, assumpto Sila in sociū
profectus est in Syriam & Ciliciam.
Inde transiens Phrygiæ & Galatiæ re-
gionem, venerunt Misiam, & postea
vocatus in Macedoniam nauigauit.
& tunc Philippis, Thessalonicæ, & in
multis aliis ciuitatib⁹, regiōis illius,
multum fructum faciens, consequen-
ter peruenit Athenas, vbi cum Philo

sophis curiosis salubriter disputauit. Ex quo transtulit se Corinthum, & ibi multum populũ domino acquisiuit. Inde profectus est Ephesum, & ingressus Synagogas, disputauit cũ Iudæis. Inde egressus descendit Cæsaream, de Cæsarea venit Antiochiam, & facto ibi aliquanto tempore, profectus est Galatiam regionem, & Phrygiam, cõfirmans omnes discipulos. Et postea, peragratis superioribus partibus, iterum venit Ephesum, ibiq; biennio cõmoratus disputans & suadẽs de regno Dei fecit vt oẽs qui habitabãt ĩ Asia, audirent verbum Domini, tam gentiles q̃ Iudæi. Inde reuersus per Macedoniam & Troadẽ, & Miletũ, & per plures alias ciuitates & insulas transiens applicuit Tyro, & de Tyro Ptolomaidam, & Cæsaream iter faciens. Deinde Hierusalem cum multa flagitatione peruenit. Vbi comprehensus a Iudæis, tractus & verberatus fuit, & coram diuersis iudicibus nequiter accusatus, a manifesto grauamine Cæsarem compulsus appellare. Traditus autem Centurioni, post naufragia &

De inuidia.

INuidia diaboli, mors intrauit ĩ orbem terrarum. Quia scilicet, vidit diabolus hominẽ in statu fœlici esse, & ad illum posse ascendere, vnde ipse corruerat. Ideo tentauit hominem, & vicit. Sapiẽ. 2 Gen. 3.

Inuidia motus Cain, fratrem suum Abel occidit, quãdo vidit munera acceptari a Deo, & non sua. Gen. 4.

De Isaac dicitur. Benedixit illi Dominus & locupletatus est homo. Ob hoc inuidẽtes ei Palestini puteos eius obstruxerunt. Gen. 26

Per hoc patet, quod prosperitas hominis causat inuidiam malis, occasionaliter tamen.

Rachel sterilis sorori fœcundæ inuidit. Ecce quomodo inuidia, nec ꝓpinquis parcit. Ge. 30.

Fratres Ioseph inuidebãt ei animo pessimo & crudeli, vidẽtes quod a patre plus cunctis fratribus amaretur, & audientes somnia quæ narrabat. Et nota ibidem, ad quantum facinus ex illa inuidia proruperunt. Gene. 37.

Nu. 11. Cū duo viri prophetarent ī castris, Iosue quasi inuidens dixit. Domine mi Moyses, ꝓhibe eos, at ille. Quid æmularis pro me?

Nu. 12. Maria soror Moysi & Aaron, locuti sunt contra Moysen dicentes. Nō ꝑ solum Moysen locutus est Dominus. Ex quo apparet, quod inuidus nō parcit beneficii, vel propinquis. Moyses enim eorum frater erat, & per eū grandem recipiebant honorem.

1. Reg. 18. Percusso Philistæo cantabant mulieres. Saul percussit mille, & Dauid decem millia. Iratus est autem Saul nimis, & displicuit ei sermo iste.

2. Reg. 17. Videns Achitophel quod nō factū fuerat secundum consilium suum, sed magis secūdum Chusai, abiens in domum suam suspendio interiit.

1. Esd. 4 Aedificantibus tēplum filiis Iuda, post reditum de Babylone, gētes quæ erant in circuitu doluerūt, & eos multipliciter impedierunt.

Nee. 2. Audierūt Sanaballath & Thobias, quod venisset homo, q quæreret prosperitatem filiorum Israel, contristati sunt afflictione magna.

Daniel superabat omnes principes & Satrapas. Vnde omnes principes & Satrapæ quærebant occasionem, vt eruerent Danielem ex latere regis. Dan.6.

Alcimus videns charitatem Iudæ & Nicanoris ad inuicem, venit ad Demetriũ, & dicebat Nicanorem rebus alienis assentire, Iudãq; regis insidiatorẽ, successorem sibi destinasse. 2.Mac. 14.

Videntes prĩcipes sacerdotũ & scribæ mirabilia, quæ Dominus faciebat & pueros clamãtes Hosanna Filio Dauid. Indignati sunt. Ma.21. Luc.16

Frater filii prodigi, audiens festum quod faciebat pater adolescentiori filio reuertenti, indignatus, nolebat introire. Luc.15

Ab Ioanne Baptista longe fuit inuidia relegata, ad quẽ cum venirent discipuli, & dicerent quod Christus baptizaret, & omnes irent post eum, respondit. Amicus sponsi &c. Hoc ergo gaudium meum impletum est, illum oportet crescere, me vero minui. &c. Ioan.3.

Quidam Iudæi, qui viderant Lazarum a Domino suscitari, abierunt ad Pharisæos & dixerũt. Quæ fecit Iesus. Ioã.11.

Vnde Pontifices & Pharisæi collegerunt concilium.

Ma. 27 Ad tam immane scelus, principes sa
Ma. 15 cerdotum ex inuidia proruperunt, qđ legitur. Sciebat Pilatus quod per inuidiam tradidissent eum, summi sacerdotes, videlicet, ipsum dei filium Dominum Iesum Christum.

Act. 4. Petro & Ioanne loquentibus ad populum, superuenerunt sacerdotes & magistratus populi & saducæi moleste ferentes, quod docerent populũ.

Exurgens princeps sacerdotũ & oẽs qui cum illo erant, vidẽtes signa, quæ per Petrum fiebant: repleti sunt zelo, & iniecerunt manus in apostolos, & posuerunt eos in custodia publica. Actuum. 5.

Act. 7. Audientes verba Stephani Iudæi, dissecabantur cordibus suis, & stridebant dentibus in eum, dolentes quod non poterant resistere sapientiæ & spiritui, qui loquebatur.

Act. 13 Cõuenit pene vniuersa ciuitas, audire verbum Dei, quod Paulus & Barnabas prædicabant. Videntes autem Iudæi, repleti sunt zelo.

Ex Thessalonicēsibus, Iudæis & gē tilibus crediderunt multi viri & mulieres nobiles nō paucæ: zelantes aūt Iudæi concitauerunt ciuitatem. Act. 17

De correptione fraterna.

CORripere proximum vel reprehēdere est opus misericordiæ. Vñ charitatiue, & mansuete compescuit Abraham iurgiū, quod erat īter pastores suos, & pastores nepotis sui Loth. Gen. 13

Dulciter & benigne īcrepabat Loth Sodomitas, licet illi nō acqeuerit ei. Gen. 19

Postq̄ iurauerat Abrahā Abimelech q̄ faceret ei misericordiam, continuo sequitur. Et increpauit Abimelech. Gen. 21

Ruben & Iudas temperauerunt furorem fratrum suorū, ne occiderent Ioseph. Gen. 37

Moyses iniuriantem Hebræū charitatiue corrupuit, sed ille inique tulit, & ad iniuriosa verba prorupuit. Nunquid occidere me vis? Exo. 2.

Videns Iethro populum expectantem iudicari per Moysen dixit. Stulto labore consumeris. Et nota. Quomodo tantus homo gentilis hominis monitioni acquieuit. Exo. 18

Iosu. 22 Phinees filius Eleazari & cæteri nũcii fratres suos, qui ædificauerant altare in scandalum filiorum Israel, discrete arguerunt, & satisfactionem libentissime susceperunt.

Iudi. 20 Miserunt nuncios filii Israel ad tribum Beniamin, qui dicerent. Cur tantum nephas in vobis repertũ est? Tradite homines, qui hoc flagitium perpetrauerunt.

1. Reg. 19. Increpando Ionathas patrem suum Saul, pro iniqua persecutione Dauid, eius maliciam aliqualiter in principio temperauit.

1. Reg. 25. Volens Abigail arguere virum suũ super duritia, quam ostenderat nũciis Dauit, noluit q̃dẽ statim dicere post prandium, sed expectauit tẽpus oportunum solum vsq; ad crastinum, cum prius vinnm bibitum digessisset.

2. Re. 2 Abner bene arguebat Asahel, qui nimis vrgebat persequendo eum, sed ille audire contempsit, & propter hoc occisus fuit.

2. Reg. 12. Nota q̃ discrete arguit Nathan propheta Dauid, cũ peccasset, adulteriũ & homicidium cõmittendo, nõ enim

cum

cum furore dixit. Pessime fecisti. sed assumpta similitudine congrua illaqueauit eum verbis oris sui.

Cum magno zelo arguit Helias populum dicens. Si Dominus Deus est, sequimini eum. Vt quid claudicatis in duas partes? 3. Reg. 18.

Reprehēsurus regem Achab, regē Israel, vir quidam de filiis prophetarum, proposuit ei similitudinem, per quam cognouit rex peccatum suum. 3. Reg. 20.

Cum magna libertate dixit Eliseus ad Iorā regem Israel, exercitu circunstante. Si non erubescerem vultum Iosaphat, non attendissem te, nec respexissem. 4. Re. 3

Sacerdotes restiterunt Oziæ regi Iuda volenti adolere incensum & dixerunt. Non est tui officii vt adoleas incensum. 2. Pa. 26

Cū magno ardore corripuit Esdras filios transmigrationis, qui duxerunt alienigenas contra legem. 1. Esdræ 9. & 10.

Neemias audiens clamorem populi, propter grauamina, que patiebatur a diuitibus increpauit optimates & magistratus. Idem facit pro eo, quod Neem. 5.

multi portando onera, diem sabbati
prophanabant.

Tob. 2. Irridebant Tobiā parētes & cognati eius, at ipse icrepabat eos dicēs. Nolite ita loqui. filii sanctorū sumus &c.

Iudit. 8 Audiēs Iudith propositū ciuiū suorum quod post quinq; dies volebāt ciuitatem tradere Assyriis, reprehendit eos sermonibus fidelibus & discretis.

Dan. 5. Daniel valde discrete arguit regem Balthasar exemplo patris sui. Et nota q̄ patienter rex illum audiuit, licet dixisset contra eum, & postea ipsum magnifice honorauit.

Mat. 3. Luc. 3. Cum miro feruore dicebat Ioānes Baptista pharisæis & Saducæis. Progenies viperarum quis demonstrabit vobis fugere a ventura ira?

Ma. 14 Mar. 6. Dicebat Ioannes Herodi adulterāti cum Herodiadæ vxore fratris sui. Nō licet tibi illam habere.

Ma. 16. Indiscrete, licet pie, voluit dominū Petrus icrepare, cū diceret. Oportere eū pati a pricipibus sed Dominus dure respondit. Vade post me Sathana.

Ma. 18. Veram & certā dedit Dominus regulam Petro de correctione fraterna.

Si peccauerit ī te frater tuus, corripe eum inter te & ipsum solum.

Vnus de his latronibus, qui pendebant, blasphemabat Dominū Iesum, respondens alter increpabat eum dicens. Neq; tu times Deum &c. Nos digna factis recepimus &c. Luc. 23

Pulchre arguebat & cōuincebat Pharisæos ille cæcus natus, a Domino illuminatus, dicens. Mirabile quiddã est, quod vos nescitis vnde sit ille homo, & aperuit oculos meos. A seculo non est auditum, quod aperuerit quis oculos cæci nati, nisi hic esset a deo, non potuisset facere quicquam. Ioan. 9.

Videns Petrus quosdam Iudæos admirantes & discipulos deridentes, discrete & confidenter arguit illos & instruxit, & ad fidem conuertit. Act. 2. &. 3.

Simile accidit Cap. 3. Acto. Post sanationem claudi, & culpas eorū ipse ostendit & aliqualiter excusans eos, multa dulcia verba dixit, ita quod cōuersi fuerunt quinq; millia hominū.

Durissime īcrepauit Petrus Ananiã & Saphirū, pro eo, qđ fraudauerãt de pretio agri, quod vēdiderãt, & partes Act. 5.

ad pedes Apostolorum posuerant.

Act. 6. & 7. Stephanus in concilio Iudæorum existens cõfidenter increpabat eos dicens inter cætera. Duri ceruice, & incircuncisi corde & auribus, vos semper spiritui sancto restitistis, sicut patres vestri, ita & vos. Quem prophetarum non persecuti sunt patres vestri?

Act. 8. Simonem magum pro dono Dei pecuniam offerentem, Petrus terribiliter increpauit, dicens. Pecunia tua tecum sit in perditionem.

Act. 13 Paulus intues Elymā magū, q nitebat͛ auertere ꝓcõsulē a fide, dixit illi. O plene oī dolo, & omni fallatia fili diaboli, & inimice omnis iustitiæ, nõ desinis subuertere vias dñi rectas?

Ro. 1. 2 & 3. Miro discretionis modo, Paulus arcuit Romanos ex gētilibus & Iudæis conuersos. qui superba commotione dolebant se alterutrū supponere. Ostēdit autem vtrosq; peccasse & gloriosa dei misericordia indigere. Nā & gentiles legis naturalis, & Iudæi legis Mosaicæ fuerant transgressores. Causati sum⁹, inqt Iudæos & Græcos, idē, Gētiles & circūcisos oēs sub peccato eē.

Corithios arguit de hoc præcipue, quod Christus in eis diuidi videbatᷣ. dicēte vno. Ego sum Apollo, alio ego cephæ. Ita ēt, qa dissimulabāt inter se fornicatorē, q tenebat nouercam suā. 1. Cor. 3. &. 5.

Item, quia apud infideles iudices de secularibus negotiis litigabant. 1. Co. 6

Reprehendit eosdem circa Euchari stiæ sumptionem. 1. Cor. 11.

Et de errore circa mortuorū resur rectionem cap. 15.

Eosdē icrepat de hoc præcipue, qđ illi multa grauia a pseudo apostolis sustinebant, & ipsum non habebant in tanta reuerentia vt debebant. Sustine tis, inquit, si quis vos in seruitutē re digit, si qs deuorat, si qs accipit &c. 2. Cor. 11.

Item Ego debui a vobis cōmenda ri. Nihil enim minus feci ab his, q sunt supra modum Apostoli. 2. Cor. 12.

Galatas acriter & feruenter arguit super hoc quod post acceptam verita tē Euangelii, volebant ad circūcisionē & legales oblatiōes reuerti. O i sensati ait, Galatæ. Quis vos fascinauit? &c. Gala. 3.

Audierat Apostolꝰ quosdā de Thes salonicēsibus ambulare in quiete, nō 2. Th. 3

operantes, ſed curioſe agētes. Idcirco corripi tales mandauit.

De cōpaſſione habēda ad proximū.

Gen. 14 AVdiens Abrahā captū eſſe Loth nepotem ſuum, celeriter & viriliter ſuccurrit ei.

Gen. 37 Rubē & Iudas reſiſtebāt cæteris fratribus volētibus occidere Ioſeph, quāuis non reduxerint eum ad patrē, tñ minus male actum eſt ei.

Iudic 8 Gedeon compatiens ſociis fugatis, petiuit panes pro eis.

Iudi. 21 Licet filii Beniamin, filios Iſrael grauiſſime offendiſſent, propter illorum tamē excidium omnes eleuata voce, vlulatu magno fleuerunt.

1. Reg. 15. Lugebat Samuel Saul, licet ſciret eum a deo proiectum.

1. Reg. 30. Compatiens Dauid laſſis ſociis, qui ad bellum ire nō poterant, cōſtituit, quod æqua pars eſſet deſcendentis ad prælium, & remanentis ad ſarcinas.

2. Reg. 18. Doluit Dauid de occiſiōe Abſalō, licet ille multum offendiſſet eum.

2. Reg. 24. Cōpaſſus populo Dauid petiuit ab angelo percuti pro illis. 2. Reg. 24.

3. Reg. 17. Helias benigne accepit verbū mulie

ris satis durũ, & p̃ filio ei⁹ mortuo do
lori illius cõpatiẽs efficaciter orauit.

Cum Iezabel occidisset prophetas 3. Reg.
Domini, Abdias abscõdit centum ex 18.
eis, & pauit eos diebus multis.

Pie compassus fuit Elizeus viduæ 4. Re. 4
debitis obligatæ, & augmentauit ei
modicum olei, quod habebat.

Non solũ pro præsentibus malis cõ 4. Re. 8
patiendũ est proximo: Sed etiam pro
futuris, vñ Eliseus vidẽs Azabel, q̃ ma
la factur⁹ erat filiis Israel, cœpit flere.

Cũ cœpissent filii Israel de viris Iu- 2. Pa. 28
da ducẽta millia mulierũ & puerorũ,
pepcerunt eis, & vestitos atq; refectos
ad propria remiserunt.

Audiens Neemias miserabilem sta Ne. 1. 2.
tum ciuitatis Hierusalem, fleuit die-
bus multis & tandem consilium adhi
buit, & auxilium oportunum.

Cum regnaret Sannacherib, & filios Tob. 1.
Israel exosos haberet, Tobias perge- 2.
bat quotidie per omnem cognationẽ
suam & consolabatur eos, esurientes
alebat, nudis vestimenta præbebat &
mortuus atq; occisis sepulturam soli
citus exhibebat.

Esth. 4. & 7. Nũciata reginæ Esthær sentẽtia crudeli, contra populum suum lata, non aliter sumpsit negotium, quam si fuisset vna de populo, licet esset seclusa a tali sententia tanquam sponsa regis dilecta.

Iob. 2. Audiẽtes tres amici Iob omne malũ quod accidisset ei, venerunt vt consolarentur eum. Sed cum non intelligerent causam suæ afflictionis fuerũt ei postea onerosi.

Iob. 29. Magnam compassionẽ beatus Iob habebat ad ꝓximos, qui dicebat. Auris audiens beatificauit me. Eo quod liberassem pauperem vociferantem, & pupillum cui non erat adiutor, benedictio pupilli super me veniebat, & cor viduæ consolatus sum.

Esa. 21. Nõ solum iustis in afflictione positis compatiendum est, sed etiam peccatoribus & iniustis. Vñ dicebat Esaias. Propter destructionem Babylonis, repleti sunt lũbi mei dolore, angustia possedit me, sicut angustia parturientis.

Esa. 22. Videns in spiritu, idem calamitatẽ superuenturam populo suo dicebat.

Receditea me, amare flebo, Nolite incumbere, vt consolemini me super vastitate filiæ populi mei.

Dolens Abdemelech æthiops, qd' Hieremias propheta missus erat in lacum Leonum in quo nõ erat aqua sed lutum, procurauit apud regem vt extraheret illum. Hie. 38

Cum scripsisset Baruch verba comminatiõis ex ore Hieremiæ, dixit. Ve mihi misero, quoniam addidit Dominus dolorem dolori meo. Et tamen dicebat populus, quod Baruch incitaret Hieremiam aduersus eos vt traderentur in manus Chaldæorum. Hie. 43. & 45.

Cũ reuelasset Dominus Ezechieli peccata, quæ populus Israel faciebat, & pœnas quas passurus erat, fuit amaricatus, tristis, & gemebundus. Ezec. 3. & 9.

Rex Darius sciens Danielẽ positũ in lacum Leonum, præ dolore dormiuit incœnatus cibiq; nõ sunt illati corã eo. Insup & somnus recessit ab eo. Dan. 6.

Magnum dolorem habuit Onias sacerdos quãdo vidit templum per Heliodorum debere spoliari, & deposita viduarum & pupillorum auferri. 2. Ma. 2

2.Ma.4 Antiochus rex qui nobilis appella
batur, licet simpliciter esset malus, ta
men audiens Oniam summū sacerdo-
tem inique fuisse occisum, flexus ad
misericordiam, lachrymas fudit.

Mat.14 Misertus est Dñs turbæ īdigēti, qa
Mar. 8. pedestris secuta eū fuerat in deserto.

Mat.15 Accedentes discipuli ad Dominū,
rogabāt eū ꝓ muliere Chananæa dicē
tes. Dimitte eā, qa clamat post nos.

Mat.18 Contra nolētes cōpati proximo, &
ex corde remittere, inducit Dominus
parabolam de seruo nequam, cui mil-
le talenta fuerūt remissa, & noluit di-
mittere cōseruo suo centū denarios.

Mat.25 Ad hoc quod homo libēter cōpatia
tur ꝓximo & misereatur ipsius, mul-
tum facit, quod specialiter fiet dispu-
tatio de opibꝰ misericordiæ ī iudicio.

Luc. 7. Cū vidisset Dominus flentē viduā
cuius filius efferebatur defunctus, mi
sericordia motus super eā, dixit. Noli
flere, & mortuū illius filiū suscitauit.

Luc.10 Samaritanus ille, super sauciato mi
sericordia motus, alligauit vulnera
eius, infundēs oleū & vinū, & curā il-
lius egit, & pabulum fecit haberi.

Videns Dñs ciuitatẽ Hierusalẽ, & cõsiderans mala, quæ ei futura erant postmodũ, & passura, fleuit super eam dicens. Si cognouisses & tu &c. Luc. 19

Vt vidit Iesus Mariam plorantẽ, & Iudæos qui venerant cũ ea plorantes, infremuit spiritu, & turbauit seipsum, & lachrymatus est. Ioã. 11.

Etiã pẽdẽs Saluator ĩ cruce habuit curã mr̃is, quã sciebat in aĩa crucifigi. Mulier, dixit, ecce fili⁹ tu⁹, oñso Ioãne Ioã. 19.

Cum venisset Petrus ĩ Ioppẽ, vidit flentes viduas ꝑ morte Tabitæ, quæ faciebat eis tunicas & vestes, & ponẽs genua sua orauit & cum vocasset eã, sanctis & viduis assignauit viuam. Act. 9.

Paulus cum esset Athenis incitabatur spiritus eius, in eo quod ipse videbat idolatriæ deditam ciuitatem. Act. 17

Barbari non modicã præstabant humanitatem Paulo & sociis eius. Accẽsa enim ei pyra reficiebant omnes propter imbrem, q imminebat & frigus, ipsi vero eius bene indigebant qui de naui cõfracta euaserant tempore hyemali, & quosdam oportuit natare, alii vero super tabulas fuerunt asportati. Act. 27 &. 28.

Rom.9 Cum tanta ſpiritus anxietate com-
patiebatur Paulus fratribus, & cogna
tis ſuis pereuntibus, quod ipſe dice-
bat. Triſtitia eſt mihi magna, & conti-
nuus dolor cordi meo. Optabã enim
ego ipſe Anathema eſſe a Chriſto, ꝑ
fratribus meis, qui ſunt cognati ſecun
dum carnem.

Gala. 4 Et Galatis. Filioli mei, quos iterũ
parturio Iudicium ſine miſericordia
fiet ei qui non facit miſericordiam, vt
patet. Iacobi. 2.

De hoſpitalitate exhibenda.

Gen. 18 NOta de Abrahã, quam celeriter,
quam lætanter angelos hoſpitio
receperit, & ipſis ea quæ videbantur
neceſſaria peregrinis, parari fecit.

Gen. 19 Item de Loth attende, quomodo an
gelos ſuos putabat eſſe hoîes trãſeun
tes, honorauit, obnixe rogauit, & eis
neceſſaria benigne offerens, domum
ſuam contra incurſantes defendit, vt
potuit. Vnde liberatus eſt ab incẽdio.

Gen. 24 Prompta ad hoſpitalitatem videba
tur Rebecca, q̃ dixit ſeruo Abrahæ.
Palearum & fœni plurimum eſt apud
nos, & locus ſpacioſus ad manendũ.

Et paulopost dixit eidem Laban: Praeparaui domum, & locum camelis.

Sine magna pce Iethro recepit peregrinum Moysen hospitio. Postmodū autem filia eius & nepotes sui, fuerūt per illum magnifice honorati. Exo. 2.

Testatur Moyses dicens. Dominus Deus noster amat peregrinum, & dat ei victū & vestitum, & vos quoq; amate peregrinos qa & ipsi fuistis aduenae. Deu. 10

Exploratores, quos misit Iosue accepit hospitio Raab meretrix liberaliter, & custodiuit fideliter, ac dimisit. Et domus ei⁹ tota ab hoste seruata ē. Iosue. 2 & 6.

In Gabaa Beniamin, non inuenit locum Leuites, qui eum hospitio reciperet, nisi quendam senem de opere venientem. Iudi. 19

Helias suscitauit filium mulieris, apud quam sustentabatur. 3. Reg. 17.

Mulier Sunamitis Eliseum trāseūtem hospicio suscepit, hinc ei filium impetrauit & eundem mortuum suscitauit. 4. Re. 4

Bonus hospitalarius erat Iob, q dicebat. Foris non mansit peregrinus, hostium meum viatori patuit. Iob. 31

Ma. 10 Luc. 10 Quãdo misit saluator discipulos ad prædicãdũ, in illis seipsum recipi asse ruit & audiri. Qui vos recipit, me recipit, q vos audit, me audit. Qui vos spernit, me spernit.

Luc. 9. 10. Ioã. 12. Ambulans per mundum dñs Iesus, nõ habebat vbi caput reclinaret. Martham vero specialem hospitẽ legitur habuisse.

Luc. 19 Gaudens accepit dominũ zacheus in domo sua, & Dñs ipsum magis gaudentẽ effecit, quãdo dixit. Hodie salus huic domui facta est.

Luc. 24 Exemplo duorum discipulorũ, qui Dominus in specie peregrini coegerunt ad manendũ, apparet, ꝙ peregrini nõ solũ vocandi sunt ad hospitiũ, sed compellendi.

Act. 10 Apostoli hospitabantur, vt plurimum, in domibus artificum, & hominũ mediocrium. Vnde legitur de Petro. Hic hospitabatur apud Simonẽ quendam coriarium cuius domus est iuxta mare.

Act. 16 Obnixe & instãter deꝓcata est Lydia purpuraria Paulũ & socios eius vt manerent apud eã in domo sua, & coegit

eos &c.

Item de Paulo, manebat apud aqlā & priſcillā quia erat eiuſdem artis. Act. 18

Cū euaſiſſet Paulus & ſocii eius de cōfracta naui, Publius princeps īſulæ Illius ipſos ſuſcipiens, triduo benigne vitū exhibuit. Paulus aūt patrē ipſius febribus & diſſenteria laborantē, oratione & manuū impoſitione ſanauit. Act. 28

Vrbana fiducia vtebaẛ Paulus ſcribēs Philemoni, cū dixit. Para mihi hoſpicium, nam ſpero per orationes veſtras donari me vobis.

Inter, cætera, ad quæ ſpecialiter Paulus inducit hebræos, eſt hoſpitalitas. Hoſpitalitatem nolite obliuiſci, per hanc enim quidā placuerunt angelis. Heb. 13

Commendat Gaiū, beatus Ioānes in tertia ſua Epiſtola dicens. Chariſſime, fideliter facis quicquid operaris in fratres, & hoc in peregrinos.

De Amicitia.

Vocatis multis amicorum turbis ad conuiuium. Laban fecit nuptias, & dedit filiā ſuam Rachel nepoti ſuo Iacob. Gen. 2.

Loquebatur Dn̄s ad Moyſen facie Exo. 31

ad faciem, ſicut ſolet homo ad ami-
cum ſuum.

Ruth.1 Ruth adhæſit ſocrui ſuæ Noemi, & dixit ei. Quocunq; perrexeris, pergã, & vbi morata fueris, & ego pariter morabor.

1. Reg. 18. Anima Ionathæ colligata ẽ animæ Dauid, & dilexit eum Ionathas, quaſi animam ſuam. Nam expoliauit ſe Ionathas tunica, qua erat indutus, & dedit eam Dauid.

1. Reg. 31. Signum fuit fidelis amicitiæ, licet indiſcretæ, quod Armiges Saul, vidẽs dominum ſuum mortuum, mortuus eſt cum eo.

2. Re. 3 Miſit Abner nuncios ad Dauid dicens: Fac mecum amicitias, & erit manus mea tecum, & reducam ad te vniuerſum Iſrael.

2. Reg. 17. Chuſa Arachites amicus Dauid, venit ad Abſalon & diſſipauit conſilium Achitophel.

2. Pa. 19 Propheta Ieſu dixit Ioſaphat regi Iuda, qui inierat fœdus, & venerat ad prælium cum Achab rege Iſrael. Impio præbes auxilium, & his qui oderunt Dominum amicitia iungeris. Et

iccirco

idcirco iram Domini merebaris.

Aman superbus cõuocauit ad se amicos, & exposuit illis magnitudinẽ diuitiarum suarum & filiorum turbã, & quantum eum gloria super omnes principes rex eleuasset. Esth. 5.

Audiẽtes tres amici Iob omne malum quod accidisset ei, venerunt singuli de loco suo, vt visitarent eum, & consolarentur. De his tamen dixit postea: Subuertere nitimini amicum vestrum. Iob. 2. 6.

Alcimus proditor & impius, concitauit regem Demetrium aduersus Iudam Machabæum, pro quo dixit ei: Perdidit Iudas, & fratres eius, amicos tuos. 1. Ma. 7

Rex Alexander, misit epistolam Ionathæ, nunciauitq; ei dicens: Audiuimus de te, quod sis vir potẽs viribus, & aptus, vt sis amicus noster. 1. Mac. 10.

Postquam Alexander percussit Demetrium, misit ad Ptolemæum regẽ Aegypti legatos vt statueret amicitiã ad inuicem, & daret ei filiam suam in vxorem. Eodem

Accepit Ionathas aurum & argen- 1. Mac. 11.

tum,& alia xenia multa,& dedit Demetrio,& inuenit gratiã in conſpectu eius,& fecit eũ principẽ amicorum.

1.Mac. 12. Vidit Ionathas,quia tẽpus eũ iuuat misit viros Romã ſtatuere & renouare,cum Romanis amicitiam.

2.Ma.6 Propter veterẽ amicitiã,quã habebant ad Eleazarũ,quidã aſtantes attulerunt carnes,quibus veſci licite poterat,vt ſimularet ſe de ſacrificii carnibus manducaſſe, & ſic euadere poſſet mortem.

2.Mac. 11. Lyſias ĩtelligens inuictos Iudæos, Dei omnipotentis auxilio, miſit ad eos promiſitq; ſe regem compulſurũ, amicum fieri.

Luc.11 Ponit Dominus exemplum de illo, qui media nocte vadit ad amicum,vt petat aliquid ab eo.

Luc.16 Laudauit Dominus villicum iniquitatis,quia prudenter feciſſet,acquirẽdo amicos de bonis Domini. Concludens ꝑ hoc,quod facere debemus amicos,qui poſſint recipere nos,quando nos in morte deficere oportebit.

Luc.23 In paſſione Domini,Herodes & Pilatus facti ſunt amici.

Commota ciuitate Epheso & cōfu sa, qdā de Asiæ principibus, qui erant amici Pauli, miserunt ad eum rogantes, ne se daret in theatrum. Act. 19

De inimicitia & odio.

POst peccatum primorum parētū, statim posuit Deus inimicitias inter serpentem & mulierē, & inter vtriusq; semen. Gen. 3.

Rixati sunt pastores de Gerare, aduersus pastores Isaac, pro puteo, quē foderunt. Iccirco appellauit Isaac puteum inimicitias. Gen. 26

Oderat semper Esau Iacob, pro benedictione qua benedixerat ei pater, dixitq; in corde suo. Veniēt dies luctus patris mei, & occidam Iacob fratrem meum. Gen. 27

Dixitq; Iacob Simeon & Leui. Turbastis me & odiosū fecistis Chananæis, & Pherezcis, habitatoribus terræ. Gen. 34

Vidētes fratres Ioseph, quod a patre plus cūctis amaretur, oderant eū, nec poterant ei quicquā pacifice loq. Ge. 37.

Oderant filios Israel Aegyptii, & affligebant illudētes eis, atq; ad amaritudinem producebant vitam eorum. Exo. 1.

Nu.15. Dixit Dominus ad Moysen. Hostes vos sentiant Madianitæ, & percutite illos, quia & ipsi hostiliter egerunt cō tra vos, & receperunt insidiis per Idolum Phegor.

Iosu.10 Adonisedech rex Hierusalē, & quatuor alii reges, obsederunt Gabaon, vt expugnarent eam, ꝓ eo, quod trāsfugerant Gabaonitæ ad Iosue & ad filios Israel, & inierant fœdus cum eis.

Iudi.11. Perrexerunt maiores natu de Gabaa ad Iephthe, dicentes. Esto princeps noster. Quibus ille respondit. Nonne vos estis, q odistis me? & de domo patris mei deiecistis me, & nunc venitis ad me in necessitate?

Iudi. 14 Fundebat apud Sanson Dalida lachrymas & conquerebatur dicēs Odisti me, & non diligis. Iccirco problema non vis indicare mihi.

1. Reg. 17. 18. Videns Saul, quod populus alte de Dauid sentiebat, & quod in omnibus prudenter & strenue se habebat: factus est inimicus eius cunctis diebus.

2. Re. 4 Duo latrones qui occiderant Isboseth, dixerunt ad Dauid, Ecce caput filii Saul inimici tui sed male fuerunt

stipendiati.

Thoi rex Hemath audiens, quod Dauid expugnasset Adadezer hostem suum, misit ad eum filiū suum, & gratias egit ei. 2.Re.8

Postquam Amnon filius Dauid oppresserat Thamar sororem Absalon exosam eam habuit odio magno nimis, ita vt maius esset odiū, quo oderat eam amore, quo ante dilexerat. 2.Reg. 13.

Tres aduersarios suscitauit Dominus Salomoni, postq̄ a deo per peccatū recessit (videlicet) Adad Idū æum Rason filium Heliada, & Hieroboam seruum suum. 3.Reg. 13.

Heliam prophetā persecuta est impia Iezabel vxor Achab, propter prophetas Baal, quos fecerat occidi. 3.Reg. 19.

Cum Helias argueret Achab, pro iniqua morte Naboth ait Achab ad Heliam. Num inuenisti me inimicū tibi? Qui dixit, Inueni. 3.Reg. 21.

Dixit Achab ad Iosaphat regē Iuda. Remansit de prophetis Domini Michæas filius Ierala, sed ego odi eum, quia non prophetat mihi bonum, sed malum. 3.Reg. 22.

1.Esd.4 Audierũt hostes Iudæ & Beniamin, quia filii captiuitatis ædificauerunt tẽplum Domino deo Israel, & voluerunt ædificare cum eis.

Tob.8. Raguel & Anna vxor eius, benedixerunt Dominũ, quia fecerat cum eis misericordiam suam, & excluserat ab eis inimicum persequentem eos.

Iudi.13 Amputato capite Holofernis dixit Iudith, tacentibus vniuersis: Laudate Dominũ deum nostrum, qui non deseruit sperãtes in se, & ĩterfecit in manu mea hostẽ populi sui, & ꝓferens caput Holofernis ostendit eis.

Esth. 7. Conquerens de Aman superbissimo, Esther dixit Assuero: Hostis & inimicus noster pessimus est ille Aman.

1.Ma.3 De Iuda Machabæo dicitur: Repulsi sunt inimici præ timore, & operarii iniquitatis conturbati sunt, & directa est salus in manu eius.

1. Mac. 11. Ptolemæus rex Aegypti voluit dolo obtinere regnũ Alexandri, & manifestæ factæ sunt inimicitiæ eius.

1.Mac. 13. Cognouit Simeon, quod Tryphon cum dolo loqueretur, petens duos filios Ionathæ & centum talẽta argẽti,

iussit tamẽ dare argentum & pueros, ne inimicitiam magnam sumeret ad populum Israel, dicentem: Quia non misit argentum, propterea periit.

Herodes & Pilatus antea inimici, facti sunt amici in passione Christi. Luc. 23

De pace & concordia.

ALia animalia in principio fecit Deus duplicia (scilicet) masculũ & fœminam Hominem autem fecit vnum, & ex illo sunt omnes & singuli procreati, vt (scilicet) vnitatem pacis & concordiæ cõmẽdaret in homine. Gen. 1.

Diuitiæ & copia rerum temporaliũ, sunt plerumq; materia & occasio iurgiorum, sicut apparet de pastoribus Abraham & Loth & de Isaac, & pastoribus Gerare. Gen. 13 & 26.

Gratãter faciunt homines pacẽ, & ineunt fœdus cũ potẽtibus & magnis hoibus Hinc est, qđ Abimelech venit ad Isaac. quando vidit eũ prosperari. Gen. 26

Cedendum est interdũ furori maiorum, sicut fecit Iacob, recedẽs a fratre Esau, donec requiesceret furor eius. Gen. 27 & 28.

Audiẽtes Cabaonitæ, quæ fecerat Iosue Hiericho, & Hai. Venerunt ad Iosu. 9.

eum, & serui ipsius beneplacitam pacem fecerunt.

Iosu.22 Phinees & cæteri legati ad filios Ruben missi, audiētes excusationem eorum placati sunt & verba eorum libētissime susceperunt.

2. Reg. 18. ¶ Quāuis Absalon nimis nequiter contra patrem egisset, tamen Dauid magis volebat pacem q̃ mortem, nā dixit. Estne pax puero Absolom?

3. Reg. 3. & 5. Et. 1. Pa. 22. Cū esset Dauid sanctus & placens deo, noluit tamen Dominus vt ædificaret ei domum, Sed filius eius pacificus isto fuit priuilegio honoratus.

3. Re. 5 Multum laudandus est deus, quando dat populo statum pacificū & quietum, sicut fuit tempore Salomonis, dixit Salomon. Requiem dedit mihi dominus per circuitum, nō est Satan, nec occursus malus. Sequitur: Benedictus Dominus.

3 Reg. 15. Boni homines habent pacem ad inuicē, sed mali pugnant cōtra bonos, contraq; malos alios. Vnde inter Roboam & Hieroboam fuit bellum cunctis diebus.

3. Re. 19. Ostensum fuit Heliæ dominum nō

esse in grandi vento, nec in cõmotio-
ne, nec in igne, sed in sibilo auræ te-
nuis, hoc est, in pace.

Benedixit populus omnibus viris, Nee. 11.
qui se sponte obtulerant, vt habitarẽt
in Hierusalem. Quæ interpretatur vi
sio pacis.

Misit Ionathas legatos ad Bacchi- 1. Ma. 9
dem, componere pacem cum eo, & ta
men ipse Bacchides fuerat dux exerci-
tus, in quo occcubuit Iudas Macha-
bæus frater Ionathæ.

Rex Demetrius misit epistolam ad 1. Mac.
Ionatham, verbis pacificis, vt magni- 10.
ficaret eum, dixit enim. Anticipemus
pacem facere cum eo, priusq̃ fiat cum
Alexandro aduersum nos Recordabi-
tur enim omnium malorum quæ fe-
cimus in eum.

Causa pacis, quæ fuit tẽpore Oniæ, 2. Ma. 3
pulchre describitur (videlicet) Idonei
tas prælati prudentis & pii, & bonitas
subditorum.

Postq̃ debellatus fuit Lysias a Iuda 2. Mac.
Machabeo, libenter fecit pacem cum 11.
eo. Intelligens enim inuictos esse He
bræos, dei omnipotentis auxilio ni-

tentes, misit ad eos, promisitq; cōsen
tire omnibus, quæ iusta sunt, & regē
compulsurum amicum fieri.

Ma. 10 Tātam pacem & cōcordiā vult do
minus erga proximos nos habere, vt
Mat. 18 dixerit Petro. Pecanti fratri nō esse re-
mittēdum septies, sed vsq; septuagies-
septies.

Mar. 9. Item discipulos Dominus pacem
inter se habere præcepit.

Luc. 10 Pacem iussit per discipulos nunciari.

Luc. 2. Pacem eis ante passionem reliquit,
post resurrectionē pacē obtulit.

Luc. 24 Pacem annunciauerūt angeli in na
Ioā. 14. tiuitate Domini.

& .20. Qui desiderat seruare pacē, & quie-
tem mentis, abstinere debet a discur-
sibus: Etiam interdum valde licitis, &
honestis cessare.

Ioā. 11. Vnde Martha vt audiuit, quod Ie-
sus venit, occurrit illi, Maria autē do
mi sedebat, nec inde se mouit, donec
fuit vocata ab ipso Domino, per soro
rem: Licet fortassis non ignorauerit
ipsa Maria aduentum Domini, quan
do Martha præsciuit.

Quātum sit pacis bonum, ꝑpendi

potest per discretum æstimatorē beatum Paulum, qui illud tam solicite in omnibus epistolis suis illis, qbus scribebat, optabat, excepta illa ad Hebræos, in qua nec nomen suum, ex certa causa, nec aliquam salutationem præmittit. Nota tamē quod dicturus. Pax vobis. Præponit gratiam, dicens. Gratia vobis Pax vobis. Per quod manifeste datur intelligi, quod sine gratia dei, pax vera nunquam potest haberi Vnde Esaiæ. 48. Non est pax impiis, dicit Dominus.

De vnitate & commu
ni consensu.

EX vno homine Deus humanum genus instituit ad commendandum hominibus quam ei grata sit ēt vnitas in pluribus. Vnde Augustinus libro. 12. De ciuitate Dei ait.

Vnum ac singulū creauit, nō vtiq; solum sine humana societate deserendum, sed vt eo modo vehementius ei commendaretur ipsius societatis vnitas vinculūq; cōcordiæ, & nō tm̄ iter se naturæ similitudie, verūetiā cognationis affectu homines necterentur, Aug. l. 12. de ciuita. dei cap. 21.

quando nec ipsam quidem fœminam copulandam viro sicut ipsum creare placuit, sed ex ipso, vt omne ex homine vno diffunderetur genus humanũ.

Vnde quãdiu vnus fuit nõ peccauit, sed multiplicatus cito deliquit.

Exo. 19 Populus filiorum Israel in deserto, multũ fuit vnanimis & voluntarius, ad recipiendam legem, etiam auditis a Moyse verbis legis. Respondit cunctus populus, vna voce. Omnia verba Domini, quæ locutus est, faciemus.

Exo. 35 Ad faciẽdum opus tabernaculi domini, & sacras ministrorum vestes, obtulit omnis multitudo filiorũ Israel, omnia necessaria, mente promptissima atque deuota.

Iudi. 20 Congregati sunt pariter omnes filii Israel quasi vir vnus, videlicet, ad vindicandum flagitium in Gabaa Beniamin erga vxorem Leuitæ cõmissum.

1. Reg. 11. Inuasit timor Domini populum, & egressi sunt, quasi vir vnus ad succurrendum fratribus suis in labes Galaad obsessis.

2. Re. 5 Venerunt vniuersæ tribus Israel ad Dauid in Ebron, & vnxerunt eũ in re-

gem super illos.

Cōuenit ad regē Salomonem vniuersus Israel, & tunc fuerūt arca & vasa sanctuarii delata in templum, & ipsum solenniter dedicatum. 3.Re.8

Cōgregatus est oīs populus, quasi vir vnus in Hierusalem, ad reædificādum templum, quod fuerat a rege Babylonis destructum. 1.Esd.3

Congregatus est omnis populus, quasi vir vnus ad plateā, Et dixerūt Esdræ, vt afferret librum legis Domini. Nee. 8.

Cum exposuisset Achior vniuersa, quæ dixerat Holofernes, omnis populus cōmuni lamētatione & fletu vnanimes preces suas Dño effuderunt. Iudit. 6

Post mortem Iudæ congregati sunt omnes amici eius, & dixerunt Ionathæ fratri eius. Ex quo frater tuus defunctus est. &c. Nunc itaq; te eligimus pro eo esse nobis principem & ducē, ad bellandum bellum nostrum. 1.Ma.9

Auditis sermonibus Simonis, accēsus est spiritus populi simul, & voce magna dixerunt. Tu es dux noster loco Iudæ & Ionathæ. 1.Mat. 13.

Post ascēsionem domini, omnes di Act. 16

ſcipuli erant perſeuerantes in oratio-ne, cum mulieribus & Maria matre Ieſu, & ſic iuenit eos ſpiritus ſanctus.

Eodem Omnes qui credebant, pariter erant recepto ſpirituſancto, & habebāt oīa cōmunia, vnanimiter ꝑdurantes in tēplo & frāgētes circa domos panes.

Act.4. Cum audiſſent diſcipuli de ſanatione claudi, & reſponſione Petri & Ioannis ad magiſtratus plebis, vnanimiter leuauerunt vocem & dixerunt. Domine, qui feciſti cœlum & terram, da ſeruis tuis. &c.

Eodem Multitudinis credētiū erat corvnū, & anima vna, nec quiſꝙ eorū quæ poſſidebat, aliquid ſuum eſſe dicebat, ſed erant illis omnia communia.

Act. 5. Punitis ad vocem Petri terribiliter Anania & vxore eius Saphira, factus eſt timor magnus in vniuerſa terra, & erant omnes vnanimiter in porticu Salomonis.

De diſcordia, lite, vel rixa.

Gen. 4. PRimā diſcordiam inter homines mouit inuidia, īter Cain & Abel. Quoniā opera Cain maligna erant, fratris autem iuſta.

Substantia Abrahã & Loth erat multa, & nequibant habitare cõmuniter, vnde & facta est rixa iter pastores gregum Abraham & Loth. Ge. 13.

Quia quinq; reges seruierãt duodecim annis Chodorlaomor regi Elamitarum, & decimotertio recesserant ab eo. Ideo factũ est bellum illud de quatuor regibus aduersus quinq;, in quo fuit Loth captus, sed per Abraham liberatus. Gen. 14

Viri ciuitatis Sodomæ, vallauerũt domũ in qua erant duo angeli, in humana specie hospitati, & volebant illos cognoscere. Vimq; faciebant vehemẽtissime, eo quod Loth fideliter hospites defendebat. Gen. 19

Factum est iurgium pastorum Gerare, aduersus pastores Isaac, ꝓpter possessionem ouium & armentorum & familiæ plurimæ. Gen. 26

Oderat semper Esau Iacobus, ꝓ benedictione qua benedixerat ei pater, dixitq; in corde suo. Venient dies luctus patris mei, & occidam Iacob fratrem meum. Gen. 27

Tumens Iacob cũ iurgio, dixit ad Gen. 31

Laban. Quã ob culpam meã sic exarsisti in me? Et scrutatus es omnem supellectilem meam.

Gen. 34 Occasione Dinæ filiæ Iacob, quam Sichem filius Emor rapuit, & oppressit. Facta est discordia magna inter filios Iacob, & habitatores terræ illius.

Exo. 2. Moyses quadã die, vidit duos Hebræos rixantes, dixitq; ei, qui faciebat iniuriam. Quare percutis proximum tuum?

Exo. 17 Cũ exissent filii Israel de terra Aegypti, & transissent mare rubrum, Amalech venit, & pugnauit contra eos in Raphidim.

Exo. 15. & 6. Multoties iurgati sunt filii Israel cõtra Moysen in deserto. Primo pro defectu potus: Postea habito vno cibo, desiderauerũt alium. Extediati enim manna, petierunt carnes. Itẽ ad aquas

Nu. 20. & 21. contradictionis conuenerunt aduersus Moysen & Aaron filii Israel, vbi iurgati sunt cõtra Dñm & Moysen.

Iudic. 9 Inter Amimelech filiũ Hierobaal, & viros Sichem, qui male fecerant eũ principem, fuit magna discordia suscitata: Ita, qđ illi cœperunt eũ detestari

& rebellare

& rebellare ei, & ipse eos expugnauit.

Orta est seditio īter viros Ephraim & Iephthe, eo quod Iephthe vadēs ad pugnam contra filios Ammon, illos vocare noluit, vt dicebant. Iudi. 12

Pro vxore Leuitæ in Gabaa Beniamin, & inter tribus Israel, tam vehemens discordia & prælium fuit, ita q̄d illi de tribu Beniamin, exceptis quingentis viris, penitus sunt deleti. Iudi. 20

Occiso a Dauid Philistæo, iratus est Saul contra Dauid, eo quod communiter laudabatur. Non rectis oculis ergo Saul aspiciebat Dauid a die illa & deinceps nec aliquis ex tunc potuit mollire cor Saul, quin persequeretur eum. 1. Reg. 18. & infra

Facta est longa cōcertatio inter domum Saul & domum Dauid, sed Dauid semper ꝓficiebat, & domus Saul continue decrescebat. 2. Re. 3

Nimis inhonesta facta est discordia inter Absalon ambientem regnum, & Dauid patrem suum. Deniq; Absalon qui eam mouit, suspensus est. 2. Reg. 15. 18.

Rege Dauid redeūte in Hierusalē, viri Israel turbati fuerūt, eo quod viri 2. Reg. 19.

Iuda ipsũ reduxerãt, aliis nõ vocatis.

3. Re. 3 Duæ mulieres meretrices litigabãt corã rege Salomone, occasiõe vnius infantis, quẽ vtraq; volebat habere.

3. Reg. 12. Mortuo Salomõe, petiit populus, vt a Roboã filio eius emitius tractaretur. Quod durius respondente, recesserunt decem tribus ab eo, & fecerunt Hieroboam regem sibi, ex quo multa bella fuerunt inter reges Israel & Iuda.

Mar. 9. Luc. 22 Facta est cõtentio inter discipulos, quis eorum videretur esse maior: sed Domino non placuisse talem contentionem, patet per ea quæ sequuntur.

Ioã. 6. Litigabant Iudæi ad inuicem dicentes, Quomodo potest hic nobis dare carnem suam ad manducandum?

Ioan. 7. Murmur multus erat de Domino Iesu in turba. Quidam enim dicebant, quia bonus est, alii autẽ dicebant, non sed seducit turbas. Sequitur: Facta est dissentio &c.

Act. 11 Baptizato Cornelio cum omni domo sua, audierunt apostoli & fratres, qui erant ex Iudæa, quoniam gentes recepissent verbum dei. Cum ascen-

dissẽt autem Petrus Hierosolymam, disceptabant aduersus illum, q erant ex circuncisione fratres, dicẽtes. Quare introiisti ad viros?

Paulo & Barnaba in ciuitate Iconio prædicantibus, & multa miracula facientibus, diuisa est multitudo ciuitatis. Quidam erant cum Iudæis, & quidam erant cum apostolis. Act. 14

Quidam descendẽtes de Iudæa docebant fratres. Quia nisi circuncidamini secundum morem Moysi, non potestis salui fieri. Facta ergo seditione non minima Paulo & Barnabæ aduersus illos, statuerunt vt consulerentur apostoli, qui erant Hierosolymis super hac questione. Act. 15

Occasione Ioannis Marci, quẽ Paulus nolebat recipere ad ministerium Euangelii, facta est dissentio inter Paulum & Barnabam, ita vt discederent ab inuicem. Attamẽ totum peruenit ad profectum Euangelii. Eodem

Prædicante Paulo Ephesi, ẽt multa miracula faciente: facta est turbatio non minima de via Domini. Demetrius enĩ qdã argentarius faciẽs ædes Act. 19

Dyanæ argenteas, præstabat artifici-bus non modicum quæstum, &c. Impleta est tota ciuitas confusione.

Act. 21 Quidam Iudæi, videntes Paulũ in templo, concitauerunt omnem populum, & iniecerunt manus, clamantes. Viri Israelitæ, adiuuate. Cõmota est ciuitas tota, & fcã ẽ cõcursio populi.

Act. 23 Cum exclamasset Paulus in cõcilio. Viri fratres: ego Pharisæus sum, filius Pharisæorum, de spe & resurrectione mortuorum ego iudicor? Facta est dissensio inter Pharisæos & Saducæos, & soluta est multitudo.

De zelo bono contra peccatores.

Gen. 34 SAeuiebant filii Iacob ob stuprum Dynæ sororis, p̃ Sichem oppssæ.

Exo. 32 Audiens Moyses voces cantantiũ, & videns vitulũ & choros, iratus est valde, & proiiciens tabulas, confregit eas. Et nota, q̃ grauiter puniuit populum, pro quo tam fideliter & instãter orauerat ante deum.

Nu. 25. Multum placuit deo zelus Phinees Eleazari, quando perfodit virum cum muliere Madianite: licet essent magni & nobiles.

Præcepit Iosue Acham lapidari, & totam eius suppelectilē comburi, q͏̃a tulerat de anathemate Hiericho. Iosue.7

Cum audissent filii Israel, filios Ruben & Gad. ædificasse sibi altare, conuenerunt omnes contra eos, & dimicare voluerunt. Iosu.22

Congregati sunt omnes filii Israel, quasi vir vnus, ad vindicandum grauissimum scelus, quod commiserant viri de Gabaa Beniamin, pro vxore leuitæ. Iudi.19 &.20.

Confidenter arguit Helias errantē populū, & sacerdotes Baal fecit occidi 3.Reg. 18.

Reprehēsus est Achab, eo quod Benadab regem Syriæ, virum morte dignum indiscrete, viuū permisit abire. 3.Reg. 20.

Quāuis rex Israel Iehu simpliciter fuerit malus, tamen multum cōmēdatur, eo quod semen domus Achab deleuit, & ꝓphetas Baal occidit, & ædē ipsius Baal destruxit. 4.Reg. 10.

Spiritus Domini induit Zachariā filium Ioiadæ, & stetit in cōspectu populi sculptilibus seruientis, & dixit. Quare transgredimini præceptū domini? quod vobis non ꝓderit: & dere 2.Pa.24

liqstis dominũ, vt derelinqueret vos?

1.Esd.9 Audiens Esdras sacerdos, Iudæos cũ gentilibus matrimonia copulasse, miro modo doluit, & gemens ac eiu-lans, signa doloris ostendit.

Nee.13 Videns Neemias Iudæos ducentes vxores alienigenas, obiurgauit eos. & maledixit, & verberauit aliquos & decaluauit.

1.Ma.2 Surrexit Matathias & dixit. Væ mihi, vt quid natus sum videre cõtritionem populi mei. Sequitur postea de illius zelo feruentissimo, & mirabili probitate: quando trucidauit hominẽ super aram Idolis immolantem.

2.Ma.3 Onias summus Pontifex resistit viriliter Simoni, qui volebat iniquũ qd in ciuitate moliri.

Mat.3. &.14. Miro feruebat zelo Ioannes Baptista, quando dicebat. Progenies viperarum, quis demonstrabit vobis fugere venturam iram? Simul & quãdo Herodem increpabat.

Mat.23 Dure increpabat Dominus Scribas & Pharisæos, & hypocritas, & specialiter in Mat.23. Vbi dixit eis septies. Væ vobis &c.

Sciens Dominus Iesus, Pharisæos ipsum nequiter obseruare, circunspiciens eos cum ira, contristatus est super cæcitatẽ cordis ipsorum, dixitq;. Vos ex patre diabolo estis. Ioan.8.

Pluries eiecit Dominus vendẽtes & ementes de templo, quandoq; cum duro verbo. Domus mea, domus orationis est, vos autem fecistis illam speluncam latronum. Ioan.2. Luc.19

Grandi zelo succensus est Petro in Ananiam & Saphiram, quando vidit quod fraudauerãt aliqd de ꝓtio agri. Act.5.

Ex ardẽti zelo proueniebat sermo, quem dixit Stephanus Iudæis. Dura ceruice, & incircuncisi corde & auribus, semper resistitis spirituisancto. Act.7.

Resistẽte Paulo & Barnaba, Barieu pseudo prophetæ, dixit Paulus. O plene omni dolo & omni fallatia, fili diaboli, & inimice omnis iustitiæ. Non desinis subuerterẽ vias domini rectas. Act.13

Cum Paulus prædicaret Athenis, incitabatur spiritus eius, videns idololatriæ deditam ciuitatem. Act.17

Specialiter apparet furẽs zelus Pauli in epl'a ad Galatas. 5. Vbi arguebat,

increpabat, obsecrabat. Similiter ad Romanos nono. Secũda Corīthiorũ vndecimo, & ad Hebræos secũdo &c.

De zelo indiscreto.

Nu. 11. VIdēs Iosue famulus Moysi, duos homines in castris ꝓphetantes, dixit. Domine mi Moyses, prohibe illos, at ille. Quid (inquit) æmularis pro me?

2. Reg. 16. Abisai Saruiæ voluit amputare caput maledicētis serui, Dauid persecutionē Absalō patiēti. Sed non permisit Dauid, vt aliqd mali inferretur illi.

4. Re. 2 Filii prophetarũ coegerunt Eliseũ, vt mitteret viros ad quærendum dominum suum, ne forte spiritus Domini proiecisset eum in vnum montiũ. aut in vnam vallium.

Ionæ. 1 4. Ionas fugere voluit a facie Domini, quando præcepit ei prædicare Niniuitis: Et postmodum doluit, quando vidit quod ciuitas iuxta interitum, quē prædixerat, non ruebat.

Mat. 16 Cũ ostēdisset Dominus discipulis, oportere eum multa pati a principibus Iudæorũ, & occidi, Petrus cœpit increpare illum dicens. Absit a te Do

mine, non erit tibi hoc.

Multum zelabant Pharisæi pro obseruatione sabbati, quando videbant Dominum die illo curantē infirmos. Luc. 6. & 13.

Item quando videbant discipulos eius spicas vellentes, & manibus confricantes, Luce sexto. Mat. 12 Mar. 2.

Scribæ & Pharisæi amplius zelabāt, pro traditionibus suis, quam pro diuinis mandatis. Mat. 15 Mar. 7.

Item pro auro tēpli, plus zelabant q̃ pro ipso templo, & pro dono altaris, plus q̃ pro ipso altari. Mat. 23

Oblati sunt Domino paruuli, vt manus eis imponeret & oraret. Discipuli autem increpabant eos, Iesus autē ait. Sinite paruulos venire ad me. Mat. 19 Mar. 10

Cū effudisset Maria pretiosum vnguentū super caput Domini, quidam discipuli īdigne ferebant, & fremebāt in eam, de perditione vnguenti. Mat. 26 Mar. 14

Ioannes apostolus prohibuit quendam eiicientem dæmonia in nomine Domini Iesu, eo quod nō sequebatur eos, cum aliis discipulis, & ait ad illū Iesus. Nolite prohibere, qui enim non est aduersum nos, pro nobis est. Luc. 9.

Eodem Audiētes Iacobus & Ioānes, quod Samaritani non reciperent nuncios Domini, aiunt Domine, vis dicamus, vt ignis de cœlo descendat, & consumat illos. Et conuersus Dominus increpauit illos, & dixit. Nescitis cuius spiritus estis.

Mar.26 Luc.22 Arguit Dominus Petrum, qui amputauerat autem seruo principis Sacerdotum, eo, quod tunc Christi non erat potentiæ ostendendæ, sed patientiæ exhibendæ.

Ioan.3. Apparet discipulos Ioānis Baptistæ, zelasse contra dominū pro magistro, quando dixerunt ei Rabbi, qui tecū erat trans Iordanem, hic baptizat, & omnes veniunt ad eum. Ioannes autem optime respondit eis.

Act.5. Cum afferentur de ciuitatibus vicinis diuersi infirmi in Hierusalem, & a Petro curarentur: Exurgens princeps sacerdotum, & omnes qui cum illo erant, repleti sunt zelo.

Act.8. 9.22. & Gala.1. Aemulator erat paternarum traditionum Paulus, contra multos coætaneos suos, quando deuastabat Ecclesiam per domos intrans & trahens vi

ros ac mulieres, & tradebat in custodiam. Vnde accepit literas a principe sacerdotum ad synagogam, quæ erat Damasci, vt si quos inueniret ibi, qui inuocarent nomen Christi, vinctos p̃duceret in Hierusalem.

Vidētes Iudæi, quod pene vniuersa ciuitas conuenerat audire verbū dei, quod Paulus & Barnabas prædicabāt. Repleti sunt zelo, & cōtradicebāt iis, quæ a Paulo dicebant blasphemātes. Act. 13

Veniēti Hierosolymā Paulo dixerūt ei fratres. Quot millia sunt ī Iudæis q̃ crediderunt: & oēs æmulatores legis sūt. Et de talib' dicit Paulus. Testimoniū q̃dē p̃hibeo illis, q̃d æmulationē q̃dē dei hñt, sed nō secūdū scientiam. Act. 21 Ro. 10

De prudentia & discretione.

ABrahā veniēs in Aegyptū, de vxore sua prudenter & caute zelauit veritatem, nec tamē asseruit falsitatē dicens. Soror mea est. Gen. 12

Simile egit q̃n venit ad Abimelech. Gen. 20

Prudēter separauit se Abrahā a Loth ne pastores ad inuicem litigarent. Gen. 13

Discrete diuisit Abrahā filiis suis, dumviueret portiones, ne post mortē Gen. 23

suam ad inuicem concertarent.

Gen.27 Rebecca sagaciter instruxit filiũ suũ Iacob, vt benedictionem patris sui cõsequeretur, & eũ fecit recedere a partibus illis, donec requiesceret furor fratris.

Gen.30 Artem arte delusit Iacob pulchre, quando nolebat ei dare Laban mercedem, pro seruitio competentem.

Gen.32 Sagaciter egit Iacob, quãdo debuit obuiare irato fratri, quoniam munera ei misit, res suas diuisit, ne vno furoris impetu totum perderet, & res nimis dilectas, maiori periculo exponeret.

Gen.41 Prudenter locutus est Ioseph corã Pharaone ei exponendo somnium, & contra futurã famen, dando consiliũ.

Gen.44 Ioseph fratres suos caute deprehendit, & eis timorem incussit.

Exo.18 Bonum cõsiliũ dedit Iethro Moysi dicens. Prouide tibi viros potentes, & timentes deum, in quibus sit veritas, & qui oderint auaritiam. &c.

Nu.13. Antequam Moyses inuaderet terrã ꝓmissionis, misit exploratores illuc, ad considerandum conditiones eius.

Exploratores, quos misit Iosue, prudenter latuerunt, donec illi, qui quærebant eos, ad propria redirent. Iosu. 2

Magna sagacitate vsus est Iosue, insidias ponendo, iuxta ciuitatem Hai, & fugam postea simulando. Iosue. 8

Callide cogitantes Gabaonitæ, voluerunt decipere Iosue, sed ille eos discrete in seruitutem redegit. Iosue. 9

Filii Israel Phinees, & alii nuncii, ad Filios Ruben missi, discrete locuti fuerunt, & illi eos verbis prudentissimis placauerunt. Iosu. 22

Ehud portãs munera, Eglon ipsum astute decepit. Iudic. 3

Gedeon percussit castra hostium, q securi erant, & nihil aduersi suspicabantur. Iudic. 8

Iephthe per nuncios prudẽter significauit regi filiorum Ammon, quod indicebat ei bella non iusta, sed postea indiscretum fecit votum. Iudi. 11

Caute dẽphẽdit Iephthe, qui essent Ephratæi, & qui Galaaditæ, dicendo. Scibboleth per ש dum illi responderent Sibboleth per ס. Iudi. 12

Filii Israel pugnãtes cõtra illos Be- Iudi. 20

niamin, fugam arte simulauerunt, & sic eos a ciuitate extraxerunt, & penitus debellauerunt.

1. Reg. 10. Dicentibus quibusdã de Saule. Vñ saluare vos poterit iste? & despicientibus eum, ille dissimulabat se audire.

1. Reg. 17. Magnæ prudentiæ fuit, quãdo Dauid armat⁹ armis Saulis cœpit tẽtare, si sic posset ĩcedere cõtra Goliath &c.

1. Reg. 18. Egrediebatur Dauid ad oĩa, q̃cunq; misisset eũ Saul, & prudẽter se agebat.

1. Reg. 21. Dauid coram Achis simulauit se esse fatuum & quasi furentem, vt posset fugere ab eo.

1. Reg. 25. Abigail prudenter placauit Dauid, iratum contra Nabal virum suum.

2. Reg. 12. Arguere volẽs Nathã propheta Dauid, de excessu cõmisso in Vriã & vxorem, apertã parabolã de diuite, q abstulit ouẽ paupi, prudẽter assumpsit.

2. Reg. 14. Prudẽti cautela vsus est Ioab, ad hoc quod per mulierem sapiẽtem faceret Absalon reuocati.

2. Reg. 20. Sapiens mulier, de Abela fecit recedere Ioab, ab obsidione ciuitatis.

3. Re. 1 Audiẽs Barsaba, quod Adonias volebat regnarẽ ꝑ patre, sapiẽter locuta ẽ

ad Dauid, ꝑ se, & filio suo Salomone.

Discretionē & sapientiā postulauit Salomon, quod multū placuit deo, & cum sapiētia alia multa ei concessit. 3.Re.3

Salomō prudēter iudicauit īter duas mulieres, de vnico filio cōtēdētes. Eodem

Rex Roboā respōdit populo dure, bono & discreto seniorū cōsilio derelicto, qđ ei dederant. Et locutus ē eis secundum consilium iuuenum, & imprudenter egit. 3.Reg. 12.

Reprehēsurus Achab regem Israel quidam de filiis prophetarum, parabolam de viro commendata, & male custodito. Discrete ꝓposuit, ꝑ quā rex ille peccatū suū māifeste cognosceret. 3.Reg. 20

Studiose fecit Iehu prophetas Baal honorare velle se fingens, & postea illos occidit, & altare Baal destruxit. 4.Reg. 10.

Studiose & discrete Ezechias rex Iuda ꝓhibuit. Ne populus nunciis regis Assyrioꝝ dicētibus blasphemias rñderet. Nō.n. expedit populū fidelē cōtra litigātes infideles, disputationes, hre. 4.Reg. 18. Esa. 36.

Ioiapa Pōtifex volēs cōstituere regem in Hierusalem, Ioias filiū Ioram, valde caute se habuit & prudenter. 2.Pa.23

2.Pa.32 Ezechias intelligens regem Aſſyriorum contra Hieruſalem aduẽturum, obturauit capita fontium extra vrbẽ, reparauit muros ciuitatis, bellatores ſuos optimis ſermonibus confortauit, & deinde, ad precandum dominũ ſe conuertit.

Ne. 2.3 4. Cũ magna diſcretione, diligentia, & ſolicitudie, Neemias ædificauit murum in circuitu Hieruſalem.

3.Eſd.3 Magnæ ſapiẽtiæ verbum & merito approbatũ fuit illud, quod dixit Zorobabel. Fortiores ſunt mulieres, ſuper omnia autem vincit veritas.

Tob.4. Tobias credens ſe cito moriturũ, dedit filio ſuo magnæ prudentiæ documenta, & inter alia dixit. Conſiliũ ſemper a ſapiente perquire.

Iudi. 8. & 11. Sapientiã magnam ſe habere oſtendit Iudith in verbis que dixit capi. 8. Et poſtea dicitur: quod ſerui Holofernis mirabantur ad ſapientiam eius, & dicebat alter ad alterum: Non eſt talis mulier ſuper terram in aſpectu, & pulchritudine, & in ſenſu verborum.

Eſth. 4. Cum magna prudentia requiſiuit Mardochæus Eſther, vt ſuccurreret

populo

populo Iudæorum, dicens: Si nunc si fueris, per aliam viam liberabuntur Iudæi, & tu, & domus patris tui peribitis. Quis nouit vtrum iccirco ad regnũ veneris, vt in hoc tpe parareris?

Danieli & sociis eius dedit Dominus scientiã & disciplinam, in omni libro & sapiẽtia, Danieli aũt specialiter intelligentiam visionũ, & somniorũ. Dan. 1.

Visiones Nabuchodonosor regis Babylonis Daniel exposuit sapienter. Et postmodum legitur (licet prius acciderit) de duobus senibus præsbyteris, quos mira prudentia, contra innocentem Susannam falsum dixisse testimonium deprehendit. Dan. 2. 4. & 13

Innotuit Iudæ Machabæo, qđ Nicanor venerat cum dolo, & quod volebat eũ capere, caute subtraxit se Iudas, & noluit eum amplius videre. 1. Ma. 7

Cognouit Simon, quod Triphon cum dolo loqueretur, petens duos filios Ionathæ & centum talenta argẽti iussit dari, ne inimicitiam magnã sumeret ad populum dicentẽ. Quia non misit argentum & pueros, propterea periit. 1. Mac. 13.

2.Ma.7 Septem illi fratres cũ pia matre sua in verbis, quæ sibi inuicem & tyrãno dicebant, miram sapientiam se habuisse demonstrauerunt.

2.Mac. 14. Constituta fuit dies, in qua Iudas secreto cum Nicanore loqueretur. Præcepit autem Iudas armatos esse in locis oportunis, ne forte in hostibus repente aliquid mali oriretur.

Luc. 1. Miræ discretionis & prudẽtiæ beatam virginem fuisse, apparet in colloquio quod habuit cum angelo. Cogitabat qualis esset ista salutatio ait: Quomodo fiet istud?

Luc.2. Cum remansisset in Hierusalem annis duodenis puer Iesus in medio doctorum audiens & interrogans illos, Sequitur. Quod stupebant omnes, q eum audiebant, super prudentia & responsis eius.

Luc.16 Laudauit Dominus villicum iniqtatis, quia prudenter fecisset.

Ma. 21 Luc.20 Pulchre delusit Dominus curiosam interrogationẽ Sacerdotum & seniorum populi Iudæorum quærentium, in qua potestate ille miracula faceret, ait enim: Interrogabo & ego vos. Ba-

ptiſmus Ioannis. vnde erat.

Cum Paulus apoſtolus fuiſſet cum ſocio eius Sila, in carcere poſitus: In craſtino miſerunt magiſtratus præcipientes vt dimitterentur. Paulus prudenter dixit: Cæſos nos publice in dicta cauſa cum ſimus Romani, coniecerunt in carcerē, & nunc occulte nos eiiciunt? Act. 16

Commota & cōfuſa ciuitate Epheſina, Paulus prudēter & humiliter acquieuit conſilio amicorum. Qui rogauerunt eum, ne ſe daret in theatrū. Vbi etiam apparuit prudentia illius Scribæ, qui pulchre ſedauit populum ſit commotum, & remiſit ad domū. Act. 19

Cum vellet Paulus de Græcia nauigare in Syriam, & intelligeret ſibi a Iudæis eſſe paratas inſidias, caute declinauit. Et reuerſus eſt per Macedoniā, nec recuſauit comitatum, quem fecerat ei fratres diuerſarum ciuitatum. Act. 20

Cū Tribunus iuſſiſſet Paulū cædi & flagelli torq̄ri, dixit Paulus cōſtanti ſibi cēturioni. Si hoīem Romanū licet indēnatū vobis flagellare? & diſceſſerunt ab eo, qui eum torturi erant. Act. 22

Act. 23 Sciens Paulus quod vna pars esset Pharisæorũ, exclamauit. Viri fratres, Pharisæus sum &c. Et surgentes quidã Pharisæorum pugnabant pro eo.

Eodem Postea cũ audisset, quod quidam Iudæi vouerant, se nihil gustaturos, donec occiderent Paulum, fecit hoc nuntiari Tribuno, qui misit eum cũ multis armatis, ad Felicẽ Syriæ Præsidẽ.

Act. 25 Cum Festus Præses vellet eũ in Hierusalem reducere ad instantiã Iudæorum, Paulus prudenter aduertens eorum malitiam, Cæsarem appellauit.

De Astutia & caliditate mala.

Gen. 3. PRimum magistrum caliditatis & mendacii, seu astutiæ, patet fuisse diabolum in serpente. Qui cum calidior esset cunctis animãtibus, primã mulierem seduxit.

Nõ enim voluit virum aggredi primum, quem sciebat maiori discretione dotatum.

Gen. 29 & 30. Multoties voluit seducere Iacob nepotem suũ modo in vxore, modo in mercede, Laban (scilicet) socer eius. Sed Dominus in fraude circumuenientium illi affuit.

Cum Laban scrutaretur supellectilem Iacob & veniret ad tētorium Rachel, Illam solicitudinem quærentis astute delusit. Ge.31.

Sæuientes ob stuprum sororis suæ Dynæ filii Iacob, callide suaserunt, Sichem & ciuitatis populum circūcidi. Quo facto, & irruerunt in eos, & faciliter occiderunt. Gen.34

Filii Iacob voluerūt decipere patrē, quando tunicam Ioseph tinxerunt in sanguine hœdi, mittentesq; dicerent ei. Hanc inuenimus vide vtrum tunica filii tui sit, an non? Gen.37

Diuersas excogitauit astutias Pharao rex Aegypti ad hoc, vt filios Israel totaliter extirparet. Ad hoc etiā: Vt eos in Aegypto interimeret, & nulla tenus recedere pateretur. Ex.1.5.

Malefici Pharaonis quantū ad duo signa, prima, fecerunt per incantationes, sicut fecerat Moyses. Exo.8.

Malitiose locuti sunt Chore, & cōplices eius, quando steterunt contra Moysen & Aaron, dicentes. Sufficiat vobis, quia omnis multitudo sanctorum est, & in ipsis est dominus. Quid Nu.16.

eleuamini super populum Domini?

Nu.22. Videns Balaach rex Moabitarum, quod fortitudine filios Israel vincere non poterat, voluit eos maledictione Balaam superare.

Iosue 9 Gabaonitæ audientes, quæ fecerat Iosue Hiericho & Hai, callide cogitauerunt, quomodo possit ita facere, q̄d non totaliter delerentur.

1.Reg. 13. Cauerant Philistini, ne faber ferrarius inueniretur in omni terra Israel, ne forte Hebræi facerēt gladium, aut lanceam.

1.Reg. 18. Saul inuidens prosperitati Dauid, dixit de filia sua Michol, quam Dauid habere volebat. Dabo eam illi, vt fiat ei in scādalū & sit super eū manus Philistinorū. Dixit ergo Saul ad Dauid. In duabus rebus gener meꝰ eris hodie

2.Reg. 11. Per magnam astutiā voluit Dauid celare iniquitatē suam, quando misit pro Vria, vt dormiret cum vxore sua.

2.Reg. 13. Nephandā calliditatē docuit Amnō filium Dauid, Ionadab filius Semna, quando dixit ei, vt languorem simularet, & sic Thamar sororē Absalō de qua tēptabat solus habere posset.

Cum vellet Absalō vindicare iniu Eodem.
riam sororis suæ, quam oppresserat
Amnon frater eius, fecit per grāde cō-
uiuium, & fratrem suum inuitauit, &
dum comederet, ibi eū occidi fecit.

Ambiens Absalon regnum patris, 2. Reg.
cœpit malitiose adulari, & facta patris 15.
sui vituperans seipsum bene iudicatu
rum iactauit.

Dixit Hieroboā in corde suo: Nūc 3. Reg.
reuertetur regnum ad domū Dauid, 12.
si ascenderit populus iste, vt faciat sa
crificium in domo Domini in Hieru
salē, & excogitato consilio, fecit duos
vitulos aureos.

Achab rex Israel dixit quædam gene 3. Reg.
ralia verba, nunciis Benadab regis Sy 20.
riæ suos & sua liberaliter offerendo.
Ex quibus ille astate voluit eum gra-
uare nimis ad specialia descendo.

Scelerata Iezabel crudeli astutia 3. Reg.
vsa est, ad hoc vt vineam Naboth acq 21.
reret viro suo.

Sedechias filius Chanaā propheta 3. Reg.
Baal, fecit sibi cornua fieri ferrea, q̄si 22.
esset ꝓpheta verus, dicēs regi Achab.
Hæc dicit Dñs, his ventilabis Syriam

donec deleas eam. Tandē fefellit eũ, & fecit eum ire ad bellum.

4.Re.5 Currens Gihezi poſt Naaman, calli de colorauit petitionem ſuam, quādo dixit: Dominus meus miſit me ad te, dicens: Modo venerũt ad me duo ado leſcentes, da eis talentum argēti & ve ſtes mutatorias duplices &c

4.Reg. 11. Athalia mater Ochoziæ regis Iuda, videns mortuum filium, interfecit oē ſemē regium, & ſic regnauit ſuper ter ram ſex annis.

4.Reg. 18. Loquebatur alta voce Rapſaces nũ cius Sennacherib regis Aſſyriorum, vt audiret eum populus, & timeret ſu per murum.

2.Pa.13 Dum Abia rex Iuda exercitum ſuũ cõfortaret, & aduerſarios increparet. Hieroboam rex Iſrael retro moliebatur inſidias. Cumq; ex aduerſo hoſtiũ ſtaret, ignorantem Iudam, ſuo ambibat exercitu.

1.Eſd.4 Ne. 4.5 Varias excogitauerũt aſtutias vicini filiorum Iſrael, qui redierant de captiuitate Babylonis, Ad hoc: Vt impedirētur in ædificatione templi, & murorum ciuitatis Hieruſalem.

Superbissimus Aman, videns quod Esth. 3.
Mardochæus ipsum adorare nolebat, occasione eius suasit regi p mēdacia, vt totus Iudæorū populus deleretur.

Quia Satan nō poterat coram deo Iob. 1.
virtutes sancti Iob omnino negare, voluit intētionem eius callide depravare, dicens. Nunquid frustra Iob timet deum? Nota etiam ibi. Quomodo vna die Diabolus omnia bona tēporalia ei abstulit, & simul nūcios venire fecit, vt multiplici dolore per impacientiam frangeretur.

Principes & Satrapæ regni Persarū Dan. 6.
pcurarunt, vt Darius statueret decretum, contra quod Danielem cogitauerunt omnino debere facere, vt hac arte ipsum possent a rege auertere.

Duo senes præsbyteri detestandam Dan. 13
adinuenerunt nequitiam, vt possent Susannam decipere, & postea se de ea crudeliter vindicare.

Plenus malignitate Alcimus accef 1. Ma. 7
sit ad Demetriū regē, & accusauit Iudam Machabæum in multis. Deinde vt narratur, Secundi Macha. 14. 2. Mac.
Obtulit regi coronam aureā, & alia 14.

quædam dona, & ipſa quidem die ſi-
luit. Et poſtea tātum fecit, & dixit, qđ
rex ſummū ſacerdotē eum conſtituit.
2.Ma.4 Iaſon miſit Menelaum portantē pe
cuniam Antiocho regi, at ille Mene-
laus cōmendatus regi in ſemetipſum
retorſit ſummum Sacerdotium, ſup-
ponens Iaſoni talēta argēti trecenta.
Mat.2. Herodes clam vocatis Magis diligē
ter ab eis didicit tempus ſtellæ, quæ
apparuit eis, & mittens eos in Bethle-
hem, dixit. Ite, & interrogate diligen-
ter de puero. Hoc vero qua intētione
diceret, apparuit ī occaſione puerorū.
Mat.22 Phariſæi volentes capere Dominū
in ſermone, miſerunt ad eum diſcipu
los ſuos cum Herodianis, dicētes. Ma
giſter ſcimus quia verax es: Licet cen
ſum dare Cæſari, an non?
Ma.28 Principes Iudæorum cuſtodibus ſe
pulchri, dederunt pecuniam copio-
ſam, vt dicerent, Ieſum de nocte furto
ſublatum eſſe.
Ioan.9. Varios circuitus fecerūt Phariſæi,
vt facerent cōfiteri cæcum illumina-
tū, qđ nō eſſet illuminatus a Chriſto.
Act.5. Ananias cōſcia Saphira vxore ſua,

fraudauit de pretio agri venditi.

Samaritani attēdebant ad Simonē magū, eo quod magicis artibus suis multo tempore dementasset eos. Act.8.

Videntes Iudæi quod verbum Domini disseminabatur per Paulū & Barnabam, concitauerunt religiosas mulieres & honestas & primas ciuitatis Antiochenæ, & excitauerunt persecutionem in illos, & eiecerunt eos de finibus suis. Act.13

Cum Paulus & Barnabas essent in ciuitate Lystris, & tantum haberent gratiam ibi, quod homines ipsis tanq̄ diis sacrificare voluerant: Superuenerunt quidam Iudæi, qui taliter persuaserunt turbis, quod Paulus fuit ibi lapidatus, & extra ciuitatem tractus, putabatur esse mortuus. Act.14

Quæstuarii quidam cum puella spiritum phytonem habente, volētes cōqueri de Paulo, non dixerunt, quod p eum amiserunt quæstū suū, sed mētiendo dixerūt: Hi homines cōturbāt ciuitatē nostrā, annūciāt istituta, q̄ nobis nō licet suscipere, cū simus Romani. Act.16

Iudæi malitiose cogitauerūt petere a Act.23

Tribuno, vt Paulũ produceret in medium, quasi aliquid certum inquisituri essent ab illo. Insidiabantur autem ei multi, qui volebant statim interficere eum, & ad hoc etiam obligauerũt se per votum.

De eruditione liberorum.

Gen.37 AVdiens Iacob somnia Ioseph, increpabat eum: Ne contra se fratrum suorum inuidiam suscitaret.

Gen.42 Negligentiam filiorum arguebat Iacob audiens, quod alimenta venderẽtur in Aegypto.

Leu.24 Blasphemus ĩ eremo lapidatus fuit filius mulieris Israelitidis, de viro ægyptio generatus. Tales enim filii male frequenter instruuntur.

Deu.4. Præcepit Dominus per Moysen, vt filii Israel docerent filios suos, ea quæ ipsi viderant.

Deu.21 Cõtumax filius & proteruus, & parentum imperio obedire contẽnens, præcipitur a Moyse per populum lapidari.

1.Reg. 2.4. Heli sacerdos male corripuit filios suos, & ideo tam ipse, q̃ illi sunt a Domino puniti.

Adonias filius Hagith, male fuit a patre ſuo Dauid correptus & idcirco in ſuperbiam elatus regnare voluit, ſed tandem a fratre ſuo regnante fuit occiſus. 3. Reg. 12.

Appropinquans ad mortẽ Dauid, diligenter inſtruxit Salomonem filiũ ſuum, qui regnare debebat poſt eum. 3.Re.2 1.Pa.28

Tobias ſenior filium ſuũ ab infantia timere Deum docuit, & abſtinere ab omni peccato. Deinde, cum ſe cito crederet moriturum, pie & ſalubriter inſtruxit eum. Similiter fecit inſtante morte ſua. Tob.1. 4.5.14.

Parentes Saræ vxoris Tobiæ iunioris dimiſerunt ire filiam ſuam cũ viro ſuo, monẽtes eam, honorare ſoceros, diligere maritum ſuum, regere familiam ſuam, gubernare domum, & ſeipſam irreprehenſibilem exhibere. To.10.

Magnam ſolicitudinẽ gerebat Iob, de liberis ſuis, qui cum ſimul comediſſent, offerebat holocauſta per ſingulos dies, ne forte peccaſſent. Iob.1.

Parentes Suſannæ cum eſſent iuſti, erudierunt filiam ſuam, ſecundum legem Moyſi. Dan.13

1.Ma.2 Cum appropinquaret morti Matathias filios suos salubriter instruxit, & contra impios animauit.

2.Ma.7 Supra modũ mater mirabilis, quæ pacientes septem filios sub vnius diei tempore conspiciens, singulos hortabatur pia voce dicens: Nescio qualiter in vtero meo apparuistis? &c.

Quod bonis cõsiliis nõ acquiescere periculosum est.

Gen.19 ANgeli qui apparuerunt Loth, dederunt ei bonum consilium, vt exiret de Sodomis, & generos suos secum ducens, nequaquam post tergũ respicerent, sed in monte saluum se facerent. Qui dixit generis suis, q accepturi erant filias eius: vt egrederẽtur. Sed visus est eis quasi ludens loqui. Gener ergo Loth, nolẽtes exire de medio prauæ gentis, perierunt cum ipsis Sodomitis. Vxor autem eius retro respiciens, versa est in statuam salis. ipse etiam Loth qui iuxta consiljũ angeli noluit statim in montem ascendere, cum propriis filiabus peccauit.

Gen.37 42. Ruben consuluit fratribus suis, vt Ioseph redderetur patri suo. Qui non

acquieuerunt ei:Idcirco venit postea super eos tribulatio.

Filiis Israel volētibus ascēdere ante tēpus, ad locum, de quo locutus fuerat Dominus ait Moyses. Nō ē Deus vobiscum. Amalechites & Chananæus ante vos sunt, quorum gladio corruetis, eo quod nolueritis acquiescere Domino. Nu.14.

Post scelus perpetratum in vxorem Leuitæ, conuenerunt filii Israel, & miserunt nuncios ad filios, vel tribum Beniamin, qui dicerent. Cur tantum nephas in vobis repertum est? Tradite homines, qui hoc flagitium perpetrauerunt. Qui noluerunt audire, propter quod omnes postea, exceptis paucis, fuerunt occisi. Iudi.20

Dixit Abner Asaeli, vt desisteret ab insecutione ipsius. Quod audire contempsit. Abner autem ipsum aduersa hasta transfodit. 2.Re.2

Roboam filius Salomonis, noluit audire consilium senum, sed consilio iuuenum acquieuit. Et ideo magnam populi sui partem amisit. 3.Reg. 12.

Bonū & fidele cōsiliū dedit Achior Iudit.6

Holoferni: quod ille cum superbia & indignatione contempsit, qui paulo post fuit occisus, & eius exercitus, cũ damno & confusione fugatus.

Hie. 40 41. & 4 Reg. 25 Godoliæ quẽ Rex Babylonis præfecerat terræ Iudæorum, nunciauit fideliter Iohanan, filius Careah, quod Ismael filius Nathaniæ volebat eum occidere. Qui respondit ei. Fallsum loqueris de Ismaele. In mense autem septimo venit Ismael, & occidit Godoliam postquam comederat cum illo.

Dan. 4. Consiliũ meũ placeat tibi, o rex, & peccata tua elemosynis redime, ait Daniel Nabuchodonosor regi. Qui nõ acquieuit, & mutatus est in bestiã.

1. Ma. 5 Vadẽs ĩ Galaad Iudas Machabæus, reliquit Iosephum & Azariam duces populi, & præcepit eis dicens. Nolite bellum committere aduersus gentes, donec reuertamur. Illi vero voluerũt sibi facere nomen, & perdiderunt res & nomen.

1. Ma. 9 Habebat Iudas Machabæus octingẽtos viros secum, aduersariorũ vero vigintiduo millia, & auertebant eum socii, ne pugnaret tunc, sed prius exer

citu congregato. Qui noluit acquiescere eorum consilio, & in illo bello ipse cecidit, cæteri vero fugerunt.

Bonum cõsilium dedit vxor Pilati viro suo. Sed ille acquiescere recusauit, magis timens Cæsarem offendere, q̃ iustum sanguinem condẽnare. Mat. 27

De suspitione & falsa credulitate.

COgitauit Abrahã, quod forsitan non erat timor Dei in Geraris, & homines illius terræ eũ occiderent propter vxorem suam. Id quod etiam putauerat de Aegyptiis. Gen. 12 & 20.

Simile accidit Isaac. Gen. 26.

Suspicatus est Labã, quod Iacob furatus esset deos eius. Et ob hanc causam ꝑscrutatus est totã suppellectilẽ. Ge. 31.

Videns Iacob vestimẽta Ioseph, sanguine cruẽtata, putauit eum esse mortuum, & a fera pessima deuoratum. Gen. 37

Præcepit Ioseph dispẽsatori suo, vt introduceret fratres suos domum ad comedendum secum, at illi exterriti, crediderunt, quod vellet eos subiicere seruituti. Gen. 43

Rubenitæ & Gaaditæ, eũtes ad possessiones suas, ædificauerunt altare Iosu. 22

trans Iordanē. Quo audito, filii Israel turbati fuerunt, nescientes quare hoc fecissent illi, & putauerunt, quod vellent se ab eorū lege penitus separare.

Iudi. 15 Cum iuisset Sampson ad domū patris sui, socer eius putauit, quod odio haberet vxorem suam, & repudiasset eam vnde tradidit eam alii viro.

1. Re. 1 Heli videns Hannam labia mouere, & nullum verbū proferre, æstimauit eam esse temulentam.

1. Reg. 22. Quia Saul psequebatur Dauid, imponebat ipsi Dauid, quod ipse persequeretur eum. Vnde dicebat: Quod filius suus Ionathas suscitasset seruum suū insidiantē ei, licet esset falsissimū.

1. Reg. 29. Cū esset Dauid cū Achis rege Geth, quasi custos capitis sui. Satrapæ dixerunt ad Achis Vt recederet Dauid, ne forte transfugeret ad Saulem.

2. Reg. 10. Misit Dauid nuncios ad regē Ammō, vt cōsolaret eū sup patris interitu. Principes autem illius putauerūt, quod venissent ad explorandā ciuitatem, non ad consolandum regem.

Esth. 7. Postq̄ rex Ahasuerus turbatus fuit contra Aman, & ille iacebat sup lectū

Esther, ad rogandum eam, pro anima sua. Imposuit ei rex, quod ipso præsente, voluerit reginam opprimere.

Dũ vellet Hieremias ire ad terrã Beniamin, comprehendit eũ custos portæ, & imposuit ei, quod fugeret ad Chaldæos. Hie. 37

Nunciantę Hieremia ꝓpheta volũtatẽ Domini populo terræ, qui remãserat post destructionem Hierusalem, dixerunt ei. Mendacium tu loqueris, nõ te misit dominus, sed Baruch filius Neriæ, incitauit te aduersum nos, vt tradat nos in manus Chaldæorum. Hie. 43

Tortores q̃ Eleazarum ducebant ad supplicium, in iram versi sunt, propter sermones ab eo dictos, quos illi per arrogantiã dictos arbitrabantur. 2. Ma. 6

Vidẽtes discipuli supra mare dñm ambulantem, putauerunt phantasma esse, & præ timore clamauerunt. Mat. 14 Ioan. 6.

Simon Pharisæus videns mulierẽ peccatricem ad pedes Domini flentẽ, ait intra se dicens. Hic si esset propheta, sciret qualis esset. &c. Luc. 7.

Ad hoc, q̃d nullus de se alte sentiat, nec male sentiat de aliquo, multũ va- Luc. 18

let exēplū qd' adducit Saluator de iaс ctāte se Pharisæo & humili publicāo.

Act.2. Vidētes Iudæi Apostolos Dominī, post effusionem spiritus sancti, loquētes variis linguis, dicebant quidā eorum. Quia musto pleni sunt.

Act.9. Omnes discipuli Christi timebant Saulum post cōuersionē suā, nō credētes, qd' esset discipulus, donec Barnabas duxit illum ad apostolos, & narrauit illis, Quomodo ī via vidisset Dominum, Et quomodo in Damasco fiducialiter egit in noīe Domini Iesu.

Act.21 Tribunus Lysias, videns Paulum a Iudeis tam male tractari, quæsiuit ab eo. Nonne tu es Aegyptius, qui ante hos dies tumultum concitasti, & eduxisti in desertum, quatuor millia virorum Sicariorum?

Act.28 Vt viderunt Barbari pendentem viperam in manu Pauli, adinuicem dicebant. Vtiq; homicida homo est hic. Et æstimabant eum in tumorem conuertendum, & subito casurum & moriturum.

Quod sancti viri permittunt aliqua fieri non libenter.

IAcob permisit abduci Beniamin filium non libẽter, & tenere dilectũ, propter necessitatem victualium ad instantiam filiorum. Gen. 43

Moyses permisit dari libellũ repudii, odiosis vxoribus Iudæorum, qa timebat in eis vxoricidium. Deu. 24 Mat. 5. & 19.

Considerato Dauid populo suo, cõstituit sup eũ Tribunos & Centuriones, dixitq; rex ad populum. Egrediar & ego vobiscum. Et respondit populus. Nõ exibis, qa tu vnus ꝓ decẽ millibus cõputaris. Melius est ergo vt sis nobis ĩ vrbe præsidio, ad quos rex ait. Quod vobis videtur hoc faciam. 2. Reg. 18.

Eliseus permisit quod filii ꝓphetarum quærerent Heliam, ne forte spiritus Domini proiecisset eum: cũ tamẽ sciret, quod isti laborarent in vanum. 4. Re. 2

Cognouit Simon, qđ Tryphon cũ dolo loqueretur, petẽs duos filios Ionathæ, & cẽtũ talẽta argẽti: iussit dari tamẽ argẽtũ & pueros, ne forte aduersum se inimicitiã populi concitaret. 1. Mac. 13.

De iustitia & æquitate.

ABraham volens separari a Loth nepote suo, dedit ei optionẽ, vt Gen. 13

2.Ma.4 In eodem loco, in quo Andronicus iniuste occiderat Oniam summum sacerdotem, fecit eum vita priuari, purpura prius exutum, Antiochus.

2.Ma.5 Impius Iason, q insepultos abiecerat multos, ipse illamentatus & insepultus abiicitur, nec propriam, nec peregrinam habuit sepulturam.

2.Ma.9 Antiochus homicida & blasphem⁹ pessime pcussus: vtq ipse multos tractauerat, peregre in montibus, miserabili vita defunctus est.

Mat.18 A seruo nequam, qui noluit dimittere conseruo suo centũ denarios, merito repetiit Dñs vniuersum debitũ, quod liberaliter prius dimiserat illi.

De iudiciis hominum rectis, aut prauis.

Gen. 11 &. 18. CAusam, quã nescit iudex, debet diligẽtissime inuestigare, quẽadmodum Iob de se refert dicẽs causam, quã nesciebam diligentissime inuestigabam. Iob.29.

Vnde Deus quẽ nihil latere potest, dicitur descendisse, vt videret ciuitatem, quam ædificabant filii Adam: Similiter dixit ipse. Descendam, & vide

bo vtrum clamorem, qui ad me per-
uenit opere impleuerint.

Iniuste præcepit Iudas Thamar nu- Gen.38
rum suam comburi.

Dominus Ioseph, nimiũ credulus Gen.39
verbis cõiugis, misit ipsũ in carcerẽ.

Minora per minores iudices, & ma- Exo.18
iora per maiores debẽt diffniri, iuxta
id quod consulit Iethro Moysi.

De duodecim bobus & sex plaustris, Nu.17.
nullum dedit Moyses filiis Gaath, li-
cet essent sibi propinquiores, sed totũ
dedit aliis Leuitis, eo q̃d isti amplius
indigebant, qui grauiora portabant.

Consuluit Moyses Dominũ occa- Nu.27
sione filiarũ Salphaad, & respõdit Do-
minus. Homo cũ mortu⁹ fuerit absq;
filio, ad filiã eius transibit hæreditas.

Voluit Moyses, vt filii Rubẽ, & cæ- Nu.32.
teri, qui petebant terram iam acquisi-
tam, armati alios præcederẽt ad bellũ
donec terra alia esset penitus acq̃sita.

De filiis Samuel dicitur. Declinaue- 1.Re.8
runt post auaritiã, acceperuntq; mu-
nera, & peruerterunt iudicium.

Iniuste protulit Dauid sentẽtiã con- 2.Reg.
tra Mephiboseth absentẽ ad verbum 16.19.

Tribuno, vt Paulũ produceret in medium, quasi aliquid certum inquisituri essent ab illo. Insidiabantur autem ei multi, qui volebant statim interficere eum, & ad hoc etiam obligauerũt se per votum.

De eruditione liberorum.

Gen. 37 AVdiens Iacob somnia Ioseph, increpabat eum: Ne contra se fratrum suorum inuidiam suscitaret.

Gen. 42 Negligentiam filiorum arguebat Iacob audiens, quod alimenta venderẽtur in Aegypto.

Leu. 24 Blasphemus ĩ eremo lapidatus fuit filius mulieris Israelitidis, de viro ægyptio generatus. Tales enim filii male frequenter instruuntur.

Deu. 4. Præcepit Dominus per Moysen, vt filii Israel docerent filios suos, ea quæ ipsi viderant.

Deu. 21 Cõtumax filius & proteruus, & parentum imperio obedire contẽnens, præcipitur a Moyse per populum lapidari.

1. Reg. 2. & 4. Heli sacerdos male corripuit filios suos, & ideo tam ipse, q̃ illi sunt a Domino puniti.

Adonias filius Hagith, male fuit a patre suo Dauid correptus & idcirco in superbiam elatus regnare voluit, sed tandem a fratre suo regnante fuit occisus. 3. Reg. 12.

Appropinquans ad mortē Dauid, diligenter instruxit Salomonem filiū suum, qui regnare debebat post eum. 3. Re. 2 1. Pa. 28

Tobias senior filium suū ab infantia timere Deum docuit, & abstinere ab omni peccato. Deinde, cum se cito crederet moriturum, pie & salubriter instruxit eum. Similiter fecit instante morte sua. Tob. 1. 4. 5. 14.

Parentes Saræ vxoris Tobiæ iunioris dimiserunt ire filiam suam cū viro suo, monētes eam, honorare soceros, diligere maritum suum, regere familiam suam, gubernare domum, & seipsam irreprehensibilem exhibere. To. 10.

Magnam solicitudinē gerebat Iob, de liberis suis, qui cum simul comedissent, offerebat holocausta per singulos dies, ne forte peccassent. Iob. 1.

Parentes Susannæ cum essent iusti, erudierunt filiam suam, secundum legem Moysi. Dan. 13

1.Ma.2 Cum appropinquaret morti Matathias filios suos salubriter instruxit, & contra impios animauit.

2.Ma.7 Supra modũ mater mirabilis, quæ pacientes septem filios sub vnius diei tempore conspiciens, singulos hortabatur pia voce dicens: Nescio qualiter in vtero meo apparuistis? &c.

Quod bonis cõsiliis nõ acquiescere periculosum est.

Gen.19 ANgeli qui apparuerunt Loth, dederunt ei bonum consilium, vt exiret de Sodomis, & generos suos secum ducens, nequaquam post tergũ respicerent, sed in monte saluum se facerent. Qui dixit generis suis, q accepturi erant filias eius: vt egrederẽtur. Sed visus est eis quasi ludens loqui. Gener ergo Loth, nolẽtes exire de medio prauæ gentis, perierunt cum ipsis Sodomitis. Vxor autem eius retro respiciens, versa est in statuam salis. ipse etiam Loth qui iuxta consiljũ angeli noluit statim in montem ascendere, cum propriis filiabus peccauit.

Gen.37 Ruben consuluit fratribus suis, vt
42. Ioseph redderetur patri suo. Qui non

acquieuerunt ei: Iccirco venit postea super eos tribulatio.

Filiis Israel volẽtibus ascẽdere ante tẽpus, ad locum, de quo locutus fuerat Dominus ait Moyses. Nõ ẽ Deus vobiscum, Amalechites & Chananæus ante vos sunt, quorum gladio corruetis, eo quod nolueritis acquiescere Domino. Nu. 14.

Post scelus perpetratum in vxorem Leuitæ, conuenerunt filii Israel, & miserunt nuncios ad filios, vel tribum Beniamin, qui dicerent. Cur tantum nephas in vobis repertum est? Tradite homines, qui hoc flagitium perpetrauerunt. Qui noluerunt audire, propter quod omnes postea, exceptis paucis, fuerunt occisi. Iudi. 20

Dixit Abner Asaeli, vt desisteret ab insecutione ipsius. Quod audire contempsit. Abner autem ipsum aduersa hasta transfodit. 2. Re. 2

Roboam filius Salomonis, noluit audire consilium senum, sed consilio iuuenum acquieuit. Et ideo magnam populi sui partem amisit. 3. Reg. 12.

Bonũ & fidele cõsiliũ dedit Achior Iudit. 6

Holofernit quod ille cum superbia & indignatione contempsit, qui paulo post fuit occisus, & eius exercitus, cũ damno & confusione fugatus.

Hie. 40 41. & 4 Reg. 25 Godoliæ quẽ Rex Babylonis præfecerat terræ Iudæorum, nunciauit fideliter Iohanan, filius Careah, quod Ismael filius Nathaniæ volebat eum occidere. Qui respondit ei. Falsum loqueris de Ismaele. In mense autem septimo venit Ismael, & occidit Godoliam postquam comederat cum illo.

Dan. 4. Consiliũ meũ placeat tibi, o rex, & peccata tua elemosynis redime, ait Daniel Nabuchodonosor regi. Qui nõ acquieuit, & mutatus est in bestiã.

1. Ma. 5 Vadẽs ĩ Galaad Iudas Machabæus, reliquit Iosephum & Azariam duces populi, & præcepit eis dicens. Nolite bellum committere aduersus gentes, donec reuertamur. Illi vero voluerũt sibi facere nomen, & perdiderunt res & nomen.

1. Ma. 9 Habebat Iudas Machabæus octingẽtos viros secum, aduersariorũ vero vigintiduo millia, & auertebant eum socii, ne pugnaret tunc, sed prius exer

citu congregato. Qui noluit acquiescere eorum consilio, & in illo bello ipse cecidit, cæteri vero fugerunt.

Bonum cõsilium dedit vxor Pilati viro suo. Sed ille acquiescere recusauit, magis timens Cæsarem offendere, q̃ iustum sanguinem condẽnare. Mat. 27

De suspitione & falsa credulitate.

COgitauit Abrahã, quod forsitan non erat timor Dei in Geraris, & homines illius terræ eũ occiderent propter vxorem suam. Id quod etiam putauerat de Aegyptiis. Gen. 12 & .20.

Simile accidit Isaac. Gen. 26.

Suspicatus est Labã, quod Iacob furatus esset deos eius. Et ob hanc caussam pscrutatus est totã supellectilẽ. Ge. 31.

Videns Iacob vestimẽta Ioseph, sanguine cruẽtata, putauit eum esse mortuum, & a fera pessima deuoratum. Gen. 37

Præcepit Ioseph dispẽsatori suo, vt introduceret fratres suos domum ad comedendum secum, at illi exterriti, crediderunt, quod vellet eos subiicere seruituti. Gen. 43

Rubenitæ & Gaaditæ, cũtes ad possessiones suas, ædificauerunt altare Iosu. 22

trans Iordanẽ. Quo audito, filii Israel turbati fuerunt, nescientes quare hoc fecissent illi, & putauerunt, quod vellent se ab eorũ lege penitus separare.

Iudi. 15 Cum iuisset Sampson ad domũ patris sui, socer eius putauit, quod odio haberet vxorem suam, & repudiasset eam vnde tradidit eam alii viro.

1. Re. 1 Heli videns Hannam labia mouere, & nullum verbũ proferre, æstimauit eam esse temulentam.

1. Reg. 22. Quia Saul psequebatur Dauid, imponebat ipsi Dauid, quod ipse persequeretur eum. Vnde dicebat: Quod filius suus Ionathas suscitasset seruum suũ insidiantẽ ei, licet esset falsissimũ.

1. Reg. 29. Cũ esset Dauid cũ Achis rege Geth, quasi custos capitis sui. Satrapæ dixerunt ad Achis Vt recederet Dauid, ne forte transfugeret ad Saulem.

2. Reg. 10. Misit Dauid nuncios ad regẽ Ammõ, vt cõsolaret eũ sup patris interitu. Principes autem illius putauerũt, quod venissent ad explorandã ciuitatem, non ad consolandum regem.

Esth. 7. Postq̃ rex Ahasuerus turbatus fuit contra Aman, & ille iacebat sup lectũ

Esther, ad rogandum eam, pro anima sua. Imposuit ei rex, quod ipso præsen te, voluerit reginam opprimere.

Dũ vellet Hieremias ire ad terrã Be niamin, comprehendit eũ custos por tæ, & imposuit ei, quod fugeret ad Chaldæos. Hie. 37

Nunciante Hieremia ꝓpheta volũ tatẽ Domini populo terræ, qui remã serat post destructionem Hierusalem, dixerunt ei. Mendacium tu loqueris, nõ te misit dominus, sed Baruch filius Neriæ, incitauit te aduersum nos, vt tradat nos in manus Chaldæorum. Hie. 43

Tortores q̃ Eleazarum ducebant ad supplicium, in iram versi sunt, pro pter sermones ab eo dictos, quos illi per arrogantiã dictos arbitrabantur. 2. Ma. 6

Vidẽtes discipuli supra mare dñm ambulantem, putauerunt phantasma esse, & præ timore clamauerunt. Mat. 14 Ioan. 6.

Simon Pharisæus videns mulierẽ peccatricem ad pedes Domini flentẽ, ait intra se dicens. Hic si esset prophe ta, sciret qualis esset. &c. Luc. 7.

Ad hoc, q̃d nullus de se alte sentiat, nec male sentiat de aliquo, multũ va Luc. 18

let exẽplũ qđ adducit Saluator de ia-
ctãte se Pharisæo & humili publicão.
Act.2. Vidẽtes Iudæi Apostolos Dominĩ,
post effusionem spiritus sancti, loquẽ
tes variis linguis, dicebant quidã eo-
rum. Quia mus[t]a pleni sunt.
Act.9. Omnes discip[u]li Christi timebant
Saulum post cõuersionẽ suã, nõ credẽ
tes, qđ esset discipulus, donec Barna-
bas duxit illum ad apostolos, & narra
uit illis, Quomodo ĩ via vidisset Do
minum, Et quomodo in Damasco fi-
ducialiter egit in noĩe Domini Iesu.
Act.21 Tribunus Lysias, videns Paulum a
Iudeis tam male tractati, quæsiuit ab
eo. Nonne tu es Aegyptius, qui ante
hos dies tumultum concitasti, & edu
xisti in desertum, quatuor millia vi-
rorum Sicariorum?
Act.28 Vt viderunt Barbari pendentem vi
peram in manu Pauli, adinuicem di-
cebant. Vtiq; homicida homo est hic.
Et æstimabant eum in tumorem con
uertendum, & subito casurum & mo-
riturum.

Quod sancti viri permittunt
aliqua fieri non libenter.

IAcob permisit abduci Beniamin filium non libẽter, & tenere dilectũ, propter necessitatem victualium ad instantiam filiorum. Gen.43

Moyses permisit dari libellũ repudii, odiosis vxoribus Iudæorum, qa timebat in eis vxoricidium. Deu.24 Mat.5. & 19.

Considerato Dauid populo suo, cõstituit sup eũ Tribunos & Centuriones, dixitq; rex ad populum. Egrediar & ego vobiscum. Et respondit populus. Nõ exibis, qa tu vnus ꝓ decẽ millibus cõputaris. Melius est ergo vt sis nobis ĩ vrbe præsidio, ad quos rex ait. Quod vobis videtur hoc faciam. 2. Reg. 18.

Eliseus permisit quod filii ꝓphetarum quærerent Heliam, ne forte spiritus Domini proiecisset eum: cũ tamẽ sciret, quod isti laborarent in vanum. 4. Re. 2

Cognouit Simon, qđ Tryphon cũ dolo loqueretur, petẽs duos filios Ionathæ, & cẽtũ talẽta argẽti: iussit dari tamẽ argẽtũ & pueros, ne forte aduersum se inimicitiã populi concitaret. 1. Mac. 13.

De iustitia & æquitate.

ABraham volens separari a Loth nepote suo, dedit ei optionẽ, vt Gen.13

eligeret partem quã vellet. Et sic pulchre poterit partitio fieri, vt maior diuidat & minor eligat.

Gen. 30 • Dixit Iacob ad Laban. Respõdebit cras iustitia mea.

Nu. 27. Testimonio domini iustã rẽ postulauerant filiæ Salphaad quæ in hæreditate prĩna succederẽ a Moyse petierũt.

Iudi. 1. Rex Adoni Bezelk, comprehẽsus a filiis Israel, dixit. Septuaginta reges, amputatis manuum ac pedum summitatibus, colligebant sub mẽsa mea ciborum reliquias, sicut feci, ita reddidit mihi Dominus.

1. Reg. 15. Adducto Agag rege Amalech corã Samuele, ait ei Samuel. Sicut fecit absq; liberis mulieres gladius tuus, sic absq; liberis erit ĩter mulieres mr̃ tua

1. Reg. 26. Dixit Dauid ad Saul, qui eũ iniuste ꝑsequebatur. Dominus retribuet vnicuiq; secundũ iustitiam suã & fidem.

1. Reg. 30. Constituit Dauid, & quasi pro lege habitũ est, vt æqua esset pars descẽdentis ad ꝓliũ, & remanentis ad sarcinas.

2. Reg. 24. Dauid noluit accipe gratis ab Arauna Iebusæo aream, quam habere volebat, sed iusto pretio mediante.

1. Re. 21

Audiens hœdum balātem Tobias, dixit. Videte ne furtiuus sit, sed reddite eum Dominis suis. Quia non licet vobis, aut edere ex furto, aut cōtigere. Tob. 2.

Achior dixit Holoferni ꝙ inqri faceret vtrū populus Iudæorū seruaret legē Dei sui an non, ꝙ si non, seruaret posset eos sibi redigere in seruiture. Iudit. 5.

Præcepto regis Ahasueri, supbus & iniquus Aman suspēsus est, in illo eodē patibulo, quod ipse parauerat Mardochæo, & hostes Iudæorū eodē die ab ipsis Iudæis occisi sunt, quos Iudæos, illi occidere putauerunt. Est. 7. 8

Contra Babylonē prophetās Hieremias ait. Reddite ei secūdū opus suū, iuxta omnia quæ fecit, facite illi. Hie. 50

Iubente Dario rege, viri qui accusauerunt Danielem, missi sunt in lacum leonum, & non peruenerunt vsq; ad pauimentum, donec arriperent eos leones, & omnia ossa eorum comminuerunt. Vt cap. 14. Dan. 6. &. 14.

Fecit populus duobus præsbyteris senibus, qui inique accusauerunt Susannam, sicut male egerāt aduersus ꝓximum, & interfecerunt eos. Dan. 13

2.Ma.4 In eodem loco, in quo Andronicus iniuste occiderat Oniam summum sacerdotem, fecit eum vita priuari, purpura prius exutum, Antiochus.

2.Ma.5 Impius Iason, q insepultos abiecerat multos, ipse illamentatus & insepultus abiicitur, nec propriam, nec peregrinam habuit sepulturam.

2.Ma.9 Antiochus homicida & blasphem⁹ pessime pcussus: vtque ipse multos tractauerat, peregre in montibus, miserabili vita defunctus est.

Mat.18 A seruo nequam, qui noluit dimittere conseruo suo centũ denarios, merito repetiit Dñs vniuersum debitũ, quod liberaliter prius dimiserat illi.

De iudiciis hominum rectis, aut prauis.

Gen.11 & 18. Causam, quã nescit iudex, debet diligẽtissime inuestigare, quẽadmodum Iob de se refert dicẽs causam, quã nesciebam diligentissime inuestigabam. Iob.29.

Vnde Deus quẽ nihil latere potest, dicitur descendisse, vt videret ciuitatem, quam ædificabant filii Adam: Similiter dixit ipse. Descendam, & vide

bo vtrum clamorem, qui ad me peruenit opere impleuerint.

Iniuste præcepit Iudas Thamar nurum suam comburi. Gen. 38

Dominus Ioseph, nimiũ credulus verbis cõiugis, misit ipsũ in carcerẽ. Gen. 39

Minora per minores iudices, & maiora per maiores debẽt diffniri, iuxta id quod consulit Iethro Moysi. Exo. 18

De duodecim bobus & sex plaustris, nullum dedit Moyses filiis Gaath, licet essent sibi propinquiores, sed totũ dedit aliis Leuitis, eo qđ isti amplius indigebant, qui grauiora portabant. Nu. 17.

Consuluit Moyses Dominũ occasione filiarũ Salphaad, & respõdit Dominus. Homo cũ mortuꝰ fuerit absq; filio, ad filiã eius transibit hæreditas. Nu. 27

Voluit Moyses, vt filii Rubẽ, & cæteri, qui petebant terram iam acquisitam, armati alios præcederẽt ad bellũ donec terra alia esset penitus acqsita. Nu. 32.

De filiis Samuel dicitur. Declinauerunt post auaritiã, acceperuntq; munera, & peruerterunt iudicium. 1. Re. 8

Iniuste protulit Dauid sentẽtiã contra Mephibosetħ absentẽ ad verbum 2. Reg. 16. 19.

Sibæ, ipsi Dauid xexia offerēti. Verū tamen postea cognita veritate voluit iniquā sententiā penitus reuocare.

3.Re.3 Salomō recte iudicauit de duabus mulieribus, quarum quælibet contendebat vnius pueri esse mater.

2.Pa.19 Cōstituit Iosaphat rex Iuda, iudices terræ præcipiēs eis. Videte quid faciatis, non enim hominis exercetis iudiciū, sed dei. Quodcūq; iudicaueritis i vos redūdabit. Sit timor dñi vobiscū, & cum diligentia cuncta facite.

Esth.3. Ad suggestionem Amā rex Ahasuerus iniuste dixit pplo. Age qđ placet.

Esai.1. De iudicibus Israel dicebat Esaias. Principes tui infideles, socii furū, omnes diligunt munera, sequuntur retributiones, pupillo nō iudicāt, & causa viduæ non ingreditur ad illos.

Hie.38. Quia Hieremias a Domino ꝓphetabat Hierusalem capiendam esse a Chaldæis dixerunt principes populi Sedechiæ regi. Rogamus vt occidatur homo iste. Qui respondit eis. Ecce ipse est in manibus vestris, non enim phas est regem vobis quicq̃ negare.

Dan.2. Nabuchodonosor rex Babylōis præ-

cepit vt perirent omnes sapientes Babylonis, eo quod illi somnium, quod viderat, non poterant iudicare.

Quãuis Darius rex Persarũ innocẽtẽ sciret eẽ Danielẽ, tñ ad instãtiã Satraparũ fecit eũ mitti in lacũ leonũ. Dan. 6. & 14.

Discrete examinauit Daniel duos senes, qui contra Susannam iniquũ tulerunt testimonium. Dan. 13

Cum accusaretur Menelaus in iudicio corã Antiocho per pecuniã, quã promisit, absolutus est, & accusatores eius iniqua morte damnati. 2. Ma. 4

Cõquesti sunt Iudæi corã Antiocho rege, de iniqua morte Oniæ. Contristatus aũt Antiochus licet alias esset malus, Andronicum purpura exutũ in eodem loco, in quo ipsum Oniam occiderat, iussit vita priuari. 2. Ma. 4

Nimis iniquũ protulit Herodes iudicium, qñ mittens satellites, occidit oẽs pueros, qui erant in Bethleem. Mat. 2.

Ad petitionem vnius saltatricis, fecit Herodes Tetrarcha Ioannem Baptistam in carcere decollari. Cũ tamẽ sciret eum virum iustum & sanctum.

Dixit Nicodemus Pharisæis. Nunqd Ioã. 7.

lex nostra iudicat hominē: nisi audie-
rit ab ipso prius, & cognouerit quid
faciat?

Mat. 27 Nequissimum fuit iudiciū, quando
Pilatus dimisit Barrabam homicidā,
latronem, seditiosum, & Dominū Ie-
sum tradidit voluntati eorum.

Act. 4. Sacerdotibus & magistratibus tē-
pli, denunciantibus Petro & Ioāni, ne
docerent aliquid in nomine Iesu. Re-
sponderunt apostoli dicentes eis. Si
iustum est in cōspectu dei, vos potius
audire q̄ deum iudicate.

Act. 16 Cum Paulus eiecisset dæmoniū a
puella Phitonissa, accusatus fuit, a do-
minis eius, quibus illa quæstum diui-
nando præstabat. Magistratus autem
fecerunt Paulum & Silam virgis cæ-
di, & in carcerem mitti.

Act. 18 Iudæis accusantibus Paulū, Gallio
proconsul dixit. Siquidē esset iniquū
aliquid, aut facinus pessimū o Iudæi,
merito vos sustinerem. Si vero quæ-
stio est de sermone, & nominibus le-
gis vestre, vosipsi videritis. Iudex enī
ego horum nolo esse.

Act. 23 Princeps sacerdotum præcepit per

cutere os Pauli, tunc Paulus ait: Percutiet te Dominus paries dealbate, & tu sedens iudicas me secundum legē, & contra legem iubes me percuti?

Licet Paulus coram Felice præside, se rationabiliter excusasset, voluit tamen Felix gratiam præstare Iudæis, & Paulum vinctum successori suo Festo reliquit. Act. 24

Festus nolens acquiescere Iudæis, q̃ petierant vt Paulus Hierosolymā duceretur, dixit Paulo. Vis Hierosolymā ascendere, & ibi iudicari sup istis? Respōdens dixit Paulus. Ad tribunal Iudicis sto. Cæsarē appello. Tunc Festus cum concilio locutus, respondit. Cæsarem appellasti, ad Cæsarē ibis. Act. 25

Dixit Festus præses. Non est cōsuetudo Romanis, dānare aliquem hominem, priusq̃ is, qui accusatur præsentes habeat accusatores, locūq; defendēdi accipiat ad abluēda crimina. Eodem

Auditis rationibus Pauli, Agrippa rex, & præses Festus loquebantur ad inuicem dicentes. Quia nihil morte dignum fecit homo iste. Agrippa autē Festo dixit. Dimitti poterat hic, nisi Act. 26

appellasset Cæsarem.

De pœnitentia.

Nu.12. QVamdiu mãsit Maria extra castra, nõ ꝑcesserũt filii Israel. Nõ eni est bonũ ire ꝑ desertũ huius vitæ, sine amaritudine pœnitentiæ.

Nu.14. Audiens populus filiorũ Israel, dñm esse iratum, propter murmurationes eorũ luxit nimis, & in mane plus voluerunt facere ꝙ dñs præciperet eis.

Iudic.2 Ad vocẽ angeli improperãtis populo peccanti beneficia dei, eleuauerunt omnes vocem suam, & fleuerunt.

Iudi.10 Dixerũt filii Israel ad dñm. Peccauimus, tu redde nobis quicquid tibi placet. Et omnia idola proiecerunt. Sequitur: Qui doluit super miseriis eorũ.

2.Reg. 12. Cito pœnituit Dauid, quando Nathã ipsum de crimine reprehendit.

3.Reg. 21. Achab rex Israel sceleratissimus, cooperuit carnẽ suã cilicio, ieiunauitq; & dormiuit in sacco, & ambulauit demisso capite, & immorata est pœna digne illi, pro criminibus infligenda.

2.Pa.33 Manasses rex Iuda vinctus catenis, & in Babylonẽ ductus, egit pœnitẽtiã valde corã Domino. Et reduxit eum

Dominus Hierusalē in regnū suum.

Lamentāte Esdra ꝓ populi peccatis, dictū ē ei. Si ē pœnitētia in Israel sup hoc, percutiā fœdus cū dño deo nr̃o. 1.Es.10

Audita terribili potentia Holofernis, sacerdotes induerunt se ciliciis, & ex toto corde omnes orabant Dominum, vt visitaret populum suum. Et Dominus exaudiuit eos. Iudit.4

Et in laudē Iudith dicit̃. Q̃ď hñs super lūbos suos ciliciū, & ieiunabat oibus diebus vitæ suæ, p̃ter Sabbata, & Neomenias, & festa domus Israel. Iudit.8

Quāuis Iob esset vir simplex & rectus, timens deum, & recedens a malo, tamen dicebat. Ego ago pœnitentiam in fauilla & cinere. Iob.42.

Instante captiuitate Hierusalem dicebat Esaias. Vocauit Dominus ĩ die illa ad fletum & planctum, & ad caluitium & ad cingulum sacci. Esai.22

Niniuitæ crediderūt Domino ad p̃dicationem Ionæ, & prædicauerunt ieiunium. Et vestiti sunt sacco, a minore vsq; ad maiorem. Et liberati sunt. Ionæ.3

Appropīquāte exercitu Timothei, Machabæus, qui cum illo erant, de- 2.Mac. 10.

precabantur Dominum, caput terra aſpergentes, lumboſq; ciliciis præcinĉti, ad altaris crepidinem prouoluti, vt eis eſſet propitius, & inimicis eorũ inimicus. Et victoria potiti ſunt per auxilium cœlitus miſſum.

Mat. 3. & . 11. Ioãnes Baptiſta ſanctificatus, anteq̃ ex vtero matris natus, a ſanctis parentibus educatus, fugit in deſertum, verbo & exemplo pœnitẽtiam predicãs. Vbi tam auſteram vitam duxit, quod dicebatur. Nec comedens, nec bibens adde nec veſtiens. Quia pili camelorum non ſunt veſtes humanæ.

Mat. 4. Quam libẽter receperit Dominus peccatores ad pœnitentiam, ex his apparet, quod prædicationem ſuam a pœnitentia legitur incepiſſe.

Luc. 5. & . 7. Mat. 9. Luc. 19 Ma. 26 Itẽ ad hoc aſſerit ſe veniſſe, Lucæ. 5. Et hoc ipſum p̱ opera demonſtrabat. Exemplo Mariæ Lucæ. 7. Et Matthæi eiuſdẽ. Cap. 9. Et Zachæi. Lucæ. 19. Et de Petri. Matthei. 26.

Luc. 15 Itẽ & per ſimilitudines, quas ponebat de oue quæ periit in deſerto. De dragma quam mulier perdidit in domo. De filio prodigo, quem pater reputabat

putabat mortuũ, & postea suscitatũ.

Maria Magdalena exemplar pœni- tentiæ, non iussa ad dominum venit, conuiuantes non erubuit, retro secus pedes Domini stetit, inter epulas la- chrymas obtulit. Luc. 7.

Vt induceret homines ad faciendũ pœnitentiam, posuit exemplũ de qui busdam super quos cecidit turris in Siloe, & occidit eos. Et subdit. Si non pœnitentiã egeritis, omnes peribitis. Luc. 13

Ad exemplum ouis quæ periit, vel dragmæ, quã mulier perdidit, sed po- stea inuenta fuerunt: dicit Dominus. Gaudium magnum esse in cœlo sup vno peccatore pœnitentiam agente. Luc. 15

Leuem & breuem pœnitentiam in iunxit Dominus mulieri in adulterio deprehensæ, dicens. Vade, & amplius noli peccare. Ioan. 8.

Videns Iudas quod dãnatus esset, pœnitentia ductus, retulit triginta ar genteos, dicẽs. Peccaui, tradẽs sangui nem iustum. Verum quidem dixit, sed qa desperabat, veniam nõ meruit. Ma. 27

Petrus peccauit negando dominũ in atrio principis sacerdotũ, sed quan- Mat. 26 Mar. 14

Luc.22 do flere & pœnitere voluit, foras exi-
Ioã.18. uit. Et nota, quod Lucæ.22. additũ ẽ.
Conuersus Dominus respexit Petrũ.
Act,2. Quærẽtibus quibusdã Iudæis cor-
de cõpunctis. Quid faciemus viri fra-
tres? ait illi Petrus. Pœnitẽtiam agite,
& vnusquisq; vestrum baptizetur.
Act.11 Auditis rationibus Petri, Quare ve
nerat ad Cornelium, & eum baptiza-
uerat, tacuerunt fratres, & glorificaue
runt Dominum dicentes. Ergo & gen
tibus Deus pœnitentiã ad vitã dedit.
Tota vita Christi pœnitentia fuit.

De honorem parentum,

Gen.9. SEm & Iaphet benedictionẽ patris
meruerunt, qa nudato obsequium
præbuerũt Cham vero filius suus ma
ledictus fuit, qa p̃ris nuditate derisit.
Gen.27 Magnæ existimatiõis erat apud an
tiquos bñdictio p̃ris, vt patet in Iacob
& Esau, qa ipsam solicite quæsierunt.
Eodem Licet Esau esset homo malus, repro
batus a deo, & odio haberet fratrem
suum Iacob, nolebat tamen ipsum oc
cidere viuente patre suo Isaac. Vnde
dicebat: Veniẽt dies luct⁹ patris mei.
In hoc deferens pater honorem, & ti-

mens offensam eius.

Ad magnam pœnã obligabat se Iudas, cum dixit patri. Nisi Beniamin reduxero, & tradidero eum tibi, ero peccati reus in te omni tempore. Et notandum. Quod priusq̃ dixerat Rubẽ duos filios meos interfice, si non reduxero ilium tibi, tamen pater nõ acquieuit illi, acquieuit autem Iudæ dicenti prædicta verba. Gen.42 &.43.

Idem Iudas postea supplicãs Ioseph, vt Beniamin ad patrẽ remitteret: Inter cætera repetiit prædicta verba, quibus se obligauerat patri, & subiunxit. Nõ possum redire ad patrem absente puero, ne calamitatis, quæ oppressura est patrem meum, testis assistam. Ge.44.

Iacob benedicens filios, dixit cõtra Ruben. Effusus es sicut aqua, non crescas. Quia ascendisti cubile patris tui, & maculasti stratum eius. Ge.49.

Nõ tantũ lege Naturali verũetiã Diuina tenentur filii suos venerari parẽtes, quũ Deus præceperit eis dicens Honora patrem tuum & matrem tuam. Cui præcepto premium addidit. Vt sis longæuus super terram, Exo.20 Deu.5. Mat.15 Mar.7.

quam Dominus Deus tuus Dabit
tibi.

Leu. 20 Contra vero facientibus punitionē
in dixit inquiens, Qui maledixerit Pa
tri suo aut Matri, morte moriatur,
Mat. 15 Item. Patri matriq; q maledixerit san-
Mar. 7. guis eius sit super eum. Hoc nempe
in lege quoq; noua seruādum esse per
hibuit Christus.

Deu. 21 Præcepit Dominus per Moysen. Si
genuerit homo filium contumacem
& proteruum. Sequitur: Lapidibus
eum obruet populus ciuitatis.

Iudi. 9. Reddidit Deus malū, quod fecerat
Abimelech contra patrē suum, inter-
fectis septuaginta fratribus suis.

1. Reg. 2. 4. Nō audierunt filii Heli patrē, ipsos
corripientem. Et ideo, diuinam vltio
nem experti sunt.

1. Reg. 14. Quia Ionathas gustauerat paululū
mellis contra inhibitionē patris, mor
ti adiudicatus est a patre: tamen a po-
pulo liberatus est.

1. Reg. 22. Dauid a facie Saul fugiens, & in ma
gna necessitate existens, habuit curam
parentum suorum, & recommēdauit
eos diligenter apud Moab regem.

Abſalon Dauid patrem ſuum de re gno expellere laborabat, ſed peſſime ei ſucceſſit. 2. Reg. 15. 18.

Venienti Berſabeæ matri Salomo nis, aſſurrexit rex, adorauitq; eã, & po ſitus eſt thronus matri regis. 3. Re. 2

Filii duo Sennacherib occiderũt eũ, ſed tñ neuter eorũ regnauit poſt eum. 4. Reg. 19.

Tobias ſenior inſtruens filiũ ſuũ, inter cætera dixit. Cũ acceperit Deus animam meam, corpus meum ſepelie tur, & honorẽ habebis matri tuæ, oĩ bus diebus vitæ tuæ. Tob. 4.

Eiiciens Dominus de templo cũ fla gello, vendentes & ementes boues, & numularios, dixit. Nolite facere do mum patris mei domum negociatio nis. In hoc & aliis multoties honorẽ patris quærens. Mat. 2. Luc. 19 Ioan. 2.

De puero Ieſu dicitur Deſcendit cũ illis (ſcilicet) Maria & Ioſeph, & venit in Nazareth: & erat ſubditus illis. uc. 2.

Ipſe etiam dicit alibi. Honorifico patrem meum. Ioan. 8.

Et pendens in cruce, matrem ſuam dilecto diſcipulo cõmendauit. In quo apparet, quam ſolicitudinem geſſerit Ioã. 19

de ipsa, qui nec in mortis articulo hu-
ius oblitus fuerit.

De gratiis agēdis, p̄ bn̄ficiis dei:

Gen. 32 SOllicite gratias agebat deo Iacob
dicens. Domine minor sum cun-
ctis miserationibus tuis.

Exo. 13 Voluit Dn̄s vt liberatio filiorū Isra
el de Aegypto nunq̄ excideret ab eo-
rū memoria. Erit quasi signū, ait, ī ma
nu tua, & quasi monumētū an̄ oculos
tuos, vt lex dn̄i semper sit in ore tuo.

Exo. 20 Cecinit Moyses & filii Israel carmē
deo, & dixerunt. Cātemus Domino.
Postq̄ (scilicet) tam mirabiliter trāsie-
rant mare rubrum.

Nu. 31. Obtenta de inimicis mirabili victo
ria, venerūt ad Moysen pricipes exer
citus Israel, dicētes. Quod nullus fue
rat de filiis Israel in bello occisus: Et
tamē hominum & animalium rapue
runt magnam prædam, & ob hāc cau-
sam dona magna obtulerunt.

Iosue. 4 præcepit dn̄s, vt post transitū Iorda
nis miraculosum, ponerētur duodecī
lapides in perpetuum monumētum.

Iudi. 5. Post victoriā de Sysara habitā, p̄ Ba
rath & Debora, Domino cecinerunt.

Quãuis filii Israel in præliis, vbi vicebant, fortiter dimicarent, tamẽ dicebatur Dominus pcutere inimicos vt laus deo attribueretur. Iudi. 20

Orauit dominũ & laudauit Hãna, pro filio sibi dato. 1. Re. 2

Audiens Dauid reuelationem, quã Deus fecerat Nathan prophetæ, de regni sui duratione: Gratias egit valde humiliter & deuote. 2. Re. 7

Multum laudandus est Deus, q dat populo bonum principem & prælatũ iuxta illud. Benedictus Deus, q dedit Dauid filium sapientissimũ, propter populum hunc plurimum. 3. Re. 1 & 5.

Cyrus rex Persarũ fecit clamari per omnia regna terræ: Dedit mihi Deus cœli, omnia regna terræ, & præcepit mihi vt ædificarent ei domum in Hierusalem. Quis est in vobis de vniuerso populo eius? Si Deus cum ipso, & ascendat in Hierusalem. 1. Esd. 1

Cum Tobias recuperasset visum, & vxor eius, & omnes qui sciebant eum prius cæcum, glorificabant deum. Tob. 11

Omnis populus, post victoriam de exercitu Holofernis habitã, venit in Iudith. 16.

Hierusalem adorare dominum.

Dan.2. Reuelata Danieli visione Nabuchodonosor regis Babylonis. Benedixit Deo cœli & ait: Sit nomen Dñi bñdictũ, qa sapiẽtia & fortitudo eius sunt.

Dan.3. Deuote & pulchre exoluerũt laudes Deo illi tres pueri, de fornacis incendio liberati. Et non solum illi hac de causa gratias egerunt deo, sed & Nabuchodonosor fecit prædicari mirabilia Dei in toto regno.

1.Ma.4 Mundato tẽplo & erecto sub Iuda Machabæo, adorauerunt & benedixerunt in cœlo eum qui prosperauit eis.

2.Ma.1 Iudas Machabæus & populus Hierosolymorũ scripserunt Aristobolo, dicentes: De magnis periculis a Deo liberati, gratias magnifice ei agimus.

2.Mac. 10. Deuicto Timotheo per Iudam Machabæum, & capto quodam forti præsidio, in hymnis & confessionibus benedicebant Dominum, qui magna facit in Israel.

Luc.1. Beata virgo, audita laude sua, quã dixit Helisabeth. Benedicta tu &c. In vocem laudis prorupit, pro beneficiis sibi, & toto mundo collatis.

Nato Ioanne Baptista, Zacharias re Luc. 1.
perato loquendi officio, dominũ pro
phetãdo laudauit, dicens: Benedictus
Dominus Deus Israel.

Accepit puerum Iesum Simeon in Luc. 2.
vlnas suas & benedixit Dominum.

Quando volebat Dominus in euã- Mat. 14
gelio aliquod grande opus facere, fre- Mar. 6.
quenter legitur in cœlum suspexisse, Luc. 9.
& gratias egisse. Sicut patet in panum Ioã. 6.
multiplicatione. In Lazari suscitatio- & 11.
ne, In Eucharistiæ ĩstitutiõe. Mat. 26.

Vidẽtes turbæ paraliticum a domi Mat. 9.
no curatum, glorificauerunt deũ, qui
dedit potestatem talem hominibus.

Item viduæ filio suscitato, accepit Luc. 7.
oẽs timor, & magnificabant deũ dicẽ
tes: Quia ꝓpheta magnus surrexit.

Vnus illorum decem leprosorum, Luc. 17
ad mãdatum Domini mandatorum,
regressus est vnus & cecidit in faciem
ante pedes eius, gratias agens.

Postquam cœnauit Dominus cũ di Mat. 26
scipulis suis, subditur. Et hymno di- Mar. 14
cto, exierunt in montem oliuarum.

Claudus a Petro sanatus, ĩtrauit cũ Act. 3.
Apostolis in templum, ambulans & & 4.

exiliens & laudans deum. Sequitur. Omnes glorificabant deũ, per id quod factum fuit. Erat enim homo ille annorum plusquam quadraginta.

1. Ti. 1. Gratias agebat Paulus ꝓ beneficiis sibi & aliis a deo collatis. Sibi quidē in sua conuersione. Gratias ago deo meo, qui me confortauit in Christo. Qui prius fui blasphemus, & persecutor, & contumeliosus. Sed misericordiam dei consecutus sum.

2. Co. 2 Itē ĩ sua cõuersatione. Deo gratias, q̃ semp triũphat p nos in Christo Iesu.

Ro. 1. Et pro beneficiis fratribus collatis, gratias deuote agebat. Primum quidē gratias ago pro omnibus. Quia fides vestra annunciatur vniuerso mundo.

1. Th. 3 Ad Thessal. Gratiarũ actione possumus deo tribuere, ꝓ vobis in omni gaudio, quo gaudemus.

Ephe. 5 Idē gratias agere in omnibus admo
1. Th. 5 nebat. Ephes. 5. Et semper gaudete, sine intermissione orate &c.

De gratitudine & beneficiis ab homine acceptis.

Gen. 14 CVm percussisset Abraham quatuor Reges, & omnem substan-

tiam, quam illi rapuerunt, reduxisset, rex Sodomorũ egressus est in occursum eius, & oĩa obtulit ei, solis animalibus exceptis. Vbi notandũ: Quod licet Abraham oblata respueret, tamen bene voluit, vt socii sui partem haberent de p̃da, tanq̃ eorũ suffragio non ingratus.

Vidẽs Labã iocalia, ĩ aures (scilicet) & armillas, q̃ seruus Abrahã dederat Rebeccæ sorori suæ, venit ad illũ & dixit ei. Ingredere bñdicte dñi. Et eũ ĩ hospitiis, cũ multa hũanitate, recepit Ge. 24.

Postq̃ impleti sunt dies mẽsis vnius quibus Iacob fuit cum Laban auunculo suo, dixit ei Laban. Nunquid quia frater meus es gratis seruies mihi? Dic quid mercedis accipias. Gen. 2.

Pharao rex Aegypti, multũ fuit gratus Ioseph, pro expositiõe somnii sui, & eum magnifice sublimauit. Gen. 41

Iethro sacerdos Madiã gratus fuit, pro eo, quod Moyses filias eius defenderat, quando ad gregem adequandã iuerant. Vnde fecit eum vocari, vt comederet, & dedit ei filiã suã in vxorẽ. Exo. 2.

Valde solicitus fuit Iosue, ne Rhaab Iosue. 6

meretrix, quæ nuncios ab eo missos
abſconderat, ciuitate Hiericho ruen-
te, periret.

Iudic. 8 Cum liberaſſet Gedeō ab inimicis
Iſrael, dixerunt omnes ad eum: Domi
nare noſtri tu & filius tuus, quia libe-
raſti nos de manibus Madian.

Ruth. 2 Dixit Noemi cōmēdando Booz, q
Ruth benigne viderat. Benedictus ſit
a Domino quoniā eandē gratiā, quā
præbuerat viuis, ſeruauit & mortuis.

1. Reg. 15. Quia Cinæus bene ſe habuerat ad
filios Iſrael, pepercit ei Saul, quando
deſtruxit Amalech.

1. Reg. 22. Dixit Dauid ad Abiathar, cuius pa
ter dilexerat ipſum Dauid. Mane me-
cum, ne timeas. Si quis quæſierit ani-
mam tuam, quæret & meam.

2. Re. 2 Miſit Dauid ad viros labes Galaad,
qui ſepelierunt corpora Saul, & filio-
rum eius. Et gratias egit eis.

Propter amorē Ionathæ filii Saul,
2. Re. 9 inquiſiuit Dauid, ſi eſſet aliquis ſuper
ſtes de genere eius, & conſtituit Me-
phiboſeth, filium Ionathæ, conuiuam
1. Reg. 10. menſæ ſuæ.

Regina Saba, multa munera attulit

Salomoni, ille vero dedit ei omnia, quæ expetiuit, exceptis his, quæ vltro obtulit ei munere regio.

Helias pie cõpassus ẽ viduæ, apud quam sustentabatur: & efficaciter ora uit pro filio illius defuncto, ita, ꝗ ip sum a mortuis suscitauit. 3.Re 17.

Allegauit Abdias bñ̃ciũ, quod con tulerat ꝓphetis Domini, quos abscõ derat, quãdo quærebantur ad mortẽ, ad hoc videlicet, quod Helias nunciũ periculosum ei iniungere nõ deberet. 3.Reg. 18.

Ascẽsurus in cœlũ, bñ remunerauit discipulũ suũ Helias (scilicet) Eliseũ. 4.Re.2

Mulieri Sunamitæ hospitæ Elisei, ipse Eliseus benigne obtulit, vt loque retur pro ea regi, si apud ipsum habe ret negotium. Item filium eidem im petrauit, & postea mortuũ suscitauit. 4.Re.4

Naaman Syrus mundatus a lepra, ad verbum Elisei obtulit ei munera, dicẽs: Obsecro vt accipias benedictio nem a seruo tuo. 4.Re.5

Accusatores Iudæorũ miserunt epi stolam Artaxerxi regi, inter cætera cõ tinentem: Nos autẽ memores salis, quod in palatio comedimus, & quia 1.Esd.4

læsiones regis videre nephas ducim⁹, iccirco misimus &c.

Tob.12 Tobias iunior cum multa gratitudine, retulit patri suo beneficia a Raphaele percepta.

Esth. 4. & 7. Esther regina, non fuit ingrata Mardochæo nutritori suo.

Da.2.4 & 5. Nabuchodonosor rex Babylonis audita expositiōe somnii sui ꝑ Danielē, in sublime eū extulit, & magna munera illi dedit. Similiter & Balthasar honorauit eū, pro eo, qđ exposuerat ei scripturam, quā in pariete viderat.

2. Mac. 12. ¶ Audiēs Iudas Machabæ⁹, qđ Scytopolitæ bñfic habuerāt ad Iudæos ī tpe tribulationis eorū, Gratias egit illis.

Mat. 8. Luc. 7. Seniores Iudæorū dixerunt Domino Iesu de Centurione, pro seruo infirmo rogante. Dignus est vt hoc illi præstes. Diligit enim gentem nostrā, & synagogam ædificauit nobis.

Gala.4 Pie & plene recognoscebat Paulus bñficia sibi collata. Vñ Galat. ait. Sicut angelū dei recepistis me, & si fieri potuisset oculos vestros eruissetis, & dedissetis mihi.

Phili.4. Repletus sum acceptis ab Epaphro

dito quæ misistis in odorē suauitatis.

Et alio loco: Det Dn̄s misericordiā Onesiphori familiæ, q̄ sæpe me refrigerant & catenam meam nō erubuit. 2. Ti. 1.

Itē pro Onesimo seruo Philemonis, q ministrauerat in carcere, scribit eidē Philemōi affectuosas & efficaces lr̄as.

De ingratitudine.

VTiliter & fideliter seruiuit Iacob auunculo suo Laban, & ille multoties voluit eum fallere. Gen. 29 30. 31.

Præpositus pincernarū succedētib' ꝓsperis oblitus ē Ioseph interp̄tis sui. Ge. 40.

De Ioseph qui propter prudētiā suā & cautelam cōseruauit Egyptios a peste famis: qui tam cito tradiderūt obliuioni opprimētes filios Ioseph & cognationē suā & paruulos accidētes: & qd eis accidit pp ingratitudinē suam. Gen. 41 Exo. 1. & . 2.

Videns populos, qđ morā faceret descēdēdi de monte Moyses, dixit ad Aarō. Fac nobis deos, qui nos p̄cedāt. Ecce quā cito videbat' oblitus beneficiorum, quæ acceperant a vero deo. Exo. 32

Filiis Israel in deserto vertebatur in tædiū cibus optimus, sine labore de cœlo datus, & flebant dicentes. Quis Nu. 11.

dabit nobis ad vescendum carnes?
Iudic. 2 Angelus Domini īproperauit filiis
Israel beneficia, populo a deo collata.
Et quomodo illi abutentes, ruperant
fœdus, & trāsgressi erāt dei mandata.
1. Reg. Multa beneficia recepit Saul a Da
17. 18. uid, Et tamen ad occidendum eū mo
dis, quibus potuit laborauit.
1. Reg. Saluauit Dauid habitatores terræ,
23. & tamē voluerunt eum tradere in ma
nus Saul, ipsum persequentis.
2. Reg. Reddiderunt filii Amnon, pro be-
10. neficio & honore, contumeliam, quā-
do vituperauerunt nuncios Dauid,
quos miserat ad consolandum regem
eorum, super patris interitu.
2. Reg. Ingrati fuerunt Dauid & Ioab fide-
11. litati Vriæ quorum primus literas de
dit, & alter crudeliter executus est.
2. Reg. Postq̄ Dauid reuocauit Absalon fi
12. 15. lium suum, & pepercit ei super homi
cidio, quod cōmiserat in fratrem suū.
Surrexit Absalon contra patrē suum.
2. Reg. Nō fuit Dauid bene memor amici
16. tiæ, quā contraxerat cū Ionatha, quā-
3. Reg. do nimis cito filiū eius exheredauit.
12. Sublimauit Dominus Hieroboam

super

ſuper decem tribus. Et ſtatim ille libi-
dine dominandi elatus, populum per
uertit a cultu dei.

Eliſeus multa bona fecerat regi Iſra- 4.Re.6
el, & toto populo, & tamen propter
cariſtiam, quæ erat in terra, præcepit
caput eius amputari, ſed Deus aliter
ordinauit.

Nõ eſt recordatus Ioas rex Iuda mi 4.Reg.
ſericordiæ, quam fecerat Ioiada põti- 11.
fex ſecum. Sed interfecit Zachariam fi 2.Pa.23
lium eius arguentem illum, eo quod &.24.
Dominum reliquiſſet.

Amaſias, diuino fretus auxilio, vice 2.Pa.25
rat Idumæos, & filios Seir. Et tamen
auferens deos eorum, adorauit illos.
Miſſus autẽ ad eum propheta, dixit,
Cur adoraſti deos, q nõ liberauerunt?

Ezechias iuxta beneficia, quæ acce- 2.Pa.32
perat non retribuit domino, quia ele
uatum eſt cor eius.

Multi bonitate principum & hono Eſth.16
re, qui in eos collatus eſt, abuſi ſunt in
ſuperbiam. Nec contenti ſunt gratias
non agere beneficiis, & humanitatis
in ſe iura violare, ſed dei quoq;, cun-
cta cernẽtis, arbitrantur ſe fugere poſ

se sententiam.

Esai.1. Cōquerendo dicit Dominus de populo Iudæorum: Filios enutriui & exaltaui, ipsi autem spreuerunt me. Et cōuicit eos esse bestiis minus gratos. Subditur. Cognouit bos possessorem suū, & asinus præsepe Domini, Israel autem me non cognouit.

Esai. 7. Multa & magna bñficia volebat dñs facere Achaz regi Iuda, prout mandauit ei per Esaiam, quæ tamen ille acceptate contempsit.

1.Mac. 11. Misit Ionathas fortes armatos, qui liberauerunt regem Demetrium de manibus Antiochenorum. Et postea alienauit se Demetrius a Ionatha, & non retribuit ei secundum beneficia, quæ sibi tribuerat, & vexabat eum valde.

Luc.17 De decem viris leprosis a Saluatore mundatis, tantū regressus est vnus magnificans deum & gratias agens.

Ingrati fuerūt Paulo, Domini vel parentes puellæ phytonisse, a qua spiritum malū Paulus eiecit. Magis enim doluerunt de quæstu amisso quam gauisi sunt de dæmone expulso. Act. 16.

Quod veritas odium parit.

Alaac rex Moab multũ dolebat, Nu. 24
quando Balaam bona dicebat de
s Israel, licet essent vera. Nec eum
orauit, sicut honorasset, si ei pla-
tia verba dixisset Decreueram qui
n honorare te &c.

oathã filius Hierobaal fugit a facie Iudic. 9
imelech, cum dixisset verũ de eo,
e illis, qui male eum elegerunt.

iratus est Saul contra Ionathã filiũ 1. Reg.
m, quia ille excusabat Dauid, qui 20
e innocens erat erga ipsum Saul.

ehu filius Hanani, qa prophetauit 3. R. 16
malum aduersum Baasa regem, & do-
mum eius, & cõtra omne malũ quod
fecit, occisus est ab eo.

Achab oderat Michæã prophetã, 3. Reg.
quia ille dicebat veritatem sibi. Ego 22.
odi eum (inquit) quia nunquam pro-
phetat mihi bonum, sed malum.

Cum increpasset Hanani propheta 2. Pa. 16
Asa regem Iuda, quia confisus erat in
Benadab rege Syriæ. Iratus ẽ Asa, mi-
sitq; videntem in neruum.

Ad imperium regis Ioas, lapidatus 2. Pa. 24
est Zacharias filius Ioiadæ, qui regẽ &

principes arguebat, pro eo, quod dominum reliquissent.

Iudic. 5 & 6. Cum dixisset Achior magnalia, quae fecerat deus pro filiis Israel, & magnam esse eius potestatem: irati sunt omnes magnates Holofernis, & cogitabant interficere eum. Holofernes etiam indignatus est vehementer.

Hie. 32 Clausit Hieremiā prophetam in domum carceris Sedechias rex Iuda dicens. Quare vaticinaris, dicens. Hæc dicit Dominus?

Hie. 36 Cū legisset Baruch verba, quæ scripserat ex ore Hieremiæ corā Ioachim rege Iuda: fecit rex eum in ignē proiici volumen. Quia dicebatur ibi veritas, de ciuitate Hierusalem capienda. Et præcepit rex Baruch & Hieremiam comprehendi, sed deo nolente, tunc non fuerunt inuenti.

Hie. 38 Postmodum vero cum iterum prophetaret captionem ciuitatis, missus fuit in lacum, vbi non erat aqua, sed lutū. Et descēdit Hieremias in cœnū.

Dan. 14 Pro eo, quod Daniel probauit Bel, & draconē non esse deos, Babylonii conuenerunt aduersus regem, & procura-

uerunt Danielē mitti in lacū Leonū.

Ex bonis & veris sermonibus Eleaza 2.Ma.6
ri, hi qui eum trahebant ad suppliciū,
& paulo ante fuerant mitiores, conuer
si sunt in iram.

Quia Ioannes Baptista dicebat He Mat.14
rodi. Non licet tibi habere vxorem fra Mar.6.
tris tui, fecit eum Herodes incarcera-
ri, & postea decollari.

Cū Dominus increparet de multis Luc.11
hypocritas & Pharisæos, cœperunt il-
li grauiter insistere, & os eius oppri-
mere, de multis insidiantes ei, & quæ
rentes rapere aliquid ex ore eius.

Pharisæi cæco nato, a Domino illu Ioan.9.
minato maledixerunt, & extra synago
gam eiecerunt. Pro eo, quod veritatē
constantissime fatebatur.

Principes sacerdotum, audiētes ver Act.5.
ba Apostolorū, de doctrina Christi,
dissecabantur, & cogitabant interfice
re illos, & cæsis denunciauerunt, ne
amplius loquerentur, in nomine Do
mini Iesu. Et illi ibant gaudentes a cō
spectu concilii.

Audiētes Iudæi beati Stephani ver Act. 7.
ba dissecabantur cordibus suis, & stri-

debant dentibus in eum. Et eiiciẽtes eum extra ciuitatem lapidabant.

Act. 9. Multos & magnos habuit aduersarios beatus Paulus, pro verbis veritatis & sobrietatis quæ ipsæ hominibus loquebatur.

Gala. 4 Item ad Galatas. Ergo inimicus factus sum vobis verum dicens?

De Mendacio.

Gen. 3. PRimum mendacium fuit a serpente prolatum, quando dixit mulieri. Nequaquam moriemini. Vnde dicitur mendax & pater eius. Ioan. 8.

Gen. 18 Sara timore perterrita, a risu se mẽdaciter excusauit.

Gen. 38 Etiam fornicatores mendacium dicere dedignantur. Sicut Iudas qui dixit. Mẽdacii nos arguere nõ poterit, Thamar (scilicet) cui hœdũ ꝓmiserat.

Exo. 1. Mendacium obstetricum, quod dixerunt Pharaoni, filios Hebræorum iugulare nolentes. Habuit remunerationem temporalem, & non æternã. Licet fuerit illud mendacium valde compassiuum, nec pro mendacio remunerate sunt, sed pro compassione.

Ex. 9. 10 Multoties Pharao voluit decipere

Moysen per mendacia. Sed tamen nihil ei profuit.

Callidæ cogitantes Gabaonitæ voluerunt Iosue mendaciter decipere. Sed ille bono vsus ē cōsilio, eos in seruitutē redigit, nec initū fœdus rupit. Iosue. 9

Nunquam licet mēdacium dicere, sed veritatē licet, & expedit quandoq; tacere, sicut fecit Abraam, qui tacens Saram esse vxorem, dixit. Soror mea est, Gen. 20. Et Samuel, dicēs. Ad immolandum Domino veni. Ad aliud enim facere principaliter venerat, & nihilominus hoc facere proponebat. 1. Reg. 16.

Dixit Saul, seruos suos coniurasse aduersum se. Quia nō capiebant Dauid. Et dixit Dauid seruum suum insidiari sibi. Ipse vero insidiabatur ei. 1. Reg. 22.

Officiose mētitus ē Chusai Absalō dicēs. Sicut pui pr̄i tuo, parebo & tibi 2. Reg. 16.

Vir dei p̄dixit Hieroboā d̄struction̄e altaris sui, q̄ p falsi ,p̄ph̄æ mēdaciū seductus fuit, & mādatū Dñi p̄teriuit. 3. Reg. 13.

Duo falsi testes ,p̄ducti contra Naboth, fuerunt causa lapidationis eius. 3. Reg. 21.

Spiritus mēdax in ore multorum prophetarū decepit Achab, vt iret ad 3. Reg. 22.

pugnam. Et ibidem fuit percussus ad mortem.

Iudi. 11 Per verba, quæ dixit Iudith Holoferni, decepit eum. Licet excusetur, propter intentionem, quam habuit.

Esth. 3. Pessimũ mẽdaciũ adinuenit Amã, vt posset confundere Mardochæum, eo quod illum adorare nolebat.

Prou. 6 Sex sunt q̃ odit Dominus, oculos sublimes, linguam mendacem &c.

Pro. 12 Abominatio est domino, labia mẽdacia.

Pro. 19 Falsus testis non erit impunitus, & qui loquitur mendacia, peribit.

Sapiẽ 1 Os quod mentitur, occidit animã.

Hie. 42 Accesserunt ad Hieremiam principes & vulgus, quod remansit post destructionem Hierusalem, & dixerunt se facturos quicqd ille præciperet eis, siue bonum esset. siue malum. Sed largam promissionem male tenuerunt.

Dan. 13 Pernitiosum & detestabile mẽdaciũ dixerunt duo præsbyteri senes, aduersus Susannam: Quã tamẽ ex constantissima castitate cõmendare debebãt.

1. Ma. 1 Antiochus rex misit prĩcipes tributorũ in ciuitates Iuda & venit in Hie

rusalem, & locutus est ad eos verba pa
cifica in dolo, & crediderunt ei, & ir-
ruit super ciuitatem repente, & per-
cussit eam plaga magna, & perdiditq;
populum multum.
Cũ obsideret Antiochus Eupator 1.Ma.6
Hierusalem, vt posset capere eam, mi
sit ad illos, qui erant intus pacem face
re, & ceperũt illam, & iurauit illis rex
& principes, sed rupit citius iuramen
tum, & mandauit destrui murum.
Alchinus, q̃ voluit fieri summus sa 1.Ma.7
cerdos dixit regi Demetrio. Perdidit
Iudas, & fratres eius amicos tuos. De
inde, idem venit in terram Iuda cum
Bacchide, & miserunt nuncios ad Iu-
dam & fratres eius, & locuti sunt ver-
bis pacificis in dolo, & tandem proba
tum est, quod non erat in eis veritas
& iudicium.
Promisit Demetrius Ionathæ, qđ 1.Mac.
redderet ei arcem: sed cum liberatus 11.
fuisset p̲ Iudæos quos misit Ionathas,
mentitus est Demetrius omnia, quæ-
cunq; dixit, & alienauit se a Ionatha.
Misit Simon Tryphoni centum ta 1.Mac.
lenta argenti, & duos filios Ionathæ, 13.

pro liberatione ipsius. Quia promise-
rat Triphon remittere Ionatham, si
hoc fieret ei. Sed mentitus est Trypho
quia argentum retinuit. Et patrem cũ
filiis interfecit.

Mat.11 Luc.23 Ioã. 8. Mentiti sunt cõtra Dominũ Iesum Iudæi, præcipue scribæ & Pharisæi, q magis inuidebant ei, dicẽtes eum esse potatorẽ, mẽdacẽ voracẽ, & prohibẽ-tẽ tributa dari Cæsari, gẽtis subuersorẽ, & turbarũ seductorẽ, dæmonia-cum, blasphemum, & Samaritanum.

Mat.28 Nequissimum mendacium excogitauerunt Iudæi, quãdo corruperũt custodes dominici sepulchri, vt dicerẽt. Quod discipuli de nocte furati fuerũt corpus Domini.

Act.5. Ananias & vxor eius Saphira mentiti sunt Petro, de pretio agri venditi. Quod mendacium fuit per Petrũ gra-uissime vindicatum.

Act.6. Iudæi statuerunt duo falsos testes, contra beatum Stephanum dicentes. Homo iste non cessat loqui verba ad-uersus sanctum locum & legem.

Act.16 Contra beatum Paulum multa fuerunt adinuenta mendacia. Nam quæ-

stuarii qui habebant puellā Phytonis-
sam Philippis, a qua ipse spiritum Phy-
tonem eiecit, dixerunt magistratibus
ciuitatis. Hi homines conturbant ci-
uitatē nostrā, cū sint Iudæi: & annun-
ciant morē, quem non licet suscipere.

Itē apud Athenas dicebant quidā. Act. 17
Quid vult semiuerbi⁹ hic dicere? Alii
dicebant. Nouorum dæmoniorū vi-
detur annunciator esse.

Rursus, Hierosolymis qdā Iudæi in Act. 21
iecerūt ei manus clamātes. Viri Israe-
litæ, adiuuate. Hic ē hō q aduersus po-
pulū & legē & locū hūc, oēs vbiq; do-
cet. Insup & gētiles induxit in tēplū,
& violauit locum istum sanctum.

Postea corā Felice Preside, Tertulli⁹ Act. 24.
orator Iudæorum, dixit eum hominē
pestiferum, & concitantem seditionē
Iudæis in vniuerso orbe.

Præterea ī Insula Mytilene, vidētes Act. 28
Barbari viperā in manu Pauli pēdētē,
dicebāt ad iuicē. Vtiq; homicida ē hō
hic, qui cū euaserit de mari, vltio eum
viuere non sinit.

Testatur ēt Paulus de seipso. Aiunt Rom. 3
quidam nos dicere, quemadmodū de

nobis male loquuntur. Faciamus mala, vt eueniant bona.

2. Cor. 10. Et ad Corinthios. Epistolæ, inquit, quidā, aiunt, graues sunt, at præsentia corporis infirma, & sermo cōtēptus.

Ephe. 4 Deponentes mendacium, loquimini veritatem.

De proditione.

1. Reg. 19. PAtiente Saule vexationem a dæmone, Dauid corā ipso psallebat, & ille nisus eum cōfigere parieti cum lancea quam tenebat.

1. Reg. 18. Saul promisit se daturum filiā suā Dauid vt per hanc occasionem posset a Philistæis occidi.

1. Reg. 23. Saluauit Dauid habitatores Ceilæ, ab exercitu Philistinorum oppugnantium ciuitatem. Et tamen voluerunt eum tradere Saul, æmulo, ipsum ad mortem persequenti.

1. Reg. 24. 26. Postquam Saul fleuerat, quasi doleret de psecutione Dauid, & Dauid ei iurauerat, persecutus est eum ita neqter & acriter, sicut prius fecerat.

2. Reg. 11. Vrias detulit ad Ioab, ex parte Dauid, literas mortis.

[illegible] 13 Amnon filius Dauid, vocauerat so

sororem Thamar, quasi de manu illius cibum sumere deberet. Et postea oppressit eam.

Vocauit ad cōuiuiū Absalon Amnō fratrem suum, & ibidē occidit eū. Eodem

Cum salutasset Ioab Amasam, quasi osculari eum vellet, percussit eū in latere, & effudit intestina illius. 2. Reg. 20.

Zambri dux, mediæ partis equitū, occidit Hela Dominum suum, & regnauit post eum septem diebus tātū. Obsessus enim fuit, & succendit se, & palatium, in quo erat. 3. Reg. 16.

Sellum filius Iabes, coniurauit cōtra zachariam regem Israel Dominū suum, & interfecit eū, & regnauit post eum vno mense tantum. 4. Reg. 15.

Cum oraret Sennacherib in tēplo Deum suū, duo filii sui percusserunt eum, sed tamen neuter eorum regnauit post eum. 4. Reg. 19.

Venit Ismael filius Nathaniæ, & multi cū eo, & comederunt cū Godolia, quē præfecerat rex Babylonis terræ Iuda. Et post prādium surrexerūt, & interfecerunt eum, qui nihil mali voluerant credere contra illos. 4. Reg. vltimo Hie. 40

Nee. 6. Quidã inimici Neemiæ, voluerũt fœdus cum eo maliciosè componere, & cogitabant ei facere malum, dederunt etiam pretium, vt eum ducerent in peccatum.

Esth. 2. Duo ianitores regis Ahasueri, q in primo limite palatii residebãt, voluerũt ĩ regẽ ĩsurgere, & ipsum occidere.

1. Ma. 1 Antiochus rex misit tributorũ prĩcipẽ in ciuitates Iuda, & venit in Hierusalẽ: & locutus est illis, qui erant intus, verba pacifica in dolo, & crediderunt ei, & iruunt sup ciuitate repẽte.

1. Ma. 6 Cũ obsideret Antiochus Eupator Hierusalem, nec posset eã capere, misit ad illos, qui intus erant, pacem facere, & receperunt illam iurauitq; eis rex: sed rupit citius iuramentum.

1. Mac. 11. Ptolemæus rex Aegypti, quærebat obtinere regnũ Alexãdrini geniti sui dolo. Et cum intrasset ciuitates Alexãdri cũ magno exercitu, & reciperetur in eis honorifice, de mãdato Alexandri ponebat custodias militũ in eis.

1. Mac. 12. Videns Tryphũ, quod Ionathas venit cum exercitu multo, iussit retineri paucos, & alios remitti. Et cũ factũ

fuisset, captus est Ionathas cum mille, quos retinuerat, & alii sunt reuersi.

Cum ambularet Tryphō cum rege Antiocho adolescente Domino suo, dolo occidit eū, & regnauit loco eius. 1. Mac. 13.

Ptolemæus filius Abobi, gener summi sacerdotis, fecit conuiuium Simoni, & duobus filiis eius. Et cū inebriati essent, occidit eos. 1. Mac. 16.

Cū venisset Apollinus Hierosolymam, simulans quieuit, vsque ad diem Sabbati, & tunc feriatis Iudæis ingentem multitudinem peremit. 2. Ma. 5

Audiens Iudas Machabæus, quod illi, qui obsederant turres, vbi erant inimici gētiles pecuniā acceperant, & quosdā abire permiserant: illos tanq̄ proditores & fratrū venditores, interfecit, & confestim turres occupauit. 2. Mac. 10.

Omnes alias proditiones, in nequitia & peruersitate superat illa, quæ facinorosissimus Iudas, contra dominū procurauit. Qui dominū & magistrū suū vendidit pro tantillo pretio. Etiā in manus hostium tradidit osculādo. Mat. 26 Mar. 14 Luc. 22 Ioā. 18.

Accesserunt quidam Iudæi ad pricipē sacerdotū & seniores, dicentes eis. Act. 23

Vt facerent quod Tribunus Lysias, q
Paulum tenebat vinctum adduceret
illum in medium, tanq̃ si essent de eo
aliquid certius cogituri. Ipsi vero pa
rati statim erant, interficere illum.

De adulatione.

Nu. 16. CHore & complices eius, cum ste
tissent aduersus Moysen & Aarõ
dixerunt. Sufficiat vobis, quia omnis
multitudo sanctorũ est, & in ipsis est
dominus. In quo apparet, quod capta
bant beneuolentiam populi.

2. Re. 1 Adolescens narrans Dauid mortẽ
Saul & filiorum eius occisus fuit de
mãdato ipsius. Putabat autem se pro
spera nunciare.

2. Re. 4 Duo latrones, qui filium Saul Isbo
seth occiderunt, & caput eius Dauid
attulerunt, placere crediderũt, sed Da
uid bene ostẽdit. quod sibi displicuit.

2. Reg. 15. Dicebat Absalon homini negotiũ
habenti coram rege Dauid. Videntur
mihi sermones tui boni & iusti, sed
non est, q te audiat, cõstitutus a rege.

3. Reg. 22. Mali prophetæ dicebant Achab re
gi Israel, de bello futuro prospera, secũ
dum quod eum velle sciebant.

Post

Post obitum Ioiadæ sacerdotis, pri cipes Iuda adorauerunt regem. Qui delinitus obsequiis eorum acquieuit eis, & dereliquerunt templum Domini, seruieruntq; lucis & sculptilibus. 2. Pa. 24

Aedificantibus tēplum filiis Iudæ, post reditum de captiuitate, hostes eorum scripserunt regi. Nos memores salis, quod in palatio comedimus, Et quia læsiones regis videre nephas ducimus. 1. Esd. 4

Nabuchodonosor dixit maioribus natu, & ducibus bellatorum suorum, cogitationem suam esse, vt omnē terram suo subiugaret imperio, quod cū placuisset omnibus &c. Iudit. 2

Rex Ahasuerus iratus cōtra Vasthi reginam, interrogauit sapientes consiliarios suos, cui sentētiæ Vasthi subiaceret? Qui nō temperauerunt regis furorem, nec excusauerunt absentem, sed vnus respondit, cum indignatione dicens. Regis iusta est indignatio. Esthe. 1

Amici Aman & vxor eius, nō auertentes pessimum animum, quem habebat erga Mardochæum, nec increpauerunt eum, sed dixerunt Iube ex Esthe. 5

celſam parari trabem.

Dan.6. Pricipes & Satrapæ Darii regis Perſarum, cupientes quod rex iniquũ ſtatueret decretum. Propoſuerunt aliquid, quod videbatur pertinere ad honorem ipſius.

1.Ma.7 Alchinus proditor impius, qui volebat fieri ſacerdos, dixit regi Demetrio. Perdidit Iudas & fratres amicos tuos. Sequitur poſtea. Quod Alchinõ hũc cõſtituit rex ĩ ſacerdotio, & mãdauit ei facere vltionẽ in filios Iſraël.

Mar.11 Recedentibus diſcipulis Ioãnis, cœpit Dominus ipſum mirabiliter commendare, contra illos qui palam laudant occulte detrahunt.

Mat.22 Phariſæi volẽtes capere Chriſtũ in ſermone, cœperunt magnas laudes ei dicere. Magr̃, ſcimus ꝗa verax es &c.

Act.12 Vidẽs Herodes Agrippa rex magnꝰ, quia placeret Iudæis ĩ hoc, quod quoſdam de eccleſia ceperat, & Iacobũ fratrem Ioannis occiderat: appoſuit apprehendere & Petrum.

Eodem Herodi neqſſimo regi, ꝗ occiderat Iacobũ, & ĩcarcerabat Petrũ. Populus acclamabat, voces dei & nõ hominis

Orator Tertullius, cõtra Paulum a principe sacerdotũ adductus: In principio orõnis adulatus est Felici p̄sidi. Act. 24

De derisione & conuitiis.

Viri Socoth & Phanuel deriserunt Gedeonē, Zebee & Salmana p̄sequentē. Sed inde male eis accidit, q̄a male eos postea tractauit. Iudi. 8.

Contempsit Nabal verba nunciorũ David stomachãdo, dicēs. Quis ē iste Dauid? Et quis ē filius Isai? Hodie increuerũt serui, q̄ fugiũt domios suos. 1. Reg. 25.

Michol videns regem Dauid saltãtem ante arcam domini, despexit eũ, quia nudum eum vidit. Et postmodũ insultando vel deridendo, dixit. Quã gloriosus fuit hodie rex? 2. Re. 6

Derisoriis verbis dixit ĩpia Iezabel ad Achab. Grandis auctoritatis es, & bene regis regnum Israel. 3. Reg. 21.

Quia pueri illuserunt Eliseo dicentes. Ascende calue. Duo vrsi lacerauerunt quadraginta duos ex eis. 4. Re. 2

Cursores quos misit Ezechias, p̄gebãt velociter de ciuitate ĩ ciuitatē p̄dicãtes vt filii Isrl' reuertant' ad dñm, illis irridẽtibus ac subsannãtibus. &c. 2. Pa. 30

2.Pa.36 Mittebat Dominus prophetas quotidie commonens eos, quod parcerēt populo & habitaculo suo. At illi subsannabant nuncios Domini, & paruipendebant sermones eius, illudebant prophetis.

Nee.4. Sanaballat & Tobias audierunt qđ ædificabantur muri Hierusalem, & irridebant Iudæos ædificantes.

Tob.2. Excæcato Tobia, parētes & cognati eius irridebant vitam eius, dicētes. Vbi est spes tua? pro qua eleemosynas & sepulturas faciebas?

Iob.2. Percussum Iob vlcere pessimo derisit vxor eius.

1.Ma.7 Videns Nicanor holocausta, quæ offerebantur a Iudæis pro rege, irridens spreuis eos, & locutus est superbe, & iurauit in ira.

2.Ma.7 Antiochus crudelis tyrānus, ex verbis septimi fratris accensus, ita in illū super omnes crudelius desæuit.

Indigne ferens derisum se.

Mat.6. Derisus fuit multipliciter Dominus

Lu.7.8 Iesus, vt īfra patebit Cap. de Patiētia.

Act. 2. Quidam Iudæi vidētes discipulos Domini loquētes variis linguis, post

Infusionem spiritus sancti, irridebant dicẽtes. Quia musto pleni sũt viri isti.

Cum audissent Atheniẽses resurrectionẽ mortuorum, quam annunciabat Paulus, quidam irridebant, quidam vero dixerunt. Audiemus te de hoc iterum. Act. 17

De detractoribus & maledicis.

IMpie detraxit Ioseph innocenti & pudico domina eius, apud virum suum. Gen. 39

Cui dubium est, quod pessime cogitetis, dixit Pharao Moysi. Per quod patet, pessimos hostes quandoque viris optimis iniqua impositione & falsa, cum multa audatia affirmare. Exo. 10

Locuta est Maria & Aaron contra Moysen, modica occasiõe assumpta. Sed cito sequuta est vltrix pœna. Nu. 12.

Detraxerunt filii Israel terræ promissionis, in malum suum. Nu. 14.

Occasione seditionis Chore & cõplicum suorũ, fuerunt multi terribiliter occisi. Et post murmurauit multitudo cõtra Moysen & Aaron, dicens. Vos interfecistis populum Domini. Nu. 16.

Quãuis esset malus Balaam, tamẽ Nu. 23.

dixit. Quod nequaquam malediceret populo, cui benedixerat Dominus. Et quo ad hoc. Multi inueniuntur deteriores illo, qui libẽtius & frequẽtius maledicunt, & detrahunt bonis, quã peruersis.

1. Reg. 10. Saul fuit in prĩcipio valde bonus, & tamen dixerunt quidam filii Belial. Vnde saluare nos poterit iste?

1. Reg. 22. Occasione Doeg Idumæi, referẽtis Saul, quod Abimelech sacerdos confortauerat Dauid, occidit octuaginta quinq; viros, portantes Ephot & multos alios paruulos & mulieres.

1. Reg. 29. Satrapæ Philistinorũ procurauerũt apud Achis regẽ Geth, quod Dauid q iudicio eius bonus erat, fuit amot⁹ de honesto officio, ĩ quo ipsũ posuerat.

2. Reg. 10. Principes filiorũ Ammon, dixerũt ad dominũ suũ. Putas quod propter honorem patris tui Dauid, miserit ad te cõsolatores? Et sic peruerterũt simplicem & puram intẽtionem Dauid.

2. Reg. 15. Absalon ambiens regnum, dicebat habenti coram se negotium, Non est qui te audiat constitutus a rege.

2. R. 16 Siba seruus Mephiboseth, nequiter

detraxit Domino suo apud Dauid. Et fides nimis cito fuit habita, prauis illius verbis.

Aedificantibus tẽplum filiis Iuda, qui redierant de Babylone. Hostes eorum iniquam miserunt epistolã Artaxerxi regi, vt opus faceret intermitti. 1. Esd. 4

Cum Sara filia Raguelis, vnam de ancillis increparet ꝓ culpa sua, respõdit. Amplius ex te nõ videamus filiũ, aut filiam super terram interfectrix virorum tuorum. Tob. 3.

Occasione solius Mardochæi, q superbissimum Aman adorare nolebat: Ipse Aman suggessit regi Ahasuero, quod populus Iudæorum regis iussa cõtemneret, & per totum regnum discordias seminaret. Ita quod omnes fuerunt adiudicati morti, sed diuina pietas de eorũ liberatione prouidit. Esthe. 3 & 7.

Quia Hieremias prædicabat capiẽdam esse ciuitatem Hierusalẽ a Chaldæis, dixerunt principes populi Sedechiæ regi. Homo iste non quærit pacẽ populo huic, sed malum. Hie. 38

Accedentes viri Chaldæi, accusauerũt Iudæos, dicẽtes Nabuchodonosor Dan. 3

regi. Quod socii Danielis non adorabant deos illius, & essent transgressores regii decreti.

Dan.6. Pricipes & Satrapæ Darii regis Persarum inuidentes Danieli, accusauerunt eum apud regem, quia ipse oraret & obsecraret alium deũ, q̃ ipsum regem Darium.

Dan.13 Duo illi senes præsbyteri conati sũt Susannam turpiter infamare. Sed deus eam mirabiliter per abstinentẽ puerum liberauit.

1.Ma.7 Alcimus, q volebat fieri summus sacerdos & quidam alii iniqui dixerũt regi Demetrio: Perdidit Iudas & fratres eius amicos tuos, & nos disperserunt de terra nostra.

1.Mac. 10. Cõuenerũt aduersus Ionathan viri pestilentes ex Israel, vt interpellarent regem Alexandrum aduersus eum, & non intendit ad eos rex.

2.Ma.3 Simon de tribu Beniamin, præpositus templi, venit ad Apollonium, & dixit. Aerarium pecuniis innumerabilibus esse plenum.

2.Ma.4 Prædictus etiã Simon, male loquebatur de Onia prouisore ciuitatis, ac

defensore gentis suæ, & æmulatore le gis dei, audebat insidiatorem regni di cere.

Veniens ad regem Demetriū Alcimus, dixit inter cætera. Quādiu Iudas superest, impossibile est pacem dare negotijs. 2. Mac. &. 14.

Vidētes Pharisæi Dominum discūbentem in domo Matthæi, dicebant. Quare cū publicanis & peccatoribus manducat magister vester? Mat. 9. Luc. 5.

Simile accidit de Zachæo, murmurabant, quod apud hominem peccatorem diuertisset. Luc. 19

De Ioāne Baptista multum ieiunāte, dicebant quidā: Dæmoniū habet. Mat. 11 Luc. 7.

De Domino autem Iesu, cū peccatoribus comedēte, dicebant. Ecce homo vorax & potator vini publicanorum & peccatorum amicus. Eodem

Viso miraculo de cæco, p̄ Dominū Iesum illuminato, Pharisæi detractarunt Domino, dicentes. Nos scimus, quia hic homo peccator est. Et maledixerunt homini illi, & dixerunt. Tu discipulus eius scis. Quæ quidem maledictio sit super vos, & sup̄ filios vr̄os. Ioā. 9.

Scribæ & Pharisæi detractarunt Domino, dicētes. Eum esse Samaritanū. dæmoniacum, blasphemum, peccatorum, potatorem, voracem, mendacē, prohibentem tributa dari Cæsari, gētis subuersorem, populi seductorem. Hæc omnia possunt ex diuersis locis Euangeliorū haberi. Mat. 11. Luc. 7. &. 22. Ioan. 8.

Act. 6. Non valentes Iudæi resistere sapientiæ Stephani, & spiritui, qui loquebātur per eum. Adduxerunt in consiliū duos, falsos testes, dicētes. Homo iste non cessat loqui aduersus populum, legem, & locum.

Act. 16 Quidam quæstuarii dolentes, qđ amiserant quæstum suū, eo quod Paulus eiecerat spiritum Phytonē a quadam puella, quam illi habebant, dixerunt magistratibus. Hi homines conturbant ciuitatem nostram. Et ad verba eorum praua cōcurrit plebs aduersus illos, & scissis vestibus eorū, iussi sunt virgis cædi, & in carcerem mitti.

Act. 18 Gallione procōsule Achaiæ existēte, insurrexerunt vno animo Iudæi cōtra Paulum, & adduxerunt eū ad Tri

bunal dicentes. Quod contra legem, homo hic persuadet hominibus colere deum.

Apud Ephesum, quum quidã indurarentur, & nõ crederent, maledicẽtes viã Dñi, corã multitudine, discedens ab eis Paulus, segregauit discipulos. Act. 19

Quidã Iudæi de Asia, vidẽtes Paulum in tẽplo, clamauerunt. Viri Israelite, adiuuate, hic est homo qui aduersus populum & legem & locũ hunc, omnes vbiq; docens, insuper & gentiles induxit in tẽplum, & violauit sanctum locum istum. Act. 21

Corã Felice præside, proposuit cõtra Paulũ, & Tertullius Orator ꝑ Iudæis dicens. Inuenimus hunc hominem pestiferum, concitantem seditiones, omnibus Iudæis in vniuerso orbe, & auctorem seditionis, sectæ Nazarenorum, qui etiam templũ conatus est violare. Act. 24

Disputãte Paulo apud Athenas, qdã Epicuræi & Stoici Philosophi, dicebant. Quid vult spermologus hic dicere? Alii vero. Nouorum dæmoniorum annunciator est. Act. 17

Act. 28 Barbari videntes viperam pendentē in manu pauli, dixerunt. Vbiq3 homicida hic est, q cū euaserit de naui &c. Sed cito postea opinionē mutauerūt.

De liberalitate, misericordia, & illiberalitate.

Ge. 24. Rebecca filia Batuel, valde liberaliter respondit famulo Abrahæ dicens. Bibe Domine mi. &c.

Exo. 3. Liberaliter egit Moyses defendēdo filias Iethro a pastoribus, qui eas adaquare pecora non sinebant, Quem earum pater, vt liberalitati liberalitate pensaret, ab ipsis vocari iussit, vt panem manducaret, & alteram ei coniugo copulauit.

Exo. 18 Audiens idem Moyses quod socer suus Iethro veniret ad eum, egressus est in occursum eius, & ipsum multipliciter honorauit.

Exo. 25 &. 36. Filii Israel, mēte promptissima atq3 deuota obtulerunt, ad faciendū opus tabernaculi: Et quicquid ad cultum & vestes sanctas erat necessarium. Et sequitur. Artifices compulsi, dixerunt Moysi. Plus offert populus, q̃ necessarium est.

Petiit Moyses a rege Edom. Obse- Nu.20.
cramus, vt nobis trãsire liceat per ter
ram tuam, non ibimus per agros, non
per vineas, nec bibemus aquas de pu-
teis. Qui valde illiberaliter negauit.

Gedeõ petiit a viris Sochot & Pha Iudic.8
nuel, panes pro cõmilitonibus fatiga
tis, qui dare renuerũt: Sed male vtiq;
accidit ei.

Nabal illiberaliter se habuit ad Da 1.Reg.
uid petentem aliquid sibi dari. 25.

Obtenta victoria de Amalechitis, 1. Reg.
Dauid misit dona de præda, seniori- 30.
bus Iuda proximis suis, dicens. Acci-
pite benedictionem.

Præcepit Dauid vt Mephiboseth co 2.Re.9
mederet panem in mensa sua semper,
& totam domum Saul dedit ei.

Fugienti Dauid a facie Absalon, So 2. Reg.
bi & Mechir, & Berzellai obtulerunt 17.
ei multa exercitui necessaria, frumen-
tum, hordeum, farinam.

Quia Berzellai astitit Dauid, quãdo 2.Reg.
fugiebat Absalon filium suum. Obten 19.
ta Dauid victoria, recepit Chimeam
filium illius inter familiares suos.

Regina Saba multa obtulit Salo- 3.R.10

moni. Et Salomon dedit omnia, quæ petiit, exceptis his, quæ vltro obtulit illi munere regio.

2.Pa.28 Quidã boni viri de Israel, captiuos Iudæos vestierunt, & illos qui ambulare non poterant imposuerunt lumẽtis, & duxerunt ad fratres eorum.

1.Esd.1 Rex Cyrus ꝓtulit vasa templi Domini, quæ tulerat Nabuchodonosor, & remisit ea in Hierusalem. Fuerunt autem vasa aurea, & argentea quinq; millia quadraginta.

1.Esd.2 Redeuntes de Babylone filii Iuda, obtulerunt spõte secundũ vires suas, ad extruendam domum Domini.

1.Esd.6 Præcepit rex Darius, vt ædificaret in Hierusalem domus Dei, & darentur sumptus de arca regis. Licet quidam æmuli, opus impedire per literas laborarent.

1.Esd.7 Gloriosam & liberalem epistolam dedit Artaxerxes rex Esdræ sacerdoti, venienti in Hierusalem ad consolandum Iudæos.

Nee.2. Rex Artaxerxes liberaliter se habuit ad Neemiam venientem Iudæam, & dedit ei epistolas, quales petierat.

Neemias valde liberalis legatus, q populum annona & exactionibus nõ grauauit, & his ad quos venit, plurima bona fecit. Nee. 5.

Tobias omnia quæ habere poterat cum captiuis fratribus, qui erant de genere suo, ĩpartiri studebat, esurietes alebat, nudisq; vestiméta præbebat. Tob. 1.

Raguel tradidit Tobiæ iuniori substantiam suam vsq; ad dimidium, ad Saram filiam suam. Tob. 10

Tobias iunior, multũ fuit gratus Raphaeli, quem hominem putabat, & valde bene recognouit beneficia, quæ ab eo receperat. Et exinde pater & filius mediam partem omnium bonorum illi liberaliter obtulerunt. Tob. 12

Rex Ahasuerus iussit præparari cõuiuium per magnificum, pro coniunctione & nuptiis Esther, & dedit requiem vniuersis prouinciis, ac dona largitus est iuxta magnificẽtiam principalem. Esthe. 2

Videns Esther reginam, rex Ahasuerus dixit ei. Quid vis Esther? Quæ est petitio tua? Et si dimidiam partem regni petieris, dabitur tibi. Esthe. 5

Esth. 6. Quæsiuit rex Ahasuerus, quantum honoris ac præmii consecutus esset Mardochæus pro fide, quam erga ipsum seruauerat. Cũq; intellexisset eũ nihil accepisse mercedis, fecit eũ magnifice honorari.

Iob. 1. Filii Iob faciẽtes cõuiuia, vnusquisq; in die suo, vocabat sorores suas, vt comederent & biberent cum eis.

Iob. 29. & 31. Pium & misericordẽ se fuisse ad pauperes, ostendit beatus Iob, dicẽs. Cor viduæ consolatus sum, pater erã pauperum, Idem: si comedi buccellã meã solus, quia ab infantia mea creuit mecum miseratio.

Hie. 40 Magister militiæ regis Babylonis, dedit cibaria & munuscula Hieremiæ & dimisit eum quocunque vellet ire. Promittẽs ei multam humanitatem, si vellet pergere cum eo in Babylonẽ. Et nihilominus dedit ei liberam facultatem remanendi.

2. Ma. 3 Seleucus Asiæ rex, de hæreditatib[9] suis, tempore Oniæ summi põtificis, præstabat omnes sumptus ad ministerium sacrificiorum pertinentes.

Mat. 2. Apertis thesauris suis, nõ paruis loculis,

culis, in quibus oboli reponuntur, ob tulerunt Magi Domino pauperi, Aurum, Thus, & Myrrham.

E fonte liberalitatis dimanat, quod Dominus peccatores ad conuescēdū, ad colloquendum, & osculandum admisit de populo, vt patet in Matthæo 9. & Lucæ. 5. Mat. 9. Luc. 5.

Item & de illis publicanis peccatoribus, q appropinquabant ad eum, vt audirēt illū. Et de Zachæo. Lucæ. 9. Exemplum quoq; de Maria, quæ osculabatur pedes eius. Item, & de Iuda propter quod benignitatis signum infœlix, citius resipiscere debuisset. Luc. 15 19. & 7 Mat. 26 Mar. 14

Sequutæ sunt turbæ pedestres Dominum Iesum de ciuitatibus in desertū. Vespere aūt facto dixerunt ei discipuli. Dimitte turbas, vt euntes emant sibi escas. Ipse vero tanq̄ liberalis, respondit. Date illis vos manducare. Mat. 14 & 15.

Magnificus & largus remunerator Dominus est, qui relinquentibus propter eum temporalia bona, reddit centuplum in hoc sæculo, vitam æternā in futuro. Mat. 19 Mar. 10 Luc. 18

Magna dei liberalitas apparet ĩ illa Mat. 18

similitudine de seruo nequam, cui dixit Dominus. Omne debitum dimisi tibi, quoniam rogasti me.

Luc. 19 Distribuendo & restituendo largus fuit Zachæus, cum dixit ad dominũ. Ecce dimidium bonorum meorum, Domine, do pauperibus. Et si quid ali defraudaui, reddo quadruplum

Luc. 21 Donum paupculæ viduæ, quæ misit duo æra minuta in Gazophilaciũ, præfertur a dño muneribus diuitum.

Misericors & liberalis fuit Domi-

Luc. 23 nus Petro lachrymanti. Luc. 22.

Valde liberalis fuit Dominus latroni pendenti & petẽti: Memento mei, cum veneris in regnum tuum: Et dixit illi Iesus. Amẽ dico tibi hodie me

Ioan. 2. cum eris in paradiso.

Benignitatem & liberalitatẽ dignatus est Dominus ostẽdere, quando vocatus ad nuptias pauperes, iuit, & ibidem aquam in vinum cõuertit, vt ex-

Act. 4. hilararet pauperes discumbentes.

Ioses, qui cognominatus est Barnabas, cum haberet agrum, vendidit illum, & attulit pretium & posuit ante pedes apostolorum.

Audientes discipuli, qui erant Antiochiæ, quod fames futura erat ĩ vniuerso orbe, proposuerunt in ministeriũ mittere, habitantibus fratribus in Iudæa. Quod & fecerunt, mittentes p manus Barnabæ & Saulis. Act. 11.

Quædam mulier purpuraria nomine Lydia, baptizata ad prædicationẽ Pauli, valde liberaliter & deuote rogauit, immo coegit Paulũ & socios suos manere in domo sua. Act. 16

Cum euasissent Paulus & socii de naui fracta, tẽpore hyemali, Barbari non modicam humanitatẽ præstabãt eis. Accẽsa enim pyra reficiebant eos, propter imbrẽ, q iminebat & frigus. Act. 28

Publius prĩceps ĩsulæ Mytilene, ad quã Paulus & socii eius post tẽpestatẽ venerũt, suscipiẽs eos, triduo benigne se eis exhibuit. Paulus autẽ patrẽ eius febrib', & dissẽteria laborãtẽ sanauit. Eodem

Apparet Paulum erga pauperes valde liberalem fuisse, quorum negotia tam sollicite procurabat. Vt patet de collectis, quas diligẽtissime fieri faciebat. Si dignũ fuerit, vt ego eã, mecum ibũt, ait, Et q pce seminat, pce metet. 1. Cor. 16. 2. Co. 9

Ad Phi lemonẽ Mire liberalitatis & gratitudinis fuit exemplar in Paulo, qui ꝑ quodã Onesimo seruo Philemonis fugitiuo scripsit literas, tam affectuosas & efficaces & deuotas. Vt patet in epistola. Si habes me socium ait, suscipe illũ, sicut me. Si autẽ quid nocuit aut debet, mihi imputato.

De Auaritia.

Gen. 4. MVlta potest notari philargia in hoc, quod Cain cum prosperari vidit fratris bona, eundẽ fratrem suũ occidit.

Eodem Heb. 11 & 13 Cain primus legitur ædificasse ciuitatem, sed non Abel, quia sancti non habent hic manentem ciuitatem, sed futuram inquirunt, vt testatur aposto lus, Heb. 13.

Gen. 13 Auaritiam non solum nutrit abundantia bonorum tẽporalium, sed frequenter est occasio litigii, & grauium peccatorum. sicut patet de pastoribus Abraam & Loth, qui propter multam substantiam, quam Abraham & Loth habebant, non potuerunt pariter habitare, & cœperunt pastores eorũ ad inuicem litigare.

Et de Sodomitis peccatoribus peſſimis. Gen.18 &.19.

Poſtquam creuerat Iſaac, & locupletatus fuerat, paſtores ſui & vicinorũ ſuorum, iurgari cœperunt. Gen.26

Odium Auaritiæ, plus q̃ cæterorũ vitiorũ debent habere iudices & prælati. Ideo ſignanter dicit Iethro, de iudicibus. Qui oderint auaritiam. Exo.18

Pauci ſunt hodie Clerici, q faciunt oblationes ſuperfluas prohiberi, ſicut fecerunt illi qui operibus tabernaculi præſidebant. Exo.36

Nuncii Balaac, prexerunt ad Balaã, habẽtes donationes & pretiũ in manibus, & ita fuit cupiditate corruptus. Nu.22

Tribus Rubẽ & Gad, & tribus Manaſſe dimidia, quia habebant ſubſtantiam multã, & pecora, noluerunt trãſire Iordanem, ſed in terra alendis gregibus apta, cõtenti ſunt habitare, atq; accipere portionem. Nu.32

Cupiditate ſeductus Achan, de anathemate Hiericho ſumpſit: Sed pro illo lucro dãnum terribile reportauit. Ioſue.7

Pro pecunia a Philiſtæis ꝓmiſſa Dalida Sanſonẽ virum ſuũ eis tradidit. Iudi.16

1.Re.8 De filiis Samuel dicitur. Declina-
uerunt post auaritiã, acceperũtq; mu-
nera, & peruerterunt iudicium.

1.Reg. Præcipua causa, vel occasio reproba-
15. tionis Saul, videtur fuisse cupiditas,
quã habuit ad prædã Amalech. Vnde
dixit ei Samuel Quare non audisti vo-
cem Domini, a sed versus ad prædam
es, & fecisti malũ in oculis Domini?

1.Reg. Nimis tenax fuit Nabal erga Dauid
25. aliquid petente dari sibi, propter qđ
fere totã substantiã & personã amisis-
set, nisi fuisset Abigail vxor eius.

3.Re.2 Semel exiuit de Hierusalem cõtra
prohibitionem Salomonis, ad requi-
rendum seruos suos, q aufugerant: &
ob hãc cãm, fecit eũ Salomõ occidi.

3.Reg. Vinea Naboth, quam concupiuit
21. Achab, fuit causa vel occasio, quare
duo falsi testes fuerint contra eũ pro-
ducti, & ille iussus est lapidari.

4.Re.5 Quia Gihezi accepit a Naamã, id qđ
Eliseus recusauerat, lepra ꝑcussus fuit

Nee.5. Tempore Neemiæ, erant aliqui ex
optimatibus, ita vsuris oppressi, qđ
volebant filios suos & filias suas ven-
dere ĩ seruos & ancillas. Sed Neemias

illos diuites grauiter & viriliter increpauit.

Obtēta victoria de Arphazath rege Mædorū, Nabuchodonosor rex assyriorū statim regna alia oīa cōcupiuit. Iudit. 1

Dixit Iudas Machabæus cōmilitonibus suis. Non concupiscatis spolia, quia bellū contra nos est, & Gorgias & exercitus eius in mōte ꝓpe nos &c. 1. Ma. 4

Ptolemæus rex Aegypti, vituperauit Alexandrū generū suū. Propterea, quod concupierat regnum, cum Alexander eum honorifice suscepisset. 1. Mac. 11.

Aduersus Oniam & ciuitatē sanctā concitauit Simon de tribu Beniamin Apollonium & regem. Antiochum, dicens. Aerarium pecuniis innumerabilibus esse plenum. 2. Ma. 3

Menelaus per argentum, quod promisit Antiocho, obtinuit summum sacerdotium. Demū per vasa aurea, de templo furtiue oblata, quæ dedit Andronico, fecit Oniam occidi. Tandem accusatus apud regē Ptolemeū corrupit eum per pecuniam & cōtra accusatores, fecit ferri mortis sententiam. 2. Ma. 4

Eodem Idē nequā Menelaus, propter eos qui in populo erant ad auaritiam, permanebat in potestate, crescens in malitia, & ad insidias ciuium.

2.Mac. 10. Cum quidā Iudæi de mādato Machabæi obsiderent duas turres, in quibus erant: inimici gentiles accepta pecunia, quosdam effugere dimiserunt, quos Machabæus tanquam proditores & fratrum venditores, interfecit.

2.Mac. 12. Post bellum contra Gorgiam commissum, venit Iudas Machabæus cū suis, vt prostratorum corpora sepeliret. inuenerunt autem sub tunica interfectorum de denariis Idolorum, a quibus lex prohibet Iudæis. Ob hanc ergo causam creditū est eos corruisse.

Mat. 19 Adolescēs q quæsiuit a Domino, quomodo posset habere vitam æternam multas habebat possessiones. Et iccirco abiit tristis, cum audiuit consilium perfectionis.

Mat. 23 Sacerdotes Iudæorū volentes, qđ populus frequenter offerret, permittebant quod ea quæ offerri poterant, vēderentur in templo. Hac etiam de causa dicebatur aurum templi, sanctius

esse templo, & donum, quod erat super altare, maioris esse reuerentiæ, q̃ ipsum altare.

Cupiditas, vel libido lucrandi, videtur fuisse principale motiuū, quare Iudas tradidit Dominum, hinc ait. Quid vultis mihi dare? Ma. 26

Per pecuniā fuerunt corrupti custodes dominici sepulchri, vt mentirentur dominum a discipulis suis de nocte furtiue fuisse sublatum. Mat. 28

Dominus Iesus legislator verus, noluit se intromittere, de diuisione hæreditatis terrenæ, cum esset super hoc requisitus. Luc. 12.

Contra eos, qui bona tēporalia cōgregant & multo tempore, multis delectari putant diuitiis, proposuit Dominus similitudinem de diuite, cuius ager vberes fructus attulit. Eodem

Excusauerunt se, ne irent ad magnā cœnam, ad quam vocati erant, emptores bouum & villarū (scilicet) mobilium & immobilium possessionum. Quia sæpe, per talia, homines a cœlesti gloria, retrahuntur. Luc. 14

Pharisæi, q erant auari, audientes Luc. 16

monitiones dñi, quod deberent face-
re amicos de Mammona iniquo, deri
debant ipsum.

Eodem Contra diuites edaces, & vestibus
ꝑciosis & delicatis vtentes, qui ad rele
uandam indigẽtiam proximi sunt te-
naces & parci, ponit Dominus exem-
plũ de diuite epulone. Et nota, quod
non parabola, sed historia fuisse vide-
tur. Itẽ nota: Si ita premitur ille, qui
nõ dedit propria, quid fiet de illis, qui
rapiunt aliena?

Act. 5. Nimis terribiliter, fuit punita aua-
ritia Ananiæ & Saphiræ, qui de pre-
tio agri vendidi partem retinuerunt.

Act. 16 Quidam quæstuarii, habentes vnã
puellam Phitomissam, a qua Paulus
eiecit dæmonium: Vidẽtes quod ami
serant quæstum suum, apprehenderũt
Paulum & Silam socium eius, & duxe
runt eos ad principes ciuitatis, accu-
santes eos, quod ciuitatẽ turbarent,
& mores illicitos nunciarent. Magi-
stratus autem scissis illorum tunicis,
fecerunt eos cædi, & in carcerem mit-
ti, & cum diligentia custodiri.

Paulo apũ Ephesum existẽte, & mul-

ta miracula ibi faciēte, Demetrius q̄dā argētarius, faciēs ædes argenteas Dianæ, præstabat artificibus nō modi cū q̄stū. Quos cōuocans dixit: Quod Paulus suadebat & auertebat populū, a cultu Deorū, dicens. Quoniam nō sunt dii, qui manibus fiunt, sed dæmonia. Et ita turbauit ciuitatē, quod impleta est confusione, & impetum fecerunt vno animo in theatrum rapto Gaio & Aristarcho comitibus pauli. Act. 19.

Cum esset Paulus apud Felicē præsidem, vinctus a Iudæis, tanquā homo seditiosus & pestifer accusatus. Sperabat Felix quod pecunia ei daret a Paulo. Propter quod frequenter accersens eum Felix, loquebatur cū eo. Et quia non ita fuit factum, ipse iudex nō absoluit eum, sed reliquit eū, Festo successori suo vinctum. Act. 24

De Paupertate.

PAtriarcha Iacob recedens a parentibus suis, & iens ad Laban fratrē suæ matris, nec aīal, nec famulū, legit habuisse, sed in baculo suo trāsiit Iordanē. Et quadā vice volens requiescere Gen. 28

post solis occubitum, tulit de lapidi-
bus, & supponens capiti suo, dormi-
uit in eodem loco.

Exo. 3. Moyses pascebat oues iethro socери
sui sacerdotis Madian. Per quod vide
tur, quod proprias non habebat, quas
pascebat alienas.

Ruth. 2 Ruth Moabitis, nõ magnis diuitiis
abundabat, quando ibat ad colligen-
dum spicas, quæ metentium manus
fugerant, quæ ad manus pauperum
pertinebant.

1. Re. 9 Vno puero contentus Saul, iuit sa
tis longe ad quærendum asinas patris
sui. Vnde ipse Saul dixit postea Sa-
mueli, quod cognatio sua erat nouis-
sima inter omnes familias tribus Be-
niamin.

1. Reg. 16. 17. Minimus erat Dauid ĩter filios pa-
tris sui, ita quod quando Samuel ve
nit adinungendũ vnum ex filiis Isai,
Dauid erat in pascuis, nec in pricipio
vocatus fuit, quasi nullius esset repu-
tatiõis. Deinde, cũ fratres eius essent
in exercitu, misit eum pater suus, onu
stũ victualibus, ad deferrendum illis.

2. Pa. 3. Magnam penuriam patiebatur He

Elias, quando petiit vidua Sareptana, vt daret ei paululum aquæ, & buccellam panis.

Filii prophetarũ ſub Eliſeo, in magna paupertate viuebant, qui parum de pane & inſipidum pulmentum habebant. 4.Re.4

Hãna vxor Tobiæ, ibat ad textrinũ opus quotidie. Per quod videtur illos pauperes fuiſſe qui nec ipſum inſtrumentum ad texendum poſſent in domo ſua tenere. Vnde Tobias filio ſuo dixit. Noli timere fili mi, pauperem quidem vitam gerimus &c. Tob.2. &.4.

Filii Rechabitarũ domos nõ ædificabant ſemen non ſerebant, vineas non habebant, vinum non bibebant, nec in tabernaculis habitabant. Hie. 35

De plebe pauperũ, q nihil penitus habebant, dimiſit Nabuzaradan in terra iuda. Pauperibus ergo pepercit, diuites & potẽtes occidit, vel captiuos in Babylonem duxit. Hie. 39

Exemplum paupertatis amãdæ, habemus in domino Saluatore, qui fuit de paupere matre natus & a paupere fabro nutritus decẽter paſtus, fuit pan Luc. 2.

nis non pellibus inuolutus, & in præsæpio reclinatus, & post in purificatione virginis gloriosæ, oblationem pauperũ, parẽtes ꝓ eo ĩtẽplo obtulerũt.

Mat. 2. Itẽ cito post, Ioseph cum puero & matre eius, fugit in Aegyptum.

Luc. 2. Cum factus esset puer Iesus annorũ duodecim, remansit in Hierusalem, ignorante Maria & Ioseph. Per quod apparet, quod magnam familiam non habebant ad associandum puerũ vel ad ei seruiendum.

Mat. 8. Circuiens Iesus ciuitates & castella, non habebat vbi caput reclinaret, vnde ait. Vulpes foueas habent &c. Filius autem hominis non habet, vbi caput suum reclinet.

Ioã. 19. Et ĩ fine, nudus appẽsus ẽ in cruce.

Mat. 4. Discipuli pro maiori parte de statu paupertatis fuerũt assumpti, Iacobus & Ioãnes reficiebant retia: Et Lucæ. 5. lauabant retia.

Mat. 5. In sermone Domini in mõte, primũ

Luc. 6. ponitur commendatio paupertatis: quasi ipsa esset totiusq; spiritualis ædificii fundamentum.

Mat. 11 Inter cætera Christi miracula ponit

vnũ, qđ pauperes euãgelizabãtur: eo, quod ante aduẽtũ ita fieri nõ solebat.

Adolescẽti de ingressu ad vitã æternam quærenti dixit Dominus. Si vis esse perfectus, Vade & vende, vniuersa quæ habes, & da pauperibus. Mat. 19

Miram remuneratione promittit Dominus, omnia derelinquentibus, propter nomen ipsius. Eodem

Pauperes & debiles ad cœnã illã dñi magnã fuerũt inducti, imo & qdã de viis & sepibus legunt ibi fuisse cõpulsi Luc. 14

De illo famoso paupe Lazaro, ĩ sinu Abrahæ ab angelis deportato, nullũ aliud iustitiæ opus, vel causam gloriæ scriptura allegare videtur, nisi qđ ipse receperat mala in hac vita mortali: Et ideo, Deus voluit eũ cõsolari in alia. Luc. 16

Oẽs, q credebãt ĩ primitiua ecclesia, erãt pariter, & habebãt oia cõmunia, possessiões & substãtias vẽdebãt, & distribuebãt oibus ꝓut cuiqꝫ opus erat. Act. 2.

Petrus dixit claudo pauperi eleemosynam petenti. Argentum & aurum non est mihi. &c. Act. 3.

Valedicẽs Paulus fidelibus de Achaia dixit inter cætera. Argentũ & aurũ, Act. 10

aut vestem nullius concupiui, ipsi sci
tis. Quoniam ad ea, quæ mihi opus
erant, & his qui mecum sunt ministra
uerunt manus istæ.

1. Co. 4 Esuriuimus, & sitimus & nudi sum⁹.

2. Cor. 11. Item in fame & siti & frigore &c.

De Hypocrisi & simulatione.

2. Reg. 13. AMnon filius Dauid, simulauit lã
guorem vt posset decipere Tha-
mar quam libidinose amabat.

3. Reg. 14. Vxor Hieroboam mutato habitu,
venit ad Abdiam Prophetam, cui ille
dixit. Quare aliam te simulas?

4. Re. 5 Gihezi famulus Elisei, simulauit do
minum suum indigere duplici veste,
pro duobus adolescentibus ex filiis
prophetarum.

2. Ma. 5 Cum venisset Apollonius Hieroso
lymam missus ab Antiocho pacem si
mulãs, quieuit vsq; ad diem Sabbati,
& tunc feriatis Iudæis, arma suis cape
re præcepit, & omnes qui ad spectacu
lum venerant, trucidauit.

Prou. 8 Quamuis diuina sapientia genera
Mat. 23 liter impium detestatur: Tamẽ specia
Luc. 11 liter hyprocritis comminatur multo
ties in Euangelio, dicens. Væ vobis
Pharisæis,

Pharisæis. Pharisæis volẽtibus capere Iesum in sermone: Rñdit ĩcrepãs eos. Quid me tẽtatis hypocritæ? Mat. 22.

Archisynagogus indignans, qa Dominus sabbato curaret, dicebat turbæ. Sex dies sunt, in quibus oportet operari, in his ergo venite & curamini, & nõ in die Sabbati. Dominus aũt illum arguit, hypocritam vocans. Luc. 13

Quidam sunt, qui magna scelera ꝑpetrant, & modica peccata deuitant, excolantes culicem, & camelum glutientes: Sicut principes sacerdotum, qui magis timuerunt intrare prætorium Pilati, quam nequissime procurare crimen homicidii. Ioã. 18

Malã hypocrisim cõmiserunt Ananias, & vxor eius Saphira, simulantes si totum agri pretium attulisse. & ad pedes apostolorum posuisse. Act. 5.

Quãuis Simõ magus credidisset in prædicatione Philippi, Petrus dixit ad eum. Non est tibi sors in sermone isto: Cor enim tuum non est rectum corã Domino. Pœnitentiam itaq; age &c. Respondens autem Simon dixit. Præcamini vos pro me. Act. 8.

Act.13 Elymam magum grauiter notauit Paulus de hypocrisi & falsitate dicẽs. O plene omni dolo, & omni fallacia, fili Diaboli, & inimice oĩs iustitiæ, nõ desinis Domini vias ꝑuertere rectas.

De munerũ acceptiõe & oblatiõe.

Gen.14 ABrahã noluit accipere munera, q̄ obtulit ei rex Sodomorũ, licet ipse optime meruisset, quando reuersus fuit Abrahã a cæde quatuor regũ.

Gen.32 Munera misit Iacob offerri Esau fratri suo, vt compesceret iram eius.

Exo.36 Munera obtulerũt filii Israel, ad op⁹ tabernaculi Domini, in tanta quantitate, quod iussit Moyses clamari, vt nullus aliquid vlterius offerret.

Nu.22. Mercedẽ iniqtatis amauit Balaam & iuit cum nunciis Balaac, qui diuinationis pretium habebant in manibus.

Iudic.3 Ehud obtulit munera Egiõ regi Moab, & postea secreto loquens cum eo, percussit eum grauiter & occidit.

Iudi.16 Inimici Sampson pecuniã Dalidæ promiserunt, & eam, vt illud deciperet, induxerunt.

1. Re.8 De filiis Samuel dicitur. Declinauerunt post auaritiam, acceperunt mu-

nera. Et statim sequitur. Peruerterunt iudicium.

Non fuit impositũ Samueli, qui viginti annis populum Israel iudicauerat, quod vnquam munera ab aliquo accepisset. 1.Reg. 12.

Xenia, q̃ obtulit Siba puer Mephiboseth Dauid, a facie Absalon fugienti, videntur inclinasse animum ipsius Dauid, ad hoc, quod contra absentem iniquum tulit iudicium. 2.Reg. 16.

Arauna voluit offerre Dauid areã & omnia ad sacrificium necessaria, sed ille noluit gratis accipere, nec sacrificium de alieno offerre. 2. Reg. vlti.

Regina Saba dedit regi Salomoni centum viginti talenta auri, aromata multa, & gemmas pretiosas. Rex aũt Salomõ dedit ei omnia quæ, voluit, & quæ petiuit ab illo, exceptis his q̃ vltro obtulerat ei munere regio. 3.Reg. 10.

Rex Syriæ Benadab, fœdus habebat cũ Baasa rege Israel: sed ꝓpter munera quæ misit ei Asa rex Iuda, rupto fœdere cũ Baasa, grauiter impugnauit eũ. 3.Reg. 15.

Naaman Syrus fuit animo gratus ab Eliseo curatus, Gihezi qui ab eo 4.Re.5

accepit munera, fuit graui plaga percussus.

4. Reg. 20. Misit rex Babylonis literas & munera ad Ezechiam, & sequitur. Lætatus est autem Ezechias in aduentu eorũ. Sed nota ibi quomodo displicuerit Domino,

2. Pa. 18 Achaz rex Iuda spoliata domo Domini, & domo regum & principum, dedit regi Assyriorum munera, & tamen nihil ei profuit,

Esth. 9. Statuerũt Iudæi in memoriam lætitiæ, quã habuerũt interfecto Aman, pessimo Iudæorum inimico, vt pauperibus munuscula largirentur.

Esai. 1. Conquerendo loquitur Dominus p Esaiã dicens. Prĩcipes tui infideles, socii furum, omnes diligunt munera, Sequitur, Retributiones.

Hie. 40 Dedit magister militiæ regis Babylonis, cibaria Hieremiæ & munuscula, & dimisit eum.

Dan. 2. Postquã exposuerat regi Nabuchodonosor Daniel visionẽ, rex in sublime illum extulit, & munera, magna & multa dedit ei.

Dan. 5. Balthasar Babylonis rex ꝓmiserat

magna donaria Danieli, Qui respon
dens ait. Munera tua sint tibi & dona
domus tuæ alteri da.

Abiit Ionathas Ptolemaidam, & de 1. Mac.
dit Alexandro & Ptolemæo, regibus, 10.
argentum multum & aurum & dona,
& inuenit gratiam in conspectu eorũ.

Videns Triphon Ionatham venisse 1. Mac.
ad eum cum exercitu multo, timuit 12.
eum, & cum honore accepit, & mune
ra ei dedit, & hac occasiõe decepit eũ.
Nam remissis militibus, ipsum cum
paucis retinuit, & occidit.

Propter munera, quæ dedit & pro- 2. Ma. 4
misit ambitiosus Iasõ regi Antiocho
obtinuit summum sacerdotium. Cũ
autem misisset pecuniam regi per Me
nelaum ille supplantauit eum, & obti
nuit principatum. Quia supposuit Ia
son talenta argenti trecenta.

Menelaus frater Lysimachi ꝑ pecu Eodem
niam quam promisit Antiocho, obti
nuit summum sacerdotium, Deinde
donauit Andronico, quædam vasa au
rea, de templo furtim accepta, & fecit
Oniam occidi. Postmodum cum accu
saretur apud Ptolemæum regem, per

pecunias, quas ei dare promisit accusatorres suos procurauit morte dãnari.

2.Mac. 14. Cupiens obtinere summũ sacerdotium a quo deiectus fuerat Alcimus proditor impius & detractor, obtulit Demetrio regi coronam auream, & quædam alia.

Mat 2. Obtulerunt Magi Domino paupi, aurum, thus, & myrrham.

Iudas accepta pecũia a Iudæis ipsũ Christum tradidit eis. Mat. 26.

Mat. 28 Milites illi, q debuerant custodire sepulchrũ Domini, accepta a Iudæis pecũia copiosa, dixerũt. Q đ discipuli eius furati fuerãt, illis dormiẽtibus.

Luc. 21 Pauperculæ donũ viduæ, quæ duo æra minuta misit in Gazophilacium. Præfertur a Dño muneribus diuitũ.

Act. 8. Cum vidisset Simõ, quia per impositionẽ manuum Apostolorũ daretur Spiritus sanctus, obtulit eis pecuniã dicens, Date & mihi hanc potestatẽ.

Act. 24 Felix preses, q tenebat Paulũ vinctũ a Iudæis nequiter accusatũ, sperabat q pecunia daretur ei a Paulo. Propter quod frequẽter eũ accersens, loquebatur cũ eo. Et quia verisimile est eũ nõ

habuisse intētū, Paulū dimisit vinctū.

De fortitudine & strenuitate.

VIdens Abraham nepotem suum Loth esse captum, assumptis vernaculis suis, & aliis sociis irruit nocte super quatuor reges, qui ceperāt illū. Et pcussis hostibus, reduxit Loth, cū tota substātia, & populo Sodomorū. Gen. 14

Securū facit hominē & audacē, puritas cōsciētiæ. Hinc ē qđ Iacob tumēs cū iurgio ait. Quā ob culpā meā, & ob qđ peccatū meū sic exarsisti post me. & scrutatus es oēm supellectilē dom' Gen. 31

Dixit Angelus ad Iacob. Si contra deū fortis fuisti, quanto magis contra homines præualebis. Gen. 32

Audacter & cōstāter stetit Moyses coram Pharaone arguens eum, qa nō dimittebant populum Domini. Exo. 5.

Armati ascenderunt filii Israel de terra Aegyptii. Exo. 13

Caleph & Iosue viriliter cōfortauerunt populum dicētes. Ascēdamus & possideamus terram, quoniam poterimus obtinere eā. Et iterū: Neqꝫ timeatis populū terræ, quia sicut panē, ita possumus eos deuorare. Nu. 13. Nu. 14.

Nu. 31. Phinees cũ duodecim milibus pu-
gnatorum, debellauit Madianitas.
Quorum præter viros & mulieres, q
occisi fuerant, triginta duo millia vir
ginum in præda fuerunt. Animalium
vero erat maxima multitudo. Nec ali
quis de filiis Israel mortuus est.

Deu. 31 Moyses dixit ad Iosue, qui ei debe-
bat succedere. Confortare, & esto ro-
bustus: Tu enim introduces populũ
istum.

Iosue. 8 Pergens ad bellum Iosue cõtra ha-
bitatores Hai, erat in fronte exercitus
vallatus, auxilio pugnatorum.

Iosu. 10 Captis quinq; regibus, dixit Iosue ad
principes, qui secum erant. Ite & poni
te pedes vestros super colla regũ isto-
rum: Nolite timere nec paueatis.

Iosu. 14 Dixit Caleph ad Iosue, octuaginta
quinq; annorum sum hodie, sic valẽs,
vt eo valebam tempore, quãdo ad ex
plorandum missus sum, illius in me
temporis fortitudo perseuerat.

Iudic. 3 Ehud iudex & prĩceps exercit' Isra-
el in fronte gradiens, dixit ad populũ.
Sequimini me, tradidit Dominus ini-
micos nostros, in manus nostras.

Gedeon dixit angelus. Dominus te cum virorum fortissime: & post. Vade, & in hac fortitudine tua, liberabis Israel de manu Madian. Cumque ille se humiliter excusaret, audiuit. Ego ero tecum, & percuties Madian, quasi virum vnum. Iudic. 6

Ex præcepto Domini dixit Gedeõ exercitui. Qui formidolosus est & timidus, reuertatur. Trecẽtis enim viris, pulchro stratagemate Madianitas vicit. Iudic. 7

Sanson leonẽ manibus inermis lacerauit: Et post hoc, opera fortitudinis multa fecit, vt patet cap. 15. 16. Iudi. 14

Audiens Saul obsidionem virorũ Iabes Galaad, audacter & efficaciter & festinanter succurrit eis. 1. Reg. 11.

Dauid in pueritia sua, fortiter superauit & interfecit leonem & vrsum, & Goliath Philistæum. 1. Reg. 17.

Item Dauid venit, cum vno milite, ad castra Saul, & intrauit tentorium eius, tulit hastam & scutum eius. 1. Reg. 26.

Pueri duodecim ex Isboseth, & duodecim ex pte Dauid, apprehẽso vnusquisq; capite comparis sui, defixit gla 2. Re. 2

dium in latus contrarii, & ceciderunt simul. Vocatūq́ʒ est nomē loci illius, ager robustorum.

2.Reg. 23. Desiderāte & petēte Dauid. de aqua cisternæ Bethlehē, tres fortes milites Dauid irruperunt castra Philistinorū, & attulerunt ei de aqua illa.

4.Re.9 &.10. Viriliter egit Iehu, percutiens duos reges: & frēs Ochoziæ, & filios Achab Et prophetas Baal occidit in multitudine numerosa.

3.Reg. 11. Cum magna strenuitate Ioiada pōtifex eripuit regnum Iuda de manu Athaliæ, & Ioas de genere Dauid paruulum coronauit.

1.Pa.11 Ioab filius Saruiæ, fuit princeps & dux exercitus q̃a in primis ꝑcussit Iebusæum, qui habitabat in Hierusalē, & ita statuerat Dauid.

Nee.2. Dixit Neemias optimatibus & magistratibus Iudæorum. Surgamus & ædificemus. Et confortatæ sunt manus eorum in bono.

Nee.4. Filii transmigrationis ædificantes murum in circuitu Hierusalem, vna manu faciebant opus, & altera tenebant gladium.

Inimici filiorum transmigrationis terrebant eos variis modis, cogitantes, quod cessarent ab opere. Sed dixit Neemias. Quam ob causam, confortaui magis manus meas. Nee. 6.

Audientes filii Israel potẽtiam Holofernis, præparauerunt se diligenter ad resistendum, præ occupantes vertices montium, & muris circundantes viros suos, congregauerunt frumenta in præparationem pugnæ. Iudit. 4

Miram strenuitatẽ habuit Iudith, eundo ad Holofernem, & occidendo eum in tentorio suo. Iudi. 10 12. 13.

Socii Danielis dixerunt Nabuchodonosor regi Babylonis. Deus noster potest nos eripere de camino ignis: Quod si noluerit, notũ sit tibi, o rex quod deos tuos non colimus. Dan. 3

Daniel non omisit, propter edictũ regis, quin oraret deum suum. Dan. 6.

Mira fortitudinẽ habuerũt Mathatias & filii eius, qa ita restituerũt Antiocho regi, & ꝓualuerũt toties cõtra eũ. 1. Ma. 2

Cõfidẽter & strenuissime Iudas Machabæus flumẽ trãsit ad castra hostiũ, qui erant vltra ipsum flumen. 1. Ma. 5

1.Ma.6 Eleazar filius Saura, cucurrit auda-
cter ad elephantem, & supposuit se ei,
& occidit eum, & cecidit in terram su
per ipsum, & mortuus est illic.

2.Ma.6 Eleazarus dixit tortoribus suis. For
titer vitam excedendo, dignus appa-
rebo: Adolescentibus autem exem-
plar forte relinquam, si prompto ani-
mo ac fortiter, pro grauissimis ac san-
ctissimis legibus, honesta morte per-
fungar.

2.Ma.7 Super modum mater mirabilis, &
bonum memoria digna, quæ pereun
tes septē fortissimos filios sub vnius
diei tempore cōspiciens bono animo
ferebat propter spē, quam in deo ha-
bebatur, singulos eorum hortabatur
voce patria fortiter, repleta sapiētia,
& feminee cogitationi masculinum
animum inserens.

2.Mac. Machabæus, & q cū eo erant, ibant
11. prompti ad bellum contra Lysiam, de
cœlo habentes adiutorem. Leonum
autem in more, impetu iruētes in ho-
stes, prostrauerūt ex eis vndecim mil-
lia peditum, & equitum mille sexcen-
tos. Vniuersos autē in fugā verterunt.

Virtute magna, reddebant apostoli testimonium resurrectionis Iesu Christi, & gratia magna erat in oībus illis. Act. 4.

Stephanus plenus gratia & fortitudine, faciebat prodigia & signa magna in populo. Eius autem fortitudo præcipue apparuit in eo, Quod Iudæis constantissime restitit, & diram mortem patientissime tolerauit. Act. 6.

Fortitudo, est considerata periculorum susceptio, & laborum perpessio. Sed in hoc constat Paulū apostolum fortissimum militem Christi fuisse, q tot, & tanta pericula, pro Christo sustinuit, & tot, & tales labores suscepit. Sicut patet ab vndecimo Actorum, vsq; ad finem, Ipse etiā hos enumerat ad. 2. Cor. 11. Cicer. 2 Rheto. Act. 11

De confidentia & magnanimitate.

MOyses stetit corā Pharaonē multoties & cōfidēter arguebat eū. Exo. 5.

Cōfidenter, licet reuerēter, arguit Nathan propheta Dauid, post adulterium & homicidiū ab illo cōmissum. 2. Reg. 12.

Dixit Helias ad Achab Nō ego turbaui domum Israel, sed tu & domus patris tui, qui dereliquisti mandata 3. Reg. 18.

Domini. Et post hoc fecit prophetas quadringentos quinquaginta occidi.

3.Reg. 21. Idem quoq; Achab regi Israel, dicẽti sibi. Nũ inuenisti me inimicum tibi respondit. Inueni, eo quod venundatus sis, vt faceres malum in conspectu Domini.

4.Re.1 Itẽ postea dixit Ochoziæ regi Israel. De lectulo, super quem ascẽdisti, non descendes.

4.Re.3 Eliseus mira libertate dixit ad Iorã regem Israel, exercitu circunstante. Quid mihi & tibi est? Vade ad prophetas patris tui.

2.Pa.17 Fuit Dominus cum Iosaphat, quia ambulauit in viis Dauid patris sui. Sequitur: Cumq; assumpsisset cor eius audaciam, per vias Domini &c.

2.Pa.24 Spiritus Domini induit Zachariã, filium Iuiadæ, & stetit in cõspectu populi dicens. Quare transgredimini præceptum Domini? Quod vobis nõ proderit.

2.Pa.32 Ezechias cõfortauit bellatores suos dicẽs. Nolite timere regẽ Assyriorũ, & vniuersam multitudinẽ q̃ cũ eo est. Plures enim nobiscum sunt, q̃ cũ illo.

Sanaballat & cæteri inimici, dolentes de ædificatione muri Hierusalem, nisi sunt, vt possent resistere & terrere Neemiam variis modis, sed non poterant propter eius magnanimitatem. Ne.4.6

Miræ magnanimitatis fuit Iudith, quæ inermis iuit ad tentorium Holofernis, & eum ibi occidit. Iudi.10 &.13.

Mardochæus magnanimiter tenuit adorare Aman superbissimum. Licet sciret regem hoc præcepisse. Idem ēt cum magna seueritate & libertate loquebatur reginæ dicens. Ne putes, q̄d animam tuam liberes, quia in domo regis es, si enim nunc silueris, per aliā occasionem liberabuntur Iudæi, & tu & domus patris tui peribitis. Esth. 3. 4. &.5.

Ananias & socii eius cōfidenter Nabuchodonosor regi dixerunt. Deus nr̄ quē colimus, potest nos eripere &c. Dan. 3.

Similiter Daniel, qui de edicto regis Darii non curauit, sed dominum suum more consueto orauit. Dan.6.

Matathias & filii eius magnanimiter rebellarūt, & restituert̄ regi Antiocho 1.Ma.2

Vidētes socii Iude Machabæi exercitum venientē, dixerūt. Quomodo 1.Ma.3

poterimus pauci pugnare ad multitu
dinem tãtam, & tam fortem? & ait Iu
das. Facile est concludi in manus pau-
corum. Et non est differentia in con-
spectu dei, liberare in multis, aut in pau
cis, quia nõ est in multitudine exerci-
tus victoria belli, sed de cœlo fortitu-
do est.

1. Ma. 5 Signum magnanimitatis dedit Ti
motheus exercitui suo de Iuda Ma-
chabeo, si transirẽt fluuium ad hostes
audacter, & sic fecit Iudas, & magnam
habuit victoriam.

1. Ma. 9 Eleazar filius Saura cucurrit auda-
cter ad elephantem, vbi credebat esse
regem & supposuit se ei &c.

1. Ma. 9 Cum dicerent socii Iudæ ad eũ, vt
liberarent animas suas, q̃a hostes erãt
multi, & ipsi pauci: Respondit Iudas.
Absit rem istam facere, & si appropia
uit tempus nostrũ, moriamur in vir-
tute, & non inferamus crimen gloriæ
nostræ.

Eodem Ionathas animauit suos ad pugnã,
ex eo q̃d bellũ erat ex aduerso, & aqua
Iordanis hic & idẽ, & ripæ & paludes
& saltus, & nõ erat locus diuertendi.

Cum

Cũ esset Ionathas in prælio contra alienigenas, reliquerunt eum omnes ex suis exceptis duobus. Sed vidẽtes, q̃ dux fortiter pugnaret, reuersi sunt fugientes, & ceciderunt de alienigenis tria millia virorum. 1. Mac. 11.

Eleazarus quoq; magno animo pro patriis legibus morti se obiecit. 2. Ma. 6

Nec minoris animi fuit mulier illa, quæ cum septem filiis mori maluit, q̃ patrias leges præuaricari. 2. Ma. 7

Egregius militiæ dux Iudas Machabæus ad eas, quæ amplius vrgebant, pugnas se conuertit. 2. Mac. 10.

Machabæus, & qui cũ eo erant, videntes auxilium de cœlo sibi missum, conualuerunt animis, non solum homines, sed & bestias fortissima, & muros ferreos parati intrare. 2. Mac. 11.

Crucifixo Domino, Ioseph ab Arimathia, audacter introiuit ad Pilatũ, & petiit corpus Iesu. Mat. 27

Ille cæcus natus, a Domino illuminatus, libera voce veritatem de Domino fatebatur. Ioan. 9.

Dixit Thomas ad discipulos. Eamus & nos vt moriamur cum eo. Ioã. 11.

Mat. 26 Petrus q ad vocē vnius ancillæ pa-
Act. 2. 3 uefactus Christū negauerat, recepto
4. 5. spū sancto, fuit tāta virtute īdutus, vt
corā pplo Pharisæorū ac magistratuū
collegio, ipsum cū oī fiducia pdicaret

Act. 5. Magistratus & ministri arguēdo di-
xerunt, apostolis præcipiendo. Præci-
pimus vobis, ne doceatis in nomine
isto: Et ecce repletis Hierusalem do-
ctrina vestra, & vultis super vos indu-
cere sanguinē hominis istius. Rñden-
tes autē Petrus & Apostoli, dixerunt.
Obedirī magis oportet deo, q̄ hoībus.

Act. 6. Stephanus plenus gratia & fortitu-
&. 7. dine, Christū dominū cū mira liberta
te prædicabat, & Iudæos increpās, cō-
fundebat, dicēs inter cætera. Dura cer
uice, & incircuncisi corde & auribus,
vos semper spiritui sancto restitistis.

Act. 13. Paulus apostolus, p̄sente Paulo pcō-
sule, Elymā magū durissime īcrepauit
& ad tēpus lumine oculorū priuauit.

Act. 16 Cū mandasset magistratus, vt Pau-
lus & Silas liberarētur de carcere, Pau
lus dixit eis. Cæsos nos publice, ho-
mines Romanos, indemnatos mise-
runt in carcerem, & nunc occulte non

eiiciunt. Et sic locutus est quod illi timentes venerunt, & rogauerunt eos, vt egrederentur de illa ciuitate.

Cõmota & cõfusa ciuitate Ephesina, ciues impetũ fecerunt vnanimiter in theatrũ raptis comitib⁹ Pauli. Paulus autem voluit intrare in ipsum, sed non permiserunt eum discipuli. Act. 19

Valeedicens fratribus de Asia dicebat Paulus: Spiritus sanctus p oẽs ciuitates protestatur mihi, quia vincula & tribulationes me manẽt ĩ Hierusalẽ, sed nihil, inquã, horũ vereor, nec facio animã meã pciosiorẽ q̃ me. &c. Act. 20

Coram illis iudicibus, quos habuit Paulus, miram magnanimitatem ostẽdit, videlicet, coram Anania principe sacerdotum. Felice Festo, a quo manifeste grauatus, Cæsarem appellauit. Act. 23 24. 25.

In tot & in tantis periculis constitutus Paulus, semper fuit intrepidus & securus, & hoc præcipue apparuit in tempestate, quam passa est nauis sua. Act. 27

De ipo btõ Pau. dicit Augu. Illũ oportunũ (inqt) & fortissimũ virũ, q ĩ suis ĩ firmitatib⁹ gloriat̃, q & plus oĩb⁹ suis cũ aplis laborauit. Illũ, inq̃, veratletã Augus. lib. xiiii de ciui. dei. ca. 9

Christi, doctum ab illo, vinctum de illo, crucifixum cum illo gloriosum in illo, in theatro huius mũdi cui spectaculum factus est, & angelis & hominibus, legitime magno agone certantem, & palmam supernæ vocationis in anteriora sectantem, oculo fidei libentissime spectantem ✠ spectamus gaudere cum gaudentibus, flere cum flentibus, Foris habentem pugnas, intus timores, cupientem dissolui & esse cum Christo. &c.

De patientia & mansuetudine, in iniuriis & tormentis.

Gen. 22 MAnsuete ferebat Isaac cũ pater suus eum immolare vellet.

Gen. 27 & .45. Ioseph facinus, quod in eum cõmiserant fratres sui, & patienter tulit, & clementer indulsit.

Eodem Speciale mandatum dedit fratribus suis Ioseph dicẽs. Ne irascamini ĩ via.

Nu. 12. Cito orauit Moyses ꝑ Maria, quæ cõtra eum tam inique locuta fuerat, & per orationem eius sanata fuit.

Nu. 16. Murmurabat populus cõtra Moysen & Aaron dicens. Vos interfecistis populum domini, & cum iratus esset

Dominus, vt percuteret populum, dixit Moyses ad Aarō. Perge cito ad populum, vt roges pro eis, & sequitur. Quod plaga cessauerit.

Filii Ephraim iurgantes fortiter cōtra Gedeonē, sedati fuerunt, propter eius māsuetā responsionē. Quid eni talefacere potui, quale vos fecistis? Iudic. 8

Noluit sustinere Saul, quod occiderentur viri, qui detraxerant ei. 1. Reg. 11.

Potuit Dauid pluries, & noluit, occidere Saul, ipsum acriter psequentē, quādo abscidit oram chlamidis eius, quando inuenit eum dormientem. 1. Reg. 24. 26.

Fugiens Dauid a facie Absalon, patienter dixit ad Sadoch. Si inuenero gratiā in oculis Domini, reducet me. Et ad Semel maledicentem sibi. &c. 2. Reg. 15. 16.

Mephiboseth patiēter sustinuit iniquam sententiam contra se latam. 2. Reg. 19.

Dixerunt seniores, dantes consiliū Roboam. Si placueris populo huic, & lenieris eos verbis clementibus, oī tempore seruient tibi. 3. Reg. 12. 2. Pa. 10

Homines, qui venerant ad capiendū Eliseū, nō pmisit ipse illos aliquid mali habere, sed præcepit eis mensam 4. Re. 6

apponi, & refectos abire permisit.

To.2.3 Excæcatus Tobias, mirā patientiā ostendit erga diuinum flagellum, & irrisionem amicorum & vxoris.

Tob.3. Filia Raguelis Sara, grauem contumeliam ab ancilla prolatam. Patienter tulit, nihil respōdens sed statim ad orationem se conuertens.

Iob.1.2 Iob fuit patiēs perdēdo sua & suos, & quasi seipsum. Et notandum, quod simul amisit bōa sua, & liberos suos, & sic vehemētior fuit tentationis impetus. Item illi qui remanserunt, de amicis suis, plus ei desolationis, q̃ cōsolationis attulerunt. Vt patet in vxore, & in illis amicis, qui fuerunt ei cōsolatores onerosi.

Dan.3. Alacrem patientiā exhibuerunt socii Danielis, missi iussu regis, in fornacem ignis ardentis: Et tātum, vel amplus fuit laudatus Deus ex eorum patientia, quam ex Danielis sapiētia.

2.Ma.6 Cū plagis torqueretur Eleazarus, dixit. Domine tu scis, quia cū a morte possem liberari duos cordis sustineo dolores, secundum animā vero, ꝓpter timorē tuū, libēter hæc patior.

Septē illi fratres cū matre sua alacri animo passi sunt horrenda tormenta. 2.Ma.7

Cum interrogasset Petrus dominū, quoties peccabit in me frater meus, dimittam ei, vsque septies? Audiuit: Non dico vsq; septies, sed vsq; septuagies septies. Mat.18

Ad remittendū fratribus ex corde, induxit dominus parabolam serui nequam, cui decem milia talenta a Domino liberaliter fuerunt dimissa. Eodem

Cum audisset Iacobus & Ioānes, qđ Samaritani non receperunt nuncios Domini, quos pmiserat, dixerūt. Vis dicamus, vt ignis descēdat de cœlo, & cōsumat illos. Et dñs īcrepauit illos, & dixit. Nescitis cuius spiritus estis. Luc.9.

Mulier in adulterio deprehensa, & coram Domino accusata, nihil omnino accusatoribus respondebat. Dominus autem pro ea verbum assumpsit, & eam benigne absoluit. Ioan.8.

Cedendū est quādoq; furori psequētiū, vnde Dominus qui pati & occidi venerat, non vt timidus, sed vt prouidos, & horā passionis competentē expectās, rabiē Iudæorū plies deuitauit. Luc.4.

Luce quarto Iesus autem transiens ꝑ medium illorum ibat.

Et Ioanis octauo capite, e decimo.

Ioan.8. Abscondit se, & exiuit de templo.

Mat.11 De seipso Dominus ait. Discite a me, quia mitis sum & humilis corde.

Patiētia Christi. Dominus noster patiēter tulit iniurias illatas, verbis & factis. Verbis q; dem detractatoriis, contradictoriis, derisoriis & contumeliosis. Detraxerunt enim ei occulte & manifeste. Occulte, intra se loquēdo, & ipsum temere & nequiter iudicando. Hic si esset

Luc.7. propheta sciret qualis hæc esset mulier. Item Matthæi.9. Lucæ quinto. Hic blasphemat. Manifeste quando dicebant discipulis eius Pharisæi. Quare cū publicanis & peccatoribus mā

Mar.2. ducat & bibit magister vester?

Mat.12 Item quādo eius miracula deprauabant dicentes. In Beelzebub principe

Luc.11 dæmoniorū eiicit dæmonia. Mat.12 Luc.11. Itē Non est hic homo a Deo, qui sabbatum nō custodit, & ibidem,

Ioā.7.8 scilicet, Io.7.9. Nos scimus quia hic

9.&.10 homo peccator est.

Item dicebant eū habere dæmoniū.

Cōtradictoria vero verba sustinuit. Ioānis octauo. Tu de teipso testimonium perhibes: Testimonium tuum nō est verum, & ibidem. Quinquaginta annos nondum habes, & Abraham vidisti?

Et verba derisoria, cum dixisset. Nō est mortuꝰ puella, sed dormit, deride- Mat. 9. Luc. 8.
bant eum.

Item verba contumeliosa. Nōne be- Ioā. 7. 8
ne dicimus nos, quia Samaritanus es Luc. 5.
tu, & dæmoniū habes? Et Lucæ quinto. Quis ē hic q̄ loq̄tur blasphemias?

Specialiter autem in tēpore passio- Mat. 26
nis ante crucē, in domo Annæ & Cai- &. 27.
phæ, corā Pilato, Herode &c. Ac de- Mar. 14
mum dum penderet in cruce, huius- &. 15.
cemodi verba multa audiuit cōtra se. Luc. 22

In factis itē graues iniurias passus &. 23.
fuit. Nā ipso prædicante, repleti sunt Ioā. 18.
omnes in synagoga ira, & eiicientes &. 19.
eum extra ciuitatem, voluerunt eum præcipitare de supercilio montis. Et iterum ad lapidandum ipsum, lapides sustulerunt. Luc. 4. Ioan. 8.

Item cū exiret de Hierusalē, & vel- Luc. 9.
let trāsire Samariam, Samaritani nū-

cios, quos præmisit, recipe noluerũt.
Ioan. 8. Præterea ipso prædicante, & Iudæos
Luc. 23 de eorum malicia increpante, illi ad
Mat. 27 lapidãdum eum, lapides sustulerunt.
Hoc totum parum fuit respectu eorũ, quæ in passione sustinuit. Circa quæ notare poteris: quod secundũ ea quæ prædixerat, fuit delusus & flagellatus, & crucifix⁹, delusus ĩ domo Caiphæ. viri (inquit textus) q̃ tenebant eum, illudebant ei dicẽtes. Aue rex Iudæorũ &c. Similia in prætorio Pilati p̃sidis agebãt, genu flexo illudebãt ei. &c.

Similiter illusus fuit in domo Herodis, spreuit illum cũ exercitu suo, & illusit ei.

Luc. 23 Item illusus fuit dominus Iesus in
Mat. 27 patibulo crucis pẽdens, & hic a militibus & sacerdotibus, & cõmuniter a p̃tereuntibus, & latronibus. Siquidem de militibus dicitur. Illudebant ei milites accedentes, & acetum offerẽtes. De sacerdotibus autem. Principes sacerdotum cum scribis & senioribus illudebant ei, dicentes. Alios saluos fecit, seipsum non potest saluum facere &c. Prætereuntes autem, blasphe-

mabant eum, mouentes capita sua, &c cætera. Latrones, qui crucifixi erant, improperabant ei.

Vlterius nota, quod fuit illusus nutibus & signis, quãdo mouebant capita sua, & flectebãt genua. Verbis. Qñ dicebant salutantes. Aue rex Iudæorum Factis. Quando fuit spinis coronatus, & arundo, loco sceptri posita ĩ manu eius sputis deturpatus. Nunc veste purpurea nunc alba vestitus. Luc. 23

Saluator noster in sua passione, mãsuetudinem exhibuit ad proditorem, quem vocauit amicum, ad lictorem, cuius aurem sanauit. Eodem Mat. 26

Ad Annam, ad Cayphã, ad Pilatũ, corã quibus fuit falsissime accusatus, mansuetissime respondit. &c. Ioã. 18. &. 19.

Item ad crucifixores, pro qbus orauit, Et ad latronem, cui tam benigne respondit &c. Luc. 23

De flagellatione pẽsandũ est. Quia ipse dominus primo flagellatus fuit ĩ capite. Percutiebant caput eius arundine. Item in facie. Et apud Ioannem capitulo. 19. Vnus ministrorũ assistẽs põtifici, dedit ei alapam. Itẽ in collo. Luc. 22 Ioã. 19. Mat. 27

Colaphis eũ cædebant, & in toto cor pore. Tradidit illis Pilatus Iesum fla gellis cæsum, vt crucifigeretur. Circa quod notari potest, quod flagellari so lent in capite inscii qui erudiuntur. In collo serui, qui de domo eiiciunt. In facie rei, qui nuncupantur. In toto corpore scelerati, qui puniuntur.

Item cõsiderari debet ab anima fi deli, quod ipse fuit flagellatus, linguis blasphemãtium, improperantium, ac clamantium. Crucifige eum. Palmis percutientium, vt in Matthæo vigesi mosexto. Alii palmas in faciẽ dede runt In arundine & flagellis. Sicuti vi sum est in Matthæo & Marco.

Ioã. 18. Ad omnis vero iniuriæ cumulum multum facit, quod Dominus domi nantium, qui soluit compeditos, & il luminat cæcos, ipse fuit tanquam la tro captus, & ligatus, Ministri Iudæo rum ait Ioannes. Comprehenderunt Iesum & ligauerunt eum.

Ioã. 18. Itẽ fuit latroni postpositus. Quia
Luc. 23 petierunt Iudæi Barrabam sibi dimit
Mat. 27 ti, & dominum crucifigi, testantibus Euangelistis. Et tamen ille erat latro,

& in seditione fecerat homicidiũ. Vñ ille Barrabas erat homicida, seditiosus, latro insignis, ĩ malicia diffamis.

Fuit insuper in medio latronũ positus, quasi esset magister eorũ, & sceleratior omnibus. Vnde Ioannis. 19. Medium autem Iesum. &c. Ioã. 19

Præterea pẽsandũ est, quod ipse fuit in omnibus membris corporis afflictus, seu sensibus. Oculi nãq; eius videbant illos tortores suos rabidos & crudeles: Item piam matrem suam pariter in anima crucifixam, & dilectũ discipulum, & mulieres deuotas compatientes. Aures autem, verba blasphemiæ insultationis, derisionis, & improperii audiebant. Nares etiã ratione loci Caluariæ, ĩ quo crucifixus est, vbi decaluabantur & decapitabantur malefici, poterant fœtore grauari. Gustus eius fuit afflictus in hoc, quod fuit potatus vino myrrhato, vel aceto cum felle mixto. In quibus datur ĩtelligi, potum fuisse amarissimum.

Sensus autem tactus, per totũ corpus diffusus, vbi dolorẽ sensit in mẽbris, videlicet, flagellatis in manibus

& pedibus, clauis atrociter pforatis.
Ioã. 19. Poterit etiam cõsiderari, quod ipse
Mat. 26 Dominus Iesus sustinuit dãnum in re
Mar. 14 bus, quas secundũ hominem habuit.
Quia fuit vestimẽtis nudatus, ab ami
cis derelictus. Vñ discipuli relicto eo,
oẽs fugerũt, afflictus in toto corpore,
vt dictũ est, per acerbissimã passionẽ.

Itẽ passus est in corde, vel in mẽte.
Quia compatiebatur, sibi amicis astan
tibus, & inimicis eum ignoranter cru
cifigentibus.

Tum etiã passus est quodãmodo,
& læsus in fama, seu opinione, quia di
cebant eum populi fuisse seductorem.
Domine dixerunt ad Pilatum, Princi
pes sacerdotum. Recordati sumus, qđ
seductor ille. &c.

Aduertẽdum est etiam circa saluti
feram passionem Domini nostri Iesu
Christi, quod fuit turpis, immo turpis
sima & ignominiosa: Ratione loci.
Quia in Hierusalem vbi notus, voca-
tus & honoratus fuerat, & multa mi-
racula fecerat. &c.

Item ratione temporis, vel diei.
Quia in die solenni Paschæ, quãdo

conuenerat ad diem festum, maxima multitudo hominum, & hora quasi sexta, fuit ductus ad crucem, vt ab om nibus posset sciri.

Itē & ratione generis ipsius mortis. Ioā. 19.
Quia morte crucis, morte debita maledictis malefactoribus & iniquis. Tū & ratione modi, ad ipsum tormentū eundi. Exiit enim Iesus baiulans sibi crucē, quod certe non legitur de aliis duobus nequā, qui ducebantur cū eo.

Item & ratione cōsortii, nā fuit crucifixus in medio duorū latronū, quasi eēt vnus ex eis, vel maxim⁹, aut magr̄

Adhuc aggrauatur illius benedicta passionis acerbitas, ex naturali dominici corporis cōplexione. Certum est enim illud sacrum corpus fuisse complexionis optimæ, & mirabiliter delicatæ: Vtpote organizatū spiritus sancti opere. Vnde sine aliquo naturæ vitio vel errore, vnde caro sua sācta nullam habuit rebellionē vel pugnā contra spiritum. Et iccirco spiritus merito magis diligebat ipsam, q̄ alterius spiritus, vel anima debeat diliger̄ corpus suum.

Itē & ex diuturnitate, passionis acerbitas aggrauatur. Nam multi martyres igne cremati, vel aqua submersi, aut capite truncati: martyrium suum celeriter compleuerunt. Passio vero dominica durauit, quasi ab instanti cōceptionis suæ, vſq; ad horam mortis. Certissime namq; præsciuit, quicquid sua humanitas passura fuit: Specialiter tamen & continue durauit, ab illa hora post cœnam, vſq; ad sextæ feriæ horam nonam.

Item & ex qualitate membrorū, in quibus passus fuit, videlicet, in pedibus & manibus, quæ sunt mēbra neruosa, & doloris maxime perceptiua.

Luc. 22 Signum autē, quod passio Domini acerbissima & grauissima fuerit, ex hoc præcipue potest haberi, quod narrante Luca, in oratione post cœnam ex vehemēti imaginatione futuræ angustiæ factus est sudor eius, sicut guttæ sanguinis decurrentis in terram.

Mat. 26 Eandem vero dominicam passionē reddit inæstimabiliter gratiosam, qđ ad illam sponte se obtulit, surgite, aiebat. Ecce appropinquat q me tradet.

Et apud

Et apud Ioan. 18. Iuit obuiam mini-stris quærentibus Iesum Nazarenum. Et cum audissent dominum dicentē: Ego sum ceciderunt in terram.

Item captus, vinctus, ignominiose ductus, mēdaciter accusatus, colaphizatus, sputis illinitus, flagellis cæsus, spinis derisorie coronatus. Nullū verbum, aut signum impatientiæ seu turbationis ostendit. Quinimo multiplex beneficium illis a quibus ita præmebatur ostendit. Nam aurem amputatam seruo sacerdotis sanauit, multa pia & vtilia verba illis dixit, & p crucifixoribus suis clementer orauit, patrem suum dulciter inuocans, & eos benigne excusans. Pater, inquit, dimitte illis, non enim sciunt quid faciunt. Luc. 23.

Deniq; hæc omnia passus est, non propter se sed propter nos. Nā ppter peccata tollenda, quia quæ nō rapuit, tunc exoluit. Vnde propter necessitatem & vtilitatem nostram, non propter suam. Animam posuit pro omnibus amicis suis, pro nobis quippe liberandis voluit comprehēdi, pro nobis redimendis, voluit vendi, pro nobis

De constantia & perseuerantia in propositis.

NOn ē respiciēdū retro post egres sum de societate malorū, sicut fecit vxor Loth, q̄ versa est in statuam. Gen. 19

Singulis diebus, molesta erat ioseph domina eius. Et tamen ille perseuerā ter resistebat operi nephario. Gen. 39

Nunquā potuit Moyses irasci, aut vinci, quod vel in Aegypto immola- turus Domino remaneret, vel puulos aut iumēta ppl'i dimitteret Pharaoni. Exo. 8. 9. & 10

Dure rephēsus Dauid a frē suo maior', & ēt disuasus a Saule, nō destitit ab īce pro sȝ viril'r pugnauit, & Goliath vicit 1. Reg. 17.

Perseuerāter egit Ioab in obsidione Rabbath, donec capta fuit ciuitas. 2. Reg. 12.

Item in prelio contra Absalom. 2. R. 18

Et contra Sebam filium Bochri, in obsidione ciuitatis Abela. 2. Reg. 20.

Quāuis Neemias in ædificādo multa passus fuit impedimenta, nō tamē cessauit ab opere, donec murus fuit totaliter constitutus. Ne. 4. 6

Cum Tobias semp ab infantia sua timuerit deū: nō est cōtristatus cōtra dominū, qđ plaga cæcitatis euenerit Tob. 2.

ei, sed imobilis in dei timore pmāsit.
Iudit. 4 Eliachim sacerdos magnus, allocutus est omnem israel dicens. Scitote quoniam exaudiuit Dominus preces nostras, si manentes permanseritis in ieiuniis & orōnibus ī cōspectu dei &c
Esthe. 3 4. & 5. Scire cupiebāt famuli regis Ahasueri: Vtrum Mardochæus perseueraret in sententia, de non adorando Aman: qui ita constanter perstitit in proposito, vt non solum adorare voluerit, sed nec ei assurgere transeunti.
Dan. 3. Socii Danielis constanter dixerunt Regi Babylonis. Notum sit tibi rex, quod deos tuos nō colimus, & statuā tuam non adoramus.
Dan. 6. Non dimisit Daniel propter crudele decretū Darii, quin oraret in die, sicut ante consueuerat, dominum suū.
Dan. 13 Cōstanter restitit Susanna duobus præsbyteris senibus, qui eam tam vehementi pulsatione tentabant.
1. Ma. 1 Multi de populo Israel diffinierunt apud se vt non manducarent immunda, & elegerūt magis mori, q̄ coinquinari immundis.
2. Ma. 6 Miram constantiā & perseuerantia

habuit Eleazarus in tormẽtis, & magis elegit grauissima morte puniri, q̃ contra legem carnes edere porcinas, vel simulare se comedisse.

Septẽ illi fratres cũ pia matre sua, bene perseuerauerunt, vsque in finem, nec poterant ad præuaricationem legis adduci, blanditiis, aut tormentis. 2.Ma.7

Firmissimũ virginitatis propositũ habuit beata Maria virgo, quæ noluit consentire in conceptione filii, donec intellexit quod hoc fieret non opere viri, sed virtute Spiritus sancti. Luc. 1.

Ponit Dominus exẽplũ de illo homine ab aliis illudẽdo, qui incepit turrim ædificare, nec potuit consumare. Luc. 14

Cæcus natus, a Domino illuminatus, constanter perseuerauit cõtra Pharisæos veritatẽ confitens & defendẽs. Ioan. 9.

Omnes discipuli Domini erant perseuerãtes in oratione vnanimiter cũ mulieribus, & Maria matre Iesu. Act. 1.

Principes Iudæorum vidẽtes Petri constantiam & Ioannis, comperto q̃d homines essent sine literis, & idiotæ admirabantur. Act. 4.

Videns Barnabas quod multi Antio Act. 11

Cōtra Amalech, filios Israel impedire nitentem misit Moyses Iosue ad pugnandum. Ipse vero in propria persona non iuit, sed in oratione permansit, & plus fecit orādo, q̃ ille manibus feriendo. Exo, 17

Filii Israel moti, valde animose aggressi sunt bellum prohibente Moyse contra Amalechitas & Chananæos. Illi autem percutientes & cōcidentes filios Israel, percussi sunt vsq; Horma. Nu. 14.

Rex Arad pugnauit contra filios Israel, & duxit inde prædam. Illi vero, voto se Domino postea obligantes, vicerunt eum, & vrbes hostium subuerterunt. Nu. 21

Ex præcepto domini pugnātes filii Israel contra Madianitas, tantam victoriam habuerūt, quod triginta duo millia virginum fuerunt in præda, & tamen de populo Israel non fuerunt, nisi duodecim millia pugnatorū: De quibus nec vnus quidem in prælio mortuus est. Nu. 31.

Vociferāte populo & clāgētibus tubis, sicut præceperat Iosue, muri Hiericho corruerūt, & sic capta ē ciuitas. Iosu. 6.

Iof.7.8 Occaſione præuaricationis Achã, filii Iſrael fugati fuerunt viris vrbis Hai. Poſt expiationem autẽ peccati, ad præceptum Domini, capta fuit ciuitas & ſubuerſa.

Ioſu.10 Cum pugnaret Ioſue cõtra quinq; reges, qui venerant ad deſtruendũ Gabaonitas, miſit Dominus ſuper illos lapides magnos de cœlo & multo plures lapidibus mortui ſunt grandinis, quam quos gladio percuſſerunt filii Iſrael. Tunc ad vocem Ioſue, ſtetit ſol per ſpatium vnius diei, vt poſſet delere funditus inimicos ſuos.

Eodem Notabile eſt autẽ, quod licet in acquiſitione terre ꝓmiſſionis dicatur, quod Ioſue omnem terram percuſſerit cum regibus ſuis, & quod præter Gabaon, omnes debellando ceperit. Tamen legitur ibi. Dominus autem Iſrael pugnauit pro eo: Vnde quãuis filii Iſrael manibus fortiter pugnarẽt, tamen Deo attribuebatur victoria.

Iudic.1 Poſt mortem Ioſue, filii Iſrael non leguntur iuiſſe ad prælium, niſi prius conſulto Domino, & ſic iuerunt. Et tradidit Dominus Chananæum & Phære-

sæum in manus eorum.

Multa gentes dimisit Dominus in ter filios Israel, vt erudiret in eis Israelem, & oẽs q nõ nouerant bella Chananæorum & discerent filii eorũ, certare cum hostibus, & habere consuetudinem præliandi. Iudic. 3

Suscitauit Dominus Israeli, saluatorẽ nomine Ehud, q percussit Eglon regem Moab. Descenderuntq; cũ eo filii Israel ipso in fronte gradiente, q dixit ad eos. Sequimini me, tradidit enim Dominus inimicos nostros in manus nostras. Et pcusserunt de Moabitis circiter decem milia. Eodem

Dixit Debora ad Barach. Surge, hæc est dies in quo tradidit Dominus Sisaram in manus tuas. Perterruitq; Dominus Sisarã & omnes currus eius, ita vt omnis hostium multitudo vsq; ad internitionem caderet. Iudic. 4

In trecẽtis viris, q manu ad os pii cientes aquas biberunt, liberauit Dominus Israel, de manu Madiã & Amalech, qui erant in maxima multitudine tempore Gedeonis. Iudic. 7

Abimelech filius Hieroboal ex cõ Iudic. 9

flentibus & ieiunantibus, dixit eis do
minus: Cras tradā eos ī manus vr̄as,
& tūc plenā victoriā habuerūt d̄ ipsis.

Tempore Elisacerdotis, filii Israel 1. Re. 4
debellati fuerūt a Philistæis: & postea
quasi tētantes deum, tulerunt arcam
Domini secum, sperātes per eam præ
sumptuose victoriam habituros. Phi
listæi vero cōfortantes se mutuo, ite
rum vicerunt eos, & arcam Domini
ceperunt in prælio.

Clamāte ad dn̄m Samuel pro filiis 1. Re. 7
Israel, & sacrificiū pro eis offerēte ito
nuit dn̄s fragorē magno sup̄ Philistiim
& cæsi sūt abiuicē inter seipos, fugati.

Cū obsessi essent viri Iabes Galaad, a 1. Reg. 11.
Nahas rege Ammonitarum cito succur
rit eis Saul. Nam cū multitudine bel
latorum ingressus est castra, in vigilia
matutina, & sic disp̄si sūt inimici, ita,
vt nō relinquerent in eis duo pariter.

Vidēs Ionathas, filius Saul, stationē 1. Reg. 14.
Philistinorū, dixit ad Armigerū suū.
Nō est a dn̄o difficile saluare ī multis,
vel paucis. Et accidit quasi miraculū
a deo, fuit.n. multitudo p̄ eos p̄strata
& huc illucq; diffugiēs, vbiq; dispersa.

1. Reg. 15. Ad mandatum Samuelis, percussit Saul Amalech: Et apprehendit Agag regem Amalech viuum. Omne autē vulgus interfecit.

1. Reg. 17. Mirabile duellum fuit inter Dauid & Goliath Gethæum gigantē. Dauid enim erat puer ineptus, & sine militaribus armis, sed cōfidens in domino, præualuit aduersus gigantē armatū, fortem, & expertum: Et hoc in funda & lapide, in nomine Domini.

1. Reg. 30. Audiens Dauid, quod Amalechitæ succenderunt Sicelag, & captiuas duxerunt mulieres, consuluit Dominū vtrum deberet persequi latrunculos illos. Dixitq; ei dominus. Persequere: Et cum quadringētis viris debellauit eos, & prædam integram reduxit.

1. Reg. 31. Post multas psecutiones iniquas, quas Saul cōmouit ī Dauid, Philistæi pugnauerunt aduersus eum, totumq; pondus prælii versus est in Saul, ipse vero accipiens gladium, ex disperatione irruit in eū. Mortuus ē ergo Saul, & tres filii eius, & vniuersi viri eius.

2. Re. 2. Brudele bellū fuit inter duodecim pueros Dauid, & duodecim ex parte

Isboseth filii Saul, quando mutuo se occiderunt.

Audierũt Philistæi, quod Dauid vnctus esset in regẽ super Israel, & ascenderunt vniuersi, vt quærerent eũ. Qui consuluit dominum, & percussit eos. Alia vice accidit ei simile: Postea percussit iterum Philistæos, & tulit frenũ tributi de manu eorum. Item percussit Moab, & factus est ei seruiens sub tributo. Item percussit regem Soba. Et de Syria vigintiduo millia virorũ. Seruauitq; deus Dauid in omnibus, ad quæcunq; profectus est. 2. Reg. 5. & 6.

Videns Ioab, quod præparatũ esset aduersum se prælium, & ex aduerso, & post tergum dixit Abisai fratri suo. Si præualuerint aduersum me Syri, eris mihi adiutor. Si autem filii Ammon præualuerint aduersum te, auxiliabor tibi. Esto vir fortis, & pugnemus pro populo nostro, & ciuitate dei nostri. Dominus autem faciet quod bonum est in conspectu suo &c. Inito prælio fugerunt omnes aduersarii. 2. Reg. 10.

Bellum inhonestum habuerat Absalon, contra patrem suum Dauid, & 2. Reg. 18.

audito sonitu exercitus plurimi. Et facta est rerum abundantia.

Amasias rex Iuda, obtenta victoria de Edom misit ad regē Israel, prouocans eum ad prælium: sed fuit ab illo captus, & magna pars murorum ciuitatis Hierusalem destructa fuit, occasione elationis ipsius Amasiæ. 4. Reg. 14.

Licet Hieroboā filius Ioas rex Isrl', esset malus & populus eius, tamē Dominus per manū illius saluauit eos, & multa bona fecit eis. Eodem

Bene & mirabiliter pugnauit dñs ꝑ Ezechia rege Iuda, aduersus Sennacherib regē Assyriæ, qñ angelus dñi, vna nocte percussit de exercitu Sennacherib centū octoginta quinq; millia. Et ipse post, a filiis suis occisus fuit. 4. Reg. 19.

Abia rex Iuda cū exercitu suo, vidēs quod instaret bellū ex aduerso, & post tergū clamauit ad dominum. Et sacerdotes canere tubis cœperūt, & perterruit dominus Hieroboā, & omnē Isrl'. Et ceciderunt vulnerati ex Israel quingēta millia viroꝝ fortiū. Humiliatiq; sunt filii Isrl' vehemētissime, & cōfortati filii Iuda, eo qđ sperassent ī domio. 2. Pa. 18

2.Pa.14 Egressus est contra Asa regem Iuda
Zara Aethiops cum exercitu suo de-
cies cētenis milibus: & inuocauit Asa
dominū, dicens. Domine nō est apud
te vlla distantia, vtrum in paucis auxi-
lieris, aut in multis, &c. Sequitur. Ex-
terruit itaq; Domin' æthiopes, & rue-
rūt vsq; ad internitionem, quia Domi-
no cædente contriti sunt.

2.Pa.20 Cōgregati sūt filii Moab & Ammō,
vt pugnarent contra Iosaphat. At ille
contulit se totum ad rogandum domi-
num. Cumq; cœpissent cantores Do-
mini laudes canere, vertit Dominus
insidias aduersariorum in seipsos, &
mutuis vulneribus ceciderunt.

2.Pa.28 Phacee filius Romeliæ rex Israel oc-
cidit de Iuda centumviginti millia in
vna die omnes viros bellatores, eo qđ
reliquissent dominum.

Iudi.16 Victoriam, quā dedit Dominus po-
pulo Israel, per manum Iudith famosa
est. Vt in lib. Iudith, quasi per totum.
Vnde ipsa dixit, occiso Holoferne. Do-
minus oīpotens nocuit eū, & tradidit
in manu fœminæ, & cōfudit eum.

1.Ma.3 Videns Iudas Machabæus exercitū

Seronis

Seronis magnum, sociis timentibus ait: Facile est concludi multos in manu paucorum, & non est differentia in cõspectu Dei cœli liberare in multis, vel in paucis &c. Et cõtritus est Seron & exercitus. Idem Machabæus cum 1.Ma.4
tribus milibus virorum qui tegumenta & gladios nõ habebant, debellauit Gorgiam cum magno exercitu.

De Iuda Machabæo satis notabile 1.Ma.6
est, quod cũ toties pugnauerit, & tot pro- &.9.
bitates fecerit, quandocunque pugnaturus orauit, & diuinum auxiliũ inuocauit semper vicit: In duobus autem præcipuis bellis, orasse non legitur. Vnum fuit contra Antiochum Eupatorem: Secundum contra Bacchidẽ & Alchinũ & tũc ipse in prælio cecidit.

Venit Bacchides in virtute multa, 1.Ma.9
vt pugnaret contra Ionatham, & dixit Ionathas ad suos Pugnemus & clamemus ĩ cœlũ vt liberemus de manibus inimicorũ nostrorũ, quod & factum est.

De impatientia & murmure.

AGar ancilla Saræ non ferens cor- Gen.16
reptionẽ dominæ suæ, quæ affligebat eam propter ipsius superbiam,

fugam iniuit sed ad mandatum ange-
li rediit.
Exo. 5. Præpositi filiorum Israel dixerunt Moysi & Aaron. Videat Dominus & iudicet, quoniam fœtore fecistis odorem nostrum coram Pharaone &c.
Exo. 14 Videntes Aegyptios filii Israel, dixerunt ad Moysen: Forsitan nõ erant sepulchra ĩ Aegypto, ideo tulistis nos vt moreremur in solitudine.
Exo. 15 Prima murmuratio filiorum Israel in deserto, fuit ꝓ defectu potus. Murmurauit populus contra Moysen, dicens, Quid bibemus? &c.
Exo. 16 & 17. Deinde pro cibo, murmurauit omnis cõgregatio filiorum Israel, dicẽs: Cur induxistis nos in desertum, vt occideretis omnem multitudinẽ fame? Iterum murmurauit postquam miserat Dominus conturnices & manna, præ sitis angustia.
Exo. 32 Videns populus quod moram faceret descendendi de monte Moyses, cõgregatus aduersus Aaron, ait. Surge, & fac nobis deos, qui nos præcedant,
Nu. 11. Ortũ est murmur populi, quasi dolentium præ labore contra Dominũ,

& accensus est in eos ignis Domini, & deuorauit extremam castrorum partem. Et nota peruersitatem illorũ dicentium. Recordamur piscium, quos comedebamus in Aegypto gratis, cũ ita care emerant.

Cũ patiebatur populus famẽ in deserto, cum murmure & impatiẽtia recordabatur carnium, quas comederat in Aegypto. Sed de durissima seruitute, qua opprimebatur, nõ faciebat aliquam mentionem. Eodem

Post terribilem mortem Chore, & cõplicũ suorũ, multitudo murmurauit contra Moysen & Aaron, dicens: Vos interfecistis populum Domini. Nu. 16.

Rursus pp defectũ potus & fructuũ murmurauerũt & iurgati sunt filii Isr' cõtra Moysen, ad aquas cõtradictiõis Nu. 20.

Vidẽs Achitophel, quod nõ fuisset factũ iuxta cõsiliũ suũ, in tãtũ ĩpatiẽs fuit, qđ recessit ab Absalone, & abiens in domum suam suspendio interiit. 1. Reg. 17.

Quia durius locuti sunt filii Iuda cũ aliis decẽ tribubus, separatus ẽ Israel a Dauid, & secutus est Sebam filium Bochri. 1. Reg. 19. 20.

Tob.2. Cum dixisset Tobias de hœdo, quē balantem audiuit. Videte ne furtiuus sit, vxor eius impatienter respondit.

Tob.3. Sara filia Raguelis vnam de ancillis suis pro culpa increpabat, & illa nimis iniuriose respondit, dicens: Amplius ex te non videamus filiū aut filiā sup terrā, iterfectrix virorū tuorū.

Iudit.5 Nunciatū est Holoferni, quod filii Israel præparassent se ad resistendum: & furore nimio exarsit in iracundiam magnam.

Eodem Item cū cessasset loqui Achior, indignatus est Holofernes, vehemēter.

Esthe.3 Pro eo, qđ Mardochæ⁹ noluit adorare Aman, ita ille indignatus & impatiens fuit, quod visus est procurare mortem eius, & omnium Iudæorū.

Iob.32. Videns Elihu filius Barachel, quod amici ob disputantes cum eo, non poterant eum conuincere, ostendit multa signa impatientiæ verbis suis.

Dan.3. Audiens Nabuchodonosor, qđ socii Danielis auream statuam quam fecerat, adorare nolebant, in ira & furore eos coram se adduci præcepit.

Mar.2. Audiens Herodes natum esse regē

Iudæorum turbatus est, & omnis Hierosolyma cum illo.

Discũbẽte Domino, in domo Matthæi, murmurabant Scribæ & Pharisæi, dicentes ad discipulos eius. Quare cũ peccatoribus & publicanis manducatis? Luc. 5. Mat. 9. Mar. 2.

Simile habetur, Lucæ. 15. Erant appropinquantes ad Iesum publicani & peccatores, &c.

Item de Zachæo murmurabant dicentes. Quia ad hominem peccatorẽ diuertisset. Luc. 19

Frater filii prodigi, audiens festum, quod faciebat pater adolescentiori filio reuertenti, indignatus est, & nolebat introire. Luc. 19

Vidẽtes principes sacerdotũ & scribæ miracula quæ Dominus faciebat, & pueros clamantes. Hos anna filio Dauid, indignati sunt &c. Mat. 21

Pharisæi vidẽtes se per illum cæcũ natum, a Domino illuminatum, verbis efficacibus confutari, maledixerũt ei & dixerunt: Tu discipulus eius sis, & in peccatis natus es totus, & doces nos? Ioan. 9

Act.6. Factũ est murmur Græcorũ aduersus Hebræos, eo quod despicerẽtur in ministerio quotidião viduæ eorũ. &c.

De pusillanimitate.

Gen.19 CVm dixissent angeli ad Loth: In mõte saluũ te fac. Rñdit: Nõ possum ĩ mõte saluari, ne forte apprehendat me malũ. Et tũc peius ei accidit.

Exo.14 Vidẽtes filii Israel Aegyptios post se, timuerũt valde, licet vidissent tot miracula facta ꝑ eis, potestate diuina.

Exo.20 Loquẽte Domino Moysi in mõte, populus audiebat voces, & lampades, & sonitum buccinæ, montemq; fumigãtem: & perterriti, ac pauore percussi steterunt procul, dicẽtes Moysi: Loquere tu nobis, & audiemus. Non loquat nobis dñs, ne forte moriamur.

Nu.13 & 14. Reuelatione facta de cõditionibus terræ promissionis, quæ habebat cultores fortissimos & vrbes grãdes atq; muratos, dixit turba: Vtinam mortui essemus in Aegypto: & dixerũt: Nũcii terruerunt nos. Sicut dicit Deut. 1.

Nu.22. Videns Balaac rex Moab omnia, q̃ fecerant filii Israel Amorrhæis, & qꝫ timuisset populus eius, plus confisus

est in verbis, q̃ in armis, vnde nuncios misit ad Balaam, vt veniret & malediceret filiis Israel.

Exploratoribus, q venerāt ex parte Iosue, dixit Rachab: Noui quod tradiderit Dominus terram vobis, & iam irruit in nos terror vester, & elanguerunt omnes habitatores terræ. Iosu. 2.

Postq̃ Achā tulerat de Anathemate Hiericho, fugauerunt filii Hai filios Israel, & corruerunt ex eis triginta sex homines, ꝑtimuitq; cor populi, & instar aquæ liquefactum est. Iosue vero scidit vestimenta. Iosue. 7

Gabaonitæ audientes cuncta, quæ fecerat Iosue Hiericho & hai, timuerunt, & venientes ad Iosue, fecerunt pactum, ad voluntatem ipsius. Iosue. 9

Cū haberet Gedeō in exercitu suo triginta duo millia hominum, clamatum fuit: Qui formidolosus est, reuertatur. Et reuersa sunt ex populo viginti duo millia hominum. Iudic. 7

Saul & omnes israelitæ audientes sermones Goliath Philistæi, singulare certamen petentis, stupebant nimis. 1. Reg. 17.

Cōgregauit Saul vniuersum Israel, 1. R. 28

& venit in Gelboe, & vidit Saul castra Philistiim, & timuit, & expauit cor eius nimis.

2.Pa.13 Roboā rudis & corde Pauido, non potuit resistere exercitui, quem Hieroboam congregauit contra eum.

Iudi.15 Cū audissent exercitus Assyriorū Holofernem esse decollatū, fugit mēs & consilium ab eis, & solo tremore & metu agitati, fugæ præsidium sumūt.

Esai.7. Nunciatum est domui Dauid, quod rex Israel, & rex Syriæ cōfœderati deberent contra Hierusalem præliarii, & cōmotum est cor eius & cor populi eius, sicut commouentur ligna syluarum a facie venti.

Esai. 24 Onus Tyri describens Esaias, dicebat: Formido & fouea, & laqueus sup te, qui habitatores terræ.

Hie. 38 Propheta Hieremia ex parte Domini prophetante Hierusalem capiendā esse, dixerunt principes populi Sedechiæ: Rogamus vt occidatur homo iste, qui tanquam pauidus & miser respondit eis: Ecce ipse in manibus vestris est: Neq; enim fas est regem vobis quicquam negare.

Darius rex Persarum, statuit de con silio Satraparum, quoddam crudele decretum. Quod cũ transgressus esset Daniel, missus est in lacũ leonum, & tamẽ displicuit regi, sed illis Satrapis viriliter contradicere non audebat. Dan. 6.

Videns Iudas Machabæus quod de fluxerat exercitus suus, & bellum per urgebat eum, confractus est corde, & in bello illo cecidit. Nec legitur idem Iudas alias ĩ bellis vel alibi timuisse. 1. Ma. 9

Nicanor cõtraxit amicitias cũ Iuda Machabæo, qđ displicuit Antiocho regi, & mãdauit Nicanori, vt hinc mit teret ei Iudam, q hoc inuite faciebat. Sed tamen volũtati regis resistere, nõ audebat. Vnde si potuisset, malam vo luntatem regis implesset. 2. Mac. 14.

Arguit Dominus pusillanimitatẽ discipulorum, quia cõmotionem ma ris ipso præsente timebant, vnde ait: Quid timidi estis? modice fidei. Mat. 8.

Ambulans supra mare Petrus, ve niebat ad dominum. Videns autẽ ven tum validum timuit. Mat. 14

Videntes discipuli capi dominũ & ligati relicto eo fugerunt omnes. Pe Mat. 26

trus autem ſequebatur eum a longe, quia appropriare non audebat.

Mat.26 Puſillanimis Petrus fuit nimis, quã do ad vocem vnius ancillæ, Dominũ poſt tantæ audatiæ verba negauit.

Mar.14 Similiter adoleſcẽs ille amictus ſindone cum teneretur a miniſtris, maluit amittere ſindonem & nudus aufugere, quam ibi amplius remanere.

Ioan.3. Puſillanimitas videt᷑ fuiſſe in Nicodemo, quod ipſe venit ad Ieſum nocte quaſi non venire auderet de die.

Ioan.9. Parẽtes illius cæci nati, a Domino illumĩati rñderunt timidæ Phariſæis eo, qđ timebant extra ſynagogã fieri.

De fortitudine ad faciendũ malũ.

Gen.4. CAin fuit fortior q̃ Abel', quando ſurrexit aduerſus eum, & interfecit eum.

Gen.14 Multũ laborauerunt illi quatuor reges, qui poſt magnam ſtragẽ hominum debellauerunt regem Sodomorum cum cæteris, & Loth nepotẽ ſuũ Abrahæ captiuum duxerunt.

Iudic.9 Abimelech filius Hierobaal fatigationẽ magnã ſuſtinuit, occidẽdo .70. fratres ſuos, & poſtea Sychimitas op-

pugnando: & deinde satis cito misera biliter occisus.

Multis & magnis periculis & labo ribus Saul se exposuit ad persequendũ David, & nunquã propositum potuit obtinere. 1. Reg. 18. 19. & 20.

Absalon volens expellere patrem suum de regno, grande negotium arripuit, & pessime ei successit. 2. Reg. 15. 18.

Excogitando & bellando multũ laborabat Hieroboam, ad hoc quod populũ Israel posset a domo David auertere, & auersum retinere. 3. Reg. 12.

Terras multas perambulauit Holofernes & deuastauit, vt eas posset Domini sui imperio subiugare. Sed tandem vna mulier decapitauit eũ etiã, anteq̃ propositum compleuisset. Iudit. p totum.

Antiochus Epiphanes multos labores sustinuit, vt cultũ dei destrueret in Iudæa, & tãdẽ depauperat⁹ & cõfusus ĩ aliena terra miserabili morte d̃fũct⁹ ẽ 2. Ma.

Non solum prudentiores, sed etiã potẽtiores sunt filii huius seculi, filiis lucis in generatione sua frequẽter. Nã discipulis dormiẽtibus, Iudas ꝓcurãdo ꝓditionẽ diu solicitus vigilabat. Luc. 1. Mat. 2.

Mat.28 Principes sacerdotum multa solici
tudine & labore fatigati fuerũt ad hoc
quod possent extinguere, & ad nihilũ
redigere nomen Christi: Corruperũt
enim custodes dominici sepulchri ꝑ
copiosam pecuniam quam dederunt,
vt dicerent eũ per eius discipulos fuis
se furatum.

Act.1. Item & discipulos eius nũc carceri
&.4. bus monuerunt, nunc sermonibus ar
ctauerunt, nunc verberibus & contu-
meliis affecerunt, vt nõ loquerentur,
nec docerent in nomine domini Iesu.

Act.23 Cum tribunus Lysias vinctũ deti-
neret Paulũ, fuerunt amplius, q̃.40.
Iudæi, qui vouerunt se nõ gustaturos
quicquam, donec occiderẽt Paulum,
vnde volebãt, vt produceretur in me
dium, vt eo viso, statim cum impetu
occiderent.

De homicidio.

Gen.4. GRauiter deus homicidium com
Exo.2. missum a Cain puniuit, & tamẽ
1.Reg. nondum erat prohibitum aliqua lege
17. 20. scripta. Occidit Cain Abel fratrẽ suũ:
2.Re.3 Moyses Aegyptum: Dauid Goliath
3.Re.2 Ioab Abner & Amasam Salomõ Ab

doniam, Ioab, & Semei: Herodes Ioã- nem Baptistã: Petrus Ananiam & Sa phiram. Sed considera varias inten- tiones & causas. Voluit Dominus, vt homo vehementer abhorreret homi- cidium: Vnde & sanguinem cum car- ne comedi prohibuit. Genesis nono. Mar. 6. Act. 5.

Homicida deberet reputari quasi oc cisus, vnde dixit Rebecca: Cur vtroq; orbabor filio in ira dei? Quia si occi- disset Esau Iacob, vtrũq; perdidisse fi- lium reputabat. Gen. 27

Si Zebee & Salmana fratres Gedeo nis, non occidissent, nequaquam post ab eodem occisi essent. Iudic. 8

Abimelech filius Hieroboal occidit septuaginta fratres suos, vt solus pos- set regnare. Sed ipse ibi modico tem- pore dominatus fuit, multa mala su- stinuit, & male vitam finiuit. Iudic. 9

Quia sacerdos Amimelech confor tauit Dauid, fugientem Saul, ipsius Dauid persecutor Saul, occidit eum cum aliis sacerdotibus, mulieribus, & paruulis. 1. Reg. 22.

Occidi fecit Dauid adolescentem, qui dixit se Saul occidisset. 2. Re. 1

2.Reg. Itē fecit occidi Vriā p manū Ioab.
11. Absalon inuitatum ad cōuiuiū fra-
2.R.13 trē suum Amnon, ibidem occidit.
2.Re.7 Tantus est horror effundēdi huma
3.Re.5 num sanguinem, quod licet alias Da-
&.7. uid esset optimus, tamē noluit domi
1.Pa.28 nus, vt ædificaret ei templum, sed Sa-
lomō filius. Vnde dixit ei Dominus.
Nō ædificabis domū nomini meo, eo
q̄ sis vir bellator, & sanguinem fudisti.
3.Re.2 Quāuis Ioab fuerit miles probus in
armis, & dño suo valde fidelis, Quia
tamen occidit duos viros proditorie,
omnes eius gratiæ, quasi pro nihilo
computatæ fuerūt. Vñ fecit eū occidi
Salomon, licet teneret cornu altaris.
3.Reg. Procurante impia Iezabel, Naboth
21. fuit crudeliter lapidatus. Cuius vindi
ctam fecit Dominus.
4.Re.9 Nā ex præcepto Domini Iehu inter
fecit Achab, & Iezabel homicidas quo
rum sanguinem linxerunt canes.
2.Pa.24 Rex Iuda Ioas, iussit Zachariā filiū
Ioiadæ sacerdotis a populo lapidari,
cum tamen pater illius restituisset illi
regnum, & Athaliam occidisset. Sed
vltio paulo post secuta est.

Duo senes presbyteri, q̄ mortē Su- Dan. 13
sannæ nequissime cogitabant, coniun
cti per Danielē, a populo sunt occisi.

Occidit Tryphō Ionatham & duos 1. Mac.
filios eius. Cum tamen recepisset a Si 13.
mone centum talenta argēti pro libe-
ratione Ionathæ, & duos eius filios p̄
obsidibus.

Ptolemæus filius Abobi fecit cōui- 1. Mac.
uiū summo sacerdoti & duobus filiis 16.
eius, & cum inebriati essent prodito-
rie occidit eos.

De stragibus hominum diuersis.

TErribilis hominum & aliorū ani Gen. 7.
malium strages fuit, quādo tem-
pore Noe, omnes homines, p̄ter octo
diluuio perierunt.

Illi quatuor reges, q̄ debellauerunt Gen. 14
quinq; reges, magnam cædem homi-
num fecerunt, veniendo vsq; illuc, &
pugnando contra illos, licet eorum
numerus non sit scriptus.

Quot homines diuersis plagis perie- Exodi
rint ĩ Aegypto, & submersi sint ĩ mari p totū.
rubro, numerus per scripturā non pōt
sciri, sed debet maximus reputari. Nu. 1. 2
De sexcētis tribus millibus hoīum 14.

Deu.1. bellatorum, & quingētis quinquagin
ta a. 20. ānis & supra, q numerati sūt,
nullus intrauit promissionis terram,
exceptis Caleph, & Iosue, sed omnes
interierunt variis calamitatibus in
deserto.

Nu.31. Maximā cædem fecerunt filii Israel
præcepto Moysi de Madianitis, quod
per prædam, quam rapuerunt potest
deprehendi, quia triginta duo millia
virginum sunt inuēta. Omnes autem
mulieres corruptæ, & masculi fuerūt
iugulati.

Ios. 6.7 Tēpore Iosue in ingressu terræ pro
&.8. missionis, tā in ciuitatibus, ꝗ in cam-
& infra. pis, fuit apud omnes homines infini-
tus numerus occisorum.

Iudic. 4 Temporibus autē Delbore, & Ge-
7.&.11 deonis, & Hiephthe iudicum Israel,
&.12. multi fuerūt occisi, quāuis certus nu-
merus non possit haberi.

Iudi.20 Occasione vxoris Leuitæ, fuerunt
occisa plusquā sexagintaquinq; millia
hominum bellatorum, præter mulie
res & paruulos, qui omnes in tribu
Beniamin perierunt.

1.Re.4 In diebus Heli, quando fuit capta
arca

arca domini, ceciderūt de Israel triginta millia peditum pugnatorum.

Saul q̄ Amalech deleuit, plurimos ibi occidit. 1. Reg. 14.

Et postea interfecto Goliath Philistæo multi Philistæi fuerunt occisi. 1. Reg. 17.

In morte Saul & filiorum eius, multi de Israel ceciderunt. 1. Reg. 31.

Dauid de suis & de filiis Ammō, & de Philistæis multum sanguinē fudit. Sicut patet in diuersis locis. &c. 2. Reg. p totū

Pro peccato elationis Dauid, in numeratione populi, ceciderunt septuaginta millia virorum. 2. Reg. 24.

Cōgregatis. 32. regib⁹, & nimia multitudine pugnatorū, Benadab rex Syriæ, bis fugatus est ab Achab rege Israel: & secunda vice, centum millia peditum ex parte Assyriorū occisa fuerūt. 3. Reg. 20.

Abia rex Iuda, & exercitus eius, vulnerauerunt vno die de exercitu Ieroboam quingenta millia virorū fortiū. 2. Pa. 13

Asa rex Iuda, habuit in exercitu suo quingenta & octoginta millia virorū: Aethiopes vero fuerunt decies centena millia, & ruerunt Aethiopes vsq; ad internitionē, quia Domino cædē-

te contrati sunt.

2.Pa.28 Rex Israel Phacee filius Romeliæ occidit de Iuda centumviginti millia virorum bellatorum die vna, eo quod dereliquissent dominum.

4.Reg. 18. Quãdo Salmanassar cepit Samariã, & transtulit filios Israel in Assyrios. Et quãdo Nabuchodonosor cepit Hie

Hie. 39 rusalem, & captiuauit regem Iuda, Isa tis est verisimile multos homines cor ruisse, licet numerus non sit certus.

Esthe.9 Occasione supbi & crudelis Aman, qui propter solum Mardochæum vo luit cæteros iugulare Iudæos, occide runt Iudæi in regnũ Ahasueri septua ginta quinq; millia hominum, quos suos reputabant inimicos.

1.Mac. 11. Misit Ionathas Demetrio apud An tiochiam tria millia virorum in auxi lium contra illos de ciuitate, qui vole bant Demetrium occidere, & occisa sunt vna die de Antiochænis centum millia hominum.

2.Ma.5 Tanta cædes hominũ fuit in Hieru salẽ, quando Antiochus Epiphanes eã cepit, qđ toto triduo fuerũt interfecti octoginta millia hominũ, & quadra

gita millia vincti nō minus vænūdati

Aduersus Galatas, sex millia soli, peremerunt centū viginti millia, propter auxilium illis datū de cœlo. &c. 2.Ma.8

Præter prælia quæ commisit Iudas Machabæus, contra Appolonium & contra Seron principem exercitus Syriæ, de quibus agitur. 1. Machabæorum. 3. Legitur ipse Machabæus duodecim specialiter habuisse conflictus, videlicet, ab octauo cap. 2. libri vsq; in finem. In quorū primo occiderunt super nouem millia hominū de illis qui erant cum Nicanore. 2.Ma.8

Deinde super viginti millia cū Timotheo & Bacchide. Eodem

Postea vero de dumæis vigintiquinque millia. 2.Mac. 10.

Iterum de Idumæis in duabus turribus munitis plusq̄ viginti millia. Eodem

Consequenter cum Timotheo viginti millia qngēti & equites sexcēti. Eodem

Item vndecim millia peditum cū Lysia, & equitū mille sexcenti. 2.Mac. 11.

Postea innumerabiles cædes in quodam præsidio Timothei. 2.Mac. 12.

Itē cū Timotheo triginta millia. Eodem

Eodem Deinde vigintiquinq; millia ī Carmon fortissima ciuitate.

Eodem Item in alia ciuitate nomine Ephrō totidem.

2.Mac. 13. Postea in castris Antiochi Eupatoriis interfecit quatuordecim millia.

2.Mac. 15. Tandem occisus Nicanor cū triginta quinq; millibus pugnatorum. Summa omnium, ducenta & triginta sex millia hominum & septingenti præter illos, qui quandoq; de Iudæ exercitu ceciderunt.

1.Ma.9 Itē exceptis illis, qui in diuersis munitiōibus & præliis occubuerūt, quorū certus numerus non habetur. Non computantur etiam hic q in vltimo Iudæ bello contra Bachidem & Alchimum mortui sunt, vbi factū est præliū a mane vsq; ad vesperam, vbi etiā dicitur quod Iudas cecidit, & cæteri fugierunt.

De abstinentia & sobrietate.

Gen.2. PRæcepit dominus Adam dicens. Ex omni ligno paradysi comede, de ligno scientiæ boni & mali ne comedas. In quo abstinentia commendatur, dum non omni cibo voluit ho

minem vti in paradyso.

Moyses bis fuit in monte cũ Domino. 40. diebus &. 40. noctibus, & non manducauit nec bibit. Abstinentia. n. bona dispositio est ad percipiendas reuelationes diuinas, & homo refectus diuina consolatione, solet corporales delitias abhorrere. Exo. 24 & . 34.

Filiis Israel præcepit dominus a multis cibis abstinere. Leu. 11

Vir siue mulier cũ votum fecerit vt sanctificaretur, & se voluerint Domino cõsecrare, a vino & omni eo qđ inebriare potest abstinebunt. Num. 6

Vxori Manue liberatorem populi cõcepturæ, angelus apparens abstinẽtiam indixit. Iudi. 13

Filii Israel primo, & secundo a filiis Beniamin percussi fuerunt, postea fleuerunt corã Domino, & ieiunauerũt die illo, & sic præualuerunt in illos. Iudi. 20

Populus Israel erat ĩ castris esuriẽs, & erat mel per agrum & nullus comedit de eo, nisi Ionathas filius Saul qui non audierat cum adiuraret pater populum ne comederet. Et tamẽ voluit eum pater interficere. 1. Reg. 14.

2.Reg. 23. Cum desiderasset Dauid aquã de cisterna Bethlehem allatam, postea noluit bibere, quia nimis auide cõcupierat illam.

3.Reg. 4.&. 7. Sub eli Sacerdote bis debellati sunt filii Israel a Philisteis, & arca Domini capta est. Sed postea sub Samuele ieiunauerunt, & victoria sunt potiti.

3.Reg. 14. Vxor Hieroboam vadens ad Ahiã prophetam, tulit decem panes, & vas mellis: non fit ibi mẽtio de carnibus, quia supponebat prophetam non vesci talibus cibis.

3.Reg. 17. Tenuis victus sufficiebat Heliæ, q petiit a vidua Sareptana paululum aquæ, & buccellam panis.

3.Reg. 17.19. Notabile est, quod Heliã pauerunt corui carnibus bis in die. 3. Reg. 17. Sed angelus Domini ostẽdit ei panẽ, & vas aquæ semel tantum.

3.Reg. 21. Audiens Achab cõminationẽ sibi factam a Domino per Heliã prophetam, post occisionem Naboth, operuit cilicio carnem suam, ieiunauitque & dormiuit in sacco, & ambulabat demisso capite: propter quod Dominus illam quam comminatus fuerat, tem

perauit pœnam.

Congregati sunt filii Moab & filii 2.Pa.20
Ammon, & cum eis de Ammonitis, vt pugnarent contra Iosaphat regem Iuda. Quod ille audiens totum se contulit ad rogandum dominum, & prædicauit ieiuniū in vniuersa Iuda. Sequitur: quod victoriam obtinuit.

Esdras prædicauit ieiunium, & fecit 1.Esd.8
quod omnes affligerent animas suas, quia petierant a domino, vt viam rectam & prosperā daret eis. Sequitur. Ieiunauimus & rogauimus dominū, pro hoc, & euenit nobis prospere.

Rogaturus Neemias Artaxerxē re- Nee. 1.
gem pro ciuitate sancta, vt muri eius possent reparari, dicit de seipso: Ieiunabam & orabā ante faciem dei cœli.

Cōuenerunt filii Israel in ieiuniis, Nee. 9.
& in saccis, & humo super eos, &c. Et &.15.
steterunt & confitebantur peccata sua & legerunt in volumine legis.

Cum esset factum prandium bonū Tob.2.
in domo Tobiæ, & audiens Tobias vnum de filiis Israel iugulatum iacere in platea relinquens prandium ieiunus venit ad corpus.

Duram diætã imposuit Dominus Ezechieli pphetæ, dicens: Sume tibi frumentum, & hordeum, & fabam, & lentem, & milium, & vitiam &c. Ezec. 4.

Proposuit Daniel ĩ corde suo, ne pol lueretur de mẽsa regis. Sequitur: Pueris illis dedit Dominus sciẽtiam & disciplinam &c. Dan. 1.

De seipso loquens Daniel ait: Posui faciem meam ad dominum deum, rogans & deprecans in ieiunis, sacco, & cinere: Et tunc percepit specialem reuelationẽ de incarnatione, de passione, & occisione Christi &c. Dan. 9.

Daniel per tres hebdomadas panẽ desiderabilem non comedit, & caro & vinum non introierunt in os eius, & tunc mirabilem ostendit ei Dominus visionem. Gregorius in Omilia Pentecostes dixit, ꝙ spiritus sanctus abstinentem impleuit puerum, & prophetam iudicem senum fecit, sicut apparet Dan. 10. Dan. 10

Panẽ & pulmentũ misit Dominus per prophetam Abacuc Danieli posito in lacu leonum, nõ carnes, aut alia cibaria delicata. Dan. 14

2.Ma.6 Eleazarus vir ætate prouectus, maluit occidi crudeli morte, quã carnes porcinas contra legem mãducare, vel etiam simulare se comedisse.

1.Ma.7 Contigit septem fratres cum matre eorũ compelli a rege, carnes porcinas cõtra legẽ mãducare: illi vero magis elegerũt crudelissima tormẽta sustinẽ.

Mat. 3. De beato Ioãne Baptista dicitur, q̃ eius esca erat locustæ & mel syluestre.

Mat. 11 Multam abstinẽtiam in cibo & potu dicebatur facere, quasi non manducans nec bibens scilicet, Ioannes.

Luc. 2. Anna prophetissa filia Phanuel, ĩter cætera cõmendatur, quod non discedebat ex templo, ieiuniis & obsecrationibus seruiens die ac nocte.

Mat. 4. Saluator noster post baptismũ, sta
Luc. 4. tim ductus est in desertum, & ibi ieiunauit donec esuriret. Contra illos q ieiunant cum fœditate conscientiæ, vel qui nolunt tempore ieiunii esuriem sustinere.

Luc. 5. Ad cõmendandã sobrietatem, quæ est in esu pisciũ, & in abstinẽtia a carnibus, multũ facit, quod Dominus in Euãgelio pluries multiplicauit pisces

non carnes. Vnde ad præceptum Domini concluserunt discipuli multitudinem piscium copiosam.

Præterea panes & pisces bis multiplicasse legit nunquã carnes. De quinque panibus & duobus piscibus. Mar.6. Luc.9. Itẽ de eodem Ioan.6. De.7.panibus & paucis pisciculis ab ipso dño multiplicatis habet Mat.15. Mar.8. Mar.6. Luc.9. Ioan.6.

Post resurrectionẽ ẽt septẽ discipulis piscãtibus & nõ prãdentibus, manifestauit se Saluator dicẽs: Mittite in dexterã nauigii rete, & inuenietis. Sequitur. Q đ extraxerũt rete plenũ magnis piscibus & de piscibus illis, dedit dñs discipulis suis. Populo aũt Iudaico tã ꝗ carnali & de carne curanti, dedit de⁹ carnes advescẽdũ, licet i malũ ipsius. Ioã.21. Exo.16

Multũ valet abstinentia, ad hoc, ꝙ homo possit vigilare facilius, & orare. Nam post cœnã increpauit Dominus discipulos suos, dicens: Non potestis vna hora vigilare mecum? Mat.26 Mar.14 Luc.22

Saluator noster, cuius actio, ẽ nostra instructio nunquã legit carnes comedisse, nisi de agno Paschali. De pisce vero, sibi allato ad mãducãdũ, comedit. Luc.24 Ioã.21.

jeiunationibus, cōmendauerunt eos Domino, in quem crediderunt.

De gula & ebrietate.

PRimum hominis peccatū, vitio gulæ fuit completum. Gen. 3.

Noe bibens vinū inebriatus & nudatus est in tabernaculo suo. Gen. 9.

Loth inebriatus incestum cum propriis filiabus commisit &c. Gen. 19

Esau pro lentis edulio vendidit primogenita sua. Gen. 25

Prima tentatio filiorū Israel fuit de potu: secunda de cibo: Et postea simili occasione multoties peccauerunt. Exo. 15 16. 17.

Sedit populus mādücare & bibere, & cœperunt ludere. Exo. 32

Dixit Dominus ad Aaron, vinū & omne quod inebriare potest, non bibes tu & filii tui quando intrabitis in tabernaculū testimōii, ne moriamini Leu. 10

Quicūq; fecerat votum in lege, & se volebat Domino consecrare, a vino & ab omni eo quod inebriare poterat, abstinere debebat. Num. 6

Flagrauit populus desiderio carniū, sedens & flens, & ait: Quis dabit nobis ad vescendum carnes &c. Nu. 11

Iudic.7 In trecentis viris, qui ad aquas lam
buerunt, & moderate biberunt, libera
uit Dominus Israel de manu Madiã.

Iudic.9 In epulis fiunt homines audaciores
& loquatiores.

Inter epulas & pocula, maledicebãt
Abimelech.

Iudi.16 Epulantibus Philistæis & lætanti-
bus domus cecidit super eos.

1.Re.2 Nolebãt filii Eli carnes coctas ab of
ferentibus accipere, sed crudas, vt eas
sibi lautius præpararent.

1.Reg. Comedit Ionathas modicũ mellis,
14. cõtra inhibitionẽ patris, & ideo occi-
sus a pr̃e fuisset, nisi pp̃lus occurrisset.

2.Reg. Ammon filius Dauid in conuiuio
14. Absalon temulentus, fuit occisus.

3.Reg. Benadab rex Syriæ temulentus, in
20. tabernaculo suo habebat maximam
multitudinem bellatorum, & tamen
victus fuit, & fugatus per pueros prin
cipum prouinciarum.

Nee. 9. Comederunt & saturati sunt, impĩ
guati & abundauerunt deliciis in bo-
nitate tua magna, prouocauerunt au
tem te ad iracundiam.

3.Esd.3 Præualet vinum oĩbus hominibus

qui bibunt illud, seducit mētē, itemq; regis, & orphani facit mētem vanam,

Holofernes bibit vinum multū nimis, quantū nunq̄ biberat in vita sua. Et post pauca sequitur: Erat Iudith sola in cubiculo. Porro Holofernes iacebat in lecto nimia ebrietate sopitus. Quo facto Iudith habuit oportunitatem occidendi eum. Iudi. 12 & 13.

Egressus est Aman a cōuiuio Reginæ lætus & alacer, sed in crastino fuit tristis & confusus cum decē filiis suis patibulo crucis affixus. Esth. 5. 6. & 7.

Nouerat Iob multa in cōuiuiis peccata, Idcirco postquam epulati fuerāt filii eius, consurgens diluculo, offerebat holocausta per singulos. Iob. 1.

Pro tēpore illo, quo debebat destrui Hierusalē dicitur: Vocauit Dominus ad fletū & plāctū, & ecce gaudiū & lætitia. Occidē vitulos, iugular arietes, comedere carnes, & bibere vinū. Comedam⁹ & bibam⁹, cras. n. moriemur. Esai. 22.

Sacerdos & propheta nescierūt, præ ebrietate absorpti sunt a vino errauerunt in ebrietate. Omnes enim mēsæ repletæ sunt vomituque sordiū &c. Esai. 28

1.Mac. 15. Ptolemæus filius Abobi, fecit cõuiuium Simoni ſacerdoti, & duobns filiis eius & cum inebriati eſſent, occidit eos.

Mat.4. Mar.1. Luc.4. In tẽtatione Domini ſecũdũ. Mat. & Luc. legitur. Si filius Dei es, dic, vt lapides iſti panes fiant &c.

Mat.14 Mar.6. Herodes natalis ſui cœnam fecit, filia vero Herodiadis, ibi ſaltauit, & Herodi, ſimulq; recumbentibus placuit. & hac occaſione decollatus eſt Ioãnes Baptiſta, ad petitionẽ illi⁹ ſaltatricis.

Luc.8. Spiritus immundi loca immũda diligunt. Vnde dæmoniacus ille, qui habebat legionem in corpore, habitabat in monumentis, & dæmones illi, rogabant dominum Ieſum, vt exeuntes immitterentur in porcos, non in boues vel agnos, quæ ſunt munda animalia mundo veſcentes cibo.

Luc.16 Contra edaces & comeſſationibus vacantes, multum valet exemplum diuitis epulonis, qui conquerebatur ſe pati in lingua ſpecialem cruciatum.

De Matrimonio.

Gen. 2. QVod vxor debeat eſſe viro ſuo ſocia & æqualis quoad multa,

non domina, vel ancilla, patet ꝑ hoc, quod Euã formauit Dominus de costa Adæ, non de capite vel de pede. Itẽ patet, quod vir est caput vxoris, quia fuit ei quodammodo principiũ essendi: & facta est mulier de viro suo, non vir de muliere. Debet eẽ vir magister & doctor, vnde præceptum a deo fuit datum Adæ, & per Adam Euæ.

Quod vnus vir, vnam tantum vxorẽ habere debeat, sic Dominus dicẽs, ait: Erunt duo in carne vna. Eodem

Ante diluuiũ, solus Lamech duas vxores legitur habuisse. Gen. 4.

In Archa Noe tot viros, quot fœminas iussit Dominus reseruari, vt videlicet esset vnica vnici. Gen. 7.

Aegyptii tẽpore Abrahæ plus abominari videbantur adulterium, q̃ homicidium, vnde timebat Abrahã ne eum occiderent, & postmodum Sarai vxorem suã Pharaoni offerrent quasi nollet eam cognoscere, quamdiu crederetur maritum habere. Gen. 12 Gen. 18

Sara vxor Abrahæ, obediebat marito, & dominum eum vocabat. 1. Pet. 3 Gen. 12

Propter Sarai vxorem Abrahã, fla- & 20.

gellauit dominus Pharaonem, plagis maximis.

Abimelech dominus per somnium minando extenuit.

Gen. 21 Item etiam Abraham, illius votis condescendebat interdum.

Gen. 24 Cõsensus exigitur ad matrimoniũ. Vocemus puellam, & quæramus ipsius voluntatem, dixerũt frater & mater Rebeccæ.

Leu. 24 Ille blasphemus q fuit lapidatus in deserto fuit filius mulieris Israelitidis de viro Aegyptio generatus. Per qđ haberi potest, quod non expedit de diuersis ritibus matrimonia copulare, quia liberi inde nati, male imbuũtur.

Iudi. 14 Secretũ quod Samson parentibus suis dicere noluit: Vxor eius extorsit ab eo in damnum ipsius.

1. Re. 1 Dixit Helcana ad Annam: Nũquid ego melior sum tibi, q̃ decem filii?

1. Reg. 25. Nabal durus & pessimus & malitiosus habuit vxorem Abigail, quæ erat prudentissima, & speciosa.

2. Reg. 11. Quãuis haberet Dauid multas vxores, tamen adulterium cum Bathsaba commisit.

Nō fuit alter talis sicut Achab qui venundatus est, vt faceret malum in conspectu domini cōcitauit enim eū Iezabel vxor sua, & abominabilis factus est in tantū, vt sequeretur idola. 3.Reg. 21

Ioram rex Iuda, fecit malum corā Domino, & ambulauit ī viis Achab: & subdit causa huius. Filia enī Achab erat vxor eius. 4.Re.8 2.Pa.21

Filii transmigrationis, qui duxerūt vxores alienigenas, secundum mandatum Esdræ, dimiserunt eas. Esd.10.

Vidēs Neemias Iudæos ducētes vxores aliēigenas, obiurgauit eos, & maledixit, & ꝟberauit aliquos, & ācalcauit. Nee.13

Sara filia Raguelis, dicebat in orōne sua: Virū autē domine in timore tuo, non cū libidine mea, consensi suscipe. Tob.3.

Dixit angelus Tobiæ, In eos, q coniugiū ita suscipiūt, vt deum a se & a sua mēte excludant, & suæ libidini, ita vacent sicut equus & mulus, habet potestatem dæmonium. Tob.6.

Honestā causam ducendi vxorē exposuit angelus Tobiæ: Accipies virginem cū timore domini, & amore filiorum magis, q̄ libidine ductus. Eode m

Tob. 8. Prima nocte, quãdo introductus est Tobias iunior cũ vxore, hortatus est virginem, dicẽs ei: Sara exurge, & deprecemur Deum hodie & cras & secũdo cras, quia istis tribus noctibus deo iungimur. Tertia autem nocte trãsacta, in nostro erimus coniugio.

To. 10 Parentes Saræ monuerunt eam, honorare soceros, diligere maritum, regere familiam, gubernare domum, & seipsam irreprehensibilem exhibere.

Hie. 44 Mulieres trãslatæ de terra Iuda in Aegyptum, quæ sacrificabant reginæ cœli, excusabant se per viros suos, qui similia faciebant.

Dan. 13 Pro seruanda fide matrimonii Susanna exposuit se morti, & infamiæ: nisi ei per Danielẽ iustus dñs prouidisset.

Mat. 14 Ioãnes Baptista fuit decollatus, qͣ
Mar. 16 Herodem de adulterio arguebat.

Mat. 9 Quærentibus Pharisæis: Si liceret
Mar. 10 homini dimittere vxorem quacunque de causa, Dixit Domin⁹. Quos Deus coniunxit, homo non separet.

Luc. 14 Item ad illos, qui ad cœnam magnã vocati fuerunt, & nõ iuerunt, ille qui vxorem duxit, non rogauit, se excusa-

cum haberi ſedit. Non poſſum venire. Quia ſtatus ille hominem vehementer allicit, & ſæpe retrahit a diuinis.

Saluator noſter conuiuio nuptiarũ non dedignatus eſt intereſſe. Ioan. 2.

Ananias vxore ſua cõſcia Saphyra, fraudem fecit de pretio agri venditi, ſed ambo grauiſſime ſunt puniti. Act. 5.

Quantum ad actum coniugalẽ, ad paria, vel ſimilia iudicat Apoſtolus virum & vxorem, Mulier ſui corporis poteſtatem non habet, ſed vir. Similiter autem, & vir ſui corporis poteſtatem non habet, ſed mulier. 1. Co. 7

De caſtitate.

QVamdiu primi parentes in Paradyſo fuerunt, virgines extiterunt, ſed ipſis eiectis dicit̃. Adã cognouit Euam vxorem ſuam. Gen. 4.

Cum Sichẽ violaſſet Dynam filiã Iacob, fratres eius irati ſunt valde, eo quod fœdam rem operatus eſſet in Iſrael, & violata filia Iacob, rem illicitam perpetraſſet. Tandem & violatorem & patrem eius, & eorum populũ occiderunt. Gen. 34

Nota quod hoc fuit ante legem ſcri

ptam sub lege naturæ, quantum ergo sub lege gratiæ virginitas honorari debet: & stuprum puniri?

Gen. 38 Iudas qui castus nõ erat, detestatus est fornicationem Thamar.

Gen. 39 Quãuis Ioseph eēt seruus emptitius & elegantis formæ iuuenis, sine vxore. Tamē solicitatus a Domina sua recusauit stuprũ, & maluit offendere eã & in carcerē trudi, q̃ perdere castitatē.

Nu. 31. Post debellationē Madianitarũ factã per Phinees & alios pugnatores, iussit Moyses mulieres corruptas iugulari, & virgines reseruari.

1. Reg. 21. Mũdi eē debebãt, maxime a mulieribus, q panes sacerdotales comedebãt

4. Re. 4 Quãdo mulier Sunamitis hospita Elisei, volebat ei loqui, mittebat ad eam Eliseus puerum suum, quasi vitans colloquia mulierum.

Tob. 3. Sara in oratiõe dicebat. Tu scis, Domine, quia nũquam concupiui virũ, & mundam seruaui animã meam ob omni concupiscentia.

Iudit. 8 Mortuo viro suo Iudith alium nesciuit, & semper castitatem amauit. Sed nota quid faciebat, quia cũ puel-

lis suis clausa manebat, vel morabatur, & habens cilicium super lumbos suos, ieiunabat omnibus diebus vitæ suæ, præter Sabbata & Neomenias & festa domus Israel.

Susanna grauiter pulsata fuit ab illis senibus, sed suæ castitati, nec famam, nec vitam præponendã esse putauit. Dan. 13

Ad hæc nullus de sola castitate cõfidat, Secundum id, quod de virginibus euangelicis scribitur, Tot enim fuerunt fatuæ, quod prudentes. Mat. 25

Beata virgo ab angelo venerabiliter salutata non est oblita voti & propositæ castitatis, licet angelus ꝓmitteret ei quod ex ea filius altissimi nasceret. Luc. 1.

Per hoc quod Saluator dixit, ꝙ in illo seculo neq; nubent, neq; nubentur, videtur ꝙ virgines illi vitæ beatæ, specialiter appropinquant. Mat. 22 Luc. 20

Castitatis argumentum fuit in beato Stephano, quia ipse ab Apostolis fuit deputatus ad ministerium vel custodiam mulierum. Act. 6.

De Luxuria, & incontinentia.

PEccatum carnis præcipua videtur fuisse causa, propter quã dominus Gen. 6.

diluuio deleuerit mundum, dicitur enim: Omnis quippe caro corruperat viam suam.

Gen. 18 & 19. Adeo infecerat pessimum Luxuriæ vitium Sodomam, & Gomorram, vt clamor iterit ad dominum, & decem iusti non sint inuenti in eis: Qui etiã angeli, qui missi fuerant, vt probarent an clamorem opere complessent ad stuprum violenter impetebantur. Vñ merito igne, & sulphure ciuitates illæ consumpte sunt.

Gen. 34 Nota, quot & quãta mala euenerit ꝑ ardenti amore Sychem filii Emor, qui violenter Dynam oppressit.

Gen. 38 Luxuriosi quãdoq; luxuriã in aliis detestantur. Vt patet de Iuda, qui dixit de Thamar. Producite eam, vt cõbutatur.

Iudi. 19 & 20. Occasione vxoris Leuitæ a viris Belial in Gabaa Beniamin, incredibili libidinis furore vexãte occisa sunt plusquã sexagintaquinq; millia hominũ.

2. Re. 3 & 4. Isboseth fili9 Saul redarguit Abner qui ingressus fuerat ad concubinã patris sui. Abner autẽ iratus super hoc, procurauit ei auferre terram, & cito

post, amisit vterque vitam & patriam.

Dauid captus amore Bathsaba vxo- 2.R.11
ris Vriæ, cum illa adulterium commi-
sit, & cum proditione homicidiũ per-
petrauit.

Amnon filius Dauid Thamar soro- 3.Reg.
rem suam oppressit propter quod postea 12.
occisus fuit.

Detestabilem luxuriam cõmisit Ab- 2. Reg.
salõ cum concubina patris sui, & cito 16.18.
postea occisus est.

Adamauit Salomõ mulieres alie- 3.Reg.
nas: & deprauatũ est cor eius per eas, 11.
& adorauit deos alienos.

Dixit angelus Tobiæ iuniori: In eos Tob.6.
qui coniugium ita suscipiunt, vt Deũ
a se & a mente sua excludant, & suæ li-
bidini ita vacẽt, sicut equus & mulus,
habet potestatem dæmonium. Quid
ergo est de fornicatoribus, qui nihil
aliud intendunt, nisi fœdam suam ex-
plere libidinem.

Stetit Iudith ante faciẽ Holofernis, Iudi.12
concussum erat cor, ardens ipsius in
concupiscentia.

Duo senes præsbyteri ita fuerunt Dan.13
amorẽ Susannæ decepti, quod quãdo illa

voluntatem eorum facere recusauit, mortem illius procurare conati sunt.

2.Ma.6 Tempore Antiochi Templũ luxuria & comessationibus gentium erat plenum, & scortantium cum meretricibus, sacratisq; ædibus mulieres vltro se ingerebant &c.

Mat.14 Occasione Herodiadis, quam cõtra
Mar.6. legem duxerat Herodes, Ioannes Baptista decollatus fuit, ad instantiã peccatricis mulieris.

Mat. 8. Spiritus immundi loca immũda di
Luc.8. ligunt, vnde rogauerunt dominũ Iesum vt permitteret eos intrare in porcos, non in boues vel agnos quæ sunt animalia munda.

Luc. 14 Inter illos, q vocati sunt ad magnã cœnam nec iuerunt, ille qui vxorẽ duxit, non petiit se excusatum haberi sed ait. Vxorem duxi, ideo nõ possum venire Per quod patere potest, q̃ longe sunt a cœna Domini luxuriosi homines & immundi, si ducere vxorem, ita hominem implicat & inuoluit, quod quasi nihil aliud cogitare sinit.

Luc. 15 Exemplũ filii prodigi, qui dissipauit substantiam suam, viuẽdo luxuriose,

pater: Q ꝺ id peccatū depaupat. Vñ dicit: Cœpit egeř. Itē vilificat naturā, Seqtur: Q ꝺ ipse pascebat porcos &c.

Item nō extinguit ardorem libidinis, sed accendit, dicitur enim ibi. Cupiebat implere ventrem suum de siliquis, quos porci manducabant &c.

De In cauto aspectu.

PRia mulier viso ligni vetiti fructu pulchro, tulit de illo, & comedit. Gen. 3.

Pulchritudo visa mulierū, fuit occasio multorū malorū, vidētes filii, filias hominum quod essent pulchræ &c. Gen. 6.

Ex eo quod Cham filius Noe vidit verēda patris, & ipsum nudatum esse, fratribus nunciauit, maledictionem patris incurrit. Gen. 9.

Abraham dixit vxori suæ Sarai: Noui quod pulchra sis mulier, & cum viderint te Aegyptii interficient me, & te reseruabunt. Gen. 12

Volēs videre regionis mulieres Dyna, ipsa visa corrupta fuit. Gen. 34

Iudas vidit Thamar in biuio, & cū ea peccauit. Gen. 38

Domina cui seruiebat Ioseph, oculos in eum iniecit. Gen. 39

Exo. 19 Dixit Dominus ad Moysen: Cōte- stare populum, ne forte velit transcen dere terminos ad videndū dn̄m &c.

2. Reg. 11. Vidit Dauid de solario suo mulierē lauantem se ex aduerso, & tulit eam, & post virū illius dolose fecit occidi.

Iudi. 10 & 16. Cum intrasset Iudith ante faciē Ho lofernis statim captus est ille in oculis suis. Vnde dicitur eiusdem cap. 16. Sā dalia eius rapuerunt oculos eius, pul chritudo eius, captiuam fecit animā eius.

Dan. 13 Videbant duo senes Susannā quo- tidie ingredientem & de ambulantē, exarserunt in concupiscentiam eius.

Mat. 14 Mar. 6. Quia filia Herodiadis saltando pla cuit Herodi, ipse ei stulte promisit, qđ crudeliter impleuit.

De Silentio & loquacitate.

Gen. 2. PRæceptum dedit dominus Adæ, non Euæ vt mulier haberet mino rem occasionem loquendi, sed potius interrogandi a viro & discendi.

Gen. 3. Eua prius legitur cum serpēte, q̄ cū viro habuisse colloquium, quod sibi & posteris damnosum fuit. Ibidem no ta q̄ male repetiit mandatum domini

homini datum.

Cham filius Noe, cum vidisset verē da patris, nunciauit fratribus suis, & inde maledictionem incurrit. Gen. 9.

Postquā locutus ē dominus ad Moysen impeditioris & tardioris linguæ fuit: Ex quo innuit, ꝙ spirituales viri, qui sæpe cū deo loquuntur tardi esse debent ad loquendum. Exo. 3. & .4.

Filii Israel fugiētes de Aegypto, viderunt exercitū Pharaonis, & timuerūt valde, quibus ait Moyses: Dñs pugnabit pro nobis, & vos tacebitis. Exo. 14

Axa filia Caleb sedens in asino, & suspirans, cū suasa esset a viro suo, monuit patrem, ad quærendum quid haberet, & post ipetrauit a patre irriguū superius & inferius. Iosu. 15

Sampson secretū, quod parentibus dicere noluit, vxori exposuit: quæ statim illud in dānū mariti publicauit. Iudi. 14

Idem indicauit Dalidæ, quomodo posset amittere fortitudinem suam, illaq; sine mora hostibus reuelauit. Iudi. 16

Anna mater Samuelis, veniens ad tabernaculum domini loquebatur in corde suo, tātūq; labia sua moueban- 1. Re. 1

tur & vox penitusnon audiebatur.

1.Re.3 Samuel dormiens in tabernaculo, ostensam sibi visionem non indicauit Eli, donec interrogatus & adiuratus fuit ab illo.

1.Reg. Cum filii Belial dicerēt de Saule no

10. uo rege Num saluare nos poterit iste? Ille dissimulabat se audire. Ex quo intelligitur, quod caute tacebat.

1.Reg. Cū Dauid contra Nabal turbatus,

25. postmodum per Abigail prudēter locutam, placatus fuisset: illa non indicauit ipsi Nabal viro suo pusillū, aut grande vsq; mane, cum vinum quod biberat digessisset.

To.2.3 Tobias auditis verbis iniuriosis ab vxore nō legitur ei respōdisse, sed īgemuit, & cœpit plorare cū lachrymis.

Tob.3. Cū ancilla Saræ Dominæ dixisset grauis īproperii & maledictionis verbum, Sara tacens cessit liti, & pergens in cubiculum domus suæ deuote cœpit orare.

Est.2.5. Diu tacuit Esther, nō iudicās populū suū & patriā, sicut ei p̄ceperat Mardochæus, ne scilicet, a rege hēret exosa.

Iob.2. Beato Iob a deo percusso, vxor eius

ſtulte loquuta eſt.

Sanctus Iob magis videtur ſeipſum reprehendere de actu loquendi, ꝙ de alio quocūqꝫ, vnde dicit: Qui leuiter loquutus ſum, reſpōdere nō poſſum: vnum loquutus ſum, quod vtinā non dixiſſem. Et cap.42. Ideo inſipienter locutus ſum, & quæ vltra modum excederent ſcientiam meam &c. Iob.39.

Cum ꝓpoſuiſſent Raſin rex Syriæ, & Phaccæ rex Iſrael præliari cōtra Iudam, dixit dominus Eſaiæ prophetæ. Egredere in occurſum Achaz, & dicēs ad eum. Vide vt Sileas. Noli timere, & cor tuum ne formidet. &c. Eſai.7.

Idem in alio loco dicit. In ſilentio & ſpe erit fortitudo veſtra. Eſai.30

Mandauit Ezechias rex Iuda, ne populus aliquid reſponderet Rapſaci. Et ſiluerunt, & non reſponderunt ei verbum. Eſai.36 &.4.Re 18.

Hieremias in vtero ſanctificatus, & a domino propheta datus, excuſabat ſe dicens: Ah, ah, Domine Deus, ecce neſcio loqui, quia puer ego ſum. Hier.1.

Adducta Suſanna ne iniqui præsbyteri ferrent contra eā falſum teſtimo- Dan

nium, flens suspexit ad cœlum, & clamauit ad dominũ, sed accusatoribus directe non legitur respondisse.

2. Mac. 12. Iudæi agriculturæ operam dabant, sed Nicanor & quidam alii nõ sinebãt eos in silentio agere & quiete.

Lu. 1. 2 Beata Maria virgo legitur in Euangelio tantũmodo locuta fuisse angelo, Item cum filio suo. Quid fecisti nobis sic?

Et apud Ioannem.

Vinum non habent.

Ioan. 2. Et quando ministros nuptiarum instruxerat. Quæcũq; dixerit vobis &c.

Luc. 1. Licet autem Helisabeth magnifice eam commendasset: nihil tamen ei respondit, sed ad laudandum dominum se conuertit.

Luc. 7. Maria peccatrix veniẽs ad pedes domini in domo Symonis nihil dixisse refertur, sed lachrymis cœpit rigare pedes eius.

Luc. 10 Similiter sorori, de ipsa cõquerenti
Mat. 26 nihil respondit. Rursus etiam discipu-
Mar. 14 lis indigne ferentibus effusionem vn-
Ioã. 10. guenti, & in eam fremẽtibus nihil dixit. Quoniam autẽ tacuit, Dominus

pro ea

pro ea respondit, & eã vbiq; defendit.

Mulier in adulterio deprehensa coram Domino accusata, nõ legitur aliquid locuta fuisset Dominus autẽ pro ea verbum assumpsit, & eã deniq; misericorditer absoluit. Ioan. 8.

Locuturus in synagoga Paulus, surrexit, & manu silentium indixit. Sciebat enim non esse effundẽdum sermonẽ, vbi nõ est auditus, quod sæpius in scriptura probatur. Act. 13 Eccl. 32

De affectu carnali.

Moyses distribuit Leuitis. 12. boues, & sex plaustra, quos obtulerant principes filiorum Israel, sed nullum dedit filiis Caath, licet essent ei magis propinqui. Num.

Non legitur Moyses alicui de filiis suis magnum dedisse officiũ, licet ipse a populo in tanta reuerẽtia haberet.

Moriturus Moyses, solicite rogauit dominũ, vt populo de duce idoneo ꝓuideret. Nullum tamen de generatione sua nominare voluit. Nu. 27.

Distribuẽs Iosue terrã filiis Isrł, adeo paruam portionẽ dedit illis qui erant de tribu sua, vt de hoc specialem ques- Iosu. 17

relamfecerunt. Sed nota responsionē quam fecit eis.
1.Re.4 Audiens Eli mortem filiorum suorum in prælio, non visus est multum curare, sed cum nuncius ille dixisset arcam dei esse captam, cecidit de sella, & mortuus est.
2.Reg. 19. Quia Dauid nimis flebat occisum filiū suū Absalon, imposuit ei Ioab, quod non ita doluisset, si totum amisisset exercitum.
2.Ma.7 Supra modū mater mirabilis & bonorum memoria digna, quæ pereuntes septem filios sub vnius diei tempore conspiciens, bono animo ferebat.
1.Ma.7 &.2.M. 15. Euntibus ad prælium Iudæis cōtra Nicanorē pro vxoribus & filiis, itēq; fratribus & cognatis minor solicitudo, maximus autē & primus pro sanctitate timor erat templi.
Mat.12 Luc.8. Loquens Iesu ad turbas, dixit ei quidā. Ecce mater tua, & fratres tui foris stant quærētes te, qui respondit: Quæ est mater mea, & qui sunt fratres mei? qcūq; fecerit volūtatē patris mei &c.
Mat.16 Saluator noster approbās Petri professionem, quam fecit de ipso, cum di-

xit: Tu es Christus filius dei viui, consequēter subiūxit: Caro & sanguis nō reuelauit tibi. Per hoc innuēs, q̄ caro prauas reuelationes facere cōsueuit.

Petenti materteræ Christi secundū carnem, vt duo filii sui sederent iuxta eum in regno suo, respōdit ipse dominus ita dure, ac si fuisset aliena omnino: & ita bonum forum de regno suo paratus est facere tibi: sicut illis. Mat. 20

Quamuis beatus Ioannes & duo Iacobi essent maxime sanctitatis, nulli tamen eorū cōmisit generalem ecclesiæ curam, sed Petrus, qui non sibi carne attinebat, constituit caput, principem & pastorem. Ioā. 21

Apostolus Paulus cōmendans suū Euangelium dicit: Complacuit ei, q me segregauit ex vtero matris meæ, & vocauit p gratiā suā &c. Cōtinuo nō contuli. acquieui carni & sanguini. Gala. 1

De ira hominis per zelum.

CVm loqueretur Moyses Pharaoni, & ille nollet audire, exiuit a Pharaone iratus nimis. Exo. 11

Præcepit Moyses filii Israel, vt nullus de manna relinqueret vsq; mane. Exo. 16

Qui non audierunt eum, sed dimise-
runt quidam ex eis vsq; mane, & scate
re cœpit vermibus & computruit: &
iratus est Moyses contra eos.

Exo. 32 Reuertens Moyses, cum appropin
quasset ad castra, vidit vitulum & cho
ros, iratus proiecit de manibus tabu-
las, & cõfregit eas ad radices montis.

Leu. 10 Cum quæreret Moyses hircum, q
oblatus fuerat pro peccato, exustum
repperit, iratusq; cõtra Eleazar & Itha
mar ait. Cur non comedistis? &c.

Nu. 16. Videns Moyses rebellionem Cho-
re & cõplicum suorũ, iratus valde ait
ad dñm: Ne respicias sacrificia eorũ.

1. Reg. 20. Cõsiderans Ionathas filius Saul, ne
quitiam patris sui contra Dauid, sur-
rexit a mensa in ira furoris sui, & non
comedit panem illa die.

2. Reg. 12. Audita Dauid parabola Nathan p
phetæ, iratus indignatione aduersus
hominem dixit. Viuit Dominus, qa
filius est mortis, qui fecit hoc.

4. Reg. 13. Eliseus iratus fuit contra Ioas regẽ
Israel, eo quod non percussisset terrã
sagitta quinquies aut sexies, vt totam
destruxisset Syriam.

Audiens Neemias clamorē populi propter vsuras, quas exigebant optimates, iratus est nimis. Nee. 5.

Audita querimonia, quā dixit Esther de Amā, qui omnes Iudæos procurabat occidi, rex Ahasuerus surrexit iratus de loco communi. Esthe. 7

Circūspiciens Iesus cum ira Iudæos qui obseruabant eum, & contristatus est super cæcitate cordis eorum.

De ira hominis per vitium.

RESpexit Dominus ad Abel, & ad munera eius, Iratusq; est Cain vehementer, & concidit vultus eius. Gen. 4.

Iratus Balaac cōtra Balaam cōplosis manibus ait: Ad maledicendū inimicis meis vocaui te, quibus econtra benedixisti. Nu. 24.

Audiens Saul post victoriam commendari Dauid, iratus est nimis, & displicuit in oculis eius sermo &c. 1. Reg. 18.

Cū excusasset Ionathas Dauid apud patrem suum Saul iratus aduersus Ionatham dixit: Fili mulieris vltro virū rapientis, Nunquid ignoro, quia filiū Isai diligis in confusionem tuā? &c. 1. Reg. 20.

Venit Achab rex Israel in domū suā, 3. R. 21

indignans & frendẽs sup̃ verbũ qđ lo-
cutus fuerat ad eũ Naboth Israelites.
4.Re.5 Post facile & salubre consilium Eli
sæi, iratus Naaman recedebat, dicens:
Putabam quod egrederetur ad me, &
inuocaret nomen dei sui &c.
2.Pa.16 Hanam propheta venit ad Asa, incre
pauit eum quia confisus erat in Bena-
dab rege Syriæ: iratusq; Asa aduersus
videntem, iussit eum mitti in neruũ.
2.Pa.25 Separauit Amasias exercitũ qui ve
nerat ad eũ ex Ephraim: p̃ eo, scilicet,
quod secum venirent ad bellum. At
illi vehemẽter irati contra Iudam, re-
uersi sunt in regionem suam.
2.Pa.26 Sacerdotes arguebãt Oziam regem
Iuda, volentem adolere incensum, ira
tusq; Ozias & tenens thuribulum mi
nabatur illis.
Nee.4. Cũ audisset Sanaballat, quod ædi-
ficaret murus Hierusalẽ, iratus est val
de, & mot⁹ nimis subsannabit Iudæos
Tob.1. Cum reuersus esset Sennacherib, fu
giens a Iudæa plagam, quam contra
eum fecerat deus, propter blasphemiã
suam, iratus multos occidit Iudæos.
Tob.2. Tobias dicẽte de hœdo balãte. Vide

te ne furtiuus sit.&c. Vxor eius irata r̃ndit: Manifeste vana facta ẽ spes tua.

Nunciatũ ẽ Holoferni, quod filii Isrl' præpararent se ad resistendũ ei, furore nimis exarsit in iracundiam magnã. Iudit. 5

Cum dixisset Achior magnam esse potẽtiã dei Israel, irati sunt magnates Holofernis, & cogitabãt ĩterficere eũ. Eodem

Cum audisset Aman & experimẽto probasset, quod Mardochæus nõ sibi flecteret genua nec se adorauit, iratus est valde &c. Esthe. 3

Iratus indignatusq; est Eliu Buxites aduersus Iob, eo quod iustum se esse diceret coram Domino. Iob. 32.

Principes Iuda putantes qd' Hieremias fugeret ad Chaldæos, irati sunt cõtra eũ, & cæsum miserũt in carcerẽ. Hie. 37.

Nabuchodonosor rex Chaldæorũ, in ira magna sua præcepit, vt perirent omnes sapientes Babyloniæ, pro eo (scilicet) quod somnium suum ei non poterant indicare. Dan. 2.

Idẽ ẽt postea ĩ furore & ira p̃cepit, vt tres viri adducerent' ĩ cõspectu ei' &c. Dan. 3.

Arguit Dominus Ionã, quia irascebatur super hederam. Ionæ. 4

1.Ma.3 Audiens Antiochus prælia Iudæ & victoriam quã obtinuerat, iratus est animo, & congregauit exercitum.

1.Ma.5 Factum est, vt audirent gẽtes quod ædificatum est altare in sanctuarium, sicut prius, iratæ sunt valde &c.

2.Ma.6 Tortores Eleazari audientes verba constantiæ ipsius, in iram versi sunt, qui paulo ante fuerant mitiores.

2.Ma.7 Post septimi fratris verba, rex Antiochus accensus ira in illum, super omnes desæuit.

2.Ma.9 Videns Antiochus, quod non poterat spoliare Pentapolim ciuitatẽ, elatus in iram, arbitrabatur se iniuriam illorum, qui fugauerant, posse in Iudæos retorquere.

Mat.2. Herodes videns quod illusus esset a Magis, iratus est valde, & mittens occidit omnes pueros.&c.

Luc.4. Cum audissent ciues Nazareth dominum dicentem Nemo propheta acceptus est in patria sua.&c. Sequitur. Repleti sunt omnes in synagoga ira.

Act.19 Demetrius quidam argentarius, faciens ædes argenteas Dianæ, cõuocatis opificibus illius artis, dixit: Quia

Paulus auertebat multam turbam, di cens: Quoniam non sunt dii, qui ma- nibus fiunt. &c. His auditis, repleti sunt ira.

De humilitate.

Dixit angelus ad Agar: Reuertete ad Dominam tuam, & humilia- re sub manu ipsius. Gen. 16

Humiliter loquebatur Abrahã Do mino, dicens: Loquar ad Dominum meum, cum sum puluis & cinis. Gen. 18

Multum humiliauit se Iacob corã Esau, & sic compescuit iram eius. Gen. 33

Quiquies excusauit se Moyses, añq̃ vellet accipere ducatum populi, quẽ tamẽ dominus imponebat ei, nec ac- quieuit, donec Dominũ intellexisset iratum. Vnde textus. Iratus est Domi nus in Moysen &c. Exo. 3. & .4.

Moyses vtile cõsilium pagani ho- minis non despexit, sed ei humiliter acquieuit. Exo. 18

Moyses videbat se habere ducatum Domini specialem, & tamen non de- dignabatur rogare Obab filium Ra- guelis, vt secum veniret, & ductor po puli esset. Nu. 10.

Iudic. 6 Gedeõ angelo dicẽte sibi: Vade, in hac fortitudine tua liberabis Israel respõdit: Ecce familia mea infima est in Manasse, & ego minimus in domo patris mei.

Iudic. 8 Viri Ephraim iurgantes fortiter & tumidi contra Gedeonem, sedati fuerunt per eius mansuetam, & humilẽ responsionem.

Eodem Dixerunt oẽs filii Israel ad Gedeonẽ: Dominare nostri tu, & filius tuus. Quibus ille ait. Non dominabor vestri, nec dominabit in vos filius meus sed dominabitur vobis Dominus.

1. Re. 9 Humilitatẽ protẽdebat Saul in opere & sermone, anteq̃ vnctus esset in regem, quando quærebat asinas patris, & excusabat se apud Samuelem. Et postea dictũ est ei ca. 15. eiusdem. Nõne cum paruulus esses in oculis tuis, caput in tribubus Israel factus es. &c.

1. Reg. 17. Dauid, licet per Samuelem esset vnctus in regem, tamen de mandato patris portabat victualia fratribus, quibus præ electus fuerat.

1. Reg. 18. Dauid humiliauit se coram Saule, quando debebat fieri gener regis.

Et coram deo, quãdo saltauit ante arcam. Ait enim ludam & vilior fiam plusq̃ factus sum etiam humilis ero in oculis meis. 2.Re.6

Et quando venit Nathan ad eũ, nunciãs ei voluntatem Domini, de perpetuitate regni. 2.Re.7

Item & coram seruo, audiens quod malediceret ei. Semei. 2.Reg. 16.

Et in multis aliis locis, vt quãdo deus eum propter peccata corripuit & puniuit. 2.Re.24.

Humilr̃ r̃ndit Mephiboseth iuitq; accusatus a fuo suo, & exhr̃dat' iniuste. 2.Reg. 19.

Achab rex sceleratissim' Isr̃, audiẽs pœnã sibi pro criminibus infligendã, humiliatus est corã dño propter hoc dñs illã pœnã aliqualiter minorauit. 3.Reg. 21.

Priceps ille, q humiliter locutus ẽ ad Heliã, nõ fuit tactus ab igne, sicut alii duo qnquagenarii, q venerant an̄ illũ. 4.Re.1

Veniens ad Iordanẽ Eliseus, primo pcussit aquas nihil dicens, & non sunt diuisæ aquæ. Deinde ĩuocauit nomẽ magistri sui, & diuisæ sunt aquæ. 4. Re.2

Semeias propheta, dixit ad Roboã & principes eius: Hæc dicit dominus. 2.Pa.12

Vos relinquitis me, & ego relinquam vos. Qui consternati dixerunt: Iustus est dominus. Cūq; vidisset dominus, qd' humiliati essent, factus est sermo Domini ad Semeiā dicens: Quia humiliati sunt, non disperdam eos.

2.Pa,32 Humiliatus est Ezechias, postquā eleuatum fuerat cor eius in aduentu nunciorum Babylonis, & iccirco non venit ira Domini in diebus illis.

Iudit.4 &.8. Audientes filii Israel terribilem potentiam Holofernis, clamauerunt ad dominum cum instantia magna, & humiliauerunt animas suas.

Esth.14 Esther regina confugit ad dominū, & corpus suum humiliauit ieiuniis, oransq; inter cætera dixit: Tu scis Domine, quod abominor signum superbia &c.

Hier.1. Cum diceret Dominus Hieremiā esse prophetam, ille humiliter se excusauit, & ait. Ah, ah, Domine Deus ecce nescio loqui &c.

Dan.4. Nabuchodonosor ambulans ī aula Babylonis, arroganter loquutus est, Deinde, eiectus ab hominibus, & in bestiam mutatus, recuperauit sensum

& recognouit, quod omnes habitatores terræ apud Deum in nihilum redacti sunt.

Cum percussus esset Antiochus a deo insanabili plaga, ita, vt nec ipse fœtorem suum ferre posset ait: Iustū est subditum esse deo, & mortalem non paria deo sentire. 2 Ma. 9

Ioseph humiliter se reputans nō esse dignum consortio beatæ Mariæ, quā recepisse videbat, nō humano opere, sed diuino munere hoc factū esse credebat, voluit occulte dimittere eam. Mat. 1.

In diebus illis, Magis apparet mira fuisse humilitas, quando inuenerunt puerum cū Maria matre eius, & procidentes adorauerunt eum. Mat. 2.

Dum tātæ esset reputationis Ioannes Baptista, vt populus crederet ipsū esse Christū dixit: Veniet fortior me post me, cuius non sum dignus soluere calciamenti corrigiam. Mat. 3. Luc. 3. Ioan 1.

Non erubuit Christus, dei virtus & sapientia, ab eodem themate prædicationem suam incipere, a quo suam inceperat Ioannes Baptista Pœnitentiā agite &c. Mat. 3. &. 4.

Luc. 1. Beata virgo Maria ab angelo tā venerabiliter salutata, & mater filii altissimi appellata, non superbiit inde, nec se vocauit matrem dei, aut dominā, sed ancillam.

Luc. 1. Item nō misit pro Elisabeth cognata sua, sed humiliter iuit ad illam.

Eodem Cum Elisabeth spiritu sancto repleta cognouisset, quod factū fuerat, tūc diuinam commendauit misericordiā & potentiam Maria, dicens: Magnificat anima mea dominum Quia respexit humilitatem ancillæ suæ &c.

Mat. 8. Humiliter & fideliter respondit Cēturio dicens Domino, volenti ire ad sanandum puerum suum &c. Domine non sum dignus, vt intres sub tectum meum.

Luc. 5. Videns Petrus ad præceptū domini se conclusisse multitudinem pisciū copiosam, procidit ad genua eius, dicens: Exi a me, quia homo peccator sum, Domine.

Mat. 8. 9. & 17 Saluator noster publicare miracula sua prohibebat, vt fugere doceret iactantiæ, & vanitatis vitium, & daret veræ humilitatis exemplum. Sicut

patet in leproso mundato. Et in duobus cæcis ab eo illuminatis. Item in surdo & muto sanato. Matth. 9. Et in sua transfiguratione dixit. Nemini dixeritis visionem. Mat. 17.

Cum dixisset dominus mulieri Chananææ. Non est bonum sumere panẽ filiorum, & mittere canibus. Illa mulier dixit. Etiã, dñe, nã & catelli &c. Mat. 15

Quærentibus discipulis, quis esset maior in regno cœlorum. Respondit dominus: Quicunq; humiliauerit se, sicut paruulus iste, hic maior est in regno cœlorum. Mar. 18

Exemplum vel parabolam humilis vrbanitatis induxit Dominus. Cum inuitatus fueris ad nuptias, non discũbas in primo loco. Luc. 14

Ad fugiendam instantiam, & humilitatem sectandam, multum valet exẽplum, quod inducit Dominus de sup̃bo pharisæo, & humili publicano. Luc. 18

Humilitas Ioãnis Baptistæ apparet multipliciter: qa, videlicet, de se humiliter sentiebat existimãte pp̃lo q̃ forte ipse esset Christus. Ioã. 1. Nõ sum ego Christus. Item humiliter loquebatur. Ioan. 1.

Ego vox clamantis in deserto. Negauit, se esse Christum aut prophetam. Tum etiam humiliter induebatur pilis Camelorum. Humilem habitatio
Luc. 1. nē eligebat Luc. 1. Erat in deserto &c.
Mat. 3. Et humiliter recusabat baptizare dominum dicens. Ego debeo baptizari a te, & tu venis ad me?
Luc. 7. 10. Humiliter Maria Magdalena & frequenter legitur, secus pedes domini se posuisse &c.
Ioā. 11. & 12. Ioā. 21. Quærēti domino, an Petrus diligeret eū plus aliis discipulis, respondit humiliter, dicens: Tu scis domine, qa amo te plus aliis &c.

Præcipua Humilitatis exēpla accipere possumus & debemus in saluatore nostro: cuius conuersationē in terris considerare possumus, quia ipse cō cipi voluit in patria despecta, videlicet, in Galilæa. De qua loqtur
Ioan. 7. & 1. Ioā. 7. Scrutate & videte, quia propheta a Galilæa non surrexit. Vnde admirando dixit Nathanael, A Nazareth potest esse aliquid boni?
Lu. 1. 2 Iterū de humili mr̄e natus fuit, q̄ dixit: Respexit hūilitatē ācillæ suæ &c.

In domuncula

In domuncula parua & loco humi limo. Lucæ. 2. Reclinauit eum in præsepio &c.

Itē quasi per annos. 30. latuit in mū do ita quod nihil legitur de eo, nisi cū esset annorum duodecim, remansit in Hierusalem, & inuentus est in templo audiēs et interrogās & determinans. Contra præsumptuosos, qui nimis se stine ad omnium docendi prorūpunt. Sequitur ibi Lucæ. 2. Descendit cum Maria & Ioseph, & erat subditus illis. Eodem

Exinde circa annum. 30. ad Ioannē Baptistā venit, vt baptizaretur ab eo, non pro eo misit, Contra multos, qui ad minores se pergere dedignantur. Mat. 3.

Itē humiles discipulos elegit, & cū eis humiliter conuersatus est. Et eos præcipue de humilitate docuit. Disci te a me, qa mitis sum & humilis corde, vnde & filium hominis se dicebat sæpius, q̄ filium deij, licet vtrūq; esset verum secundum duas naturas in ipso: tamen ab inferiore frequentius se nominabat. Humiliter cōuersatus est cum hominibus, Interesse voluit pauperibus nuptiis, vbi vinum defecit. Mat. 4. & 11. Mat. 8. 12. 20. & 26. Ioan. 2.

Non autem interfuit splendidis & diuitibus nuptiis, in qbus fiunt frequenter enormes excessus.

Ioã.6. Cũ cognouisset, quia venturi erãt, vt raperent eum, & facerent eũ regẽ, fugit in montem.

Mat.17 Didrachma, quasi seruus, aut alien' exsoluit. Idem non habebat, vbi caput
Luc. 9. suum reclinaret. Lucæ. 9.

Ioan.4. Et circũiens ciuitates & castella pedes ibat, ita quod quando fatigatus ex itinere, sedebat super fontem, & a muliere Samaritana bibere postulabat.

Mat.21 Quãdo vero venit Hierusalem nobili vectura vti noluit, nõ equum, sed asellum habuit.

Ioã.13 Trãsiturus ex hoc mũdo ad patrẽ, relinquere voluit speciale humilitatis exẽplũ, vt pedes discipulorũ lauit, & linteo quo præcinctus erat, extersit.

Phili.2. Præcipue autem in passione nimis seipsum humiliauit, factus obediens vsq; ad mortem, non quãcũq;, sed crucis. Quæ erat genus mortis turpissimum, vt in Euãgeliis omnibus patet.

De quo notari potest, quod superbi & mundi amatores circa septem vers

fari solent & appetere, vel in adeptis specialiter gloriari, quibus constat in cruce dominum caruisse, & contraria habuisse. Hæc aũt dici põt. Terrena affluentia, mundana sapientia, carnalis lætitia, popularis fama, turba famulorum, deiectio inimicorum, numerositas amicorum. Christus Iesus autem Dominus noster in cruce fuit pauperrimus, quia vestimentis nudatus. Ioãnis. 19. Fuit stultus & insipiẽs Ioã. 19.
reputatus. Nam verbũ crucis pereuntibus stultitia est. 1. Corinthiorum. 1. 1. Co. 1
Itẽ diffamatus fuit, & seductor populi appellatus. Vnde dixerũt de eo prin Mat. 27
cipes sacerdotum. Recordati sumus, quia seductor ille &c. In cruce insuper quodammodo fuit victus: quia occisus inclinato capite tradidit spiritũ. Ibi etiam amicum nullũ habuit. Torcular calcaui solus, & de gentibus nõ Esai. 63
est vir mecum. Psalmo. 87. Elongasti a Psal. 87
me amicum & proximum. Item famulis & seruitoribus in cruce caruit, vnde dicitur. Discipuli relicto eo om Mat. 27
nes fugierunt. Psal. Factus sum sicut homo sine adiutorio &c.

Act. 3. Post miraculũ, de claudo per Petrũ sanato, humiliter locutus est Petrus, non ascribens factum sibi, sed diuinæ virtnti, & per inuocationem nominis Iesu Christi &c.

Act. 10 Cum introisset Cæsaream Petrus, obuiam venit ei Cornelius, & procidens: Surge, & ego ipse homo sum, ait Petrus, eleuans Cornelium.

Act. 14 Audientes Paulus & Barnabas, qđ homines de ciuitate Lystris dicebant eos esse deos, & eis sacrificare volebãt & concisis tunicis, exilierũt in turbas clamantes, & dixerunt eis: Viri, quid hoc facitis, & nos mortales sumus similes vobis &c. Tandem vix sedeuarunt turbas, ne sibi immolarent.

Act. 18 Paulus apostolus manibus operabatur, vt haberet necessaria sibi & sociis propter quod etiam morabatur cum Aquila & Priscilla, qui erant artis scenofactoriæ, sicut & ipse.

Act. 20 Alibi dicit. Ad ea quæ mihi opus erant, & his qui mecum sunt, ministrauerunt manus istæ.

2. Co. 1 Humiliter de se sentiebat Paulus, q fratrũ orationibus confidebat. Adiu-

uātibus vobis ī oratiōe ꝑ nobis/, ait.

Orationes aliorum solicite postula uit, Vnde ait. Obsecro vos fratres per dominum nostrum Iesum Christum, & per charitatem spiritus sancti, vt ad iuuetis me in orationibus. Ro. 15.

I. ad Corin. 4. & Thessa. 4. Verbis ēt suis veram humilitatem interius indicabat. 1. Corin. 15. Ego sum minimus apostolorum, qui nō sum dignus vocari apostolus &c. 1. Co. 4 Thes. 4 1. Cor. 15.

Et Iesus venit in hūc mundum peccatores saluos facere, quorū primus ego sum &c. 1. Ti. 1.

Item ad humilitatem alios solicite inducebat, ait enim: Non alta sapientes sed humilibus cōsentientes. Et ad Philippenses. 2. In humilitate superiores sibi inuicem arbitrantes &c. Ro. 12.

De Superbia.

EVa propter appetitum excellentiæ cum audisset a serpente. Eritis sicut dii: de ligno vetito comedit. Gen. 3

Superbia volentiū ædificare turrim vsq; ad cœlum, damnata fuit per confusionem linguarum. Gen. 11

Agar ancilla Sarai concepisse se vi Gen. 16

1.Ma.3 Audiens Antiochus prælia Iudæ & victoriam quã obtinuerat, iratus est animo, & congregauit exercitum.

1.Ma.5 Factum est, vt audirent gẽtes quod ædificatum est altare in sanctuarium, sicut prius, iratæ sunt valde &c.

2.Ma.6 Tortores Eleazari audientes verba constantiæ ipsius, in iram versi sunt, qui paulo ante fuerant mitiores.

2.Ma.7 Post septimi fratris verba, rex Antiochus accensus ira in illum, super omnes desæuit.

2.Ma.9 Videns Antiochus, quod non poterat spoliare Pentapolim ciuitatẽ, elatus in iram, arbitrabatur se iniuriam illorum, qui fugauerant, posse in Iudæos retorquere.

Mat.2. Herodes videns quod illusus esset a Magis, iratus est valde, & mittens occidit omnes pueros. &c.

Luc.4. Cum audissent ciues Nazareth dominum dicentem Nemo propheta acceptus est in patria sua. &c. Sequitur. Repleti sunt omnes in synagoga ira.

Act.19 Demetrius quidam argentarius, faciens ædes argenteas Dianæ, cõuocatis opificibus illius artis, dixit: Quia

Paulus auertebat multam turbam, di cens: Quoniam non sunt dii, qui ma-nibus fiunt. &c. His auditis, repleti sunt ira.

De humilitate.

DIxit angelus ad Agar: Reuertere ad Dominam tuam, & humilia-re sub manu ipsius. Gen. 16

Humiliter loquebatur Abrahã Do mino, dicens: Loquar ad Dominum meum, cum sum puluis & cinis. Gen. 18

Multum humiliauit se Iacob corã Esau, & sic compescuit iram eius. Gen. 33

Quiquies excusauit se Moyses, añq̃ vellet accipere ducatum populi, quẽ tamẽ dominus imponebat ei, nec ac-quieuit, donec Dominũ intellexisset iratum. Vnde textus. Iratus est Domi nus in Moysen &c. Exo. 3. & 4.

Moyses vtile cõsilium pagani ho-minis non despexit, sed ei humiliter acquieuit. Exo. 18

Moyses videbat se habere ducatum Domini specialem, & tamen non de-dignabatur rogare Obab filium Ra-guelis, vt secum veniret, & ductor po puli esset. Nu. 10.

Iudic. 6 Gedeō angelo dicēte sibi: Vade, in hac fortitudine tua liberabis. Israel respōdit: Ecce familia mea infima est in Manasse, & ego minimus in domo patris mei.

Iudic. 8 Viri Ephraim iurgantes fortiter & tumidi contra Gedeonem, sedati fuerunt per eius mansuetam, & humilē responsionem.

Eodem Dixerunt oēs filii Israel ad Gedeonē: Dominare nostri tu, & filius tuus. Quibus ille ait. Non dominabor vestri, nec dominabit' in vos filius meus sed dominabitur vobis Dominus.

1. Re. 9 Humilitatē protēdebat Saul in opere & sermone, anteq̄ vnctus esset in regem, quando quærebat asinas patris, & excusabat se apud Samuelem. Et postea dictū est ei ca. 15. eiusdem. Nōne cum paruulus esses in oculis tuis, caput in tribubus Israel factus es. &c.

1. Reg. 17. Dauid, licet per Samuelem esset vnctus in regem, tamen de mandato patris portabat victualia fratribus, quibus præ electus fuerat.

1. Reg. 18. Dauid humiliauit se coram Saule, quando debebat fieri gener regis.

Et coram deo, quãdo saltauit ante arcam. Ait enim ludam & vilior fiam plusq̃ factus sum etiam humilis ero in oculis meis. 2.Re.6

Et quando venit Nathan ad eũ, nuncians ei voluntatem Domini, de perpetuitate regni. 2.Re.7

Item & coram seruo, audiens quod malediceret ei. Semei. 2.Reg. 16.

Et in multis aliis locis, vt quãdo deus eum propter peccata corripuit & puniuit. 2.Re.24.

Humilr rñdit Mephiboseth iuitq; accusatus a fuo suo, & exhrdat[9] iniuste. 2.Reg. 19.

Achab rex sceleratissim[9] Isrl, audiẽs pœnã sibi pro criminibus infligendã, humiliatus est corã dño propter hoc dñs illã pœnã aliqualiter minorauit. 3.Reg. 21.

Prĩceps ille, q humiliter locutus ẽ ad Heliã, nõ fuit tactus ab igne, sicut alii duo qnquagenarii, q venerant añ illũ. 4.Re.1

Veniens ad Iordanẽ Eliseus, primo pcussit aquas nihil dicens, & non sunt diuisæ aquæ. Deinde ĩuocauit nomẽ magistri sui, & diuisæ sunt aquæ. 4. Re.2

Semeias propheta, dixit ad Roboã & principes eius: Hæc dicit dominus. 2.Pa.12

Vos relinquitis me, & ego relinquam vos. Qui consternari dixerunt: Iustus est dominus. Cumq; vidisset dominus, quod humiliati essent, factus est sermo Domini ad Semeiā dicens: Quia humiliati sunt, non disperdam eos.
2.Pa,32 Humiliatus est Ezechias, postquā eleuatum fuerat cor eius in aduentu nunciorum Babylonis, & iccirco non venit ira Domini in diebus illis.
Iudit. 4 &.8. Audientes filii Israel terribilem potentiam Holofernis, clamauerunt ad dominum cum instantia magna, & humiliauerunt animas suas.
Esth. 14 Esther regina confugit ad dominū, & corpus suum humiliauit ieiuniis, oransq; inter cætera dixit: Tu scis Domine, quod abominor signum superbia &c.
Hier.1. Cum diceret Dominus Hieremiā esse prophetam, ille humiliter se excusauit, & ait. Ah, ah, Domine Deus ecce nescio loqui &c.
Dan.4. Nabuchodonosor ambulans ī aula Babylonis, arroganter loquutus est, Deinde, eiectus ab hominibus, & in bestiam mutatus, recuperauit sensum

& recognouit, quod omnes habitatores terræ apud Deum in nihilum redacti sunt.

Cum percussus esset Antiochus a deo insanabili plaga, ita, vt nec ipse fœtorem suum ferre posset ait: Iustũ est subditum esse deo, & mortalem non paria deo sentire. 2 Ma. 9

Ioseph humiliter se reputans nõ esse dignum consortio beatæ Mariæ, quã recepisse videbat, nõ humano opere, sed diuino munere hoc factũ esse credebat, voluit occulte dimittere eam. Mat. 1.

In diebus illis, Magis apparet mira fuisse humilitas, quando inuenerunt puerum cũ Maria matre eius, & procidentes adorauerũt eum. Mat. 2.

Dum tãtæ esset reputationis Ioannes Baptista, vt populus crederet ipsũ esse Christũ dixit: Veniet fortior me post me, cuius non sum dignus soluere calciamenti corrigiam. Mat. 3. Luc. 3. Ioan 1.

Non erubuit Christus, dei virtus & sapientia, ab eodem themate prædicationem suam incipere, a quo suam inceperat Ioannes Baptista Pœnitentiã agite &c. Mat. 3. & 4.

Luc. 1. Beata virgo Maria ab angelo tã venerabiliter salutata, & mater filii altissimi appellata, non superbiit inde, nec se vocauit matrem dei, aut dominã, sed ancillam.

Luc. 1. Item nõ misit pro Elisabeth cognata sua, sed humiliter iuit ad illam.

Eodem Cum Elisabeth spiritu sancto repleta cognouisset, quod factũ fuerat, tũc diuinam commendauit misericordiã & potentiam Maria, dicens: Magnificat anima mea dominum. Quia respexit humilitatem ancillæ suæ &c.

Mat. 8. Humiliter & fideliter respondit Cẽturio dicens Domino, volenti ire ad sanandum puerum suum &c. Domine non sum dignus, vt intres sub tectum meum.

Luc. 5. Videns Petrus ad præceptũ domini se conclusisse multitudinem pisciũ copiosam, procidit ad genua eius, dicens: Exi a me, quia homo peccator sum, Domine.

Mat. 8. 9. & 17 Saluator noster publicare miracula sua prohibebat, vt fugere doceret iactantiæ, & vanitatis vitium, & daret veræ humilitatis exemplum. Sicut

patet in leproso mundato. Et in duobus cæcis ab eo illuminatis. Item in surdo & muto sanato. Matth. 9. Et in sua transfiguratione dixit. Nemini dixeritis visionem. Mat. 17.

Cum dixisset dominus mulieri Chananææ. Non est bonum sumere panē filiorum, & mittere canibus. Illa mulier dixit. Etiā, dn̄e, nā & catelli &c. Mat. 15

Quærentibus discipulis, quis esset maior in regno cœlorum. Respondit dominus: Quicunq; humiliauerit se, sicut paruulus iste, hic maior est in regno cœlorum. Mat. 18

Exemplum vel parabolam humilis vrbanitatis induxit Dominus. Cum inuitatus fueris ad nuptias, non discūbas in primo loco. Luc. 14

Ad fugiendam instantiam, & humilitatem sectandam, multum valet exēplum, quod inducit Dominus de supbo pharisæo, & humili publicano. Luc. 18

Humilitas Ioānis Baptistæ apparet multipliciter: qa, videlicet, de se humiliter sentiebat existimāte pp̄lo q̄ forte ipse esset Christus. Ioā. 1. Nō sum ego Christus. Item humiliter loquebatur. Ioan. 1.

Ego vox clamantis in deserto. Negauit, se esse Christum aut prophetam. Tum etiam humiliter induebatur pilis Camelorum. Humilem habitatio

Luc. 1. nē eligebat Luc. 1. Erat in deserto &c.

Mat. 3. Et humiliter recusabat baptizare dominum dicens. Ego debeo baptizari a te, & tu venis ad me?

Luc. 7. Humiliter Maria Magdalena & fre

10. quenter legitur, secus pedes domini se posuisse &c.

Ioā. 11. Quærēti domino, an Petrus dilige

&. 12. ret eū plus aliis discipulis, respondit

Ioā. 21. humiliter, dicens: Tu scis domine, qa amo te plus aliis &c.

Præcipua Humilitatis exēpla accipere possumus & debemus in saluatore nostro: cuius conuersationē in terris considerare possumus, quia ipse cōcipi voluit in patria despecta, videli

Ioan. 7. cet, in Galilæa. De qua loqtur Ioā. 7.

&. 1. Scrutate & videte, quia propheta a Galilæa non surrexit. Vnde admirando dixit Nathanael, A Nazareth potest esse aliquid boni?

Lu. 1. 2 Iterū de humili mr̄e natus fuit, q̄ dixit: Respexit hūilitatē ācillæ suæ &c.

In domuncula

In domuncula parua & loco humi limo. Lucæ. 2. Reclinauit eum in præ ſepio &c.

Itē quaſi per annos. 30. latuit in mū do ita quod nihil legitur de eo, niſi cū eſſet annorum duodecim, remanſit in Hieruſalem, & inuentus eſt in templo audiēs et interrogās & determinans. Contra præſumptuoſos, qui nimis ſe ſtine ad omnium docendi prorūpunt. Sequitur ibi Lucæ. 2. Deſcendit cum Maria & Ioſeph, & erat ſubditus illis. Eodem

Exinde circa annum. 30. ad Ioannē Baptiſtā venit, vt baptizaretur ab eo, non pro eo miſit, Contra multos, qui ad minores ſe pergere dedignantur. Mat. 3.

Itē humiles diſcipulos elegit, & cū eis humiliter conuerſatus eſt. Et eos præcipue de humilitate docuit. Diſci te a me, qa mitis ſum & humilis cor de, vnde & filium hominis ſe dicebat ſæpius, q̄ filium dei, licet vtrūq; eſſet verum ſecundum duas naturas in ip ſo: tamen ab inferiore frequentius ſe nominabat. Humiliter cōuerſatus eſt cum hominibus. Intereſſe voluit pau peribus nuptiis, vbi vinum defecit. Mat. 4. & 11. Mat. 8. 12. 20. & 26. Ioan. 21.

Non autem interfuit splendidis & diuitibus nuptiis, in qbus fiunt frequenter enormes excessus.
Ioā.6. Cū cognouisset, quia venturi erāt, vt raperent eum, & facerent eū regē, fugit in montem.
Mat.17 Didrachma, quasi seruus, aut alien' exsoluit. Idem non habebat, vbi caput
Luc. 9. suum reclinaret. Lucæ. 9.
Ioan.4. Et circūiens ciuitates & castella pedes ibat, ita quod quando fatigatus ex itinere, sedebat super fontem, & a muliere Samaritana bibere postulabat.
Mat.21 Quādo vero venit Hierusalem nobili vectura vti noluit, nō equum, sed asellum habuit.
Ioā.13 Trāsiturus ex hoc mūdo ad patrē, relinquere voluit speciale humilitatis exēplū, vt pedes discipulorū lauit, & linteo quo præcinctus erat, extersit.
Phili.2. Præcipue autem in passione nimis seipsum humiliauit, factus obediens vsq; ad mortem, non quācūq;, sed crucis. Quæ erat genus mortis turpissimum, vt in Euāgeliis omnibus patet.
De quo notari potest, quod superbi & mundi amatores circa septem vera

sari solent & appetere, vel in adeptis specialiter gloriari, quibus constat in cruce dominum caruisse, & contraria habuisse. Hæc aũt dici põt. Terrena affluentia, mundana sapientia, carnalis lætitia, popularis fama, turba famulorum, deiectio inimicorum, numerositas amicorum. Christus Iesus autem Dominus noster in cruce fuit pauperrimus, quia vestimentis nudatus. Ioãnis. 19. Fuit stultus & insipiẽs reputatus. Nam verbũ crucis pereuntibus stultitia est. 1. Corinthiorum. 1. Itẽ diffamatus fuit, & seductor populi appellatus, Vnde dixerũt de eo principes sacerdotum. Recordati sumus, quia seductor ille &c. In cruce insuper quodammodo fuit victus: quia occisus inclinato capite tradidit spiritũ, Ibi etiam amicum nullũ habuit. Torcular calcaui solus, & de gentibus nõ est vir mecum. Psalmo. 87. Elongasti a me amicum & proximum. Item famulis & seruitoribus in cruce caruit, vnde dicitur. Discipuli relicto eo omnes fugierunt. Psal. Factus sum sicut homo sine adiutorio &c.

Ioã. 19.
1. Co. 1
Mat. 27
Esai. 63
Psal. 87
Mat. 27

Act. 3. Post miraculũ, de claudo per Petrũ sanato, humiliter locutus est Petrus, non ascribens factum sibi, sed diuinæ virtnti, & per inuocationem nominis Iesu Christi &c.

Act. 10 Cum introisset Cæsaream Petrus, obuiam venit ei Cornelius, & procidens: Surge, & ego ipse homo sum, ait Petrus, eleuans Cornelium.

Act. 14 Audientes Paulus & Barnabas, qđ homines de ciuitate Lystris dicebant eos esse deos, & eis sacrificare volebāt & concisis tunicis, exilierũt in turbas clamantes, & dixerunt eis: Viri, quid hoc facitis, & nos mortales sumus similes vobis &c. Tandem vix sedeuarunt turbas, ne sibi immolarent.

Act. 18 Paulus apostolus manibus operabatur, vt haberet necessaria sibi & sociis propter quod etiam morabatur cum Aquila & Priscilla, qui erant artis scenofactoriæ, sicut & ipse.

Act. 20 Alibi dicit. Ad ea quæ mihi opus erant, & his qui me cum sunt, ministrauerunt manus istæ.

2. Co. 1 Humiliter de se sentiebat Paulus, q fratrũ orationibus confidebat. Adiu-

uātibus vobis ī oratiōe ꝓ nobis/, ait.
Orationes aliorum ſolicite poſtulauit, Vnde ait. Obſecro vos fratres per dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, & per charitatem ſpiritus ſancti, vt adiuuetis me in orationibus. Ro.15.
1. ad Corin. 4. & Theſſa. 4. Verbis ēt ſuis veram humilitatem interius indicabat. 1. Corin. 15. Ego ſum minimus apoſtolorum, qui nō ſum dignus vocari apoſtolus &c. 1. Co. 4 Theſ. 4 1. Cor. 15.
Et Ieſus venit in hūc mundum peccatores ſaluos facere, quorū primus ego ſum &c. 1. Ti. 1.
Item ad humilitatem alios ſolicite inducebat, ait enim: Non alta ſapientes ſed humilibus cōſentientes. Et ad Philippenſes. 2. In humilitate ſuperiores ſibi inuicem arbitrantes &c. Ro. 12.

De Superbia.

EVa propter appetitum excellentiæ cum audiſſet a ſerpente. Eritis ſicut dii: de ligno vetito comedit. Gen. 3.
Superbia volentiū ædificare turrim vſq; ad cœlum, damnata fuit per confuſionem linguarum. Gen. 11
Agar ancilla Sarai concepiſſe ſe vi Gen. 16

dens, dominam suam despexit.
Exo. 5. & .14. Nimis superbe respõdit Pharao quã do dixit: Nescio Dominum, & Israel non dimittã, sed ĩ mari submersus ẽ.
Nu. 16. Rebellio Chore & aliorũ facta con tra Moysen, ex superbia processit. Nã dixit illis Moyses: Multum erigimi ni filii Leui. Quibus male cessit.
Iudic. 9 Percussus Abimelech a muliere, vo cauit armigerum suum, & ait ei. Per cute me, ne dicatur, quia a fœmina in terfectus sum. Et male periit.
1. Reg. 15. Saul petiit a Samuele, vt eum corã senioribus populi honoraret.
2. Reg. 24. Grauiter fuit punitũ elationis pec catum, quando Dauid fecit numerari populum sibi subiectum.
3. Reg. 12. Libido, quam habuit Hieroboã do minandi, timens ne populus reuerte retur ad domum Dauid, fecit eum ex cogitare vitulos aureos, quos fecit a populo adorari, & maluit eos recede re a deo suo, q̃ a Domino suo.
4. Reg. 18. Superbe nimis nũciari fecit Ezechiæ rex Assyriorum dicens q̃ neq; Deus, neq; homo posset eum liberare de ma nu sua.

Post victoriam obtētam de Arpha Iudit. 1
xat rege Iudæorum, exaltatum est re-
gnū regis Nabuchodonosor Assyrio-
rum, & cor eius eleuatum est.

Præceperat Nabuchodonosor Holo Iudit. 2
ferni, vt omnes deos terræ extermina 3. & 5.
ret, vt ipse solus deus diceretur ab his
regiōibus quæ potuissent Holofernis
potestati subiugari, sed male cessit.

Videns supbus Aman, quod Mar- Esth. 3.
dochæus ipsū adorare nolebat, suasit & 5.
regi, vt totus Iudæorū pplus deleret.

Aman supbissimus volebat coram Eodem
se genuflecti & ab hominibus adora-
ri, Sed notabile est. Qđ illa superbia
tot mala in seipsa causauit, vt iratus
& indignans existeret, & omnia alia q̄
habebat, quasi nihil reputaret.

Signa supbiæ detestatur Dominus Esai. 3.
per Esaiam, dicens: Pro eo quod eleua
tæ sunt superbæ filiæ Sion, & ambula
uerunt collo extenso. &c. decalcauit
dominus verticem filiarum Sion.

De Nabuchodonosor intelligit ad Esai. 14
literam illud Esaiæ: in cœlum ascēdā
dicebat &c. Similis ero altissimo. Ve
rūtamen ad inferna detraheris.

Esai. 16 De Moab dicitur: Audiuimus superbiam Moab, superbus est valde, superbia eius & arrogantia eius, & indignatio eius, plusquam fortitudo eius. Idcirco vlulabit Moab.

Dan. 5. Quoniam eleuatum fuit cor Nabuchodonosor regis Babylonis, & spiritus illius obfirmatus est ad superbiã depositus ẽ de solio suo & gloriã eius ablata est.

Eodem Balthasar fili' Nabuchodonosor rex Babylonis non humiliauit cor suum, sed aduersus dominatorẽ cœli eleuatus est: & ideo interfectus ẽ, & Darius Medus successit in regno.

1. Ma. 1 Antiochus ascendit Hierosolymã in multitudine graui, & intrauit sanctificationem cũ superbia, & accepit altare aureum &c.

1. Ma. 3 Seron priceps exercitus Syriæ ait. Faciam mihi nomen, & glorificabor in regno. Et contristatus est.

1. Ma. 5 Dixerũt illi, quos dimisit Iudas Machabæus ad custodiam terræ, dũ iret ad prælium. Faciamus nomen, & eamus pugnare cõtra gentes &c. Et male cessit eis.

Cũ audisset Nicanor holocausta, q̃ offerebãtur à Iudæis pro rege, irridẽs spreuit & locutus est superbe. Et cecidit primus in prælio. 1. Ma. 7

Antiochus æstimabat se præ superbia terram ad nauigandum, pelagus vero ad iter agendum deducturũ, propter mẽtis elationẽ. sed aliter euenit. 2. Ma. 5

Nicanor veniens ad pugnandũ contra Iudam & socios eius, ita credebat esse securus de victoria, quod vendebat Iudæos antequam in campo videret eos. Sed ei male successit. 2. Ma. 8

Fugatus turpiter Antiochus de Perside, superbe locutus est, se venturum Hierosolymam, & congeriem sepulchri Iudæorum eã facturũ: sed Deus percussit eum insanabili plaga. 2. Ma. 9

Nicanor Iudæis dicentibus. Est Dominus potens in cœlo, qui iussit agi diẽ septimũ. Et ego, inquit, potẽs sum super terram, qui impero sumi arma, & negocia regis impleri. Sequitur. Et in summa superbia erectus, cogitauerat commune trophæum statuere de Iuda. Sed cito ruit cum armis suis. 2. Mac. 15.

Cũ dixissent discipuli. Domine etiã Luc. 10

dæmonia ſubiiciũtur nobis in nomi-
ne tuo, compeſcuit eos Dominus di-
cens. Videbam Sathanã ſicut fulgur
cadentem de cœlo &c. In hoc tamen
nolite gaudere.

Luc. 18 Superbia Phariſæi, qui ſe iactabat, & proximũ cõdẽnabat, dãnatur.

Act. 12 Statuto die, Herodes veſtitus veſte regali, ſedit pro Tribunali, & concionabatur ad populum, Populus autem acclamabat: Dei voces, & non hominis, Confeſtim autem percuſſit eum angelus Domini, eo quod non dediſſet gloriam & honorem Deo, conſumptus a vermibus expirauit.

De Iactantia.

Iudic. 9 GAal filius Obed, dicebat ſociis: Quis eſt Abimelech, & quæ eſt Sychem, vt ſeruiamus ei? Vtinam daret aliquis populum iſtum ſub manu mea, vt auferem &c.

Iudi. 14 Sampſon leonem manibus inermis lacerauit, nec tamen tantam probitatem indicare voluit.

1 Reg. 17. Goliath Philiſtæus exprobrauit exercitui Iſrael, vt aliquis veniret cum eo ad ſingulare certamen.

Adonias filius Hagith eleuabatur dicens: Ego regnabo. Sed parum durauit regnum eius. 3. Re. 1

Benadab rex Syriæ, misit nuncios regi Israel, & ait: Hoc faciant mihi dii, & hoc addant si suffecerit puluis Samariæ pugillis oīs populi, q̄ seqtur me: Sed pulchre respōsum ē ei, ne glorieť accinctus, æque vt discinctus &c. 3. Reg. 20.

Grandia verba & superba dixit Rapsaces, ex parte regis Assyriorum, dicens: Nunquid liberauerunt dii gētiū terrā suā de manu regis Assyrioꝝ &c. 4. Reg. 18.

Holofernes dixit Achior: Cum percusserimus oēs, quasi hominē vnum, tunc etiam ipse, cum illis Assyriorū gladio, interibis. Iudit. 6

Aman inuitatus ad cōuiuiū Esther vocauit amicos & vxorem suā, & exposuit illis magnitudinem diuitiarū suarum & filiorum, & quando apud reginā solus cum rege prandere debebat. Sed nota, quod suspensus fuit in crastino, in eadem trabe, quam parauerat Mardochæo. Hest. 7. Esthe. 5 & 7.

Heliu dixit multa verba iactantie. Iob. 32. ostendā vobis sapientiā meā.

Esa. 10. Aperuit Esaias verba regis Assyriorum. In fortitudine manus meæ feci, & in sapientia mea intellexi &c. Non fuit qui moueret pennam, & aperiret os suum & ganniret &c.

Esai. 14 De Nabuchodonosor ĩtelligitur ad literam illud Esaiæ: Dicebas in corde tuo, in cœlum cõscendam, supra astra Dei exaltabo solium meum & similis ero altissimo.

Hie. 48 Per Hieremiã dicitur de Moab. Sub limitatem eius & arrogantiam eius: quod non sit iuxta eã eius virtus &c.

Dan. 3. Nabuchodonosor rex Babylonis dixit tribus sociis Danielis, qui noluerũt statuã eius adorare: Quis est deus, qui eripiat vos de manu mea?

Dan. 4. Deambulans ĩ aula Nabuchodonosor, ait. Nõne hæc est Babylon ciuitas magna, quam ædificaui in domum regni, in robore fortitudinis meæ, & in gloria decoris mei? Cumq; adhuc sermo esset, vox de cœlo ruit &c.

1. Ma. 3 Audiuit Seron quod congregauit Iudas ecclesiam fidelium, & ait: Faciã mihi nomen, & debellabo Iudam, sed ipse e cõtra fuit cito debellatus ab eo-

Demetrius filius Demetrii misit ad Ionatham dicens: Descende ad nos in campum & comparemus illic inuicē: quia mecum est virtus bellorum. Interroga, & disce, quis sum ego &c. Sed paulopost male successit ei. 1.Mac. 10.

Nicanor pugnaturus contra Iudā, vocauit negotiatores, promittens se daturum pro vno talento nonaginta mancipia Iudæorum. 2.Ma.8

Multitudine adarmata cōcurrēte, fugatus est turpiter Antiochus de persipoli ciuitate Persidis & supbe locutus est, dicens: Se venturum Hierosolymam & cōgeriem sepulchri Iudæorum eam facturum. 2.Ma.9

Nicanor īterrogauit Iudæos. Si est potens in cœlo qui imperauit diē Sabbatorum: Respōdentibus illis, dominus potens in cœlo, qui constituit diē septimum ait: Et ego potēs sum sup terrā &c. Vt supra: præcedēti cap. 2.Mac. 15.

Petrus valde audacter dixit domino Et si oēs scandalizati fuerint, sed non ego. Sed postea longe aliter accidit. Mat.26 Mar.14 Luc.22

Qui se iactant & dilatant maxime si mentiūtur, diabolum specialiter imi- Ioā.18. Mat.4.

Luc. 4. tantur, qui dixit, quum ostendisset domino omnia regna mundi: Mihi tradita sunt omnia, & cui volo do illa.

Luc. 18 Cõtra iactantes se, & arrogãtes, inducit Dominus exemplum illius Pharisæi dicentis. Nõ sum sicut cæteri hominum, velut etiam hic publicanus.

Ioan. 9. Magnæ arrogantiæ verba dixerunt Pharisæi cæco nato, quẽ dñs illuminauit, & illos rõnabiliter cõfundebat. In peccatis natus es tot⁹, & tu doces nos

Ioã. 19. Arroganter nimis dixit saluatori Pilatus, Nescis, q̃a potestatẽ habeo crucifigere te, & ptãtẽ habeo dimittere te?

De Electionibus.

Exo. 18 CONsilio Iethro sacerdotis Madiã Moyses vsus humiliter, elegit Iudices, seu prælatos minores, viros potentes & timentes dominũ, in quibus erat veritas, & q̧ oderant auaritiam.

Nu. 17. Præcepat dñs Moysi, vt tolleret duodecim virgas iuxta numerũ tribuũ filiorũ Israel, & nomẽ Aarõ erat in Tribu Leui, quas quum posuisset in tabernaculo, sequenti die inuenit virgã Aaron germinasse.

Nu. 27. Moyses aduertens se, iuxta volũta

tem domini, moriturum orauit dñm deuote, dicens: Prouideat Dominus Deus spiritum omnis carnis, hominē, qui sit super multitudinē hanc &c. Ordinauit autem Dominus, quod Iosue filius Nun esset successor ipsius, & dux populi, loco eius &c.

Volens Moyses vlcisci Israel de Madianitis, ait Mille viri de singulis tribubus, eligantur ad bellum. Nu.31.

Post mortem Iosue cōsoluerunt filii Israel Dominū, dicentes: Quis ascendet ante nos, & erit dux belli. Dixitq; Dominus Iudas ascendet &c. Iudic.1

Videntes filii Israel, quod Gedeon strenue pro eis pugnauerat, dixerunt omnes ad eum Dominare nostri &c. Iudic.8

Maiores natu de Galaad, perrexerunt ad Iephthe, dixerūtq; ad eum. Veni & esto princeps noster, & pugna cōtra filios Ammon. Iudi.11

Erat vir de Beniamin, nomine Cis, & ei filius vocabulo Saul electus, & bonus, & nō erat vir de Israel melior illo, &c. hunc reuelauit dominus Samueli eligendum fore, & inungendū super populum Israel. 1.Re.9

1.Reg. 16. De mādato domini ſpeciali iuit Samuel in Bethlehem, & vnxit Dauid filiū Iſai in regē ſup Iſrael & Hieruſalē.

2.Re.2 Mortuo autem Saule, venerunt viri de tribu Iuda, & vnxerunt Dauid ſuper in regem.

2.Re.5 Pſal. 77 1.Pa.11 & 28. Deinde vniuerſæ tribus Iſrael venerunt ad eum & vnctus eſt in regem, ſuper totum populum Iſrael. Vnde ipſe dicit in Pſalmis Elegit Dauid ſeruum ſuū. Et alibi. Placuit Domino, vt me eligeret regē ſup cūctū populū Iſrael.

Eodem Appropinquans morti Dauid, dixit maioribus Iſrael: De filiis meis elegit Dominus Salomonem, vt ſederet in throno regni Domini, ſuper Iſrael.

3.Reg. 11. Terribili iudicio Dei aſſumpt⁹ fuit Hieroboam, vt eſſet rex ſuper decem tribus Iſrael: & tamen occaſio fuit populo recedendi a Deo.

4.Reg. 10. Scripſit Iehu literas, & miſit in Samariam ad optimates ciuitatis. Eligite meliorem, & eū, qui vobis placuerit de filiis Domini noſtri, & ponite eum ſuper ſolium patris ſui, & pugnate pro domo domini noſtri.

1.Ma.9 Cōgregati ſunt omnes amici Iudæ,

& dixerunt

& dixerũt Ionathæ: Ex quo frater tuus defunctus est: vir similis ei nõ est, qui exeat contra inimicos nostros. Nunc itaq; te eligimus esse, pro eo, nobis in principem & ducẽ ad bellandum bellum nostrum.

Vocauit dominus discipulos suos, & elegit duodecim ex ipsis, quos & Apostolos nominauit. Mat. 10 Luc. 6.

Post ascẽsionem Domini, discipuli statuerũt duos, scilicet, Ioseph & Matthiam, & orantes dixerunt: Tu domine, qui nosti corda omnium, ostende quem elegeris, ex his duobus vnum, accipere locum ministerii huius Apostolatus. Act. 1.

Sermo, quẽ dixerunt Apostoli, placuit omni multitudini, & elegerunt Stephanum virum plenum fide & spiritu sancto, & Philippum &c. Act. 6.

Ministrantibus discipulis domino & ieiunantibus, dixit illis spiritus sanctus: Segregate mihi Paulum & Barnabam in opus ad quod assumpsi eos. Act. 13

De bonis Principibus & Prælatis.

BOnus p̃latus Moyses multoties intrauit ad Pharaonem pro causa Ex. 6. 7. & sequẽ

populi, vt eum liberaret de Aegyptiaca seruitute.

Exo. 14. Populum timentẽ Moyses cõfortabat dicẽs. Nolite timere, dominus pugnabit ꝑ vobis, & vos tacebitis. Ore quidẽ verba dicebat, sed corde dominum exorabat, sicut apparet ibi.

Exo. 15 Clamabat ꝑ pp̄lo ad dñm Moyses qñ murmurabat populus cõtra eum.

Exo. 16 Omnia debet retorquere ad dominũ bonus Prælatus. Vnde dicebat Moyses. Nos enĩ qd sumus. Nec est contra nos murmur vestrum, sed cõtra dñm.

Exo. 17 Cũ pugnaret Israel cõtra Amalech, nõ iuit Moyses ad præliũ, sed tantum Iosue misit famulũ suum, & tamẽ erat ex parte ipsius iustissimũ bellum: ipse vero stans in vertice collium, ad orandum Dominum se conuertit.

Exo. 24 Recessurus a populo Moyses, & iturus ad mõtem bonos vicarios dereliquit, videlicet Aaron & Hur.

Exo. 32 Videbatur velle Dominus cõfundere & delere populum peccatorem, & promittebat Moysi magnum statum & honorem. Et tamen Moyses pro populo suo instãter orabat. Et nota, quá-

ta seueritate populũ puniuit, pro quo deum tamen instanter orabat.

Moyses distribuit Leuitis duodecim boues & septem plaustra, quos obtulerant principes triduũ filiorũ Israel, sed nihil dederat filiis Caath licet essent magis propinqui, quia propriis humeris, omnia portare debebant. Nu.7.

Desiderabat Moyses, quod omnes de populo prophetarent, licet honor suus minui videretur. Nu.11.

Post reditum exploratorũ dixit Dominus ad Moysen: Quousq; detrahet mihi populus iste. Feriam ergo pestilẽtia, te quoq; faciam principem super gentem magnam & fortiorẽ, q̃ hic est sed noluit Moyses ad maiorem transferri prælationem. Nu.14.

Pereũte populo, p̄ murmure & tumultu, quem faciebant contra Moysen & Aaron, Dixit Moyses ad Aarõ: Tolle thuribulum, & hausto igne de altari, mitte incensum ; pergens cito ad populum, vt roges pro eis. Nu.16.

Moriturus Moyses solicite rogauit dñm, vt pp̄lo d̄ duce idoneo p̄uideret. Nullũ vero in speciali voluit noĩare. Nu.27.

Iosu.24 Seruiuitq; Israel domino cũctis die
bus Iosue &c. Bonus enim prælatus
multũ cõfert ad populũ, in via domi-
ni dirigendum.

1.Re.7 Samuel iudicabat Israel, & ibat cir-
cũiens Bethel & Galgala & Masphat,
vt homines, qui eo indigebãt facilius
6. possent ad ipsum habere accessum.

1.Reg. Dixit Samuel ad populũ, Absit a me
12. hoc peccatum, vt cessem orare pro vo
bis, & docebo vos viam bonã & rectã.

2. Reg. Videns Dauid angelum percutien-
24. tem populum, obtulit se pro eo percu
tiendũ. Vertatur, inquit, obsecro, ma-
nus tua contra me &c.

3.Re.3 Audiuit omnis Israel iudiciũ, quod
iudicasset Rex Salomon, de duabus
mulieribus: & timuerunt regem, vidẽ
tes sapientiam Dei esse in eo.

2.Reg. Signũ est quod Dominus diligit po
10. &.2 pulum quãdo dat ei bonum prælatũ.
Par.9. Vnde regina Saba dixit. Quia diligit
Deus Israel, idcirco posuit te regẽ su-
pra eũ, vt facias iudiciũ atq; iustitiã.

2.Reg. Volens dominus tradere regem Sy
20. riæ in manu regis Israel, mandauit ei
per prophetam, quod ipse rex debebat

incipere præliari.

Quãdiu vixit Ioiada põtifex, Ioas rex Iuda fuit bonus, quo mortuo mul ta mala fecit. 4. Reg. 12.

Ezechias rex Iuda, fecit serpentem æneum confringi, eo quod esset popu lo idolatrandi occasio. 2. Pa. 24 4. Reg. 18.

Iosaphat rex Iuda constituit iudices super populum, & eos valde fideliter & prudenter instruxit. Videte, inquit, quid facitis? 2. Pa. 19

Perrexerunt cursores cũ epistolis, ex regis imperio Ezechiæ & principũ eius, in vniuersum Israel & Iudã, prædicantes. Reuertimini ad dñm &c. 2. Pa. 30

Orante Esdra & flente pro trãsgressione populi, collectus ẽ ad eũ cœtus magnus virorũ ac mulierum, & fleuit populus multo fletu ad exẽplũ eius. 1. Es. 10

Audita Holofernis potẽtia Eliachi magnus sacerdos, circumiuit omnem Israel, allocutus eos, dicens. Scitote, quoniam exaudiuit dominus preces nostras: sicq; populum bonis exhortationibus confortabat. Iudit. 4

Bonus prælatus debet esse, quasi bonus pater populi sibi commissi. Nam Esai. 22

de Eliachim, quē cōstituit Dominus loco Sobnæ ꝓpositi, dicit apud Esa. Erit quasi pr̄ habitātiū in Hierusalē.

1.Ma.9 Mortuo Iuda Machabæo emerserūt iniqui in oībus finibus Israel, & exhortati sunt oēs, qui operabātur iniquitatem: In diebus illis facta est fames &c.

1.Mac.12. Cū crederetur occisus Ionathas a Triphone, quæsierunt omnes gentes, quæ erant in circuitu Iudæorum conterere eos. Dixerunt enim. Nō habent principem & adiuuantem, nunc ergo expugnemus eos, & tollamus de hominibus memoriam eorum.

2.Ma.3 Causa pacis & boni status sanctæ ciuitatis pulchre dicitur fuisse prudentia & pietas Oniæ summi sacerdotis & bonitas subditorum.

Ibidem Bene restitit Onias Heliodoro, volēti spoliare templum & deposita viduarum pupillorum auferre.

Ioan.10. Saluator noster Dominus Iesus, vbi se bonum pastorē dicit, statim causam subiungit dicēs: Bonus pastor animā suam dat pro ouibus. Et post paucas Animā meā pro ouibus meis pono. In quo dat itelligere, quid exigatur ad

hoc, quod aliquis bonus pastor vocari mereatur.

Quãdo saluator noster post resurrectionem suam, voluit gregẽ ecclesiæ Petro cõmittere, Primo probauit eũ dicens: Simon diligis me plus his? Et nota quod examinauit eum de dilectione, non de cognitione. De Practica vero, non de Theorica, de facto vero, non de iure. Ioan. 21

Item nõ solum interrogauit simpliciter an eum diligeret, sed ter dicit. Si diligis me. Addit ter. Pasce oues meas nõ tonde, vel occide. Bonus. n. p̄latus cõmissum sibi gregẽ debet pascere verbo, & exẽplo, & temporali subsidio. Ibidem

Videns Petrus Iudæos admirãtes, & male de discipulis sentiẽtes, eleuauit vocem & locutus est eis: Viri Iudæi &c. Vbi gregẽ suũ cõstanter defendit, & aduersarios salubriter supauit. Act. 2.

Cõsiderari potest hic de Paulo Apostolo, eximiæ bonitatis prælato. Ad bonum enim prælatum specialiter & summe pertinet dilectio, quã habere debet ad subditos. Sicut diligebat pastor ille optimus princeps pastorũ, q

Ioan.13 posuit animam suá pro ouibus suis.
2. Cor, Qui cum dilexisset suos in finem dile
12. xit eos. Paulus autem miro modo ea
dilectiõe feruebat. Vnde dicebat: Ego
libentissime impēdam, & super impē
dar ipse ꝑ animabus vestris: licet plus
vos diligēs minus diligar a vobis. Et
Phili.4. ad Philip.4. Frēs mei charissimi &c.
Iterum debet in eo esse scientia scri
Sapi.6. pturæ. Diligite lumen sapientiæ, om
nes, qui pēstis populis. Alioquin quo
modo posset leprā a non lepra discer-
1. Cor. nere, vel commissum sibi populū iudi
2.3. care? Ipse vero Paulus de diuinis & hu
manis excellentissimam cognitionē
habebat, qui paruulis in Christo lac
potum dabat, & inter perfectos sapiē-
2. Cor. tiam loquebatur. Quippe qui fuit ra-
12. ptus vsq; ad tertium cœlum, & audi-
uit arcana verba, q̄ nō licet homi loq
Ro.12 Ex amore vero subditorum, & no-
titia scripturarum solicitudo in præsi
dente causatur. Qui præest in solicitu
2. Cor. dine. Qua quidem solicitudine, Pau-
11. lus erga proximos ardētissime funge-
batur, ꝑpter quod ait. Præter illa quæ
extrinsecus sunt instantia, mea quoti-

diana solicitudo omnium ecclesiarũ. Item & alibi. Volo enim vos scire qualem solicitudinem habeã pro vobis. Ex prædictis tribus debet sequi instructio peritorum, Vnde promittit Dominus Hieremi. 3. Colo. 2

Dabo vobis pastores iuxta cor meũ, qui pascent vos scientia & doctrina. Hiere. 3

Iuxta id, qđ dixit Artaxerxes Esdræ & iudicibus populi: imperitos docete libere. Et hoc profecto liquet fecisse Paulũ doctorem gentium, qui verbo, vel scripto docuit vniuersum mũdum Doctor gentium in fide & veritate. Et. 2. Corinthi. 2. Odorem notitiæ suæ p nos manifestat i omni loco, &c. Et ad hæc: quis tam idoneus? Esdræ. 7 1. Ti. 2. 2. Co. 2

Debet etiã bonus prælatus officia disponere inter subditos, & ordinare: sicut Moyses, qui consilio Iethro instituit in populo Centuriones quinquagenarios & decanos. Paulus quoq; in Ecclesia similia faciebat, Cætera autẽ cum venero disponam. Propter quod dicebat Tito. 1. Huius rei gratia reliq te Cretæ, vt quæ desunt pergas corrigere & constituas oppidatim præsby- Exo. 18 1. Cor. 11. Tit. 1.

teros, sicut ego tibi ordinatam.

Exo. 14 Item debet pusillanimes & timidos animare sicut fecit Moyses, quãdo dixit populo pauescẽti. Nolite timere, Dominus pugnabit pro vobis. Et hoc vtiq; Paulus optime faciebat. Ephesios 6. Confortamini in domino & in

Ephe. 6 potentia virtutis eius, & induite vos armaturam dei &c. Idem. Recogitate

Heb. 12 eum, qui talem sustinuit a peccatoribus aduersus semetipsum contradictionem, vt nõ fatigemini animis vestris deficientes.

2. Ma. 3 Item in bono prælato, debet esse defensio oppressorum: Sicut Onias, summus sacerdos, qui constanter restitit Heliodoro, volenti templum domini spoliare: Quam viriliter autẽ Paulus restiterit pseudo apostolis Iudæis, patet in Actibus. Et ad Corin. In quo qs

2. Cor. 12. audet, audeo & ego: Et ideo dicebat se pugnare. Sic pugno non quasi aerem

1. Co. 9 verberans. Et ad Timo. 4. Bonum cer

1 Ti. 4. tamẽ certaui: cursũ cõsummaui &c.

Iudit. 4 Præterea debet esse cõsolator afflictorum velut Eliachim, cum Holofernes Bethuliam obsidisset. Paulus autẽ

nõ erat inferior in hac parte, vnde ait: Benedictus deus, & pater domini nostri Iesu Christi, q est pater misericor- 2.Co.1
diarum, & Deus omnis cõsolationis consolans nos in omni afflictione nostra, vt possimus consolari eos, q sunt in quãuis afflictione. Et ad Hebræos. Heb.13
Rogo vos fratres, vt sufferatis verbũ solatii. Verba eni cõsolatoria habuit maxime ad Philip. & Tessalo. Vt patet intuenti.

Debet insup bonus p̄latus pigros & Gen.42
tepidos excitare, qđ fecit Patriarcha Iacob, q audiẽs, qđ alimẽta vẽderẽtur in Aegypto, dixit filiis suis: Quare negligitis? Et hoc strenu⁹ & vigil Paulus optime nouerat facere, ad Roma. Ho Ro.13
ra ẽ iã, nos de sõno surgeř. Et ad Eph. Ephe.5
Surge q dormis, & exurge a mortuis, & illuminabit te Christus. Et ad Tim. 2.Ti.1
Admoneo te, vt resuscites gratiã dei, q̄ est i te p impositionẽ manuũ mearũ.

Item debet indigẽtibus pro possibi 4.Re.4
litate sua quantum ad necessaria subuenire. Exemplũ est de hoc in Eliseo, q quinq; panes fecit distribui filiis prophetarum. Quod & Paulus diligẽter Act.20

implebat, memor illius verbi, Beatius est magis, dare q̃ accipere: prout ipse refert. Cum vero non habebat, quod dare posset, ab aliis solicite procurabat: & hoc optime apparet ad Corin. De collectis autem &c. Et alibi. Qui parce seminat, parce & metet.

1. Cor. 16. 2.Co.9 Item ad eũ pertinet superbos & tumidos refrenare & humiliare. Quod volens facere Moyses, increpando dicebat: Multum erigimini filii Leui.

Nu. 16. Samuel etiam dixit Sauli.

1.Reg. 15. Quarẽ nõ audisti vocẽ dñi? &c. In hac ergo arte, Paulus erat valde pitus, Vñ

1,Co.4 ait tanq̃ quasi non venturus sim ad vos, inflati sunt quidam, Veniam aũt ad vos cito, Si Dominus voluerit & cognoscam, nõ sermonem ipsorũ, qui

1,Ti.6. inflati sunt, sed virtutem. Et alibi. Diuitibus huius seculi, præcipue nõ sublime sapere.

1,Re.7 Rursus etiã bonus prælatus distantes, & ad eum accedere non valentes debet personaliter visitare. Quod bene Samuel adimplebat, qui ibat circũ

Ro.15. iens Bethel & Galgala & Masphat, & iudicabat Israelẽ. Et quis hoc vnquã

exercuit ſicut Paulus qui ab Hieruſa-
lem vſq; ad illyricum, repleuit Euan-
gelicum Chriſti Ita, Quod, vitam ſuã 1.Co.9
quondam curſum nominauit. Et ſic 2.Ti.4.
curro non quaſi in incertum. Et iterũ:
Curſum conſummaui.

Itẽ debet delinquentes & trãſgreſſo Exo. 32
res punire, ſicut fecit Moyſes, quando
populus vitulum conflatilem adora-
uit: In hac etiam parte, Paulus negli-
gens non erat: ſed dicebat: Arma mili
tiæ noſtræ non ſunt carnalia, ſed potẽ
tia deo &c. Sequitur, In promptu ha- 2. Cor.
bentes vlciſci, aduerſus omnẽ inobe- 10.
dientiam. Et Quid enim vultis in vir 1.Co.4
ga veniam ad vos, an in charitate &
ſpiritu lenitatis?

Item bonus prælatus debet cõtuma Nu.16.
ces de populo, & peſtiferos extirpare:
ſicut fecit Moyſes de Chore, & his, q
adheſerunt ſibi. Tu inquit, & omnis
congregatio tua ſtate ſeorſum. Dein-
de dixit ad alios: Recedite a taberna-
culis horum hominum impiorum.
Paulus de illo, qui tenebat nouercam 1.Co.5
ſuam, ait: Ego iudicaui tradere huiuſ-
modi hominem Sathanæ in interitũ

1.Ti.1. carnis. Et post: Expurgate vetus fermẽ
tum. Hymenæũ &, Alexãdrũ tradidit
Sathanæ, vt discerẽt nõ blasphemare.
Exo.32 Postremo debet pro vniuersis orare
1.Reg. sicut faciebat Moyses. Is orabat dñm.
12. Et Samuel Absit a me hoc peccatum,
vt cessem orare pro vobis.
Rom.1 Hoc aũt Paulus diligẽtissime adim
pleuit. Sine intermissiõe memoriã ve
stri facio semp, in oratiõibus meis. Et
Thes.1 Thessa. Oramus semper pro vobis, vt
deus dignetur vos vocatiõe Deus no-
ster &c. Item hoc ipsum fieri hortaba-
tur, dicens.
1.Ti.2. Obsecro igitur primũ omniũ fieri
obsecrationes, orationes, postulatio-
nes, gratiarum actiones pro omnibus
hominibus, pro regibus, &c.

De malis principibus & prælatis.

Exo.32 Dixit Moyses ad Aarõ: Quid tibi
fecit hic populus, vt induceres su
per eum peccatum maximum? (quasi
diceret) multum peccat prælatus in
subditos, quando eorũ prauæ acquie-
scit voluntati.
Nu.25. Præcepit dñs Moysi dicẽs: Tolle cũ
ctos principes populi, & suspende eos

contra solem in patibulis.

Male corripuit Eli filios suos, quod multum displicuit domino. Et tamē corripuit eos verbo, sed lente, non viriliter & seuere. Quid ergo de illis, q in malis fauent, vel qui dant eis occasionem peccandi? 1. Re. 2

Etiā malis prælatis debent deferre subditi, sicut Dauid, q pcussit cor suū, quod præciderat orā chlamydis Saulis, nec aliquid mali voluit facere ei. 1. Reg. 24.

Totum pōdus prælii versum est in Saul: vnde cecidit in plio, & occisus ē 1. Reg. 31.

Propter peccatū, qđ cōmisit Dauid in numeratione populi, mortui sunt ex populo septuaginta millia virorū. 2. Reg. 24.

Quia Roboā populū nimis grauasse voluit, magnā partem eius amisit. 3. Reg. 12.

Occasionem dedit Ieroboam populo recedendi a cultu dei, quando vitulos fecit, & adorari eos præcepit. Eodem

Propter malos prælatos subditi iterdum temporaliter affliguntur. Vnde Helias dixit Achab: Tu cōturbas Isrł, & domus patris tui. 3. Reg. 18.

Rex Syriæ præcepit pricipibus curruum suorum. Nō pugnabitis contra 3. Reg. 22.

maiorem, vel minorem quempiam, nisi contra regem Israel. Solus autem ille erat Achab nequissimus.

2.Pa.33 Manasses seduxit Iudam & habitatores Hierusalem, vt faceret malum super oẽs gentes, quas subuerterat Dominus a facie filiorum Israel.

Esai. 1. Malorum prælatorum in Hierusalẽ habitantium peccata expressit Esaias dicens: Principes tui infideles sunt, socii furum, sequuntur munera, diligũt retributiones,

Esai. 14 De Nabuchodonosor principe pessimo dicitur: Tu terram tuam disperdidisti: Tu populum tuũ occidisti. &c.

Esai. 22 Sobna præpositus tẽpli credebat in Hierusalem diu viuere & moriturus honorifice sepeliri. Sed mandauit Dominus ei, quid tu hic, aut quasi quis hic? Post pauca sequitur. Expellam te de statione tua. Et ille videtur fuisse de his, qui dicebant pauloante. Comedamus & bibamus, cras .n. moriemur

Hie. 38 Sedechias rex Iuda, dixit prĩcipibus Hieremiam occidi petentibus: Ecce in manibus vestris est: nec enim fas est regem vobis quicquam negare.

Contra

Contra malos prophetas & præla- Ezec.13
tos, dixit Dominus per Ezechielē: Nō
ascendistis ex aduerso, nec opposuistis
murum pro domo Israel, vt staretis
in prælio in die Domini.

Malis prælatis, dominus, p Ezechie- Eze.33.
lem terribiliter cōminatur, dicens: &.34.
Væ pastoribus Israel, qui pascebant se
metipsos. Nonne greges a pastoribus
pascuntur? Statim describit malorū
actus pastorum. Lac, inquit, comede-
batis, & lanis operiebamini, & quod
crassum erat occidebatis: & ægrotum
non sanastis: quod fractum erat, nō al-
ligastis: quod infirmum fuit, non con
solidastis: & quod abiectum erat, non
reduxistis, quod perierat, non quæsiui
stis: sed cum austeritate imperabastis
eis &c.

Mali fuerunt illi præsbyteri, qui cō Dan.13
dēnauerūt Susannam ad mortem, eo
quod noluit consentire eis, cū ex hoc
magis meruisset laudari.

Rex Demetrius Alchinum prodi- 1.Ma.7
torem impium, constituit in sacerdo-
tio, & mandauit ei facere vltionem in
filios Israel.

1.Ma.9 Elegit Bacchides viros impios, & cō stituit eos dominos regionis, & exqui rebāt amicos Iudæ, & adducebāt eos ad Bacchidem.

2.Ma.4 Iason frater Oniæ, qui summū sacer dotium emit ab Antiocho, statim vt obtinuit principatum, ad gentilē ritū contribules suos transferre cœpit.

Ex nouo testamēto. Mat.23 Proprietates malorum prælatorū tangit Dominus Iesus. Super Cathedram Moysi sederunt Scribæ & Pharisæi &c. Dicunt & nō faciunt: alligāt onera grauia, Clauditis, addidit regnum cœlorum ante homines, & vos non intratis &c.

Ioā. 10 Et apud Ioannem. Mercenarius, & q non est pastor, vidit lupum venientē, & dimittit oues, & fugit. Non pertinet ad eum de ouibus.

Mat.37 Ioā.19. Sciebat Pilatus, quod Iudæi per inuidiam, dominū tradidissent: sciebat eum esse innocentē, & tamen propter fauorem populi, & timorē Cæsaris, tradidit eum voluntati eorum.

Act.4. Principes sacerdotum vocantes Petrum & Ioannem. denunciauerunt, ne omnino loquerentur nec docerent in

nomine Iesu.

Videns principes sacerdotũ multa signa per apostolos fieri, exurgens ipse & omnes qui cum eo erant, iniecerũt manus in apostolos, & posuerunt eos in custodia sua publica: Angelus autẽ domini per noctem eduxit eos: Tunc abiit magistratus cum ministris, & ad duxerunt illos, & post multa consilia vocauerunt apostolos, & cæsis denun ciauerunt, ne amplius loquerentur in nomine Iesu. Act. 5.

Raptus fuit Stephanus a Iudæis, & adductus in concilium. Cum plura obiicerent ei principes sacerdotum, dixerunt ei: Si hæc ita se habent? Qui cum fideliter se excusaret & duritiam Iudæorum acriter increparet, lapida- tus est ab eis, præfato principe nullam displicentiam ostendendo. Ac. 6. 7

Quidã homines habẽtes puellam, a qua Paulus eiecit spiritum Phytoni cum, accusauerunt eum & Sylã eius socium, quod ipsi ciuitatẽ turbabant. Magistratus autem sine aliqua proba tione, fecerunt Paulum & Sylam vir gis cædi & in carcerem durum mitti. Act. 16

Act.23 Productus Paulus in concilium cœperat rationabiliter loqui, sed ad primum verbum quod dixit, princeps sacerdotum fecit eum percuti. Tūc Paulus dixit: Percutiet te Deus paries dealbate, & tu sedens iudicas secundum legē, & contra legē iubes me percuti?

Act.23 Malos ꝑfides & iniquos habuit Paulus, Felicem & Festū, qui volebant gratiam Iudæis præstare: & idcirco compulsus est Cæsarem appellare.

De ambitiosis.

Nu.12. LOcutus est Maria & Aaron cōtra Moysen, & dixerunt. Nonne & nobis similiter locutus ē Dominus? Sed hæc verba videbantur ambire ducatum populi sui.

Nu.16. Chore & cōplices sui anhelātes ad regnum populi, condēnauerunt Moysen, & Aaron accusauerunt, dicentes: Sufficiat vobis, quia omnis multitudo sanctorū est, & in ipsis est dn̄s. Cur eleuamini super populum Domini?

Iudic.9 Abimelech filius Hierobaal callide procurauit se eligi per amicos ex parte matris suæ: sed postea pessime successit vtrisq;.

Parabola illa, quã ꝑposuit Ioathan quod oliua, vitis, & ficus noluerũt sibi regnũ accipere & principatũ, Rhãnus vero arbor modica & vilis, regimen vsurpare præsumpsit, potest ad ambitiosos aptari. Eodem

Dicebat Gaal filius Obed: Vtinam daret aliquis populum istũ sub manu mea, vt auferrẽ de medio Abimelech. Eodem

Absalon, hominibus ad iudiciũ regis venientibus, Dauid blandiẽdo, detrahendo simul & ambiendo, dicebat: Videntur mihi sermones tui boni & iusti, sed non est, qui te audiat, constitutus a rege. Quis me constituat iudicem super terram? Sed nota, quid ei postea acciderit. Cap. 17. 18. eiusdẽ. 2. Reg. 15. 17. & 18.

Adonias filius Hagith eleuabat, dicens, Ego regnabo. Sed parum regnauit. Nam paulopost interfectus fuit. 3. Re. 1 & 2.

Dixit Ahias Sylonites propheta ad Hieroboã. Regna super omnia, quæ desiderat anima tua. Sed postea adeptus regnum super. 10. tribus, pessime se habuit. 3. Reg. 11. 12.

Zambri videns Hela dominum suũ regem Israel temulentum, occidit eũ: 3. Reg. 16.

& regnauit post eũ septẽ diebus tãtũ.
4.Reg. Athalia mater Ochoziæ regis, vidẽs
11. mortuũ esse filiũ suũ, in tantã exarsit
libidinem dominãdi, quod interfecit
omnẽ semẽ regiũ, excepto Ioas, q fuit
a sorore Ochoziæ furtiue sublatus.
4.Reg. Sellum filius Iabes, cõiurauit con
15. tra Zachariam regem Israel dominũ
suum, & interfecit eũ, & regnauit pro
eo vno mense, & ipse interfectus est.
Iudit. 2 Nabuchodonosor rex Assyriorum,
vocauit duces bellatores suos, dixitq;
cogitationem suam in eo esse, vt oẽm
terram suo subiugaret imperio.
Est. 3.5 Ambitiosi & superbi plus affligunt
de paucis, qui eos præcedunt, vel eis
non obediunt, q̃ lætentur de multis
qui eos sequuntur vel obsequunt eis.
Vnde superbus Aman, qui erat secun
dus a rege, & filios & diuitias multas
habebat, vel se hr̃e putabat, quãdiu vi
debat Mardochæũ añ fores r̃gias &c.
1.Ma.3 Audiuit Serõ, quod cõgregauit Iu
das ecclesiã fideliũ, & ait. Faciã mihi
nomẽ, & gl'ificabor i r̃gno, & d̃bellabo
Iudã: sed ipse cito fuit d̃bellat⁹ a Iuda.
1.Ma.7 Alchimus, qui volebat summus sa

cerdos fieri, & quidam alii iniqui de populo Iudæorum, venerunt ad regē Demetrium dicentes ei: Perdidit Iudas & fratres eius amicos tuos, & nos disperdidit de terra nostra.

Ptolemæus rex Aegypti voluit dolo opprimere regnum Alexandri, & tandem obtinuit Alexando deuicto & in Arabiā fugato, & abstulit Zabdiel Arabs caput Alexandri, & misit Ptolemæo: qui parū gauisus est, quia mortuus est die tertia. 1. Mac. 11.

Ptolemæus filius Abobi habebat argentū & aurū multū. Exaltatū est cor eius, & volebat obtinere regionē, qua occasione proditiose occidit Simonē summū sacerdotē, & duos filios eius. 1. Mac. 15.

Ambibat Iason super omnes summum sacerdotium, propter hoc adiit regem Antiochum nobilem promittens ei trecēta sexaginta argēti talēta, & multa alia. Quod cū rex annuisset, modico tēpore sacerdotii honore functus est, quia Menelaus quē misit ad Antiochū, retorsit in se summū sacerdotiū, q etiā cito fuit amotus, & Lysimachus fr eius loco illius substitut⁹. 2. Ma. 4

Act. 8. Cum vidisset Simō, quia per impositionem manuum Apostolorum daretur spiritus sanctus, obtulit eis pecuniam: dicens: Date mihi hanc potestatem, vt cuicūq; imposuero manus, accipiat spiritū sanctū. Petrū autē dixit ei. Pecunia tua tecū sit in perditionē.

De tentatione diaboli.

SErpens callidus ad tētandū. Immo diabolus in serpente, humanū genus ex parte debiliorum, & ad peccandum promptiorum aggressus est. Nō enim Adam primum tētauit sed Euā. Item explorando a longe incœpit, nō statim comedere vetitum fructum ex abrupto suasit.

Gen. 3. Item negauit pœnam sequutam, ꝑ mandati transgressione, & magna bona asseruit affutura pro vna tali comessatione.

Eodem Spiritus mendax frequenter in tentatione mentitur. Vnde dixit Euæ: Nequaquam moriemini. Ita dixit Saluatori, cū ostendisset ei oīa regna mūdi, Luc. 4. mihi tradita sunt, & cui volo, do illa.

Mat. 4. Tum & scripturā sacram peruerse allegat: dixit dn̄o angelorum: Angelis

ſuis mandauit de te.&c.

Conſurrexit Sathan cōtra
incitauit Dauid, vt numerare

Petiuit Sathā a Domino, v
geretur in rebus, & liberis &
In quo pōt notari, & callidita
lignitas, & infirmitas inimici

Nō expedit tentationes ſuas
re alicui homini, quē credit & i
de ſimili peccato tentari: ſed m
alicui diſcreto & ſancto, qui eum c
fortet in bono. Vnde duo ſenes, qua
do ſibi inuicē cōcupiſcētiā ſuā indica
uerunt ad peius prouocati fuerunt.

Tētatio domini, nos īſtituit ad vin- Mat. 4.
cendum omne genus tētationis. Fuit Luc. 4.
enim tētatus a tribus, ad quæ omnia
poſſunt tentamenta reduci. Et nota.
Quod non per potentiam, ſed per ſcri
pturam tentatorem vicit.

Ait Dominus Simoni Petro, inſtā- Luc. 22
te paſſiōe ſua: Ecce Satanas expetiuit
vos, vt cribraret ſicut triticum, Ego
autem rogaui pro te.

Diabolus miſit in cor Iudæ, vt tra Ioā. 13
deret Dominum Ieſum Chriſtum.
Dixit Petrus Ananiæ: Cur tentauit Act. 5.

Tum & Ioan. 5. noli iam peccare, ne deterius tibi aliquid contingat.

Pharao propter peccatum, recognoscebat se a domino flagellatum dicẽs: Peccaui in dominum & in vos. Exo. 10

Fecerunt filii Israel malum in cõspectu domini, iratusq; dominus tradidit eos in manibus diripientium, qui ceperũt eos, & vendiderunt hostibus. Iudic. 2

Peccatum ipsum peccantẽ quiescere nõ permittit, vnde pcussit cor Dauid, priusq̃ numeratus est populus. 2. Reg. 24.

Salomonem sapiẽtissimum, peccatum infatuauit, ipsius etiam famã maculauit. Dedisti maculã i glĩa tua &c. 3. Reg. 11. Eccl. 47

Postquã Ioram rex Iuda cœpit ambulare per vias regũ Israel pessimas, recessit Edom ab eo, & noluit ei tributum soluere consuetum. 4. Re. 8 2. Pa. 21

Dereliquerũt filii Israel domini præceptum, & fecerunt sibi deos conflatiles, seruieruntque Baal &c. Sequitur: Translatus est Israel de terra sua. 4. Reg. 17.

Factũ est verbũ domini cõtra Iudã, vt auferret eum corã se, propter peccata Manasse vniuersa quæ fecit, & propter sanguinẽ innoxiũ quem effudit. 4. Reg. 24.

Demones ponunt ī vinculis peccatorem sic fuit in vinculis Ioachim rex Iuda, quia cū peccasset coram Domino ascendit Nabuch rex caldeorum, & vinctum duxit in Babilonem. 2. Para. vltimo Nota Istoriam.

Hie. 44 Deserta est Hierusalē, & oēs vrbes Iuda, & non est habitator in eis, ꝑpter malitiam, quam fecerūt, vt me ad iracundiam prouocaret. Consuetudine non causaliter allegari debet.

Eodem Tanta est grauitas peccati, quod dicitur Hier. Non poterat dn̄s vltra portare ꝑꝑ malitiā studiorū vestrorum.

Tren. 1 Propter peccatū debilitatur hō. Peccauit Hierusalē, ꝑpterea instabilis fcā

1. Reg. 11. est, vnde Ieroboā seruus Salomonis ausus est insurgere in dominum post ipsius peccatum.

Ioan. 5. Cū sanasset dn̄s Iesus hominē lāguidū, in grabbato iacētē, inuenit eū ī tēplo, & dixit: Ecce sanus fact' es iā noli peccar̄, ne deterius aliqd tibi cōtigat.

Ioan. 8. Mulieri ī adulterio deprehēsæ, & a Iudæis corā dn̄o accusatæ, dixit Saluator nr̄. Vade, & āplius noli peccar̄.

De confessione peccati.

MOnebat dominus Adã post peccatum cognoscere culpam suã: sed ille eam quodammodo retorsit in deum & mulierem, & mulier, in serpẽtẽ. Vnde ait. Mulier, quã dedisti mihi sociã &c. Et post. Serpens decepit me. Gen. 3.

Cain recognouit peccatũ, desperãs non pie cõfitens: Maior est inquit iniquitas mea, q̃ vt veniam merear. Ideo veniam non meruit. Gen. 4.

Item Pharao dixit: Peccaui in dominum & in vos. Et: Peccaui etiam nũc, Dñs iustus, & ego & populus me⁹ impii. Non tamen digne pœnituit. Exo. 9.

Saul ait. Peccaui, apparet qđ stulte egerim & ignorauerim multa nimis. 1. Reg. 26.

Item Iudas. Peccaui tradẽs sanguinẽ iustum Nullus tamẽ ex illis veniã cõsecutus est. qa nõ recto corde dixerũt. Mat. 27

In sacrificio in quo mactabatur hircus pro peccato in hanc formam fieri præcepit Dominus. Postq̃ emundauerit sacerdos sanctuarium, & tabernaculum, & altare tunc offerat hircum viuentem, & posita vtraq; manu sup caput eius, confiteatur omnes iniquitates filiorũ Israel & vniuersa delicta Leu. 16

atq; peccata eorum,&c. Ad denotan-
dumq; ad emundationem conscien-
tiæ quæ fit per contritionem & carnis
mortificationem requiritur etiam cō
fessio omniū peccatorum, Quod fieri
debet per sacerdotis ministeriū.

Leu.26 Comminatur quoque Dominus fi
liis Israel dicens Propter peccata pa-
trum suorum,& sua, affligentur, do-
nec confiteantur iniquitates suas.

Nu.5. Vir siue mulier cum fecerint ex oī
bus peccatis quæ solent hominibus
accidere, & per negligētiam trāsgressi
fuerint mandatum Domini, atq; de-
liquerint, confitebuntur peccatum
suum.

Nu.21. Afflicti filii Israel per ignitos serpē
tes confitentes peccatum suum vene
runt ad Moysen atq; dixerunt. Pecca-
uimus, quia locuti sumus contra do-
minum & te. Vnde fecit Moyses ser-
pentem æneum in quem aspicientes
percussi, sanabatur.

Iosu.7. Confessus est & acham peccatum
suum Iosue cum dixit. Vere ego pec-
caui dño Deo Israel, & sic, sic feci.&c.

Iudi.10 Vehementer oppressi filii Israel a

Philistæis, & filiis Ammon confitentes dixerunt, Peccauimus, redde tu nobis, quicquid tibi placet, tantũ nũc libera nos. Et seruierunt domino deo qui doluit super miseriis eorum.

Reprehensus Dauid a Nathan propheta super excessum contra Vriam, & vxorem eius perpetratum, peccatũ suum humiliter confessus est dicens Peccaui. Et audire meruit. Dominus transtulit peccatum tuum. 2.Reg. 12.

Humiliter quoq; recognouit peccatum suum & confessus est Dauid, quãdo fecerat populum numerari, ita qđ etiam obtulit se percutiendum loco populi innocentis. Et propitiatus est Dominus terræ. 2.Reg. 24.

Dixit Neemias. Confiteor pro peccatis filiorũ Israel, quibus peccauerũt tibi, & ego, & domus patris mei peccauimus, Vanitate seducti sumus. Et exaudiuit Dominus orationem eius. Nee. 1. &. 2.

Cõuenerũt filii Israel, & steterunt, & cõfitebantur peccata sua, & iniqtates patrũ suorũ, Et legerunt in volumine legis Domini Dei sui quater in die, & quater confitebantur. Nee. 9.

Tob.3. Quãuis Tobias ab infantia deum timuerit & mandata eius custodierit. Tamen dicebat, humiliter recognoscens. Non egimus secundũ præcepta tua, & nõ ambulauimus synciriter coram te.

Psal.31 Dixi confitebor aduersum me iniustitiam meam domino, & tu remisisti impietatem cordis mei.

Pro. 28 Qui abscondit scelera sua, non dirigetur, qui autem confessus fuerit, & reliquerit ea, misericordia cõsequetur.

Eccle.4 Non confundaris confiteri peccata tua, & ne subiicias te omni homini ꝓ peccato.

Eccl.17 Non demoreris in errore impiorũ ante mortẽ cõfitere. A mortuo quasi nihil perit confessio Confiteberis viuens, viuus, & sanus confiteberis.

Dan.3. Tres socii Danielis, qui ita sancte inter Chaldæos vixerant, & pro quibus deus tantum miraculũ faciebat in fornace, nequaquã cõtra dñm murmurabant, quasi iniuste talia paterentur, sed dicebat Azarias: Peccauimus, inique egimus.

Dan.9. Orans deũ Daniel, confitebatur peccata

cata sua & populi, dicēs: Peccauimus, iniqtatē f cimus, impie egimus &c.

Sextus illorum septem fratrum mo ri incipiēs, ait: Nos enim propter nosmetipsos hæc patimur, peccantes in deum nostrum. 2.Ma.7

Veniebat ad Ioannem Baptistā omnis Iudæa & omnis regio trans Iordanem, confitentes peccata sua &c. Mat.3.

Christus leproso mūdato dixit. Vade, & ostende te sacerdoti & offer munus quod, præcepit Moyses ī testimonium illis. Et hinc figurabať cōfessio. Mat.8.

Filius prodigus ad patrem reuersus dixit. Pr̃ peccaui ī cœlū & corā te. &c. Luc. 15

Decē viris leprosis dixit Dominus Ite, ostendite vos sacerdotibus: Qui quāuis non essent noui testamenti sacerdotes, in eis tamen noui testamēti sacerdotium figurabatur. Luc. 17

Latro quoq; in cruce Christo cōfessus est & veniam meruit. Luc. 23

Lazaro suscitato, dixit Christ' Apostolis. Soluite, & sinite abire. Ioā. 11

Hæc & figurant & probant vt plurimum cōfessionem in comuni, sed qā confessio sacramentalis sit necessaria

& iure diuino præcepta, hæc q̃ sequun tur insolubiliter probant.

Mat. 16 Christus dixit Petro. Tibi dabo claues regni celorum, Et quodcunque ligaueris super terram, erit ligatum in cœlis, & quodcunque solueris super terram erit solutum & in cœlis. Ex quibus verbis ostenditur Christum confessionem instituisse sacramentalem. Quid enim insinuatur per claues, nisi scientia discernendi inter lepram, & lepram, & potestas soluendi, atque ligandi. Nam post causæ cognitionem in foro iudicii pœnitentialis inter confessorem, & confitentem quod fit per clauem scientiæ, restat diffinire, seu sententiam negocio ferre, quod est soluere vel ligare, & hoc fit per clauem potestatis quã tradidit Christus Petro, & successoribus eius. Negare igitur confessionem esse præceptam a Christo, est negare potestatem clauium traditam a Christo, q̃d est manifeste contra Christi euangelium.

Ioã. 20 Post resurrectionẽ insufflauit Christus in discipulos dicens. Accipite

spiritum sanctum, Quorum remiseritis peccata remittuntur eis, & quorum retinueritis retenta sunt. Ex huius authoritatis vltima parte, iterum liquet confessionem esse iuris diuini vtpote hoc loco a Christo Deo praeceptam, Nam retinere peccata, nihil aliud est, q̃ non remittere. Sensus igitur verborum Christi est, Quorum sacerdos peccata retinuerit, idest, non remiserit, retenta, idest, non remissa sunt in cœlis. Cum ergo quilibet teneatur iure diuino se exuere a peccatis, sequitur manifeste, quod praecepto Dei quisque obligatur sacerdotibus peccata sua confiteri. Gemina namq; absoluendi & retinendi potestate, qualiter vti deberet sacerdos nesciret, nisi pœnitens sua detegeret, ei crimina. Ideo premisit accipite spiritum sanctũ, ac si dixisset. Directione spiritus sancti confitenti peccata soluatis, an retineatis:

Hoc sane cõfitendi praeceptũ Apostolus Iacobus promulgauit, cũ dixit.

Cõfitemini alterutrum peccata & orate pro inuicem, vt saluemini. Iaco. 5.

Vgo de sancto vict. li. 2. de sacramentis. Quæ verba exponens Vgo de sancto victore ait. Iacobus, vt dei præco annunciauit hominibus præceptum dei de cōsitendis peccatis. Et intelligitur cum præcisione. Nisi cōfiteamini, nō saluabimini.

Act. 19 Cæteri quoque Apostoli præceptum illud seruare docuerunt Nam prædicante Paulo per Asiam, multi credentium veniebant confitentes, & annunciantes actus suos. Est igitur confessio iure diuino præcepta.

De duritia & obstinatione malorū.

Gen. 4. CAin post increpationem, quam fecit Dominus, peior fuit, & fratricidium perpetrauit.

Exo. 5. vsque ad 10. cap. Cor Pharaonis non per blandimēta quæ primo dixit Moyses, ex parte dn̄i, nec per dura flagella potuit emolliri.

Exo. 32 Filii Israel dicuntur a domino populus duræ ceruicis, vt patet Leuit. pluribus locis.

1. Re. 2 Heli sermōibus suis filios corripuit, sed nihil eis profuit.

1. Re. 8 Samuel prædixit populo conditiōnes regis eorū valde graues, & quod hoc displicebat Domino, & tamen noluit

desistere ab incœpto.

Non per verba Ionathæ, nec per beneficia a Dauid recepta, cor Saul ad diligendum ipsum Dauid, potuit prouocari. 1. Reg. 18. 19. & 20.

De Nabal dicitur, quod erat durus pessimus & maliciosus. 1. Reg. 25.

Obstinate nimis Asahel persequebatur Abner. 2. Re. 2

Mittebat Dominus viris Iuda prophetas, vt reuerterentur ad eum, quod illi audire nolebant. Imo & Zachariam filium Ioiadæ increpantem eos, crudeliter occiderunt. 2. Pa. 24

Ezechias rex Iuda misit nuncios in vniuersum Israel, dicentes. Nolite indurare ceruices, sicut patres vestri &c. Sequitur. Quod illis irridentibus & subsannantibus eos. 2. Pa. 30

Durissima fuerunt corda illorū, q venerunt ad comprehendendum Dominum, quos cum ad terram prostrauisset solo verbo, & auriculam illius sanasset, non fuerunt moti ad misericordiam, vel ex miraculi manifestatione, vel ex beneficii pietate. Luc. 22 Ioā. 18.

Beatus Stephanus, Iudæos ardēter Act. 6.

increpans, ait: Dura ceruice, & incircuncisi corde & auribus, vos semper spiritui sancto restitistis.

De Peruersitate quorundam.

Gen. 3. PRima mulier ordinē naturæ peruertit, quando de fructu vetito viro dedit, & ille comedit: Cum ipse vir eam debuisset docere, quid illa deberet comedere vel vitare.

Exo. 12. Dominus de spoliis Aegyptiorū ditauit Hebræos, licet sint multi qui ditant Aegyptios de spoliis Hebræorū (scilicet) vsurarii. &c.

Exo. 16 Filii Israel in deserto penuriā patientes, dicebant super ollas carnium in Aegypto sedisse: sed non faciebāt mētionem de grauissima seruitute, aut seueritate, qua vexabantur.

Nu. 11. Dicebat populus in deserto: Recordamur piscium, quos comedebamus in Aegyptos gratis. Cum tamē, tunc seruitute grauissima premerētur, nūc liberi in deserto pane angelorum id est, cibo sapidissimo sine labore dato cælitus alerentur.

Nu. 14. Narrātibus exploratoribus cōditiones terræ promissionis, voluit popu-

lus contra volūtatē Domini in Aegyptum redire, & nequaquā vltra ꝓcedere. Cito vero post, voluit, contra volūtatem Domini nimium festinare.

Vocati Dathan & Abyrō a Moyse, responderunt: Non veniemus. Nunqd parū ē tibi, quod eduxisti nos de terra Aegypti, quæ lacte & melle manabat? Nu. 16.

Petiit Moyses a rege Edom dicens: Obsecramus, vt nobis transire liceat per terram tuam: nō ibimus ꝑ agros, sed via publica gradiemur. Respōdit tamen ille: Nō trāsibitis per me, alioquin armatus occurram tibi. Nu. 20.

Simile accidit de Seon rege Amorrhæorum, sed quia noluit concedere pauca, amisit multa. Nu. 21.

Noluit Balaā maledicere populo, quem credebat benedictonem habere a Deo, sed sunt multi qui plura mala dicunt de bonis quā de malis. Et mirum fuit, quod qui noluit eos maledicere, voluit eis malefacere. Nam licet ostēdissent ei Dominus, quod populus israel erat benedictus, tamen finaliter dedit prauum consilium, per quod a mulieribus est seductus. Nu. 24. 25. & Apo. 2.

Iudic. 2 Filii Israel audientes mãdata domi ni, omnia facere contraria. Ideo traditi sunt in manus diripientium.

Iudi. 12 Viri Ephraim rogati a Iephthe, vt secũ venirent ad prælium, noluerũt. Quo post victoriã redeunte, quasi eos nõ vocasset cõtra eũ iurgari cœperũt.

1. Reg. 18. Dauid psallebat coram Saule a dæmõe vexato, & ipsi vtiliter seruiebat. Et tamen ipse Saul voluit cõfigere eũ parieti, cum lancea, quam tenebat.

2. Reg. 20. Saul voluit occidere filiũ suũ Ionatham qa excusabat Dauid innocentẽ.

1. Reg. 22. Dicebat Saul seruos suos cõiurasse aduersus eũ, & Dauid insidiari ei, quẽ etiam ad mortem quærebat, & inueni re, vel capere non poterat &c.

2. Reg. 10. Rex filiorũ Ammon, videns quod iniuriam fecisset Dauid: voluit impugnare eum, cum magis debuisset laborare ad placandum eum.

2. Reg. 13. Amnõ filius Dauid, Thamar sororẽ suã violẽter opp̃ssam, a se expelli fecit

2. Reg. 15. 16. Absalon filius Dauid, contra patrẽ maliciose se amouit, & ad concubinas illius vidẽtibus cũctis intrauit, ipsum patrẽ suũ, vita & regno priuar̃ voluit.

Sublimatus a Domino Hieroboā super decē tribus Israel, statim auertit populum a cultu dei, & monitus per prophetam præcepit eum capi. 3. Reg. 12.13.

Achab rex Israel seruiuit Baal, & adorauit eum, & posuit arā Baal in tēplo Baal, quod ædificauit in Samaria, & plantauit lucum. 3. Reg. 16.

Achaz rex Iuda fecit fieri altare ad similitudinem illius quod viderat Damasci, & sup illud offerri holocausta præcepit, & trāstulit altare Domini. 4. Reg. 16. 2. Pa. 28

Idololatria, sortilegia, homicidia & diuersa scelera, quæ commisit Manasses rex Iuda satis narrantur. 4. Re. 21. 4. Reg. 21. 2. Pa. 33

Cū debellasset Amasias Idumæos & filios Seir, & tulisset Deos eorum, adorauit eos: & illis adoleuit īcēsum. Propter quod dominus eum arguit ꝑ prophetam dicentem sibi: Cur adorasti deos, qui non liberauerunt populū suum, de manu tua? 2. Pa. 25

Idē Achaz rex Iuda īmolauit victimas diis Damasci ꝑcussoribus suis, & dixit: Dii regū Syriæ, auxiliantur eis. Quos ego placabo hostiis & aderunt mihi. Quum econtra ipsi fuerint rui- 2. Pa. 28

na ei, & vniuerso Israel.

Esthe. 3 Quia vnus solus Mardochæus nō adorabat Aman superbissimum, Ipse Aman procurabat apud regē Assyriorum oēs Iudæos debere interfici.

Hie. 44 Arguēte Hieremia propheta populum, pro eo, q̄ sacrificabat diis alienis responderunt: ex eo quod cessauimus sacrificare reginæ cœli, & libare ei libamina, indigemus omnibus, & gladio & fame consumpti sumus.

Dan. 6. Pricipes & Satrapæ Darii regis Persarum, accusauerunt Danielem, quod tribus temporibus per diem, orabat dominum suum.

Dan. 13 Duo senes presbyteri, q viderūt Susannam esse constantissimæ castitatis, debuerant valde eā diligere & laudare. Ipsi vero econtra detraxerunt ei, & conati sunt eam condēnare morti: sed dominus eam mirabiliter per abstinētem puerum liberauit.

1. Ma. 7 Alchinus impius de gēte Iudæorū, qui debebat diligere Iudam, & fratres eius iuit ad regem Demetrium, & quidam alii iniqui ex Israel dicentes: Perdidit Iudas & frēs eius amicos tuos, &

nos disperdidit de terra nostra.

Cũ vellet Antiochus ciuitatẽ Pentapolim spoliare, fugatus est multitudine ad arma concurrente. Quam iniuriam in Iudæos voluit retorquere. Sed vltio grauis secuta est. 2. Ma. 9

Ioppitæ crudele flagitium ꝑpetrauerunt: rogauerũt ducentos Iudæos, vt ascẽderent naues. Qui cum essent in alto mari submerserunt eos. 2. Mac. 12.

Nec auster⁹ vict⁹ Ioãnis nec cõcedẽs mãducatio saluatoris placuit Iudæis. Mat. 11

Pharisæi vidẽtes Dominũ dæmonia eiiciẽtẽ turbis stupẽtibus, blasphemabant dicẽtes: Hic non eiicit, nisi in Beelzebub principe dæmoniorum. Mat. 12 Luc. 11

Christi cũ patriotæ volebant eũ præcipitare de supercilio montis. Luc. 4.

Iudæi Christũ Hierosolimã veniẽtẽ, vt regẽ adorauerũt, & post clamauerũt. Mat. 21

Regem nõ habemus, nisi cæsarem, & crucifige crucifige eum. Ioã. 19

Nimia fuit ꝑuersitas in Iuda, qui ꝓ 30. argenteis tradidit saluatorem. Mat. 26

Quãdo Paulus, & Barnabas verbũ Dei ꝑdicabãt Iudæi cõtradicebãt blasphemãtes. Et ita cõuersi sũt ad gẽtes. Act. 13

Item quãdo Paulum lapidauerunt & extra ciuitatem extraxerũt Act. 14. Item ipsi & socii eius fuerunt virgis cæsi. Act. 16.

Act. 19 Item argentarius in Epheso faciens imagines diane concitauit cum aliis artificibus populum contra Paulum.

Act. 21 Item in Hierusalẽ facta est turbatio & congregatio contra Paulum & trahebant ipsum extra tẽplum, & nix potuit eripi a tribuno: qui cũ militibus superuenit & postea dixerunt. nõ licet hominem talem viuere super terram.

De nequitia tyrannorum.

Exo. 1. vsq; ad decimũ VArias adinuenit nequitias Pharao vt posset extinguere, vel ad numerũ paruũ redigere filios Israel: Imperis eos duris laboribus præcepit affligi: deinde masculos occidi, postea eos mandauit in fluuium proiici & fœminas reseruari. Primo simpliciter dixit Pharao: Nescio dominum, & Israel non dimittam. Deinde cõcessit dicens: Ite sacrificate domino in terra hac. Postea dimittere eos voluit, vt sacrificarent Domino in deserto. Verũtamen longius ne abirent. Postmo-

dum voluit, vt viri irent: dum tamen oues & armenta dimitterent. Et nota quod postquam intellexit, quod filii Israel volebant sacrificare Domino, durius afflixit eos. Exo. 5.

Septuagita reges, amputatis manuũ ac pedum summitatibus, colligebant reliquias sub mẽsa Adonibezech. Cui reddidit deus sicut fecit. Iudic. 1

Abimelech filius Gedeonis vsurpato dominio sup populo. 70. viros fratres suos occidit super lapidem vanũ. Iudic. 9

Post multa beneficia a Dauid pcepta Saul quæsiuit eum ad mortem, & occidit. 85. viros, portantes Ephot. . Reg. 22.

Virum dei arguentem Hieroboam pro altari sacrilego, quod cõstruxerat, præcepit ipse Hieroboam apprehẽdi. 3. Reg. 13.

Cum factum esset verbum Domini in manu Iehu prophetæ, contra Baasa regem Israel, & contra domum suam occidit prædictum prophetam. 3. Reg. 16.

Iezabel fecit Heliam ad mortẽ quæri, quia prophetas Baal fecit occidi. 3. Reg. 19.

Naboth Israelites lapidatus fuit pcurante Iezabel, & fecit falsos testes cõtra illum produci. 3. Reg. 21.

2. Reg. 22. Achab rex Israel fecit poni Michæã prophetam in carcerem, & sustentari pane tribulationis & aqua angustiæ.

4. Reg. 21. Manasses res Iuda sanguinem innoxium effudit, & impleuit Hierusalem cruore innocentum.

Tob. 1. Cum reuersus esset Sennacherib fugiens a Iudæa pro plaga, quam circa eum fecerat Deus propter blasphemiã suã, irat⁹ multos Iudæos occidit &c.

Iudit. 2 Nabuchodonosor dixit Holoferni. Non parcet oculus tuus vlli in regno.

Iudit. 3 De Holoferne vero postea legitur. Quod tantus metus illis prouinciis incubuit, vt vniuersarum vrbium habitatores exirent obuiã venienti, excipientes eum cum coronis & lampadibus, ducẽtes choros in tibiis & tympanis, nec tamen ista facientes ferocitatẽ pectoris eius mitigare potuerũt.

Esth. 3. Quia Mardochæ⁹ supbissimo Amã genua nõ flectebat, magis elegit Amã procurare omnes Iudæos occidi, quã Parcere vni soli.

Hie. 38 Ad petitionem principum populi, præcepit Sedechias Rex Iuda Hieremiam Prophetam mitti in lacum, in

quo non erat aqua nec lumen.

Rex Babylonis occidit filios Sedechiæ regis Iuda in oculis eius in Reblatha, oculos quoque eius eruit, & vinxit eum compedibus, vt adduceretur in Babylonem. Hie. 39 & 4. Reg. 25

Nabuchodonosor rex Babylonis in furorem versus præcepit, vt perirent omnes sapiētes Babylonis: pro eo scilicet, quod non poterant ei somnium quod viderat indicare. Dan. 2.

Mira crudelitas fuit cum Nabuchodonosor rege Babylonis cum fecit socios Danielis in fornacem ignis ardentis mitti. Dan. 3.

Et ipsum Danielē Darius iussit mitti in lacum leonum ad petitionē principum ei inuidentium. Dan. 6.

Antiochus ascēdit Hierosolimam, & fecit cædem hominū, & effuderūt sanguinem innocentem per circuitū sanctificationis Hierusalem, & multa &c. 1. Ma. 1

Comprehēdit exercitus Antiochū filium Antiochi & Lysiam, & deduxit eos ad Demetrium, qui noluit videre eos, & occidit eos exercitus. 1. Ma. 7

1.Mac. 13. Tryphõ cepit Ionatham proditiose: Cumq; teneret eũ, petiit pro eius liberatione centum talenta argenti, & duos filios eius ꝓ obsidibus. Quibus datis, occidit neqſſime patrẽ cũ filiis.

2.Ma.4 Rogatus a Menelao Andronicus, & per munera quæ accepit ab eo corruptus, occidit Oniã summũ sacerdotẽ.

Eodem Rex Antiochus Menelaũ hominẽ sacrilegum de sceleribus multis accusatũ absoluit & accusatores eius morte dãnauit, & eũ immunem dimisit.

2.Ma.6 & 7. Nimiam crudelitatem in Eleazarũ illi Tyranni ab Antiocho missi exercuerunt: Et similiter in illos septẽ fratres, & eorum matrem.

Mat. 2. Videns Herodes, quod illusus esset a Magis, iratus est valde, & mittens occidit omnes pueros, qui erant in Bethleem, & in omnibus finibus eius, a bimatu. & infra.

Mat.14 Mar.6. Sciebat Herodes Tetrarcha, Ioãnẽ Baptistam esse virum iustũ & sanctũ. Et tamen ad petitionem vnius meretricis, fecit eum in carcere decollari.

Ma. 27 Pilatus sciebat, qđ Iudæi per inuidiam tradidissent dominũ, & nullam

caufam

causam poterant inuenire. Tamē eorū clamoribus, & timens perdere amicitiam Cæsaris ipsum flagellatū, tradidit voluntati illorum.

Accesserunt quidam Pharisæorū ad Dominum Iesum dicentes: Exi, & vade hinc, qa Herodes vult te occidere. Luc. 13

Herodes Tetrarcha multo tēpore cupiebat videre Iesum, & viso eo gauisus est valde: & tamen spreuit illū cum exercitu suo, & illusit, & indutum illū veste alba dimisit ad Pilatum. Luc. 23

Misit Herodes rex Agrippa manus, vt affligeret quosdā de Ecclesia. Occidit autem Iacobum fratrem Ioannis. Videns autem, quia placeret Iudæis, apposuit, vt apprehenderet & Petrū. Act. 12

A quibusdam fuit Paulus inique accusatus, pro eo quod, ipse spiritū Phytonicū eiecerat quadam puella. Magistratus autem iusserunt eum & Sylam eius sociū & virgis cædi & in carcerē mitti, & pedes eorum ligno stringi. Act. 16

Felix Præses sperabat, qđ pecunia ei daretur a Paulo, quem tenebat vinctum propter quod frequenter accersiens eum loquebatur cū eo. Successit Act. 24 & 25.

autem ei Festus, Volens autem Fœlix gratiam præstare Iudæis, reliquit Paulum vinctum. Propterea Paulus compulsus est Cæsarem appellare, quia Festus volebat eum grauare.

De oppressione bonorũ per malos.

Gen. 4. CAin nequã & inuidus, præualuit aduersus Abel iustũ & occidit eũ

Gen. 19 Sodomitæ animam Loth multipliciter afflixerunt.

Gen. 27 & 28. Oderat semper Esau Iacob, dixitq; in corde suo: Venient dies luctus patris mei, & occidam fratrem meum. Vnde & compulsus est Iacob fugere ad Laban auunculum suum.

Exo. 1. Oderãt filios Israel Aegyptii, & affligebant illudentes eis, atq; ad amaritudinem perducebant vitam eorum.

Iudic. 9 Abimelech ambiens principatũ vel regnum occidit. 70. fratres suos.

1. Reg. 18. vsq; ad. 26. Saul diu persecutus est Dauid, q tamen ei fideliter & vtiliter seruiebat.

2. Reg. 15. Absalon in tantum commouit populum aduersus Dauid, quod compulsus est exire Hierusalem, licet cito fuerit reuocatus.

3. R. 19 Impiissima Iezabel minata & conata

est occidere hominē Dei Heliam: ita quod ille timens abiit, quocunq; eum ferebat voluntas.

Impius Achab pessimæ vxoris Iezabel consilio, falsis productis testibus, lapidari iussit Naboth, & abstulit vineam eius. 3. Reg. 21.

Rex Israel Iorā pessimus, audiens quod maxima fames esset in ciuitate, misit virū ad amputādū caput Elisei. 4. Re. 6

Ad imperium Ioas regis Iuda, lapidatus est Zacharias filius Ioiadæ, pro eo quod arguebat regem & populum, sculptilibus seruientes. 2. Pa. 24

Nabuchodonosor præcepit Holoferni, vt oēs deos terræ exterminaret; videlicet, vt ipse solus Deus diceretur & propter hoc multa regna destruxit, & populū Dei, qui nuper redierat de captiuitate Babylonis afflixit. Iudit. 2 & 3.

Aman supbus, crudelis, & impius, ita potēs fuit, quod pro nihilo habuit procurare necem omnium Iudæorū: sed diuina prouidentia eius conatibus obuiauit. Est. 3. 4 & 27.

Percussit Phashur Hieremiam prophetam, & misit eum in neruum. Hie. 20

Hie.28 Hananias prophetauit plane cõtra illud quod dicebat Hieremias, & tulit catenam ligneã de collo Hieremiæ, & confregit eam, & abiit Hieremias in domum ſuam, quaſi confuſus ab illo mendace propheta.

Da.3.6 &.14. Nabuchodonoſor rex Babylõis Azariam & ſocios eius in fornacem mitti iuſſit, eo quod illi adorare noluerunt ſtatuam, quã ipſe idololatra iniquus erexit. Et Daniel bis fuit miſſus in lacum Leonum, procurãtibus peſſimis hominibus.

1.Ma.1 Antiochus aſcendit Hieroſolymã in multitudine graui cum ſuperbia: & fecit ibi terribilem hominum cædẽ.

1.Ma.9 Bacchides, & Alchimus ꝓditor, miſſi a rege Demetrio, tãtum exercitum produxerunt cõtra Iudã Machabæũ, quod ipſe Iudas cecidit in bello, & cæteri cõmilitones ſui fugerunt.

1.Mac.13. Proditor & doloſus Tryphõ, q dominum ſuum regem Antiochũ adoleſcentem dolo occidit, Ionatham & duos eius filios nequiter interfecit.

Mat.14 Mar.6. Ioannẽ Baptiſtam, totius exemplar ſanctitatis, ad petitionem vnius mere

tricis Herodes adulter vilissimus, decollauit.

Saluator mūdi Dominus Iesus, fuit percussus & delusus ab Anna Caipha & ab Herode Tetrarcha, & tandem a præside Pilato iudicat' & crucifixus: Imo ab ipsis latronib' blasphematus. Mat. 26 & 27. Luc. 22 & 23. I. 18. 1

Princeps sacerdotum & omnes qui cum illo erant, iniecerunt manus in Apostolos, & posuerunt eos in custodia publica, postea quibus cæsis denūciatum est, ne amplius loquerentur in nomine Iesu. Act. 5.

Quidam Iudæi cōmouerunt plebē & seniores & scribas, & rapuerunt Stephanum, & statuentes duos falsos testes contra eum, lapidauerunt ipsum. Ac. 6. 7

Misit Herodes Agrippa rex manus, vt affligeret quosdam de Ecclesia, Occidit autem Iacobum fratrem Ioānis gladio, & insuper incarcerauit Petrū. Act. 12

Iudæi cōcitauerunt religiosas mulieres & primos ciuitatis, & excitauerunt persecutionem in Paulum & Barnabā, & eiecerūt eos de finibus suis. Act. 13

Cum Paulus & Barnabas essent Lystris ciuitate ita honorati, quod illi Act. 14

homines ipsi quasi Diis sacrificare voluerunt, superuenerunt quidam Iudæi, & persuasis turbis lapidãtes Paulum, extraxerunt extra ciuitatem, existimãtes eum mortuum esse.

Act.16 Quidã quæstuarii domini cuiusdã puellæ, quæ habebat spiritũ Phytonẽ, a qua dæmonium Paulus eiecerat, ita concitauerunt principes & magistratus de ciuitate Philippis, quod Paulus & Sylas socius eius iussi sũt cœdi & ĩ carcerẽ mitti, & pedes eorũ ligno astringi.

De tribulatiõe, & eius vtilitatibus.

Gen.37 39. 41. & infra. PLus creuit Ioseph in exilio ĩ terra paupertatis suæ, quam creuisset inter fratres suos in terra natiuitatis suæ.

Gen.42 Fratres Ioseph locuti sunt ad ĩuicẽ. Merito hæc patimur: Quia peccauimus in fratrem nostrum. Iccirco venit super nos tribulatio.

Exo. 1. Filii Israel creuerunt ex oppressionibus & tribulatiõibus Pharaonis. Quãto opprimebant eos Aegyptii, tanto magis multiplicabantur & crescebãt.

Nu. 21. Afflicti filii Israel a serpẽtibus ignitis, dixerunt ad Moysen. Peccauimus quoniam locuti sumus contra domi-

num & contra te &c. Antequam vero
dominus illos serpentes immitteret,
nec peccatum suum recognoscebant,
nec diuinum auxilium postulabant.

Toto tēpore principatus Iosue, qn̄ Iosu. 1.
filii Israel grauissima p̄lia habuerīt, nō & infra
legunt a Dn̄o recessisse, sed cito post, vsq; i fi.
quādo in abundātia & quiete fuerūt. & Iudi.

Audierūt filii Israel quod Philistæi 1.2.
essent congregati, vt venirent contra 1.Re. 7
eos, & timētes dixerunt Samueli: Ne
cesses pro nobis clamare ad dominū.

Fugiens Dauid a facie Absalō seruo 2. Reg.
suo maledicente sibi, patiens fuit. Sed 16.24.
obtenta victoria superbuit, quādo ius
sit populum numerari.

Videns Dauid dominū propter pec Eodem
catum elationis eius iratū, humiliter
recognouit culpā suā, & petiit, vt ipse
met puniretur, & populo parceretur.

Heliam fugiētem reginam Iezabel 3.Reg.
persequentem, angelus domini cōfor 19.
tauit, & panem & aquā ei ostendit.

Pane tribulatiōis & aqua angustiæ 3. Reg.
iussus est Michæas propheta sustētari 22.
i carcere. Propterea, qa noluit Achab
iuxta suam voluntatem respondere.

2.Pa.12 Voluit dominus vt viri Iudæ affligerentur a rege Aegypti, vt scirent distātiā seruitutis diuinæ & seruitutis regni terrarum.

2.Pa.23 Postquā Manasses angustiatus est, orauit dominum, cum esset vinctus in Babylone, & egit pœnitentiam valde coram domino, & exaudiuit dominus orationem eius.

Nee. 9. Dixerunt Leuitæ in tribulationis tēpore clamauerunt ad te, & tu de cœlo audisti, & secundum miserationes tuas multas dedisti eis saluatores.

Tob.2. & 11. Permittēte deo, post bona opera Tobias fuit excæcatus, & deinde derisus est ab illis, qui eum debuerant consolari. Sed postea Dominus multipliciter consolatus est eum.

Iudit. 8 De populo suo loquēs Iudith, dixit: Memores esse debetis, quando Abrahā pater vester tentatus est, & per multas tribulationes probatus, Dei amicus effectus est.

Iob.1.2 & vltio Tribulatiões sustinuit Iob in anima vxoris, & amicorum suorum opprobria & contumelias, quæ ipsum ad tristitiam prouocare deberent: In corpo

re grauissima infirmitate, quæ totum corpus a plāta pedis vsq; ad verticem occupabat: In amissione rerum & liberorū: In subtractione solatii, quia anhelitum vxor eius abhorrebat. Alii etiam iuuenes, seu viles homines, ipsum deridebant, & eius faciē conspuebant. Et tandē luctus cessit in gaudiū.

Sāctificatus in vtero Hieremias & prophetiæ spiritu plenus, dicebat de se quod erat vir rixæ & discordiæ in vniuersa terra, & quod omnes maledicebant ei. Hier. 1. & 15.

Pro veritate vero, quā populo prædicabat fuit quandoq; percussus, pluries incarceratus Capi. 38. Et tandem ab ipso populo lapidatus in Taphnis Aegypti. Hie. 20 36. 37. & 38. Eccl. 39

Exul Ezechiel in Chaldæa, i medio captiuorum, vidit mirabiles dei visiones. Per quod patet, quoniam tribulationibus frequenter Deus hominem consolatur. Ezec. 1. & deinceps.

Bene apparet dominū esse cum homine in tribulatione, per illos socios Danielis, cum quibus vidit Nabuchodonosor quartum, similem filio Dei, Dan. 3.

Dan.4. Nabuchodonosor in prosperitate fuit arrogans & superbus, ideo eiectus ab hominibus & in bestiam mutatus, recuperauit sensum quem amiserat in honore elatus, & laudauit altissimum quem blasphemauerat prius.

Da.2.2 Tantum, vel amplius laudatus fuit Deus ex trium puerorum patientia, quam habuerunt in fornacis tribulatione, quam ex Danielis sapiētia, quā habuit in somniorum expositione seu interpretatione.

Dan.6. & 14. Daniel bis positus ī lacu leonū auxilio diuino cælitus misso bis meruit consolari & liberari.

Dan.13 Susanna in cōdemnatione mortis posita nec habens recursum ad humanum adiutorium, flens respexit ad cœlum, sicut auis in terra ab hominibus & canibus circumcincta non habet refugium, nisi eleuet se in altum.

1.Ma.9 Post obitū Iudæ Machabæi emerserunt iniqui, & facta est fames valida, & elegit Bacchides viros impios, & constituit eos dominos regionis & facta est tribulatio magna in Israel.

1.Ma.6 Decretum exiit cōtra Iudæos tam

iniquum vt omnes trucidarētur, qui ſacrificare nolebant: Erat ergo videre miſeria. Ibi nota de Eleazaro, Item de matre cum ſeptē filiis, capite ſequēti.

Antiochus cū eſſet ſanus fuit crudelis homicida, ſuperbus: poſtea percuſſus a Deo grauiſſima & inſanabili plaga, propoſitum & verba mutauit. 2. Ma. 9

Natus in mundo cito paſſus eſt Dominus preſſuram mundi: Ita quod Ioſeph accepit eum & matrē eius, & fugit in Aegyptum. De multis afflictionibus & iniuriis quas paſſus eſt, require in Cap. De patiētia & māſuetudie. Mat. 2.

Apoſtoli præcepto magiſtratuum flagellati ibant gaudentes, quoniam digni habiti ſunt pro nomine Ieſu cōtumeliam pati. Act. 5.

Quanquam vero paulus tunc nō eſſet cum illis, tamen ipſe poſtea de ſe dixit: Gloriamur in tribulationibus. Et ad Cor. Libenter gloriabor in infirmitatibus meis, vt inhabitet in me virtus Chriſti. Rom. 5 2. Cor. 12.

Lapidato a Iudæis Stephano, facta ē magna pſecutio in Eccleſia, quæ erat Hieroſolymis, ac omnes diſperſi ſunt Act. 8.

per regiones Iudææ & Samariæ, præter Apostolos. Sed nota, quod multũ profuit ad diuulgationem Euangelii.

Act. 9. & infra vsq; i finem. Haberi potest ex Actibus Apostolorũ quot Paulus tribulationes seu persecutiones passus est, post conuersionem suam.

Act. 9. 2. Cor. 11. Consilium fecerunt Iudæi, vt interficerent eũ nocte, parabantur insidiæ, & dimissus est in sporta per murum.

Act. 13 Cũ esset in Antiochia Pisidiæ Paulus & Barnabas disseminauerunt verbũ Dei per vniuersam regionẽ Iudæi excitauerunt persecutiones in eos & electi sunt de finibus Israel. At illi excusso puluere pedum in eos, venerũt Iconium.

Act. 14 In ciuitate Lystris propter hominẽ claudum, quem curauit Paulus', in tãto honore fuerunt, 'quod homines illis sacrificare voluerunt. Superuenerunt autem quidam Iudæi, & persuaserunt turbis, lapidãtesq; Paulum, traxerunt extra ciuitatem, æstimantes eũ mortuum esse.

Act. 14 Paulus & Barnabas hortabantur, vt permanerent in fide: quia per multas

tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei.

Deinde ĩ Macedonia occasiõe puellæ, a qua Paulus eiecit spiritum Phytonem, domini illius dolẽtes de quæstu amisso, apprehẽderunt Paulum & Silam socium eius, & dixerũt eos esse turbatores ciuitatis. Magistratus aũt iussit eos virgis cædi, & in carcerem mitti, & pedes eorum ligno stringi. Act. 16

Postea apud Thessalonicã, cũ multi credidissent, zelantes Iudæi concitauerunt per quosdam malos homines ciuitatem, fratres vero confestim per noctem dimiserunt Paulum & Sylam in Bærrhæam: Vbi etiam cũ multi verbũ Dei suscepissent, Iudæi hoc cognito, venerunt illuc cõmouentes multitudinem & turbantes: statimq; Paulũ dimiserunt fratres, & per mare deduxerunt Athenas. Act. 17

Apud Corinthũ quoq; instabat verbo Paulus, testificãs Iudæis esse Christum Iesum. Cõtradicentibus autem illis blasphemantibus excutiens vestimenta sua, dixit ad eos: Sanguis vester super caput vestrum. Act. 18

Eodem Gallione autē procōsule Achaiæ, insurrexerūt vno animo Iudæi in Paulum, & adduxerūt eum ante tribunal, dicētes, quia contra legem, hic persuadet hominibus colere deum.

Act. 19 Existēte Paulo Ephesi & fiducialiter loquente verbum Dei, & multa ibidē miracula faciēte Demetrius quidam argentarius, faciens ædem Dyanæ, cō uocatis artificibus, cōcitauit maximā turbationē aduersus Paulū, quē dicebat auertere turbam a cultu deorum. His auditis repleti sunt ira, & clamauerunt, dicētes: Magna Dyana Ephesiorum.

Act. 20 Paulo nauigāte de Græcia in Syriā, factæ sunt ei īsidiæ a Iudæis, habuitq; consilium, vt reuerteretur per Macedoniam, comitati sunt autem eum multi fratres de diuersis locis.

Act. 21 Quidam Iudæi Asiani, cū vidissent in templo Paulum, cōcitauerunt omnem populum, & iniecerūt ei manus, clamantes. Viri Israelitæ adiuuare. Et apprehendentes Paulū, trahebāt extra tēplū. Quærētibus aūt illis eum occidere, nūciatū est tribuno, ꝙ tota cōfun

deretur Hierusalēq́ assumptis militi-
bus, decurrit ad illos. Vidētes aūt tri-
bunū & milites, cessauerūt percutere
Paulū. Tūc apprehēdit tribunus eū, &
iussit alligari catenis duabus.

Vociferātibus Iudæis aduersus Pau- Act. 22
lum & proiicientibus vestimenta sua
& puluerem iactantibus in aerē, iussit
eū tribus duci in castra & flagellis cæ-
di, & torqueri, vt scirent propter quā
causam sic acclamarent ei.

Cum esset Paulus a tribuno deten- Act. 23
tus, Iudæi plus q̄ quadraginta dixerūt
principi sacerdotū: Deuotiōe, deuoui-
mus nos, nihil gustaturos donec occi-
damus Paulum. Nunc ergo faciatis, vt
adducatur, & nos priusq̄ appropiet,
parati sumus occidere illum Sed tri-
bunus a nepote Pauli monitus, fecit
eum ad Felicem præsidem, cū manu
forti & cautela deduci.

Existēs corā Felice præside Paulus, Act. 24
fuit a Iudæis tanquam seditiosus & pe- & 25.
stifer accusatus: qui cū eum & Iudæos
frequenter audisset, & tempus ita tran-
sisset, habuit quendam Festum no-
mine suo loco Cesareæ successorem.

Volens autem Felix gratiam præstare Iudæis, reliquit Paulũ vinctum, a quo iudice Festo, Paulus sentiens se grauari, Cæsarem appellauit.

Act.27 & 28. Postea (supple post appellationẽ) Romam catena vinctus, & tempore hyemali naufragium passus multas tribulationes & angustias tolerauit.

2.Co.1 De seipso scribẽs Apostolus ait: Nolumus vos ignorare fratres de tribulatione nostra, quæ facta ẽ in Asia, quoniã supra modũ grauati sumus, supra virtutẽ, ita vt tæderet nos ẽt viuere.

Eodẽ. 7 Cum venissemus in Macedoniam, nullam requiem habuit caro nostra, sed omnem tribulationẽ passi sumus Foris pugnæ, intus timores.

1.Th.1 Commendans apostolus Thessalonicenses. Vos imitatores nostri facti estis & domini, accipiẽtes verbum in tribulatione multa, cum gaudio spiritus sancti.

Apo. 1 & ptotum. Ab aduentu spiritus sancti in discipulos, vsq; ad tempus illud, quo sub Domitiano Ioãnes apostolus fuit exilio relegatus, fluxerunt anni circiter quinquaginta, nec toto illo tempore

legitur,

legitur, tot & tantas consolationes diuinas habuisse, quot habuit modico tempore quo tribulationē perpessus est, sicut apparet Apoca. 1.

De multitudine malorum.

CVm factum fuit diluuium, octo homines tantū saluati sunt. Oēs quippe caro corruperat viam suam. Ge. 6. 7 1. Pe. 3.

In quinque ciuitatibus Sodomorū, non fuerunt inuenti decem iusti, ergo erat ibi multitudo malorum, & paucitas bonorum. Gen. 19

Plures filios suscepit Abrahā ex cethura, q̄ ex Sara. Gen. 21 &. 25.

Et plures fuerunt filii Hismaelis, q̄ Isaac. Eodem

Inter omnes fratres Ioseph non fuerunt nisi duo, Ruben & Iudas, qui conati sunt ipsum liberare: sed præualuerunt mali. Gen. 37

Moyses, exploratores misit ad cōsiderādum terrā promissionis: sed duo tantum erant boni (scilicet) Caleb & Iosue. Nu. 13. Deu. 1.

Sexcentatria millia virorum quingenti quinquaginta, a vicesimo anno, & supra, qui poterant ad bella proce- Nu. 1 & . 26. Deu. 1.

dere, prima numeratione numerati fuerunt, in secunda vero numeratione recensiti fuere sexcenta millia & mille septingēti triginta: Ex quibus duo tātum Caleb, & Iosue intrauerunt terram promissionis.

2. Reg. 15. Plures fuerunt cum Absalon, regnū patris vsurpare nitente, q̄ cum Dauid bene & iuste regnante.

3. Reg. 12. Maior pars filiorū Israel fuit in regno Samariæ, quia decē tribubus, vbi erāt hoīes multo peiores, minor autē in regno Hierusalē, qa duæ tātū trib⁹.

3. Reg. 20. Tantus erat numerus bellatorū regis Syriæ, q pugnabant contra Israel, quod dicebat ipse rex: Puluerē Samariæ non sufficere pugillis eorum.

Iudit. 2 In exercitu Holofernis tantus erat numerus bellatorum, quod cooperuerunt faciem terræ sicut locustæ.

Eccle. 1 Stultorum infinitus est numerus.

Hie. 44 Omnis populus habitantium in terra Aegypti & mulieres, quarū stabat multitudo grandis, sacrificabat diis alienis.

1. Ma. 9 Nō remanserunt cum Iuda Machabæo nisi octingenti viri, & erāt in exer

citu Bacchidis & Alchimi proditoris viginti millia virorum, & duo millia equitum.

Cum esset in Hierusalē tpe pascha li, quo passus ē dominus, maxima populi multitudo, & nō est inuētus vir, qui se opponeret manifeste. morti tā neqter pcuratæ Clamauerūt.n. oēs: Non hunc dimittas, sed Barrabam. Ioã. 18

Quidā Iudæi, quos inuenit Paulus Romæ in primo aduētu suo, dixerūt ei: De secta hac Christianorū notū est nobis quod vbiq; ei contradicitur. Act. 28

De bonis latētibus inter malos.

QVāuis scriptum, fit. Omnis caro corruperat viā suā, tamen dixit dominus ad Noe: Te vidi iustū coram me, in generatione hac. Ge. 6. 7

Loth iustus habitauit in medio Sodomorum. Gen. 18 &. 19.

Ioseph in Aegypto, castam & fidelē vitam duxit. Gen. 39

Appuit dñs Moysi ī terra Madiā, cū oues soceri sui Iethro pasceret ī dserto Exo. 3.

Samuel inter filios Heli pessimos, sanctus & innocens fuit. 1. Re. 2

Sub Achab & Iezabel Helias omnes 3. R. 19

se solo excepto reputabat idololatras
sed dixit ei per responsum Dominus:
Derelinquam mihi in Israel septē mil
lia virorum, quorum genua non sunt
Ro. 11 curuata ante Baal. De quo etiā ad Ro
ma. 11. An nescitis &c.

Tob. 1. Tobias natus fuit ex tribu Nepta-
lim sub regno Samariæ, in quo fere
omnes putabant idololatria & vitiis
diuersis infecti, Vnde iste in captiuita
te positus viā veritatis non deseruit.

Est. 3. 5 Cuncti serui regis Ahasueri, qui in
foribus palatii versabantur flectebant
genua, & adorabant Aman superbissi-
mum. Solus Mardochæus non flecte
bat genu.

Iob. 1. Sāctus Iob gentilis fuit, & de Esau
& 30. dicitur descendisse, quem tamen con-
stat fide & moribus mirabiliter claruis
se, qui de seipso dicebat: Frater fui dra
conum, & socius struthionum. Habi-
tauit enim inter gentes.

Hie. 43 Hieremias propheta erat cū popu-
lus qui remanserant in Iudæa post de
structionem Hierusalē, qui pro ipsis
orabat, & ipsis voluntatē domini mō
strabat. Illi vero dicebant: Mēdacium

tu loqueris, nõ te misit Dominus, sed Baruch incitat te aduersus nos, vt tradat nos in manus Chaldæorum.

Dixit dominus Ezechieli: Tu fili hominis, ne timeas eos, quoniam increduli, & subuersores sunt tecum, & cũ scorpionibus habitas. Ezec.2.

Daniel, Ananias, Azarias, Misael habitauerunt cum Chaldæis idolatris, qui eos ad idolatriam inducere, & a cultu veri dei retrahere laborauerũt. Da.3.6 &.14.

Susanna fuit castissima ĩ Babylone, vbi senes præsbyteri erant impudici, & iudices iniqui. Dan.13

Tẽpore Antiochi Epiphanis, siue illustris, multi Iudæi erant ad ritum gentium translati, sed inuenti sunt, Mathathias, & filii eius in lege dei valde stabiles & firmi. 1.Ma.1 &.2.

Cõmendans dominus fidẽ & deuotionem Centurionis habitantis Capharnaum dixit. Quod non inuenerat tantam fidem in Israel. Mat.8.

Nicodemus prĩceps Iudæorũ venit ad Iesũ nocte & plane cõfessus ẽ. Rabbi. Scimus qa a Deo venisti magister. Ioan.3.

Postea crucifixo domino, venit ad se Ioã.19.

peliendum eum portans centũ libras vnguenti precioſi.

Mar.15 Ioſeph nobilis decurio Ab Arimathia diſcipulus erat Ieſu, occultus aũt propter metum Iudæorum, depoſito tamen metu, audacter intrauit ad pilatum, & deuotam petitionem fecit, petẽs corpus Ieſu ab indeuoto tyranno.

Act. 5. Honorabilis doctor Gamaliel legis, erat phariſæus, & dedit bonum & nobile conſilium, pro apoſtolis, principibus ſacerdotum.

Act.10 Vir quidam erat in Cæſarea, nomine Cornelius, religioſus & timens deum cũ omni domo ſua, faciens eleemoſynas plebi & deprecans dominũ ſemper.

De mobilitate populi.

Ex.4.5. REdiẽs Moyſes de terra Madian in Aegyptum, narrauit omnia verba domini pro quibus miſerat eũ, ſeqtur: Credidit populus, audierũtq; quod ſanctificaſſet Dñs filios Iſrael & proni adorauerũt. Poſtea vero cũ eẽnt afflicti ab exactoribus Pharaonis, dixerũt Moyſi & Aaron: Videat dñs & iudicet, quoniã fœtere feciſtis odorẽ no

ſtrũ corã Pharaone & ſeruis eius & p̄buiſtis ei gladium, vt occideret nos.

Cum poſt multas Aegypti plagas, ditati, & armati egrederent filii Iſrael de Aegypto, domino præcedente, & viam etiã eis per nubem & ignẽ oſtendente, viderunt Aegyptios poſt ſe venientes, & timuerunt valde, & dixerũt ad Moyſen: Forſitã nõ erãt ſepulchra in Aegypto, & ideo tuliſti nos vt moreremur in ſolitudine. Deinde confortati ſunt per Moyſen quũ Dominus mare rubrum diuiſiſſet, & populus ſicco pede tranſiſſet, ſubmerſus eſt exercitus pharaõis, & timuit pp̃ls dñm, & crediderunt dño & Moyſi ſeruo eius, dicẽtes: Cantemus dño glorioſe &c. Exo. 14 Exo. 14 & 15.

Satis aũt cito poſt veniẽtes in Marath, murmurauit populus propter aquas nimis amaras, quibus per lignũ appoſitũ dulcoratis conſequẽter murmurauerunt ꝑ defectu cibi, dixerũtq; ad Moyſen & Aaron. Vtinam mortui eſſemus in Aegypto, quando ſedebamus ſuper ollas carnium &c. Et miſit Dominus veſpere coturnices, & manna pluit eis de cœlo mane. Exo. 15. & 16.

Exo.19. Post hoc cum daturus esset eis legē, dixerunt: Cuncta quæ locutus est dominus faciemus.
Exo.24 Cum narrasset eis Moyses verba & præcepta, quæ a Domino acceperat, similia verba dixerunt.
Exo.32 Cum autē moram faceret Moyses in monte cum domino in descriptione tabernaculi, congregatus est populus aduersus Aaron, & ait: Fac nobis deos, qui nos præcedant.
Nu.11. Deinde cum erectum esset tabernaculum, & factæ oblationes prīcipum post numerationē bellatorum & Leuitarum, cum essent omnia ordinata, quomodo debebant proficisci in via, post modicum ortum est murmur populi, quasi dolentium præ labore.
Nu.13. 14. Post modicum audita relatione exploratorum murmurauit populus & fleuit, dixitque alter ad alterum. Constituamus nobis ducē & reuertamur in Aegyptum.
Eodem Audiētes quod displicuit domino murmur eorum, voluerunt ascendere montem & cōtra voluntatem Moysi pugnare, & tunc fuerunt ab hostibus

debellati.

Rursus in seditione Chore multi surrexerunt contra Moysen & Aarõ, qbus terribiliter castigatis murmurauit etiam multitudo filiorum Israel contra Moysen & Aaron, dicens: Vos interfecistis populũ domini. Cumqꝫ oriretur seditio & tumultus cresceret Moyses & Aarõ fugerunt ad tabernaculum fœderis. Nu.16.

Cum autem per miraculum virgæ Aaron compescuisset eos dominus, dixerunt: Ecce consumpti sumus, & omnes peribimus, quicũqꝫ accedit ad tabernaculum Domini moritur. Nu.17.

Vlterius procedentes venerunt ad aquas contradictionis, vbi taliter iurgati sunt aduersus Moysen & Aaron, quod ipse etiam diffisi sunt de diuina virtute: Propter quod & puniti sunt a domino. Nu.20.

Postea fornicatus est populus cũ filiabus Moab, quæ vocauerunt eos ad sacrificia sua: & initiatus ẽ Israel Beelphegor. Et præcepit dominus principes suspendi cõtra solem in patibulis. Nu. 25.

Cum liberasset Gedeon populũ fi- Iudic.8

liorum Israel de manu Madian, & occidisset Zebee & Salmana, dixerunt omnes filii Israel ad eum: Dominare nostri tu & filius tuus & filii tui. Ipso tamen mortuo, cum haberet septuaginta filios, nullum de ipsis assumere in dominum & principem curauit.

1.Re.7 &.8. Samuel propheta liberauit populũ Israel de manu Philistiim, & recuperauit vrbes, quas illi abstulerunt Israeli, postea congregati sunt, & petierunt regem sibi constitui contra voluntatem Domini & Samuelis.

2.Re.8 &.15. Quamuis Dauid ita bene populum rexisset, & tot victorias habuisset tamen satis cito facta est coniuratio valida contra eum. Populus vero cõcurrens augebatur cum Absalon.

2.Reg. 19. 20. Notãdum vero cum rediret Dauid in Hierusalẽ, populus illuc certatim volebat eum reducere cum honore, sed pro eo, quod viri Iuda locuti sunt cum viris de decem tribubus, separatus est omnis Israel a Dauid, secutusq; est Sebam filium Bochri.

2.Reg. 10. 12. Sub Salomone filii Israel temporalium rerum abundãtiam habuerunt,

& honore maximo floruerũt, cum tñ a filio suo pro maiori parte, occasione vnius duri verbi, citius recesserunt.

Audientes filii Israel terribilem potentiam Holofernis præoccupauerũt omnes vertices montiũ, & muris circundederunt viros suos, & congregauerunt frumenta in præparationẽ pugnæ. Postmodum cum vidissent se artari ab exercitu, congregati sunt ad Oziam omnes simul, & dixerunt: Iudicet dominus inter nos & te, quoniã fecisti in nos mala nolens loqui pacifice cum Assyriis. Iudit. 7

Cum complesset Hieremias verba, quæ præceperat ei Dominus: vt loqretur ad populum, apprehẽderunt eũ sacerdotes & prophetæ, & omnis populus dicentes: Morte moriatur: Et post pauca dixerunt principes & omnis populus ad sacerdotes & prophetas: Non est viro huic iudiciũ mortis. Hie. 26

Accesserũt oẽs a puo vsq; ad maximũ ad Hieremiã pphetã, & dixerũt. Oẽ verbũ ĩ quo miserit te de⁹ ad nos, faciem⁹ siue bonũ siue malũ. Cũq; post decem dies ĩtimasset eis Hieremias Domini Hie. 42 &. 45.

voluntatem, dixerunt ei: Mendacium tu loqueris nõ misit te Dominus, sed Baruch filius Neriæ incitat te aduersũ nos, & nõ audiuit vniuersus populus vocem domini &c.

Dan. 13 Cito credidit duobus presbyteris senibus multitudo, & cõdemnauerunt Susannam ad mortem: & paulo post. Reuersus est populus cum festinatione, & consurrexerunt aduersus duos præsbyteros, & fecerũt eis, sicut male egerant aduersus proximum.

1. Mac. 13. Cognouit Simõ, quod Tryphõ cũ dolo loqueretur, petẽs duos filios Ionathæ, & centum talẽta argenti, iussit tamen dari, ne inimicitiam magnam sumeret ad populum Israel, dicẽtem: Qui non misit argentum & pueros, propterea periit.

Luc. 4. Cum quadam die esset dominus in ciuitate Nazareth, & dicerẽt ei Iudæi, satis bono modo, vt faceret ibi miracula, sicut in Capharnaũ fecerat, post modicam increpationem, quam dixit eis, repleti sunt ira, & eiecerunt eũ extra ciuitatem, & voluerunt eum præcipitare de supercilio montis.

Quãdo satiauit dominus quinq; millia hominũ, de quinq; panibus & duobus piscibus, voluerunt eum rapere, & facere regem. Cito autem post cœperunt increduli disputare, & quærere: quod signũ facis, vt credamus tibi? Ioan.6.

Videns turba populi Iudæorũ Lazarum suscitatum, & multa alia facta miracula per Dominum Iesum, venit ei obuiam cum magno honore, tamẽ circũspectis omnibus, cũ iam vespera esset hora exiit Bethaniã, Forte quia non vidit in Hierusalem, qui eum ad hospitium inuitaret. De his narratur apud Matthæum.21. Mat.21 Mar.11 Luc.19 Ioã.12

Ante quinq; dies paschæ dominũ Iesum recepit populus cũ magno tripudio & honore, & per hebdomadam omnis populus erat suspensus ad verba eius, & mane veniebant ad eum in templo audire eum, feria vero sexta, in die Parasceue, clamauerũt omnes: Crucifige eum. Mat.21 &.27. Luc.19 &.23. Ioã.12. &.19.

Facta voce spiritus vehemẽtis sup discipulos veniẽtis, conuenit multitudo & mẽte confusa est. Quidã autem irridebant, dicẽtes: Quia musto pleni Act.2.

ſunt iſti. Inſtans autē petrus, locutus eſt eis multa, diſcipulos excuſans & verba Iohelis allegans, quibus auditis ſunt corde compuncti, petentes quid facere deberent. Et baptizati ſunt illo die circiter tria millia hominum.

Act. 13 Quodam Sabbato pene vniuerſa ciuitas conuenit audire verbum Domini, quod Paulus & Barnabas prædicabant, Iudæi autē contradicebant blaſphemātes. Tandē Paulus & Barnabas conuerſi ſunt ad prædicandum gentibus, & audientes gentes gauiſæ ſunt. Paulopoſt Iudæi concitauerunt religioſas mulieres, & primos ciuitatis & excitauerunt perſecutionem in Paulum & Barnabam, & eiecerunt eos de finibus ſuis, & illi excuſſo puluere pedum in eos, venerunt iconium.

Act. 14 Cum Paulus & Barnabas eſſent Lyſtris ciuitate Lycaoniæ, & quidā claudus per Paulum fuiſſet curatus, & turbæ ipſos eſſe deos clamabant, & eis ſacrificare volebant, at illi dicētes ſe eſſe mortales, ſedauerunt turbas, ne ſibi immolarent. Superuenerunt autem quidam Iudæi, & perſuaſis turbis lapi

danteſq; Paulum, traxerunt extra ciui-
tatem, exiſtimantes eum mortuum.
Act. 14.

Quidã quæſtuarii habentes vnam mulierem cũ ſpiritu Phitonico, a qua Paulus eiecit dæmonium: ita concitauerunt principes & magiſtratus ciuitatis, quod factus eſt populi cõcurſus aduerſus Paulum & Silam ſociũ eius, & ſciſſis eorum tunicis, fuerunt virgis cæſi, & in carcerem miſſi, ac pedes ligno ſtricti. Et in ſequenti die fuerunt rogati recedere. Act. 16

Paulo apud Epheſum exiſtẽte, & multa ibidem miracula faciente, Demetrius quidam argentarius, faciens ædes argenteas Dianæ, conuocatis artificibus, concitauit tantam turbationem in ciuitate, quod tota impleta eſt confuſione, & impetum fecerũt vno animo in theatrum, & tamen plures neſciebant, qua ex cauſa conueniſſent. Tunc fuerunt in magno corporum periculo Paulus & ſocii eius, ſed ſcriba populum pulchre alloquens diſcrete ſedauit, & ad propria remiſit. Act. 19

Quadam die tãta fuit in Hieruſalẽ Act. 21 22. 23.

aduersus paulũ turba, & populi cõcur
sio, quod ꝑcutiebãt eum, & trahebant
extra templum, & vix potuit eripi a
tribuno cohortis], qui cum militibus
superuenit. Postea vero cum narrasset
quæ ei acciderant Damasci, leuauerũt
vocẽ, dicẽtes: Tolle de terra eius me-
moriam, nõ enim est fas eum viuere:
Sequẽti autẽ die exclamauit Paulus
in cõcilio: Viri fratres ego Pharisæus
sum filius pharisæi, & facta dissentio-
ne inter pharisæos & Saducæos solu
ta est multitudo, & surgentes quidam
pharisæi pugnabant, dicentes: Nihil
mali inuenimus ĩ homine isto. Quid
si spiritus locutus est ei, aut angelus?

Act.28 Dum calefaceret se paulus ad ignẽ
post naufragium tempore hyemali, vi-
pera a calore procedẽs inuasit manus
eius, quod vidẽtes Barbari, ad inuicẽ
dicebant: Vtiq; homicida est homo
hic, qui cum euaserit de mari, vltra eũ
viuere non sinit. Paulus autẽ bestiam
excutiens in ignẽ, nil mali passus est.
Illi vero videntes, nihil mali in eo fie-
ri, dicebant eum deum esse cito muta
uerunt opinionem,

De operatione

De operatione bona.

POsuit Deus hominē in Paradisum voluptatis, vt operaret & custodi- ret illū. Et post peccatū emisit eū dñs Deus de Paradyso voluptatis, vt ope- raretur terrā, de qua natus ē, & ait illi. In sudore vult⁹ tui, vesceris pane tuo. Cap. 3. Et sic nota qđ Deus hominem voluit operari in statu innocentiæ, & post peccatum. Ge. 2. 3

Tempore quo solent reges ad bella procedere Dauid in domo sua reman- sit, & in illo otio adulterium cū pro- ditione commisit, & homicidium. 2. Reg. 11.

Salomō ædificat domū Dei & do- mū suā. Sed nota, quod prius domū Dei, & licet opus esset maius, tamē in minori tempore compleuit omnia. 3. Reg. 6. 7.

Egerunt hi, q operabātur industrie, & suscitauerūt domū Dei in statū pri- stinū, & firmiter eam stare fecerunt. 2. Pa. 24

Ezechias rex Iuda operatus ē bonū & rectum, & verum coram Domino, volens requirere dominū in toto cor de sue, Fecitq;, & prosperatus est. 2. Pa. 31

Anno secūdo reditus filiorū Iuda de Babylone, cœperunt fundare tēplum: 1. Esd. 3

Iosue vero filius Iosedec & fratres eius instabāt sup eos, qui faciebant opus.

1.Esd.6 Præcepit rex Darius, vt ædificaretur domus dñi in Hierusalē. & daret sumptus de arca regis, ne impediret opus.

Esdræ & Neemi. p totū. Nota, quod opera q̄ fecerūt filii trāsmigrationis in fundatione tēpli, & in ædificatione muri ciuitatis, multos habuerunt īpeditores, vt patet. 2.Esd.

Homo nascitur ad laborem, & auis ad volatum.

Ionæ.3 Vidit Deus opera Niniuitarum, & misertus est eorum.

Mat.20 Ociosi arguūtur operarii, si ad mercedem vocantur.

Mat.25 Seruus qui accepit quinq; talēta, & operatus est in eis, & lucratus est alia quinq;, cōmendatus est a domino. Similiter & qui duo acceperat, & lucratus est alia duo. Alius autem, qui vnū accepit, & non multiplicauit, & inutiliter reseruauit, reprobatus fuit.

Mat.26 & Mar. 14. Opus Mariæ Magdalenæ, qñ vnxit dñm recūbētē, frementibus discipulis ab ipso Domino approbatum est.

Luc.24 Illi duo discipuli, qui secū manere dñm coegerūt, quā diu fuerunt cū eo,

in verbis nõ cognouerunt eum, sed in opere hospitalitatis & fractiõe panis.

Laudabilia opera patrũ a filiis mitanda esse ostẽdit, dicens: Si filii Abrahæ estis, opera Abrahæ facite. Ioan.8.

Labitha erat Christi discipula, plena opib⁹ bonis & eleemosynis, quas faciebat: Id ipsa mortua, multi fuerũt mori ad rogãdũ Petrũ ꝑ ea, qui suscitauit eã Act.9.

In omni gente, qui timet dominũ, & operatur iustitiã, acceptus est illi. Act.10

Apud Corinthios manebat Paulus cum Aquila & Priscilla, quia eiusdem artis erat, & operabatur. Act.18

Opera bona cõparat Apostolus semini de quo satis modicũ iacit, & multũ metit. Qui ꝑce seminat, parce & metet. 2.Co.9

Grauiter reprehẽdit Paulus Thessalonicẽses ociosos, licet ipsos al's cũmẽdaret. Si qs ñ vult opari, nec mãducet 2.Th.3

De recta intẽtione habẽda ĩ opere.

OCcidit Cain Abel fratrem suũ: Gen.4. David Goliath: Ioab Abner & 1.R.17 Amasan: Herodes Antipas Ioãnẽ Baptistam: Agrippa Iacobũ. Petrus autẽ 2.Re.3 solo verbo Ananiam & Saphirã. Sed &.20. considera varias intẽtiones & causas. Mat.14 Ac.12.5

Gen.27 Abrahā risit in ꝑmissione filii nasci
&.18. tur. Sara quoq; risit: sed risus Abrahæ
fuit cōmēdatus, Saræ vero rep̄hēsus.
Exo.9. Dixit Pharao: Peccaui &c. Exo.9.
1.Reg. Dixit Saul. Peccaui. 1. Reg. 26.
26. Dixit Dauid Peccaui &c. 2. Reg. 12
2.Reg. Hoc ipsum dixit Manasses. 2. Paralip.
12. vltimo. Dixit Iudas etiam se peccasse.
2.Pa.36 Matthæi. 27. Sed affectiones & inten
Mat.27 tiones cordium valde diuersæ fuerūt.
Exo.17 Similia fere verba dixit Moyses in
Raphidi, qn̄ petiit populus aquā ad bi
bēdū. Exo. 17. Et ad aquas cōtradictio
Nu.20. nis. Numeri. 20. Sed pria vice nō hæsi
tauit ī corde. Scd̄a vero, sicut patet ex
pœna, q̄ sequuta fuit, dubitasse videt.
Iosu.22 Filii Rubē & Gad & dimidia tribus
ædificauerūt altare: sed longe alia in
tentione, quā crederēt alii filii Israel.
2.Re.7 Cōmēdauit dominus multū. bonā
voluntatē Dauid, quā habuit de ædifi
catione templi, licet noluerit tēplū,
per eum, ædificari.
2.Reg. Misit Dauid ꝓ Vria, q erat ī exerci
11. tu nō vt ille qesceret, sed vt ip̄e peccatū
qđ cū ei⁹ vxore cōmiserat, occultaret.
Iudi.10 Ornauit se Iudith valde curiose, sed

ōīs illa cōpositio nō ex libidīe, sed ex virtute pēdebat (scilicet) ad liberandū populū Dei de māib⁹ pessimi inimici.

Quod Mardochæus Amā nolebat adorare vel corā eo genu flectere, non faciebat ꝓ inobediētia, vel contēptu, sed qa diuinū honorē nolebat homini mortali deferre, sicut testat̃ Iosephus. Esth. 3.

Dixit Herodes Magis, vt cū puerū inuenissent, renunciarent ei, vt & ipse adoraret eum: sed valde aliud intendebat, & aliud prætendebat. Mat. 2.

Eleemosynam dare & ieiunare præcepit dominus non propter homines fieri, ne cōtingat tam bona opera, praua intentione corrumpi. Mat. 6.

Prohibuit dn̄s duobus cæcis illuminatis ab eo, ne qs hoc sciret: & tn̄ sequtur. Illi diffamauerūt eū in tota terra illa: nec tn̄ illi arguunt̃ transgressiōis. Mat. 9.

Signāter addit dn̄s finē, & intētionē quā quisq; debet habere bona faciēdo vel mala patiēdo. Beati eritis cū male dixerint vobis homines &c. propter me, vel propter nomen meum. Item quicūq; potum dederit aquæ &c. Qui dereliquerit domum &c. Mat. 19. Mat. 5. 10. 19.

Luc. 8. Quidā sequebātur dominū, vt eū
14. 15. nequiter obseruarent: Aliq, vt de pa-
& 18. nibus eius mādūcarent: Alii, vt ipse,
Ioan. 6. vel eorū amici a lāguoribus sanarent:
Alii vero, vt æternaliter saluarentur.

Luc. 23 Herodes multo tpe cupiebat vide-
re Iesum, sed non causa pietatis, sed qa
sperabat signū aliquod ab eo fieri, &
ideo nil profuit ei videre Iesum.

De acedia vel negligentia.

Gen. 42 AVdiens Iacob quod alimēta ven
derentur in Aegypto, dixit filiis
suis: Quare negligētis? Descendite &
emite nobis necessaria.

Nu. 11. Panē angelorū habebant filii Israel
in deserto, & tamen excæcati desidera
bant cibos Aegypti.

Eodem Acedia vel tædium, homini est cā
impatiētiæ & carnalis desiderii, & cā
multiplicis mendacii, sicut patet Nu-
meri. Recordamur piscium &c.

Nu. 21. Profecti sunt filii Israel de mōte Hor
& tædere cœpit populū itineris & la-
boris, locutusq; cōtra dominū & Moy
sen ait. Anima nostra nauseat super ci
bo isto leuissimo. Quamobrem misit
Dominus ī populū ignitos serpētes.

Negligẽter custodiebat Abner dñm suũ Saul. Nam quãdo Dauid venit ad castra eius neminẽ reperit vigilantẽ. 1. Reg. 26.

Dormiens fuit pcussus Isboseth filius Saul & occisus. 2. Re. 4.

Tempore quo solent reges ad bella procedere remansit Dauid in domo: vbi graue adulterium & grauissimum homicidium hac occasione cõmisit. 2. Reg. 11.

Placuit Ioas regi Iuda, vt istauraret domum domini, & præcepit Leuitis, vt circa hoc essent soliciti. Porro Leuitæ egerunt negligentius, qua de cã rex arguit Ioiadam sacerdotem. 2. Pa. 24

Facta tẽpestate in mare Ionas descẽdit ad ĩteriora nauis, & dormiebat sopore graui, & accessit ad eũ gubernator, & dixit ei: Quid tu sopore deprimeris? surge inuoca Deum tuum. Ionæ. 1

Cũ dormirẽt hoĩes, venit inimicus, & supseminauit zizaniã ĩ medio tritici Mat. 13

Arguuntur ociosi, & remunerãtur operarii Mat. 20.

Virgines dormitantes, quarum lãpades non fuerunt prius ornatæ, fuerunt postea a nuptiis exclusæ. Mat. 25

Dure reprehendit Dominus seruũ Eodem

malum & pigrũ, qui multiplicare neglexit commissum sibi talentum.

Mar.26 Mar.14 Valde videntur fuisse acediosi discipuli hora illa, postquam rogati a Domino vigilare, continuo dormiebãt.

De pueris bonæ indolis.

Gen.22 NOn legitur Isaac murmurasse vel fugisse, qñ eius pater, ex pcepto Domini ipsum voluit immolare.

Gen.37 Ioseph accusauit fratres suos apud patrẽ crimine pessimo, qđ erat in eo signum detestationis peccati, & patri dicenti: Veni mittã te ad fratres tuos: obedienter respondit: Præsto sum &c.

1.Reg. 2.& 3. Samuel adhuc puer, erat minister ĩ conspectu domini, vbi erat Arca dei.

1.Reg. 16. Quãdo debuit ĩ regẽ inũgi Dauid, erãt ĩ agro paruulus & pascebat oues tanq̃ p̃ri obediẽs humiliter & abiecte.

4.Reg. 12. 2.Pa.24 Ioas filius Ochoziæ regis Iuda, puer septẽ annorũ, cũ regnare cœpisset, fecit qđ bonũ erat corã dño, cũctis diebus Ioiadæ sacerdotis. Sed post mortem Ioiadæ effectus est impius, & interfecit Zachariam filium eius.

4.R.22 2.Pa.34 Octo annorũ erat Iosias, cũ regnare cœpisset, fecitq́ quod placitũ erat

coram Domino, & tamē pessimos pa
trem & auum habuerat.

Tobias cū esset minor omnibus in tribu Neptalim, nil tamē puerile gessit in ope. Et idē cū postea filiū genuisset ipsum ab infantia timere Deū docuit, & abstinere ab omni peccato. Tob. 1. & 4.

Sine ꝓpheta, sine sacerdote, sine magistro, Daniel & tres socii eius legem Dei obseruātes sobriæ, & iuste, & pie, vixerunt inter pueros gentiles. Dan. 1.

Fratres illi. 7. adolescētes mirā sapientiam in responsionibus, & patientiam in tribulationibus habuerunt. 2. Ma. 7

Beatus Ioānes Baptista puer crescebat & cōfortabat spiritu & erat ī deserto vsq; ad diē ostēsionis suæ ad Israel. Luc. 1.

Saluator noster puer duodenus existens in carne, inuentus est in templo in medio doctorum, audiens illos & interrogans. Deinde descendit cū Maria & Ioseph, & erat subditus illis. Luc. 2.

De societate bonorum.

Considerandum est valde, quod si inuenti fuissent decē viri iusti in quinq; peccatricibus ciuitatibus, propter illos pepercisset dn̄s vniuersis. Gen. 18

Gen.30 Dixit Iacob ad Labã: Modicũ habuisti antequam venirem ad te, & nunc diues effectus es, benedixitq; tibi Dominus ad introitum meum.

Gen.35 Bene fuit associatus Iacob, qui dixit. Faciamus altare Domino, quoniam exaudiuit me in die tribulatiõis meæ, & fuit socius itineris mei.

Gen.39 Benedixit Dominus domui Aegyptii propter Ioseph, & multiplicauit.

Iosu.24 Seruiuit Israel Domino cunctis diebus Iosue & seniorum, qui nouerant omnia opa domini, q̃ fecerat ĩ Israel.

Iudi.18 Filii Dan ceperunt Lachis & occiderunt homines, qui cũ nullo hominũ habebant quicquam societatis.

1.Reg. 19. Ex pte Saulis missi sunt lictores ad capiẽdũ Dauid, morantẽ cũ Samuele & aliis pphetis. q prophetare cœperũt & venit Saul & pphetauit ipse cũ eis.

4.Re.3 Propter honorem Iosaphat Regis Iuda Deum colẽtis, Eliseus propheta ĩpetrauit aquas dari exercitui, in quo erant duo alii mali reges.

To.2.4 Homines Deum timẽtes, volebat habere secũ Tobias in cõuiuio, & hoc ipsum docuit filiũ suũ. Nolite mandu

care cũ peccatoribus. Idẽ diligẽter voluit scire, cũ quo iturus eẽt fili᷒. Ca. 5.

Dicebat vxor Tobiæ iunioris. Nũq̃ cũ ludẽtibus miscui me nec cũ his q ĩ leuitate ambulant participẽ me ꝓbui Tob. 3.

Audito crudeli mãdato regis Nabuchodonosor, qd̃ debebãt ĩterfici cũcti sapiẽtes Babylõis, Daniel ĩdicauit negociũ sociis suis, vt q̃rerẽt simul misericordiã a Dño, & reuelata ẽ nocte visio Danieli. Vñ occasiõe Danielis sui sui pepcit rex magis & sapiẽtib᷒ Babylõis Dan. 2.

Post obitũ Iudæ Machabæi, emerserũt iniq, & facta est fames valida, & impios cõstituit Bacchides dños regiõis Et facta est tribulatio magna ĩ Israel, q̃ omnia mala forsitan nõ fuissent, si adhuc Iudã sociũ ac dominũ habuissent 1. Ma. 9

Cũ primus illorũ septem fratrũ ĩ sartagine torreret᷑, cæteri cũ mr̃e ad moriendũ fortiter se inuicem hortabant᷑. 2. Ma. 7

Veniebat Iudas Machabæ᷒ ad capiẽdã Schytopolim ciuitatem, sed ꝓpter Iudæos q intus habitabãt, erga quos Schythopolytæ benigni fuerãt nil eis mali fecit. Imo gr̃as agẽs hortat᷒ ẽ eos de cætero, erga gen᷒ suũ benignos eẽ. 2. Mac. 12.

Mat.26 Quādiu Petrus fuit cū Apostolis fi-
Mar.14 xus & securus māsit, sed qn̄ fuit i atrio
Luc.22 summi sacerdotis, cū ministris illi⁹ ca
Ioan.18 lefaciēs se ad ignē, dn̄m negare icœpit.

Ioan.9. Statim quando cæcus natus a dn̄o illuminaretur fuit extra synagogam a Pharisæis eiectus, a benigno domino Iesu inter suos fideles receptus est.

Ac.1.2 Cū essent omnes discipuli pariter p̄seuerantes vnanimiter in oratione, venit Spiritus sanctus in eos, & ipsos inestimabiliter roborauit & docuit.

Eodem De fidelibus q erāt in ecclesia primitiua dicitur: Oēs qui credebāt erāt pariter & habebāt oīa cōmunia. Seq̄tur. Sumebāt cibū cū exultatiōe & simplicitate cordis collaudātes dominū, & habentes gratiam ad omnem plebem.

Act.9. Post cōuersionē suā Saulus veniēs Hierosolymā tētabat se iūger̄ discipulis, & oēs timebāt eū nō credētes q᷑ esset discipulus, Barnabas aūt apprehensum illū duxit ad Apostolos &c.

Act.27 Homines, qui erant cū Paulo in naui grauissimæ tempestatis, occasione ipsius Pauli, quem habebant secum in socium, fuerunt omnes saluati. Nam

dixit ei angelus domini: Ecce donauit tibi deus omnes, qui nauigãt tecum.

De societate malorum.

SAlubriter exiuit Abrahã de Chaldæa vbi erãt hoĩes corrupti, idololatria, vnde postea hoc pro bñficio dominus cõmemorat, dicens: Ego dñs, qui eduxi te de Hur Chaldæorum. Gen. 11 & 15.

Nõ solũ corpore sed ẽt cogitatione & affectione ẽ patria relinquenda. Vñ dixit Dominus ad Abraham, cum iã corpore exiret, egredere de terra tua &c. Nota promissiones ibi factas. Gen. 12

Quãdiu fuit abraham cum peruersis hominibus in Hur Caldæorũ non legitur ei Dominus apparuisse, licet bonus fuisse credatur, Sed postquam inde exiuerat legitur multoties diuinis apparitionibus fuisse visitatus. Gen. 13 15. 17. & 18.

Iniurias & iacturas passus est Loth a pessimis Sodomitis cum quibus habitabat, vel ipsorum occasione. Gen. 13 & 19.

Quã difficile sit malorum consuetam societatem dimittere, patet per Loth, qui de medio Sodomorum vix per angelum extrahi potuerit. Eodem

Lidus Ismaelis cum Isaac, diplicuit Gen. 21

Saræ.

Gen. 28 Fugientem Iacob malorum fratrẽ,
& infra dominus multipliciter confortauit.

Gen. 33 Noluit Iacob ambulare cũ malo fra
tre, licet placasset eũ munerib', & ille
satis istaret, & signa dilectiõis oñderet

Nu. 16. Dixit Moyses ad turbã filiorũ Israel:
recedite a tabernaculis hominũ ipiorũ, & nolite tangere, quæ ad eos pertinent, ne inuoluamini in peccatis eorũ.

Nu. 33. Dixit dñs Moysi, Præcipe filiis Isrl, vt intrãtes terrã Chanaã, disꝑdãt cũctos hitatores regiõis illi'. Sin aũt nolueri eis ĩterficere, q remãserint, erũt vobis q̃si claui ĩ oculis & lãceæ ĩ lateribus.

Iosu. 7. Occasiõe Achã, q tulit de anathemate Hiericho, fuit ppl's in ꝑlio supatus.

Iudic. 1 & 2. Noluerũt delere filii Isrl habitatores terræ, sicut ꝑceperat eis dñs, sed ꝑcusserũt fœdus cũ eis, & male accidit eis.

Iudi. 19 & 20. Propter quosdam filios Belial, q in vxorem Leuitæ detestabile flagitium ꝑpetrarũt, omnes filii Beniamin, paucis exceptis, trucidati fuerunt.

2. Reg. 13. Amicitia, quã habuit Amnõ filius Dauid cũ Ionadab, dedit ei viã ad hoc qđ Thamar sororem suã opprimeret.

Rebellionem disponente Absalon contra patrem suum, inierunt multi cū eo simplici corde, licet contra Dauid nihil mali machinati fuissent, si cū bonis pacificis in Hierl'm remāsissent. 2. Reg. 15.

Propter quosdā supstites de domo Saul, facta est fames in terra, donec ad petitionē Gabaonitarū crucifixi fuerīt. 2. Reg. 21.

Rex Iudæ Iosaphat, fuit fere occisus vadens cum Achab ad prælium, & reprehensus fuit per prophetam domini dicētem: Impio præbes auxiliū, & iis qui oderūt dñm amicitia iungeris, & idcirco iram domini merebaris &c. 3. Reg. 22. 2. Pa. 19

Ochozias rex Iuda ambulauit ī viis Achab & fecit malū corā dño. Seqtur causa Gener enim domus Achab fuit 4. Re. 8 2. Pa. 22

Eliezer ppheta dixit Iosaphat regi Israel. Quia habuisti fœdus cū Ochozia, percussit dominus opera tua, contritæq; sunt naues. 2. Pa. 20

Venit homo Dei ad Amasiā regem Iuda, & ait: O rex, ne egrediatur exercitus Israel tecum. Non enim est dominum cum israel, quod si putas ī robore exercitus bella consistere, superari te faciet deus ab hostibus. 2. Pa. 25

1.Esd.4 Aedificãtibus filiis Iuda tẽplũ post reditum de Babylone, hostes eorũ voluerunt ædificare cum illis: illi vero bono vsi consilio renuerunt.

Tob.1. Cũ irent omnes ad vitulos aureos, quos Hieroboã fecerat, Tobias solus fugiebat consortia omnium, & pergebat in Hierusalem.

Tob.3. Itẽ dicebat vxor iunioris Tobiæ nũq̃ cũ ludẽtibus miscui me, neq; cũ his q̃ ĩ leuitate ambulãt participẽ me ꝓbui.

Iob. 30 Beatus Iob dixit. Frater fui draconũ & socius Strutionum.

Esai.6. Cum dixisset Esaias: Vir pollutus labiis ego sum, causam insinuans subdidit: In medio populi polluta labia habentis ego habito.

Ezec.2. Dictum fuit Ezechieli. Increduli & subuersores sunt tecum, & cum scorpionibus habitas.

Dan.13 Mali nocẽt sibi inuicẽ. Nã duo senes ex hoc acceperũt audaciã accusãdi Susannã, q̃a in eadẽ malitia cõuenerunt.

1.Mac. 8.&.9. Quãdiu Iudas Machabæus cõfidẽs de diuino auxilio gessit bella pro populo suo, bene ei successit, cũ vero cõstituit amicitiã & societatẽ cũ gentilibus

bus Romanis, licet tūc potētissimis, cito post supat⁹ fuit, & ī bello cecidit.

Simile accidit Ionathæ fratri Iudæ Cap. 12. 1. Machab. 1. Mac. 12.

Petrus existēs cū discipulis i noctæ cœnæ dñi, multū erat audax & secur⁹. Cū aūt venit ad atriū summi sacerdotis, dñm ad vocē vni⁹ ancillæ negauit Mat. 26 vt supra

Cæcus, secus viā sedēs mēdicās, clamabat ad dominū Iesum, & qui præibant increpabant eum, vt taceret. Luc. 18

Nō fuit iter fideles Christi numeratus cæcus ille natus, quem Dominus videre fecit donec fuit de Synagoga a Pharisæis eiectus. Ioan. 9.

Philippēses cōmēdat Apostolus dicens: In medio nationis prauæ & peruersæ inter quos lucetis, sicut luminaria in mundo. Phili. 2.

Petrus Apostolus dixit quibusdam Iudæis, audientibus verbum Dei. Saluamini a generatione ista praua. Act. 2.

Procōsul, Paulus desiderabat audire verbum Dei, sed erat cum eo Elymas magus pseudo propheta Iudæus, qui resistebat Paulo & Barnabæ, quærens peruertere Proconsulem a fide. Act. 13

Act.14 Ciuitate Lystris homines tãtæ simplicitatis erant, quod ipsi Paulum & Barnabã deos ad terrã descendisse putabant. Cum autem vix sedasset eos Paulus, & cœpisset eis viam ostendere veritatis, superuenerunt quidã Iudæi, q ita psuaserũt turbis qđ Paulus fuit ibi lapidatus, & quasi ꝑ mortuo ẽrelict⁹.

Act.19 Cum verbum dñi fortiter in Epheso cresceret, & dñs per Paulum ibidem miracula faceret quidam Demetrius faciens ædes argenteas Dianæ, conuocatis opificibus illius artis, seditionẽ contra Paulum concitauit.

Nu.22. Plures mali interdũ in vnam malã societatẽ cõueniunt, vt bonis inferãt nocumentum. Ita cõuenerunt Balaac & Balaã ad maledicẽdum filiis Israel.

Iosu.10 Adonisedech rex Hierusalẽ & alii.4 reges, eo qđ illi fecerãt pacem cum Iosue cõuenerũt aduersus Gabaonitas.

Ios.11. Item Iabin rex Asor, & alii reges triginta contra Iosue & filios Israel.

Iudic.3 Item quinq; Satrapæ Philistinorũ, Cananæi, Sidonii & Euæi &c.

Iudic.6 Item Madian & Amalech, & cæteri orientalium nationum.

Sic aũt intelligit illud Esaiæ: Regnauit Syria super Ephraim, id est, decem tribuum, & rex Syriæ, cõcordauerãt ĩ vnũ, ad regẽ Iuda funditus extirpãdũ. Esai. 7.

Rursus in passiõe domini, Herodes & pilati facti sunt amici. Luc. 23

De mundanæ prospe. prauitate.

Abundantia rerum temporalium sæpe fit multorum occasio peccatorum: sicut in illa regione, quæ irrigabatur sicut Paradysus, in qua habitabant Sodomitæ pessimi. Gen. 13 & 19.

Gedeon cũ paruus homo esset & in area frumentum excuteret bonus fuit & eum Angelus domini visitauit, post obtentam victoriam male se habuit. Iudic. 6 & 8.

Saul antequã rex esset, bonus fuit, & postq̃ regni gubernacula suscepit intumuit, & mãdatum domini pter iuit. 1. Re. 9 & 15.

Post multa bella & victorias de inimicis obtentas, Dauid remanens gestus in Hierusalẽ, cõmisit adulterium & exinde secutum est homicidium. 2. Reg. 11.

Occasione multitudinis subditorũ Dauid in superbiam elatus est, & fecit populum numerari. Sed nota q̃ grauiter fuerit punitus. 2. Reg. 24.

3.Reg. Nõ erat argẽtũ alicuius pretii ĩ die-
10. bus Salomonis, quia tãta erat in Hie-
3.Reg. rusalẽ argẽti abundantia, quãta ẽ lapi
11. dum. Sed nota quã mirabile, & quam
terribile fuit, quod plus nocuit ei rerũ
copia, quam profuit tanta sapientia.

3.Reg. Antequã Ieroboã haberet dominiũ
12. super decem tribus, non legitur fuisse
malus. Sed magis adolescẽs bonæ in-
dolis & industrius, statim vero, vt re-
gnũ adeptus ẽ fecit vitulos aureos, &
auertit pplm a deone auerteref ab eo

3.R.14 Cũ roboratum fuisset regnum Ro-
2.Pa.12 boam & confortatum, dereliquit legẽ
domini, & omnis Israel cum eo.

4.Reg. Amasias rex Iuda percussit Edõ, &
14. inde eleuatum est cor eius, & voluit
2.Pa.25 contra Ioas regem Israel præliari, sed
male successit ei.

2.Pa.26 Cum roboratus eẽt Ozias rex Iuda,
eleuatum est cor eius in interitũ suũ.
Ingressusque in templum adolere vo
luit incensum.

2.Pa.33 Manasses rex in Hierusalẽ fuit pessi
mus, postea ĩ Babylone vinctus, & co-
angustatus, orauit dominum & egit
pœnitentiam valde coram Domino.

Comederunt, & saturati sunt, & impinguati & abundauerunt delitiis in bonitate magna: prouocauerunt autẽ te ad iracundiam. Nee. 9.

Quãdoq; mundana ꝓsperitas multum multiplicat carnales amicos, & cõgregat quos aduersitas sæpe fugat. Vnde Tobia a cæcitate sanato & ditato, venerũt cõsobrini eius ad eũ gaudẽtes & cõgratulantes ei, quod non legũtur fecisse quãdo prius erat cæcus, & vxor eius ibat ad textrinũ opus. To. 1. 2 & 11.

Post victoriã obtentã de Arphaxat rege Medorum, exaltatum est regnũ Nabuchodonosor regis Assyriorum, & cor eius eleuatum est. Iudit. 1

Quãuis Aman esset secũdus a rege potẽtissimo Ahasuero, & haberet multas diuitias, & filios, & amicos, ita tamen torquebatur, ex eo quod Mardochæus ei genua non flectebat, quasi nihil haberet. Nota breuitatem prosperitatis illius. Esthe. 5

Quãdiu durauit plaga Domini sup Iob licet venerint ad eũ aliqui amici, fuerũt tamẽ ei consolatores onerosi, nec legũtur ei dedisse aliqd. Postquam Iob. 1. 2. & 42

autem addidit dominus omnia quæ-
cunq; fuerāt Iob duplicia, venerūt ad
eū omnes fratres sui, & cuncti q noue
rāt, & cōsolati sunt: & dederūt ei vnus
qsq; ouem vnam, & in aurē aureā vnā.

Dan.2. Statuā quā vidit Nabuchodonosor
quæ ꝑcussa a lapide absciso de monte
redacta est in fauillam, satis indicat ꝓ
speritatem mundanam nihil esse.

1.Ma.9 Filii Iābri faciebāt nuptias magnas &
venerūt Iudæi Ionatha duce, & occide
rūt multos, cōuersæ sūt nuptiæ ī luctū
& vox ipsorum musicorū in lamentū.

1.Mac. Ptolemæus rex Aegypti Alexādro
11. rege Syriæ debellato, & in Arabiā fu-
gato, exaltatus est, & abstulit Zabdiel
Arabs caput Alexādri, & misit Ptole-
mæo, & rex Ptolæmeus mortuus est
die tertia.

Mat.19 Adolescens, q q̄siuit a Christo qūo
& Luc. posset hr̄e vitā æternā, multas habe-
18. bat possessiōes. Et idcirco abiit tristis
qn̄ dn̄s dedit ei cōsilium perfectionis.

Mat.21 Magnum festum fecerant Iudæi do
Mar.11 mino Hierusalem venienti, & circum
spectis omnibus, cum iam vesperasset
hora, exiit in Bethaniam, nō inuenit,

qui eum hospitio reciperet.

Ad cōtendēdam tēporaliū abundā tiam multum facit exemplū, quod ponit dominus in illo diuite, cuius ager vberes fructus attulit. Cum autem sollicitus cogitaret destruere horrea sua, & facere maiora, ait illi Deus: Stulte, hac nocte repetēt, (scilicet diaboli) animā tuā a te, & q̄ aggregasti cuius erūt. Luc.14

Emptores villæ & boū, & ille q vxorē suā duxerat, vocati ad cœnā dñi se excusauerunt tanq̄ aliis occupati. Pauperes aūt & debiles fuerūt introducti. Luc.14

Vidēs dn̄s ciuitatē Hierusalem, pace tēporali fruētē & supuēturas miserias ignorantem. fleuit sup illam, dicens: Quia si cognouisses & tu (sc.) fleres. Luc.19

Cū populus Herodi magno regi vestito veste regali, & sedēte pro tribunali acclamaret, Voces Dei & nō hoīs: Cōfestim percussit eum angelus domini. & consumptus a vermibus expirauit. Act.12

De curiositate mundana.

PRimariæ transgressionis occasio, ortū habuisse videtur, ex eo, quod Eua serpentem curiose audiuit, & lignum vetitum curiose respexit. Gen.3.

Gen.34 Egressa ē Dyna filia Lyæ, vt videret mulieres regionis illius: seqtur, quod visa rapta & oppressa fuit.

Exo.19 Præcepit dominus Moysi, vt diceret populo. Cauete ne ascēdatis ī mōtē, nec tangatis fines illius, Omnis q teti gerit montē morietur. Et post pauca. Contestare populū, ne forte velit trāscēdere terminos ad vidēdum dñm & pereat ex eis plurima multitudo.

Nu.4. Dixit dominus ad Moysen, vt Aarō & filii eius tātū intrarēt sancta sanctorum, Alii vero nulla curiositate viderent, quæ erāt in sanctuario, priusquā eēnt oīa inuoluta alioqn morerentur

2.Pa,26 Ozias rex Iuda ingressus tēplū dñi, accepit thuribulū, & voluit adolere ī cēsum sup altare thymiamatis, qđ nō ad suū, sed ad sacerdotū ptinebat officiū, statimqꝫ orta ē lepra in frōte eius.

Luc.11 Cū viderent Iudæi miracula a dño Iesu fieri manifesta & vtilia, videre nolebant, sed de cœlo quærebāt. Ideo nouissima eoꝵ facta sūt peiora prioribus

Luc.23 Herodes Tetrarcha viso Iesu gauisus est valde, nō tamē pietatis, sed curiositatis causa, qa sperabat signū aliqđ ab

eo videre fieri, & propter hoc visio illa dñi Iesu nihil ꝓfuit ei sed magis obfuit

Curiositatē discipulorū, scire volentium tempus secundi aduētus, cōpescuit dominus dicēs. Non est vestrū nosse tempora vel momenta, quæ pater posuit in sua potestate. Act. 1.

Curiositas videtur fuisse, ꝙ Simō Magus voluit baptizari, quia (videlicet) videbat signa, q̃ Philipp⁹ faciebat. Act. 8.

Atheniēses oēs & aduenæ & hospites ad nihil aliud vacabant, nisi vt aut dicere, aut videre, vel audire aliqd noui. Act. 17

Prædicāte Paulo in Epheso ciuitate, multi q fuerāt curiosa sectati cōtulerīt libros, & cōbusserunt corā omnibus. Act. 19

Reprehēdit Apostolus quosdā Thessalonicēses, inquiete ambulātes, & nihil operantes sed curiose agentes. 2. Th. 3

Adolescētiores viduas monet Apostolus esse deuitādas. Frequēter vero vagas, otiosas, & curiosas arguit, & vitare monet quæ discūt domos circūire, & vagabūde discurrere, & se ostēdere ac vendere, & loquuntur, quæ illicita sunt. Et cum luxuriatæ fuerint nubere volunt. 1. Ti. 5.

De fide magna mulierum.

Heb. 11 Commēdat apostolus fidē Raab,
Iosu. 2. q̄ non periit cū īcredulis, cū exce
&. 6. pisset hospitio exploratores pacifice.
Ruth. 1 Ruth adhæsit socrui suæ Noemi di
&. 2. cēs: Populus tuus & Deus tuus meus. Vnde Booz, postea dixit ei: Reddat tibi dominus plenā mercedem ad quā venisti, & sub cuius confugisti alas.

3. Reg. Mulier vidua Sareptana credidit ver
17. bis Heliæ prophetæ, licet rem satis difficilem illi faciendam iuberet. Ideo ex illa die hydria fariæ non defecit.

2. Ma. 7 Mūdi creationem & corporū resurrectionem, optime cōfitebat̄ mirabilis illa mater, quæ septē fratres filios torqueri vno die vidit, & ipsos ad moriendū ꝓ Dei legibus fortiter aīauit.

Luc. 1. Circa mysterium dñicæ incarnationis fuerunt mulieres ad credendū prōptiores q̄ viri. Nam Zacharias pater Ioānis Baptistæ, incredulitatis fuit ab angelo redargutus. Pro eo, quod non credidisti ṽbis meis &c. Elisabeth aūt nō reprehēsibilis, sed cōmendabilis legit̄ extitisse, q̄ statim in aduētu beatæ virginis exclamauit. Bñdicta tu &c.

Similiter cōmendatur beata virgo, quæ credidit angelo dicenti sibi: quod conciperet de spiritu sancto. Eodem

Item Anna vidua pphetissa loquebatur de puero nato omnibus, qui expectabant redemptionem Israel. Luc. 2.

Mariæ Magdalenæ dixit Dominus: Fides tua te saluā fecit, vade in pace. Luc. 7.

Tantā fidē habebat ad dñm mulier emorroissa, & sufficiebat ei, vt tantū modo tangeret fimbriam vestimenti eius. Ideo meruit audire verbum dulce. Cōfide filia, fides tua te saluā fecit. Mat. 6. Luc. 9.

Nec lōga expectatiōe, nec dura respōsione destitit clamare ad dñm mulier Chananæa: Iccirco tādem audiuit. O mulier magna est fides tua, fiat tibi sicut vis. Mar. 15 Mar. 7.

Mulier Samaritana plene confessa est dicens. Quia Messias venit, qui dicitur Christus. Et postea multi Samaritanorum crediderunt in dominum, propter verbum mulieris illius. Ioan. 4

Confessio fidei Marthæ: quæ dixit: Ego credidi, quia tu es Christus filius Dei viui, qui in hunc mundū venisti. Satis Similis fuit confessioni Petri. Ioan. 11 Mat. 16

Mar.16 De resurrectiōe dñi legimus multos
Mat.28 viros dubitasse, & dominũ Iesum illo
Ioā.20. rum incredulitatem, & cordis duritiā
exprobasse, de mulieribus autē, nihil
tale legitur. Sed surgēs dñe primo ap-
paruit mulier, scilicet, Magdalenæ, & il
la currēs discipulis lugētib' nũciauit.

Act. 16 Quædā mulier noīe Lydia purpura
ria audiuit pdicationē Pauli, cui' Dñs
apuit cor, & baptizata ē, & dom' eius.

De sapientia mulierum.

Gen. 21 SAra prudēter intellexit ludum in
Isaac, & Ismael non esse bonum, &
voluit Dominus, vt Abraham acquie
sceret illius voluntati.

Gen. 27 Rebecca fuit valde argumētosa ad
procurādum quod Iacob benedictio-
nem a patre, quæ debebatur primoge-
nito obtineret: & postea fecit eũ caute
iram Esau declinare.

Iosu. 2. Raab meretrix discrete exploratores
&.6. abscōdit, & per hoc se & totā domum
suam integraliter liberauit.

Iudic.4 Debora vxor Lapidoth, iudicauit po
pulũ & docuit Barach filium Abinoā,
qđ facturus esset, vt populum Dei de
manu Sisaræ liberaret.

Solicita fuit Noemi & astuta ad mo- dum inueniendũ, quo Ruth alienige- na nurus sua nubere posset Booz in- clyto & potenti. Ruth. 2 &. 3.

Mater Samuelis Anna discrete se ex cusauit, ab eo, qđ Heli sacerdos ei ĩpo fuit, quãdo filiũ a domino postulauit. 1. Re. 2

Per sapientiã, & eloquentiam suam & liberalitate satis modicam, Abigail viro suo Nabal vitam seruauit, & Da- uid ab homicidio impediuit. 2. Reg. 25.

Sapiens mulier Thecuites induxit Dauid ad hoc, quod filium suum Ab- salon exulem reuocaret. 2. Reg. 14.

Obsidente Iacob ciuitatem Abelã, mulier sapiẽs taliter locuta ẽ ei, & po stea populo ciuitatis, quod ille cũ to- tius p̃riæ vtilitate ab obsidiõe recessit 2. Reg. 20.

Bathsaba mater Salomonis, sapiẽter verbũ ꝓposuit corã rege Dauid, vt fili us Salomõ post illũ regnare deberet. 3. Re. 3

Duarũ mulierũ corã Salomone cõ tendentium illa prudẽter & pie respõ- dit, quæ dixit: Obsecro te domine, da- to illi infantem viuum. 3. Re. 3

Magna sapiẽtia fuit ĩ regina Saba, qđ ipsa venit audire sapiẽtiã Salomonis. 3. Reg. 10.

4.Re.4 Mulier Sunanimitis hospita Elisei prudenter adhæsit ei, nec voluit cũ dimittere propter Gihezi, donec eius filiũ suscitasset.

4.Reg. 22. Holda ꝓphetes vxor Sellum, Iosiã regem confortauit: Populo mala ventura propter eorum peccata dixit.

Tob.3. Sara filia Raguelis discrete & deuote orauit dominum, vt liberaret eam de improperio, qđ audierat ab ãcilla.

Iudith. Mira prudẽtiã & cõstantiã ostẽdit Iudith alloquẽdo populũ, & decipiendo Holoferne tã potentẽ tyrannum.

Esth. 7. Esther cum magna cautela fecit petitionem suã, postq̃ regem ad prandium inuitauerat, & ille vino incaluerat.

Luc.1. Elisabeth mater Ioãnis Baptistæ discrete cognouit aduentũ beatæ virginis, & ipsam matrem domini noiauit.

Eodem Tã tacendo, q̃ loquẽdo patet beatã virginem Mariam mirabiliter fuisse prudentẽ. Tacendo quidẽ, quia pauca verba dixisse inuenitur. Locuta est cũ angelo discrete quærẽdo, & discretius acquiescendo. Quomodo fiet istud? Itẽ ecce ancilla domini. Item cum sancta Elisabeth ipsam salutãdo. Et nota, q̃

post laudes magnas quas Elisabeth illi dixit, nihil ei directe respondit, sed ad laudãdũ dominum se cõuertit, dicẽs: Magnificat anima mea dominũ &c.

Item locuta fuit cũ filio ipsum dulciter interrogando, Fili, qd fecisti nobis sic? &c. Et pro verecundis pauperibus deprecando. Vinum non habent, ait. Luc. 2. Ioã. 2.

Maria Magdalena valde prudenter agebat in eo, quod ad pedes domini se ponebat. Ad pedes enim domini impetrauit veniã pro se, vitã pro fratre, audiebat diuinã sapiẽtiã Lucæ. 10. Et exhibuit Christo deuotã reuerentiã. Luc. 7. & 10. Ioã. 11. Ma. 26 27. 28.

Vxor Pilati, dum locuta est ei, & si Pilatus credidisset, prudenter egisset. Mat. 27

De pietate & cõpassione mulierũ.

REbecca videns seruum Abrahæ, hominem peregrinum & bibere petentẽ, sine mora respondit: Bibe, domine mi: quin & Camelis tuis hauriã aquam donec cuncti bibant. Gen. 24

Timuerunt obstetrices deum, & nõ fecerunt iuxta præceptum regis Aegypti, sed conseruabant mares. Exo. 1.

Cernẽs filia Pharaonis vagientẽ puerum, miserta est, & ait: De infantibus Exo. 2.

Hebræorum est hic: & faciens eum nutriri, in filium adoptauit.

Iosu. 2. Raab meretrix audiens exploratores Iosue ad mortem quæri, compassa est eis, & ipsos abscōdens liberauit, & sanos remisit.

2. Reg. 17. Nuntii euntes ad Dauid, abscōditi fuerunt in puteo & saluati per mulierem, quæ posuit velamen super os putei, & eos qui quærebant delusit.

3. Re. 3 Duarum mulierum corā Salomone contendentium, illa pium cor habuit, quæ liti cedere voluit, cuius viscera super filium commota fuerunt.

3. Reg. 17. Vidua mulier Sareptana fuit hospita Heliæ prophetæ, & apud illum sustentabatur.

4. Re. 4 Mulier Sunamitis induxit virū suū ad hoc, vt fieret ī domo sua Elisæo locus aptus ad manendum.

4. Reg. 11. Cum occideret Athalia omne semē regium, Iosaba filia regis Ioram, tulit Ioas vnum de filiis regis, & abscōdēs saluauit eum.

Cōpatie os populo morti addicto
Est. 4. 5 Esther, magno se exposuit periculo, & apud Ahasuerum Iudæorum libera-

tionem

tionem & sublimationem obtinuit.

Pietas beatæ virginis Mariæ multũ apparet in hoc, quod ad pauperes nuptias ire voluit: & deficiente vino nõ requisita ab aliquo sed sponte verecũdorum pauperum aduocata, dixit filio: Vinum non habent. Per hoc etiã potest innui largitas ei⁹ magna, Quia, Cum a Magis aurum, thus, & myrrhã quæ obtulerant recepisset, paulopost in purificatione sua non potuit habere agnum quem offerret: Supponendum est, quod illa munera pauperibus erogauerat. Ioã. 2. Mat. 2. Luc. 2.

Mulieres ministrauerunt domino prædicanti & per castella & ciuitates eunti. Luc. 8.

Ambulans per mundum Saluator mundi, in domo Marthæ & Mariæ specialius hospitiũ legitur habuisse. Luc. 10 Ioã. 12.

Blasphemãtibus miracula domini scribis & pharisæis, mulier quædã deuote audiens verba eius, extulit vocẽ, dicens: Beatus venter qui te portauit. Luc. 11

Mulier illa Chananæa, miseriã filiæ suæ propriam reputabat, dicens: Miserere mei domine fili Dauid, filia mea Mat. 15

male a dæmonio vexatur.

Luc. 21 rætulit dominus duo æra minuta pauperculæ viduæ, quæ misit in Gazophilatiũ muneribus diuitũ. Quia, scilicet, illa de eo quod deerat ei dederat: & quia plus põderat dominus mẽtis pietatem, q̃ muneris quantitatem.

Luc. 23 Astiterunt patienti, & sequebantur
Ioã. 19. dum ad crucem duceretur ab aposto-
Mat. 28 lis derelictum.

Luc. 24 Item studiose obsequi voluerunt ei
Mar: 15 in sepulchro iacenti.

Ioã. 20. Vxor Pilati magis conata fuit impedire dominicam passionem & iniustã affectionẽ ipsius, q̃ aliquis homo, de quo scriptura testatur. Mat. 27.

Act. 9. Propter opera pietatis & eleemosynas quas Thabita viduis faciebat, rogauerunt flentes Petrum, & ad defunctam veniret. Et motus lachrymis eorum Petrus ponens genua orauit, & eam suscitauit.

Act. 12 Exiens de carcere Herodis Petrus, venit ad domum Mariæ matris Ioãnis, qui cognominatur Marcus, vbi erant multi congregati orantes. Per hoc patet, piam fuisse & bonam mulierem, &

hospitam discipulorum domini.

Quædam mulier purpuraria nomi ne Lydia credens ad prædicationem Pauli, & baptizata cum domo sua deprecata est, dicēs: Si iustificasti me fidelem domino meo esse, intrate domū meā, & manete: Et coegit nos, ait Lucas. Vbi etiā satis innuit, quod mulieres prōpte & deuote audiūt verbū dei. Act. 16

De fortitudine mulierum.

BArach filius Abinoē noluit duce re exercitum contra Sisaram nisi Debora vxor Lapidoth iret cum eo, Quæ dixit: Ibo quidem tecum sed in hac vice victoria non reputabitur tibi, qa in manus fœminæ tradet Sisara. Iudic. 4

Dixit Booz ad Ruth, quæ reliqrat patriā & deos suos: Scit enim omnis populus, qui habitat inter portas vrbis, inde mulierem te esse virtutis. Ruth. 3

Viriliter saluauit Dauid virum suū Michol, cum quæreretur ad mortem a Saule patre suo. 1. Reg. 19.

Cum vidisset Abigail virum suum Nabal dure respōdisse nuntiis Dauid, festinauit, & tulit diuersa xenia, & Dauid iratum placuit. 1. Reg. 25.

Tob.3. Grauem contumeliã ab ancilla pro latam, valde patienter tulit. Sara filia Raguelis, nec ei quid respondit. Sed ad orationem se conuertit.

Est.4.5 Esther regina exposuit se pi̱culo moriendi pro liberatione populi sui, quã do nõ vocata, ad regem ire p̃sumpsit.

2.Ma.7 Supra modũ mater mirabilis, quæ pereuntes septem filios sub vnius diei tempore conspiciens, bono animo ferebat, & femineæ cogitationi masculinum animum mittebat.

Luc.1.2 & infra vsq; i fi. Fortissima fuit beata virgo Maria, in cõtinendo gaudiũ quod habuit de filii conceptione, natiuitate. Magorũ adoratione, & ipsius educatione, prædicatione, miraculorum operatione resurrectione. Rursum sustinendo dolorem quem passa fuit in ipsius filii passione.

Mat.27 & .28. Mar.15 & .16. Luc.23 24. Ioã. 19.20. Valde fuit mirabile de audacia Mariæ Magdalenæ, quæ passioni domini affuit, & toties ad sepulchrum domini venit, recedentibus etiam discipulis dilectissimis, nõ recedebat, sed stãs ibidem plorabat ipsam etiam nimis audacem faciebat amor, cũ dicebat:

domie, si tu sustulisti eũ, dicito mihi.

De auiditate mulierum.

PRima mulier vidit lignũ pulchrũ & dilectabile, & statim sequitur, quod sine deliberatione tulit de fructu illius & comedit. Gen. 3.

Sara licet esset bona tamen ita desiderabat habere filios, quod potius voluit habere de ancilla filium, inqens: ingredere ad ancillam meã &c. q̃ esse sine liberis. Gen. 16

Filiæ Loth potius voluerunt de patre liberos suscipere, q̃ sine liberis permanere. Gen. 19

Interrogata Rebecca, an vellet ire cũ famulo Abrahæ, continuo respondit: Vadam. Non dixit volo ire, si placet vobis, vel huiusmodi. Gen. 24

Cernẽs Rachel qd' infœcunda eẽt, inuidit sorori, & ait marito suo: Da mihi liberos alioquin moriar. Gen. 30

Dyna cupiens videre mulieres regionis illius, visa fuit quodam viro, Sichem, videlicet, & tãdem oppressa ab eo. Quid ergo de illis, quæ volunt videre viros, & videri ab eis? Non est mirum &c. Gen. 34

Gen.39 Domina, cui seruiebat Ioseph, non expectabat quod solicitaretur ab eo, sed ipsum nimis procaciter reqsiuit.

Iosu.15 Axa filia Caleph, obtinuit a pr̄e ter ram irriguam. Quia, scilicet, eam in stanter suspirando petiuit.

Iudi.14 Tantũ institit vxor Samson apud eũ quod ipse dixit ei propositionẽ obscu rã, quã parentibus noluerat indicare. At illa statim reuelauit amicis suis, quãquã esset in dãnũ viri sui.

Iudi.16 Dalida per importunitatem euicit, vt Samson diceret, in quo eius forti tudo maxima consistebat.

1.Re.1 Anna mater Samuelis p̄ desiderio hñdi libos flebat, & nõ capiebat cibos

3.Re.3 Multum desiderabat habere filium illa, quæ rapuit alienum.

3.Reg. 21. Ita concupiuit Iezabel vineam Na both tradere viro suo, q̄ nouiter pro ducens falsos testes, procurauit & fe cit Naboth crudeliter lapidari.

4.Re.4 Cũ vellet ire Sunamitis ad Eliseũ, & vir eius nõ plenaria consentiret, respõ dit illa: Vadã. Statimq; strauit illa asi nã & præcepit puero, Mina & ꝓpera ne mihi moram facias in eũdo, & hoc

age quod præcipio tibi.

Athalia mater Ochoziæ regis cōcu piſcens regnare ſuper terrã, interfecit omne ſemen regium, excepto Ioas infantulo, qui furtim abſconditus fuit. 4. Reg. 11.

Anna vxor Tobiæ circunſpiciebat quotidie & circumibat vias, per quas ſpes redeundi videbatur, vt ſi poſſet procul videre filium venientem. To. 10.

Eſther nō fuit contenta ex eo, quod rex dederat ei domum Aman, & quod occiderat in ciuitate Suſis quingentos viros, ſed etiam in craſtino fecit trecentos occidi. Eſthe. 8 & 9.

Herodias inſidiabatur Ioãni Baptiſtæ, tãtoq; odio inſidiabatur ei, quod magis elegit filiam ſuam petere caput ipſius, q̃ dimidiã partẽ regni Herodis Mat. 14 Mar. 6.

Mulier Chananæa ſanitatẽ filiæ obtinuit precibus importunis. Mat. 15

Mater filiorum Zebedæi, non expectauit quod dominus remuneraret filios ſecundũ excellentiam meritorũ, ſed petiit ante tempus vnũ ponit ad dexteram domini in regno ſuo, & aliũ ad ſiniſtram. Mat. 20

Puella nomine Rhode intelligens Act. 21

Petrum pulsare ad ianuam, præ gaudio non aperuit, sed dimittens illum foras, cucurrit & intro stantibus nunciauit.

Luc.19 Ponit Dominus exemplũ viduæ, q̃ ita fuit molesta iudici, deum etiã non timenti, vt tandem ipsam a suo aduersario vindicauerit.

De fallaciis mulierum.

Gen.3. Occasione Euæ deceptus ẽ Adã, licet non fuit seductus in eo, in quo Eua fuit seducta, sed cum de ligno vetito, Eua suadente, comedit.

Gen.18 Sara risit, audita promissione & cõceptione filii: Redarguta autem a domino eius diffidentia, seipsam mendaciter excusauit.

Gen.19 Duæ filiæ Loth volẽtes ex patre suo concipere, cum verbis eum fortassis ad hoc inducere non auderent, mediãte vino, propositum peregerunt. Bene ergo alium hominem decepissent, q̃n nec patri proprio pepercerunt.

Gen.31 Rachel patrẽ proprium quærentẽ idola sua, pulchra adinuẽtiõe delusit.

Gen.39 Domina Ioseph, ipsũ apud virũ suũ nequiter accusauit, vt seipsam men-

daciter excusaret & deinceps apud virum suum, de ipso Ioseph se impiissime vindicauit.

Obstetrices Hebræorum, licet piã intentionẽ habuerint in reseruatione puerorũ, tamen Pharaonẽ regẽ Aegypti adinuẽtione mendacii fefellerũt. Exo. 1.

Mulieres Moabitæ, filios Israel decẽperunt, cõtra quos Balaam hariolus cum omnibus magicis artibus suis nihil potuerat operari. Nu. 23. &. 25.

Raab meretrix abscõdit exploratores Iosue, & eos, qui quærebant eos fecit currere vsq; ad vada Iordanis, dicens, q exierant clausa porta. Iosu. 2.

Egressa Iahel in occursum Sisaræ dixit ad eum. Intra ad me, domine mi, ne timeas. Et postremo illum dormiẽtem occidit. Iudic. 4

Vxor Samsonis fundens apud eum lachrymas, dicebat: Odisti me, idcirco problema non vis mihi exponere: tamen illi in dãnum propriũ reuelauit. Iudi. 14

Dalida molesta fuit Samsoni iugiter per multos dies, spatium ad quietem nõ tribuens, & defecit anima eius, ad mortem vsq; lassata est. Tunc victus: Iudi. 16

fortissimus Sãson, stulte apuit ei totũ
1.Reg. 19. Michol intelligens, quod Saul pater suus quæreret Dauid virũ suũ ad mortẽ, fecit eũ fugere, & posuit simulachrum super lectum eius.
2.Reg. 17. Viri qui nuntiare debebant Dauid statum Absalon, fuerunt positi in puteo, & mulier quædã ponens velamẽ super os putei, quasi siccans ptisanas, ipsos recessisse mentita est.
3.Reg. 11. Mulieres in tantũ Salomonẽ deceperunt, vt coleret deos earum.
3.Reg. 14. Vxor Ieroboam aliam se finxit, vt prophetam deciperet.
3.Reg. 21. Excogitauit Iezabel quomodo Naboth falso testimonio occideret.
Iudi.10 & 13. Fefellit Holofernem Iudith, a facie cuius terra tremere videbatur, quãuis optima intentione.
Mat.14 Mat.6. Herodes metuebat Ioannem Baptistam sciens eum virum iustum. Et tamen Herodias in tantum laborauit, quod fecit eum in carcere decollari.
Act. 5. Saphira vxor & Ananias mentitus fuit Petro de agri pretio. Sed illud mẽdacium fuit per Petrum grauissime punitum.

De mulierum stultiloquio.

EVa primo legitur locuta fuisse cũ serpente, q̃ cum Deo adorando, vel cum viro suo ad aliquam eruditionem percipiendam. Gen.3.

Promittẽte domino quod Sara eẽt filium paritura, & primo illa risisset præ diffidẽtia, negauit postea se risisse. Gen.18

Cernens Rachel qđ infœcũda eẽt, ait marito suo: Da mihi liberos, alioquin moriar. Quasi esset in ipsius Iacob potestate, de sterili fœcũdã facere. Gen.30

Vxor Samsonis statim vt sciuit ꝓpositionem obscuram viri sui, indicauit ciuibus suis in dãnum mariti sui. Iudi.14

Cũ vidisset Dalida, qđ Samson cõfessus esset ei oẽm animũ suũ, quomodo fortitudinẽ amittere posset inimicos illi⁹ vocauit, & stati eis reuelauit. Iudi.16

Quia Dauid præ magna deuotione saltauerat corã arca domini, Michol filia Saul, ironice dixit ei. O q̃ gloriosus fuit hodie rex Israel? 2.Re.6

Cũ cõtenderent duæ mulieres meretrices coram Salomone, illa stulte & nequiter locuta est, quæ dixit de infante Nec mihi, nec tibi, sed diuidatᷓ. 3.Re.3

Tob. 2. Cũ dixiſſet Tobias de hœdo. Videte ne furtiuus ſit, Anna vxor eius irata reſpondit. Manifeſte vana facta eſt ſpes tua.

Tob. 3. Sara filia Raguelis increpãte ancillam iuſte, illa impatienter & iniurioſe reſpondit. Amplius ex te nõ videamus filium, aut filiam ſuper terram.

Eſthe. 5 Vxor Aman audiens querimoniam quam vir faciebat de Mardochæo, reſpõdit. Iube parari excelſam trabem, vt appendatur in ea.

Iob. 2. Sedẽte Iob in ſterquilinio, & saniẽ defluentẽ teſta radente, dixit ei vxor ſua: Benedic Deo, & moreř, ſed ille bene & diſcrete reſpondit. Quaſi vna de ſtultis mulieribus locuta es.

Mat. 20 Petitio matris filiorum Zebedæi, non fuit a domino approbata, quãdo dixit: Dic vt hi duo ſedeant, vnus a dextris, alter a ſiniſtris.

Ioan. 4 Multa verba, & ſimplicia dixit Domino mulier Samaritana, antequam impingeret in veritatem.

De mulierum ornatu ſuperfluo.

Gen. 38 THamar nurus Iudæ filii Iacob volens ſocerum allicere, vt ex illo

conciperet. Depositis viduitatis vestibus ornauit se, & assumpsit teristrũ.

Audito aduẽtu Iehu, qui occiderat Iorã regẽ Israel, Iezabel depinxit oculos suos stibio, & ornauit caput suũ. 4.Re.9

Testatur Iudith, quod ornamenta q̃ assumpsit deceperunt Holofernem. Induit enim se vestimẽto lætitiæ, vnxit faciem suam vnguẽto, colligauit cincinnos suos mirta, ad decipiẽdũ ipsũ. Iudi.16

De Esther legitur. Quod quãdo debuit intrare ad regem, non quæsiuit muliebrem cultum sicut faciebãt aliæ mulieres. Esth. 2.

Cõminando dicitur Esai. Auferet Dominus ornamẽta calciamentorũ, & lunulas, & torques, monilia, & armillas, & mirras, & discriminalia, & multa alia ponit ibi. Esai.3.

Reprehensibilẽ habitum malæ mulieris describit Salomon: Considero vecordem iuuenem. Occurrit illi mulier ornatu meretricio, præparata ad capiẽdas animas, garrula, & vaga, quetis impatiens. Prou. 7

Nõ sine causa monet Sapiens, quãdo ait, Auerte faciem tuam a muliere Eccle.9

Compta. Mulier enim cōposita & ornata. Magis enim incitat ad peccatum.

1. Pe. 3. Mulierum nō sit extrinsecus capillatura, aut circundatio auri, aut vestiū cultus &c.

De sepulturis.

Gen. 23 CVm magna diligētia emit Abraham agrum, in quo vxorē mortuam sepeliuit.

Gen. 47 & 49. Noluit Iacob sepeliri cum malis hominibus in Aegypto, sed adiurauit Ioseph vt eum mortuum ad patrum suorum sepulturam deferret. Hoc ipsum repetiit post benedictionem filiorum instante morte sua: quod Ioseph solicitus adimpleuit. Cap. 50.

Exo. 13 Exiēs Moyses de Aegypto, tulit ossa Ioseph secum.

1. Reg. 31. 2. Re. 2 Commendauit Dauid multum viros Iabes Galaad, eo quod cadauera Saulis & filiorum eius, reuerenter tradiderant sepulturæ.

3. Reg. 13. Pœna viri Dei, qui panem, contra diuinum mādatum in domo mali Prophetæ comedit fuit vna, quod nō fuit sepultus in sepulchro patrum suorū.

Iehu rex Israel, qui fecerat occidi Ie zabel, fecit eam sepeliri, eo quod fuit filia regis. 4.Re.9

Cōmēdatus ē Tobias de hoc, qđ cū periculo vitæ suæ corpora occisorum rapiebat & sepulturam eis solicitus exhibebat. To.1.2

Prima admonitio īter illas salubres quas fecit Tobias filio suo, fuit de sua & vxoris suæ solicita sepultura. Tob.4.

Iudæi accusatores īpii Menelai fue runt per iudicē iniquū morte dānati: quāobrē Tyrii quoq; indignati, erga sepulturā eorū liberalissimi extiterūt. 2.Ma.4

Post ꝓliū cōtra Gorgiā cōmissum ve nit Iudas Machabæus, vt corpa ꝓstra torū tolleret. & cū parētibus sepeliret 2.Mac. 12.

Discipuli Beati Ioānis Baptistæ, audi to qđ dcollat⁹ erat ab Herode, venerūt & tulerūt corpus eius, & sepelierūt eū Mat.14 Mar.6.

Apparet dominū Iesum, de sua sepul tura curasse, p qđ respōdit Iudæ mur murāti de vnguēto, qđ secūdū senten tiā suā venūdari debuisset. Sine (inqt) vt in diē sepulturæ meæ seruet illud. Ioā.12.

Sepultus fuit dominus per Ioseph & Nicodemum, in sepulchro nouo Mat.27 Mar.15

Luc.23 exciso in petra, in quo nondum quis-
Ioā.19. quam positus fuerat.
Act. 8. Curauerunt viri timorati, a Iudæis
lapidatum Stephanū, & fecerunt plan-
ctum magnum super eum.

De morte in generali.

Gen. 2. QVia vera est sententia Dei, quā
dixit homini. In quacūq; hora
comederitis ex eo, morte mo-
riemini. Planum est, quod statim post
peccatum homo moritur.

Augu. de ciui. dei Vnde homo viuens, quasi cōtinue
moritur: secundum Augusti. lib. 13.
de ciuitate Dei.

Lib. 13 ca. 10. Gen. 5. Cū tot annis vixerint homines ante
diluuium, signanter tamen dicit scri-
ptura post tempus descriptionis vitæ
eorum: Et mortuus est.

Gen. 19 Si antiq patres mortem timebant,
& longam vitam optabant, non erat
mirum: Nam ipsi non poterant adhuc
in cœlum ascēdere, nec diuina perfrui
visione, donec saluator aduenit qui
aperuit ianuam Paradysi. Vnde san-
ctus Loth admonitus est ab angelo,
vt saluū faceret se in monte: Timuit
ille ire, ne forte apprehenderet eum

malum

malum & ibi moreretur.

Etiam mali optant bene mori. Moriatur anima mea morte iustorum, dixit Balaam. Nu. 23.

Videtur, q Moyses libenter plus vixisset, si dominus voluisset, Vnde ait: Iratus est Dominus contra me: Ecce morior in hac humo, non trāsibo Iordanem. Deu. 4.

Magna pars mercedis Mosaicæ legis in longa vita consistere videbatur. Vnde ait Moyses. Oculi vestri viderūt omnia opera Domini magna, quæ fecit, vt custodiatis vniuersa mandata illius, quæ ego hodie præcipio vobis vt possitis introire, & possidere terram ad quam ingredimini, & multoq; in ea viuatis tempore. Deu. 11

Maluerunt Zebee & Salmana occidi manu Gedeonis, strenui viri, q̄ manu Iether iuuenis filii sui. Iudi. 8.

Noluit Dauid flere ꝓ filio mortuo qui fleuerat eo infirmo. 2. Reg. 12.

Cum sederet Helias subter vnam iuniperum petiuit animæ suæ vt moreretur, & ait: Sufficit mihi domine tolle animam meam. 3. Reg. 19.

4.Reg. 20. Ezechias rex Iuda ambulauit corā domino ī veritate & fuit bonus tamē
Esai. 38 quando nunciatū fuit ei per Esaiam, quia mori deberet, orauit dominū fle tu magno, vt adhuc ei vitā ꝓlōgaret.

Tob.3. Tobias prouocatus, audita respon sione vxoris ingemuit, & cœpit orare cum lachrymis dicens: Iustus es domi ne, præcipe in pace recipi animā meā expedit enim mihi mori magis, q̄ viue re. Seqtur. 4. Capite. Cū putaret ora tionē suā exaudiri, vocauit filiū suū.

Eodem Sara filia Raguelis accepta ab vna ancilla gravi cōtumelia orauit dnm dixitq́ iter cætera: Peto dn̄e, vt de vin culo huius improperii absoluas, aut certe desuper terrā eripias me.

Hie.37. Corā rege Sedechia prostrauit Hie remias p̄ces suas, ne p̄mitteret reduci eum in carcerē, in quo prius fuerat, ne moreretur.

Mat.27 Post mortē crucis, quā saluator vo luit sustinere, ostēdit manifeste, quod non solū mori, sed & quodcūq́ genus mortis ab homine iusto, pro diuina obediētia, prompte debere sustineri.

Mat.26 Ante aduentū spiritus sancti nimis

timuerunt mortē Apostoli, qui cōprehenso Domino, omnes eū reliquerūt, postquā vero fuerunt virtute ex alto roborati, ducti corā principibus & tyrannis, fiducialiter loquebantur. Act. per totum.

Parū timebāt, imo nō timebat mortē Paulus, qui dicebat: Non solū alligari, sed & mori paratus sum propter nomen domini Iesu. Act. 21

Idē. Si nocui Iudæis, aut dignū morte aliquid feci, non recuso mori. Act. 25

Aduertēdū est autē, quia plerūq; insidias deuitās Iudæorū, de ciuitate in ciuitatē fugiebat: Non timore mortis hoc faciebat sed quia furori malorum cedens, pluribus se vtilē reseruabat.

De horrēda morte malorū.

CAin, qui occidit fratrē suū, occisus est a Lamech. Gen. 4.

Dns pluit sup Sodomā & Gomorrhā sulphur & ignē d̄ cælo, & s̄buertit qnq; ciuitates, detestabili peccato fœtētes. Gen. 19

Sichem filius Emor, q̄ oppressit Dynā filiā Iacob, interfectus est a filiis Iacob, & omnis ciuitatis populus. Gen. 34

Aquæ maris rubri cooperuerūt currus & eqtes cūctos exercitus Pharao. Exo. 14.

nis, nec vnus qdẽ remãsit: Et quidẽ satis iuste, cuius cor nõ potuit emolliri, corpus eius in aqs totaliter mergeret.

Leu 10 Nadab & Abihu filii Aarõ, offerentes ignem alienum corã Domino, deuorati sunt ab igne domini & mortui

Leu. 24 Præcepto domini filii Israel eduxerunt blasphemum extra castra, ac lapidibus obruerunt.

Nu. 16. Chore, Dathan & Abyron, ac eorũ complices Moysi rebellantes, descenderunt viui in infernũ, operti humo.

Exo. 32 Nu. 11. 14. 15. Deu. 1. Alii etiam murmurantes, & diuersa cõmittentes peccata, variis mortibus interierũt in deserto: ita quod de sexcẽtis milibus hominũ pugnatorũ, duo tãtũ terrã ꝓmissionis intrauerũt.

Iosu. 7. Quoniã Achan tulit furtiue de anathemate Hiericho, lapidauit eũ oĩs Israel & cũcta q̃ eius erãt igne cõsumpta sũt

Iudic. 1 Cõprehenderunt filii Israel Adonibezech cæsis summitatibus manuum eius ac pedum (ita enim fecerat ipse septuaginta regibus) adduxerunt in Hierusalem, & ibi mortuus est.

Iudic. 4 Tulit Iahel vxor Abner Cinæi clauũ tabernaculi & defixit in cerebrum Si

ſaræ, qui ſoporem morti ſocians defe cit, & mortuus eſt.

Si zebee & Salmana ſeruaſſent fra tres Gedeonis, pepercisset eis Gedeō, & quia eos occiderūt, & ipſe a Gedeo ne occiſi fuerunt. Iudic. 8

Vna mulier iaciens ſup caput Abi melech fragmen mole, confregit cere brum eius, qui vocauit armigerū ſuū, & iuſſit ſe interfici: & reddit ei domi nus malum quod fecerat interficiens ſeptuaginta fratres ſuos. Iudic. 9

Cum audiſſet Heli Arcam domini eē captā cecidit de ſella retrorſū iuxta oſtiū, & fractis ceruicib⁹ mortuus eſt. 1. Re. 4

Superbū Goliath & blaſphemum, David puer inermis nō habens vſum armorū gladio illius ꝓprio īterfecit. 1. Reg. 17.

Saul quadā iniqua inuidia motus & perſecutus fuerat Dauid: Tandem arripuit gladium ſuum irruens ſuper eum, & mortuus eſt. 1. Reg. 31.

Adoleſcēs, qui dixit ſe Saul occidiſ ſe, iubente Dauid, occiſus eſt, cum pu tabat proſpera nuntiare. 2. Re. 1

Simile accidit duobus latronibus, qui caput Isboſeth filii Saul tulerunt. 2. Re. 4

2.Reg. 13. Priogenitus Dauid opp̄ssit sororē suā
Thamar, & paulopost occisus ē, iubē-
te Absalō frē suo, cū comederet cū eo.

2.Reg. 17. Vidēs Architophel, qđ nō fuisset ac-
ceptū cōsiliū suū qđ dederat cōtra Da
uid, abiit īdomū suā, & suspēdio iteriit

2.Reg. 18. Libidine dominādi Absalon multū
afflixit patrē suū Dauid, sed anteq̄ asse
cutus esset propositum, suspensus fuit
inter cœlum & terram.

2.Reg. 20. Seba filius Bochri concitauit popu
lum contra Dauid, & fugiens in Abe-
lam ciuitatem, vbi putabat habere re
fugiū & auxiliū, decapitatus fuit ibidē

3.Re.2 Quāuis Ioab fuisset miles strenuꝰ &
fidelis, qa tñ occidit duos viros ꝓdito
rie, iussus ē occidi monēte Salomōe.

3.Reg. 16. Regi Israel pessimo Hela, rebellauit
Zābri cōtra dominū & occidit eū, qui
post septē dies ingressus est regiū tha-
lamū & succēdit se cū ipa domo regia

3.Reg. 21.22. Vulneratus in bello Achab mortuꝰ
est vesperi, & linxerūt canes sanguinē
eius in eodem loco, in quo linxerunt
sanguinem Naboth qui dissimulante
ipso Achab cū liberare deberet & pos-
set, lapidatus & mortuus est.

Cũ aſcenderet Eliſeus in ciuitatem 4.Re.2
Bethel quidã pueri male eruditi illu-
debãt ei, egreſſiq; ſũt duo vrſi, & lacera
uerũt ex eis quadragĩta duos pueros.

Vnus de duobus q aderant cũ rege 4.Re.7
Iſrael, noluit credere verbis Eliſei, fu-
turã abundãtiam prædicẽtis, in craſti
no vero cõculcauit eum turba homi-
num, ad ſpolia cõcurrentium & mor-
tuus eſt.

Benadab rex Syriæ, qui multa mala 4.Re.8
intulit filiis Iſrael, fuit demũ ab Aza-
hel ſeruo ſtrangulatus.

Videns Iehu Iezabel impiã, quæ fue 4.Re.9
rat multorũ cauſa malorũ, iuſſit eam
præcipitari deorſum, & fuit ita equo-
rũ ungulis conculcata, quæ licet eſſet
filia regis non fuit tradita ſepulturæ.
Tãtũ enim caluaria capitis iuẽta fuit.

Athalia mater Ochoziæ interfecit 4.Reg.
omne ſemẽ regium, vt poſſet regnare 11.
ſuper populũ & poſtmodum turpiter
ĩterfecta fuit, iuſſu Ioiadæ ſacerdotis.

Rex Iuda malus & ingratus Ioas, q 4.Reg.
fecit zachariã filium Ioiadæ ſacerdo- 12.
tis crudeliter lapidari, poſtea interfe- 2.Pa.24
ctus eſt a ſeruis ſuis.

4.Reg. 19. Rex Assyriorum Senacherib superbissimus, & in deum cœli blasphemus postquam de terra Iuda confusus aufugit, a filiis suis interfectus fuit.

4.Reg. vlti. Sedechias rex Iuda malus apud Deũ & homines, comprehẽsus est fugiens. Hie. 39 & 52. Ante cuius oculos rex Babylonis proprios filios fecit occidi, deinde exoculatus fuit & ductus in Babylonẽ, & ibidem miserabiliter mortuus.

Iudi. 13 Multas terras cepit & destruxit Holofernes, tandẽ dormiens inebriatus, per manũ mulieris de capitatus fuit.

Esthe. 7 Superbissimus Aman, qui faciebat se ab hominibus adorari, suspẽsus est in patibulo, quod ipse parauerat Mardochæo.

Dan. 4. & 5. Balthasar rex Babylonis, nõ est correctus per exemplum Nabuchodonosor patris sui, qui ante eum fuerat mutatus in Bestiam. Et in conuiuio vidit scripturam in pariete. Mane, Thetel, Phares. Eademq; nocte iterfectus est, & regnum eius ad Medos, & Persas translatum.

Dan. 6. & 14. Accusatores Danielis, iubente Dario rege Persarum, missi sunt in lacũ

leonum & a leonibus deuorati. Simi-
le accidit. Cap.14.

Postquã Alexander decidit in lectũ 1.Ma.1
dicitur quod cognouit: quia morere-
tur: quasi antea mortis memoriã seu
notitiam non haberet.

Percussus fuit Alchimus ꝓditor, & 1.Ma.9
dissolutus ẽ Paralysi, nec vltra potuit
loqui & mãdare de domo sua: & mor
tuus est cum tormento magno.

Cõtristatus rex antiochus de hoc, 2.M.4
quod Andronicus iniuste occiderat
Oniam summum sacerdotem: occidi
in eodem loco iussit Andronicum, in
quo nimiam impietatem cõmiserat.

Multis sacrilegiis a Lysimacho cõ Eodem
missis in templo, congregata est mul-
titudo aduersus eum & ipsum secus
ærarium interfecerunt.

Iason impius, qui fratrem propriũ 2.Ma.5
captiuauerat, & multos de patria sua
expulerat, peregre periit: & insepul-
tus, & illamentatus abiectus fuit.

Antiochus, qui multorum torserat 2.Ma.9
viscera, passus dirum dolorem visce-
rum, miserabili obitu in mõtibus vi-
ta defunctus est.

2.Mac. Menelaus, qui maliciose obtinuit
13. modico tēpore principatū, de alta tur
ri fuit ꝓcipitatus in aggestum cineris.

Luc.12. Homo ille diues, cuius ager vberes fructus attulit, cum cogitaret destruere horrea sua & facerē maiora, plus credebat habere de vita: ait autē illi Dominus: Stulte, hac nocte peribis.

Luc.16 Terribile est valde illud exemplum de diuite famoso, epulone, q mortuus est & sepultus, atq; in infernū delatus.

Act.5. Ananias & vxor eius Saphira, quia fraudauerunt de pretio agri vēditi, ad increpationē Petri terribil'r expirarūt.

Act.12 Herodes sedens pro tribunali, & vestitus veste regali cōcionabat' ad populum: Populus autem acclamabat. Dei voces, & nō hominis. Confestim autē percussit eum angelus domini, eo qd' non dedisset honorē deo. Et consumptus vermibus expirauit.

De pretiosa morte iustorū.

Gen.4. CVm essent in agro Cain & Abel, cōsurrexit Cain aduersus Abel,
1.Ioā.3 & interfecit eum. Rationē tangit Ioānes, Quoniam opera ipsius maligna erant, fratris autem iusta.

Ambulauit Enoch cum Deo, & nō Gen. 5.
apparuit, quia tulit eum Deus.

Mortuus Abrahā in senectute bo- Gen. 25
na, prouectæq; ætatis & plenus dierū,
congregatusq; est ad populum suum.

Cōpleti sunt dies Isaac. 180. anno- Gen. 35
rum cōsumptusq; ætate mortuus est,
& appositus populo suo senex & ple-
nus dierum.

Iacob finitis mādatis, quibus filios Gen. 49
instruebat, collegit pedes suos super
lectulum suum & obiit, & appositus
est ad populum suum.

Cum adiurasset Ioseph fratres suos, Gen. 50
atq; dixisset: Deus visitabit vos, aspor
tare vobiscū ossa mea de loco isto: &c.
mortuus est.

Ascēderunt Moyses & Aarō iuxta Nu. 20.
mandatum Domini in mōtem Hor,
corā omni multitudine. Cūq; Aaron
expoliasset vestib' suis, īduit eis Elea
zarū, & mortuus est ibi Aaron.

Mortuus est Moyses seruus domini Deu. 34
in terra Moab, iubente domino, & se-
pelliuit eum dominus, & nō cogno-
uit homo sepulchrū eius vsq; in præ-
sentem diem.

2.Re.2 Dauid post instructionem filii sui Sa
1.Pa.19 lomonis & orationem, quam fecit ad
dominum pro eo & pro toto populo
mortuus est in senectute bona, plenus
dierum, & diuitiis, & gloria.

4.Re.2 Cũ pergerent simul Helias & Heli
seus, Ecce, currus igneus, & equi ignei
diuiserunt vtrunq;, & ascendit Helias
per turbinem in cœlum.

2.Pa.24 Spiritus domini induit Zachariã
filium Ioiadæ, & dixit populo: Quare
transgredimini præceptum domini?
Quod vobis non proderit. Qui cõgre
gati aduersus eum, miserunt lapides
iuxta regis imperiũ, & interfectus est.

To.1[?].2 Tobias i hora mortis suæ vocauit
Tobiam filium suum, & septem iuue-
nes nepotes suos, & dixit eis: Prope est
interitus meus. Et de filio eius paulo
post dicitur: Cõpletis annis nonagin-
tanouem in timore domini, cum gau
dio sepelierunt eum. Omnis autẽ co-
gnatio eius. &c.

Iob vlt. Vixit Iob post flagella centum qua
draginta annis, & vidit filios filiorum
vsq; ad quartam generationẽ, & mor-
tuus est senex & plenus dierum.

Post instructionem & cõfortationẽ filiorum, Matathias benedixit eos, & defunctus ẽ & positus ad patres suos. 1.Ma.2

Videns Iudas Machabæus multitudinem hostium & paucitatem suorũ ait: Si appropinquauit tempus nostrum, moriamur in virtute propter fratres nostros. 1.Ma.9

Eleazarus post multa tormẽta sibi illata, vita decessit. Vniuersæ gẽti memoriam mortis suæ ad exẽplum virtutis & fortitudinis relinquens. 2.Ma.6

Septem illi fratres cũ pia matre sua, finem miro modo laudabilẽ fecerunt. Et possunt ibi notari multa virtutis exempla. 2.Ma.7

Pro veritate & maritali honestate, Ioannes Baptista decollatus fuit ab Herode Tetrarcha. Mat.14 Mar.6.

De illo famoso paupere Lazaro, scriptum est Factum est vt moreretur mẽdicus, & portaretur ab angelis in sinũ Abrahæ. Luc.16

Qualitercunq; vixerit ille latro, cui pendenti dixit Christus: Hodie mecũ eris in Paradyso, fœliciter mortuus ẽ. Luc.23

Cũ lapidabatur beatus Stephanus.

Luc.23 exciso in petra, in quo nondum quisquam positus fuerat.
Ioā.19.

Act. 8. Curauerunt viri timorati, a Iudæis lapidatum Stephanū, & fecerunt planctum magnum super eum.

De morte in generali.

Gen. 2. QVia vera est sententia Dei, quā dixit homini. In quacūq; hora comederitis ex eo, morte moriemini. Planum est, quod statim post peccatum homo moritur.

Augu. de ciui. dei Vnde homo viuens, quasi cōtinue moritur : secundum Augusti. lib. 13. de ciuitate Dei.

Lib. 13 ca. 10. Gen. 5. Cū tot annis vixerint homines ante diluuium, signanter tamen dicit scriptura post tempus descriptionis vitæ eorum: Et mortuus est.

Gen. 19 Si antiq; patres mortem timebant, & longam vitam optabant, non erat mirum: Nam ipsi non poterant adhuc in cœlum ascēdere, nec diuina perfrui visione, donec saluator aduenit qui aperuit ianuam Paradysi. Vnde sanctus Loth admonitus est ab angelo, vt saluū faceret se in monte : Timuit ille ire, ne forte apprehenderet eum

malum

malum & ibi moreretur.

Etiam mali optant bene mori. Moriatur anima mea morte iustorum, dixit Balaam. Nu. 23.

Videtur, q Moyses libenter plus vixisset, si dominus voluisset, Vnde ait: Iratus est Dominus contra me: Ecce morior in hac humo, non trāsibo lordanem. Deu. 4.

Magna pars mercedis Mosaicæ legis in longa vita consistere videbatur. Vnde ait Moyses. Oculi vestri viderūt omnia opera Domini magna, quæ fecit, vt custodiatis vniuersa mandata illius, quæ ego hodie præcipio vobis vt positis introire, & possidere terram ad quam ingredimini, & multoꝝ in ea viuatis tempore. Deu. 11

Maluerunt Zebee & Salmana occidi manu Gedeonis, strenui viri, q̄ manu lether iuuenis filii sui. Iudi. 8.

Noluit Dauid flere ꝑ filio mortuo qui fleuerat eo infirmo. 2. Reg. 12.

Cum sederet Helias subter vnam iuniperum petiuit animæ suæ vt moreretur, & ait: Sufficit mihi domine tolle animam meam. 3. Reg. 19.

4.Reg. 20. Esai. 38 Ezechias rex Iuda ambulauit corã domino ĩ veritate & fuit bonus tamẽ quando nunciatũ fuit ei per Esaiam, quia mori deberet, orauit dominũ fletu magno, vt adhuc ei vitã ꝓlõgaret.

Tob. 3. Tobias prouocatus, audita responsione vxoris ingemuit, & cœpit orare cum lachrymis dicens: Iustus es domine, præcipe in pace recipi animã meã expedit enim mihi mori magis, q̃ viuere. Seqtur. 4. Capite. Cũ putaret orationẽ suã exaudiri, vocauit filiũ suũ.

Eodem Sara filia Raguelis accepta ab vna ancilla & graui cõtumelia orauit dñm dixitq́ iter cætera: Peto dñe, vt de vinculo huius improperii absoluas, aut certe desuper terrã eripias me.

Hie. 37. Corã rege Sedechia prostrauit Hieremias ꝓces suas, ne ꝑmitteret reduci eum in carcerẽ, in quo prius fuerat, ne moreretur.

Mat. 27 Post mortẽ crucis, quã saluator voluit sustinere, ostẽdit manifeste, quod non solũ mori, sed & quodcũq́ genus mortis ab homine iusto, pro diuina obediẽtia, prompte debere sustineri.

Mat. 26 Ante aduentũ spiritus sancti nimis

timuerunt mortē Apostoli, qui cōprehenso Domino, omnes eū reliquerūt, postquā vero fuerunt virtute ex alto roborati, ducti corā principibus & tyrannis, fiducialiter loquebantur. Act. per totum.

Parū timebāt, imo nō timebat mortē Paulus, qui dicebat: Non solū alligari, sed & mori paratus sum propter nomen domini Iesu. Act. 21

Idē. Si nocui Iudæis, aut dignū morte aliquid feci, non recuso mori. Act. 25

Aduertēdū est autē, quia plerūq; insidias deuitās Iudæorū, de ciuitate in ciuitatē fugiebat: Non timore mortis hoc faciebat sed quia furori malorum cedens, pluribus se vtilē reseruabat.

De horrēda morte malorū.

CAin, qui occidit fratrē suū, occisus est a Lamech. Gen. 4.

Dn̄s pluit sup̄ Sodomā & Gomorrhā sulphur & ignē d̄ cælo, & sb̄uertit qnq; ciuitates, detestabili peccato fœtētes. Gen. 19

Sichem filius Emor, q̄ oppressit Dynā filiā Iacob, interfectus est a filiis Iacob, & omnis ciuitatis populus. Gen. 34

Aquæ maris rubri cooperuerūt currus & eq̄tes cūctos exercitus Pharao- Exo. 14.

nis, nec vnus qdē remāſit: Et quidē ſatis iuſte, cuius cor nō potuit emolliri, corpus eius in aqs totaliter mergeret.

Leu 10 Nadab & Abihu filii Aarō, offerentes ignem alienum corā Domino, deuorati ſunt ab igne domini & mortui

Leu. 24 Præcepto domini filii Iſrael eduxerunt blaſphemum extra caſtra, ac lapidibus obruerunt.

Nu. 16. Chore, Dathan & Abyron, ac eorū complices Moyſi rebellantes, deſcenderunt viui in infernū, operti humo.

Exo. 32 Nu. 11. 14. 15. Deu. 1. Alii etiam murmurantes, & diuerſa cōmittentes peccata, variis mortibus interierūt in deſerto: ita quod de ſexcētis milibus hominū pugnatorū, duo tātū terrā ꝓmiſſionis intrauerūt.

Iosu. 7. Quoniā Achan tulit furtiue de anamate Hiericho, lapidauit eū oīs Iſrael & cūcta q eius erāt igne cōſumpta ſūt

Iudic. 1 Cōprehenderunt filii Iſrael Adonibezech cæſis ſummitatibus manuum eius ac pedum (ita enim fecerat ipſe ſeptuaginta regibus) adduxerunt in Hieruſalem, & ibi mortuus eſt.

Iudic. 4 Tulit Iahel vxor Abner Cinæi clauū tabernaculi & defixit in cerebrum Si

ſaræ, qui ſoporem morti ſocians defecit, & mortuus eſt.

Si zebee & Salmana ſeruaſſent fratres Gedeonis, pepercìſſet eis Gedeō, & quia eos occiderūt, & ipſe a Gedeone occiſi fuerunt. Iudic. 8

Vna mulier iaciens ſup caput Abimelech fragmen mole, confregit cerebrum eius, qui vocauit armigerū ſuū, & iuſſit ſe interfici: & reddit ei dominus malum quod fecerat interficiens ſeptuaginta fratres ſuos. Iudic. 9

Cum audiſſet Heli Arcam domini eē captā cecidit de ſella retrorſū iuxta oſtiū, & fractis ceruicib⁹ mortuus eſt. 1. Re. 4

Superbū Goliath & blaſphemum, Dauid puer inermis nō habens vſum armorū gladio illius ꝓprio īterfecit. 1. Reg. 17.

Saul quadā iniqua inuidia motus & perſecutus fuerat Dauid: Tandem arripuit gladium ſuum irruens ſuper eum, & mortuus eſt. 1. Reg. 31.

Adoleſcēs, qui dixit ſe Saul occidiſſe, iubente Dauid, occiſus eſt, cum putabat proſpera nuntiare, 2. Re. 1

Simile accidit duobus latronibus, qui caput Isboſeth filii Saul tulerunt. 2. Re. 4

Cũ ascenderet Eliseus in ciuitatem Bethel quidã pueri male eruditi illudebãt ei, egressiq; sũt duo vrsi, & lacerauerũt ex eis quadragĩta duos pueros. 4.Re.2

Vnus de duobus q aderant cũ rege Israel, noluit credere verbis Elisei, futurã abundãtiam prædicẽtis, in crastino vero cõculcauit eum turba hominum, ad spolia cõcurrentium & mortuus est. 4.Re.7

Benadab rex Syriæ, qui multa mala intulit filiis Israel, fuit demũ ab Azahel seruo strangulatus. 4.Re.8

Videns Iehu Iezabel impiã, quæ fuerat multorũ causa malorũ, iussit eam præcipitari deorsum, & fuit ita equorũ ungulis conculcata, quæ licet esset filia regis non fuit tradita sepulturæ. Tãtũ enim caluaria capitis iuẽta fuit. 4.Re.9

Athalia mater Ochoziæ interfecit omne semẽ regium, vt posset regnare super populũ & postmodum turpiter ĩterfecta fuit, iussu Ioiadæ sacerdotis. 4.Reg. 11.

Rex Iuda malus & ingratus Ioas, q fecit zachariã filium Ioiadæ sacerdotis crudeliter lapidari, postea interfectus est a seruis suis. 4.Reg. 12. 2.Pa.24

4. Reg. 19. Rex Assyriorum Senacherib superbissimus, & in deum cœli blasphemus postquam de terra Iuda confusus aufugit, a filiis suis interfectus fuit.

4. Reg. vlti. Sedechias rex Iuda malus apđ Deũ & homines, comprehēsus est fugiens.

Hie. 39 & 52. Ante cuius oculos rex Babylonis proprios filios fecit occidi, deinde exoculatus fuit & ductus in Babylonē, & ibidem miserabiliter mortuus.

Iudi. 13 Multas terras cepit & destruxit Holofernes, tandē dormiens inebriatus, per manũ mulieris decapitatus fuit.

Esthe. 7 Superbissimus Aman, qui faciebat se ab hominibus adorari, suspēsus est in patibulo, quod ipse parauerat Mardochæo.

Dan. 4. & 5. Balthasar rex Babylonis, nō est correctus per exemplum Nabuchodonosor patris sui, qui ante eum fuerat mutatus in Bestiam. Et in conuiuio vidit scripturam in pariete. Mane, Thetel, Phares. Eademq; nocte iterfectus est, & regnum eius ad Medos, & Persas translatum.

Dan. 6. & 14. Accusatores Danielis, iubente Dario rege Persarum, missi sunt in lacũ

leonum & a leonibus deuorati. Simile accidit. Cap. 14.

Postquã Alexander decidit in lectũ dicitur quod cognouit: quia moreretur: quasi antea mortis memoriã seu notitiam non haberet. 1. Ma. 1

Percussus fuit Alchimus ꝓditor, & dissolutus ẽ Paralysi, nec vltra potuit loqui & mãdare de domo sua: & mortuus est cum tormento magno. 1. Ma. 9

Cõtristatus rex antiochus de hoc, quod Andronicus iniuste occiderat Oniam summum sacerdotem: occidi in eodem loco iussit Andronicum, in quo nimiam impietatem cõmiserat. 2. M. 4

Multis sacrilegiis a Lysimacho cõmissis in templo, congregata est multitudo aduersus eum & ipsum secus ærarium interfecerunt. Eodem

Iason impius, qui fratrem propriũ captiuauerat, & multos de patria sua expulerat, peregre periit: & insepultus, & illamentatus abiectus fuit. 2. Ma. 5

Antiochus, qui multorum torserat viscera, passus dirum dolorem viscerum, miserabili obitu in mõtibus vita defunctus est. 2. Ma. 9

2.Mac. 13. Menelaus, qui maliciose obtinuit modico tēpore principatū, de alta turri fuit ꝑcipitatus in aggestum cineris.

Luc.12. Homo ille diues, cuius ager vberes fructus attulit, cum cogitaret destruere horrea sua & facer̄ maiora, plus credebat habere de vita: ait autē illi Dominus: Stulte, hac nocte peribis.

Luc.16 Terribile est valde illud exemplum de diuite famoso, epulone, q mortuus est & sepultus, atq; in infernū delatus.

Act. 5. Ananias & vxor eius Saphira, quia fraudauerunt de pretio agri vēditi, ad increpationē Petri terribil'r expirarūt.

Act.12 Herodes sedens pro tribunali, & vestitus veste regali cōcionabat' ad populum: Populus autem acclamabat. Dei voces, & nō hominis. Confestim autē percussit eum angelus domini, eo qđ non dedisset honorē deo. Et consumptus vermibus expirauit.

De pretiosa morte iustorū.

Gen. 4. CVm essent in agro Cain & Abel, cōsurrexit Cain aduersus Abel,
1.Ioā.3 & interfecit eum. Rationē tangit Ioānes, Quoniam opera ipsius maligna erant, fratris autem iusta.

Ambulauit Enoch cum Deo, & nõ apparuit, quia tulit eum Deus. Gen. 5.

Mortuus Abrahã in senectute bona, prouectæq; ætatis & plenus dierũ, congregatusq; est ad populum suum. Gen. 25

Cõpleti sunt dies isaac. 180. annorum cõsumptusq; ætate mortuus est, & appositus populo suo senex & plenus dierum. Gen. 35

Iacob finitis mãdatis, quibus filios instruebat, collegit pedes suos super lectulum suum & obiit, & appositus est ad populum suum. Gen. 49

Cum adiurasset Ioseph fratres suos, atq; dixisset: Deus visitabit vos, asportare vobiscũ ossa mea de loco isto: &c. mortuus est. Gen. 50

Ascẽderunt Moyses & Aarõ iuxta mandatum Domini in mõtem Hor, corã omni multitudine. Cũq; Aaron expoliasset vestib⁹ suis, ĩduit eis Eleazarũ, & mortuus est ibi Aaron. Nu. 20.

Mortuus est Moyses seruus domini in terra Moab, iubente domino, & sepelliuit eum dominus, & nõ cognouit homo sepulchrũ eius vsq; in præsentem diem. Deu. 34

2.Re.2 Dauid post instructionem filii sui Sa
1.Pa.19 lomonis & orationem, quam fecit ad dominum pro eo & pro toto populo mortuus est in senectute bona, plenus dierum, & diuitiis, & gloria.

4.Re.2 Cũ pergerent simul Helias & Heliseus, Ecce, currus igneus, & equi ignei diuiserunt vtrunq;, & ascendit Helias per turbinem in cœlum.

2.Pa.24 Spiritus domini induit Zachariã filium Ioiadæ, & dixit populo: Quare transgredimini præceptum domini? Quod vobis non proderit. Qui cõgregati aduersus eum, miserunt lapides iuxta regis imperiũ, & interfectus est.

To.14.2 Tobias ĩ hora mortis suæ vocauit Tobiam filium suum, & septem iuuenes nepotes suos, & dixit eis: Prope est interitus meus. Et de filio eius paulo post dicitur: Cõpletis annis nonaginta nouem in timore domini, cum gaudio sepelierunt eum. Omnis autẽ cognatio eius. &c.

Iob vlt. Vixit Iob post flagella centum quadraginta annis, & vidit filios filiorum vsq; ad quartam generationẽ, & mortuus est senex & plenus dierum.

Post instructionem & cõfortationẽ filiorum, Matathias benedixit eos, & defunctus ẽ & positus ad patres suos. 1.Ma.2

Videns Iudas Machabæus multitudinem hostium & paucitatem suorũ ait: Si appropinquauit tempus nostrum, moriamur in virtute propter fratres nostros. 1.Ma.9

Eleazarus post multa tormẽta sibi illata, vita decessit. Vniuersæ gẽti memoriam mortis suæ ad exẽplum virtutis & fortitudinis relinquens. 2.Ma.6

Septem illi fratres cũ pia matre sua, finem miro modo laudabilẽ fecerunt. Et possunt ibi notari multa virtutis exempla. 2.Ma.7

Pro veritate & maritali honestate, Ioannes Baptista decollatus fuit ab Herode Tetrarcha. Mat.14 Mar.6.

De illo famoso paupere Lazaro, scriptum est Factum est vt moreretur mẽdicus, & portaretur ab angelis in sinũ Abrahæ. Luc.16

Qualitercunq; vixerit ille latro, cui pendenti dixit Christus: Hodie mecũ eris in Paradyso, fœliciter mortuus ẽ. Luc.23

Cũ lapidabatur beatus Stephanus, Act. 7.

Inuocabat dominũ, & dicebat: Domine Iesu, accipe spiritum meum. Positis aũt genibus exclamauit voce magna, dicens: Domine, ne statuas illis hoc peccatum &c. Et cum hoc dixisset, obdormiuit.

Aug. li. 4. de trinita. ce. 13. Et li. 13. de ciuita dei cap. 5.

Et Saluator noster dominus Iesus Christus qui secundum Augustinum libro quarto, de Trinitate, per singularem mortem suam, nostram destruxit duplicem. Qui, vt ait idem Augustinus. 13. de ciuitate Dei. Tantam fidei contulit gratiam, vt mors (quã vitæ constat esse contrariam) instrumentũ fieret, per quod transiretur ad vitam. Quam nobis concedat ipse verus author salutis æternæ. Qui est via, veritas, & vita: Qui vitæ & mortis habet imperium: Qui cum patre, & spiritu sancto, viuit & regnat Deus, per interminabilia sæcula. Amen.

FINIS.

Venetiis per Ioannem Patauinum & Venturinum Roffinellis.
MDXXXVII.

